

shelve, as

Gerefor-
meerde
Kerken in
Neder-
land.
Het zend-
ingsblad

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Allen één. — Van Zendingsaangelegenheden: De herziening der Zendingsorde; Een Islamitische hoogeschool te Solo; De uitbreiding van het Christendom in Ned.-Indië tijdens de regeering van H.M. Koningin Wilhelmina. — Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken te Malang en Semarang; Het personeel der Zending te Makassar; De opening van onze leeszaal. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: De huishoudschool te Keboemen; Zendings-collectantjes te Gaastmeer. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Brief van Ds. Keuchenius. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Jubileum van den Heer Tj. van Dijk op Soemba; De Zendingscollectantjes te Enumatil; Schetsen uit Soemba: No. 48; Dwingelo's Zendingsmeisjes. — Zending van de Ger. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Zendingsarbeiders met verlof. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam (Zuid) en de met haar samenwerkende Kerken: Zending onder de Chineezers in ons land; Viering van het Kerstfeest met de Chineezers van Utrecht; De Zendingscommissie en collectantjes te Ouderkerk a. d. Amstel. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Noord; Solokring; De Zendingscollectantjes te Koudekerke a. d. Rijn. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland (Zuid): Een missionair predikant voor den arbeid onder de Chineezers in Banjoemas. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Ds. A. Merkelijn; De collectantjes te Andel. — De Wereld-Zendingsconferentie te Tambaran: Brief van Dr. Harrenstein. — Zendingsmomenten: (Verslag van de Vergadering van Missionaire Predikanten op Midden-Java ten Zuiden, 22 en 23 Nov. '39); De ZENTO en de A.T.O. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: De Christenheid in Japan; De Geref. Zendingsbond. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

ALLEN ÉÉN

Opdat zij allen één zijn, gelijkerwijs
Gij, Vader! in mij, en ik in U, dat ook
zij in ons één zijn. Joh. 17 : 21a.

Zoo bad onze Heiland in den bangen lijdens-
nacht eer hij den hof van Gethsemané binnen-
trad. En zoo bidt hij nog.

Die eenheid van allen, die door den Vader van
voor de grondlegging der wereld hem gegeven
zijn; van allen uit alle geslachten en volkeren en
natiën en talen, die door zijn Woord in Hem ge-
looven zullen, is het hooge doel dat hij beoogt.

Om der zonden wil is de menschheid losge-
scheurd uit de gemeenschap met God, en sinds
Babels torenbouw onderling verscheurd en ver-
splinterd in tal van rassen en volken en natiën,
die elkander verdrukken, verdringen, vervolgen
en soms geheel vertrappen.

Dat is de geweldige menscheidsramp, die de
geschiedenis der menschheid gemaakt heeft en
nog steeds voortgaat te maken tot één historie
van verschrikking en wee, van bloed en tranen.

Wat heeft die menscheidsramp haar afgrij-
selijke werking ontstellend in het laatste jaar
doende ervaren in oorlogsdreiging en oorlogs-
ellende.

En alle pogingen om tot toenadering te komen
tusschen de rassen en volken, hoezeer op zich
zelf te waardeeren en hoe vaak ook met goede
bedoeling ondernomen, blijken telkens weer met
onvruchtbaarheid geslagen. Niemand en niets
in deze wereld, die midden in het booze ligt, is
machtig, die menscheidsramp op te heffen en
de rassen en volken in waarachtige eenheid te
verbinden.

Maar één is er, die het kan, die het doet en die
het doen zal. Jezus, Hij bad: *Vader, dat zij één
zijn in ons*. En die bede geschiedt.

Hij alleen kan verzoenen met God en verzoen-
en met elkander. Want Hij heeft de oorzaak
van alle ellende weggenomen; hij heeft den vloek
der zonde gedragen en voldoening gegeven aan
Gods heilig recht. Toen hij in dien ontzettenden
nacht die bede bad, stond hij gereed om die bange
oorzaak van alle ellende weg te nemen. En het is
volbracht. Daarom kan hij bidden, kan hij het
eischen: *Vader! dat zij één zijn in ons*.

En dat gebeurt. Jezus vereent.

Dorst uw hart naar verzoening, naar vrede
met God, naar terugkeer tot God? Naar Jezus
dan heen! In hem alleen vindt ons arme zon-
daarshart verzoening en vrede met God. Door
hem vinden we den Vader weer.

Ja, Jezus vereent. „Er ruischt langs de wol-
ken een lieflijken naam, die hemel en aarde ver-
eenigt te saam.”

Maar hij vereent ook met elkander.

Wel schijnt het, dat de werkelijkheid hiermede
in droeve weerspraak is. Immers is de christen-
heid bijna even verbrokeeld als de menschheid
en is er onder de christenen diepgaand verschil
in leer en levenspraktijk.

En geen valsche eenheidsbeweging, die met
verdoezeling van beginselen vereeniging zoekt,
kan die verschillen-opheffen. De volle openbaring
der „Una sancta” komt in deze bedeling nog
niet, want de zondemacht werkt nog na in de
christenheid.

Maar, desondanks, toch is het waar: Jezus
vereent ook met elkander. Niet later pas, maar
ook nu al.

Leeft gij in onmin en twist met uw broeder of
zuster? Ga dan met elkander naar Jezus en
knielt bij zijn kruis. Daar dooft alle twistvuur en
gij geeft elkander de hand.

Jezus vereent ook ondanks verschil van ras
en kleur, van nationaliteit en taal.

Hoe treffend bleek dat ter Zendingsconferen-
tie te Pambaram in December laatstleden!

Daar waren christenen bijeen uit zeventig lan-
den: blanken, zwarten en gelen; Aziaten en
Europeanen; Ariërs en Semieten; Chineezers en
Japanners; van alle ras en kleur en natie waren
zij daar samen. En er was verschil van inzicht
en overtuiging. Maar trots alle verschil, gaven
zij allen daar elkander de hand en wist men zich
één in Christus en door hem in God. Daar is iets
gezien van de verhooring der bede: *Vader! dat
zij allen één zijn in ons*! Zoo althans werd het
gemeld.

Die bede verzekert een heerlijk uitzicht. Wat
er ook gebeure, hoe verwoestend die menscheids-
ramp haar werking moge doen, hoe fel de
macht der hel ook moge woeden, en hoe droef de
christenheid ook nog moge zijn verscheurd, —
in den hemel is Jezus en hij bidt. Dat bidden is
machtiger dan al wat zich daartegen verzet. De
eenheid van alle geloovigen uit alle rassen en
volken en talen en natiën komt.

En zij zullen één zijn, waarachtig en volkomen
één. Gelijk de Vader één is in Christus en Chris-
tus één is in den Vader, zoo zullen allen één zijn
in Christus en door hem één in den Vader, die
in de hemelen is.

S.

W. B.

Van Zendingsaangelegenheden.

De herziening der Zendingsorde.

In 1939 zullen, zoo de Heere wil, onze Kerken te
Sneek weer in Generale Synode samenkomen. Op
elke Generale Synode, althans de laatste 45 jaren,
vormen de zaken der zending een beduidende schotel
op de Synodale tafel. Niet alsof alle zendingszaken
ter Synode aan de orde komen. Ook voor de zendings-
aangelegenheden geldt de gulden regel van het Ge-

reformeed kerkrecht, dat men „in meerdere vergadering niet zal handelen, dan hetgeen in mindere niet heeft afgehandeld kunnen worden; zooals Artikel 30 van onze Kerkenorde zegt. Verreweg de meeste zendingszaken worden in de mindere vergaderingen afgedaan. Maar ook bij de zending zijn er heel wat zaken, die alle kerken aangaan en dus tot de meerdere vergaderingen in het gemeen behooren. Ook komen er wel eens zaken betreffende de zending op de Generale Synode, die door een mindere vergadering daar gebracht worden. Het is heel natuurlijk, dat bij de sterke uitbreiding, die de zending de laatste veertig jaren heeft verkregen, de Generale Synode vrij wat zendingszaken heeft te behandelen en daaraan een niet gering deel van haar tijd moet wijden.

Ook de Synode te Sneek zal stellig wel weer onderscheidene zendingszaken moeten behandelen. Eén der belangrijkste zaken, die aan de orde komen, zal wel zijn de herziening der Zendingsorde. De i.g. Generale Synode droeg aan harer deputaten voor de zending onder Heidenen en Mohammedanen op:

a. „Aan de Afzonderlijke Vergadering van missionaire predikanten op Java en aan die op Soemba gemotiveerd advies te vragen welke wijziging en aanvulling der Zendingsorde naar haar oordeel in verband met de veranderde toestanden thans gewenscht zijn.

b. Na ontvangst van deze adviezen een concept voor de herziening der zendingsorde te ontwerpen en dit, vergezeld van gemotiveerd advies in te dienen bij de eerstvolgende Generale Synode.

Het spreekt van zelf, dat de deputaten voor de zending, gelijk het deputaten betaamt, zich hebben te houden aan hetgeen de Generale Synode hun opdraagt. Zij hebben het concept, dat zij voor de herziening ontwerpen, in te dienen bij de Generale Synode en dat gepaard te doen gaan met hun gemotiveerd advies.

Het ligt dus niet op hun weg, van één en ander betreffende die herziening mededeeling te doen in de pers of ook vóór de Synode aan de kerken dat concept met hun advies toe te zenden. Misschien was het wel gewenscht geweest, dat de Synode hun had opgedragen het concept vooraf aan de kerken te zenden. Maar dat is niet gebeurd. En het staat aan de deputaten niet vrij buiten hun opdracht te gaan.

Zoodra de herziening ter Synode aan de orde komt, zal er naar we verwachten nog wel een enkel woordje over worden gewisseld. Ook in dezen zijn de gevoelens van allen niet gelijk. Mede in verband met enkele gebeurtenissen van de laatste jaren, is er, naar ons is gebleken, nog al wat verschil van opvatting.

Het zou ons zelfs niet bevreemden, dat de vraag gesteld wordt, of het eigenlijk wel juist is, dat we naast de Kerkenorde een afzonderlijke Zendingsorde hebben, die de zaken der zending regelt.

Naar het ons voorkomt is er metterdaad wel eenige reden om die vraag te stellen.

Schrijver dezes heeft de tegenwoordige zendingsorde, die door de Generale Synode van 1902 is vastgesteld, helpen ontwerpen. En hij heeft medegewerkt aan alle veranderingen, die daarin in den loop der jaren zijn aangebracht. Het spreekt van zelf, dat hij dus wel wat voelt vóór wat mede door hem zelf is vastgesteld.

Toch waagt hij het thans te betwijfelen of het een

gelukkige gedachte is geweest, ons voor de zending naast de Kerkenorde een afzonderlijke orde te ontwerpen.

In 1896 zijn ter Synode te Middelburg de beginselen, die op het terrein der zending behooren te heerschen, helder en uitnemend uiteengezet. De allesbeheerschende gedachte, dat de zending in dienst des Woords, en mitsdien behoort tot de taak waartoe de Heere de geïnstitueerde kerken roept, is toen met nadruk aanvaard en uitgesproken.

De zending staat niet buiten het Kerkelijk leven, maar heeft naar de Heilige Schrift, en mitsdien naar Gereformeerd beginsel, haar plaats midden in het kerkelijk leven, als één der belangrijkste deelen daarvan. Dat beginsel heeft de Synode van 1896 duidelijk uitgesproken en daarmede de valsche gedachte veroordeeld, alsof de zending eigenlijk iets is, dat buiten het kerkelijk leven staat, iets apart, waar zoogenaamde zendingsmensen zich warm voor maken, en dat ook wel goed is, maar buiten het eigen kerkelijk leven omgaat. Die kranke gedachte is in het verleden funest geweest zoowel voor de kerken zelf als voor de zending. En het ware te wenschen, dat die kranke gedachte in haar nawerking in onze kerken reeds geheel overwonnen ware.

Het mooie, schriftuurlijke, Gereformeerde beginsel, dat in 1896 is uitgesproken, heeft zich in onze kerken gelukkig baan gemaakt. En mede als vrucht daarvan is sindsdien de zending onzer kerken meer dan vertienvoudigd. Maar het kan nog niet gezegd worden, dat dit beginsel in onze kerken reeds volledige doorwerking heeft gevonden. Nog altoos zijn er, gelijk ons vaak blijkt, in onze kringen nog tal van mensen en ook wel kerken, die de zending zien, als iets apart naast het eigen kerkelijk leven. Het zou voor de gezondheid van ons kerkelijk leven en daardoor voor den bloei der zending van groot belang zijn, dat het te Middelburg uitgesproken beginsel in onze kerken volledige doorwerking vond.

Nu spreekt het van zelf, dat de Zendingsorde dat beginsel wel erkent. Was dat niet het geval, dan moest zij zoo spoedig mogelijk worden opgeheven.

Maar misschien is toch de vrees niet geheel ongewettigd, dat de invoering van een Zendingsorde naast de Kerkenorde, de gedachte wel wat in de hand gewerkt heeft, dat de zending toch eigenlijk wel iets apart is, dat naast het gewone kerkelijk leven staat.

Zou het niet beter zijn geweest, dat alle regelingen in zake de zending onder Heidenen en Mohammedanen eenvoudig waren opgenomen onder de nadere bepalingen bij de onderscheiden artikelen der Kerkenorde? Practisch zou dat zeer wel mogelijk zijn geweest. Alles wat nu in de zendingsorde is bepaald, had heel wel kunnen ondergebracht worden in de Kerkenorde.

Zou dan ook niet voorkomen zijn geworden, dat er wel eens moeite ontstaat, omdat het in sommige gevallen niet duidelijk genoeg is of de Zendingsorde, dan wel de Kerkenorde den weg voor de behandeling daarvan aanwijst?

Het is niet ondenkbaar, dat er onaangename verwikkelingen, die zich thans wel hebben voorgedaan, achterwege waren gebleven, indien de regelingen voor de Zending waren opgenomen in de Kerkenorde en duidelijk aan de bepalingen der Kerkenorde ondergeschikt waren gemaakt.

En de onjuiste voorstelling, die thans bij sommigen schijnt te bestaan, alsof de missionaire arbeiders niet aan de algemeen geldende bepalingen der Kerkenorde zouden zijn onderworpen, omdat we een aparte Zendingssorde hebben, wat bij de vaststelling der Zendingssorde nooit de bedoeling is geweest, zou dan ook wel nooit zijn opgekomen.

En zou dan ook niet beter zijn uitgekomen, dat de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen slechts een gewone, zij het dan ook zeer belangrijke tak van het kerkelijk leven is, evenals de zending onder de Joden en de arbeid der Evangelisatie? Voor de Evangelisatie hebben we geen Evangelisatieorde. En naar we meenen, gaat het goed. De zending onder de Joden heeft geen eigen Zendingssorde. En het werk loopt uitnemend. Zou ook de zending onder Heidenen en Mohammedanen die eigen Zendingssorde niet kunnen missen?

Maar al kunnen deze vragen niet ten onrechte worden gesteld, toch verwachten we niet, dat de komende Generale Synode de radicale maatregel zal nemen om de Zendingssorde geheel ter zijde te zetten, en de bepalingen en regelingen, voor zooveel die noodig zijn voor de zending, onder te brengen in de Kerkenorde.

Indien zij het deed, zouden we het niet betreuren. Maar vermoedelijk zal zij het concept dat voor de herziening bij haar wordt ingediend, wel in behandeling nemen. En stellig zal dit wel wat tijd van haar vragen. Want er komen daarbij uit den aard der zaak heel wat belangrijke zaken aan de orde, die ernstig overleg zullen eischen. We noemen alleen maar het punt, dat ook reeds op de vorige Synode is aange-
stipt, en dat één der belangrijkste redenen vormde, waarom er een herziening moet plaats hebben, n.l. de regeling der verhouding tusschen de zending en de Inheemsche kerken met het kerkverband, waarin deze zijn vereend. Zelfs zal het de vraag wezen of die regeling op de a.s. Synode reeds haar beslag kan verkrijgen.

De komende Synode zal heel wat hebben te behandelen. Maar wij hopen en verwachten, dat zij ook aan de zaken der zending weer haar volle aandacht zal wijden.

Een Islamitische Hoogeschool te Solo.

Ook in Ned. Indië, bepaaldelijk op Java poogt de Islam zich aan te passen aan de veranderde omstandigheden en de eischen, die de tegenwoordige tijd stelt. Helder treedt dit in het licht door de ontworpen plannen om zoo mogelijk te komen tot de oprichting van een Mohammedaansche Universiteit. Te Solo, de hoofdplaats van het Zendingsterrein der Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende kerken, is 8 Juli j.l. een vergadering gehouden, waarop Dr Satiman, een bekend Mohammedaansch geleerde, een rede heeft gehouden om de oprichting van een Mohammedaansche Hoogeschool te bepleiten. Dr Satiman is van oordeel, dat de opleiding der Mohammedaansche geestelijken niet meer voldoet aan de behoeften van den tegenwoordigen tijd. Het gevolg daarvan zal zijn, zoo vreest hij, dat de Mohammedaansche geestelijken hun invloed verliezen op de min of meer intellectueelen, die een Westersche vorming hebben genoten. Er is nu een commissie in het leven geroepen, die tracht te komen tot de oprichting van eene Hoogeschool voor de studie van

den Islam, met een studietijd van vijf jaren.

Solo is gekozen als plaats, waar die Hoogeschool zal worden gevestigd. Want Solo is niet alleen de grootste, echt Javaansche stad, maar ook met Djokja het middelpunt van de Javaansche cultuur. Bovendien ontplooit zich juist in Solo met Djokja, dat met Solo de belangrijkste Javaansche stad is, als vrucht van de zending, de Christelijke actie sterker dan elders op Java. Daartegenover hoopt men dat een Mohammedaansche hoogeschool krachtig tegenweer zal bieden. Het is dus wel te begrijpen, dat juist Solo als plaats van vestiging gekozen is. Of het plan zal gelukken is nog niet zeker, maar het is niet onwaarschijnlijk.

Men hoopt, dat de Regeering voor deze hoogeschool subsidie zal willen geven. En mocht dat niet gelukken, dan verwacht men in elk geval, dat de vorsten van Solo en Djokja, die Mohammedanen zijn en den titel Kalifatoella dragen, de zaak finantieel krachtig zullen steunen en dat men reeds in Augustus '39 deze school zal kunnen openen.

Het plan om spoedig een Mohammedaansche Hoogeschool op te richten is een duidelijk teeken, dat de Islam zich wil trachten te verjongen en den strijd met kracht wil gaan aanbinden tegen het voortschrijdend Christendom. Maar het is tegelijk een teeken, dat men in de Mohammedaansche intellectueele kringen op Java beseft, dat de vroegere wapenen niet meer voldoende zijn om den voortgang van het Christendom tegen te houden.

De uitbreiding van het Christendom in Ned. Indië tijdens de Regeering van H. M. Koningin Wilhelmina.

Naar aanleiding van het veertigjarig regeeringsjubileum onzer geliefde Koningin, heeft de heer J. D. Wolterbeek, leeraar aan de Theol. Opleidingsschool te Djokjakarta, een artikel geschreven in „De Opwekker”, het bekende Zendingstijdschrift in Ned. Indië. De titel van dit artikel is:

„De Zending in Ned. Indië gedurende de Regeering van Koningin Wilhelmina”.

In dat artikel heeft de heer Wolterbeek ook getracht in eenige cijfers een duidelijke voorstelling te geven hoe groot de toename is geweest van het Christendom in Ned. Indië gedurende die 40 jaren. Hij komt daarbij tot de volgende metterdaad zeer belangrijke cijfers.

Op Java was het aantal christenen in 1898 ongeveer 15.000. Thans zijn er ruim 60.000. In die 40 jaren is dus op Java het getal christenen meer dan verviervoudigd.

Op Sumatra onder de Bataks is de groei nog veel sterker geweest. Van omstreeks 40.000 in 1898 is het getal gestegen tot 400.000. Dat is dus tienmaal zoo veel.

Op Nias was de toeneming nog weer veel grooter. De christelijke kerk op Nias is van 5000 zielen in 1898 uitgegroeid tot 120.000 in 1938. Daar is dus het christendom toegenomen met 2400 %.

Timor geeft een uitbreiding te zien, die overweldigend is. De 3000 christenen in 1898 zijn uitgegroeid tot 150.000.

Onder de Toradja's op Celebes was er 40 jaar geleden nog geen enkele christen. Thans telt de christelijke kerk ruim 50.000 leden. En op Nieuw Guinea waren er, bij den aanvang der Regeering van Koningin Wilhelmina, nog bijna geen christenen. Thans

Personeel van de Zending te Makassar.

is daar het getal der christenen gestegen tot boven de 70.000.

En wat heel Ned. Indië betreft, berekent men dat het getal der Protestantsche Christenen in die veertig jaren is gestegen van omstreeks 300.000 tot over de 2.000.000.

Deze eenvoudige cijfers spreken een krachtige taal. Zij teekenen ons de vrucht der zending, meer dan woorden het kunnen uitspreken. Ook de zending onzer kerken op Midden Java en Soemba deelt in dezen zegen.

Thans zijn er op onze zendingsterreinen meer dui-zenden die gedoopt zijn, dan veertig jaar geleden het getal der honderden was, die tot de christelijke kerk behoorden, wanneer we althans de Sadrachkringen buiten beschouwing laten.

Gelet op dien rijken zegen, die de Heere over het werk der zending in die veertig jaren schonk, mogen we elkander wel herinneren aan het woord van Paulus: Zoo dan „mijn geliefde Broeders! zijt standvastig, onbewegelijk, altijd overvloedig zijnde in het werk des Heeren, als die weet dat uw arbeid niet ijdel is in den Heere.”

W. B.

Santpoort, 29 Dec. 1938.

Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken te Malang en Semarang.

Het personeel der Zending te Makassar.

Enkele maanden geleden is het Zendingszieken-huisje te Makassar geopend.

Na de opening heeft al het personeel der Zending te Makassar met elkander een maaltijd gehouden in het nieuwe vergaderlocaal naast het vernieuwde schoolgebouw.

Bij die gelegenheid heeft het gezamenlijk personeel

van den hoofddienst, den medischen dienst en den schooldienst zich even laten kieken.

Zooals men op de foto kan zien is het reeds een flink getal, dat in dienst staat van de zending te Makassar.

Laboeng Banji beteekent: Goede Haven.

W. B.

Een bericht uit Makassar.

De opening van onze leeszaal.

In een van de meest-volkrijke kampong complexen, Bontoala genaamd, hebben wij onze Maleische Volksschool. Naast de school staat het Goeroehuis. Dáár naast hebben we ons polikliniek-gebouwtje.

In dit gebouwtje hebben wij vóórin, de vóórgalerij en een kamer daarnaast, die voor de polikliniek bestemd is.

De groote ruimte daarachter van 6 bij 6 meter hebben we ingericht als leeszaal.

Toen alles klaar was hebben wij dit nieuwe onderdeel van ons werk op 18 September j.l. geopend.

In het midden staat een groote vierkante tafel. Hier is gelegenheid om te schrijven. Papier, inkt, pennen liggen hier voor den gebruiker gereed.

Tegen den wand aan achter- en zijkanten staan lange tafels, waarop allerlei kranten en tijdschriften liggen. Daar tusschen staan of hangen enkele kastjes met boeken.

Wie een huis in de kampong kent, zal ook wel weten, dat dit de meest ongeschikte plaats is om rustig te lezen of te schrijven.

En toch wordt het aantal, dat ieder jaar de volks-school of andere scholen verlaat, steeds grooter, waarvan verreweg de meesten in de primitieve kamponghuizen blijven wonen.

Vandaar, dat wij op het heel eenvoudige idee kwamen, dat ongetwijfeld een leeszaaltje aan de behoefte in de kampong móést voldoen.

En deze gedachte blijkt niet misgegrepen te zijn. Iederen avond wordt er doorlopend van onze leeszaal gebruik gemaakt.

Het is te begrijpen, dat onze goeroe hier ook, zoo-

veel zijn andere werk hem dat mogelijk maakt, zit. Er is echter heel wat werk aan verbonden om de zaken een beetje netjes te houden.

Wij hebben nu een andere goeroe van een Holl. Inl. School alhier bereid gevonden hier steeds 's avonds aanwezig te zijn.

Uit den aard der zaak geeft deze leeszaal ook zeer veel gelegenheid om met de Mohammedanen te praten, wat anders vaak zoo moeilijk is.

Wel blijkt nu, dat onze voorraad Mal. Christelijke lectuur zeer gering is. Niet dit keer in de eerste plaats, omdat we geen geld hebben om zulke boeken te koopen, maar omdat er betrekkelijk zoo weinig Christelijke Mal. lectuur bestaat. Wel biedt de bekende instelling „Balai Poestaka" (een Gouvernementsch Bureau voor Volkslectuur) een zeer groot aantal Mal. boeken.

Dit is echter meest neutrale lectuur.

Over het algemeen zijn deze boeken zeer geschikt als ontspanningslectuur, maar wij moeten ook andere stof hebben.

Doch hoe dan ook, het begin van een gemengde bibliotheek is er.

Een van de groote moeilijkheden in ons werk is om op natuurlijke wijze met menschen in aanraking te komen.

Deze gelegenheid blijkt thans geopend te zijn in dit leeszaaltje.

Wij zijn daar erg dankbaar voor en het spijt ons alleen maar, dat we hier niet eerder mee begonnen zijn!

Ds. v. d. Brink schrijft ons:

„Weer een nieuw onderdeel van ons contact werk geopend! Maar deze natuurlijke uitbreiding zal straks ook weer om een natuurlijke verhooging der begroting roepen. En wéér zal blijken hoe deze steeds groeiende taak in Makassar te zwaar is voor de drie zending kerken (n.l. Soerabaia, Semarang, Malang). En van zelf komt de vraag op: Zou niet een Holl. kerkengroep zich mede onder dit werk kunnen stellen?!"

Ds. H. v. d. B.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

De huishoudschool te Keboemen.

Enkele maanden geleden heeft Ds. L. W. Korvinus, de jeugdige missionaire predikant van Heeg, te Keboemen op het Friesche Zendingsterrein, een krachtig pleidooi gevoerd voor een sterker aanvatten van den Zendingarbeid onder vrouwen en meisjes. In de eerste plaats vroeg hij om een Javaansche huishoudschool. En 't was niet te vergeefs, dat hij eens krachtig aan het klokketouw had getrokken. Het geld was er heel spoedig. En de school werd opgericht. Aanvankelijk gaat het uitstekend met deze huishoudschool. Ds. Korvinus dacht eerst, dat er voorloopig niet meer dan 12 à 15 leerlingen zouden komen. Maar er zijn er nu al 22. Het gaat dus best, zelfs boven verwachting. En uit zendingsoogpunt is de huishoudschool een

zeer geschikt middel om de meisjes bekend te maken met het Evangelie.

Zendingscollectantjes te Gaastmeer.

Toen in 1937 onze Zendingskas versterking noodig had, werd besloten een zendingsbusje door de ge-

Zendingscollectantjes te Gaastmeer.

meente te doen rondgaan. De resultaten zijn verblijdend. Elke week gaat het busje rond. Onze collectantjes zorgen voor eene behoorlijke versteviging van de Zendingskas.

Gij ziet ze hierbij afgebeeld.

G. A. L.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Poerworedjo, 16 December 1938.

Geachte Broeders en Zusters.

Het is al vrij lang geleden, dat ik U iets schreef over het werk hier; daarom zal ik nu maar van wal steken.

Er is een vraag, die mij vaak bezig houdt, deze: „Waar ligt het toch aan, dat er uiterlijk zoo weinig is te merken van de werking van den Heiligen Geest onder onze Christen-Javanen?" Ik bedoel, dat er zoo weinig gemerkt wordt van de spontane blijdschap des geloofs; hoe dat te verklaren?

God de Heere heeft mij plotseling zeer beschaamd gemaakt.

Op een morgen, toen Dr. v. d. Linden en ik met de goeroe's Indijl vergaderd waren, hoorden wij van één dezer mannen het volgende verhaal, dat ik hier vrij weergeef.

Den Zondag tevoren was in zijn gemeente het Heilig Avondmaal bediend door den Javaanschen predikant van Magelang, Ds. Siswawasana. (Ik zelf moest dien dag zeer noodig elders den dienst leiden

en Dr. v. d. Linden durfde het, zeer begrijpelijk, nog niet wagen).

Nu was ongeveer 4 maanden vóór dien bewusten Avondmaals-Zondag een jonge ongetrouwde Christen-vrouw plotseling het breede pad opgegaan en nog pas sinds kort teruggekeerd.

Vlak na den dienst toen de zegen net was uitgesproken en allen nog zaten, stond deze jonge vrouw plotseling op en bekende geheel spontaan haar zonde, en beled zij berouw te hebben over het kwaad, dat zij had begaan tegenover God den Heere, den Heere Jezus Christus en Zijn gemeente.

Wat een duidelijk bewijs van de sterkte en onwederstandelijke werking des Geestes! Wat voelde ik mij beschaamd en tegelijk getroost! Er is dus werking des Heiligen Geestes: de onwederstandelijke werking, tot in die verre bergdesa's. Wat is dat een troostvolle gedachte.

In die zelfde gemeente was er na drie maanden, nu pas geleden, een andere moeilijkheid. Een Christen uit een buitengemeente, een uur loopens van de kerk verwijderd, meende dat de goeroe-Indijl in vele opzichten zeer te berispen was en bracht zijn beschuldigingen schriftelijk bij mij over, omdat hij anders vreesde, dat er niet genoeg aandacht aan besteed zou worden. Een gesprek met den goeroe zelf leek hem ongenoegzaam.

Den 3den December l.l. liet ik den man bij mij ontbieden, toen ik in de bewuste desa was, waar ik den volgenden dag het H. Avondmaal zou bedienen. Ik drong er bij hem op aan, deze dingen mondeling met den goeroe-Indijl te bespreken.

Hij was daartoe onmiddellijk bereid. Dat was erg prettig. Het is ook gebeurd en ik ben bij een groot deel van die bespreking zelf tegenwoordig geweest. Wij hebben zeer broederlijk al de beschuldigingen rustig onder de oogen gezien. Gelukkig bleken de meeste klachten onwaar en was de geheele brief in zeer overdreven toon gesteld.

Dat bij een dergelijke pijnlijke bespreking de sfeer rustig bleef, is ook een duidelijk bewijs dat de Heilige Geest werkt onder deze menschen. Want ik verzeker U, dat ik met dankbaarheid den geest der zachtmoedigheid opmerkte, waarin de goeroe-Indijl de grove beschuldigingen, in den brief neergeschreven, met zijn broeder besprak.

Den volgenden dag zaten wij met elkaar aan den heiligen disch. Alle onaangenaamheden waren uit den weg. Ook de pas ontslagen colporteur (met 1 November was dat ingegaan) kon dit ontslag geheel billijken, en had zich zelf zoover overwonnen, dat hij mede kon aanzitten. En natuurlijk nam ook de jonge vrouw, die teruggekeerd was, deel aan het Heilig Avondmaal. Het was in alle opzichten een schoone en verblijdende dienst. Wij voelden ons allen één in Christus en wisten ons door Hem zalig gemaakt van onze zonden (zie Matth. 1 : 21).

Den middag van dezen zelfden Zondag was er bediening van het heilig sacrament te Kalibata, naar gewoonte gezamenlijk met Banjoe-Asin; en ditmaal was de plaats van samenkomst: Kalibata.

Hier werd een meisje van een jaar of 20 gedoopt. De eerste oud-leerlinge van de Zending-ervolg-school in Benda, die zonder aanleiding van buiten den doop begeerde. Er is n.l. al eerder een oud-leerlinge van die school gedoopt, maar die had het

voorzicht te trouwen met een Christen-man: haar onderwijzer.

Het was daar ook een echte Avondmaalsbediening, waarbij de eenheid in Christus haast tastbaar werd. Hier spraken we ter inleiding over: Zie de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede naar Uw woord.

Zoo werkt dus Gods Geest en zoo brengt Hij de gekochten van Christus tot de gemeente toe. Gode zij lof!

A. F. KEUCHENIUS.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Jubileum van den heer Tj. van Dijk op Soemba.

Op den zevenden December van dit jaar was het 25 jaar geleden, dat de Heer en Mevrouw Tj. van Dijk—v. d. Kouwe voet aan wal zetten op Soemba, om hun taak te aanvaarden als Schoolopziener van de Zendingsscholen op Soemba. Deze taak was iets nieuws voor de Zending der Gereformeerde Kerken. Maar de practijk heeft bewezen, dat deze taak een onmisbare was in het midden van het Zendingswerk op Soemba.

Het onderwijs moest geheel gereorganiseerd worden, daar het tot dien tijd werk was van niet-deskundigen.

Het was van het begin af eigenlijk al een te zware taak, zoo niet een onmogelijke. Behalve dat de bestaande scholen moesten gereorganiseerd worden, nieuwe opgericht, voor het onderwijs leidraden en boekjes moesten geschreven worden en dagelijks de scholen geïnspecteerd, moest ook een cursus aan den gang gehouden worden tot opleiding van aanstaande goeroe's; terwijl er eigenlijk nog geen bibit voor zulk een opleiding bestond. Vandaar dat, als de heer T. van Dijk op reis was, en te paard Soemba rondzwierf, Mevrouw de lessen aan de Normaalcursus waarnam; waarbij dan niet te vergeten valt, dat er een inter-naat van vijf en zeventig tot honderd jongens moest bestuurd worden, de meisjes in huis een opleiding moesten ontvangen, om haar geschikt te maken voor goeroevrouw... en de eigen kinderen les moesten hebben, want er is geen Europeesche school, ook geen H.I.S. in dien tijd op Soemba te vinden.

Vandaar dat na zes jaar de Heer Mobach op Soemba kwam, welke de Normaalcursus geheel voor zijn rekening nam.

Hoeveel weken zijn er niet gesleten op den rug van een paard! Hoeveel uren niet besteed alleen aan het reizen? Hoeveel avonden niet aan het praten met de goeroe's? Hoeveel teleurstellingen zijn er niet ondervonden? Hoeveel verdriet, als een school niet ging, of een goeroe de school den grond inwerkte?

Maar het werk groeide. Van jaar tot jaar nam het aantal leerlingen toe, zelfs in de allerergste bezuinigingstijd, toen de subsidie werd ingetrokken, nam toch het aantal leerlingen nog toe.

Het was dan ook niet onverdiend, toen reeds op 31 Augustus 1924 de heer v. Dijk benoemd werd tot ridder in de orde van Oranje Nassau.

En toch was de heer Van Dijk niet tevreden met

zijn werk. Hij zocht andere idealen, dan het alleen leeren lezen, schrijven en rekenen aan de kinderen. Hij vond de bestrijding van het analfabetisme een mager ideaal.

Jarenlang dacht hij er over na, hoe hij de Soembaneesche kinderen kon opvoeden tot menschen Gods, die de gaven Gods op alle gebied konden gebruiken ter eere Gods; en zodoende dienaren werden van Hem, die hen het leven en de adem gegeven had.

Toen ook zijn betrekking van schoolopziener niet langer meer gesubsidieerd werd, kreeg hij de handen vrij om een lang overdacht en besproken plan ten uitvoer te brengen. Bij belangstellenden wist hij een bedrag te verzamelen tot oprichting van 'n soort school, welke in Nederlandsch-Indië nog niet voorkwam. Het kwam. Het behoeft niet gezegd te worden, dat, alleen iemand die op onderwijsgebied het volkomen vertrouwen verworven had, zulk een bedrag kon bijeenbrengen, te meer, dat hij zijn plannen vol vuur en idealisme voordroeg. Hij verwierf de steun van den hoogsten uit den lande, tot den oud-G.G. Idenburg toe!

En toen kwam zijn — ik mag nu wel zeggen — beroemde school in Lewa tot stand, welke vol belangstelling bestudeerd wordt door het

Departement van O. en E. Dat is geen school, waarin de leerlingen alleen theoretisch een stel, meestal westersche wetenschappen moeten verwerven, waarvan het resultaat dikwijls ongegronde hoogmoed is, zoodat zij zich alleen maar geschikt achten voor schrijversbetrokkingen, en geen hand meer willen uitsteken naar hun akker; maar in deze school leeren zij, alles te gebruiken, wat Soemba schenkt en wat men van buiten koopen kan, om zodoende te midden van hun volk een plaats in te nemen, welke laat zien dat een Soembanees inderdaad ontwikkeld kan zijn. In zijn dagelijksche leven moet hij een dienaar Gods zijn, en alle gaven Gods weten te besteden tot eer van Zijn naam. Daarom mogen zij niet te deftig zijn, om des morgens vroeg op te staan en

landbouwarbeid te verrichten onder leiding van een landbouwleeraar.

Wat kan daarin verbeterd worden! De Soembanees weet lang niet uit zijn grond te halen wat er in zit en lijdt daarom ieder jaar honger. Maar de jongens van de school van Van Dijk (lang geen volwassenen) wisten zooveel te bereiken, dat zij voldoende levens-

onderhoud hadden en zelfs nog overhielden. Dat onderhoud der leerlingen gaat op den duur niets kosten. Naar aanleiding van wat zij dagelijks meemaken en ondervinden, ontvangen zij onderwijs, zoodat zij kijk krijgen op alle verbintenissen, waarin een mensch leeft. Verbintenis allereerst met God, met de medemenschen (de gemeenschap) en met de Schepping.

Zodoende alleen kan de school een plaats vinden in de harten der Soembaneezen.

Voor de vervolgschool is het plan al geheel in de practijk gebracht. Al zal op den duur wel blijken, dat er wijzigingen dienen aangebracht te worden. Voor de Volksscholen zal dit zelfde plan nog in de practijk dienen gebracht te worden.

Vijf en twintig jaar hebben beiden gearbeid voor de scholen, in den laatsten tijd kregen zij nog het volle Schoolbeheer over alle scholen bij hun taak, welk schoolbeheer vroeger door

de missionaire predikanten ieder in hun ressort gevoerd werd.

Vele leerlingen zijn later vooraanstaande Christenen geworden; helaas velen zijn nog gebonden aan den ouden godsdienst of vervielen tot secularisme. Dat was ook niet anders te verwachten. Het zou al te mooi zijn, als alle leerlingen tot Christus kwamen. Maar het zaad werd gezaaid en bracht vele vruchten op.

En nu, bij hun vertrek op 11 Dec. '38 naar Nederland is deze taak ten einde, en overgedragen aan een jongere kracht. Geve God hen samen nog vele jaren in gezondheid en kracht te mogen arbeiden in het werk, dat ongetwijfeld nog voor hen weggelegd is.

De persoon van den Heer van Dijk zal niet spoedig vergeten worden op Soemba.

P. J. LAMBOOY.

Tj. VAN DIJK.

De Zendingsmeisjes te Enumatil.

De Zendingscollectantjes te Enumatil.

Enumatil is maar een klein dorp. Maar er is een flinke Gereformeerde Kerk met omstreeks 900 zielen. Natuurlijk verwacht de Soemba-Zending van haar een goed bedrag voor haar arbeid.

Enumatil had echter wel eens moeite om het cijfer te bereiken, waarop zij was berekend. Maar men heeft de hulp ingeroepen van een kleine twintig jonge dames, om elke maand het zendingsblad te bezorgen en giften te verzamelen. En het gaat best. Het getal zendingsbladen, dat verspreid wordt, is al met 50 % gestegen. En men is flink op weg om het volle bedrag bijeen te krijgen, dat van Enumatil voor de zending verwacht wordt.

Misschien is het in 1938 al wel bereikt. De meisjes hebben eer van hun werk. W. B.

Schetsen uit Soemba

No. 48.

Wij hadden het over meisjesopvoeding in de Zending gezinnen; en de perikelen van een kampong-meisje, dat pas in huis leert helpen.

Bijna iederen dag moet zij er op gewezen worden, dat zij zich wast en netjes aankleedt. Des avonds gaat ze een uur naar de avondschool om te leeren lezen, schrijven en rekenen; dat wil ze wat graag! Want ze wil niet onderdoen voor de schoolmeisjes, die kleiner zijn en het wel kunnen.

Vraagt men haar de deur eens open te maken, dan probeert ze het slot om te draaien, maar als het niet vlot gaat, zet ze al haar kracht erop, zoodat het slot stuk gaat... maar de deur gaat open, en daar is zij al heel tevreden mee. Na verloop van eenigen tijd zijn wij zoover, dat alle sleutels op alle sloten passen, omdat iederen dag opnieuw geprobeerd wordt, of, als de deur met zijn eigen sleutel niet goed meer open gaat, een andere sleutel het misschien wel doet. Gelukkig dat de huisvrouw zorgt, dat zij de voorname sleutel zelf onder haar beheer heeft.

De jongedame moet iets uit het waschbók halen, en vraagt de sleutel; maar vergeet natuurlijk de

sleutel terug te brengen. Iets op zijn plaats terugzetten gebeurt pas na jaren oefening. Natuurlijk laat ze alle deuren achter zich open staan; en moet telkens teruggeroepen worden. In het begin is ze dikwijls beledigd, want hare majesteit vindt dat aanmerkingen beneden haar stand zijn; ze ziet daar alleen persoonlijke aanranding in, die haar eer te na komt. En soms loopen er dan ook weg, vooral degenen die in de kampong het meest verwend zijn. Maar, zij die blijven worden langzamerhand wakker en zijn achteraf ten zeerste dankbaar.

Wakker worden, is wel het juiste woord voor hun ontwikkeling. Ze suffen in het begin nog, en bijna alles ontgaat ze. Ze kijken nog niet uit de oogen en hebben nog geen eigen inzicht in de gang van zaken. Zij doen alleen wat hun opgedragen is (en deden zij dat dan nog maar altijd!) en iederen dag opnieuw moet hetzelfde gezegd worden, anders doen ze het weer niet; want het is niet gezegd dat ik het doen moest!

Zij zijn buitengewoon royaal, want zuinigheid kent de arme Soembanes haast niet. Als er na het eten rijst is overgebleven, dan wordt het gewoonweg gewegwassen: er is immers nog rijst genoeg in de schuur. Als je honger had en er was niets meer; ja dan moet je zuinig zijn! Gaven ze het maar aan de varkens, dan zou het nog wat zijn; maar het gewoon wegwerpen wekt zoo dikwijls onze verontwaardiging. Er zit natuurlijk ook achter de gedachte, dat, als het op is, de mijnheer en de mevrouw toch wel weer nieuw koopen.

Zelfs met de reeds meer ontwikkelde meisjes hebben wij nog vaak moeite. Er is er b.v. een, die gaat over de keuken. Daar zij al lang in dienst is, mag zij in de schuur (goedang, de Indische voorraadkamer) zelf halen wat noodig is, (natuurlijk onder controle). Des middags aan tafel blijkt het vleesch niet gebraden. De keutenprinses wordt geroepen. Ze verklaart, dat er geen vet of boter meer was, en dat het daarom niet gebeurd is. Ofschoon ze zelf dagen van tevoren gezien heeft, dat de voorraad oprakte, waarschuwd ze niet; als het op is, dan is het op.

Als ze eten, scheppen ze zich op of laten zich op

Zendingscollectantjes te Dwingelo.

Dwingelo's Zendingsmeisjes.

Er zijn niet veel Kerken, die voor de Zending meer bijdragen, dan naar het quotatie-cijfer van haar wordt verwacht. Maar er zijn er gelukkig toch nog wel, die boven dat bedrag uitgaan. De Kerk te Dwingelo is er één van. En dat is mede te danken aan de Zendingsmeisjes. De Zendingscommissie zorgt

door middel van die meisjes, dat in elk Geref. gezin het Zendingsblaadje komt. Dan wordt tevens een busje gepresenteerd; uit de opbrengst daarvan worden de abonnementen betaald, en 't overschot gaat naar Soemba. De Zendingscommissie is over 't werk der collectantjes best tevreden en hoopt dat door het geplaatste kiekje in 't zendingsblad de meisjes met nog meer liefde dit werk zullen doen. **W. B.**

scheppen een groot bord rijst; en laten de helft staan. Dat is deftig. Je moet niet zoo precies mondjesmaat opscheppen en alles opeten. Dat zou net zijn alsof je arm was. En wat overschiet, wordt weggewassen. Ze moeten dan maar leeren van ons, dat wat ze opscheppen, ook opgegeten dient te worden, al staan ze ons in het begin ook zeer verwonderd aan te kijken, dat deftige menschen zoo pieteputerig kunnen zijn.

Na het eten worden de resten bewaard in de kast, dat weten ze langzamerhand wel. Maar des avonds of den volgenden morgen denkt niemand eraan het overgeschotene op tafel te zetten, om het op te maken. Wat in de kast staat blijft in de kast en wordt totaal vergeten (al zien ze het iederen dag een paar maal zelf staan!), als de huisvrouw er niet iederen dag weer achter heen zit. Graag gaan ze haar eigen gang, zonder te vragen. Men moet niet denken, dat ze kleine kinderen zijn, die niets weten! Er moet een japon gewassen worden, die alleen koud water verdragen kan; maar de jongedame vraagt niets en stopt de japon in de waschmachine, waar een vuurtje onder brandt!

Men roept ze, maar ze houdt zich doof, omdat ze geen zin heeft om te komen; en zegt achteraf niets gehoord te hebben.

Ze mag graag, net als in de kampong anderen haar eigen werk opdragen, vooral jongeren. Want heel sterk leeft het standverschil en het verschil tusschen ouderen en jongeren. De jongere is altijd de

dienaar van de oudere; dat vindt ieder vanzelfsprekend: hoe ouder hoe deftiger. Zelfs onder goeroe's is dit soms heel sterk, zoodat men moet oppassen, dat het hoofd van de school niet het werk opdraagt aan zijn hulponderwijzers en zelf niets uitvoert „zonder gewetenswroeging”: het werk gebeurt immers; wat hindert het of ik het niet doe?

Als de meisjes na het eten de borden moeten afwassen, gebeurt het herhaaldelijk, dat de grooteren er op haar gemak bij gaan zitten en het aan de kleine schoolmeisjes opdragen; welke zeer gehoorzaam dit niet durven weigeren, want de ouderen bevelen het immers! En als ze het niet goed doen, kunnen zij nog een houw en een snauw op de koop toe krijgen!

En werk van een ander over nemen? Geen kwestie van! Als de meisjes van de wasch het ontzettend druk hebben en de meisjes van het binnenwerk het eens wat makkelijker hebben, dan denken zij er niet over de anderen te gaan helpen; want dat is hun afdeling niet! Zelfs na uitdrukkelijk bevel zijn ze er zeer moeilijk toe te brengen.

Maar gelukkig, na jaren wordt het alles beter; zoodat de oudsten langzamerhand goede hulp worden en medehelpen de nieuweren te onderichten. Zij zijn dan opgevoed tot degelijke Christenhuishoudvrouwen.

En dan!

Dan gaan ze trouwen.... en kan de zendelingsvrouw opnieuw beginnen!

P. J. LAMBOOY.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Zendingsarbeiders met verlof.

Een drietal van de Zendingsarbeiders van de Kerk te Amsterdam is thans met verlof in Holland.

In de eerste plaats noemen we Dr. F. L. Bakker, die ook missionair predikant is. Dr. Bakker heeft wel zijn hoofdarbeid als docent der Opleidings-school in de opleiding van helpers bij den dienst des Woords en van aanstaande Inheemsche predikanten. Maar daarin dient hij ook de Kerken van Noord-Holland. Maar bovendien doet hij als missionair dienaar des Woords van de Kerk van Amsterdam en daardoor tevens van alle kerken in Noord-Holland, — want alle kerken in deze provincie werken met de Kerk te Amsterdam samen in het werk der zending, — heel wat werk te Djokja meer bepaald voor dat terrein.

Ook Ds. D. J. B. Allaart is thans met verlof in het land. Zooals men weet is Ds. Allaart de oudste van de twee missionaire predikanten, die al hun tijd en kracht alleen geven aan het zendingswerk in Djokjakarta, het Zendingsterrein van de Kerken in Noord-Holland. Enkele weken geleden is hij na een voorspoedige reis in welstand met zijn gezin in Holland aangekomen.

En dan noemen we in de derde plaats de directeur van het zoo gunstig bekende Petronella-hospitaal Dr. K. P. Groot, die 14 December l.l. in Holland is aangekomen. Gelijk men weet, moest hij Mevrouw eenige maanden geleden, wegens ernstige krankheid naar Holland brengen en moest hij, toen hij in het voorjaar naar Java terugging, Mevrouw nog achterlaten. Thans is hij alleen van Java naar Holland gekomen. Zijn gezin was reeds geheel hier in het land. En Mevrouw is gelukkig weer hersteld. De Heere heeft de gebeden verhoord en de gezondheid hergeven, zoodat het uitzicht bestaat, dat zij na afloop van den verloftijd met haar man naar Indië zal mogen terugkeeren.

Voor het Zendingswerk te Djokja is het een heel gemis, dat drie van de arbeiders naar Holland zijn. Want allen hebben daar de handen meer dan vol, zoodat het veel moeite kost nu al het werk behoorlijk te verzorgen. Maar voor de Kerken hier te lande, vooral voor de Kerk in Noord-Holland, is het een mooie gelegenheid om de kennismaking met deze Zendingsmannen te vernieuwen en te hooren van het mooie werk, dat de Heere hun geeft te doen. Alle drie zijn gaarne bereid in de Gemeenten op te treden om van de Zending te spreken. En dat kan zeer dienstig zijn om de kennis van de Zending te bevorderen. En dan waakt ook van zelf de liefde voor de Zending op bij wie Jezus liefhebben. W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam Zuid en de met haar samenwerkende Kerken.

Zending onder de Chineezzen in ons land.

De groote bewogenheid, die er momenteel over het algemeen voor de joden is, hebben wij ook gekend voor de Chineezzen in Katendrecht. De pindammetjes gingen in den eersten tijd 's avonds met rijken buit naar huis. Iedereen kocht lekka, maar och wat daalde de thermometer spoedig.

Gelukkig, dat de Kerk volhoudt, niet om menschelijk medelijden, maar barmhartigheid, naar Gods wil, te oefenen.

In Utrecht heeft Ds. P. al eenige malen Kerstfeest met de Chineezzen mogen vieren. Hij ontvangt daarbij trouw den steun van de Utrechtsche Commissie.

Wij blijven maar biddend denken ook aan deze heidenen. V.

Viering van het Kersfeest met de Chineezzen van Utrecht.

Voor den datum, waarop de copie voor het Januari-nummer bij den redacteur moet zijn, was de eerste van de vijf Kerstfeestvieringen, die we dit jaar hopen te houden reeds achter den rug. Van deze viering willen we u eens iets vertellen.

't Is Dinsdagavond, 20 December. Er waait buiten een ijskoude vrieswind. Echt 'n avond, waarop onze Chineezzen thuis in een groote kring rondom hun potkachtje of fornuis blijven zitten en geen van hen er aan zou denken de gure straat op te gaan. Er is immers toch niets te verdienen!

En toch, wanneer ge dien avond even voor achten in de buurt van de Loeff-Berchmakerstraat te Utrecht geweest zoudt zijn, hadt ge overal groepjes Chineezzen kunnen zien loopen, allemaal op weg naar één punt: het Evangelisatielokaal van de Geref. Kerk Daarheen waren ze door den moe-sje (zendeling) genood, daar zal sjên-taan (Kerstfeest) met hen worden gevierd.

Groep voor groep komen ze het gezellig versierde zaaltje binnen. 't Wordt al voller en voller, zóó vol, dat er naar onze berekening niemand meer bij zou kunnen. Welke berekening 'n minuut of wat later echter beschaamd wordt. Want, als er nog eenige laatkomers verschijnen, blijkt na eenig schikken het onmogelijke toch mogelijk.

Als het tijd wordt de vergadering te openen, blijkt de geheele Chineesche kolonie van Utrecht te zijn opgekomen. Na een kort woord van welkom, wordt de diepe zin van het Kerstfeit uiteengezet: Niet de geboorte van een „heiligh man“, maar het ingaan van God door Zijn Zoon in ons menschenleven, in onze menschennoed. God, die in Jezus onze nood gaat dragen en onze zonde gaat verzoenen. Daarna wordt het Kerstevangelie uit Lukas gelezen. In de uitge-reikte Evangelies, lezen onze vrienden aandachtig mee. Zelfs wagen we een poging om de Chineezzen de Kerstliederen, die door het koortje worden gezongen, in hun eigen taal te doen meezingen: Ping an jè, sjên san jè (Stille nacht, heilige nacht), tsjie lai tsoeng tsjoe hsin toe (Komt allen te zamen). Maar, al hebben ze in een zangbundel de Chineesche tekst voor zich, toch lukt het maar matig. De Westersche wijs „ligt“ hun niet erg.

Na een korte pauze en 'n tractatie, vertoont Dr.

Zendingscommissie en collectantjes te Ouderkerk a/d Amstel.

De Zendings-commissie en collectantjes te Ouderkerk aan de Amstel.

Ook de Zendingscommissie te Ouderkerk a/d Amstel was niet in staat, ondanks veel activiteit, om het classicaal vastgestelde bedrag voor de Zending bijeen te brengen.

Aangespoord door de vele gunstige resultaten, waarvan het Zendingsblad melding maakte, wanneer er maar eerst een busjesactie werd begonnen, zijn ook wij daartoe overgegaan.

Op de foto ziet U de 10 „meisjes-met-het-roode-busje” als trouwe helpsters van de Zendingscomm.

Peddemors zijn zelf-opgenomen Javaansche films. Dat valt in de smaak! Vooral, wanneer op het doek eenige flitsen uit het leven van de Javaansche Chinezen verschijnen, is het meeleven van onze Chinezen hoorbaar in de zaal.

Dan komt het einde van deze mooie avond in zicht. Nog wordt aan de hand van een zeer suggestieve Chineesche Evangelisatie-plaat de rijke beteekenis van Jezus komst verkondigd. Jezus, wiens kruis de brug is, die de hopeloosheid van onzen eeuwigen dood weer verbinden wil met het verre huis van den grooten God.

En dan de uitreiking van de nuttige Kerstgeschenken. Wat waren ze daar blij mee! Ieder kreeg een warm stuk ondergoed, smaakvol ingepakt. Met nog een welkome verrassing erbij. Zij, die ons door hun groote offervaardigheid verblijd hebben, hadden de dankbare gezichten eens moeten zien en het keurige Hollandsche bedankje van den „burgemeester” der Chinezen eens moeten hooren!

Na een Chineesch dankgebed trokken de Chinezen de koude straat weer op. Terug naar hun ongezellige huizen, terug naar de sleur van hun grauwe Hollandsche dagen. Maar, naar we hopen, met een herinnering aan een mooien avond en een Boodschap van Goddelijke liefde, van welbehagen in menschen, ook in Chinezen.

PIERON.

in haar kring opgenomen.

Het stemt ons tot groote dankbaarheid, dat vrijwel de geheele gemeente aanstonds dit nieuwe Zendingsplan krachtig heeft gesteund, zoodat er nu in alle huisgezinnen elke week iets voor de Zending wordt gegeven.

Zonder twijfel zal dit de belangstelling voor onze Zending doen toenemen.

Op geregelde tijden zal er nu van de opbrengst der busjes in de plaatselijke Kerkbode verantwoording worden gedaan en we verwachten dat onder den zegen Gods de tekorten voor onze Zending nu voortaan tot het verleden zullen behooren. v. N.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Solo-kring.

Met groote dankbaarheid kan ik ook thans weer meedeelen, dat het werk voor de linnenkast van ons Zendingsziekenhuis in het afgelopen jaar geregeld doorging. 10 kisten, inhoudende bijna 4000 stuks, konden worden verzonden. Uit Indië komt steeds meer vraag naar deze goederen, omdat de kwaliteit van alles, wat wij zenden, zoo oneindig veel beter en degelijker is, dan wat men daar kan koopen. Maar hiervoor is veel geld noodig. In sommige plaatsen zijn er contribuanten van onzen Solokring. Maar zouden de dames, die ons zoo heerlijk helpen met het naaien en die geen contribuanten zijn, niet telkens een kleinigheid willen wegleggen voor dit mooie werk?

Heel graag zal ik die bijdragen ontvangen op het gironummer van mijn man, 31734.

Bij voorbaat hartelijk dank!

J. B. VAN BAREN-v. d. VOORN GROOTENBOER.
Delft, Januari 1939.

Zendingscollectantjes te Koudekerk a/d Rijn.

De Zendingscollectantjes te Koudekerk aan den Rijn.

.Dat gebeurt niet vaak, dat het enkel jongens zijn, die als Zendingscollectantjes in een Gemeente rondgaan om giften voor de Zending te verzamelen. Veelal zijn het of alleen slechts meisjes of jongens en meisjes samen. Maar te Koudekerke zijn het nu eens alleen jongens. En daar gaat het ook goed. Stellig zijn de meisjes door de commissie niet gevraagd, want zeker zouden de meisjes te Koudekerk ook wel willen meedoen. Maar blijkbaar kunnen de jongens het wel af, ook al is de Gemeente uitgestrekt. Elke week gaan zij door heel de Gemeente heen. En het is hun een groot genot als bij het ledigen van de busjes blijkt, dat er heel wat verzameld is. Ook te Koudekerk gaat het goed. Op de foto zien we de negen vaardige jongens met twee leden der Zendingscommissie, de heeren G. Schouten (l.) en C. Verbree (r.).

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid.

Een missionair predikant voor den arbeid onder de Chineezinnen in Banjoemas.

Reeds sinds geruimen tijd wordt er in Zuid-Holland Zuid ernstig gedacht over het beroepen van een missionair dienaar des Woords voor den arbeid onder de Chineezinnen op haar Zendingsterrein in Banjoemas. Doordat echter Ds. Rullmann de benoeming aannam tot docent aan de Opleidingsschool te Djokja, zal er in 1940 een vacature ontstaan voor den missionairen arbeid onder de Javanen. Wel is reeds Ds. J. Verkuyl beroepen voor de Zending onder de Javanen op het terrein van Rotterdam, maar Dr. Esser zal met het

oog op zijn leeftijd en de inzinking zijner krachten welhaast emeritaat moeten nemen.

Rotterdam moet dus nog twee missionaire predikanten beroepen: één voor het werk onder de Chineezinnen en één voor den arbeid onder de Javanen. Thans is beslist, dat de beroeping van een predikant voor den arbeid onder de Chineezinnen zal voorgaan, zooals blijkt uit het verslag van de Kerkeraadsvergadering.

In dat verslag lezen we:

„Ds. Bouwmeester rapporteert over de beroeping van een Missionaris op ons Zendingsveld, die zal arbeiden onder de Chineezinnen. Naar 't oordeel van de Deputaten moet deze beroeping vóór gaan bij die van den tweeden Missionaris onder de Javanen. De Kerkeraad keurt dit goed.”

Het is te hopen, dat deze beroeping spoedig geschieden moge en dat daarna ook niet te lang worde gewacht met de beroeping van een missionair predikant voor het werk onder de Javanen.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Ds. A. Merkelijn.

Middelburg's eerste missionaire predikant, Ds. A. Merkelijn, heeft met 1 Jan. 1939 zijn emeritaat ontvangen. Het was in 1911, dat hij als miss. predikant uitging naar Java en te Magelang het Zendingswerk begon. Meer dan 25 jaren heeft hij met zeldzame energie en volle toewijding van zijn krachten de Zending daar gediend.

Hij heeft het niet gemakkelijk gehad. Bijna voortdurend had hij met allerlei moeilijkheden te kampen. Maar Ds. Merkelijn hield vol, wist de moeiten te over-

winnen en zag telkens nieuwe wegen en mogelijkheden voor het werk.

En de Heere heeft zijn arbeid in bijzonder rijke mate met Zijn zegen gekroond.

Meermalen is hierover ook in het Zendingsblad één en ander medegedeeld. We zullen dat nu niet herhalen.

Thans heeft Ds. Merkelijn emeritaat. Met het oog op zijn gezondheid en kracht, die eenige teekenen van inzinking begonnen te vertoonen, heeft hij, hoe zwaar hem dit ook viel, zijn actieven arbeid in den Zendingsdienst neergelegd.

Maar dat wil nu allerminst zeggen, dat hij niets meer zal doen. Dat heeft hij nu al wel anders getoond. Stellig heeft hij sinds hij enkele maanden geleden uit Indië kwam, reeds tientallen malen gepreekt en gesproken voor de Zending en haar gediend door zijn adviezen in onderscheiden vergaderingen. Ds. Merkelijn is er de man niet naar om zoolang God hem nog een beetje arbeidskracht geeft, in ledige rust zijn dagen te slijten.

Terecht heeft hij emeritaat gevraagd als missionair predikant, want het zware zendingswerk werd te zwaar voor zijn afnemende krachten. Maar gaarne zal hij de Zending hier te lande blijven dienen, want zijn arbeidslust is nog niet in het minst gedaald.

Geve de Heere hem in zijn emeritaat nog tal van jaren hier te lande voor de Zending te werken!

Zijn adres is: Lorenkade 36, Leiden.

W. B.

De collectantjes te Andel.

Dit kiekje laat ons de meisjes zien, die in de Kerk te Andel met prijsenswaardigen ijver trachten de noodige gelden voor de zending te verzamelen.

De collectantjes van de Geref. Kerk te Andel.

Zij gaan elke week rond door heel de Gemeente en brengen een flink bedrag bijeen. De kleine Gemeente te Andel maakt wat de Zending betreft een goed figuur. En dat is voor een niet gering deel de middellijke vrucht van het werk der Zendingsmeisjes. Men is over hun werk zeer tevreden.

W. B.

De Wereld - Zendingsconferentie te Tambaran

Brief van Dr. Harrenstein.

Tambaran, bij Madras, 18 December 1938.

Het is Zondagavond. Om 7 uur vanmorgen was er bediening van het Heilig Avondmaal, om 10 uur volgde de kerkdienst, die twee uren duurde, omdat er twee sprekers waren. Maar nu is het verdere van den dag ook geheel aan de rust gewijd. Dat doet goed bij al het drukke vergaderen, dat al onze krachten in beslag genomen heeft van den aanvang van de Conferentie af.

Ik zit rustig in mijn kamertje, dat wel heel primitief is ingericht, maar mij desondanks gelegenheid geeft mij stil terug te trekken. Naast mij wonen de andere afgevaardigden uit Nederland en de Nederland-Indische delegatie, die met haar 17 leden heel wat plaats in beslag neemt. We hebben het goed in ons Hollandsche hoekje, we voelen ons nauw aan elkaar verbonden en zijn blij, dat we onder elkaar ons hart kunnen ophalen aan onze eigen taal, die op de Conferentie uit den aard der zaak contrabande is. Daar wordt alleen Engelsch gesproken, wat het volgen van de besprekingen en discussies voor ons nog vermoeiender maakt.

Het is hier een wonderlijke samenleving. Meer dan 70 volkeren zijn hier door grotere of kleinere delegaties vertegenwoordigd. Er zijn heel wat Negers uit Afrika, heel wat Chineezers en Japanners, uit den aard der zaak ook heel wat Indiërs, omdat in hun land de Conferentie gehouden wordt.

Meer dan op vorige Conferenties is het inheemsche element vertegenwoordigd. De vrucht van het zendingswerk heeft zich in de laatste jaren ook daarin geopenbaard, dat tal van inheemsche Kerken tot openbaring zijn gekomen en die zegen is duidelijk zichtbaar op deze samenkomst van de oudere en de jongere Kerken.

Het Madras Christian College, dat ons allen herbergt, is een plekje in de groote wereld van Britsch-Indië van internationale beteekenis voor enkele weken. Hier zijn de leidende zendingsfiguren bijeen en met hen zijn vergaderd degenen, die in de jonge Kerken een plaats van beteekenis ontvingen.

Ook kerkelijk is het een mengelmoes. Men ziet vele bisschoppen van de Anglikaansche Kerk, zoowel blanken, als bruinen en zwarten, naast predikanten en zendelingen uit de presbyteriaansche Kerken. Ook onder hen zijn blanken en bruinen en zwarten. Men ziet figuren als Dr. Mott, Dr. Kagawa, Dr. Kraemer naast heel gewone mannen en vrouwen uit onderscheidene landen en rassen en Kerken.

Dat al alleen maakt het zijn op zoo'n Conferentie tot een genot. Men ziet mannen van wie men al zoo vaak gehoord heeft en ontmoet anderen, wier namen men nog nooit hoorde, maar die op hun post staan als getrouwe dienaren van Jezus Christus.

Men maakt kennis met afgezanten van de Kerken onder het Kruis, die veel geleden hebben om Jezus' Naam. En anderen gaan hier rond, die straks allicht lijden zullen, omdat zij de goede belijdenis niet willen loochenen.

Ruim 450 mannen en vrouwen waren den eersten avond bijeen in de groote zaal, toen Dr. Mott de ver-

gadering opende en als een machtig geluid steeg het gezang een oogenblik later omhoog. Toen werd het heel stil, want al die hoofden bogen zich ootmoedig omlaag in gebed en smeeking, in schuldbelijden en in een pleiten op Christus' genade. Ontroering hilverde door mijn ziel.

Ik zeide al, dat er hard gewerkt wordt op deze Conferentie. In acht secties is de Conferentie uiteengegaan, die heel den dag vergaderen om straks de rapporten in te dienen, die in de volle vergadering bekrachtiging zullen moeten ontvangen. Maar er zijn ook gemeenschappelijke vergaderingen.

Onvergetelijk zal voor mij blijven de Woensdagavond, toen Dr. Kagawa sprak over Christus' Kruis. Kagawa is een van de bekendste zendingsfiguren, een Japanner, die heel zijn ziel en al zijn krachten gegeven heeft aan de zaak van zijn hemelschen Koning. Vijftig jaar geleden werd hij geboren als kind van een rijken vader, die een aanzienlijke staatsbetrekking bekleedde, en van een dansmeisje. Eer hij 4 jaar oud was, waren beide ouders gestorven. Als ongewenschte verschijning werd hij opgenomen in het huis van zijn grootouders. Zijn grootmoeder begroette hem met afkeer, de weduwe van zijn vader wilde niets van hem weten. Als jongen van 11 jaar werd hij naar een kostschool gezonden, waar zijn medescholieren hem alles behalve zacht en vriendelijk behandelden. Maar hij vond een vriendelijk tehuis bij twee Amerikaansche zendelingen, die hun huis hadden opengezet voor het ontvangen van studenten. Reeds op de kostschool had hij van een van de leeraren iets gehoord van Christus, hier in de huizen der zendelingenfamilies hoorde hij meer van Hem. En hier viel het besluit, dat hij Christen wilde worden. Zoodra zijn oom van dit besluit hoorde, trok hij de handen van hem af, zoodat hij zonder middelen van bestaan geraakte. Kagawa heeft bittere armoede gekend, hij heeft geleefd in de sloppen van Tokio, hij heeft door een ernstige longziekte zijn lichaamskracht zien gebroken worden. Maar ondanks dat alles staat hij tot op dezen dag als een getuige van Jezus Christus onder zijn volk.

Hij heeft veel gewerkt en veel geschreven. En er is reden tot critiek als men sommige van zijn uitlatingen leest.

Maar ik heb hem hooren spreken over het Kruis van Christus. En ik heb genoten. Wij konden dien nacht er niet van inslapen. Geweldig waren we getroffen door het eenvoudige woord van dezen allermerkwaardigsten man.

Een kleine onaanzienlijke figuur stond voor ons op het podium. De stem heeft iets hards en wordt, als hij zich geheel geeft, zelfs schel. Zijn Engelsch is niet mooi. Neen, aan de uiterlijke dingen lag het niet, dat we gepakt waren tot in het diepst van onze ziel.

Het was alleen door wat hij predikte. In zijn kleine hand houdt hij de Bijbel. Daarin staat het, zoo zegt hij, daarin staat het, dat er alleen door het bloed van Jezus Christus verzoening met God mogelijk is. En toen heeft hij ons in de Schriften ingeleid en ons laten hooren de rijke prediking, die van het Kruis des Heeren uitgaat.

Het was door en door Schriftuurlijk. Het was vol rijken inhoud.

O zeker, wat hij zeide opende geen nieuwe vergezichten. Maar het feit, dat hij het zei en dat hij het zoo zei, opende toch wel verre horizonten.

Als deze prediking gehoord wordt door zijn volk, als deze prediking geloofd wordt door zijn volk, zal daar de Kerk des Heeren zich gaan openbaren als de Kruiskerk, die veel zal moeten lijden om des Heeren Naam, maar die ook de kracht en de genade zal smaken van Hem, die dood geweest is, maar leeft in alle eeuwigheid.

Wat Kagawa dien avond predikte was geen Evangelie naar den mensch. Maar het is wel het Evangelie, dat gepredikt worden moet in een arme wereld, die verloren ligt in schuld.

Stil zijn we samen uit de zaal naar onze kamers gewandeld, Ds. Pos, Dr. Verwiebe en ik. En in onze kamers hebben we God gedankt. Neen, we konden de slaap niet gauw pakken. Maar we lagen maar stil na te denken over het gehoorde. En dat Evangelie moet Japan hooren. De wereld moet het hooren overal.

En dat Evangelie is ook voor ons op de zendingsconferentie te Tambaran onze eenige hoop, voor de groote wereld in haar nood en voor onze eigen zielen in onzen grooten nood.

W. G. HARRENSTEIN.

Zendingsmomenten.

(Verslag van de Vergadering van Missionaire Predikanten op Midden-Java ten Zuiden, 22 en 23 November 1938).

De voorvergadering.

Op onze bijzondere vergadering is ditmaal niet veel anders dan klein goed behandeld. Zooals in een goede huishouding meer voorkomt. Belangrijker was in menig opzicht de voorvergadering van allen, die regelrecht in zendingsdienst betrokken zijn, de z.g.n. algemeene vergadering.

Op die vergadering vormde de hoofdschotel het uitvoerige rapport van den heer Raden Kaboel, het hoofd van de opleidingsschool voor inheemsche onderwijzers te Solo, welke school nu ruim een jaar „draait”. Met klimmende belangstelling hoorde de vergadering dit boeiend en zakelijk rapport aan. Vergis ik me niet, dan behoort de oprichting van deze school, uit crisishood eerst geboren, tot een zeer belangrijke tak van dienst onzer zending, welke voor het christelijk onderwijs aan inheemschen in de toekomst veel belooft. Er wordt daar, zoowel door inheemsche leeraren, als ook door de Hollandsche commissie van advies, hard gewerkt. En het mooie van dit al is, dat hier een school is, welke leeraren geheel uit inheemsche krachten gevormd is. Een stadium op den weg der christelijke onderwijsvoorziening in Indië en op onze zendingsterreinen. Uit de nood der crisistijden, welke leidde tot de z.g.n. indianiseering van het onderwijs aan inheemschen, is hier iets goeds geboren. Een experiment! Maar dat alle kans van slagen heeft, en waar toch niet gegrasdruind of geliefhebberd, doch waarbij serieus gearbeid wordt. Van lieverlede verlegt zich zoo de arbeidstaak uit handen der Hollandsche zendingsmensen naar de inheemsche krachten. Het kan! Och, wij zijn wel eens veel te bevreesd geweest, dat het in de eerste tientallen van jaren onmogelijk zou zijn; hoogstens een onverantwoordelijke waaghazerij. Maar het gaat. En het gaat goed. Ja, het is heel niet uitgesloten, dat het beter gaat dan Hollanders het ooit zouden kunnen.

Een rectificatie.

Maar toen kwam dan toch de eigenlijke vergadering van missionaire predikanten. En nu moet ik beginnen met een rectificatie uit m'n verslag van Augustus j.l. Daarin schreef ik, dat op het terrein der Oost-Java-Zending de voorzitter der inheemsche synode een Hollandsch zendeling moet zijn. Welwillende inlichting bracht mij er van op de hoogte, dat dit toch niet het geval is. Wel is in feite de voorzitter van de Bale Agoeng een zendeling, maar verplicht is het niet: de vergadering is volkomen vrij in haar keuze. Ook daar dus een voortschrijden der ontvoogding. Met dankbaarheid namen we kennis van deze rectificatie, en onze excuses over onze min-juiste voorlichting bieden we bij dezen gaarne aan.

Een nieuw geluid.

En nu maar direct naar het nieuwe Maleisch-Chineesche Tijdschrift, dat 1 Januari a.s. staat te verschijnen. Ik weet niet, hoe het heet. Ik zou, ook al was het mij gezegd, het toch weer vergeten: die lastige taal. Maar als het „Credo” of „De Reformatie” of „De Heraut” geheeten had, ja zelfs, indien „Weekblad voor Christendom en Cultuur”, natuurlijk met den titel algemeen er bij, ja, dan zou ik het wel onthouden hebben. Misschien heet het wel gewoon Maleisch-Chin. Tijdschrift. Dat kan nog. Want richtingen zijn er nog niet binnen onze Maleische kerken. O voorrecht der jeugd. Waarin zelfs nog van geen „crisis der jeugd” sprake is. Hoe heeft deze Maleisch-Chineesche Kerk nu het voorrecht, om te genieten van de vruchten der worsteling der christelijke kerk in het Westen, zoodat wij aan haar de Heilige Schrift en de leer, welke naar de godzaligheid is, nog ongeschonden hebben kunnen overleveren.

Maar met dat al een nieuw geluid. Ziet u wel weer, dat het hier groeit? Soms hóór je 't hier groeien. Nu een eigen tijdschrift, waarvan de redactie uit den boezem der inheemsche kerken zelve is opgekomen. Moge deze poging slagen, en zij dit tijdschrift meer dan een libel, meer dan een laron, die even uitvliegt, om daarna zonder vleugels weer jaren lang zich in den grond te verbergen.

Onze tweede Theologische School.

Het mag een gelukkige omstandigheid heeten, dat onze school te Kampen nu Hoogeschool heet. Om begripsverwarring te voorkomen. Want onze kerken houden er immers twee scholen tot theologische opleiding op na. Er staat er ook nog eentje in Djocja. En dat die niet een onder-onsje is, blikte uit het feit, dat één harer docenten nu tot hoogleeraar mede aan die te Kampen is benoemd. Indië, waarvoor het beste niet goed genoeg is, naar men hier beweert, is niet eerder tevreden, dan wanneer hoogleeraren onze hoogeschool te Kampen een benoeming tot docent naar Djocja aanvaardden, dan wel wanneer het ruilsysteem aangenomen wordt. Dan krijgen we Bavinck nog eens weer terug, en Prof. Schilder zien we hier nog eens opduiken. Met tembang zullen ze hier begroet worden.

Begrijpt men nu, dat terwijl één der hoogleeraren te Kampen bezig is met de uitgave van een verklaring van den Catechismus, ook hier hetzelfde plan is opgevat, en één onzer docenten zich in het Javaansch aan zulk een verklaring waagt? Ursinus en Olevianus

— hoe roepen uw namen bij mij herinneringen wakker naar m'n eerste catechisatiejaren in de groengeverfde banken van Apeldoorn's kerkelijke lokalen, waar Ds. Doorn ons de eerste beginselen onzer dogmatiek smeug bijbracht! —, ze zijn ook hier de leidlieden in den tuin der Gereformeerde dogmatiek; en Professor Hepp hoeft niet bang te zijn dat wij die catechismus inruilen voor de meer intellectualistische van Calvin, al betwijfel ik het, of de hoogleeraar hier wel de rechte kijk op Calvin heeft. Misschien wel een verkeerd sentiment van ons. Maar we kunnen hier nu eenmaal nog minder „kwaad” van Calvin dan van Kuyper hooren. Vandaar, dat deze Javaansche catechismusverklaring put uit de bronnen van Kuyper en Bavinck. Maar dat komt weer door wat anders. We hadden hier immers Bakker Senior; en het is nu de bewerking van Bakkers dictaten over de catechismus, welke hoofdzakelijk hier het licht zal zien.

De bibliotheek.

Toch voelen we hier wel, dat de tijd niet stilstaat, en dat wij de klok niet ongestraft achteruit kunnen zetten. En zoo benauwt het onze menschen in Djocja wel eens, dat de leerlingen onzer school over een bibliotheek beschikken, welke dien naam nauwelijks waardig is. Des té meer voelen we dit gemis, nu reeds zoo velen de Hollandsche taal verstaan. En daarom zou ik met een verzoek willen komen tot onze Hollandsche scribenten. Van libellenschrijvers tot onze publicisten van standaardwerken toe. Zoudt U nu niet eens allen het plan willen opvatten en uitvoeren, om geen enkel werk het licht te laten verschijnen, waarvan U niet onmiddellijk een present-exemplaar naar onze school opzendt? Het is zoo'n kleine moeite, en — om een variatie te gebruiken — op wat één der onzen pleegt te zeggen — U sticht dan zoo'n groote vreugde in inheemsche harten.

Eenzelfde verzoek zou ik willen richten tot de uitgevers van onze theologische weekbladen en tijdschriften. Is het nu niet mogelijk, dat U voor onze zending het offer brengt, door voor onze school ook een aflevering gratis beschikbaar te stellen? U weet niet, hoe 'n progressie U daardoor onder onze christen-Javanen teweeg brengt. Bij voorbaat veler dank.

De inspectie.

Onze senior Dr. Esser heeft de school geïnspecteerd. Schalks deelde hij mede, dat hij een serie dictaten opgevraagd had, en aan één der onzen, die tot keuring in staat is, heeft overhandigd, door wien geen enkele ketterij was ontdekt! Onze vergadering nam dat voetstoots aan, maar de keurmeester zelf protesteerde: te veel eer voor z'n werk. Overigens kregen zoowel docenten als missionair predikanten een half uur college in de nieuwere paedagogische werkmethode voor schoolonderricht. Toch vermeld ik ze hier maar niet. Het zou eens kunnen zijn, dat onze Hollandsche paedagogen wat hier voor nieuw doorgaat, daar reeds voor een overwonnen standpunt houden. En het is nergens goed voor, dat onze inspecteur nu nog eens weer door andere inspecteurs gecontroleerd wordt.

Blondo.

De oogappel van Ds. Merkelijn. Heuglijke berichten bereikten ons. Het nieuwe kerkgebouw werd daar geopend. En mededeeling werd gedaan, dat volgend jaar daar een blindenschool zal verrijzen. Zoo zal het

werk der christelijke barmhartigheid ook in ons Indië in nauw contact met onze zending worden ter hand genomen. Niet, dat dit werk hier geheel verwaarloosd wordt. Maar er is op dit gebied hier zoo onnoemelijk veel te doen. En dat nu het werk voor de blinden ook in dezen vorm aangepakt wordt, heeft ons van harte verblijdt.

Het Chineezenwerk.

Zijdelings kwam het werk onder de Chineezen op onze vergadering ter sprake. En het hield de gemoeienderen nog al even bezig. Want het werk is te Magelang en te Djocja zoo uitgebreid, dat het hoog tijd wordt, dat hiervoor een eigen missionair predikant beroepen wordt. Nu legt het overmatig veel beslag op den tijd en de werkkraft van één onzer docenten. En dat is toch eigenlijk een ongewenschte toestand. Vooral, omdat het werk in z'n geheel nu nooit zoo tot z'n recht kan komen, als wel behoort. Wat zou het een uitkomst zijn, indien de instanties, welke zich nu reeds opmaken, om zulk een predikant te beroepen, met bekwaamheid spoed de voorbereidende werkzaamheden beëindigen, en ons geven, waar zoo dringend behoefte aan is.

Banjoemas.

De laatste maanden, en eigenlijk dit heele jaar, heeft het terrein der kerk van Rotterdam c.s. wel onze bijzondere aandacht getrokken. Ds. Rullmann ging met verlof, en in z'n afwezigheid kwam Ds. Kuiper uit Solo, om hem te vervangen. Helaas werd Mevrouw Rullmann in Holland ernstig ziek: de terugkeer naar het zendingsterrein moest worden uitgesteld. Nu bereikte ons de verblijdende tijding, dat Mevrouw Rullmann in zooverre herstellende is, dat het plan tot terugkeer medio Februari a.s. kon worden opgemaakt. Maar Banjoemas krijgt eigenlijk Ds. Rullmann niet terug. Onze Generale Deputaten palmden hem voor onze school in en benoemden hem tot docent. En terwijl men zoo blij was, dat in de a.s. vacature van Dr. Esser, die emeritaat heeft aangevraagd, in Ds. Verkuil een opvolger was gevonden, staan we nu voor het feit, dat opnieuw een miss. predikant voor dit terrein moet worden gezocht. Zoo verliest dit terrein welhaast z'n beide predikanten. Een overhaaste wisseling van krachten, welke nu niet altijd een terrein ten goede komt. We hopen nu zeer, dat Dr. Esser nog zoo lang z'n arbeid kan voortzetten, totdat hij met een gerust hart het terrein, waar hij jarenlang heeft mogen werken, kan verlaten. Dat geve God.

Nog rest mij mee te delen, dat voor het eerst de tweede miss. predikant van Poerworedjo in ons midden was. Het ontbrak niet aan goede wenschen, welke de voorzitter der alg. vergadering voor hem en zijn arbeid uitsprak; nog minder aan blijdschap onder ons, dat in deze moeilijke jaren, waarin onze Hollandsche kerken finantieel zoo zwaar belast zijn, de geestelijke moed niet ontbrak, dat, waar het werk de uitzending van een tweeden miss. pred. voor Poerworedjo dringend vorderde, deze eisch door de Kerk van Utrecht c.s. verstaan werd, en de handen in elkaar geslagen zijn, om ook in dezen nood afdoende te voorzien. En waar wij zoo telkens er getuigen van zijn, dat onze broeders en zusters in Holland hart hebben voor het zendingswerk, hâar werk, daar voelen wij onze verantwoordelijkheid des te zwaarder, onze zwakheid en zondigheid des te feller, en levend en krachtig is het gebed in onze harten om den zegen des Heeren.

S. U. ZUIDEMA.

Solo, 29 November 1938.

De ZENTO en de A.T.O.

In de Voorwaarden van uitleening van het Tentoonstellingsmateriaal (gepubliceerd in het Zendingsblad van Aug. 1938) wordt o.m. de raad gegeven, bij het verzenden der kisten zooveel mogelijk gebruik te maken van de binnenvaart en niet van de Spoorwegen of van de A.T.O., daar de ervaring geleerd heeft, dat het materiaal hiervan veel te lijden heeft.

Hiertegen is van de zijde der A.T.O. (N.V. Alg. Transport-Onderneming) bezwaar ingebracht. Niet zoozeer tegen het gegeven advies om zooveel mogelijk van de binnenvaart gebruik te maken, als wel tegen de bewering, dat het materiaal bij vervoer per A.T.O. vaak veel te lijden heeft. Men duchtte hiervan nadeel voor deze onderneming, wijl hieruit geconcludeerd zou kunnen worden, dat de A.T.O. de haar toevertrouwde vracht niet met voldoende zorg behandelt en dat men dus beter deed, van de diensten van deze maatschappij geen gebruik te maken.

Gaarne verklaar ik daarom, dat deze conclusie uit genoemd advies niet mag worden getrokken. Het signaleerd gevaar geldt niet speciaal het vervoer per A.T.O., doch elk vervoer per as, daar hierbij het materiaal vanzelf veel meer aan schokken onderhevig is, dan bij het vervoer over water. Beter ware het dan ook geweest, de A.T.O. niet met name te noemen. Zij werd slechts — als een der meest bekende transport-ondernemingen — als voorbeeld genomen. Niet, om speciaal hâar te beschuldigen van onvoorzichtigheid met de vervoerde goederen.

Wij vertrouwen, dat door deze verklaring de A.T.O. zich voldoende gerehabiliteerd zal achten.

Directeur-Zendingsbureau.
Dr. Th. RUYS Jr.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

De Christenheid in Japan.

Japan, dat een belangrijke plaats inneemt onder de groote mogendheden en zooveel van zich laat hooren is nog steeds een Heidensch land. De overgroote meerderheid van het volk hangt het Heidendom aan en vereert den Keizer schier als een godheid.

Toch is ook de Christenheid in Japan niet onbeduidend. Volgens een statistiek, die we onlangs lazen, zijn er in Japan ruim 264.000 Roomsche-Katholieken, waarvan echter de meerderheid, omstreeks 143.000, waren in Korea en 9000 in Formosa, terwijl het eigenlijke Japan slechts 112 Roomsche-Katholieken telt.

De Protestanten overtroffen de Roomschen in getal. Er zijn in Japan ruim 350.000 Protestantsche Christenen.

De Gereformeerde Zendingsbond.

Een paar maanden geleden heeft de Gereformeerde Zendingsbond haar zilveren jubileum gevierd. Deze zending heeft haar voedingsbodem hoofdzakelijk in de Ned. Herv. Kerk onder hen, die tot de richting van den Gereformeerden Bond behooren.

Zij heeft een uitgestrekt Zendingsterrein op Celebes, waar zij met veel zegen werkzaam is. Reeds telt zij op haar terrein omstreeks 11.000 gedoopten. Haar Zendingsbudget beloopt omstreeks f 165.000. Zij verkeert daarbij in de gelukkige omstandigheid dat zij

niet met verontrustende tekorten worstelt. Het is een van de meest belangrijke Nederlandsche Zendingen, die wat haar beginselen betreft vrij dicht staat bij de Zending der Geref. Kerken.

Korte berichten.

Dr. Henry Beets.

Dr. Henry Beets te Grand Rapids vierde 5 Januari zijn zeventigsten verjaardag. Tal van jaren is deze sympathieke en in wijden kring bekende zendingsman de leider geweest van de Zending der Christ. Geref. Kerk van Noord America. Hij heeft thans emeritaat genomen. Maar hij gaat nog geenszins in rust. Dat zou hij ook niet kunnen zoolang God hem kracht geeft. Hij blijft de Zending nog dienen en zal D.V. zijn kerk nog vertegenwoordigen op de a.s. Generale Synode te Sneek.

Ds. J. A. C. Rullmann.

D.V. zal Ds. J. A. C. Rullmann en zijn gezin met de „Baloeran“, die 14 Febr. a.s. van Rotterdam vertrekt, naar Java terugkeeren. Zeer waarschijnlijk gaan zij te Marseille aan boord. Mevrouw is gelukkig weer zooveel hersteld, dat zij de reis mag meemaken.

Ds. H. v. d. Brink.

De missionaire predikant van de Kerk te Soerabaja voor het Zendingswerk te Makassar, die tevens is belast met eenigen arbeid onder de verstrooide Gereformeerden, hoopt in den a.s. zomer met verlof naar Holland te komen. Naar het voornemen is, zal hij zoo tijdig uit Indië vertrekken, dat hij de a.s. Generale Synode zal kunnen bijwonen.

Ds. G. J. Sybesma.

Naar wij vernemen, zal Ds. G. J. Sybesma, de predikant van de Holl. Geref. Kerk te Palembang, in Juli met verlof naar Nederland gaan.

Dr. K. P. Groot.

De bekende directeur van het Petronella Hospitaal te Djokja, Dr. K. P. Groot is met verlof in Holland. Zijn adres is: Wernerlaan 32, Hilversum.

Dr. F. L. Bakker.

Dr. F. L. Bakker, docent aan de Opleidingsschool te Djokjakarta, zal D.V. in Juni weer uit Holland naar Java terugkeeren.

J. D. Wolterbeek.

De heer J. D. Wolterbeek, leeraar aan de Opleidingsschool te Djokja, zal zoo de Heere wil in Maart met verlof naar Nederland komen. Hij besprak plaats op de „Marnix“, die 22 Maart van Batavia vertrekt.

Dr. D. Bakker.

De Geneesheer-directeur van het Zendingsziekenhuis te Klaten, hoopt 14 April a.s. weer naar Java te vertrekken.

Dr. J. H. Bavinck.

Naar het voornemen is, zal Dr. J. H. Bavinck in Juni zijn arbeid als docent der Opleidingsschool te Djokja neerleggen en Java verlaten.

Waarschijnlijk zal hij bij den aanvang van den cursus zijn arbeid als Hoogleraar aan de Theol. Hoogeschool en aan de Vrije Universiteit aanvangen.

Dr. J. Berg.

In de eerste helft van Februari denkt Dr. J. Berg, Geneesheer-Directeur van het Zendingshospitaal te Waikaboebak op Soemba weer te vertrekken naar zijn standplaats.

Ds. S. J. P. Goossens.

De miss.-predikant van Oost-Soemba, Ds. S. J. P. Goossens is, naar het voornemen was, begin Januari van Java met zijn gezin vertrokken naar Holland.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.

b. Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.25 per stuk.

c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.

d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10.

Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.

(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus met supplement is verkrijgbaar tegen f 0.25 (franco per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

D. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegels voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel

Het Eigendom des Heeren; korte verklaring van den Heidelbergischen Catechismus, door Ds. J. G. Feenstra; bij Kok te Kampen.

Een duidelijke, zakelijke, zuiver Gereformeerde uiteenzetting van wat de Catechismus zegt, in korten vorm en voor ieder begrijpelijk. Zeer aan te bevelen.

Zoo is het leven, door Zuster Sonja; bij N.V. H. J. Spruyt's Uitgevers Mij, Amsterdam, f 1.60, geb. f 2.25.

Zuster Sonja weet smakelijk te vertellen. Echt naar 't leven. Inderdaad, zoo is het leven zooals zij het teekent.

Waarom Zending? Over de Boodschap van Dr. H. Kraemer aan de Nederlandsche Christenen, door Ds. J. B. Groenewegen; bij Boeken-centrum, den Haag, f 0.25.

Dit zendingsboekje bedoelt in gemakkelijken vorm een weergave te bieden van de gedachten, die de bekende zendingsman Prof. Dr. H. Kraemer, in onderscheiden boekjes heeft neergelegd. In dat doel is het goed geslaagd.

De Kinderdoop, beschouwd met betrekking tot het bijzonder kerkelijk en maatschappelijk leven, door J. A. Wormser, zesde druk, bewerkt door Ds. J. A. Schep. Uitgave van Drukkerij de Standaard, Amsterdam, f 1.75, geb. f 2.25.

Het veelszins uitnemend werk van Wormser dat in vroeger jaren geweldig de aandacht trok, en veel stof opjoeg, is in dit boek door Ds. Schep in verkorten vorm, doch zeer getrouw, opnieuw uitgegeven. Al moge men het niet altoos met Wormser geheel eens

zijn, toch is wat hij schreef ook voor onzen tijd zeer belangrijk.

Hij komt om ons te troosten. Kerstboodschap door Ds. D. v. Dijk; bij Bosch en Keuning. Libellen-Serie No. 307; f 0.45.

Ds. van Dijk weet de dingen pakkend te zeggen. Dat blijkt ook in dit kostelijk boekje, dat we te laat ontvingen om het in het Dec.-No. te recenseeren.

Paraphrase Heilige Schrift. Romeinen, door C. Vonk; bij N.V. Wever, Franeker; bij in-teekening f 0.90, geb. f 1.05; afzonderlijk f 1.05, geb. f 1.40.

Wever, die heel wat aandurfte, is begonnen met een nieuwe uitgave: Paraphrase der Heilige Schrift. De paraphrase omschrijft den tekst en tracht daarvoor duidelijk te maken wat er staat. De uitgave is begonnen met: Romeinen, door C. Vonk. Dit eerste deeltje schijnt ons goed geslaagd. Gaarne bevelen we deze uitgave aan. De lijst van medewerkers belooft iets goeds.

In de bekende reeks **Kerk en Wereld**, uitgave bij Kok, waarvan de vroeger verschenen 14 boekjes zoo bijzonder gunstig zijn ontvangen, zijn weer 5 deeltjes verschenen:

Jezus' geboden en de samenleving, door Dr. H. N. Ridderbos.

De Sacramenten, door Dr. K. J. Cremer.

Het kindergebed, door Ds. J. Overduin.

De wereld en wij, door Ds. H. Veldkamp.

Blijdschap in God, door Ds. W. A. Wiersinga.

Uitnemende boekjes. Beide naar inhoud en vorm. Best werk, zooals van deze schrijvers mocht worden verwacht. Zeer aan te bevelen.

De letterkundige inleiding. Practische hand-leiding bij samenstelling en bij verdere studie. Met bronnenopgave door B. van Noord; bij Kok, Kampen; 1.15, geb. f 1.75.

Dit boek is samengesteld in opdracht van het Hoofdbestuur van het Verband van Christ. Letterk. Kringen. We zijn tot oordeelen onbevoegd. Maar het maakt op ons een goeden indruk.

Vacantieoord A.R.V.E.E., door Phé Wijnbeek; bij Kok, Kampen; f 1.75, geb. f 2.40.

Een gezellig boek voor jongelui. In het genre, waarvan de schrijfster de kunst verstaat.

De Vaderlandsche Geschiedenis, door J. van Hulzen, bij Kok, Kampen, f 3.50, geb. f 4.50.

Naar het ons voorkomt een uitnemend werk. Zeer aanbevelenswaard om een betrouwbare voorstelling onzer geschiedenis te krijgen.

Toch in orde, door Jo IJpma; bij Kok te Kampen; f 1.40, geb. f 1.75.

Een mooi meisjesboek. Boeiend geschreven en van positief Christelijke strekking.

Kleine Sariman, door Esther Bielke; uitgave van de Zeister Zending, f 0.35.

Een aardig kinderverhaaltje uit Suriname.

Het echtpaar Stam. De martelaren van Miaosheo, China, door Dr. Lee S. Huizenga. Afl. 4, 1938, van Lichtstralen op den akker der Wereld. Uitgave Zendingsstudie Raad.

De bekende Zendingsarts der Christ. Geref. Kerk van N. America, teekent in dit mooie Zendingsboekje het leven en sterven van het Zendingsechtpaar Stam.

Gedenkboek ter gelegenheid van het vijftig jarig bestaan van de Vereeniging Effatha; f 2.—.

Een prachtig gedenkboek, rijk van inhoud, en mooi geïllustreerd.

Vlaanderen voor Kristus.

Dit is de titel van een nieuw veertiendaagsch tijdschrift, waarvan het eerste No. in Nov. i.l. verscheen. Het stelt zich ten doel de waarheid van den Bijbel te verbreiden onder de jeugd van Vlaanderen. Dat doel is onze belangstelling ten volle waard. Het wordt uitgegeven Kroonstr. 156, Boechout, België. De abonnementsprijs is f 0.75 per half jaar.

Een belangwekkend boekwerk.

Naar wij vernemen zal binnenkort de 4e druk verschijnen van **Rondom het land van morgen**, het groote, rijk verzorgde werk van land en volk rondom de Zuiderzee, dat als eerste deel verscheen in De Spiegel-Serie.

Hoe belangrijk dit boek is bleek wel uit het debat in de Tweede Kamer op 20 December j.l., toen Ds. v. d. Zaal naar dit boek verwees.

Mededeelingen van den Christ. Militairen Bond voor Oost- en West-Indië.

Deze vereeniging heeft in 1938 haar vijftig jarig jubileum gevierd. Het is bijzonder noodig en zeer gezegend werk, dat zij gedaan heeft. En zij doet dat nog. Het verslag, dat zij uitgaaf geeft daarvan een zeer oriënteerend overzicht.

Voorzitter van den Bond is Dr. A. A. L. Rutgers.

Wie den bond steunt helpt aan een uitnemend werk. Penningmeester is W. de Vries Cz., Daniël Willinkplein 21, Amsterdam. Postrekening No. 71784.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Door Ds. S. van Dijken 10 % der ontvangsten voor de Zending in de classe Harderwijk, 2e en 3e kwar taal 1938 samen f 285.—. Aandeel collecte Christ. Nationaal Zendingsfeest f 45.—. Door G. A. Goldschmidt van de Arnhemsche Hulp-Raad voor Zendingsstudie f 10.—.

J. KRÜGER.

Castricum, 22 Dec. 1938.
Giro No. 35811.

Door Ds. M. van Alphen 10 % der ontvangsten in

de Classis Apeldoorn 4e kwartaal 1938 f 170.11. Opbrengst zilverpapier Schoolkinderen Achlum f 0.40. Door Ds. J. G. Feenstra, van iemand, die onbekend wenscht te blijven f 1000.—. Door Ds. A. Schweitzer: Uit de onderlinge samenwerking voor de pensioenlast, Hoofddienst f 3365.—. Med. dienst f 1235.—. Van G. v. d. Brug, Arnhem, opbrengst postzegels f 56.60.

Santpoort, 22 Dec. 1938.
Giro No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Verantwoording van giften ontvangen voor de Zending onder de Chineez en Oosterlingen van 10 Aug. '38—25 Dec. '38.

Giften van Geref. Kerken.

Leens f 2.50; Sleeuwijk f 10.—; Noordwijk-Binnen f 1.—; Haren f 2.50; Bergen op Zoom f 5.—; Nijkerk f 2.—; Burum f 2.—; 's-Gravenhage-Loosduinen f 5.—; Metslawier f 2.0; Serooskerke f 1.0; Oud-Schoonebeek f 2.—; Zuidbroek f 1.—; Balk f 2.—; Purmerend f 1.—; Voorburg f 25.—; Zuilen f 10.—; Oostzee f 1.—; Sloodorp f 1.50; Zuidwolde (Gr.) f 19.10; Delfzijl f 2.50; Hoek (Z.) f 1.—; Hijken f 1.—; Putten f 2.50; Nunspeet f 2.50; Zoetermeer f 1.—; Overschie f 10.—; Goes f 5.—; Katwijk a. Zee f 5.—; Oppenhuiszen f 1.—.

Collecten spreekbeurten Dr. Pieron:

Strand (Katwijk a. Zee) f 25.03; Deventer f 3.50; Moordrecht f 13.20.
Rotterdam, Strevelsweg 5. Namens deputaten:
Postrekening No. 92386. Ds. H. POPMA.

Ontvangen uit de busjes van Henk Bijkerk en Bertus Vreeden f 1.06; Wim en Ab. Kamphuis f 0.67½; Alie Drexhage, Bas Nederhof en Jan Visser f 0.71; Gerke, Mientje en Annie Schmidt f 4.98½; Jan, Rietje en Jopie Batelaan en Nelly Bareman f 6.69; Wim Burggraaff f 5.02½; Henk, Mientje en Arie v. d. Velden f 3.25½; Jannie en Tonny Vos f 3.27 en 200 h.c.; Grietje en Rytie Bloemendaal f 2.44½; Miëp, Willy en Kees Karssen en Lena Schaftenaar f 6.63; Neeli en Richard Drexhage f 3.26. Totaal f 47.82.

Namens de Kinder-Zendings-Ver.,
Mej. M. VAN NORREN.

Bussum, Spoorlaan 15.

Kerstfeesviering te Solo.

In dank ontvangen van Mej. T. V. te 's-Gr. f 1.—.
Postrek. 245952. H. DE LANGE,
Zwanenlaan 17, Den Haag.

Chr. Perswerk Ned. Indië.

In de afgelopen maand ontving ik voor het Chr. Perswerk in Indië de onderstaande giften:

. Uit Hillegersberg door tusschenkomst van br. P. v. d. Boom f 9.—, zijnde de in 1938 voor dit doel verzamelde halve centen tot een totaal van niet minder dan 1800 stuks! Een prestatie! Zeer hartelijk dank! Via Ds. Breukelaar van N.N. te Deinum f 3.—. Geref. Kerk te Eindhoven f 1.—, id. Overschie f 1.—, Grijskerke Z. f 2.—. En tot slot via Ds. Keur te Scheveningen van een onbekenden geveer de som van vijf honderd gulden. Vooral ook voor deze laatste gift bijzonder hartelijk dank. Dat zal een heele blijdschap zijn voor onze „persmensen” in Indië. Een bemoediging tevens voort te gaan op den ingeslagen weg. Aan alle gevers in Holland voor dit mooie werk onzen dank. Wij konden in 1938 zodoende weer een

aardig bedrag overmaken. We bevelen dezen arbeid in het nieuwe jaar gaarne in aller belangstelling aan.

De Kerkeraden hebben alle weer een *Kerkenkalender* ontvangen voor 1939. Vriendelijk vragen we den Kerkeraden, die een jaarlijksche gift of vaste contributie geven, het bedrag weer te willen storten op mijn postrekening: Utrecht 289929. Tot mijn spijt is dat nummer niet vermeld op de circulaire.

Dan bevat de bijgevoegde circulaire nog een onjuistheid. Medegedeeld werd dat „DE ZAAIER” met ingang van 1 Januari een WEEKBLAD zou worden. Dit plan kon echter door redactioneele moeilijkheden niet doorgaan. Ds. J. A. C. Rullmann was belast met de Hoofd-redactie en werd tijdens zijn verlof vervangen door Ds. G. D. Kuiper. Ds. Rullmann gaat nu terug, maar kan onmogelijk deze werkzaamheden waarnemen. Nu gaat Ds. Kuiper met verlof. Ds. J. H. Sillevius Smitt heeft zich nu bereid verklaard het Hoofd-redacteurschap te willen aanvaarden. Maar Z. Eerw. kan ook onmogelijk door zijn veelomvattenden arbeid een WEEK-blad verzorgen, zoodat „De Zaaier” een 14-daagsch blad blijft.

Belangstellenden zenden wij gaarne eens enkele nummers van dit blad. Ook de uitgaven van de „Zaaier-bibliotheek” hebben wij in voorraad. Zoo vaak lazen we reeds uitstekende recensies met de bijvoeging: Zeer geschikt ook voor Holland! Toch worden er hier weinig gebruikt. Vraagt eens enkele exemplaren ter inzage. We zenden ze graag!

G. M. A. LAERNOES.

H. Tollensstraat 4.

Utrecht. Giro 289929.

Verantwoording van ingekomen giften en contributies door den Penningmeester van het Comité voor Maatschappelijk Onderwijs op Soemba

van 1 Sept. tot 31 Aug. 1938.

Van kerken: Zuidwolde f 15; Van Groningen, Ommen, Siddeburen, Winsum-Obergum, Kampen, Zuidlaren, Zwolle, de Krim, Middelstum, Groningen, Ommen, alle f 10; Van Baflo f 8; Van Haren, de Krim, Roodeschool, Vroomshoop, Veendam, de Krim, alle f 7.50; Van Dalfsen, Uithuizermeeden, Marum, Nieuweerdinge, Lutten, Garrelswaer, Onstwedde, Enschedé, Nieuwe Pekela, Hoozevee, Roden, Ten Boer, Delfzijl, Dedemsvaart, Hengelo, Almelo, Wetsinge Sauwerd, Spijk, N.-Amsterdam, Leens, Gerkersklooster-Stroobos, Uithuizen, Nijverdal, Zwartsluis, Loppersum, Bedum, Assen, Steenwijk, Bergertheim, N.-Amsterdam, Onstwedde, Marum, Steenwijk, alle f 5; Van: Holten f 3; Van: Schouwerzijl, Kielwindeweer, Gasselternijvee, Westerbork, St. Jansklooster, Nieuwoord, Wildervank, Onderdendam, Sleen, Oosterwolde, Smilde, Klazienaveen, Schoonoord, Gramsbergen, Rouveen, Ezinge, Hardenberg, Zuidbroek, Nijeveen, Zuidwolde, Diever, Ter Apel, Gees, Wierden, Goor, Hoogersmilde, Dwingelo, Emmen, Hookerk, Stadskanaal-Pekelderweg, Sappemeer, Houwerzijl, Scheemda, Oldenzaal, Pruchterveld, Heemse, Cadoelen, Schoonebeek, Vries, Wijhe, Marienberg, Dwingelo, Aduard, Echildwolde, Kielwinderwee, Rijssen, Zuidwolde, Zuidbroek, Onderdendam, Gees, alle f 2.50; Van: Borger, Wagenborgen, Holten, Delden, Hijken, Ulrum, Nieuwolda, Oldehoebe, Appingedam, Emmercompas, alle f 2; Van: Niezijl, Hasselt, Stadskanaal, Stadsvollenhove, alle f 1.50; Van: Kamperveen, Nieweschans, Overschild, Daarle, Nieuw Buinen, Langeslag, Nieuwland, Kantens, Blokzijl, Oude Pekela, Lemelerveld, 2e Exloermond, Meeden, Daarle, Nieuwlande, alle f 1; Van: Een f 1.84.

Van Scholen en schoolbesturen: Rijssen f 1, Oostwold f 2, Hoozevee f 5, Nijverdal f 1, Vries f 1, Winschoten f 10, Groningen f 10, Ten Boer f 2.50, Steenwijk f 2.50, Ten Post f 1, Zuidwolde f 5, Leens f 5, Zevenhuizen f 5, Meppel f 2.50, Lutten f 5, Zwartsluis f 1, Hoogkerk f 2.50, Nieuweerdinge f 1, Almelo f 1.50, Munnekezijl f 2.50, Groningen (Anneveld) f 25, Enschede f 5.

Van particulieren: R. N. te N. f 0.75; P. N. v. W. te A., Wed. A. S. te C., T. H. B. te A. f 0.50; Ds. N. v. T. te Z., H. J. M. te M., J. J. W. te G., J. B. te G., K. S. te G., Ds. W. L. M. te A., Ds. H. P. te St. J., Ds. T. v. d. M. te D., N. S. te A., Mevr. F. te G., H. W. te W., J. P. K. te N., Wed. P. K. te N., P. P. B. te A., Ds. J. M. K. te D., W. J. F. te E., K. V. te H., Ds. K. B. te L., A. D. te M., Ds. J. C. B. te N., J. B. te N., L. S. te H., r. I. J. W. te H., J. A. B. te H., F. Z. te G., Mevr. Wed. J. K. te A., Mej. P. B. te A., Mej. I. B. te H., Ds. H. V. te D., Dam. de J. te H., H. M. te Z., Ds. L. O. den H., Ds. J. L. te S., Ds. G. S. te V., H. J. B. te Z., H. W. te G., J. V. te G., J. G. te Z., Wed. M. van de B. te Z., M. M. te Z., H. B. te Z., D. W. T. te Z., H. B. te Z., J. P. te Z., H. W. B. te Z., H. F. te Z., H. S. te Z., D. J. M. te Z., Mr. J. P. te Z., Dr. P. A. J. te Z., T. B. D. te L., Mevr. Wed. S. te G., G. S. te E., A. H. te M., G. J. S. te H., H. S. te H., Dr. K. S. te K., J. J. G. te K., Ds. H. W. E. te M., M. J. H. te N., Ds. J. V. te O., K. E. te S., G. V. te S., J. E. te O., S. A. G. te Z., H. V. te A., A. S. te A., Mej. W. D. te B., H. V. te N., A. B. R. te N., A. H. E. W. te G., J. E. te G., T. H. te G., Mej. S. S. te G., D. A. F. te G., H. H. te G., J. S. te E., Mej. G. V. te L., Mej. G. H. te Z., J. B. te C., G. t. B. te W., A. R. Z. te H., K. S. te H., Dam. K. te O., Mej. A. H. te B., Ds. D. S. te H., J. V. v. Z. te E., A. W. te A., B. R. te L., H. O. te B., Ds. H. D. te N.B., Mej. G. H. te Z., H. G. S. te G., H. J. D. te G., G. L. te G., G. E. te A., A. B. O. te A., A. T. W. te A., J. B. te C., K. S. te H., Ds. G. B. te Z., H. K. te H., P. B. te S., Mevr. A. B. te Z., Ds. T. v. d. M. te D., J. G. te Z., Wed. J. M. v. d. B. te Z., M. M. te Z., H. B. te Z., D. W. T. te Z., H. B. te Z., J. P. te Z., H. W. B. te Z., H. F. te Z., H. S. te Z., J. D. M. te Z., Dr. P. A. J. te Z., Wed. K. S. te S., W. B. te S., M. W. te R., J. W. te H., Ds. J. H. M. te d. H., Ds. J. B. v. de G., 2e E., Gebr. W. te A., Ds. W. L. M. te A., Wed. J. K. te A., R. D. te A., J. A. B. te H., Ds. J. K. te O., allen f 1; Ds. J. O. te K., S. v. D. te S., T. D. te Z., Wed. K. H. te N., E. de G. 2e E., Mej. F. H. te G., P. E. T. te G., Ds. D. S. te H., J. V. te G., allen f 1.50; J. H. W. te G., G. L. te Z., Mej. G. te O., L. H. te G., P. P. te K., Mej. H. P. te H., A. H. B. te Z., Wed. ds. V. te Z., J. C. te Z., B. N. te Z., P. W. te H., J. W. te H., H. E. te S.; Wed. G. P. W. te S., Wed. J. S. te A., Dr. S. T. de R. te G., J. N. te G. S. v. d. Z. te G., J. B. te G., H. Z. te H., P. K. te M., K. V. te G., Ds. J. M. te H., A. H. B. te Z., Mevr. Wed. Ds. V. te Z., J. C. te Z., J. C. v. d. L. te Z., B. N. te Z., Mej. H. E. N. te N., allen f 2.—

P. v. d. K. te O., Ds. I. J. K. V. te M., W. P. W. te S., S. G. W. te L., G. J. te G., Ds. D. v. D. te G., E. S. S. te G., Wed. J. W. v. d. K. te Z., Dam. B. te Z., B. R. te Z., C. J. J. te Z., A. W. B. te Z., J. W. K. te Z., J. T. te G., H. G. te H., H. M. P. te S., J. S. te G., Dr. L. B. te G., S. B. te G., G. D. W. te G., D. M. B. te G., R. J. S. te G., K. D. te S., G. H. te A., H. K. te H., J. de J. te G., D. W. te G., J. D. F. v. H. te A., G. F. H. te A., J. B. te H., Wed. J. W. v. d. K. te Z., Dam. B. te Z., B. R. te Z., A. W. B. te Z., J. W. K. te Z., K. D. te S., Mej. B. H. v. H. te H., H. E. W. te G., E. W. W. te G., Mevr. E. E. A. M. te Z., Dr. S. G. te K., allen f 2.50.

Ds. J. H. L. te A. f 5.—; Mr. J. A. K. te M. f 5.—

Geref. Zend.krans te Z., Mej. J. v. d. J. te Z., Geref. Zend.krans te Z., Mej. J. v. d. K. te Z. f 10.—

Het comité houdt zich aanbevolen voor giften en contributies. Tot hiertoe was het comité in staat jaarlijks f 1000 af te dragen aan de deputaten voor den arbeid op Soemba. Echter kost het maatschappelijk onderwijs op Soemba dezen deputaten meer, zoodat zij uitzien naar meerdere inkomsten door het comité.

We dringen er op aan, dat de kerken hun toezegging om jaarlijks te contribueeren gestand doen en dat de kerken, die geen toezegging deden, besluiten een jaarlijksche bijdrage voor bovengenoemd doel af te staan. De kerkeraden kunnen uit de acta der zendingsynode weten, dat de arbeid van het comité dringend wordt aanbevolen, omdat het gelden verzamelt voor een onderdeel van den zendingsarbeid, die voor rekening van deputaten ligt.

Laten vooral ook de scholen niet afzijdig blijven staan. Er zijn zulke goede voorbeelden. Misschien zijn er wel schoolbesturen, die in staat zijn jaarlijks te contribueeren. En laten voorts vele particulieren zich aanmelden voor een contributie. Het comité was nog nimmer in staat zooveel bijeen te brengen, dat de kosten voor de school te Lewa konden gedekt worden. De bijdragen voor het jaar 1938 zijn voor het grootste deel binnen. Van de scholen zien we deze maand nog gaarne heel wat tegemoet.

De penningmeester,

Ds. H. A. MUNNIK.

Zuiderkerkstraat 29, Zwolle. Postgiro 107388.

Onderstaande verantwoording is van het Comité tot uitbreiding van het Chr. onderwijs op het zendings-terrein Banjoemas van de prov. Zuid-Holland-Zuid.

Penningmeester Ds. H. Knoop, Heemraadsingel 209b, Rotterdam. Giro 41881.

Chr. school Adamshofstraat, Rotterdam (Euser) f 45.—; id. Oudeijk, Rotterdam (Allaart) f 30.—; id. Alblaserdam (H. J. v. Wijnen) f 3.60; id. Zwijsdrecht (B. Folkersma) f 5.—; id. H. I. Ambacht (H. Hogeweg) f 7.20; gift van J. Snijder f 1.—; Chr. school Zwijsdrecht (J. Turkstra) f 5.—; id. Zwijsdrecht (C. v. d. Meer) f 1.—; id. Middelharnis (v. Leeuwen) f 10.—; id. Hovenierstrat, R'dam (A. Pijl) f 7.—; id. Prins Willemschool, Dordrecht f 7.50; Eben Haëzer bewaarschool, Bethlehemstr., R'dam f 2.50; Chr. school Adamshofstraat, R'dam (Euser) f 4.75; id. Couvernestraat, R'dam (J. Spoelman) f 6.—; id. Buitenhofstr., R'dam (A. de Wit) f 14.35; id. K. de Stouteplein, R'dam (H. Wijma) f 27.30; id. Sandelingplein, R'dam (M. Verwoest) f 15.05; id. Hillegersberg (v. Keulen) f 12.56; id. Buitenhofstraat, R'dam (A. de Wit) f 4.50; id. Berkelschelaan, R'dam (A. Th. de Voogd) f 19.42; id. Alblaserdam (H. J. Wijnen) f 7.—; id. Zwijsdrecht (Folkersma) f 7.—; id. Oudedijk, R'dam (Allaart) f 20.—. Totaal f 262.73.

Deze verantwoording loopt tot 8 November 1938.

Namens het comité,

W. EUSER Jr., Secretaris.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

58e Verantwoording van 22 October tot 22 December 1938.

Met hartelijken dank ontvingen wij de volgende giften:

J. K. te N., N. N. te N., Ds. J. v. d. S. te Z.-Gr. L. (j.l.), P. D. te G., L. G. te O., Ds. K. O. te 's-Gr., P. P. J. M. P. te H. (j.l.), Mej. E. K. te A. (½ j.l.), W. E. v. d. B.-C te Z., Ds. L. te D., tezamen 10 giften van f 0.50 is f 5.—.

G. K. te Z., Mevr. E. J. A. W. de M. te B., Ds. C. E. F. de V. te S., G. J. L. te S., Mevr. K. te Z. (extra), Wed. G. B.-Ph. te A. (j.l.), T. K. te D., H. A. v. S. te R. (j.l.), J. G. te Z., M. P. te R., D. v. D. te T., J. A. H. te M., Mej. N. H. te E., Mr. P. S. B. te V., Mej. C. P. M. K. te E. (j.l.), T. v. d. K. te 's-Gr., J. J. C. L. te R., Geref. Kerk te H., idem te W., Mej. H. B. te P., J. W. K. te Z., Mej. A. J. P. te S., K. S. te 's-Gr., A. K. te W., N. N. te N., Ds. J. P. U. te B., J. V. B. te H., dames v. d. K. te Z., Mej. de B. te Z., P. V. te O., N. N. te 's-Gr., J. H. v. d. B. te A., F. J. v. d. E. te K. (j.l.), Mej. S. te D. (j.l.), W. v. d. B. te N. (j.l.), Ds. I. W. B. te L. (j.l.), Ds. v. d. V. te G. (j.l.), Ds. B. R. te D. (j.l.), Ds. A. L. C. K. te W. (j.l.), J. Th. te E. (j.l.), C. W. F. te H. (j.l.), J. G. D. te H. (j.l.), A. H. te E. (j.l.), Ds. E. H. B. te R. (j.l.), R. H. te E. (j.l.), J. H. P. te E. (j.l.), Mej. A. V. te E., Mej. S. D. te H., J. A. G. M. te Z., S. v. D. te N., Zend.ver. te B., Mej. M. E. de B. te G., P. M. A. H. te Z. (j.l.), tezamen 53 giften van f 1.— is f 53.—.

Mevr. Wed. F. B. S. te A., Zend.comm. Ned. Luth. Jeugdfed. te A., A. J. B. te A., Mevr. H. V.-W. te A., C. V. Jr. te H., Mevr. B. te A., Mevr. Rh. te E. (j.l.), Geref. Kerk te H. (Z.), tezamen 8 giften van f 1.50 is f 12.—.

K. K. te A., D. W. te O., F. H. H. te H., Geref. Kerk te H., Mej. J. R. te 's-Gr., A. B. te 's-Gr., M. C. v. d. S. te N., Mej. G. V. te L. (j.l.), tezamen 8 giften van f 2.— is f 16.—.

Mej. M. de S. te 's-Gr., A. J. R. te H., Mej. D. W. S. A. v. M. te H., Geref. Kerk te D., Mej. A. H. te B. (j.l.), Mej. T. J. v. B.-C. te U., Mej. D. A. J. te 's-Gr., Mej. W. C. J. H. te H., P. v. d. B. te A., C. ten B. te H. (j.l.), in coll. Geref. Kerk te U., Mej. E. G. te E., Mevr. Ds. C. te Z., Baronesse Q. de Q. te 's-Gr., Mej. J. W. te V., Geref. Kerk te A., Ds. J. de V. te T., H. G. W. v. N. te H. (j.l.), Mej. G. J. v. D. te K. (j.l.), Ds. H. S. te H. (j.l.), Geref. Kerk te W., idem te H., idem te R., J. H. W. B. te V., Mevr. G. S. B.-S. te W., W. B. te H., Geref. Kerk te O., idem te G., tezamen 28 giften van f 2.50 is f 70.—.

H. M. te R., Mej. W. M. te B. te A., Geref. Kerk te G., J. B. te A., Mej. M. C. P. te A., G. de V. te S., Jhr. A. M. E. v. S. te 's-Gr., J. v. D. te H. (Fr.), Mej. H. J. B. te H., Wed. G. J. M. te Z., W. M. te A., P. R. te A., C. J. v. d. M. te O., Jhr. M. de P. te A., Mevr. de J. S. te 's-Gr. (j.l.), N. N. te N., Geref. Kerk te Z., tezamen 17 giften van f 5.— is f 85.—.

H. W. v. M. te A., J. S. Z. te E., Mr. J. P. G. v. L. S. te 's-Gr., J. v. Z. te H., Mej. L. v. L. te H., Mej. B. te H., L. N. te A., Geref. Kerk te A., idem te L., Come-niussch. te 's-Gr.; Blakenheimsch. te A., Geref. Kerk te H. tezamen 12 giften van f 10.— is f 120.—.

K. V. te L. f 2.—; D. C. M. v. M. te W. f 6.—; R. V. te W. f 1.75; Wed. K. R. te B f 3.; Zend.comm. Geref. Kerk te V. f 75.—; Ds. H. L. G. te N f 3.—; Mevr. M. E. J.-D. te 's-Gr. f 25.—; Dr. H. N. te 's-Gr. (mnd.) f 1.67; p. H. coll. werkk. f 24.75; leerl. de Moorsch. te 's-Gr. f 2.92; J. W. W. te D. (mnd.) f 0.25; Z. v. K. te Z. f 50.—; Geref. Kerk v. Sch. f 25.—; N. N. te R. f 25.—; Geref. Kerk te A. f 25.—; coll. Geref. Kerk te Z.-W. (Gr.) f 19.10; Mevr. A. E. G. te E. f 1.25; Mej. M. V. te B. f 13.25; N. N. (Stand.) te A. f 0.25; Dr. H. N. te 's-Gr. (mnd.) f 1.67; J. W. W. te D. (mnd.) f 0.25; filmfert. te A. f 47.—; Zend.Comm. Geref. Kerk te 's-Gr. (W.) f 75.—; R. v. D. te R f 25.—; tezamen f 472.11.

Totaal alle giften tezamen: f 833.11.

Hartelijken dank voor deze mooie lijst van giften, waardoor wij in staat waren weer f 1000.— naar het zendingsterrein op Sumatra te zenden.

Het 12e boekje heeft dus wel ingeslagen. Ook de

circulaire aan de kerkeraden heeft gedeeltelijk haar doel bereikt. Er zijn er echter nog velen, die niets van zich lieten hooren. Mogen wij nog eens herinneren aan den nood op het Zendingsterrein, zoowel de geestelijke nood der heidenen als de financieele nood van het werk zelf.

En nu gaat binnenkort ook het 13e boekje in zee, moge het onder Gods zegen zijn werk verrichten.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, Penningm.

Den Haag, Giro 339337.
Galileistraat 139.

Suriname.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Idenburgfonds, ten behoeve van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 22 October 1938 tot en met 17 November 1938.

Giften. D. van D. te T. f1.—; familie S. te B. f1.05 plus zilverpapier enz.; leerlingen der Chr. Nat. School te Witmarsum f5.—; Personeel der Groen van Prins-tererschool te IJmuiden f12.—; Dameskrans „Bidt en Werk“ te Zwolle f10.—; Geref. Vrouwenvereniging „Tryfosa“ te Surhuisterveen f40.—; giften uit Bergambacht f1.—; idem uit Den Haag-West f2.—; idem uit Monster f9.50; idem uit Rijswijk f16.—; idem uit Zwingelspaan f7.25; idem uit Veenendaal f48.25; Mej. L. de R. te B. f1.50; Wed. J. C. M. te M. f1.—; Zendingscommissie te B., opbrengst verkochte bloemen uit de pastorie van Ds. O. f30.— (vindt dit voorbeeld navolging?); A. C. O. te 's-Gr. f2.50; lezers Leeuwarder Kerkbode te Huizum f6.—; W. A. te A. W. f1.—; B. V. te Af. f2.50; A. v. D. te V. f1.—; A. B. te 's-Gr. f2.—; B. H. te O. B. f13.—.

Contributies uit: Reeuwijk f1.50; Nieuwerkerk aan den IJssel f5.—; Amsterdam f5.50; Haarlem f41.50; Badhoevedorp f2.50; Bergambacht f10.25; Monster f7.50; 's-Gravenhage-West f10.25; Scheveningen f0.75; Rijswijk f9.75; Groningen f1.75; Genemuiden f0.75; Gorinchem f1.25; Bussum en Naarden f2.75; Hilversum f0.25; Rijnsburg f19.10; Krimpen aan de Lek f3.—; Scharnegoutum f5.75; Medenblik f1.—; Groote Lindt f0.50; Breda f9.—; Zevenbergen f5.—; Raamsdonk f0.75; Hoofddorp f1.—; Veenendaal f17.—; Nederhorst den Berg f4.80 en Apeldoorn f1.—.

Collecten. Geref. Kerk van Dwingelo f19.25.

Geref. Kerken giften. Van de kerk van Bloemendaal f5.—; Klundert f2.50; Tienhoven f1.—; Warffum f1.—; Oosterbierum f1.—; Holwerd f2.—; Holten f2.—; Nijemirdum f1.—; Kielwinderwee (contr. f2.50); Hornhuizen-Kloosterburen f1.—; Wagenborgen f1.—; Assen f5.—; Lochem f1.—; Nijveen f2.50; Zwammerdam f1.—; Zaamslag f2.50; Den Ham f1.50; Oldehoeve f1.—; Baarland f1.—; Uithuizermeeden f2.50; Schettens f1.—; Zuidwolde f2.—; Oude- en Nieuwe Bildt f2.—; Valthermond f2.—; Ameide f1.—; Apeldoorn f2.50; Sappemeer f2.50; Driesum f2.—; Zwagerveen f2.50; Ouddorp f1.—; Heeg f2.50; Zuilichem f1.—; Zwiindrecht f2.—; Broek op Langendijk f5.—; Hommerts f2.—; Lexmond f1.—; Waddinxveen f2.—; Krabbendijke f1.—; Gaastmeer f2.—; Maartensdijk f1.—; Diever f2.50; Vijfhuizen f4.—; Nieuw-Lekkerland f1.—; Doesburg f2.—; Mijdrecht f2.50; Colijnsplaat f2.50; Cubaard f1.—; Kommerzijl f1.—; Wormerveer f2.50; Oosterend op Texel f2.—; Wolvega f2.—; Tiel f1.—; Gramsbergen f1.—; Ierseke f1.—; Bergen op Zoom f2.—; Herwijnen f1.—.

Zendingscommissies Geref. Kerken. Zendingscomm. Geref. Kerken van Amsterdam-Noord f20.—

(collecte); idem van Vlissingen f40. (jaarl. bijdrage); idem van die te Nijkerk f25 (jaarl. bijdrage).

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. Mej. J. K. te Z. f6.50 (K.K.S.) en J. C. van S. te Den H. f1.—. Kampen, 23 November 1938.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Idenburgfonds, ten behoeve van het Zendingswerk in Suriname, over het tijdvak 18 November 1938 tot en met 17 December 1938.

Giften. P. V. te O. f1.—; Mej. C. R. te A. f25.—; C. M. te O. f1.—; B. K. te Roodeschool, collecte muziekfeest f9.15; N. N. te R. f25.—; A. R. te A. f0.50; giften uit Leetdam f6.25; uit Giessen Oud- en Nieuwkerk f15.75; uit Vriezenveen f1.—; N. N. te M. f1.50; leerl. 2e kl. Gr. van Prinsstsch. te Den Helder f1.60; N. N. te Z. f1.—; Mevr. Ph. P. R.-v. V. te U. f2.—; door Ds. K. te S. van N. N. f500.—; G. v. W. te B. f1.—; Geref. M.V. „Bid en Werk“ te Oldekerk (Gr.) f7.45; N. N. te N. f40.—; D. E. te B. f5.—; J. P. H. te B. f5.—; Geref. M.V. „Zuster der Barmhartigheid“ te Bedum f3.—; Leerl. klasse 2 Chr. School te Veenendaal f2.50; Mej. H. C. M. te A. R. f12.—; P. G. te H. f1.—; J. N. V. te St. f5.—; H. P. N. te W. f5.—; Ds. V. d. L. te W. f10.—.

Contributies uit: Amstelveen f11.50; Amsterdam-West f6.—; Ouderkerk aan den Amstel f2.—; Steenwijk f1.—; Heeg f5.75; Rotterdam f7.50; Assen f1.—; Bussum f1.—; Badhoevedorp f11.—; Beverwijk f0.25; Amsterdam f2.50; Arum f0.75; Meppel f47.25; Hollandscheveld f1.50; Zaandag f13.25; Giessen Oud- en Nieuwkerk f5.—; Vlaardingen f1.—; Sassenheim f1.—; Hilversum f0.25; Almelo f1.—; 's-Gravenhage f1.—; Apeldoorn f1.—; Zandvoort f3.25; Delden f10.—; Vriezenveen f15.80; Wierden f1.50; Nieuwerkerk aan den IJssel f1.50; Zuidwolde (Gr.) f18.75.

Collecten. Geref. Kerk van Gasselternijveen f13.67.

Geref. Kerken, giften: Van de kerk van Genderen f1.—; Bilthoven f2.50; Niezijl f1.—; Ottoland f0.50; Helmond f1.—; Brouwershaven f1.—; Oosterzee f1.—; Arnhem f2.50; Metslawier f2.50; Oude Pekela f1.—; Stadskanaal f2.50; Hardenberg f2.—; Giessen-Rijswijk f0.50; Bennekom f5.—; Idskenshuizen f2.50; Ede f1.50; Honselersdijk f1.50; Nijmegen f10.—; Westerbork f2.—; Heer Hugowaard f2.—; Westeremden f1.—; Grouw Irnsum f2.50; Dedemsvaart f2.—; Baflo f2.50; Waarder f1.—; Wommels f2.—; Gerkesklooster-Stroobos f5.—; Beverwijk f2.50; IJsselstein f1.—; Mid-denmeer f25.—; Hoorn f2.50; Nieuw-Loosdrecht f1.—; IJmuiden-Oost f2.50; Varsseveld f1.—; Heemse f2.50; Spijkenisse f1.—; Zutphen f5.—; Overschie f1.—; Sleeuwijk f1.—; Alblasserdam f2.—.

Zendingscommissies Geref. Kerken. Zendingscomm. Geref. Kerk van Baanbrugge f1.—; Alphen (aan den Rijn) f40.— (jaarlijksche bijdrage) wie volgt?; Bodegraven f5.—; Boxum (Fr.) f10.—.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. B. F. te P. f0.50; Pers. Geref. School te H. f4.80; P. v. d. S. te H. f1.25; J. C. van S. te Den H. f1.—; Geref. Kerk van G. f13.71; idem van P. f10.—.

K. R. HUMMELEN.

Penningm. van het Idenburgfonds.

Kampen, 20 December 1938.

Fernhoutstraat 24.

Postrekening no. 196921.

De Herrnhutter-kerk bedient, zoo zeiden we, een vierdubbel zendingswerk. Eén onderdeel daarvan: de Stadszending. Deze omvat: de centrale diaconie der 6 stadsgemeenten (1900 leden); een openbare Chr.

leeszaal; een weesverzorging (ruim 800); een arbeidsbeurs; een werkverschaffing i.d. kleinen landbouw; een mooie filmzaal met volledige klankfilm-installatie; een groote evangelisatie met veel huisbezoek en samenkomsten. Aan de Stadszending zijn verbonden: 1 directeur, freule v. Lynden en oud-onde's mej. Waller + 1 kantoorkracht en dit alles kost totaal even f 7000.— per jaar. Broeders en zusters, kán het zuiniger? Zulk een werk is waard te steunen, nietwaar? Dat doet ook het Idenburgfonds en U daarin via giro: 196921.

W. F. E. SMELIK.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.

11e Verantwoording van 25 Nov.—24 Dec. 1938.

Provincie Groningen:

W. Brons, Ten Boer, Nikk., Chr. School f 23.65; Ds. P. Deddens, Groningen, halve centen f 1.74; Dr. L. v. d. Zanden, Groningen, halve centen f 1.—; Ds. P. v. Strien, Groningen, h. ct. en stuivertjes f 21.70; Geref. Kerk, Uithuizen, coll. gift f 15.—; H. Uytendijk, Groningen, busje cursus Ds. Van 't Veer f 9.06; Geref. Kerk, Sauwerd, bijdragen en lezing Dr. Miedema f 271.78; idem Jong-Vereen. f 2.87; Geref. Kerk, Gerkeskl.-Stroobos, busjes kinderen f 33.22; O. v. d. Wal, Groningen, contributies f 851.60; J. Knol, Overschild, busje f 12.80; idem, Nikk., School f 9.00; idem, Knapenver. f 3.20; G. Rozendal, Haren, busje Chr. School f 4.—; E. v. d. Veen, Ulrum, leerl. H. de Cocks f 49.—; J. H. te Leek, 42 h.ct. f 0.21; Ds. H. de Zwart, Warffum, coll. gift f 10.—; P. Winter, Ten Post, Zend. comm. f 20.—; Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, coll. dankdag f 2.50; K. ter Laan, Schildwolde, Nikk., Chr. School f 10.—; Ds. M. Stadig, Ezinge, „Mirjam" f 0.80; H. Stamhuis, Oostwold, Nikk., Chr. School f 5.—; H. Witkop, Ter Apel, coll. gift f 2.50; idem, busjes Chr. School f 19.15; idem, saldo zend.bladen f 5.—; Geref. Kerk, 2e Exloërmond, busje H. Ottens f 10.96; idem, overschot kalenders f 3.70; Ds. K. Spoelstra, Meeden, coll. zilveren bruiloft, fam. Mellema-Dekker f 5.85; F. Berghuis, Helpman, Zend.bladen f 11.18; idem, busjes April—Sept. f 78.—; idem, halve ct. spaarders f 1.93; J. Boersma, Bedum, Zend. comm. f 200.—; idem, coll. gift f 10.—; A. Kaspers, Winsum, coll. gift f 1.—; idem, i. d. pastorie-brievenbus f 10.—; F. Groenewold-Munneke, Musselkanaal, busjes f 145.—; idem, Verlov. Zw. Slim f 5.27; idem, h.ct., Tini Vos f 0.35; K. Buist, Hoogkerk, 10 bruiloftbusjes f 39.37; Per H. Pilon, Uith. meeden, ingekomen gift f 50.—.

Provincie Drenthe:

J. Wassens Zuidwolde, Dr. overschot kalenders f 1.44; Ds. J. A. v. Arkel, Diever, coll. gift f 10.—; A. Sliemers, Nieuwlande, busjes f 46.88; Ds. N. Duursma, Nieuw-Amsterdam, G. B. H. f 9.80; idem, coll. gift f 0.50; K. Metselaar, Holl. veld, busjes f 56.59; Ds. J. ten Hove, Gees, coll. gift f 2.50; B. Nijmeijer, Nieuweroord, Zend. comm. f 40.—; Mej. A. Klingenberg, Oud-Schoonebeek, kalenders f 5.93; Ds. S. Hania, Schoonoord, kalenders f 5.55; W. Schuiling, Schoonoord, 100 halve centen f 0.50; P. van Rotterdam, Klazinaveen, Zend. comm. f 75.—; B. J. Schraff, Roden, busje school f 11.72; A. Wildeman, Berghuizen-Ruinerwold, Nikk., Geref. Sch. f 5.—; Mej. A. Klingenberg, Oud-Schoonebeek, Nikk., Chr. School f 7.60; Mej. Krans, Coevorden, busjes in de kerk f 1.65½; idem, busjes van 2 maanden f 55.26½; Per Ds. Drenth, busjes en kerkbussen Smilde f 131.94;

idem, filmavond Borger f 8.25; idem, Pietje Dekker, Oosterwolde f 4.12; idem busjes, catech. bus en kalenders, Veenhuizen f 24.42.

-Provincie Overijsel:

H. Bolhuis, Vroomshoop, busjes f 58.64; A. G. van Gorkum, Vriezenveen, leerl. Chr. School f 5.—; H. A. Beukenkamp, Den Dam, H.G.S. Den Ham f 12.50; T. Oegema, Dedemsvaart, dankdagcollecte f 165.80; R. Fennema, Ommen, busje Chr. School f 5.—; idem, gift kerkcollecte f 2.50; idem, idem f 5.—; J. F. Fleurke, De Krim, halve ct. N.N. f 0.73; idem, idem, f 1.15; S. Malda, Lutten, tweemaandel. bijdr. f 50.—; B. Brouwer, Wijhe, Zend. comm. f 8.—; Geref. Kerk, Vollenhove-Stad, oversch. kalenders f 2.46; idem, Nikk. Chr. School f 6.90; Geref. Kerk, Heemse, bijdragen f 228.71; S. Dwarshuis, Avereest, busjes f 157.12; T. Oegema, Dedemsvaart, Zend. comm. f 184.40; idem, K. V. „Obadja" f 6.65; idem, M. V. „D. d. H." f 8.95; Ds. H. Post, St. Jansklooster, coll. J.-V. f 3.60; idem, bruiloft Mulder-Slot f 1.65; D. de Vries, Steenwijk, Zend. comm. f 65.—; H. Hopman, Deventer, Zend. comm. f 100.—; Per Ds. J. H. Broek Roelofs, busjes Dalfsen f 83; idem, aanvulling collecte Dalfsen f 30.—; J. A. v. Klaveren, Rijssen, Oostwold, Old. f 207.75.

Soembaweken Groningen:

De Wilp f 40.25; Pieterburen f 121.60; idem, nagift f 20.—; Ter Apel f 46.28; Sappemeer f 141.70; Onnen f 54.50; Ten Post f 128.25; Schildwolde f 192.—; Enumatil f 77.25.

Soembaweken Drenthe:

Nieuwlande f 148.10; Schoonoord f 72.30; Roden f 89.30; Hijken f 102.05; Zwartemeer f 20.68; Klazinaveen f 80.—.

Soembaweken Overijsel:

Vroomshoop f 146.85; Goor f 31.25; Dedemsvaart f 270.40; Cadoelen f 55.45; Zwolle f 350.—; Hardenberg f 70.59; St. Jansklooster f 51.—.

2e Algemeene Collecte Groningen:

De Wilp f 9.16; Sauwerd f 52.92; Grootegast f 43.54; Oude Pekela f 21.13; Hornhuizen f 16.85; Kielwindeveer f 20.03; Niezijl f 35.32; Meeden f 17.70; Middelstum f 86.76; Winsum f 109.65; Oostwold (Old.) f 58.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Sleen f 19.71; Alteveer f 17.—; Nagift Appelscha 1.—.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Holten f 36.36; Olst f 17.20; Almelo f 272.41; Goor f 12.90; St. Jansklooster f 17.62; Deventer f 56.20.

Diverse ontvangsten:

Ds. S. Hania, opbrengst Classic. Zendingdag i. d. Class. Coevorden f 140.—; N.N. f 40.—.

Totaal 11e verantwoording f 7272.73
1e tot en met 10e verantwoording .. „ 79108.52

Totaal tot op heden f 86381.25
Met hartelijken dank voor de toezending.

JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000.

Groningen, 24 December 1938.

Adres: Hofstede de Grootkade 34.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: De Heiligheid des Heeren. — Van Zendingsaangelegenheden: De Boodschap van Tambaram; Dr. Henry Beets. — De Internationale Zendingsconferentie van Tambaram (Indrukken); De Conferentie te Tambaram (Haar resultaten). — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Onze Kerstfeestvieringen; De bevestiging en intrede van Ds. Seemardjo Atmo Soekarto. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland (Zuid): Ds. J. A. C. Rullmann en gezin. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland (Noord): Zendingsmomenten. (Javaansche Vrouwenconferentie). De Zendingsmeisjes te Ottoland. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Brief van Dr. J. v. d. Linden (Van een nieuwe school, een feest en een bedreiging); Zendingscommissie te Veenendaal. — Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba (No. 49); De Zendingscommissie te Diever met haar collectantjes; Het Zendingsziekenhuis te Waikaboebak; De Zendingscollectantjes te Hasselt; Opleidingsschool voor Zendingsonderwijzers te Solo; De Zendingscommissie te Driesum met de jonge dames, die haar helpen; Mevrouw Idenburg-Duitz †. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: Sprekende getallen; Zending Oegstgeest; Uit het geteisterde China. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

DE HEILIGHEID DES HEEREN

Te dien dage zal op de bellen der paarden staan: De Heiligheid des Heeren. En de potten in het Huis des Heeren zullen zijn als de sprengbekkens voor het altaar.

Zacharia 14 : 20.

In donkere dagen, wanneer de onheiligheid en goddeloosheid der wereld zoo angstwekkend naar buiten treedt, kan de gemeente des Heeren wel eens moedeloos worden. Wat heeft zij met haar prediken van het evangelie weinig bereikt. Hoe zal de reinigende kracht van het Woord ooit kunnen doordringen tot aan de uiterste grenzen, bij zooveel tegenstand. Hoe zal die wereld eens volkomen heilig kunnen zijn — ze lijkt nu al slechter te worden.

Dat wij ons laten bemoedigen bij onzen arbeid in Gods Koninkrijk door de beloften des Heeren. Reeds onder den Ouden Dag is het verkondigd, dat alles eenmaal den Heere heilig zou zijn. Op de gouden plaat, die de Hoogepriester droeg, stonden de woorden gegrift: De heiligheid des Heeren. Dat leerde aan Israël, dat hij droeg de ongerechtigheid der heilige dingen. Het gebrek aan heiligheid in Israëls eeredienst, werd door zijn volkomen heilige ambtelijke persoon bedekt en verzoend. Daarin was hij een afschaduwing van Christus. Door de heiligheid van den Middelaar wordt onze onvolkomenheid bedekt. Hij is ons geworden tot heiligmaking. Maar dan gaat ook van Christus als middelpunt een kracht tot heiligmaking uit, die ons almeer doordringt, totdat wij straks volkomen heilig voor den Vader verschijnen. Ja die kracht zal ook heel de wereld, heel de schepping doordringen, zoodat de gansche aarde, ja het gansche heelal vol zal zijn van de heerlijkheid des Heeren.

Van den Hoogepriester ging een heiligende werking uit over al breeder wordende kringen van het volksleven. En zoo zou dat nu in de toekomst van Christus over de wereld uitgaan. Daarvan getuigt Zacharia, tegen het einde van de Oude Bedeeling. Hij schildert eerst hoe heerlijk die toekomst zal zijn, wanneer de heidenen zich tot Jeruzalem bekeeren. Maar dan schouwt hij tot in die verre toekomst, dat het opschrift van de gouden plaat van den Hoogepriester op de bellen der paarden zal staan: De heiligheid des Heeren, of zooals we weten, dat het ook kan luiden: Heilig voor den Heere.

* *

Zoover zou het gaan. Datgene, wat nu nog in het volk van Israël geconcentreerd was, en zich daar weer samentrok in den Hoogepriester, zou zich dan uitstrekken over de geheele wereld in het meest gewone, ja zelfs over datgene wat nu door den mensch tot zondige doeleinden wordt misbruikt. Want bij paarden moeten we hier denken aan het oorlogsros met zijn rinkelende bellen, die dienden om het aan te vuren en onder de vijanden schrik te verspreiden. Dat was voor Israël het echt wereldsche, het top-punt van onheiligheid. Daarom mocht Israël ook geen strijdpaaarden hebben. Die behoorden bij de volken en werden dan juist gebruikt tegen Gods Koninkrijk. De vijanden vermeldde van wagen en paarden, maar Israël vermeldde den naam van den Heere zijnen God. Welnu, wanneer op de bellen van het brieschend oorlogsros hetzelfde opschrift zou staan als op de voorhoofdplaat van den Hoogepriester, dan is dat toch een bewijs voor den triomf van het Koninkrijk Gods. Dan is toch wel alles den Heere geheiligd. Hier is het bewijs, dat God het stempel Zijner heiligheid op de meest wereldsche dingen afdruckt en ze aan Zijn Koningschap over al het geschapene dienstbaar maakt. Te beginnen van uit het heilige middelpunt van den tempel, zal de Koning de wereld heilig maken, door langzaam de invloedssfeer der heiligheid uit te breiden, totdat de geheele wereld veroverd is. Wat het dichtst bij het middelpunt zich bevond, was het heiligst. De sprengbekkens voor het altaar, waarin het bloed der offerdieren werd opgevangen, waren heiliger dan de potten, waarin het offervleesch werd gekookt. Maar wanneer eenmaal de werkelijkheid van al deze schaduwen komt, valt dat ceremonieele onderscheid weg. Dan valt dus ook weg de scheidingslijn, waardoor slechts een klein deel van het volk bevoorrecht was. Allen worden priesters en naderen in den tempel tot God. En ook in de wereld der gewone dingen dringt het door. Niets zal zelfs meer tot zonde worden gebruikt. Op de bellen der paarden staat: den Heere heilig. Ambt en beroep, nering en hanteering worden heilig, goddelijk. Niet alleen de Sabbat, maar alle dagen zijn den Heere gewijd. Op elk werktuig en instrument van het dagelijksch beroep staat dan: den Heere heilig. De goddelijke heerschappij wordt volstrekt. Het oogmerk des Heeren is daarmede bereikt.

* *

Dat geeft ons kracht om in den dienst des Heeren voort te gaan en niet te wanhopen aan

de overwinning van Zijn Koninkrijk. Met de komst van Christus in het vleesch is die heiligmaking der wereld begonnen en tegelijk in beginsel voltooid. Door zijn liggen in de kribbe, door zijn omgang met de menschen toonde Hij reeds, dat Hij het gewone leven heiligen zou. Toen de apostelen de wereld ingingen en de Kerk werd gesticht, toen werd reeds het levensbestaan der menschen aangetast, omgezet, geheilgd. Zoo gaat er ook van uit het middelpunt van elk geheilgd menschenhart invloed op de wereld uit. En daarom gaan we door met onzen arbeid. In Christus is de overwinning zeker. God zal zijn werk voltooien ondanks den tegenstand, ondanks het feit, dat wij er zoo weinig van terecht zien komen. Maar dan worde ook alle plaats waar wij wonen een tempel, dan worde alle arbeid eeredienst. En de kerk ga voort, door de prediking des Woords, de wereld te winnen voor haar Koning, opdat alles den Heere heilig zal zijn.

A.

de B.

Van Zendingsaangelegenheden.

De Boodschap van Tambaram.

Gelijk de dagbladders reeds heeft bericht, heeft de groote Wereldzendingsconferentie, die in het laatst van het vorige jaar te Tambaram is gehouden, een boodschap gericht tot alle volken der aarde. Onderscheidene dingen zouden wij wel wat anders zeggen dan zij in deze boodschap gezegd zijn. Ook zouden wij wellicht sommige dingen naar voren hebben gebracht, die we in deze boodschap missen. Maar dat neemt niet weg, dat er in deze boodschap toch veel is, waarmede we van harte instemmen. Wij achten het ook wel van beteekenis, dat deze boodschap tot de volken der aarde is uitgegaan. Zij luidt aldus:

„AAN ALLE VOLKEN.

„De Internationale Zendingsraad, in vergadering bijeen te Tambaram, Britsch-Indië, zendt zijn groet aan de volken van alle landen.

Vierhonderdzeventig afgevaardigden uit zeventig landen bijeenvergaderd uit vele rassen, zijn hier samengekomen om zich met elkander te bezinnen op de wijze van aan de wereld bekend te kunnen maken de liefde van den eeuwigen God, zooals Hij zich geopenbaard heeft in Jezus Christus.

De berichten, die tot ons gekomen zijn uit alle deelen van de wereld, hebben ons doordrongen van het besef, dat de oude pestilenties, die het menschedom verwoesten, met ongeëvenaarde kracht onder ons rondwaren.

Oorlog, of vrees voor oorlog, werpt over alle landen zijn donkere en verlamdende schaduw, die alle hoop terneerslaat. Rassenhaat met vervolging als zijn wrange vrucht, wordt openlijk geëerd als een nationale godheid, waarvan de dienst zich reeds heeft ingeburgerd. Over de geheele wereld blijft de geldzucht als een diepe kloof gapen tusschen de bezitters en

niet-bezitters, en vervult het hart van de laatsten met wraakzuchtige plannen tot revolutie en dat van de eersten met angst voor het behoud van hun machtspositie.

Telkens opnieuw werden wij gebracht tot diepe verootmoediging als wij bedachten, dat al deze ellende, die het menschedom ten grondé richt, toch uit hemzelf voortkomt. Zij draagt het merkteeken van menschenwerk even duidelijk als de automobiël en de vliegmaschine. Overstromingen of aardbevingen, of andere duistere en geheimzinnige machten, die wij niet beheerschen kunnen, veroorzaken geen oorlogen of spanningen in het oeconomische leven. Wij weten het, dat wij leven in een chaos van ons eigen maaksel.

Telkens opnieuw moesten wij erkennen, dat de ellende, waarin wij ons bevinden, het werk is niet alleen van slechte menschen, maar ook van goede. De grootste rampen zijn niet over ons gebracht door menschen, die onheil over de wereld wilden uitstorten, maar door diegenen, die meenden dat zij het beste deden, wat hun onder de gegeven omstandigheden mogelijk was. Wij weten niet, wie wijs genoeg zou geweest zijn om de huidige ellende te voorkomen, en, evenmin kennen wij den man, die wijsheid genoeg heeft om er ons nu uit te verlossen.

Maar het is juist op dit punt, dat wij worden teruggeworpen op ons geloof, en, verlost van pessimisme, met blijde hoop worden vervuld. Wij weten, dat er Een is, die niet zooals wij verslagen is en die nooit kan worden verslagen. In het wonder van Zijn openbaring in Christus zien wij God; niet als een verwijderde, onbewogene en zelfgenoegzame godheid, maar als een Vader met een liefde voor het menschedom, Zijn kinderen even onbeschrijflijk als onuitputtelijk. Wij, die een blik hebben geslagen op Christus, Zijn Gezondene, Zijn Zoon, in het bittere kruislijden, dat Hij uit liefde tot de menschen heeft gedragen, wij hebben een hartverscheurend en tegelijk hartverheffend inzicht in den rijkdom van Gods onuitputtelijke liefde voor de Zijnen. In het bewustzijn daarvan hebben Christenen van alle eeuwen het martelaarschap aanvaard, en zijn uitgetogen naar de einden der aarde als verkondigers van de Blijde Boodschap. En in diepen ootmoed erkennen wij met groote dankbaarheid, dat zelfs in onzen tijd de bewijzen zich vermenigvuldigen, dat mannen en vrouwen blijmoedig uittrekken als getrouwe en onvermoeide gezanten van Christus.

WAT ALLEEN REDDEN KAN.

Wij zijn er van overtuigd, dat alleen God de menschen redden kan, en dat de God en Vader van onzen Heer Jezus Christus dit niet alleen kan, maar het ook wil. Maar wij moeten er nog sterker van worden overtuigd, dat Hij dit niet doet door mannen en vrouwen, die alleen vervuld zijn van hun eigen idealen, maar door dezulken, die deze idealen geduriglijk in bidden en smeeken aan Zijn heiligen wil toetsen, en ze daaraan onderwerpen en ze steeds weer opnieuw toetsen. Het is niet slechts een moreel hoogstaand persoon, die in de huidige, en in welke andere crisis ook, door God kan worden gebruikt, maar hij wiens zedelijk besef voortdurend verlevendigd en verdiept wordt door de telkens vernieuwde levenwekkende, scheppende aanraking Gods. Niemand van

ons kan een onfeilbaar uitdeeler zijn van Zijn genadegaven, maar de eenige hoop voor deze wereld rust op diegenen, die ten minste ernaar streven, Hem te kennen en in Zijn wegen te wandelen.

Nationale goden, hoe ook genaemd, goden van rassen of klassen, zij zijn niet groot genoeg om ons te redden. Het kennen van God in Christus berooft niemand van zijn volk, zijn geslacht, of zijn cultuur. Wanneer Christus in waarheid aangenomen is door een volk met een oude cultuur, dan vernietigt Hij niets van het goede, dat daarin vervat is, integendeel. Hij heft het op tot zijn hoogste bestemming. Wat Hij wel vernietigt, dat is: zelfgenoegzaamheid, maar in plaats daarvan roept Hij iets nieuws te voorschijn, nl. gemeenschapszin (goodwill), een welwillendheid, die zich uitstrekt over een wijder gebied dan wat door nationale of culturele banden begrensd wordt, en die iets weerspiegelt van de liefde Gods, die geen grenzen kent.

In ons tezamenzijn hebben wij opnieuw gezien, dat toewijding aan de dingen, die van Christus zijn, wonderen wekt onder mannen en vrouwen. Wij hebben te zamen gebeden en terwijl wij baden vielen de scheidsmuren van nationaliteiten en klassen weg. Samen verbonden door den Heiligen Geest en allen samen aan God, hebben wij ervaren wat „gemeenschap” is. En wij gevoelen, dat dit een belofte is van wat kan worden ervaren in de geheele wereld. Wij roepen onze mede-Christenen in de geheele wereld op, om zich met ons te vereenigen in een nieuwe toewijding. Waarlijk, God vermaant ons in deze tijden om onze zelfgenoegzaamheid te laten varen, om geduriglijk Zijn aangezicht te zoeken, om van Hem te leeren, en om Zijn wegen bekend te maken op ieder gebied des levens. Hem bekend te maken op het gebied der staatkunde beteekent, zich te beijveren voor het heerschen van gerechtigheid in de betrekkingen tusschen de volken. Op het gebied van handel beteekent het, dat er een eind moet komen aan den wedstrijd der persoonlijke belangen om plaats te maken voor een wedijver in dienst van het algemeen belang. Dit zal overal zelfopofferend dienen vereischen. God schenke het aan zijn kerk om de boodschapster te zijn van zijn liefde tot alle menschen, totdat deze liefde de geheele wereld omsluit, volken en rassen en klassen samenbindend in een gemeenschap van liefde tot elkander, gedragen door een onwankelbaar geloof in Jezus Christus”.

In de ooren van Nederlandsche Gereformeerden klinkt deze boodschap wel wat slap. Gaarna zouden we een wat meer belijnd getuigenis hebben gehoord, waarin ook duidelijk de Heilige Schrift werd erkend als Gods heilig Woord.

Toch is het verblijdend, dat meer dan vierhonderd vertegenwoordigers van de protestantsche Christenen uit meer dan zeventig verschillende landen met zoo sterk uiteenlopende opvattingen, elkander in deze boodschap hebben kunnen vinden.

Het doel van deze boodschap aan de volken der aarde is trouwens ook niet om een soort algemeene geloofsbelijdenis te laten hooren, en evenmin om een poging te wagen tot verbetering van de droeve toestanden op het wereldtooneel, maar wel om een ernstige getuigenis te doen uitgaan tegen wat in onze dagen de menschheid verwoest en voor de vreeze des

Heeren als de eenige weg des behouds. Wij achten daarom deze boodschap wel van beteekenis.

Belangrijker dan deze boodschap is echter het andere werk dat de conferentie deed. Daarover schrijft echter Dr. Harrenstein in een artikel, dat in dit No. is opgenomen.

Dr. Henry Beets.

Bij het nazien der drukproeven van het vorige No. kon onder de „Korte berichten” nog even worden opgenomen, dat Dr. Henry Beets 5 Januari l.l. zijn zeventigsten verjaardag vierde en op dien datum zijn emeritaat ontving.

Wij willen thans iets meer zeggen van dezen merkwaardigen zendingsman, die Hollander is van geboorte, eenige malen Holland heeft bezocht, in tal van Gereformeerde kerken hier te lande wel heeft gepreekt, dienaar des woords is in een Buitenland-schen kerk, die het nauwst met onze kerken samenleeft, meermalen zijn kerk heeft vertegenwoordigd op onze Generale Synoden en een belangrijke plaats bekleedt onder de zendingsmannen van onzen tijd.

Dr. Henry Beets is geboren 5 Januari 1869 te Koe-dijk bij Alkmaar. Reeds in jonge jaren kwam hij tot de besliste keuze om den Heere te vreezen, en ontwaakte in hem de begeerte om predikant te worden. Reeds vroeg ging hij naar Amerika.

Na voorspoedig volbrachte studie werd hij 20 Oct. 1895 bevestigd als dienaar des Woords in de kerk te Sioux Center in Iowa, waar hij enkele jaren werkzaam is geweest. Vooral in zijn latere standplaats te Grand Rapids, in Michigan is hij gekomen tot volle ontplooiing van de gaven en werkkraft, waarmede de Heere hem heeft toegerust.

Beets zette zijn studie voort en verwierf zich den doctorstitel in de theologie.

Weldra nam hij in de Christelijke Gereformeerde kerk van Noord-Amerika een zeer invloedrijke en belangrijke plaats in.

Als boeiend prediker is hij zeer gevierd, niet alleen in zijn eigen kerk in Amerika, maar ook bij de kerken hier te lande.

Onderscheidene werken zagen van zijn hand het licht, zooals: *De Christelijke Gereformeerde Kerk zestig jaren van strijd en zegen*.

De leiding van de zending der Christ. Geref. kerk in N.-Amerika werd aan hem opgedragen.

Meermalen bezocht hij de zendingsterreinen dezer kerk. Bij één van zijn zendingsreizen heeft hij eenige jaren geleden ook een bezoek gebracht aan het zendingsterrein van onze kerken op Java om persoonlijk kennis te maken met onze zending.

Dr. Beets redigeert met Dr. S. v. d. Werf *Missionary Monthly - De Heidenwereld*, het mooie, royaal uitgevoerde zendingsblad van de Reformed Church en van de Christelijke Gereformeerde kerk in Amerika, dat half in het Engelsch en half in het Hollandsch verschijnt en elke maand uitkomt.

Boven alles is Dr. Beets een zendingsman, die uitstekend op de hoogte is met de zendingsbeweging van onzen tijd. Maar hij leeft niet alleen voor de zending. Alle dingen, die betrekking hebben op het Koninkrijk Gods, hebben zijn belangstelling.

Tal van jaren heeft hij zijn kerk gediend als doorloopend scriba harer Synoden en vaak heeft hij haar

vertegenwoordigd in buitenlandsche kerkelijke vergaderingen, zooals op onze Generale Synoden, die hij eenige malen heeft bijgewoond.

Dr. Beets is nu 70 jaar. Op zijn verzoek is hem op de meest eervolle wijze emeritaat verleend, dat is ingegaan, toen hij 70 jaar werd.

Maar dat wil niet zeggen, dat hij nu alle arbeid gaat neerleggen. Stellig blijft hij zoolang de Heere hem nog arbeidskracht geeft, een deel van zijn werk voortzetten.

Zoo heeft de Synode zijner kerk hem nog weer benoemd om met Ds. v. Dellen de Christ. Geref. kerk van Amerika te vertegenwoordigen op de a.s. Generale Synode te Sneek.

Dr. Beets is een Amerikaan. En dat is, als men met hem kennis maakt, ook wel te merken. Maar hij is tegelijk nog een Gereformeerde Hollander. En dat is eveneens heel duidelijk bij hem. Wij rekenen hem nog zoo half te behooren bij ons.

Het Zendingsblad wenscht hem, nu hij zeventig jaar werd, van harte geluk en spreekt de hoop uit, dat de Heere hem nog eenige jaren spare en bekwame om een deel

van zijn mooie en gezegend werk voort te zetten. W. B. Santpoort, 28 Januari 1939.

Dr. Henry Beets.

De Internationale Zendingsconferentie van Tambaram.

Indrukken.

Tambaram is een plaats op 25 K.M. van Madras in Zuid-India gelegen, waar een hoogeschool van de zending gevestigd is, gesticht door de Kerk van Schotland, en daarna mee onderhouden door verschillende andere zendingen, waaronder de Geref. Kerk van Amerika. Deze hoogeschool bood overvloedig gelegenheid voor het logeeren en vergaderen van 470 mensen.

De 18 dagen in de Internationale Zendingsconferentie doorgebracht, van 12—29 December 1938, brachten zooveel indrukken, dat het zelfs thans, op eenigen afstand van de conferentie, nog moeilijk is deze indrukken te ordenen.

Het was inderdaad een uitzonderlijk voorrecht deze

conferentie te mogen bijwonen, en mijn hart is vol van dank aan God daarvoor. Een groot ding is het voor enkele weken opgenomen te worden in deze wereldwijde gemeenschap van Christenen, en in aanraking te komen met mensen uit meer dan zeventig

landen van de wereld, uit allerlei kerken, die een plaats hebben in dit groote geheel van de wereld-zending. Zooveel bezieling hebben wij ontvangen, zooveel nieuw gezicht op de Kerk van God in haar strijd en zegepraal, zoovele sterking van geloof, hoop en liefde, dat we worstelen moeten om het alles meester te worden.

Een nieuw gezicht heb ik gekregen op het oecumenisch karakter van de Christelijke Kerk. Deze vergadering was geen kerkelijke vergadering, het was niet een soort supersynode over de Kerken. Elke gedachte in die richting moeten wij ver van ons zetten. Maar er waren hier Christenen, zendingsarbeiders en vertegenwoordigers van Inheemsche Kerken, uit de gansche wijde wereld.

Zeer diep heeft dit oecumenisch karakter van de Christelijke Kerk mij getroffen op den eersten Zondagmorgen van de conferentie. Om zeven uur in den morgen was er avondmaal naar Gereformeerden trant.

Aan de avondmaalstafel zat Dr. Anet van Brussel, leider van het Zendingswerk in de Belgische Congo, als leider van den dienst. Rechts van hem zat Ds. Cheng Ching-Yi van China, links Ds. Y. Chiba van Japan, en verder aan elke zijde nog vier andere predikanten uit allerlei landen van de wereld. Het kruis verenigde allen, ook Japanner en Chinees, over de bitterheid van den oorlog heen. Telkens zagen we dat ontroerende feit, dat boven de gebrokenheid van het leven uit, boven allen strijd en geschillen uit, Japanner en Chinees één waren in Christus. Een morgen leidde een Japanner de overdenking van Gods Woord, en sprak over de moeilijkheden van de Christenen in beide landen in verband met den oorlog, en vroeg daarna een Chinees te bidden voor de moeilijkheden van China en Japan beide.

In dat uur van avondmaalsviering was daar een schare uit alle geslacht en taal en volk en natie, ge-

komen uit de groote verdrukking. Daar zaten ze al die werkers uit het Koninkrijk Gods, zwart en wit en verder alle schakeeringen van huidskleur die daartusschen liggen. Daar genoten ze een oogenblik van rust. Toen het aan de eigenlijke avondmaalsviering toekwam, brak Ds. Cheng het brood. Wij zagen daar het lichaam van Christus voor onze oogen gebroken en Zijn bloed vergoten tot een volkomen verzoening van al onze zonden, tot een spijs des eeuwigen levens, uitgedeeld aan allen, allen eens broods deelachtig. Hier was een voorsmaak van den hemel, van den eeuwigen Sabbat. Dit gezicht en deze ervaring is onvergetelijk. Psalm 103 die na het avondmaal gebeden werd drukte den dank uit van aller hart.

Deze ervaring hadden we bij allerlei gelegenheden. Wij luisterden naar een toespraak van Ds. Kagawa, waar we diep onder den indruk kwamen van de universaliteit van het geloof van de christelijke kerk. Hij sprak over de betekenis van het kruis. Daar stond deze kleine man, zwak, en toch zoo sterk, met zijn bijna blinde oogen, de man die de armoede liefheeft, met zijn pak van drie gulden, met dat brandende hart vol liefde tot Christus. Engelsch spreken viel hem, zooals de meeste Japanners moeilijk; hij wrong als 't ware de woorden uit zijn keel; maar ze borrelden frisch en nieuw op uit de levende bron van zijn hart.

Hij vertelde eerst enkele ervaringen uit zijn practijk. Een man overtrad de wetten des lands en kwam in de gevangenis terecht. Hij schreef aan zijn vrouw: „Ik heb verkeerd gedaan, ik ben je niet meer waardig, vraag echtscheiding.” De vrouw herinnerde zich iets van het Evangelie, dat ze op de Zondagsschool gehoord had, en schreef aan Kagawa: „Wat moet ik doen. Ik herinner me vroeger iets op de Zondagsschool gehoord te hebben, dat Christus voor zondaren gestorven is. Is dat waar?” Kagawa schreef haar over de betekenis van het kruis, en toen verstond ze, dat als God ons zoo lief gehad heeft en vergeven heeft in Christus, wij ook vergeven moeten en liefhebben. Ze ging niet scheiden, maar bracht haar man de boodschap van het kruis. Beiden kwamen tot Christus.

Een andere geschiedenis. In een familie waren twee zoons, een studeerde in de stad en leidde een leven dat schande bracht over de familie. De andere zoon besloot naar Japanschen adat deze schande weg te nemen en zijn broer te dooden. Met dat doel ging hij naar de stad, maar daar de nacht nog ver was, wilde hij eerst een bioscoop bezoeken. Op weg daarheen vond hij in een tweedehandsch boekhandel een boekje van Kagawa over het Evangelie. Daar las hij, dat Christus voor zondaren gestorven is. Het kruis weerhield hem van zijn daad, en inplaats van zijn broer te dooden, bracht hij hem tot Christus.

Dat is de macht van het kruis, dat Gods vergevende liefde ons predikt. Aan dat kruis hangt de Zoon van God in den angst des doods voor ons zondaren, Zijn bloed valt ter aarde. Dat bloed van Gods Zoon brengt het groote offer voor onze zonde, het verzoent ons met God, het brengt vergeving voor onze zonden, het maakt ons leven nieuw. Menschen als Harnack en vele anderen begrepen dat niet, dat het bloed van Christus aan het kruis het eenige is, dat de wereld redt. Wij zijn allen zondaren. Christus stierf voor mij,

Hij stierf voor mijn volk, voor mijn ras, voor de verloren wereld. Hij alleen is de Redder.

Dat was het getuigenis van Kagawa. We verstonden, dat het Evangelie diep wortel geschoten heeft in dit Japansche hart. En zoo is het in de harten van menschen uit allerlei volken.

Er was echter ook het samen aanvaarden van de schuld en de smaad om de gebrokenheid der kerk.

Op den eersten conferentiedag sprak tot ons de bisschop van Dornakel, de eerste Indische bisschop van de Anglicaansche kerk in Voor-Indië, een man in wien de adel van het Hindoesche karakter geheiligd is door de wedergeboorte tot een rijk christelijk leven.

Bisschop Azariah las ons een gedeelte van Openbaring 1 en bepaalde onze gedachten erbij, hoe Christus tusschen de gouden kandelaren Zijn kerk ziet. Christus heeft veel te prijzen en veel te bestraffen, ook in de kerken van thans. Als we trachten eenigszins de kerk te zien met de oogen waarmee Christus haar beziet, dan is er veel waarover wij ons te schamen en te verootmoedigen hebben.

Uit hetgeen de bisschop noemde, vermeld ik alleen dit. Op zekeren dag kwam een van de leiders van de casteloozen of de parijahs tot hem om te spreken over den overgang van deze parijahs tot de Christelijke kerk. Aan het einde van de besprekingen vroeg deze leider: „Thans zijn de casteloozen één groep, als ze Christenen worden, hoe gaat het dan met hen? Ik vrees, dat ze dan bij verschillende kerken komen, en in allerlei groepen uiteenvallen.” De bisschop had geen antwoord. Hij gevoelde, en wij allen met hem, de smaad, die in de gebrokenheid van de Chr. kerk ligt, en die wij daardoor ook op den naam van Christus leggen, in het midden der wereld.

Dien dag trachtten wij allen eigen kerkelijk leven en eigen persoonlijk leven te zien met de oogen van Christus, naar Zijn Woord, en op dien stillen dag aan het begin van de conferentie is er wel niemand geweest, die niet in de eenzaamheid de gebrokenheid van de kerk en het tekort van eigen kerk in ootmoed voor God beleden heeft.

Op andere wijze zagen wij die kerk als de strijdende kerk. Hoeveel verhalen hebben wij niet op de conferentie gehoord uit de geschiedenis der groeiende kerken van thans, over verstooting, gevangenis en martelaarschap tot den dood geleden om Christus' wil. Daar waren Zendingen en Inheemsche Christenen uit Turkestan, verjaagd uit hun land; wij hoorden van de kerk verdrukt en bemoeilijkt in allerlei landen door de regeering; daar was de kerk van Arabie, aan wie bijna geen ruimte tot ademen gelaten wordt. Daar stond Dr. Harrison, de medische zending in Arabië van de Geref. kerk in Amerika, die vertelde dat na vijftigjarigen arbeid de kerk in Arabië bestond uit dertig menschen. Vaak vroeg men hem op de conferentie: „Bent u niet teleurgesteld?” „Neen”, antwoordde hij, „elken dag danken wij God voor het wonder, dat Hij dertig van deze harde Arabieren aan den voet van het kruis heeft willen brengen.” De kerk van Arabië is geen kerk van rijken en edelen, maar van hetgeen niets is. Zoo besloot Dr. Harrison zijn toespraak: „Vanavond groet u de kerk die in Arabië is, uw broeders en medegenooten in de

Conferentie te Tambaram, sectie II. In deze sectie zat Drs. A. Pos, docent te Djokja.

verdrukking, en in het Koninkrijk en in de lijdzaamheid van Jezus Christus."

Op den Kerstdag zagen wij de kerk vooral als de groeiende kerk. Wij hoorden getuigenissen uit allerlei landen van de wereld over de triumfen van het kindeke in de kribbee. Dr. Verwiebe vertelde daar iets over de wonderen Gods in de bekeering van het Batakvolk. Allen getuigden: Christus is overwinnaar.

Wij weten het, dat Christus de overwinnaar is, dat Gods Woord vast is, dat Zijn beloften onwankelbaar zijn, dat Zijn genade almachtig is, maar in den gewonen gang der dagen worden deze dingen soms zoo vaag en zoo ver. Maar al deze getuigenissen brachten het weer vlakbij. Wij hebben een levenden Heiland, en daarom: Nooit kan 't geloof teveel verwachten.

Zoo is de waarheid elken dag, ook bij u, ook bij ons in het zendingswerk hier.

Anders, rijker dan ik heenging, met meer licht in het hart, met meer kracht voor het werk, ben ik op Java teruggekeerd samen met de Ned. Ind. delegatie van 12 Inheemsche en 5 Europeesche leden. Wij hebben daar ook samen een sterken band gevoeld, die van waarde is voor den arbeid in Ned. Indië.

Een volgende maal vertel ik iets over de onderwerpen die op de conferentie behandeld zijn, en over de resultaten van de conferentie in het werk der verschillende secties.

Djokja.

A. POS.

De Conferentie te Tambaram.

a/b M.S. Marnix van St. Aldegonde,
in de Roode Zee, 10/1/39.

Haar resultaten.

De Conferentie van Tambaram ligt al weer bijna twee weken achter ons en langzamerhand wordt het mogelijk een bezonken oordeel over het geheele verloop en over de resultaten van het daar verhandelde te vormen. Langzamerhand, want nog steeds blijft

het een zoeken en tasten naar de voornaamste en belangrijkste momenten, omdat de boomen vele zijn en het moeilijk is daardoor het bosch te zien.

Want Tambarams Conferentie zal in de geschiedenis der Zending niet gezien worden als een eenzame bergtop, die hoog boven het vlakke land uitsteekt, maar meer als een hoogvlakte, die niet imponeert door het geweldige, maar wel een domineerende plaats heeft in heel het omringende land.

Nu ik bezig ben rustig de verschillende rapporten te bestudeeren — iets wat op de Conferentie zelf een totale onmogelijkheid was — treft mij aan den eenen kant sterk de degelijke inhoud van de meeste, maar aan den anderen kant ook het vele, dat beter anders geformuleerd had kunnen worden. De eindredactie van deze rapporten moet nog worden vastgesteld, zoodat het mogelijk is dat hier en daar nog kleine wijzigingen worden aangebracht. Maar in hoofdzaak zal de inhoud wel blijven, zooals ze nu is.

Het lezen van deze rapporten vergt geduld en een goed onderscheiden van de dingen. Voor een Nederlandsche Gereformeerde, die gewend is aan scherpe onderscheidingen en een zuivere begrenzing van bepaalde begrippen, is dat zeker noodig.

Het zal hem treffen, dat aan de Kerk allerlei wordt opgedragen, dat wij niet achten tot haar terrein te behooren. Maar als hij dan bespeurt, dat elke onderscheiding tusschen de Kerk als instituut en als organisme geheel ontbreekt, zal hij, met deze onderscheiding gewapend, gaan ontdekken, dat op die wijze duidelijker had kunnen worden gezegd, wat nu even verwarrend werkt.

Hetzelfde geldt van het woord „Evangelisation”. De onderscheiding tusschen Zending en Evangelisatie kennen de Angelsaksers niet. Hoogstens spreken zij van „Evangelisation” in het eigen land en in de landen der heidenen. Wie derhalve het Engelsche woord vertaalt door Evangelisatie, slaat de plank mis en zou conclusies trekken, die er naast zijn. Dit woord

vat heel het werk der prediking samen en men moet telkens vragen in welken zin het bedoeld is.

Voorts is ook merkwaardig de groote plaats en beteekenis, die in de rapporten wordt toegekend aan het zoogenaamde „social Gospel”. Maar terwijl er bij ons veel gepraat wordt, heel ernstig en degelijk gepraat over het al dan niet gewenschte van sociale prediking, waarbij kostelijke dingen over en weer worden opgemerkt, zijn de Amerikanen als mannen en vrouwen van de daad weinig bekommerd om een zuivere begrenzing van het begrip, maar wel heel actief in het optreden tegen bepaalde sociale misstanden, zoowel in eigen land als op het zendingsveld. Ik kan mij niet onttrekken aan de gedachte, dat zij te weinig nadruk leggen op een goede begripsbepaling en liever onmiddellijk maar de koe bij de horens pakken, terwijl er bij ons en onze burens vaak na een zuivere begripsbepaling, waarop we zeer gesteld zijn, en terecht, van de daad te weinig komt. Hierbij komt dan nog, dat de Engelsch-sprekenden, vooral als ze in Amerika wonen, in jeugdig, haast kinderlijk, optimisme, veel verwachten van een optreden van de Kerk tegen allerlei sociale misstanden en graag praten van een omzetting van de koninkrijken dezer wereld in het Koninkrijk Gods, terwijl er bij ons dikwijls te weinig optimisme is, eer pessimisme, dat ons al van tevoren zuchten doet, dat de resultaten wel pover zullen zijn en blijven, omdat deze wereld nu eenmaal in het booze ligt.

Wanneer ik nu in het licht van deze noodzakelijke opmerkingen de rapporten lees .. waarbij ik opmerkt, dat er naast deze opmerkingen nog heel wat meer te maken zijn — kom ik tot de conclusie, dat Tambaram niet zoozeer belangrijk is om enkele eclatante uitspraken, maar dat de beteekenis van de Conferentie veel meer gelegen is in het feit, dat allerlei voor de Zending zeer noodzakelijke vragen onder de oogen gezien zijn en dat er, als met de door de Conferentie gegeven antwoorden op die vragen ernst gemaakt wordt in de komende jaren, voor de ontwikkeling van het groote zendingswerk rijken zegen verwacht mag worden. Want we weten, dat Christus het doen moet, maar niet zonder ons, Zijn Kerk, doet Hij het. Van dat laatste zijn de Amerikanen sterk overtuigd, en zij spreken dat ook zóó ondubbelzinnig telkens weer uit, dat het den schijn wekt, als dachten zij, dat de Kerk alleen het doen kan. Het optimisme aan den eenen kant en het sterk den nadruk leggen aan den anderen kant op wat wij te doen hebben, maakte het beslist noodzakelijk, dat van de zijde der niet-Angelsaksers gewezen werd op het uitzien naar de wederkomst des Heeren, omdat Hij het is, die dan alle dingen nieuw maken zal.

Ik wil graag nog even nadruk leggen op twee zaken, die ter Conferentie heel duidelijk naar voren kwamen. In de eerste plaats trof het ons, dat van de zijde der jongere Kerken en van allen, die door de Zending gewonnen zijn, sterken nadruk gelegd werd op de noodzakelijkheid, dat ook in de komende jaren vele zendelingen worden uitgezonden. De gedachte, als zouden op de zendingsterreinen velen van meening zijn, dat de zendelingen nu maar naar huis moeten gaan of op een andere plaats hun werk opnieuw beginnen, is door de feiten gelogenstraft. Zonder eenige uitzondering werd van over heel de wereld gebeden om toch vooral niet de uitzending van missionarissen

stop te zetten. Integendeel, men vroeg om meer mannen en vrouwen, maar dan zulke, die bereid zijn te dienen en in nauw contact met de jonge Kerken mee te werken aan den opbouw van het lichaam van Christus. Vooral met het oog op de propagandistische taak der jonge Kerken meenen deze de hulp en het advies en de leiding der Zending niet te kunnen missen. Maar wel vragen ze daarbij uitdrukkelijk, dat deze mannen en vrouwen een zeer behoorlijke voorbereidingstijd zullen doormaken en dat ze als specialisten uitgezonden zullen worden, toegerust met bijzonder inzicht in de zaak van de activeering der pas gewonnen gemeenten.

In de tweede plaats is met sterken nadruk vastgesteld, dat de taak van de zendende Kerken niet welhaast is afgelopen, maar eigenlijk pas goed is begonnen, als nagegaan wordt hoe groote terreinen der wereld nog niet in bearbeiding zijn genomen. De gedachte, dat de zendingstaak bijna volbracht is en dat de Kerken de opdracht van Christus bijna hebben vervuld, wordt door de nuchtere feiten als een illusie op zij geschoven. Er is nog ontzaglijk veel te doen, ook daar, waar terreinen zoogenaamd „bezet” zijn. Want met dat woord moet men heel voorzichtig zijn. Ook in ons Indië zijn allerlei gebieden bezet, die, als men het goed beschouwt, eigenlijk amper zijn aangeraakt. Heel eerlijk heeft de Conferentie die waarheid in haar derde sectie bestudeerd en het rapport van die sectie is een dringende bede tot alle Kerken om in den arbeid der Zending niet te verflauwen, maar integendeel, het werk, dat aangevat werd, met temeer kracht voort te zetten en onder den zegen Gods te voltooien.

Hierbij werd ook aandacht gegeven aan het feit, dat Christus soms ineens deuren opent op bepaalde terreinen, die te zwak bezet zijn, waardoor het niet mogelijk is de door Hem geschonken kansen te benutten. Dit zou op zichzelf al beschamend genoeg zijn, maar het wordt te erger, als op andere terreinen, waar het werk stroef gaat, op zoo'n moment mannen vrij te maken waren, die helpen konden om de geopende deuren op een ander terrein binnen te gaan. Vanuit het gezichtspunt van zendingsstrategie, als ik dat woord gebruiken mag, zijn zulke feiten heel erg. In den wereldoorlog hadden de geallieerden elk een stuk van het lange front bezet. Maar het zou toch dwaas zijn geweest, als de Franschen toegekeken hadden, als de Engelschen kans zagen den vijand terug te dringen, onder de uitvlucht, dat het terrein der Engelschen niet het hunne was.

En op zendingsgebied nu gebeuren zulke dingen, door gebrek aan samenwerking tusschen de onderscheidene Kerken en Vereenigingen, die zending drijven in een bepaalde streek. Nu kan men antwoorden, dat zulke samenwerking gevaren en moeilijkheden oplevert. Ik ben het daarmee volkomen eens. Maar als we meenen, dat daarmee het laatste woord gesproken is, benijd ik de Amerikanen, die in zoo'n geval niet stil staan, als ze de moeilijkheden hebben gezien en gewogen, maar die aan den slag gaan om zulke moeilijkheden zoo gauw mogelijk te overwinnen en uit den weg te ruimen.

Tambaram heeft heel de Christenheid opgeroepen tot verhoogde zendingsactiviteit. Die oproep beweegt ook onze Kerken en geve ook onder ons verhoogde inspanning, vuriger ijver, meer gebed.

Het is nu nog de dag, waarin wij werken kunnen. De nacht komt, misschien al spoedig, waarin niemand werken kan.

W. G. HARRENSTEIN.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Onze Kerstfeestvieringen.

Het groote jaarlijksche feest voor de zending is het Kerstfeest.

Het is een prachtige gelegenheid om aan duizenden niet-Christenen het Evangelie te verkondigen.

Want velen, die er niet aan zouden denken een kerkdienst bij te wonen, hebben toch heelemaal geen bezwaar om naar een Kerstfeest te gaan. Het „bijwonen van een feest” is zoo gebruikelijk in de Javaansche wereld, dat niemand het voor zijn fatsoen behoeft na te laten en ook niemand er aanstoot aan neemt.

Het aantal uitnodigingen voor een feest is bij den Javaan haast altijd onbeperkt. En allen werken samen opdat op zoo'n feest de stemming goed zal zijn.

Een feest is dus wel een bijzonder mooie gelegenheid om de menschen te verzamelen en het Evangelie te brengen.

En het Kerstfeest — het feest der Groote Blijdschap — is dus al buitengewoon geschikt voor Evangelieprediking.

Ook op ons zendingsveld zijn de weken rondom Kerstmis geworden tot weken vol verkondiging van die Groote Blijdschap.

Circa 80 Kerstfeesten werden er gevierd in de scholen, de dessa's, de kampongs, de ziekenhuizen, onder rijken en armen, hoog en laag, groot en klein en op al die Kerstfeesten hebben ongeveer 15000 menschen het Kerstevangelie hooren prediken.

Allereerst op de scholen.

De Kerstfeesten der scholen worden voor elke school afzonderlijk gevierd. Ouders en belangstellenden worden wijd en zijd daarbij genoodigd. Dikwijls vindt men bij zoo'n Kerstfeest dan ook wel een paar honderd volwassenen.

De scholen zelf hebben meestal geen localiteit groot genoeg om alle feestvierenden te bevatten.

Daarom worden veel Kerstfeesten in de kerk gevierd. De zendingskerk op de Bajeman was dan ook meer dan een week lang elken dag in gebruik voor een Kerstfeestviering. Iederen avond weer werd er het Kerstlicht ontstoken en weerklonk er het aloude Kerstgezag.

Mijn vrouw — voor zoover onze jongste zoon, die 18 November geboren werd, het toeliet heeft zij ook zooveel zij kon aan de Kerstfeestvieringen deelgenomen — en ik hebben heel wat mooie feesten bijgewoond.

En wat zoo mooi was, was dat al die feesten echte Kerstfeesten waren! Heerlijke verkondiging van die groote, volle blijdschap, die al den volke geworden is, n.l. dat ons geboren is de Zaligmaker, hetwelk is Christus de Heer.

Een schoolkerstfeest, waar ook ouders en belang-

stellenden genoodigd zijn, loopt zoo gauw gevaar meer op een ouderavond dan op een Kerstfeest te gaan gelijken. Waar zoowel kinderen als onderwijzers gaarne hun prestaties ten beste willen geven. Maar dit jaar is men niet in die fout vervallen. Waar men ook kwam, het was overal echt blij Kerstfeest, d.i. Christusfeest.

De schoolvereniging met zijn 14 scholen, die samen bijna 3000 leerlingen tellen, stellen jaarlijks een bedrag van circa f 1000.— beschikbaar voor de vieringen van de Kerstfeesten. Dat is dus gemiddeld 35 cent per leerling.

Ook onze 13 zendingsscholen vieren elk afzonderlijk Kerstfeest. Deze zijn wel wat eenvoudiger als die der andere scholen, omdat de onkosten niet te hoog mogen worden. In het Solosche krijgen de leerlingen van de zendingsscholen elk jaar met Kerstfeest een nieuw stel kleeven. Dit zou in Magelang niet gaan. Maar het is ook niet zoo nodig, omdat in het Solosche de kinderen niet naar school zouden komen als zij geen kleeven kregen. Want de meeste ouders zijn veel te arm om kleeven te koopen voor hun kinderen om ze naar school te kunnen zenden.

In het Magelangsche zouden we ongetwijfeld ook heel wat meer kinderen op onze zendingsscholen krijgen wanneer ook wij kleeding gaven met Kerstfeest. Maar 40 cent per leerling extra kan de zendingskas toch niet dragen.

Nu wordt voor elke leerling één dubbeltje besteed, terwijl ieder bovendien nog een Javaansch Evangelie of Javaansch Kerstboekje ontvangt.

Jammer genoeg bestaan er nog geen Bijbelsche platen met Javaansch onderschrift. Misschien dat we voor het volgend jaar daar eens aan kunnen werken? Hoe blij immers zijn kinderen niet te maken met een plaatje!

Ook op de Armenkolonie te Blondo en in de Zendingsziekenhuizen te Magelang en Parakan hebben we 't blijde Kerstfeest gevierd. Welk een mooie Kerstgave ad f 124.76 hebben we weer door middel van de vriendelijke inzameling van Mevr. Hey uit Holland mogen ontvangen. Hoezeer hebt ge daarmede onze zieken en armen blij gemaakt!

Wij — mijn vrouw en ik — hebben twee van die Kerstfeesten bijgewoond in Blondo en in het ziekenhuis te Magelang. Wij wenschen wel, dat de gevers en geefsters ook iets van die vreugde hadden mogen zien bij de zieken en armen en blinden, omdat ook zij mee feest mogen vieren. En wanneer dan in zoo'n blijde dankbare omgeving het Kerstevangelie verteld wordt — en onze Javaansche broeders kunnen toch zoo mooi en boeiend vertellen — wat is dat dan een pracht gelegenheid om de harten voor den Heere Jezus te doen opengaan!

Op Blondo krijgen onze 300 armen met Kerstfeest ook een nieuw stel kleeven.

De Javaan koopt gewoonlijk maar éénmaal per jaar nieuwe kleeven. Dat is aan het eind van de vastenmaand, met de Lebaran, die dit jaar eind November viel. Wij trachten onze Javanen ook eens per jaar in het nieuw te steken, maar dan met 't Kerstfeest! Het valt hen niet mee zoolang nog in die oude kleeven te moeten rondloopen als ieder ander al in het nieuw is uitgedoscht.

Voor Blondo is dat in eens een heele uitgave. Het

Kerstfeest op Blondo kost dus wel f 400.— à f 500.—. Behalve de Kerstgave uit Holland vragen we ook elk jaar een gift van de burgerij van Magelang.

Het Kerstfeest is het feest om armen wel te doen. Dit jaar bracht deze kerstlijst ruim f 150.— op, wat een gewaardeerde hulp bracht aan de Blondokas.

Bovendien werden we dit jaar zeer verrast door een gift van Mevrouw Tjarda van Starkenborch—Stachouwer van f 200.—. U begrijpt hoe blij gestemd we waren met dit hooge bewijs van meelevens met ons barmhartigheidswerk in Blondo.

En dan zijn we nog heel dankbaar met de kisten kleeren voor 't ziekenhuis en voor Blondo, die we in November mochten binnenhalen. Hoewel werk zit daar niet in van onze Zusters daarvoor niet samengekomen! Maar als ge weet hoe dankbaar en verrukt zulk een kleedingsstuk hier door Uw Javaansche broeders en zusters wordt ontvangen, dan zal de moeite U niet te veel zijn, dan zal 't U alleen maar vreugde zijn! Het is altijd maar weer zoo jammer dat U daar nooit eens iets van ziet. We zouden zoo gaarne U den dank laten aflezen van de gezichten van onze patiënten en arme stakkerds.

Te meer waardeeren wij den ijver waarmede gij allen voor ons arbeidt, nu ge er steeds niets van ziet, en het alleen maar gelooft.

Ook dit jaar werden er in en om Magelang weer een 20-tal Kerstfeesten georganiseerd door de Zendingcommissie der Javaansche Gemeente en Mejuffrouw Baarbé. Al deze Kerstfeestvieringen konden in 1938 weer worden bekostigd door gelden welke Mejuffrouw Baarbé uit Holland en Indië voor de Kerstfeestvieringen ontvangen mocht.

De ruime nieuwe woning van Mej. Baarbé zelf heeft dit eerste jaar aan heel wat Kerstfeestvieringen plaats geboden. Maar daarover zal zij zelf wel schrijven.

Dit jaar werden echter voor het eerst bij wijze van proef ook elders in de verschillende dessa's Kerstfeesten georganiseerd.

Natuurlijk hebben de Javaansche Christengemeenten overal ook zelf het Kerstfeest gevierd, maar daarnaast werden tal van andere Kerstfeestvieringen uit propagandadoeleinden georganiseerd. En dat waren er behalve de 20 in en om Magelang reeds bovengemeld, nog wel een 30-tal in de verschillende dessa's. Zoo kon het gebeuren dat dit jaar op ons Zendingsveld circa 15000 menschen het Kerstevangelie hebben gehoord. En naar waarheid mag gezegd worden dat de Decembermaand een maand is geworden van verkondiging van Groote Blijdschap voor zeer velen.

Alle predikanten en evangelisten en ook vele onderwijzers hebben met groote vreugde hun tijd en kracht gegeven aan deze evangelieprediking. Niet een van onze goeroes-indijl die niet meerdere malen op verschillende samenkomsten sprak.

Voor al de predikanten hebben ten volle hun deel gekregen. Ds. Siswawasana van Magelang was dag aan dag er op uit, evenals Ds. Soemardjo Atma Soekarto, die na zijn bevestiging en intrede op 16 December nog een tiental Kerstfeesten heeft geleid.

Het spreekt wel vanzelf dat Uw missionaire predi-

kant ook zijn deel heeft gehad. De Decembermaand alleen geeft hem al een 30-tal spreek- en preekbeurten naast de velerlei andere zendingswerkzaamheden. Ook mijn vrouw, die nog maar pas op de been was na de geboorte van onze kleine Piet, heeft nog heel wat Kerstfeesten bijgewoond en op enkele ook gesproken. En al waren het er nog zooveel, het werd ons toch nimmer te veel.

Het was een heerlijke tijd.

Overal in de stad en daarbuiten waren als lichtjes in den donkeren kerstboom, de feestvreugden in de heidenwereld ontstoken. Overal weerklonk het aloude gezang.

Men beleeft het hier weer zoo heel anders als in Holland. Zoo nieuw en zoo jong. Hoe kinderlijk verrukt urenlang geboeid in stille aandacht zit de Javaan niet te luisteren naar dat nieuwe verhaal uit oude tijden.

En in het benauwde kampongzaaltje, waar aan de bamboewanden de olielampen brandden, hebben we wel hier en daar iets van aanbidding gelezen op de bewogen gezichten, als bij die eerste stille bewondering bij de kribbe van Bethlehem.

Magelang, 23 Januari 1939.

C. VAN NES.

De bevestiging en intrede van Ds. Soemardjo Atmo Soekarto.

Vrijdag 16 December werd Ds. Soemardjo Atmo Soekarto te Temanggoeng in den dienst bevestigd als Javaansch Predikant. Dat was voor de Zending in het Magelangsche en in het bijzonder voor de geïnstitueerde gemeenten in het Regentschap Temanggoen een gebeurtenis van bijzondere verheuging.

In het regentschap Temanggoeng waren sinds enkele jaren drie geïnstitueerde kerken te Djoemo, te Parakan en te Temanggoeng. Deze drie kerken hadden reeds lang geleden beraadslaagd om gezamenlijk een predikant te beroepen.

Eind 1937 geschiedde dit en toen werd Ds. Soemardjo Atmo Soekarto al beroepen. Allerlei omstandigheden en vooral een verdrietige agitatie in die gemeenten — weliswaar niet tegen de beroepen predikant persoonlijk, maar dan toch rondom hem — maakte dat er een vertraging kwam t.a.v. de bevestiging en intrede.

Gelukkig kon die agitatie worden gestuit zoodat thans de drie kerken hun eigen Dienaar des Woords mogen bezitten.

En in Ds. Atmosoekarto hebben zij een herder en leeraar gekregen van bijzondere gaven en bijzondere trouw.

Twintig jaar lang had hij al, eerst als onderwijzer, daarna als evangelist onze zending gediend. En vooral als evangelist overtrof hij allen in liefde, ijver en bekwaamheid. Hij is een man van groote arbeidzaamheid en van groote blijmoedigheid tevens. Waar hij zich vertoonde bracht hij blijdschap mee en zijn prediking vond dan ook overal een ontvankelijk gehoor. Onderscheidene gemeenten heeft hij helpen planten. Rusteloos trok hij er op uit om nieuwe wegen te zoeken. Zijn vrijmoedigheid en helderheid van geest, zijn liefde voor de Heere Jezus en Zijn werk was opvallend.

Het was voor de examinatoren die hem peremptoir examineerden in de vergadering van de classis Kedoe

der Javaansche kerken een genoeg en dit te mogen doen en voor al de aanwezigen een genoeg om zulks te mogen hooren.

Het behoeft niet te verwonderen dat de classis Kedoem hem met groote vreugde toe kan laten tot een Dienst des Woords en der Sacramenten.

Onnoodig te zeggen dat de nieuwe predikant bij een ieder zeer geliefd en gezien is. Alle gemeenten stellen het zeer op prijs wanneer hij nog eens in hun midden is. Daarbij is hij een trouw, blijmoedig en tevens eenvoudig kind van den Heere gebleven.

Toen hij z'n intrede deed was zijn tekst Johannes 3 vs. 30. „Hij moet wassen, maar ik minder worden”.

Inderdaad is dat zijn levensdevies om altijd den Heere Jezus groter te maken. De Zending verliest in hem een evangelist van zeer singuliere gaven.

Maar hij heeft hem volgaarne afgestaan aan de kerken in het regentschap Temanggoen, opdat hij die verder mag leiden en onderwijzen als een getrouw herder en leeraar. Het was voor Uw missionaire predikant van Magelang een zeer bijzonder voorrecht zijn reeds zooveel oudere en zooveel ervarener ambtsbroeder in zijn ambt te mogen bevestigen. Hij deed het naar aanleiding van 1 Petrus 4 vs. 8, 10 en 11.

Daar wordt de Gemeente zoowel leden als ambtsdragers opgewekt:

- 1e. tot wederkeerige onverbrekelijke liefde;
- 2e. tot een elkander dienen;
- 3e. tot een goed rentmeesterschap van de meniglei genade Gods
- 4e. tot een werken uit kracht van en tot eer van God.

Een viertal collega's nam daarna deel aan de handoplegging. Na de intrede bood een niet te tellen rij van sprekers aan de drie kerken en hun nieuwen predikant wenschen van geluk en zegen aan. En in vele harten zal zeker een gevoel van groote dankbaarheid geweest zijn, dat God aan deze drie kerken niet alleen een Dienaar des Woords heeft gegeven, maar vooral ook dat hij juist dezen predikant hen schonk.

Magelang, 23 Januari 1939.

C. VAN NES.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid.

Ds. J. A. C. Rullmann en gezin.

De Heere heeft het wel gemaakt met Ds. en Mevrouw Rullmann—Pelle. Een half jaar geleden werd Mevr. door een ernstige krankheid aangetast, die haar bracht tot aan den rand van het graf en haar maandenlang aan het ziekbed heeft gekluisterd. Er zijn bange dagen doorleefd, waarin voor het behoud van haar leven ernstig gevreesd werd. Maar de Heere heeft de gebeden, die voor haar zijn opgezonden, verhoord, en haar uit hare zware ziekte weer opgericht. En de geneesheeren zijn van oordeel, dat zij, al zijn haar krachten nog niet ten volle teruggekeerd, nu toch wel weer naar Indië terugkeeren mag.

Het was eerst het voornemen, dat Ds. Rullmann reeds in de eerste helft van October 1938 zou teruggaan

naar Poerwokerto, waar hij de laatste jaren met zoo zeldzaam rijken zegen als miss. predikant van Rotterdam mocht arbeiden: Het spreekt echter van zelf, dat hij wegens de ziekte van Mevrouw zijn terugkeer uitstellen moest. Thans is het echter gelukkig zoo ver, dat hij de terugreis naar Java kan aanvaarden met heel zijn gezin.

Ds. Rullmann is geboren 23 Febr. 1898. In zijn jeugdjaren was het reeds zijn begeerte om predikant te worden. De vroegtijdige dood van zijn vader Ds. E. H. Rullmann, predikant te Ermelo, die in 1911 overleed en het heengaan van zijn moeder, drie jaar later, noopte den jongen Rullmann zijn studieplannen voor predikant voorloopig los te laten. Hij werd onderwijzer en heeft 18 maanden te Harderwijk en Ermelo het Christ. onderwijs gediend. Daarna door zijn pleegouders tot studeeren finantieel in staat gesteld, deed hij in Juli 1919 staatsexamen, waarna hij ging studeeren aan de Vrije Universiteit, en in Nov. 1923 slaagde voor het candidaatsexamen in de Theologie.

Reeds enkele maanden te voren ontving hij een toezegging van beroep van de Kerk te Batavia, bepaaldelijk ook voor den arbeid onder de verstrooide Gereformeerden. Dit werk trok hem aan, zoodat hij het beroep van Batavia, toen dit kwam, aanvaardde, en reeds in Februari 1924 naar Indië ging.

Voor zijn vertrek trad hij in het huwelijk met Mej. A. M. Pelle uit Vlissingen, die als onderwijzeres het Christ. onderwijs te Oostkapelle en te Amsterdam heeft gediend.

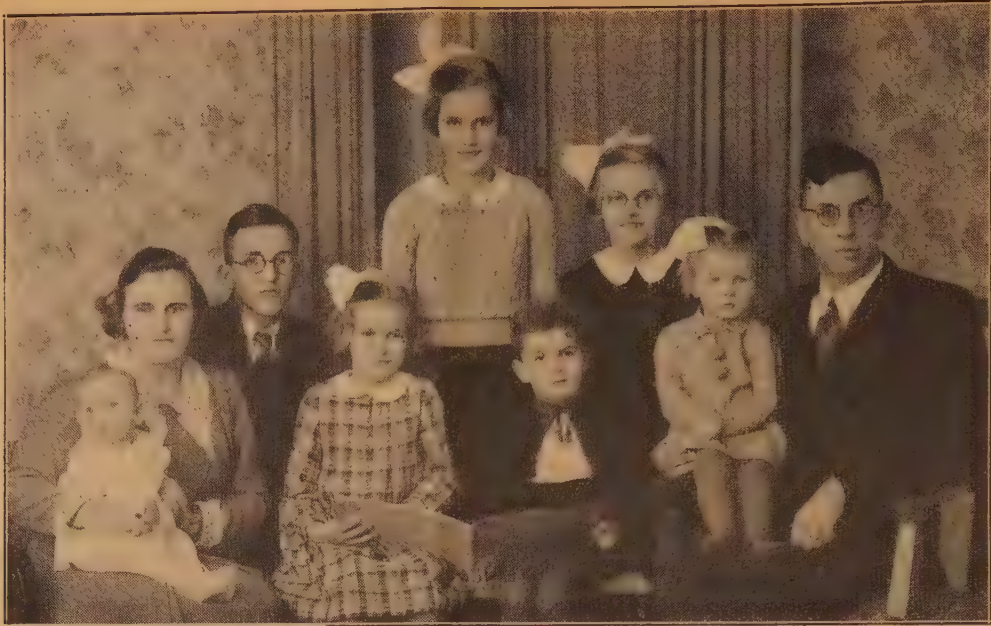
Vijf jaar heeft Ds. Rullmann met zijn rijke gaven in dienst gestaan van de Kerk te Batavia. Zijn arbeid werd daar hoog gewaardeerd. Het was slechts noode, dat Batavia hem losliet toen hij tijdens zijn eerste verlof in 1929 door de Kerk te Rotterdam voor den arbeid der zending in Banjoemas werd beroepen en Ds. Rullmann meende die roeping te moeten aannemen.

Na een behoorlijke tijd van voorbereiding werd 16 Nov. 1930 Ds. Rullmann bevestigd als miss. predikant en vertrok hij 24 Juni 1931 naar zijn arbeidsveld. Eerst heeft hij daar 1½ jaar gearbeid te Poerbolinggo ter vervanging van Dr. Esser en daarna te Poerwokerto: Ds. Rullmann mocht op zijn arbeid rijken zegen aanschouwen. Het werk groeide en bloeide naar alle zijden. Onder zijn bekwame leiding breidde de arbeid zich naar alle kanten uit. En bij al het werk op zijn eigen terrein wist hij ook nog tijd te vinden voor anderen meer algemeenen arbeid, waartoe hij geroepen werd. Ds. Rullmann is in midden Java een zeer gewenscht man, die met zijn groote arbeidskracht in onderscheiden deputaatschappen en als redacteur van de Zaaier en het Kerkblad zeer veel werk heeft verzet.

Thans keert hij met zijn gezin terug naar Poerwokerto. Maar, naar het uitzicht is, zal hij daar niet lang meer arbeiden.

Zooals bekend is, werd hij op voorstel van de afzonderlijke vergadering van missionaire predikanten door de deputaten der Generale Synode voor de Zending met eenparige stemmen benoemd tot docent aan de Opleidingschool te Djokja als opvolger van Ds. J. H. Bavinck, welke benoeming door Ds. Rullmann is aangenomen.

Evenals Batavia Ds. Rullmann moeilijk kon afstaan

Ds. Rullmann en gezin.

aan Rotterdam, staat Rotterdam hem thans slechts zeer noode af aan de Opleidingsschool. Maar het is zoo geregeld, dat de Kerk te Rotterdam behoorlijk tijd heeft om een opvolger te zoeken. Want tot eind Juli 1940 blijft Ds. Rullman D.V. de Kerk te Rotterdam nog dienen in het werk te Poerwokerto.

De tijd van de gedwongen verlofsverlenging heeft Ds. Rullmann gebruikt om zich al vast wat voor te bereiden voor den arbeid der Opleiding, die D.V. hem in 1940 wacht. Ook de tijd, die hij door het loslaten van allerlei bijwerk kon vrij maken, zonder ook maar iets te kort te doen aan zijn arbeid als missionair dienaar des Woords, zal hij ook, naar het voornemen is, voor datzelfde doel gebruiken.

In Mevrouw heeft Ds. Rullmann een hulpe, die voor zooveel haar tijd en kracht dit toeliet hem ook in het Zendingswerk zeer trouw ter zijde staat. Stellig zal zij dit blijven doen. Maar zij hebben een vrij groot gezin, dat veel van Moeder vraagt, zoodat zij niet veel tijd voor iets anders vrij heeft.

De Heere zegende het echtpaar Rullmann—Pelle met een zevental kinderen. De oudste een jongen van bijna 14 jaar zal, naar het voornemen is, leerling worden van het Christ. Lyceum te Bandoeng. Met hem zijn de twee op hem volgende kinderen te Batavia geboren. No. 5 en 6 zijn geboren in Poerwokerto en de vierde noemt Soest, de plaats waar Ds. Rullmann met zijn gezin zoowel het eerste als het tweede verlof heeft doorgebracht, als zijn geboorteplaats, terwijl het vorige jaar ook de jongste daar geboren is.

Het verheugt ons zeer dat deze zoowel hier te lande als op Midden-Java bij allen bijzonder gewaardeerde missionair predikant weer naar Indië kan terug keeren. Onder den zegen des Heeren is van hem nog zooveel te verwachten. D.V. gaat hij terug met de Baloeran, die 15 Februari van Rotterdam en 23 Februari van Marseille vertrekt.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Zendingsmomenten.

Javaansche Vrouwenconferentie.

Voor de tweede maal hebben we een conferentie voor Javaansche vrouwen gehad van 22—25 October. De aanleiding tot 't houden van zulke conferenties ligt in 't werk van de zendingszuster, Mejuffrouw Goemaat. Bij het huisbezoek aan niet-Christenvrouwen is er dikwijls in een of andere kampong een Christenvrouw, die helpt, hetzij door mee te gaan op bezoek, of door uitnodigingen voor een samenkomst in die kampong rond te brengen, of door haar huis voor zulk een samenkomst open te stellen. Deze vrouwen zijn voor 't meerendeel zelf op later leeftijd Christen geworden, zoodat haar kennis dikwijls nog gebrekkig is. Om nu hieraan tegemoet te komen en tegelijk ze te steunen in het moeilijk werk om 't Evangelie aan familie en bureu te brengen, zijn deze conferenties ingesteld. We vergaderen twee of drie dagen met een aantal van deze vrouwen om bepaalde onderwerpen van 't Christelijk leven te behandelen. Niet meer dan 24 vrouwen tegelijk worden uitgenoodigd, zooveel mogelijk uit verschillende kampons.

Het huis, dat indertijd met hulp van de zendende Kerk door de Javaansche vrouwenvereniging voor haar huishoudschool is gekocht, is bijzonder geschikt voor zulke bijeenkomsten. De school is ondergebracht in de ruime achterkamers, het voorgedeelte van 't huis dient voor allerlei vrouwenvergaderingen, bijeenkomsten met de ouders der leerlingen, Kerstfeestviering. Het groote, echt Javaansche binnenvetrek is een ideale slaapzaal, waar 24 vrouwen gemakkelijk

De Zendingscommissie te Ottoland.

De Zendingsmeisjes te Ottoland.

Deze foto laat ons zien de Zendingsmeisjes te Ottoland, benevens een paar leden van de Zendingscommissie. Sedert wijlen Ds. van der Vlies daartoe het initiatief nam, in 1907, hebben enkele leden van de Meisjesvereniging geregeld het Zendingsblad bezorgd en 2 maal per maand huis aan huis bij de

leden der gemeente met het zendingsbusje gecollec-teerd. Ze hebben dit met ijver en toewijding en bovenal ook met groote trouw gedaan, wat wel blijkt uit het feit dat enkele der meisjes van de foto nu reeds een lange reeks van jaren dezen arbeid ten bate der Zending hebben verricht. Hun werk wordt dan ook door kerkeraad en commissie ten zeerste ge-waardeerd.

A. J. K.

een plaatsje vinden. Ze slapen op dunne matrasjes, zoo iets als een Hollandsche gestikte deken met een matje er om heen, op den grond.

Voor deze menschen, die aan vergaderen niet gewend zijn, waarvan er verscheidene zijn, die niet kunnen lezen, gaat alles uiterst eenvoudig. Korte in-leidingen, veel zingen, veel pauze's. Bij de eigenlijke vergadering zitten we op stoelen om een tafel. Dat vinden ze zelf prettiger. In de pauze's zit men op een mat op den vloer in een hoek van de kamer en praat over allerlei nog na onder 't genot van een kopje thee, een sirihpruim of een strootje. Niet de moderne jeugd maar de oude dames rooken bij ons. Het zingen gaat niet schitterend, tot steun wordt ons orgel daarheen gebracht, dat is voor wie den zang leidt ook prettiger. De vrouwen vinden 't naar, als ze in de Kerk niet kunnen meezingen. „Net of je er niet bij hoort”. Verscheidene van die oudere vrouwen hebben elke 14 dagen een zangclub onder leiding van Mejuffrouw Bronkhorst. Ook op deze conferentie kwam Mej. B. een avond met ons zingen, en toen ze ten slotte aan de vrouwen een paar Kerstliederen voorzong, zuchtte er één: „als we 't nu zóó konden nadoen; maar daar zijn we te oud voor”. We hebben elkaar getroost, dat God 't hart aanziet.

We hadden voor deze conferentie dezelfde onderwerpen als voor de vorige: geloof en gebed. Boven-

dien viel in deze conferentie ook een Zondag, waarop we na kerktijd de preek bespraken, en 's avonds een extra zang-uur hadden. Op een van de avonden werd de geschiedenis verteld van een Britsch-Indische vrouw, die na lang zwerven en zoeken tot 't geloof kwam. Er zijn veel dingen, die gemakkelijker ter sprake komen naar aanleiding van zulk een verhaal over een ander volk.

De preek was over Hanna en Samuel geweest en gaf veel stof tot bespreking. Het moeilijke vraagstuk van de kinderloosheid, allerlei vragen over opvoeding: wat beteekent het als men zijn kinderen den Heere opdraagt, wat moeten ouders het meest wenschen voor hun kinderen, hoe moeten we staan tegenover den omgang van onze kinderen met niet-Christenen. Eén moeder vertelde: vroeger, toen ik jong was en geen kinderen had, dacht ik, dat 't niet hinderde, maar nu mijn kinderen grootter worden, ben ik bezorgd.

Ook over de eigenlijke onderwerpen van de conferentie was veel te vragen. Wat is nu eigenlijk gelooven? Deze vraag kwam telkens terug. Hoe moeten we bidden? Is 't voldoende 't Onze Vader op te zeggen, ook als men 't niet goed begrijpt? Ook onderling werd daarover nagepraat, en dan treft 't, hoe bij alle verschil er toch een groote overeenstemming met de Westerlingen is. Helaas dikwijls ook in de dwaling. Wat kan men in dit werk na zooveel jaren

nog dankbaar zijn voor de catechisatie van Ds. van Schelven in Amsterdam, en voor de telkens terugkeerende waarschuwingen tegen Arminius en de Roomschen, wier dwalingen in elk menschenhart gevonden worden. We leerden ze al uit de verte herkennen. En hoe noodig is dit hier. Dat merken we in de onderlinge gesprekken. Dan zegt er een tegen haar buurvrouw: „U moet maar precies doen wat Gods geboden ons leeren, dan helpt God U wel”, of „we moeten maar doen, wat God zegt: in den Heere Jezus gelooven en zijn geboden houden, dan komen we in den hemel”. Soms is er een, die zegt: „hoe meer je dat probeert, te doen, des te minder gelukt het”, en dan is er weer gelegenheid om verder te praten.

Door de samenspreking komen ook allerlei vragen over 't Bijbelsch verhaal los: ditmaal de geschiedenis van Abraham. Ze missen details, die hier belangrijk geacht worden. B.v. toen Abraham uit Ur der Chaldeen vertrok, en zijn huis verliet, moest hij toen rechtsaf of linksaf? Heeft Abraham zijn familie nooit weer gezien? Heeft hij 't aan Sara verteld, toen hij Izak ging offeren? Vond Sara dat goed? Heeft Izak zich niet verzet? Heeft Abraham Ismaël nooit teruggezien? Ook vele vragen over de familieverhoudingen. Ook al gaan we op zulke vragen even in, toch is 't noodig telkens te herhalen, dat de Bijbel geen boek is, waarin alles staat, wat we wel eens graag zouden weten, maar een brief tot ons gericht, waarin God ons den weg der zaligheid wijst. Juist in al die gesprekken wordt ons duidelijk hoe moeilijk 't is voor menschen, die op later leeftijd Christen worden, om zich in heel die nieuwe voorstellingen- en gedachtenwereld in te leven.

De vrouwen, die we tot nu toe gehad hebben, vinden zulke conferenties bijzonder prettig. Op deze laatste waren er maar enkelen, die niet meepraatten. Ze gaan geheel verfrist naar huis. Bij de vorige conferentie waren er een paar, die verklaarden sinds haar kinderjaren zulke dagen zonder zorg niet meer gekend te hebben. „Ik had hier een gevoel, of alles wat ik in mijn leven moest doormaken, van me afgevallen was”. Na deze conferentie sprak ik den man van een van de deelneemsters; hij was heel dankbaar voor wat zijn vrouw genoten had. En ze had zooveel meegebracht: verheldering over allerlei dingen, die ze samen niet begrepen hadden, hij voelde zichzelf ook verrijkt.

Het is voor de Christenen in de kampong dikwijls moedbenemend werk om in een onverschillige, soms vijandige omgeving, Christus' getuigen te zijn. De menschen willen niet hooren, spotten, schelden soms, ze vinden alle godsdiensten gelijk, of vragen: „wat heb je daar nu aan, dat je Christen ben?” Op die laatste vraag js 't antwoord niet onduidelijk, we hooren 't in vele vormen: „nu heb ik vrede gevonden in mijn hart is nu rust. De angst is weg”. Deze vrouwen mogen dan geringe kennis hebben, ze beschamen dikwijls degenen, die ze tot meerder kennis moeten leiden, door haar kinderlijk vertrouwen. Het is geen kleine zaak, als men steeds in angst geleefd heeft, en allerlei bijgeloovige gebruiken heeft bijgehouden, als men nooit alleen heeft durven zijn in deze door geesten bevolkte wereld, en 's nachts altijd bang was, en

men kan nu zeggen: „in Gods hoede kan ik, ook als ik 's nachts alleen in huis ben, rustig slapen”. Dit Christelijk getuigenis, waarvan alle burens de werkelijkheid meemaken, laat niet na indruk te maken.

J. C. VAN ANDEL—RUTGERS.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Brief van Dr. J. v. d. Linden.

Van een nieuwe school, een feest en een bedreiging.

Naar één van de verste posten van ons terrein ging de tocht. Eerst met de Zendingsauto, die lang geleden betere dagen gekend had en dan verder te paard. Er was afgesproken, dat op een bepaald punt, twee bergpaardjes ons zouden wachten. Maar toen wij, Ds. K. en ik, op het afgesproken punt kwamen, was er van de paardjes geen spoor. Als je ook alles „op de zon” moet doen, is het te vergeven, wanneer je niet precies op tijd bent. Het zijn toch ook wel vreemde menschen, die Westerlingen, die altijd met een horloge klaar staan. Beklagenswaardige wezens, die hun levenstempo richten naar zulke dingen.

Als je de dessa ingaat kun je beter je horloge thuis laten. Het leven daar richt zich naar andere dingen, dan naar „de grootste van alle uitvindingen”.

Hoe het zij, wij zaten zonder paarden. Maar het was nog vroeg in den morgen. Een wandeling trok ons beiden wel aan. Bovendien liepen we zoo in de richting waaruit we de paardjes verwachtten.

Niet ver boven het punt waar we de auto moesten laten, kwamen ze ons al tegemoet. U hebt ze wel eens op kiekjes gezien, die kleine „blikjes”. Als je er op zit kun je bijna met je voeten den grond raken. Maar ze doen het toch maar. Zelfs met een dubbele last, een Europeaan, klimmen ze tegen de steilste hellingen op.

Wij waren blij, dat we ze zagen. Straks wanneer de zon hooger stijgt, ben je dankbaar, dat je zelf niet behoeft te klimmen. Want dat is zwaar werk langs die steile bergpaden.

Maar geweldig mooi! Het landschap van Midden-Java heeft zijn ontzaglijke bekoring. Daar zijn de bergreuzen, de Soembing en de Sindoro met hun voorbergebergte's. Van hooge toppen kunt U daar de wijde horizonten zoeken. De bosschen en wouden langs hun hellingen in hun zwijgende grootsheid spellen den Naam van Hem, die dat alles tot Zijn verheerlijking heeft geschapen. Onwillekeurig wordt het daar: „k Zal Uw Naam en Majesteit eeren tot in eeuwigheid”.

Dan de vlaktes met hun sawah's. Met hun groene dijkjes en het donkerbruin van het water vormen ze in lijn en kleur een prachtig mozaïk.

Die tocht naar Plana, want zoo heette de dessa, waarheen we op wég waren, was zoo een feest. Na een kleine, anderhalf uur te paard bereikten we de grens van de dessa.

Daar was het ook feest. Het nieuwe schoolgebouw van de Zending zou feestelijk worden geopend. Het oude was inderdaad te oud geworden. U kent ze wel,

Zendingcommissie Geref. Kerk te Veenendaal.

De Zendingcommissie te Veenendaal.

Veenendaal's Gemeente maakt onder de Kerken van Utrecht en Gelderland voor wat de Zending betreft een zeer goed figuur.

Dat is onder den zegen des Heeren vooral te danken aan de activiteit van haar Zendingcommissie. Deze commissie staat onder de eminente leiding haar voor-

zitter Ds. D. van Enk. Alle gezinnen in de Gemeente worden door de leden der commissie elke maand bezocht. Dit heeft uitnemende resultaten. Er heerscht in de Gemeente veel belangstelling. En Veenendaal's Kerk kan steeds gemakkelijk bijdragen wat van haar voor de Zending te Poerworedjo wordt gevraagd. Was het overal maar zoo als in Veenendaal.

W. B.

die gebouwtjes, wat houten palen en daartusschen de wanden van gedeg (bamboevlechtwerk), een dak met pannen en ook dat soms nog niet eens. Dat draagt dan soms den naam van school. En in dit vochtige klimaat met zijn geweldige regens, waar de witte mieren telkens bij hoopen aan die gebouwtjes zich willen te goed doen op onze kosten, moet men zich nog verwonderen, dat ze nog zoo lang staan. Nu houden ze het bij de Zending lang uit! Trouwens ze zullen ook wel moeten. Want een begroting wordt niet straffeloos overschreden.

Plana kon echter niet meer wachten. Het oude gebouw stond op instorten. Nieuwbouw bleek eisch van zuinig beleid. En hoewel de begroting nauwelijks een dergelijke groote uitgaaf kon dragen, moest daartoe worden besloten. Voor f 400.— was een nieuwe school verzeen. We waren zeer benieuwd naar het resultaat. Bouwen in de bergen heeft zoo z'n bijzondere moeilijkheden. Maar het was goed. Wel hing er een balk een beetje scheef en lagen de pannen niet alle even recht, maar het geheel maakte een soliden indruk. Wij waren tevreden en de dessa was het ook.

Dat konden we lezen op de gezichten van de bevolking, die in dichte rijen het schoolerf omzoomde, in afwachting van de dingen, die zouden komen. We werden met een gemompelde groet ontvangen.

Even later kwam ook de Assistent-wedana, als vertegenwoordiger van het inheemsche bestuur, blijk geven van zijn belangstelling. We kregen elk een stoel en met de Ass-wedana tusschen ons in waren we getuige van wat een Javaansche onderwijzer met zijn

kinderen bereiken kan.

En dat is heel wat. Gymnastiek en spelletjes, imitatie-padvinderij, het werd alles uitgevoerd met een ambitie en een flair, die bewondering afdwong. Zulke onderwijzers houden hun jongens en meisjes bezig en zij weten ze op deze manier bijzonder aan zich en aan de school te binden.

Na deze ouverture, die telkens door een stil applaus van den kant der bevolking even stil onderbroken werd, kwam de plechtigheid. De laatste beletselen werden weggenomen. Alleen een groen lintje verbood nog het binnentreden.

Het groote oogenblik naderde. De goeroe-Indjil van de dessa riep de menschen dicht om zich heen. Hij las enkele verzen uit het Evangelie en in een voor een Javaan zeer beknopte toespraak wees hij op de beteekenis van deze Zendingsschool in het midden van het dessaleven. Boven de deur kon zijn geschreven: „Laat de kinderen tot Mij komen”.

Toen werd het lint doorgesneden. We mochten binnenkomen. Feestelijk was de school versierd, met veel bonte slingers in de onmogelijkste kleuren. Dat schijnen ze mooi te vinden. Terwijl de bevolking anders b.v. in de keuze van hun kleeding en de kleur daarvan, een fijne smaak verraadt — wat kun je hier een kleurenpracht zien langs de wegen — weten ze bij een versiering, naar onze smaak tenminste, geen kleur te kiezen. Dan is het, hoe bonter, hoe mooier.

Zoo was het ook hier.

Intusschen vulde zich de ruimte met een bonte menigte.

't Was maar goed, dat de lokalen ruim en luchtig gebouwd waren. Nu was het er goed uit te houden, beter dan buiten waar de zon al hooger geklommen was.

De toespraken kwamen los. Het hoofd der school ging iets vertellen van den dagelijkschen gang van het onderwijs. De tweede onderwijzer gaf een bijbelsche geschiedenisles. Beiden verstonden het, hun woorden af te stemmen op hun gehoor, waaronder vele heidenen en Mohammedanen zich bevonden.

Het was opmerkelijk met hoeveel aandacht de menschen luisterden. Aan alles was te merken, hoe groote plaats de school in hun gemeenschap innam. Toen kwam een aardig moment, een oud-leerling wilde spreken om te danken voor wat de school voor hem had beteekend.

'k Zag ze voor me, al die jongens en ook meisjes, die door al die jaren door deze school waren gegaan! Wat een wondere klanken waren van hier uit, de dessa binnengedrongen. Wat een krachten hadden stil hun werk gedaan om eeuwenoude voorstellingen te ondergraven en zoo den weg te banen voor de prediking van het Evangelie. Hoeveel vragen stelde alleen al het zijn van deze school daar in die omgeving.

Stille dienst doen die scholen met hun onderwijzers. Het zijn vaak voorposten en ze moeten vaak groote terreinen bestrijken, maar wie zal zeggen, hoeveel vrucht het daar gestrooide zaad draagt en dragen zal?

Zoo was er reden te over om dankbaar toe te hooren en te zien. Zoo'n dag is als een nieuw begin. Nieuwe perspectieven openen zich. U kunt zich wel eenigszins denken in welken toon Ds. Keuchenius zijn slotwoord zette. Ook hij liet zijn gehoor iets zien van de heerlijkheid van Hem, die in de Zending de volkeren zoekt tot in de verste dessa's.

Zoo werd daar op dien dag Christus' Naam uitge-dragen.

Was het wonder, dat daartegen het verzet opkwam?

Toen we op een eenvoudige rijsttafel onthaald werden — wat was het heet voor een westersche mond — en het feest voor den Javaan het hoogtepunt bereikte, klonk van buitenaf het geluid van trommels. Een schreeuwerige stem riep af en toe wat. Eerst gaven we er geen aandacht aan, maar toen eerst enkelingen, later meerderen, zich naar buiten begaven en het feest dreigde te verlopen, wilden we het onze er van hebben.

Het was merkwaardig genoeg. Enkele mannen met de maskers van een paar wajangfiguren waren het dorp binnengekomen en wilden vlak tegenover de school een voorstelling beginnen. Al spoedig bleek, dat hier van toeval geen sprake was. Wat toch was het geval? De vrouw van een van de dessa-autoriteiten, een verklaarde vijandin van het Christendom, had deze mannen gehuurd om juist op dat uur en daar een voorstelling te komen geven. Ze kende wel haar volkje. De clowns uit de wajang hebben groote aantrekkingskracht op den doorsnee Javaan. Waar zij komen loopt heel de dessa uit. De opzet was nu duidelijk. Het feest van de Zending moest verlopen, waar deze menschen kwamen. Dat was alleen nog maar de buitenkant. In werkelijkheid ging het daar om meer. Overal waar het Evangelie van Jezus Christus beslag gaat leggen op de harten van menschen, openbaart zich de vijandschap. Daar maakt de Satan zich op om het terrein, dat hij dreigt te verliezen, te

heroveren. Hij strijdt zijn wanhopigen strijd om den loop van het Evangelie te breken. Wat wij zagen was maar een klein moment uit die groote worsteling, waarin de Zending staat met het Evangelie van haar grooten Zender.

En de uitkomst? In Plana maakte eerlijke verontwaardiging zich meester van enkele mannen toen zij den toelag doorzagen. De clowns werden zonder pardon over de grens van de dessa gezet. 'n Volgende keer zullen ze het nog wel eens probeeren. Ze zullen blijven werken zolang het Woord gepredikt wordt. Ze zullen het ook wel eens winnen, naar 't lijkt.

Wij zullen daarop altijd bedacht moeten zijn. Een ervaring rijker keerden we weer huiswaarts. Zoo gaat het werk door, ondanks de bedreigingen van een wereld, die zich tegen Christus keert. Nu eens worden we bemoedigd, dan weer teleurgesteld. Gelukkig dat we het mogen weten, dat echte zendingsarbeid niet afhangt van dat wat ons om haar resultaten bemoedigt of teleurstelt, maar alleen van het geloof aan Hem, die Zijn Kerken getrouw maakt om Zijn Naam uit te dragen ook hier rond Poerworedjo en Die daarin Zijn uiteindelijke overwinning voorbereidt.

Met onze hartelijke groeten,

Gaarne de Uwe,

J. VAN DER LINDEN.

Koeto-ardjoweg 37, Poerworedjo.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland Schetsen uit Soemba.

No. 49.

De goeroe, bij wien ik op bezoek was, had ijverig gewerkt in zijn tuin; een heel stuk grond had hij tezamen met eenige Christenjongens omgewerkt en omheind; en zoodoende zelf een goed voorbeeld gegeven eenige nog ongehuwde jonge mannen aan zich verbonden in een geregeld leven, waarin zij leerden hard te werken voor hun levensonderhoud. Want vele van dergelijke jonge mannen zwerven rond, leven op kosten van anderen (niemand durft een gast een maaltje eten te weigeren) tot zij tijd en wijle gehuwd zijn, waarna zij een rustiger en ijveriger leven beginnen. Veel beter is het, als zij reeds van jongs af hard leeren werken.

Maar een van de groote kwalen van het akkerwerk op Soemba is de aanwezigheid van zoovele loslopende dieren. Paarden verbreken de omheining en eten de jonge mais op, om niet te spreken van runderen en buffels, voor wie geen omheining te sterk is. Dat is zeer verdrietig. Het eenige middel daartegen is een sterke omheining van cactus, met zijn scherpe naalden. Daar hebben ze ontzag voor.

Maar er is een beest, dat zelfs onder die cactushaag doorkruipt, een gat in den grond graaft onder de omheining door en dan toch nog verwoestingen aanricht en dat is het varken. Soembaneezen laten hun varkens los rondloopen en daarom zoeken deze beesten hun kostje overal op. Tot groote ergernis van de Hollanders en de kamponggenooten, die ijverig zijn in het akkerwerk

Dievers Zendingcollectantjes.

Op een middag, dat ik deze goeroe bezocht, en zijn tuin en omheining had bewonderd, riep plotseling één van de jongens: „een varken, een varken”. En jawel, daar liep een eindje verder tusschen de jonge mais, een varken. De goeroe werd rood van kwaadheid: „waarom passen de menschen dan niet op hun beesten; ik heb ze al zoo dikwijls gewaarschuwd; ze trekken zich ook niets aan van het werk van een ander, als hun varkens maar te eten hebben!”

Hij stuurde de jongens op het varken af, terwijl zij gewapend waren met een lans; de honden werden aangehitst en hevig blaffend stoven deze op het varken af: „maak het beest maar dood” zei de goeroe, „dan moeten ze maar beter op hun varkens passen”.

Het varken was in zijn doodsangst tusschen alangalang, het hooge gras, gekropen; de jongens zagen het beest niet meer; maar de honden wel.

Wij hoorden een angstig geknor en geschreeuw, en jawel, daar hadden de honden het beest te pakken. Het werd met de lansen afgemaakt.

De goeroe had er schik in en lachte! „Dat hebben ze er nu van, als zij niet goed op hun beesten passen!”

Het varken werd naar het huis van den goeroe gebracht, met zijn poten vastgebonden onderst boven hangend aan een stok.

Dat zou feest worden van avond! Varkensvleesch is een niet alledaagsche tractatie!

Toen kwam de njora naar buiten, de vrouw van den goeroe.

• Zij keek eens naar het varken, maar was niet zoo enthousiast als haar man. Zij ging eens kijken naar hun eigen varkenshok en toen bleek het hun eigen varken te zijn, dat losgebroken was; het hok stond open.

Toen lachte de goeroe niet meer. Of lachte wel, maar niet met plezier.

Dien avond was er feest, want er werd varkens-

vleesch gegeten. Maar de goeroe en zijn vrouw vonden het maar een matig genot, ofschoon zij natuurlijk graag meeaten.

P. J. LAMBOOY.

De Zendingcommissie te Diever met haar collectantjes.

Van Dievers Kerk, die ongeveer 600 zielen telt mag gezegd, dat zij warme liefde voor de zending toont. De pinkstercollecte bedroeg er dit jaar f 317.15 en het vorige jaar (1937) droeg zij voor de Soemba-Zending af f 568.81, terwijl haar quotatie-cijfer was f 425.—. Als alle kerken in Groningen, Drenthe en Overijssel naar verhouding deden wat Diever doet, zou de Soemba-Zending haar werk nog weer kunnen uitbreiden en geen te kort hebben.

Aan dit mooie resultaat werken ook de collectantjes mede. Zij bezorgen twee aan twee in elk gezin het Zendingsblad en presenteren daarbij het busje. Uit de opbrengst worden de abonnementsgelden betaald en dan schiet er nog een aardig bedrag over voor de plaatselijke Zendingkas. De Commissie, waarvan één der leden op de foto ontbreekt, is zeer voldaan over het werk der meisjes in Dievers uitgestrekte Gemeente.

W. B.

Het Zendingziekenhuis te Waikaboebak.

Het Zendingziekenhuis te Waikaboebak in de eerste 12½ jaar van zijn bestaan. — Een 2e dokter thans dringend noodig.

Den 26 sten April j.l. was het 12½ jaar geleden, dat de Medische Zending te Waikaboebak haar werk in West-Soemba begon en er is reden om U dit feit in herinnering te brengen, want de Heere heeft dit werk in Zijn bescherming willen nemen, zoodat het ziekenhuis reeds 150 bedden heeft met vertakkingen

De Zendingscollectantjes te Hasselt.

De Zendingscollectantjes te Hasselt.

Ook te Hasselt had men wat moeite om de bijdrage voor de zending bijeen te brengen, die van Hasselt verwacht werd. Zooals op zoo tal van plaatsen heeft men toen wat jongens en meisjes gevraagd om langs de huizen te gaan om centen, stuivers, dubbeltjes en

kwartjes voor de zending te verzamelen. En dat is best gegaan. Men schreef ons, dat men over de collectantjes zeer goed tevreden is. Uit waardeering voor hun ijver heeft de commissie met hen een pleziertochtje gemaakt naar Schokland, waar bijgaande foto genomen is. W. B.

tot in de verste hoeken van ons gebied door onze tournees, poliklinieken en hulpziekenhuisjes.

En toch is, wat gedaan wordt, nog maar zoo weinig van wat gedaan zou kunnen en moeten worden, zoo 't geld er maar voor te vinden was.

West-Soemba heeft een oppervlakte van 4150 K.M.² De provincie Groningen beslaat 2500 K.M.²

In West-Soemba leven 108.079 zielen, ongeveer zooveel als in de stad Groningen.

En op dit aantal, over zoo groote oppervlakte verspreid, werkt nu één ziekenhuis, waaraan één dokter en één zuster met een staf van inheemsch personeel, terwijl er buiten het ziekenhuis nog 5 poliklinieken en hulpziekenhuisjes zijn.

Het is dus nog maar een begin, waarop we een vergelijking met onze eigen medische verzorging in het vaderland gelukkig wel niet behoeven toe te passen, maar die in deze verhouding toch wel heel schril afsteekt tegen wat we zelf bezitten.

We zijn eind '25 in een heel klein ziekenhuisje begonnen en hebben voortdurend tijdelijk moeten bijbouwen om de patienten te kunnen opnemen, die, in jaarlijks sterk toenemend aantal naar het ziekenhuis kwamen, tot we in '30 nog juist vóór de crisis 't nieuwe ziekenhuis in gebruik konden nemen, ook al was dit op den dag van opening reeds te klein en al is dit dan ook geregeld weer uitgebreid.

Een enkel cijfer kan dit even laten zien.

In '29, het laatste jaar in de tijdelijke gebouwen, hadden we 53 patienten, in '32 had Dr. Veldstra reeds gemiddeld dagelijks 105 en in het vorige jaar was

dit opgelopen tot 146 en verpleegden we totaal 3270 zieken.

Deze bijzondere groei doet dus wel zien hoe noodig dit werk is, ook hoe gemakkelijk de Soembanees onze hulp accepteert, maar toch ook, hoe dringend het Europeesch personeel uitgebreid moet worden.

Ik heb bij den staf van het personeel mijn vrouw niet genoemd, omdat het in Zendingsgezinnen een gewoon verschijnsel is, dat de vrouw haar aandeel in het werk heeft, maar wel is het zoo, dat zonder haar hulp de zuster en ik het werk samen zeker niet meer hadden aangekund.

De kerken in de drie provinciën en in Oost-Friesland en Bentheim hebben dan ook reeds een tweede zuster uitgezonden, die Zuster Vellenga de taak, die zij reeds vanaf '27 alleen vervult, zal gaan verlichten.

Het is Zuster De Jong, die haar opleiding in „Eudokia” ontving en de laatste jaren assisteerde op de operatiekamer.

In de spannende dagen die achter ons liggen, den 29sten September, is zij afgereisd en nog dit jaar hoopt zij, na in onze ziekenhuizen op Midden-Java wat te hebben rondgekeken, naar Soemba door te reizen om daar onder leiding van Dr. Onvlee eerst de taal te gaan studeeren.

En we gelooven in haar een uitstekende Zendingskracht te hebben gevonden.

Dit stemt ons reeds tot groote dankbaarheid, dat wij nu dus 2 zusters zullen hebben, waardoor het veelomvattende werk weer te doen zal zijn en waardoor er meer tijd gevonden zal kunnen worden om

voor het personeel zelf en voor onze zieken meer te zijn dan in de laatste jaren mogelijk was.

We zien nu uit naar ook nog een 2e dokter.

En de Zendingssynode van 22 Juni j.l. te Assen, hierin voorgelicht door de Deputaten voor de Zending, heeft de dringende noodzaak hiervan gevoeld en met eenparige stemmen besloten, niettegenstaande het geld hiervoor niet aanwezig is, tot uitzending van een 2e arts, daar zij hiermede niet langer durft te wachten, dit niet langer durft uitstellen.

Mogelijk is deze jonge kracht reeds gevonden!

Want bij een bezetting van het ziekenhuis als de tegenwoordige, vraagt de behandeling van de patienten in het ziekenhuis, de organisatie van het bedrijf, de medische opleiding van het personeel en het tournée-werk door West-Soemba reeds zooveel van onze aandacht en krachten, dat het, vooral ook omdat er geen vacantie mogelijk is, niet mogelijk is in een derde periode alleen weer in dit geforceerd tempo het werk op ons te nemen.

Dr. J. BERG.

Opleidingsschool voor Zendingsonderwijzers te Solo.

Nadat de Keucheniuschool te Djokja opgeheven is, is op het Gereformeerd Zendingengebied op Midden-Java de behoefte aan een nieuwe inrichting van soortgelijke aard spoedig weer ontstaan; en is men tot de oprichting overgegaan van de Opleidingsschool voor Zendingsonderwijzers te Solo.

Deze school streeft naar hetzelfde doel als de Keucheniuschool indertijd, maar verschilt in opzet daarmee toch in menig opzicht.

Bij bezoek aan de school zal allereerst opvallen, dat ze nogal ver van het stadscentrum afligt. Deze plek aan de rand van de stad is met opzet gekozen. De school geeft, buiten de gewone vakken, namelijk ook landbouwonderwijs; moet dus over een stukje grond de beschikking kunnen hebben. Daar bouwgrond in de stad niet te vinden is, is de stad dus eigenlijk niet de aangewezen plaats voor de school, tenzij aan de grens der stad. Een andere oorzaak, die mede de keuze van de plaats van de school heeft bepaald, is het feit, dat ze haar leerlingen het meest betreft van de dessa's. Van de dessa naar het centrum van een groote stad zou, wat het milieu aangaat, voor velen zeker een te groote verandering zijn.

Wat bij de intrede van de school zal opvallen, is de eenvoudige inrichting ervan. Alle luxe is vermeden. Ook hierbij is rekening gehouden met het feit, dat de meeste leerlingen van de dessa's en van minder goeide gezinnen afkomstig zijn. In 't internaat ziet men bijvoorbeeld de bedden van de leerlingen, welke niet van een klamboe zijn voorzien, eenvoudig een voortzetting van de dessa-traditie. Het voedsel, dat dagelijks wordt genuttigd, is hygienisch, maar zeker toch niet veel beter dan wat men in de kampongs gebruikt.

Met de prijajioopvoeding is ten eenen male gebroken. Arbeid met de hand moet naar hartelust worden verricht. De jongens vegen 's morgens hun slaapkamers, de eetzaal, het leslokaal, het erf vlak rondom het gebouw, stoffen de meubels af, wasschen hun kleeven, dekken de tafels en nemen ze af. Van 7.30—12.45 is er les. Na de korte middagrust wordt er weer geveegd en afgestoft en nemen de jongens de vloeren nat af. Van 3.45—5.30 is er middagles. De avonduren zijn voor het huiswerk.

Het onderwijs houdt meer rekening met de praktijk

van het leven en ruimt een belangrijke plaats in voor de niet bepaald intellectuele vakken. Om met de laatste te beginnen, zijn daar naast de vakken lezen, taal, schrijven, rekenen enz. de vakken handenarbeid, timmeren en landbouw. Handenarbeid is hier niet op te vatten in de gewone beteekenis, die men op de scholen meestal aan het woord geeft. Handenarbeid is hier niet in de eerste plaats het maken van knutselwerk, maar het echt arbeid verrichten met de hand, bij voorbeeld het repareeren van vloeren, muren en stoelen, het poetsen van koperen voorwerpen, het maken van sapoe lidi's en waterblikken, 't graven van een afvoerleiding voor het terreinwater, ruiten inzetten enz.

Op de timmerlessen worden allerlei gebruiksvoorwerpen gemaakt als presenteerbladen, krantenhangers, handdoekenrekken, brievenbussen, maar het culmineert in de constructie van een eenvoudig kamponghuis, waarbij belangrijk rekening zal worden gehouden met de voorschriften van de pestbestrijding. Dit zal voor de jongens, die straks toch in de kampongs en dessa's te recht komen, in hun later leven niet onbelangrijk zijn.

Het onderwijs in landbouw is voor een deel theoretisch, maar schenkt toch minstens evenveel aandacht aan den veldarbeid, zoodat de jongens enkele middagen in de week de patjol te hanteeren hebben. Voor de meesten, voortgekomen uit een bestemd als ze zijn voor het landbouwersmilieu, is dit niet anders dan goed.

Met rekensommen, die meer puzzles zijn, maken de jongens geen kennis. De hoofdzak bij het rekenen is immers niet het uitvinden hoe een som uitgerekend moet worden, maar of je de uitkomst gauw en goed kunt berekenen. Nauwkeurig en vlug met getallen kunnen omgaan staat dus voorop. En verder, wat heeft het voor zin, of een jongen kan uitrekenen, na hoeveel minuten de groote wijzer van een klok de kleine wijzer inhaalt, of hoeveel omwentelingen minder het groote wiel van een kar maakt dan het kleine? Voor de jongens van de Opleidingsschool is het rekenen het berekenen van die gevallen, die in het landbouwers- en klein-handelaars-leven en het moderne verkeer voorkomen.

Wat heeft een toekomstige onderwijzer, bij aardrijkskunde, alleen aan gememoriseerde stof? Hij moet de kaart kunnen lezen, eenvoudige conclusies uit statistieken kunnen trekken, grafieken kunnen maken, verschillende zaken — niet alleen landkaarten — kunnen teekenen.

Bij biologie is met de oude manier van behandeling volgens de systematiek gebroken. Planten en dieren komen in de natuur bij elkaar voor, worden dus naar het milieu behandeld.

De toekomstige onderwijzeres van eenvoudige Indische scholen zullen later nooit in de gelegenheid kunnen komen om met „echte" natuurkundedoestellen proeven te nemen. — Waarom zouden ze niet van meet af aan worden gewend om met eenvoudige „toestellen" om te gaan? Huishoudelijke artikelen en zelfgemaakte voorwerpen leenen zich evenzeer voor het demonstreeren van eenvoudige verschijnselen.

Teekenen is voor de praktijk van het onderwijzersleven vrij belangrijk. Het neemt op de Opleidingsschool herhalve, behalve als zoodanig, ook bij de verschillende vakken eveneens een belangrijke plaats in.

Solo, 29 November 1938. R. KABOEL.

Zendingencommissie te Driesum.

De Zendingencommissie te Driesum met de jonge dames, die haar helpen.

Te Driesum telt de Geref. Kerk omstreeks 700 zielen. De actie voor de zending wordt er geleid door een daarvoor aangewezen commissie. Deze commissie wordt krachtig geholpen door een flink getal jonge dames, die warm voor de zending voelen en er gaarne wat voor doen. Het resultaat daarvan is dat er in Driesum's Kerk veel belangstelling leeft voor het gezegend werk der zending op het Friesche Zendingsterrein en voor dat werk gebeden en gegeven wordt.

W. B.

Mevrouw Idenburg—Duitz. †

Op den 11den Januari j.l. is Vrouwe de Weduwe M. E. Idenburg-Duitz in de zekerheid des eeuwigen levens ontslapen. Uit de treffende biographie van Excellentie Idenburg weten wij, hoeveel Mevrouw Idenburg voor haren echtgenoot en haar gezin geweest is. Eveneens welk een warm hart zij had voor de Kerk van Christus, de Missie en vele belangen van Gods Koninkrijk. Zoo wordt veel in haar verloren. Ook het Idenburgfonds gedenkt met grooten eerbied aan de overledene. Mevr. I. verheugde zich zeer over de oprichting van het Fonds, zij aanvaardde bereidwillig het Eerepresidentschap en zij toonde door hare gewaardeerde brieven herhaaldelijk hare belangstelling.

De Heere onze God trooste de bedroefde Familie. En laten wij mede door de instandhouding van het

Idenburgfonds de nagedachtenis van dit Godvreezende echtpaar blijven eeren.

Kampen, 16 Jan. 1939.

A. G. HONIG.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

Sprekende getallen.

In verband met de Wereldzendingen-Conferentie te Tambaram bij Madras, is door de Internationale Zendingenraad een wereldzendingenstatistiek aangenomen. Deze statistiek biedt zeer belangrijke cijfers die heel wat te zeggen hebben.

In totaal werken er 27.577 Europ. Prot. Zendingenkrachten in de geheele wereld. In dienst van de Inheemsche kerken staan 97.044 ingezegende en niet-ingezegende beroepen Inheemsche krachten, waaronder 14.045 vrouwen. Daarbij komen 100.886 Inheemsche arbeidskrachten, die werkzaam zijn bij den opvoedkundigen arbeid van Zending en Kerk. In totaal telt men 10.971.066 Inheemsche gedoopte Christenen; hierbij komen er nog over de 2 miljoen bij, die nog in dooponderricht of kerkelijke onderwijzing zijn. In 53.158 Lagere scholen worden 2.925.134 leerlingen onderwezen. Daarbij komen nog 1218 Hooge en Middelbare scholen, Kweekscholen en honderden „scholen met den Bijbel, Theologische scholen en Universiteiten met een totaal van ruim 100.000 leerlingen. In 1092 hospitalen werken naast 912 Europeesche, 1345 Inheemsche artsen en vrouwelijke artsen en naast 1232 Europ. zusters 4184 goed opgeleide en bijna 9000 andere Inheemsche verplegers. De totale inkomsten van de Prot. Zending bedraagt 30.938.450 dollar. In

vergelijking met de laatste statistiek van deze soort, die in 1925 verscheen wordt men op drie feiten gewezen: Het aantal der Europ. Zendingen is kleiner geworden, zij het ook slechts met 425. De inkomsten der Prot. Zending zijn zeer belangrijk achteruit gegaan van 70 tot 31 miljoen dollar.

Weliswaar zijn de inkomsten op het veld (gemeente inkomsten, Regeeringsondersteuning, schoolgelden, hospitaal-inkomsten enz.) tot 28.738.790 gestegen. Alle voor den opbouw der jonge kerken zoo belangrijke getallen wijzen ten deele op belangrijke vermeerderingen. Het aantal Inheemsche mede-arbeiders van alle landaarden is ongeveer 33 %, die van de leerlingen der volksscholen ongeveer 33 %, en de stand der Inheemsche Christenheid is tot ongeveer 69 % gestegen. (Uit: Allgemeine Misions-Nachrichten).

Zending Oegstgeest.

De samenwerkende zendingscorporaties te Oegstgeest ontvingen in 1938 in totaal f 790.760.55. De begroeting, die oorspronkelijk f 920.000.— bedroeg, werd half het jaar tot f 860.000.— teruggebracht, op welk bedrag nu zeker geen meevallers zijn te wachten en laat dus een schuld over van f 70.000.—. Daar ook het tekort over 1937 ad f 50.000.— niet meer uit reserves kon worden bestreden, is er dus nu een schuld van f 120.000.— een inderdaad zeer zwaar bedrag. Bovendien veroorlooft dit bedrag niet om op denzelfden voet voort te gaan. Bij deze zwarte schaduw over het overigens in Indië zoo hoopvolle zendingswerk, is er ook een lichtzijde. De inkomsten over 1938 namelijk zijn, al laten ze ook zulk een groot tekort over, toch alweer f 45.000.— hooger dan die over 1937. Er is dus stijging. Het diepste punt heeft men waarschijnlijk achter den rug.

Uit het geteisterde China.

Een zending schrijft: „De Chineesche Christenen geven getuigenis van de kracht van hun geloof in hun Heer en Zaligmaker. Op een reis te midden van de kerken in onze landelijke plaatsen ontmoetten we honderden Christenen zonder woning, de kerken tot asch verbrand. En toch waren ze dankbaar voor Gods goedertierenheden. Voorzover ik kon vernemen waren slechts twee Christenen in onze omgeving gedood. Sommigen onzer Chineesche herders bleven in hun kerken om de vluchtenden te herbergen. En de Heere heeft ze op wonderlijke wijze beschermd. Een dezer herders bood zichzelf aan om doodgeschoten te worden, liever dan dat hij de vrouwen aan de Japanse soldaten overgaf, die ze van hem eischten. Deze geest van zelfverloochening onder de Christenen heeft deuren voor de Evangelie-prediking geopend zooals we nog nooit te voren hebben gekend. De omstandigheden waaronder we moeten arbeiden zijn soms uiterst moeilijk, maar de belangstelling in de waarheid is zóó groot, dat we menigmaal verbaasd staan. In één morgendienst stonden acht-en-negentig op die in tranen hunne zonden betreurden en voor het eerst belijdenis deden van hun geloof in Jezus Christus als hun Heiland.” „Uit de Heidenwereld”.

Korte berichten.

Ds. D. J. B. Allaart.

Het adres van Ds. D. J. B. Allaart, miss. predikant

van Amsterdam met verlof, is thans Dolderscheweg 71, Den Dolder (Utr.).

Ds. G. D. Kuiper.

De jongste miss. predikant van de Kerk te Delft, Ds. G. D. Kuiper, die tijdelijk het Zendingswerk te Poerwokerto heeft waargenomen, is thans met verlof in Holland. Zijn adres is: Laan van Nieuw Oost-Indië 125, Voorburg.

Dr. J. Offringa.

Dr. J. Offringa, gepensioneerd Hoofd van den dienst Volksgezondheid in Ned. Indië, die tal van jaren als directeur van het Petronella-hospitaal de Zending gediend heeft, is thans voor goed gerepatriëerd. Zijn adres wordt in Maart Jan Willem Brouwerstraat 19b Amsterdam Zuid.

Ds. A. B. Misael.

De Javaansche Kerk te Poerwokerto beriep Ds. A. B. Misael van Tjililatjap en Adiredja tot predikant. Na door Dr. B. J. Esser te zijn bevestigd, deed Ds. Misael 14 December l.l. zijn intrede met een prediking uit Openb. 21 : 5: „Zie, Ik maak alle dingen nieuw”.

Ds. S. J. P. Goossens.

Ds. S. J. P. Goossens, de missionaire predikant van Melolo op Soemba, in dienst van de Kerk te Appingedam, is met verlof in Nederland. Zijn adres is: Borchman Weytterslaan 136, Amersfoort.

Tj. van Dijk.

De heer Tj. van Dijk, oud-Schoolopziener van Soemba, is in Nederland aangekomen. Zijn blijvend adres wordt later vermeld.

Ds. W. v. Dijk.

De missionaire Predikant van Karoeni, Ds. W. v. Dijk, komt met verlof naar Holland. Hij hoopt 8 April hier te zijn.

Dr. John R. Mott.

Te Tambaram werd op de wereldzendingsconferentie dr. John R. Mott opnieuw voor 3 jaar tot president van den Internationalen Zendingsraad gekozen. Tot zijn hulp werden 6 vice-presidenten gekozen, n.l. dr. Wu, vice-presidente van den Chineeschen Zendingsraad en rectrice van het Gingling College; mevr. E. J. baronesse van Boetzelaer van Asperen en Dubbeldam-geb. Van der Hoop van Slochteren; de bisschop van Dornakel (Britsch-Indië); prof. dr. Westman (Zweden); bisschop Becker (Vereenigde Staten van Amerika) en de bisschop van Winchester (Engeland).

Linschoten.

Te Linschoten is een Gereformeerde Zendingscommissie opgericht. Men verzoekt ons te melden, dat haar adres is: G. Verwoerd, Dorpstraat B 33b, Linschoten.

Het Christ. Nat. Zendingsfeest.

Het Christ. Nat. Zendingsfeest zal, zoo de Heere wil, dit jaar weer gehouden worden op Raaphorst, het prachtige landgoed bij Wassenaar, dat door Hare Majesteit onze geliefde Koningin daartoe weer bereidwillig is afgestaan.

Leestafel

Jaarboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland 1930. Uitgave van Oosterbaan & Le Cointre, Goes. f 1.—, gecart. f 1.25.

Dit jaarboek staat onder de redactie van Ds. F. C. Meijster en Prof. Dr. K. Schilder.

Het biedt ons alle gegeven, die dienen kunnen om een duidelijk overzicht te krijgen van de Geref. Kerken, haar organisatie, haar deputaatschappen, haar inrichtingen en den van haar uitgaanden arbeid.

Redactie en uitgevers bejiveren zich om de volmaaktheid te benaderen. Niets is volmaakt, maar bij het doorbladeren ontdekten we geen enkele fout, behalve in het Kerkelijk overzicht 1930.

Elk, die wat meeleven wil met onze Kerken, moet dit handboek hebben. Het geeft in het kort ook tal van betrouwbare gegevens betreffende de Zending.

De zonde tegen den Heiligen Geest, door Dr. A. D. R. Polman. Uitgave Bosch & Keuning. Libellen-serie no. 358. f 0.45.

Over dit ernstige onderwerp biedt Dr. Polman in dit uitnemende boekje een duidelijke, op de Schrift gegronde uiteenzetting, die voor velen tot nuttige leering kan zijn.

De Boeken der Kronieken, opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard door Dr. A. Noordtzi. Tweede deel. 2 Kronieken 1—36. Bij Kok te Kampen. f 4.25.

In de bekende serie: „Korte verklaring der Heilige Schrift met nieuwe vertaling” is weer een deel verschenen. Ook dit werk getuigt weer van de breede studie, die de geleerde schrijver aan deze vertaling en verklaring van het tweede boek der Kronieken ten koste heeft gelegd. Wij zijn hem en den uitgever voor dit werk dankbaar. Het is een aanwinst voor onze uitlegkundige literatuur.

Levi de Afvallige, door Sophie Woudts. Bij N. Voorhoeve, Den Haag.

Een boeiend verhaal uit de Joden-zending, dat we gaarne aanbevelen.

Om de jeugd der Kerk, door Ds. Chr. W. J. Teeuwen. Bij Kok te Kampen.

Een warm pleidooi voor het jeugdwerk; in onze dagen een zeer actueel onderwerp.

De Rechten des Verbonds, leerboek voor de Catechisatiën, door Ds. S. G. de Graaf. Tweede omgewerkte druk. f 0.70.

Van Ds. de Graaf's bekende catechisatieboek verscheen een tweede druk. Ds. de Graaf deed zijn boek een niet onbelangrijke omwerking ondergaan, die de bruikbaarheid stellig nog verhoogt.

Theodoor Fliedner, door H. J. Dijkmeester. Afl. V 1930 van Lichtstralen op den akker der wereld”. Uitgegeven door den Zend. Studie-Raad.

De schrijver teekent ons in dit boekje den persoon en het werk van Fliedner, den hervormer van het Diaconessenwezen. Zeer geschikt om ons dezen merkwaardigen man te doen kennen.

De Bazuin. Weekblad ter bevordering van de belangen van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Redacteur Prof. Dr. K. Dijk en tal van medewerkers. Bij Kok te Kampen. Per 3 mnd. f 1.25.

Gaarne vestigen we nog eens weer de aandacht op dit voortreffelijk geredigeerd weekblad, dat rijk van inhoud is en steeds den goeden toon bewaart. Stellig één van onze beste bladen.

Jaarboekje van het Verband van Evangelisatie-Commissies van Geref. Kerken in Nederland. Bij Meinema, Delft. f 0.25.

Zeer oriënteerend en rijk van inhoud, ook door opname van onderscheidene belangrijke toespraken en referaten betreffende de Evangelisatie.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door Ds. G. v. d. Zande 10 % der ontvangsten in de Classis Utrecht over 1930 f 510.—; Daar Ds. M. A. van Pernis te Doetinchem 10 % der ontvangsten over 1930 in de Classe Zutphen f 589.84; Door Ds. H. L. Both te Arnhem gedeelte der 10 % van de ontvangsten in de Classe Arnhem over 1930 f 413.16.

Castrium, 21 Jan. 1931.

J. KUIPER,

1e Quaestor.

Giro No. 35811.

Door D. Romeijn te Barneveld van de Hulp-zendingsver. f 12.50; M. Hummersen, Enschedé f 0.60; Geref. Kerk, Kralingen, collecte Wonosobo f 78.26; Door S. v. d. Berg uit het Zend. busje v. d. Wilhelminaschool te Voorburg f 11.75; Van W. Boot 10 % der ontvangsten in Z.-Holland-Noord f 4700.—; Van de leerl. Chr. school te Benschop f 1.40; Geref. Kerk Soestdijk, collecte Wonosobo f 19.57; Door Mej. J. W. Kaptijn van de leerl. Frobelschool, Delft f 7.—; Door Mevr. K. Neijens, ontvangst busje Julianaziekenhuis Amsterdam f 16.50; Door H. Potse van leerl. en personeel Chr. school, Ter Apel f 10.—; Door H. de Ruys, van de Geref. Zend. Ver. f 5.24; Door G. Maurik te Katwijk aan Zee f 5.20.

Santpoort, 20 Jan. '31.

W. BREUKELAAR.

Giro No. 32806.

Door J. G. van Marle, voor de Zending N.-Holl. van de scholen der Chr. schoolver. te Amsterdam f 17.33.

W. BREUKELAAR.

Giften voor de Huishoudschool te Poerworedjo.

November 1930. — Contributie Zendingsskrans Driebergen—Rijnsburg f 5.—; Busje M.V. „Persis”, Maarssen f 3.10; Contributie M.V. „Maria-Martha”, Doetinchem f 1.—; Zendingsskrans „Poerworedjo”, Nijkerk f 5.—; Geref. M.V. „Weldoen”, Apeldoorn f 1.25; Door Ds. B. A. te A. „verkochte rijwielpaaltjes” f 4.50.

December 1930. — Contributie Ds. Z. te M. f 7.—; Zendingssch commissie, Baambrugge f 1.—; G. J. M.—S. te Zutphen f 10.—; Hr. Th. te Amersfoort f 1.—.

Voor dit alles hartelijk dank.

Het bedrag f 4.50, verkochte rijwielpaaltjes” brengt weer verrassend levendig tot ons bewustzijn, dat er nog heel wat bronnen aan te boren zijn, waaruit we de Huishoudschool een verkwikkende teug kunnen aanbieden. Het is maar een kwestie van „vinden”. En de liefde maakt vindingrijk. Zoo blijf ik, vol goede hoop, de verzorging van deze waardevolle, maar zeer behoeftige school aan aller liefde aanbevelen.

J. P. NETELENBOS-Chevallier.

Hilversum, 25 Jan. 1931. Postrekening 263829.

Zending te Makassar.

Onder vriendelijke dankzegging ontvangen:

Van P. de Z. te U. f 2.50; C. M. te 's-Gr. f 1.—; van de Zend. Comm. te Wassenaar f 15.

Vriendelijk aanbevelend,

Utrecht, H. Tollensstr. 4. G. M. A. LAERNOES.
Giro 289929.

Christelijk Perswerk Indië.

Onder vriendelijken dank ontvangen van:

Geref. Kerk te Sappemeer f 2.50; Murmerwoude f 1.—; Sleeuwijk f 1.—; Zuidwolde f 2.—; Raard f 1.50; St. Pancras f 1.—; Idskenhuisen f 1.—; Ouddorp f 0.50; Gamaran f 1.—; Barendrecht 2.50; Hilversum f 2.50; Hoogersmilde f 1.—; Barneveld f 2.50; Den Ham f 1.—; Alblasserdam f 1.—; Vleuten—De Meern f 1.—; Anjum f 1.—; St. Jans Klooster f 1.—; Roodeschool f 3.50; Britsum f 1.—; Nijverdal f 1.—; Klundert f 2.50; Schoonoord f 1.—.

Vriendelijk aanbevelend,

Utrecht, H. Tollensstr. 4. G. M. A. LAERNOES.
Giro 289929.

Kerstfeestviering Solo.

In dank ontvangen van de Zend. Comm. van de Geref. Kerk te W. f 20.—.

Den Haag, Zwanenlaan 17. H. DE LANGE.
Postrekening 245952.

Voor de Chr. Scholen op het Zendingsterrein van Zuid-Holland (Zuid) (Banjoemas); 7 Dec., H.-J. Ambacht (Hogeweg) f 5.85; 14 Dec., Rotterdam (Verwoert) f 20.11; 5 Dec., Rijsoord (Faber) f 17.—.

Namens het Comité,

Rotterdam, Adamshofstr. 15. W. EVSER.
Hoofd Chr. Sch.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

59e Verantwoording van 22 Dec. '38—22 Jan. '39.

Met hartelijken dank ontvingen wij van Mevr. H.

A. C. v. H. de F. te Z. (j.l.) f 1.50; Geref. Kerk te R. (C.) f 5.—; J. R. S. te A. f 2.50; Geref. Kerk te U. f 2.50; p. H. coll. werkkampen f 3.17; Ds. P. N. K. te H. (j.l.) f 1.—; Geref. Kerk te E. f 1.—; Idem te M. f 10.—; Ds. G. E. te 's-Gr. (j.l.) f 2.50; Leerl. bijz. sch. te Z. f 7.54; p. H. Ds. Th. Sch. te Z. f 5.—; Geref. Kerk te A. (W.) f 2.50; Zr. J. L. te Z. (j.l.) f 1.—; Geref. Kerk te G. f 1.—; J. v. d. Sch. te R. f 5.—; U. v. d. W. te F. f 2.50; N.N. te N. f 5.—; D. A. te U. f 5.—; Dames Br. te H. f 100.—; W. G. Sch. te 's-Gr. (j.l.) f 1.—; R. S. te E. f 1.—; Mej. V. V. te A. (j.l.) f 10.—; Dr. H. N. te 's-Gr. (mnd) f 1.67; Geref. Kerk te K. f 1.—; idem te W. f 5.—; Geref. Kerk te O. a. d. IJ. f 2.50; G. v. W. te A. f 1.—; Geref. Kerk te Sch. f 1.—; Mej. H. P. te H. (j.l.) f 2.50; G. de V. te S. St. f 5.—; H. v. W. te L. f 0.25; J. W. W. te D. (mnd) f 0.25; Geref. Kerk te W. f 15.—. Tezamen f 212.97.

Namens het steuncomité,

Den Haag, Galileistr. 139. J. N. MUNNIK,
Giro 339337. Penningm.

Zending van de Gereform. Kerken op Soemba.

12e Verantwoording van 25 tot 31 Dec. 1938.

Provincie Groningen:

Mej. A. Haitma, Musselkanaal, kinderen Geref. School f 8.08; Mej. Tr. Bos, Spijk, Zend.comm. f 14.22; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, kalenders f 35.—; id. busjes langs de huizen f 13.15; id. busjes school f 6.35; id. bus vergad.lokaal f 4.15; id. halve ct. P. Douma f 0.50; K. Gunnink, Zevenhuizen, Kind. zendv. Everts-wijk f 5.50; id. Nikk. School f 15.60; id. Kind. zendv.

a. d. Haspel f 2.22; id. Kind. zendv. O. Indië f 4.40; id. busjes kerk 4e kwart. f 13.09; Geref. Kerk, Meeden, Kerstcoll. f 18.30; F. Visser, Stroobos, Zend.bl. f 60.—; F. Hindriks, Onderdendam, busje Geref. School f 33.75; Geref. School, Woldendorp, busjes f 8.67; L. Menninga, Delfzijl, busjes f 50.—; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes i. d. kerk f 20.10; H. Boer, Winschoten, busjes f 186.39; M. v. d. Veen, Houwerzijl, Geref. School f 28.34; id. halve ct. Henry H. f 1.—; F. Klaassen, Sappemeer, busjes Schoolkind. en contr. f 114.82; W. Kloppenburg, Valthermond, busjes kinderen f 94.40; id. busjes M. V. f 11.13; Per O. Oudeman, Muntendam, voor Zuidbroek f 25.19; Geref. Kerk, Aduard, busjes Schoolkinderen f 137.11; Per D. Boerema, Midwolda, voor aanvulling 1938 f 19.67; Geref. Kerk, 2e Exloërmond, busjes: L. Barelids f 12.49½, L. Gnodde f 8.05, H. Ottens f 1.29, Jantje Baas f 8.10, Kini Roffel f 4.51½; D. A. Koeburkke, Onstwedde, Zendingkas f 50.—; id. busje G. Moorlag f 5.69; id. busje F. Wiersema f 12.64; A. Algra, Stadskanaal, Zend.kas f 74.07; J. Heemstra, Boerakker f 25.—; Ds. W. Reinders, Sellingeren, busjes Decb f 69.88; Geref. Kerk, Westerlee, busjes f 44.72; id. coll. begraf. H. Scholte f 2.50; W. Pool, Marum, kinderen Chr. School f 33.88; K. Meijer, Munnekezijl, M.V. Dorcas f 7.50; id. busjes Schoolkinderen f 33.32; H. Witkop, Ter Apel, coll. gift f 50.—; id. busjes f 26.51; idem saldo Zendingen f 9.84; A. Kaspers, Winsum, Gr. coll. Keb.-film f 8.75; id. h. ct. H. Korf f 0.30; P. W. Omta, Oldekerk, Meisjesver. f 18.—; id. busjes f 16.05; D. Smits, Zuidwolde, Gr. kerkbusjes f 49.72; id. catech.bus f 5.78; Mej. M. Olijve, Nw. Weerdinge f 100.—; L. Menninga, Delfzijl, Nikk. Chr. School f 43.50; E. Warringa, Jzn., Nw. Buinen, saldo kalend. f 8.31; J. Sterkenburg, Zoutkamp f 35.—; G. Mul, Garrelswaer, Nikk. School f 9.40; H. Buurma, Pieterburen, saldo kalenders f 10.53; id. busjes Geref. Kerk f 18.88; id. busjes school te Westernieland f 6.50; id. bijdr. Mevr. F. J. B. f 1.—; N.N. te Oldekerk f 2.50; Ds. G. v. Doorn, Mussel, busjes f 15.50; Geref. Kerk, Uithuizen, busjes f 29.—; J. Pluister, busjes Leek f 60.—; K. Buist, Hoogkerk, busjes f 61.50; F. Berghuis, Groningen, Zend.comm. Helpman f 244.20; J. Boersma, Bedum, kerstcoll. f 130.—; E. Warringa, Nw. Buinen, busjes f 97.82; F. Berghuis, Helpman, busjes en bijdragen f 61.45; H. Kuiper, Nieuwe Pekela, busjes f 100.—; Geref. Kerk, Ten Boer, kalenders f 14.45; P. Pilon Pzn., Stedum, Zend.ver. f 40.—; id. Schoolkind f 19.13; T. Postma, Kornhorn, gift f 5.—; id. busjes f 14.29; Ds. H. de Zwart, Warffum, Opbr. busjes f 36.50; Per H. Blaak, Marum f 100.—; E. Stamhuis, Loppersum, saldo kalenders f 13.81; id. inhoud busjes f 29.27; O. van der Wal, Groningen, bijdr. f 732.76; J. C. Snakenborg, Pekelderweg, busjes f 11.01½; id. bijdragen f 49.98½; K. Gunnink, Zevenhuizen, Kind. zend. v. O. Indië f 2.48; Geref. Kerk, Oldehove, bijdragen f 54.05; Per K. Eisses, Haren, gift f 200.—; id. gift f 5.—; O. v. d. Wal, Groningen, Zend.comm. f 91.67; Ds. D. v. Dijk, Groningen, halve ct., stuiv. en 3 x 365 c. is f 17.45; A. v. Hemmen, Onnen, busjes f 21.08; id. Zend.bladen f 1.24½; id. kalenders f 5.25½; id. bijdragen f 39.40; Wed. W. K. Hummelen, Groningen f 3.65; N.N. Bedum, in navolging Ds. D. v. D. f 3.65; H. Pilon, Uithuizermeeden, ged. opbr. busjes f 93.83; id. Zend.bl. en kalenders f 82.94; Ds. H. de Zwart, Warffum f 10.—; Ds. H. Wiersema, Oldehove, Catech.bus f 30.—; Mej. N. Busz, Bierum, kalenders f 12.13; F. ten Have, Meeden f 55.—; O. Oosterhoff, Thesinge, busjes f 10.09; P. Kieft, Enumatil, busje schoolkind f 24.88; Geref. Kerk, Ten Boer, busjes f 52.20; H. Wegener, Wildervank, busjes schoolkind f 31.45; G. Rozendal, Haren, busje Sch. en 50 h. ct. f 3.—; K. Bosma, Middelstum,

1e t/m. 6e kl. Chr. School f6.11; id. halve ct. H. J. Krijgsheld f1.10; id. busje J.V. A. f3.75½; id. busje J.V. B. f1.90½; id. busje J.V. C. f1.56½; id. busje M.V. f2.60½; id. Elly Bosma f0.45; id. N.N. f0.75; id. Kas Zend. comm. f140.—; H. J. Meijer, Oostwold, Old. Kerstcoll. f105.27.

Provincie Drenthe:

M. Strating, Diever, busje Geref. School f12.66; W. van Veen, Beilen, Keboemenfilm f19.10; idem, collectegift f1.—; idem, zend. kalenders f6.61; J. Mulder, Emmercompascuum, busje f16.83; Mej. Krans, Coevorden, busjes f2.50; idem, Overschot kalenders f11.44; Geref. Kerk, Sleen, busjes f20.—; Hms. Rabbers, Emmen, vaste bijdragen f20.—; Joh. G. W. Kuiper, Een: busje i. d. Kerk f10.53; id. busje J.V. f6.—; id. M.V. f1.33; id. busje K.V. f1.88; id. Nikk. School f4.15; id. saldo kalenders f7.79; id. saldo zend.bl. f7.49; Geref. Kerk, Ruinerwold, Kerstcoll. f112.39; Geref. Kerk, Hoozeveen, Kerstcoll. f173.62; H. Blanken Wzn., Hoozeveen, Zend. comm. f100.—; Ds. J. ten Hove, Gees, busjes f11.21; Geref. Kerk, Ruinerw. Koekange, nagift Kerstcoll. f5.—; Mej. J. H. Mulders, Meppel, gift f1.—; idem, per Ds. Engelkes f1.—; idem, Catech. busjes f13.18; idem, halve bijdr. f23.25; idem, kalenders f21.05; idem, kas-saldo f23.03; B. J. Scharft, Roden, busjes 2e halfjaar f65.79; idem, overschot kalenders f14.87; L. Westert, Ruinerwold, J.V. Nathanael, Berghuizen f8.42; H. Seubring, Hijken, Zend. comm. f73.27; H. ten Napel, Borger, busjes f63.—; idem, kalenders f6.05; Geref. Kerk, Gasselternijveen, contrib. f60.—; B. Nijmeijer, Nieuweroord, bijdragen f81.92; idem, Kerstcoll. f38.68; W. van Veen, Beilen, kalenders f8.75; idem, coll. gift f1.—; L. Matter, Nijeveen, Zend. comm. f15.68; H. Beekman, Emm.erscheidenveen, saldo kalenders f6.70.

Provincie Overijsel:

S. Malda, Lutten, kinderen Geref. School f93.—; D. Ypma, Den Ham, Zend.comm. f75.—; D. P. Bierma, Bruchterveld, bijdr. 4e kwart. f54.—; J. Klumpje, Ysselmuiden, collectantjes f21.22; id. 2e deel bijdrage f13.75; L. Oosterhof, Daarle, Zend.busjes f59.02; id. uit de kas f33.—; Per H. Munneke, Ommen, gift f25.—; P. Yspeert, Vollenhove, ged. coll. v. Soemba f9.35; N.N. te Haaksbergen f1.50; Christel. School, Holten, busjes f65.—; H. Pieltjes, Nijverdal, Zend.comm. f350.—; R. Fennema, Ommen, Zend.kas f50.—; id. busje Chr. School f7.07; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes, coll. kalenders f51.20; H. Bolhuis, Vroomshoop, coll. gift f2.50; id. gift 33-jarige f1.65; id. gift f0.10; Mevr. H. Kottier-Mulder, Almelo, aanvull. f126.64; Per L. Burger, Enschedé f244.—; Geref. Kerk, Marienberg f55.19; D. de Vries, Steenwijk, Zend.comm. f55.—; R. v. Dieren, Wilsum, Ov. busjes f54.60; P. E. Visser, Zwolle, bijdrage f100.—; W. F. Eugster, Hengelo, 5 busjes f15.90; id. bijdr. 4e kwart. f73.50; Geref. Kerk, Genemuiden f25.—; Ds. M. B. Parlevliet, Enter, busje Chr. School f18.50; id. Zend. comm. f12.—; Ds. J. Bavinck, Gramsbergen, busjes 2e halfjaar f50.—; Geref. Kerk, Enter, per Dr. Prins f12.50; Ds. K. Bakker, Lutten, nag. Kerstcoll. f1.—; id. rest. kalenders f5.—; J. Olthoff, Hardenberg, Kerstcoll. f162.80; A. Timmer, Delden, coll. f15.63; S. Malda, Lutten, bijdragen f50.—; R. Wijma, Glanerbrug, busjes f20.—; H. Hofsink, Berghen, bijdr. f50.—; J. Olthoff, Hardenberg, Zend.comm. f85.—; Ds. J. J. Verleur, Zalk, busjes en bijdr. f46.—; Geref. Kerk, Heemse, bijdr. f100.—; D. P. Bierma, Bruchterveld, extra bijdr. f10.—; D. Visscherman, Blokzijl, Zondagsch. Jachin f6.50; H. Scholten, De Krim, Schoolkinderen f3.95; W. van Zanten, Kam-

pen, Zend.bl. f60.—; id. Zend.kalenders f36.50; id. Jonge Garde f100.—; id. Contributie f63.50; R. Borst, Langeslag, busjes f83.89; F. Westrik, Lemelerveld, busjes minus onk. f45.07; Zendingcomm. Wierden, saldo kal. en bl. f67.10; id. Kerstcoll. f9.—; id. kinderen Geref. Sch. f5.40; Geref. Kerk, Borne, busjes, zend.bl. en giften f54.58; F. Westrik, Lemele, Kerstcoll. f26.50; E. Leenders, Nieuwleusen, Kerstcoll. f19.65; W. van Zanten, Kampen, laatste lichting Jonge Garde f111.01.

Soembaweken Groningen:

Kornhorn f50.10; Wildervank f149.50; Wagenborgen f218.95; Siddeburen f300.—; Uithuizen f520.—; Ten Boer f231.70; Winschoten f118.91; Warffum f235.50; 2e Exloërmond f82.13; Pekelderweg f29.75; Stadskanaal f155.93; Sellingen f73.50; Westerlee f31.70; Thesinge f69.56; Nieuw Weerdinge f115.45; Nieuw Buinen f35.71; Mussel f32.33; Grootegast f250.18; Loppersum f194.70; Aduard f199.64; Bierum f150.25; Garrelsweer plus nagift f171.25.

Soembaweken Drenthe:

Sleen f60.50; Emmercompascuum f100.63; Coevorden f342.15; Emmen f269.25; Gees f30.72; Borger f175.—.

Soembaweken Overijsel:

IJsselmuiden f25.80; Daarle f57.30; Gramsbergen f129.—; Haaksbergen f12.81; Langeslag f65.—; Almelo f322.60; Lutten f61.82; Zwolle (ged.) f100.—; Rouveen f227.75; Lemelerveld f38.24; Wierden nagiften f4.40; Zwartsluis f75.38.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Baflo f75.—; Midwolda Old f41.90; 't Zandt f86.95; Nieuwolda f17.38; Delfzijl plus nagift f101.66; Mussel f11.06; Kornhorn f16.45; Zevenhuizen f48.52.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Nijeveen f45.30; Meppel plus 2 nagiften f313.04.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Nieuwleusen f11.99; Gramsbergen f34.50; Glanerbrug f14.72; Vroomshoop f89.96; Marienberg f64.81; Den Ham f83.36; Hardenberg f40.48; Dalfsen f50.—; Bruchterveld f19.05; Zalk f14.—; Avereest f40.53; De Krim f40.11.

Diverse ontvangsten:

Per Ds. J. Meijer, Hoozeveen, van Schoolkinderen uit Drenthe voor „Vrije” Scholen op Soemba f84.81.
Totaal 12e verantwoording f 15.657.10
1e t/m. de 11e verantwoording „ 86.381.25

Totaal over 1938 f 102.038.35

Van deze f102.038.35 is f97.365.20½ van de kerken ontvangen. Het quotatie-cijfer van f100.000.— is dus bijna bereikt. Enkele classes zonden zelfs meer dan gevraagd werd; andere classes kwamen niet tot het quotatie-cijfer.

Maar door elkander genomen is f97.365.20½ in vergelijking met vorige jaren een prachtig resultaat.

Naast God komt aan allen die tot verkrijging van dit resultaat hebben willen medewerken, en aan alle milde gevers en geefsters een woord van hartelijken dank toe.

JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000.

Groningen, 14 Januari 1939.

Adres: Hofstede de Grootkade 34.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada”, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD: Zie de mensch. — Van Zendingsaangelegenheden: Het Zendingsconsulaat; Een Christelijke Hoogere Burgerschool te Solo; De vraag naar Hollandsche leerkrachten bij het Christelijk Onderwijs in Ned. Indië; De oproep van Tambaram. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba; Het Bestuur der Zendingscommissie met de collectantjes te Steenwijk; Luidklok kerkje te Anakalang (West-Soemba); Dr. J. Berg; De Zendingscommissie met hun collectantjes te Berkum; De Zendingsmeisjes te Almelo. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: Woelang Sebaran; Dokkum's Zendingsmeisjes; De Zendingscollectantjes te Hylaard. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid: De Zending onder de Chineezers in Banjoemas; Ds. A. F. J. Pieron; Vierde kwartaalverslag van den Zendingsarbeid der Geref. Kerken van Zuid-Holland-Zuid (1 October tot 31 December 1938); Van elke Gemeente één. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Vruchtdragend Kerstfeest. — Over Vrouwen-zending. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: De Bijbelverspreiding van het Britsch- en Buitenlandsch Bijbelgenootschap; Conferentie te Adelboden (Berner Oberland) onder de auspiciën van de Bazelsche Zending; Zendingsbibliotheek; De Zendingscommissie te Glanerbrug met haar collectantjes. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

ZIE DE MENSCH!

Joh. 19 : 5. Jezus dan kwam uit, dragende de doornenkroon en het purperen kleed; en (Pilatus) zeide tot hen: Zie, de mensch!

Op Gabbatha, het hooge plein vóór het Romeinsche rechtsgebouw in Jeruzalem, staat de stadhouder des Keizers Pontius Pilatus. En in de poort van het paleis verschijnt Jezus, dien de Joodsche Raad aan dien morgen derwaarts gebracht had, opdat hun eisch van de doodstraf, door den rechter over Hem geveld en aan Hem voltrokken worden zou.

Nu wijst Pilatus de verzamelde volksmenigte op Jezus, zooals deze het rechthuis uittreedt, met het korte woord: Zie, de mensch!

De Romein weet niet, welk een woord van profetische waarde hij, daarmede uitspreekt. Evenmin als de hogepriester Kajafas het had geweten, toen deze voor een paar dagen had geprofeteerd, dat het nut was, dat één mensch voor het volk stierf. Later heeft de Evangelist het, door openbaring des Heiligen Geestes, verstaan, dat Kajafas daarmede Jezus aanwees als den plaatsbekleedenden Borg voor zijn volk, het bonds-volk Israel met de uitverkorenen uit de heidenen.

En nu spreekt de Heilige Geest door den mond van den heidenschen landvoogd dit woord, dat nog scherper licht doet vallen op den Borg voor zondaren, zooals Hij zich aan de wereld vertoont op Gabbatha.

Deze Jezus is maar niet een mensch, evenals de andere menschen; niet één uit de velen. Hij is de mensch, vertegenwoordiger van heel de menschheid.

Deze Jezus — de mensch? — beeld van wat de menschen zijn?

Deze Jezus, die daar staat met het spotkleed van den rooden mantel om de schouders, en met den wondenden doornenkroon op het hoofd! een voorwerp van hoonend spel voor de soldaten en van medelijdende verachting voor de scharen!

Is dat de mensch? Uw en mijn beeld ook! Beeld van de cultuur-menschen in Europa en van de kleurlingen op Java en Soemba!

Ja, dat is de mensch, pronkend met zijn mantel van eigenwillige en eigengerechte werken, gewond door zijn kroon van trotsche zelfverheffing en ijdel eigenwaan, een eeuwig spotspel voor de verleidende geesten der hel, tot eeuwigen smaad verworpen onder de rechtvaardige wraak Gods om zijn opstand tegen zijn heilige Majesteit.

Zie, de mensch! Erken in dien Jezus van Gabbatha uw beeld! om uit den leugen van uw

ingebeelde grootheid uitgetrokken te worden, en om in den zóó diep gesmaden Zoon van God, den zóó zeer vernederden eeuwigen Koning te erkennen uw plaatsbekleedenden Borg.

Want daarom laat Jezus zich in die gestalte van den spot-koning door Pilatus ten toon stellen, op Gabbatha voor die Joodsche menigte, maar ook in het Evangelie voor de geheele wereld: omdat Hij wilde staan in de plaats van den ellendigen mensch, om zijn oordeel te ondergaan en voor hem genade te verwerven: ontdekkende genade, die het spotkleed hem afrukt, en bekeerende genade, die den doornenkroon doet wegwerpen, en verzoenende genade, die hem schenkt het lange witte kleed van Jezus' gerechtigheid, en heiligende genade, die hem kroont met de gouden krans van den overwinnaar in den geestelijken strijd tegen de zonde.

Daarom wilde Jezus zóó staan op Gabbatha; daarom staat Hij daar nog in het kruis-evangelie in die gestalte van den lijdenden Heiland; opdat zondaren in Hem gelooven zouden en door dat geloof zouden aannemen de schatten, die Hij door zijn borgstelling verwierf.

Laten we in dat beeld van den mensch onszelf zien, in onzen trotschen waan van eigen grootheid en eigen gerechtigheid, om ons in diepe schaamte te verootmoedigen, en in hartelijk berouw genade en vergeving te bidden op grond van Christus' offer; en om in vertrouwen op zijn Evangelie telkens weer den strijd aan te binden tegen onzen boosen aard, om in besef van eigen nietigheid en in dankbaarheid voor zijn genade alleen dienaar te willen zijn van onzen God en onzen Koning.

Maar stelt u dan ook in den dienst van uw Heiland, om dit Evangelie te brengen aan de heidenen, opdat het zijn ontdekkende en verzoenende en heiligende kracht onder hen ook bewijze en Christus Jezus openbaar worde in Zijn Koninklijke heerlijkheid.

DUURSEMA.

Van Zendingsaangelegenheden.

Het Zendingsconsulaat.

Reeds meer dan 30 jaren bestaat de instelling van het Zendingsconsulaat. Door het Consulaat worden de algemeene belangen der Zending bij de Regeering behartigd. Op daartoe strekkend verzoek behartigt het Consulaat ook de bijzondere belangen van één of andere Zending bij het Gouvernement te Batavia. En als er op één of ander zendingsterrein in Ned.-Indië moeilijkheden rijzen, kan men tot wegruiming daarvan de hulp inroepen van het Consulaat, dat dan zoo dit mogelijk is de gevraagde hulp verleent. Het Consulaat heeft in geen enkel opzicht eenige bestuursmacht en legt de zending ook niet maar in het minst

aan banden. Het is geheel een dienende instelling.

En bij dat dienen heeft het Consulaat in den loop der jaren aan de Zending in het algemeen en ook aan onderscheidene zendingen afzonderlijk groote en veelvuldige diensten bewezen, inzonderheid in de verhoudingen tusschen de Regeering en de Zending, zooals hij subsidieering van scholen en ziekenhuizen.

Vrijwel alle Protestantische Zendingen, die in Nederlandsch-Indië werken, zijn bij het Consulaat aangesloten. Ook de zending van de Gereformeerde kerken hebben van het begin af medegewerkt in het Zendingsconsulaat. In 1906 is het Consulaat ingesteld. De Generale Synode van 1908, de eerste die na de instelling van het Consulaat is gehouden, keurde de aansluiting onzer zending goed. En elke volgende Generale Synode besloot tot bestendiging daarvan.

Als Zendingsconsul zijn achtereenvolgens opgetreden de heeren Dr. C. W. Th. Baron van Boetselaer van Dubbeldam; D. Crommelin; Mr. J. M. J. Schépper en Dr. N. A. C. Slotemaker de Bruïne, terwijl Mr. S. G. Graaf van Randwijck thans nog in functie is.

In het eerst was er slechts één consul. Maar allengs nam de arbeid van het consulaat zoozeer in omvang toe, dat een tweede consul dringend noodig werd. Eenige jaren geleden werd naast Dr. N. A. C. Slotemaker de Bruïne, Mr. S. G. Graaf van Randwijck benoemd.

Op eigen verzoek is in 1937 aan Dr. Slotemaker de Bruïne eervol ontslag verleend, ingaande 1 Juli van dat jaar.

In de vergadering van de vertegenwoordigers der bij het consulaat aangesloten zendingen is toen de vraag overwogen of ter besparing van kosten het mogelijk zou zijn, dat één consul het consulaat zou kunnen verzorgen. Eenparig kwam men echter tot de overtuiging, dat dit niet zou kunnen. De arbeid is voor één man te veel ook al heeft hij wel kantoorpersoneel. Bovendien is het noodig, dat er steeds een consul te Batavia aanwezig zij, terwijl de consul ook wel eens op reis moet en na eenige jaren van dienst dringend noodig enkele maanden buitenlandsch verlof hebben moet.

In overeenstemming met het advies der gehouden vergaderingen op Java en Soemba, hebben ook de deputaten der Generale Synode voor de Zending geoordeeld, dat er in de plaats van Dr. Slotemaker de Bruïne weer naast Mr. Graaf van Randwijck een consul moest worden benoemd.

Het heeft echter nog al eenigen tijd geduurd en het Bestuur van het Ned. Bijbelgenootschap, waarvan in deze zaak de leiding moet uitgaan, op een geschikt man het oog had, die wellicht wel bereid zou zijn eene benoeming aan te nemen. Maar eindelijk heeft men toch iemand gevonden.

Enkele weken geleden zijn de bij het consulaat aangesloten corporatie's vergaderd geweest. En met eenparige stemmen is goed gevonden, dat Mr. M. de Niet Gz. zou worden benoemd tot Zendingsconsul.

Van hem kan het volgende medegedeeld worden:

De nieuwe zendingsconsul werd op 16 Maart 1904 te Bodegraven geboren als zoon van Dr. G. de Niet, sinds 1905 arts te Scheveningen. Na het Gymnasium te 's-Gravenhage afgeloopen te hebben, studeerde hij rechten aan de universiteit te Leiden, terwijl hij ook eenigen tijd in het internationale college „Woodbrooke” bij Birmingham doorbracht en aan de univer-

siteit te Grenoble een cursus in de Fransche taal volgde.

Na voltooiing zijner academische studie werd hij in 1931 tijdelijk secretaris van het jeugdwerk der N.C.S.V. en in het jaar 1932 werkte hij eenigen tijd op het Parket van den Officier van Justitie te Groningen, waarna hij met ingang van 1 Januari 1933 benoemd werd tot surnumerair bij de Amsterdamsche politie en in 1934 bevorderd tot inspecteur tweede klasse, waarbij hij tenslotte dienst deed bij de juridische afdeling op het Hoofdbureau. Bij de oprichting der Rijksverkeersinspectie werd Mr. de Niet benoemd met ingang van 16 Januari 1937 tot Rijksinspecteur van het Verkeer in het district Friesland. Tevens is hij Reserve-eerste luitenant der Pontonniers en sedert eenigen tijd ook bezoeker voor het Genootschap tot zedelijke verbetering van gevangenen.

Hij is gehuwd met Edithe H. Child, een Engelsche dame, die gestudeerd heeft aan de universiteit te Birmingham en voor haar huwelijk gedurende eenige jaren als secretaresse in dienst was bij de Christelijke Vereeniging van Jonge Vrouwen en Meisjes (Y.M.C.A.) te Newcastle en Tyne.

Het is het voornemen, dat de nieuwe zendingsconsul na eerst met den arbeid van de zending hier te lande nog nader kennis gemaakt te hebben in den loop van den zomer naar Indië vertrekt. De andere zendingsconsul, Mr. S. C. Graaf van Randwijck heeft reeds recht op verlof, maar heeft zich bereid verklaard dit verlof uit te stellen, totdat Mr. M. de Niet met de verschillende zendingsterreinen persoonlijk kennis gemaakt heeft. Het voornemen is thans, dat Mr. van Randwijck omstreeks April 1940 met verlof komt.

Een Christelijke Hoogere Burgerschool te Solo.

Sinds eenigen tijd wordt het overwogen of men te Solo niet kan komen tot oprichting van een Christelijke Hoogere Burgerschool. Tot nu toe is er op het Zendingsterrein van de Geref. Kerken op Java nog geen H.B.S. Wel is er een bloeiende Chr. H.B.S. te Bandoeng op West-Java. Maar Midden-Java heeft er nog geen. Wel is de oprichting daarvan op Midden-Java ook vroeger wel in overweging geweest. Maar er is tot nu toe niets van gekomen. Thans echter heeft de „Vereeniging tot oprichting en instandhouding van Christ. Scholen en internaten te Solo” de zaak ter hand genomen en in beginsel besloten tot oprichting eener Christ. H.B.S., die zoo mogelijk 1 Augustus reeds zal worden geopend.

Naar we vernemen heeft men de hand kunnen leggen op geschikte gebouwen, waarin de school, voorloopig althans, zal worden gevestigd.

Het is het plan, dat het onderwijs door bevoegde krachten zal worden gegeven en gelijkwaardig zal zijn aan het onderwijs, dat gegeven wordt op de Gouvernements H.B.Scholen.

Toezegging van subsidie door de Regeering is er nog niet. Dat was ook trouwens niet te verwachten.

Het wordt dus een ongesubsidieerde school. Wel is echter voorloopige toezegging van gelijkstelling met de Gouvernements H.B.Scholen verkregen wat het onderwijs betreft. Blijkt later dat de op te richten school kennelijk in een bestaande behoefte voorziet,

dan is er ook wel eenige kans, dat zij gesubsidieerd wordt.

Met de voorziening in de behoefte aan personeel zal men wel klaar komen. Het Bestuur heeft Dr. H. Kroeskamp — één der leeraren van de Kweekschool te Solo, tot directeur benoemd. Indertijd, toen de Kweekschool nog uitging van de Zending onzer Kerken, is Dr. H. Kroeskamp door de Generale Zendingsdeputaten benoemd tot leeraar. Stellig heeft het Bestuur in hem een zeer geschikte kracht gevonden om als directeur der H.B.S. op te treden. Voorts bestaat er alle uitzicht, dat men ook met het andere personeel wel gereed zal komen.

Het spreekt van zelf, dat de oprichting dezer Christ. H.B.S. ook voor de Zending van geen geringe betekenis is. Wel gaat de oprichting uit den aard der zaak niet van de Zending uit. Maar bij de uitbreiding en bloei van het Christelijk onderwijs, dat een zeer te waardeeren propaganda-middel is voor het christendom, heeft de Zending toch groot belang. Van harte is het te hopen, dat ook die school er komt en onder den zegen des Heeren tot grooten bloei moge geraken.

De vraag naar Hollandsche leerkrachten bij het Christelijk Onderwijs in Ned. Indië.

Gedurende eenige jaren heeft de uitzending van Christelijke onderwijzers en onderwijzeressen voor het bijzonder onderwijs in Ned. Indië vrijwel geheel stop gestaan.

De bezuinigingsmaatregelen, die de Regeering moest nemen ten gevolge van de crisis, noodzaakten daartoe.

De laatste maanden komt er echter weer eenige verandering. Men begint in Indië weer onderwijzers uit Holland te vragen. Niet alsof de voorwaarden daarbij even gunstig zijn als in vroeger jaren. Dat lijkt er niet op. Vroeger werd vrije overtocht 2e en vaak zelfs 1e klas genoten en voor uitrusting ontving men als men gehuwd uitging, gewoonlijk f 1800. Maar die tijd komt wellicht nooit weer.

Uitzicht, dat men, onder genot van subsidie uit 's Lands kas voor uitrusting en overtocht, in dienst van het gewone Christ. Holl. Inheemsch onderwijs naar Indië kan gaan, bestaat er, voorloopig althans, nog niet. En het is niet te verwachten, dat in de toekomst de gelegenheid daartoe weer evenals voorheen, in ruime mate zal worden opengesteld. De Regeering heeft als regel gesteld, dat in de behoefte aan onderwijzend personeel zooveel mogelijk moet voorzien worden door de benoeming van Inheemsch personeel.

Maar wel komt er in Indië den laatsten tijd weer eenige ruimte voor onderwijskrachten uit Holland, inzonderheid voor hen, die bereid en in staat zijn om zelf te zorgen voor de kosten van uitrusting en overtocht. Hiermede is natuurlijk niet gezegd, dat er in Indië bij het Christ. onderwijs plaats zou wezen voor al de honderden en duizenden, die hier te lande wachten op een benoeming en soms jaren lang al maar door solliciteeren en maar geen benoeming kunnen krijgen. Voor het geweldig overschot van leerkrachten in Holland heeft Indië geen afzetgebied. Maar het is toch wel te verwachten dat er in Indië weldra weer voor enkele tientallen plaats zal zijn.

Er komen in Indië allengs ook heel wat ongesubsidi-

deerde Christ. Holl. of Holl. Chin. scholen. De finantieele bepalingen zijn bij al deze scholen niet gelijk. De verschillende schoolbesturen hebben vaak elk een eigen regeling. Maar ons is geen enkel bestuur bekend, dat aan leerkrachten, waarvoor geen subsidie wordt genoten, een flink salaris kan aanbieden. Dat is trouwens hier in Holland ook niet het geval. De z.g. kweekelingen met acte ontvangen vaak maar een schijntje. Droef genoeg.

In Indië betaalt men aan ongesubsidieerde krachten beduidend meer dan in Holland.

Er bestaat een groot onderscheid tusschen de voorwaarden, waarop gesubsidieerde en die waarop ongesubsidieerde krachten worden aangenomen.

Een leerkracht bij het ongesubsidieerd onderwijs heeft meestal geen recht op pensioen, of op verlof. Zijn diensttijd bij het ongesubsidieerde onderwijs telt ook niet mee, wanneer hij eenmaal bij het gesubsidieerde onderwijs geplaatst wordt.

Het salaris wordt vastgesteld, onafhankelijk van Gouv. regelen en wordt gewoonlijk zoo gerekend, dat men bescheiden voor zich zelf zorgen kan. Deze salarissen komen geheel ten laste van het Schoolbestuur. De inkomsten uit de schoolgelden der ongesubsidieerde scholen vallen meestal niet mee, zoodat de besturen zuinig moeten zijn. De passage en uitrustingskosten zijn voor eigen rekening, maar vaak zijn de schoolbesturen wel bereid daarvoor een voorschot te geven dat dan echter later terug moet worden betaald.

Eén der schoolbesturen op Java, dat heel wat scholen onder zijn beheer heeft betaalt aan ongesubsidieerde Hoofddacteurs f 150.— of indien inwonend in een der internaten f 90.—.

Aan lageractebezitters f 65.— plus vrij kost en inwoning.

Dat is niet veel. Maar ongehuwden kunnen er op zeer bescheiden voet toch wel van leven.

En het mooie is, dat flinke leerkrachten, als zij eenmaal in Indië zijn, vaak weldra b.v. binnen een paar jaar wel gelegenheid krijgen om over te gaan naar het gesubsidieerde onderwijs of als men de daartoe noodige bevoegdheid heeft tot het M.U.L.O. En als men overgaat naar het gesubsidieerd onderwijs, krijgt men ten volle de daaraan verbonden rechten.

Men kan ook wel naar Indië gaan zonder dat men een benoeming heeft en daar dan uitzien naar een betrekking bij het onderwijs. Maar dat is alleen mogelijk wanneer men in Indië familie of kennissen heeft die zich borg stellen voor opname in huis en desnoodig voor betaling van de terugreis naar Holland. Anders wordt men niet toegelaten.

Wanneer men op die manier naar Indië kan gaan, krijgt een goed onderwijzer allicht spoedig ook wel een behoorlijke plaats. Meer aanbevelenswaard is echter te trachten een benoeming te krijgen, terwijl men nog in Holland is, ook al zijn de finantieele bepalingen sober. Een goed onderwijzer komt, als hij er eenmaal is, wel verder.

Het spreekt vanzelf, dat wie naar Indië gaat ook vooraf moet worden gekeurd of hij geschikt is voor verblijf in de tropen.

Men moet er ook rekening mee houden, dat men in Indië aan zijn militaire verplichtingen moet voldoen. Eerste militaire oefeningen duren in Indië langer dan in Holland; het verschil moet bijgediend worden. Is men in Holland vrijgeloot en komt men vóór

of in het jaar waarin men 28 wordt in Indië aan, dan moet men hier opkomen voor eerste militaire oefening, die minstens 8 en hoogstens 12 maanden duurt (voor de Marine 18 maanden). Komt men in het jaar waarin men 29 wordt dan is men vrij van eerste oefening.

Bovenal is voor wie in Indië het Christ. onderwijs wil gaan dienen, ten zeerste noodig, dat hij niet alleen een overtuigd voorstander van het Christ. onderwijs is, maar ook warm voelt voor de zending en gaarne haar wil dienen.

Er is hier in Nederland een „Centraal Bureau van informatie voor de uitzending van Christelijke onderwijzers naar Indië". Heel wat jaren geleden is dit Bureau opgericht om zoowel de onderwijzers en onderwijzeressen in Nederland, die gaarne naar Indië willen gaan, als de verschillende comité's, die zich belasten met de benoeming en uitzending van personeel, van inlichtingen te dienen en te voorkomen dat die commissie bij het zoeken van leerkrachten elkander geen onbedoelde concurrentie aandoen of overtollig werk verrichten.

De laatste acht jaar heeft dit Bureau niets te doen gehad, wijl de uitzending stil stond.

Thans echter komt er voor dit Bureau ook weer wat werk aan den winkel.

Wij raden onderwijzers en onderwijzeressen, die gaarne het Christelijk onderwijs in Indië willen dienen, aan, zich bij dit Bureau maar al vast aan te melden.

Het adres van het Bureau is: A. de Jong Ezn. Ma-doerastraat 17, Den Haag, een zeer bekend adres in de christelijke onderwijzerswereld.

Santpoort, 25 Febr. 1939.

W. B.

De oproep van Tambaram.

De internationale Zendingsconferentie van 12—19 December 1938 in Tambaram bij Madras in Voor-Indië gehouden heeft in 16 secties gesproken over het ééne, groote onderwerp van de Kerk.

Dit onderwerp is in de internationale Zendingsbeweging een onderwerp, dat in dezen tijd allen nadruk verdient.

Het blijkt namelijk, dat er zeer veel misverstand over de kerk heerscht. Uit China waren er allerlei berichten, dat vele ontwikkelde Christelijke Chinezen geen lid van de kerk zijn en allerlei Christelijken arbeid verrichten zonder eenig verband met de kerk. Het bleek, dat in Voor-Indië allerlei Christenen waren, die de gedachte hadden, dat het voldoende was als discipelen Christus te volgen zonder zich bij de kerk aan te sluiten. En in Afrika doen zicht vele moeilijkheden voor in verband met de kerk, omdat zich daar een sterk separatistische neiging openbaart. Om allerlei kleinigheden verlaat men zijn kerk en sticht een eigen kerk.

Tegenover dit alles heeft de internationale zendingsconferentie van Tambaram met grooten nadruk op grond van Gods Woord dit uitgesproken, dat de kerk een instelling van Christus is, en dat elk Christen geroepen is zich bij de kerk aan te sluiten. Zij roept ook alle kerken op tot een dieper en principieler studie van den Bijbel, die het Christelijk geloof door de eeuwen heen onderwijst.

Doch de oproep van Tambaram gaat niet alleen over de beteekenis van de kerk als een goddelijke instelling en de noodzakelijkheid van haar voortdurende oriëntering aan den Bijbel, maar gaat ook over allerlei praktische vragen.

De zaak van de Christelijke kerk ten opzichte van de prediking van het Evangelie is nog onvervuld. Eigenlijk staat de kerk aan het begin van haar werk.

Er zijn nog groote gebieden in de wereld, noem b.v. slechts Thibet, waar het Evangelie nog niet gebracht is. Andere gebieden, bijna alle zendingsgebieden in Azië en Afrika, hebben nog slechts zeer ten deele het Evangelie gehoord. Millioenen in de bevolking van Voor-Indië, China, enz. hebben nog nooit de blijde boodschap gehoord.

Wij zien voorts, dat verschillende gebieden gesloten worden voor de zending. Op de conferentie waren zendelingen en Inheemsche Christenen uit Turkestan aanwezig, verbannen uit hun land. In andere landen staat de zending dit lot te wachten. In bijna alle landen worden de moeilijkheden voor de Evangelieprediking met den dag groter, moeilijkheden met de regeeringen en met de volken zelf.

Een ding werd ons ter conferentie medegedeeld, dat een diepen indruk op mij gemaakt heeft, dat is: *Het aantal niet-Christenen in de wereld is nu groter dan 10 jaar geleden*, tijdens de conferentie van Jeruzalem. De Christelijke Kerk groeit ook wel, maar niet in die mate als de wereldbevolking. Wij moeten er ons op instellen, dat wij hebben te leven in een wereld waar de meerderheid van niet-Christenen telkens groter wordt.

Het is met het oog op deze dingen, dat de conferentie van Tambaram alle Kerken oproept tot meer ijver in de Evangelieprediking, meer bezieling, meer gebed. In de groeiende moeilijkheden worden wij uitgedreven tot Christus, den Koning der Kerk, om in ernstig gebed van Hem te vragen Zijn Koninkrijk te doen komen; maar tegelijk ook opgeroepen tot groter activiteit.

Dit geldt ook voor Nederlandsch-Indië, ook voor Java. In aantal en invloed groeit de Islam van jaar tot jaar. Naarmate meer bevoegdheden worden overgedragen aan provinciale Gouvernementen, regentschappen, desa enz., naar die mate worden de moeilijkheden voor de zending groter. De geheele Christelijke Kerk moet opwaken tot haar roeping en die met groote kracht vervullen.

Thans kan het nog. Misschien dat straks allerlei deuren gesloten worden, die thans nog open staan. *Nu is het de tijd voor een sterk verhoogde zendingsactie, voor het inspannen van alle krachten.*

In die roeping heeft de Javaansche Kerk haar volle aandeel te aanvaarden. *Elk Christen in elke Kerk moet een prediker van Christus zijn.*

De conferentie in Tambaram heeft ook gewezen op het groote belang van Christelijke lectuurverspreiding.

Lectuur komt, waar geen prediker komen kan. Lectuur blijft, als de prediker heengaat.

Wij hebben meer lectuur noodig, wij hebben betere lectuur noodig. Wij moeten met alle middelen het aantal trachten te verhoogen van hen, die lezen kunnen. Een groot terrein ligt hier nog open.

De conferentie van Tambaram vestigde voorts de aandacht op het groote belang van een Christelijk

dagblad op de zendingsterreinen, dat de vragen van het leven belicht van den Bijbel uit.

Uit andere secties zou veel te noemen zijn, maar ik bepaal mij tot nog twee dingen.

Den laatsten tijd is er volle nadruk gelegd op de opvoeding van de Inheemsche Kerken tot zelfstandigheid, op het onderhouden van eigen kerkelijk leven, in het bijzonder van eigen predikant, enz. Het eigenaardige daarbij is, dat zich nu het verschijnsel gaat voordoen, dat sommige kerken zoozeer zichzelf als het doel van hun activiteit beschouwden, dat ze de wereld om zich heen vergaten. De arbeid van de Evangelieprediking naar buiten mag geen mindere plaats innemen dan de verzorging van het eigen kerkelijk leven. Wij worden gezegend om ten zegen te zijn.

Een sectie handelde over samenwerking en eenheid. Op sommige terreinen van Voor-Indië en China zijn de moeilijkheden op dit gebied groot. Op één terrein, in een stad soms, werken verschillende zendingen naast, en soms wel eens tegen elkaar. Ten opzichte van huwelijksadat, kerkelijke tucht, enz. volgen zij soms verschillende regelen, zoodat de mogelijkheid ontstaat, dat men bij moeilijkheden uit de eene kerk in de andere vlucht. Dit staat de gehoorzaamheid aan Christus in den weg. En daarnaast vormt de gedeeldheid der kerken soms een struikelblok voor den overgang tot de kerk.

Het is met het oog op al deze dingen, dat de conferentie een krachtig beroep doet op alle kerken, om in alle gevallen, waarin dit mogelijk is, samenwerking te zoeken en ernstig pogingen te doen om tot eenheid te komen. Inzonderheid de afgevaardigden van de kerken in Azië en Afrika uit deze sectie hebben een hartstochtelijk beroep gedaan op de zending om medewerking in deze zaak.

De oproep tot eenheid van allen, die Christus in gehoorzaamheid aan Zijn Woord en in trouw aan den inhoud van dat Woord, willen volgen, verdient ernstig overweging. Geen gedeeldheid kan voor God bestaan, die niet eisch is van Gods Woord. Vereeniging met kerken, die verhinderen om Gods Woord te belijden en naar Gods Woord te leven, is echter het tegendeel van Christelijke roeping.

Bij terugkeer in Nederlandsch-Indië hebben de Nederlandsch-Indische afgevaardigden samen met anderen gesproken over het stichten van een Nederlandsch-Indischen Christelijken Raad, waarin men gaarne alle kerken en zendingen vereenigd ziet. Er is voor deze zaak een commissie benoemd, die verder zal overleggen en er plannen voor zal maken.

Djokja.

A. POS.

**Zending van de Gereformeerde
Kerken in Groningen, Drenthe,
Overijssel, Bentheim en
Oost-Friesland
Schetsen uit Soemba.**

No. 50.

Ndiloe had nooit moeite met zijn vrouw gehad.

Samen hadden zij hun leven lang gewerkt; samen waren zij Christen geworden, en al een jaaf of tien trouw naar de kerk gegaan.

Maar op zekeren dag kwam Ndiloe een paar vrienden tegen, welke terugkwamen van de havenplaats. Zij riepen hem toe: „en de saroeng voor je vrouw hebben wij ook meegebracht”.

Ndiloe vroeg: „Saroeng voor mijn vrouw? Daar weet ik niets van! Wie heeft jullie dan geld gegeven, om die saroeng te kopen?”

Zij antwoordden: „Zij zelf.”

„O!” zei Ndiloe en deed alsof hij het begreep, „geef mij die saroeng maar.”

Thuis gekomen zei hij eerst niets. Maar toen ze gegeten hadden, vertelde hij van de ontmoeting met zijn vrienden, en dat hij nu de saroeng bij zich had. Zijn vrouw schrok.

Ndiloe zeide: „Waarom schrik je zoo? Vertel eens op. Terwijl wij zulke arme menschen zijn, die nooit geld hebben, hoe jij op eens aan zooveel geld komt om een nieuwe saroeng te laten kopen?”

Zijn vrouw antwoordde niets. Maar na lang aandringen kwam de bekentenis er uit, dat zij dat geld op minder eerbare manier had verdiend.

Ndiloe was buitengewoon boos en sloeg haar.

De vrouw zon op wraak. Zij zou haar man wel krijgen, die achter haar geheim gekomen was. Want niet hij is de zondaar, die kwaad gedaan heeft, maar hij, die er iets van durft zeggen is de kwade.

De Soembanezen zijn erg bang voor elkaar om aanmerkingen te maken op iemands levensgedrag. Men wil graag doen; waar men zelf lust in heeft en wee dengene, die daar iets van durft te zeggen. Hij zal het wel ondervinden!

Daarom stak zij op zekeren dag, toen haar man op het land werkte, het huis in brand. Er viel niets te redden, want het droge alang-alang vatte in een paar seconden vuur en het heele huis ging naar de vlakte.

Niemand wist wie het gedaan had; maar Ndiloe begreep het wel. Hij dreigde zijn vrouw, als zij niet bekende, En in angst voor een tweede pak slaag bekende zij, dat er een man geweest was, die haar een nieuwe saroeng beloofd had, als zij het huis in brand stak. Maar de naam van dien man wilde zij niet zeggen.

Daarop bracht Ndiloe haar bij het kampoenghoofd. Maar voor het kampoenghoofd vertelde zij weer iets anders. Zij had het niet gedaan, maar een vreemde man had het gedaan, welke haar had verteld, dat Ndiloe hem een nieuw kleed beloofd had, als hij het huis in brand stak; en Ndiloe had dat gedaan, om haar de schuld te kunnen geven en haar zoo in de gevangenis te brengen.

Het kampoenghoofd wist geen raad met deze zaak! Dat was hem te ingewikkeld; en daarom stuurde hij de vrouw gebonden door naar de kampoeng van den Radja. Dan moest deze de zaak maar uitzoeken!

Daar zat Ndiloe nu alleen! Hij had een klein nieuw huisje gebouwd, want het bosch was dichtbij, dus hout niet moeilijk te verkrijgen en alang-alang was er in overvloed en een paar vrienden hielpen hem wel.

Maar dat viel niet mee, zoo alleen te zijn. Niemand die voor hem kookte, als hij op het land was; niemand met wie hij kon praten als hij thuis kwam. Daarom verzocht hij den Radja zijn vrouw maar weer terug te mogen hebben.

Het Bestuur der Zendingscommissie te Steenwijk met de collectantjes.

Het Bestuur der Zendingscommissie met de collectantjes te Steenwijk.

Wat den arbeid der Zending betreft maakt Steenwijks Kerk een zeer goed figuur. Zij heeft het laatste boekjaar bijna 60 gulden meer afgedragen voor de Soemba-Zending dan het quattatiebedrag was, waarop zij was gesteld. Dat is mede te danken aan den ijver der collectantjes. De commissie schreef ons:

„Deze jongens en meisjes gaan wekelijks met hun busje de gemeente door, en halen daardoor zoo ongeveer f 250.— bijeen. Met trouw en soms veel nadjver zoeken ze nieuwe gevers of geefsters, en het is een lust om de gezichten te zien, wie van hen toch wel het hoogste bedrag heeft bij het ledigen. De Zendingscommissie en daardoor de Kerk dankt God, dat deze kinderen al zoo vroeg bezig zijn in het belang van het Koninkrijk Gods”. W. B.

De Radja weigerde, haar zaak was nog niet uitgezocht.

Na een maand vroeg hij het nog eens. De Radja, een echte heiden, dacht: „Ik zal hem nu eens beetnemen”; en hij beloofde hem zijn vrouw terug te zullen geven, als hij dien avond in het huis van den Radja kwam bidden tot den Marapoe, en heidensche liederen kwam zingen; want hij was vroeger altijd degene geweest, die dat het beste kon en den laatsten tijd konden zij een heidensch feest niet meer goed vieren, omdat Ndiloe Christen geworden was.

Eerst weigerde Ndiloe; maar later dacht hij: „Ik moest het toch maar doen, het is een makkelijke manier om mijn vrouw terug te krijgen”.

En Ndiloe verloochende zijn geloof en zong heidensche liederen op een heidensch feest. Toen kreeg hij dienzelfden dag zijn vrouw terug.

Toch was Ndiloe niet blij.

Zijn geweten sprak. Tot hij het niet kon uithouden, en naar den Goeroe ging en zijn zonde beled. De goeroe eischte, dat hij zijn zonde in het midden van de gemeente zou belijden, hetgeen hij dienzelfden Zondag ook deed.

Maar zijn vrouw heeft meerdere vermaningen noodig; en zij zal wel heel duidelijke teekenen moeten

geven van waarachtige bekeering van haar zonden, voor zij weer in het midden van de gemeente zal erkend worden.

P. J. LAMBOOY.

Luidklok kerkje te Anakalang (West-Soemba).

Mijn verzoek om bijdragen voor een luidklok voor het kerkje van de kring te Anakalang werd beantwoord door Mej. B. B. te G. met het zenden van een gift van f 10.—. Daarna ontving ik van Mevr. L. te H. f 25.—.

Onze zeer hartelijke dank! Het heeft ons bemoedigd!

We hopen, dat meerdere broeders en zusters dit goede voorbeeld zullen volgen. U zoudt daarmee de kleine kring te Anakalang en ons zeer verblijden.

Mocht iemand opzien tegen de drukte of de onkosten van het zenden van een postwissel, zoo kunnen bedragen ook worden overgemaakt op Giro 191527 van den Heer G. Luijendijk te Den Haag.

P. J. LUIJENDIJK.

Postadres: Wai Kaboebak, West-Soemba.

N. O. I.

Dr. en Mevrouw Berg—Miedema met hun gezin.

Dr. J. Berg.

De missionaire arts van Soemba Dr. J. Berg, is met Mevrouw en een deel van zijn gezin weer teruggekeerd naar zijn arbeidsveld. Het is nu de derde maal, dat hij naar Indië gaat. De eerste keer gingen Dr. en Mevrouw Berg-Miedema in Juni 1924 naar Indië. Het was zijn begeerte als missionair arts de Zending te mogen dienen. Tijdens zijn eerste verlof werd de plaats van Dr. Berg op Soemba ingenomen door Dr. Veldstra, die daar een paar jaar gewerkt heeft. Omdat de Zending ten behoeve van het hospitaal te Waikaboebak maar voor één arts subsidie ontving en het te kostbaar werd voor de Zendingskas om een tweede arts geheel voor haar rekening aan het hospitaal te verbinden, is Dr. Berg na zijn verlof niet dadelijk naar Soemba teruggekeerd, maar eerst benoemd voor Wonosobo, waar hij in Mei 1931 is heengegaan om in den dienst van de Zending der Friesche Kerken werkzaam te zijn. Weldra is echter Dr. Berg weer overgegaan in den dienst der Zending op Soemba. Voor Dr. Veldstra kwam de tijd van verlof. En Dr. Berg, die warm voor Soemba voelt, vertrok weer naar Waikaboebak, waar hij met groote toewijding de Zending gediend heeft. Hij stond alleen als missionair arts voor den aldaar zich uitbreidenden dienst.

Toen voor de tweede maal de tijd van verlof kwam, was het wel zeer noodig, dat Dr. Berg eens ging rusten van zijn jarenlangen zwaren arbeid in de tropische hitte van Indië. Gelukkig heeft de Heere de rust in den tijd van verlof gezegend tot herstel zijner krachten, zoodat hij en Mevrouw, opnieuw gesterkt, met opgewektheid weer de reis naar Soemba hebben aanvaard. Vrijdag 17 Februari zijn ze te Genua schéep gegaan.

In den tijd van zijn verlof heeft Dr. Berg bij de Kerken, die de Soemba-zending verzorgen, de belangen van den medischen dienst bepleit en op de dringend noodige versterking van arbeidskrachten aangedrongen. En 't was niet vergeefs. Reeds is er een tweede verpleegster uitgezonden. En de heer G. J. Renes, semi-arts, die te Leiden studeert, is benoemd tot tweede missionaire arts. En eenige vrienden in Groningen zijn aan het werk gegaan om gelden te verzamelen, opdat gedurende den tijd, die de tweede arts nog noodig heeft om zich voor te bereiden, aan Dr. Berg een assistent mede te geven om hem ter zijde te staan. Er is een bedrag van meer dan 12000 gulden voor dit doel bijeengebracht, waarbij een vorstelijke gift van f 2000.—, zoodat zonder de Zendingskas te bezwaren een assistent kon worden benoemd, die men heeft gevonden in den heer Josias Smijtegeld Bedet, een semi-arts, eveneens studeerende te Leiden.

Het is te verstaan, dat deze actie, waarin de liefde voor de Zending zich zoo krachtig uitsprak, Dr. en Mevr. Berg-Miedema bijzonder heeft verkwikt. Het uitzicht is er nu, dat men in de komende periode met verdubbelde arbeidskrachten den medischen dienst op Soemba zal mogen verzorgen. Vroeger slechts één arts en één Europeesche zuster; in het vervolg twee artsen en twee zusters.

Verheugd en dankbaar is Dr. Berg ditmaal weer uitgegaan.

In de Zuiderkerk te Groningen werd door een groote schare belangstellenden Vrijdagavond 10 Febr. afscheid genomen van Dr. en Mevrouw Berg-Miedema.

Ds. D. v. Dijk sprak namens „Soemba's Hospitaal”, en Ds. J. H. Lammertsma van Appingedam als voorzitter van de Deputaten der Zendingsynode.

De Zendingencommissie met collectantjes te Berkum.

De Zendingencommissie met hun collectantjes te Berkum.

Bijgaande foto toont u de Zendingencommissie met haar Zendingencollectantjes en hun Eerwaarde Ds. A. B. Roukema staande in het midden.

De jeugdige kerk van Berkum werkt met kracht voor de Zending. Mede door hun ijverige collectantjes,

waarover de Zendingencommissie zeer tevreden is, welke om de twee weken met hun busjes bij de gemeenteleden aankloppen om een gave voor de Zending, waardoor dan ook de kerk van Berkum goed aan zijn verplichting aangaande de Zending kan voldoen.

H. v. d. WAL.

Notaris H. v. d. Veen schetste de financieele moeilijkheden.

Dr. Berg bracht tenslotte in hartelijke bewoordingen dank voor de ondervonden medewerking en de bewijzen van medeleven.

Voor het echtpaar Berg-Miedema werd het vertrek wel wat overschaduwd doordat zij twee van hun kinderen, de beide oudsten, Hans en Catrien, moesten achterlaten met het oog op hun verdere opvoeding.

Zij waren echter zoo gelukkig voor hen een goed te huis te vinden bij Ds. en Mevr. Boerkoel te Amsterdam, aan wie zij met gerustheid hun kinderen konden toebetrouwen. Weldra zal, naar het voornemen is, daar ook een nichtje van deze kinderen, een dochtertje van Dr. Onvlee, de taalgeleerde van Soemba, in huis genomen worden.

De vijf andere kinderen van Dr. en Mevr. Berg-Miedema: Ineke, Wilkie, Eva, Jan Jelles en de kleine Anji, die 21 October l.l. geboren is, gaan allen mede naar Soemba.

Verhoore de Heere de gebeden, die voor dit echte Zendingengezin zijn opgezonden. Dan zal de derde

arbeids-periode, nog meer dan de voorgaande twee, gezegend worden.

W. B.

De Zendingenmeisjes te Almelo.

Deze foto toont U (althoewel de groep niet geheel voltallig is) Almelo's zendingenmeisjes met twee harer mannelijke collega's.

Al dadelijk springt het in het oog, dat ze, wat den leeftijd betreft, feitelijk twee groepen vormen; op den voorgrond de jongsten, die alhoewel ze nog niet zoo lang bezig zijn, toch met prijszenswaardige activiteit hun taak, n.l. de geregelde bezorging der zendingenblaadjes, vervullen; daarachter de groep ouderen, waarvan meerderen reeds jaren lang zich op deze wijze voor de Zending verdienstelijk maken. Zoo vierde nog onlangs één dezer meisjes (de vijfde van rechts) haar koperen jubileum als zoodanig. Hulde aan zulk een trouw!!

Gedurig weer blijkt, dat de Zending in veler hart een groote plaats inneemt, en dank zij dit feit, dank

Almelo's Zendingsmeisjes.

zij de offervaardigheid van velen, mochten we ook in het afgelopen jaar en voor den Hoofddienst, en voor Soemba's Hospitaal, aan de in ons gestelde ver-

wachtingen voldoen.

Dat onze liefde en ijver niet verflauwe!

A. K.-M.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

Ds. L. W. Korvinus, miss. predikant te Keboemen, zond een schrijven, waaraan het volgende is ontleend, dat we gaarne doorgeven aan de lezers van het Zendingsblad.

W. B.

Woelang Sebaran.

Geliefde Broeders en Zusters.

De woorden, die hierboven staan, beteekenen zoo ongeveer: onderwijs, dat in de vorm van zaaien wordt gegeven. Vroeger heb ik U al eens verslag uitgebracht over een „Zaaiweek” die in Gombong plaats had. Tijdens de vacature heeft de consulnt Ds. Rullmann deze wijze van Evangelieverkondiging uit het terrein Banjoemas naar Keboemen overgebracht. Daar heet het: Woelan Sebaran, dat Zaaimaand beteekent. Bij ons heeft men er echter Woelang Sebaran van gemaakt, wat ook een goede zin heeft. In 1936 koos men als centrum van actie Keboemen zelf. Het volgende jaar, 1937, werd Wera (Gombong) het middelpunt. Vrijwel alle goeroe's indjil kwamen daar samen en trokken er met vele goeroe's sekolah, mantri-verplegers en colporteurs op uit om 4 aan 4 in omliggende dessa's het Evangelie te verkondigen. Niet huis aan huis, maar publiek, meestal in het huis van de loerah, het dorpshoofd. Verschillende „lichamen” droegen

toen voor deze arbeid bij: de Zendingskas, de gemeenten, die door de Zending verzorgd worden, omdat ze nog niet zelfstandig zijn, en ook de zeven geïnstitueerde Kerken. Zoo werd het dus arbeid, die niet alleen van de Zending uitging, maar waar ook alle Javaansche Christengemeenten, geïnstitueerd of nog niet geïnstitueerd, achter stonden. Financieel. Maar ook door haar gebed. En wat de Kerk van Wera aangaat, ook door haar niet-in-Zendingsdienst-staande leden.

Van het bedrag der bijdragen bleef ruim f 32.— over. Na bespreking van deze Woelang Sebaran op de Classis, besloten de zelfstandige Javaansche Kerken geregeld achter dit werk te gaan staan. Zij benoemde eenige deputaten om zitting te nemen in een te stichten Evangelisatie-comité van het ressort Keboemen, met de naam „Comité Woelang Sebaran”. Dit comité is einde vorig jaar gesticht en is dus een gemengd lichaam. Daarin hebben zitting 3 afgevaardigden van de Classis, 1 vertegenwoordiger van de nog niet geïnstitueerde gemeenten (aangewezen door den Missionair-Predikant in overleg met de goeroe's Indjil) en 1 vertegenwoordiger van de Zending (i.c. de Missionair-Predikant). Het comité kreeg de beschikking over het fondsje van f 32.—. Bovendien werd besloten in iedere „Zendingsgemeente” gedurende de eerste helft van het jaar geregeld eens per maand te collecteeren voor deze Evangelisatiearbeid. De zelfstandige Kerken namen een zelfde besluit. Het aandeel van de Zending werd vastgesteld op slechts de elft van de reëel gedane uitgaven. Wordt bijvoor-

beeld voor een Zaaizeek f 60.— uitgegeven, dan betaalt de Zending daaraan maar f 30.—. Voorzitter van het comité is Ds. Sastroewirjo, secretaris br. B. Poerwoatmodjo, ouderling van Glonggong, en penningmeester Ds. Reksodihardjo.

Uitgaande van ons comité Woelang Sebaran werd vanaf eind April tot midden Juni „zaaiwerk” georganiseerd met wederom de Kerk van Wera, als middelpunt. Dit had zijn reden daarin, dat in verschillende dessa's een open deur was: de loerahs waren bereid weer hun hulp te verlenen in de vorm van opstelling hunner woning en bijeenroeping van hun dessabewoners. In afwijking van het vorig jaar verzamelde zich nu niet alle man, die maar beschikbaar was; neen, we wilden nu minder opvallend te werk gaan, om ongewenschte tegenactie van Moeham-madijah zooveel mogelijk te voorkomen.

Daarom hielden we telkens op Dinsdag onze zaai-dag. Dan trokken er op uit 3 goeroe's Indjil, 3 goeroe's sekolah, 3 mantri-verplegers en 3 colporteurs. Na vier weken waren zoo dus 12 dessa's bezocht. Toen veranderden we weer onze wijze van werken: we gingen geen avondbijeenkomst meer beleggen in nieuwe dessa's, maar bezochten gedurende enkele weken de menschen, die bij het houden van de koempoelan belangstelling toonden, dus: huisbezoek. Daardoor hadden sommigen merkwaardige en verblijdende ontmoetingen, ofschoon teleurstellingen ook niet uitbleven. Na de laatste zaaiavond droeg het comité Woelang Sebaran de verdere verzorging op aan de Kerkeraad van Wera. Momenteel zijn er van deze actie nog eenige contacten over, waar we werkelijk verwachting van mogen hebben, en die vanuit Wera thans worden onderhouden.

Na de Synode in Juli moesten we weer voorwaarts. Nu was de Kerk van Premboen aan de beurt om centrum van zaaiactie te zijn. Hier was nog nooit een zaaiweek gehouden en gezien de dagelijksche moeilijkheid van de goeroe's Indjil, die in deze streek werken, om het Evangelie ingang te doen vinden, mochten de verwachtingen niet hoog gespannen worden. Daar kwam nog bij, dat de Kerk van Premboen nog steeds „ziek” is. Om deze laatste reden werd dan ook de afspraak gemaakt met den Kerkeraad van Premboen, dat de eerste avond, na de Bidstond, besteed zou worden aan huisbezoek bij de leden der gemeente, om hen op te wekken tot trouwer meeleven en te sterken in het geloof.

Maandag 8 Augustus in de loop van den middag verzamelden zich de medewerkers. De volgende avonden voegden zich daarbij nog 6 mantri's en 6 goeroe's sekolah, met het oog op het spreken in de dessa's.

Dien Maandagavond om half 6 ving de bidstond aan, die door verscheidene leden der gemeente Premboen werd bijgewoond. De bekende Ds. Wirjatanaja, (de voorzitter van de I.I. Synode) toen nog predikant van Tlepok in het Poerworedjosche, en thans predikant van Koetoardjo, sprak de inleiding op het gemeenschappelijk gebed voor deze dagen, over II Kor. 4 : 1—10: „Daarom dewijl wij deze bediening hebben, naar de barmhartigheid, die ons geschied is, zoo vertragen wij niet”, en v.v. Hij legde er de nadruk op, dat de verkondiging van het Evangelie in de eerste plaats zaak is van God, Die Zich wil ontfemen

over wie Zijn volk zijn. Vervolgens, dat de verkondiging van het Evangelie naar Gods bestel mag geschieden door menschen, die de groote schat in aarden vaten hebben, opdat de uitnemendheid der kracht zij van God en niet uit ons. Tenslotte wees hij op de tegenstand en het leed, dat Paulus bij de prediking ontmoette en op de wijze, hoe Paulus dit alles met blijdschap droeg, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam zou geopenbaard worden. Na het gebed verlieten allen het mooie kerkje en gingen op bezoek bij verscheidene gemeentelieden en ook bij hen, die de laatste tijd de Zondagsche bijeenkomst der gemeente verzuimden en bij hen, die ofschoon vroeger gedoopt of zeer belangstellend, nu zich verhard hebben en niet meer als Christen leven.

Laat in de avond keerden allen weer terug naar de Kerk en brachten verslag uit. Nu, dit was al heel ongelijk. Sommigen hadden hen met blijdschap ontvangen, anderen wilden wel luisteren en kwamen tot de belofte hun leven weer te keeren naar Christus, maar ook waren er, die hen bijna weigerden te ontvangen en zich verzetten tegen alle aansporing en vermaning.

In het totaal werden tot en met Donderdagavond 17 dessa's bezocht. Het verschil met een streek als Gombong bleek wel duidelijk. Soms was er in de woning van de loerah, ondanks de afspraak, dat hij zou helpen zijn menschen bij elkaar te roepen, niemand meer dan een enkele man, die het huis bewaakte. Zoo was er veel teleurstelling. Toch mocht daarnaast ook zegen gezien worden. Een der broeders was er alleen op uitgetrokken. In het huis van de loerah was niemand aanwezig maar hij had de vurige begeerte dien avond toch het Evangelie te mogen doorgeven. Met een gebed tot God in zijn hart ging hij voort over de donkere dassawegen. Door geluid van stemmen en het heldere licht van een lamp werd zijn aandacht getrokken naar een bepaalde woning. Hij keek eens goed en zag dat er een stuk of acht menschen bij elkaar zaten. Wat te doen? Zoo maar in de avond binnenvallen zonder dat de menschen je kennen en iets van je afweten, dat zou de menschen doen schrikken en dat is niet erg gepast. Hoe nu een weg te vinden om er toch binnen te komen? Daar hoorde hij iemand aankomen. 't Bleek een vrouw te zijn van een Krasobelangemeente, die hem wel kende. Toen hij met haar er over sprak, dat hij zoo graag dat huis wilde binnengaan, zei ze: „Wel, dat is niet moeilijk, ik ken er wel enkelen van!” Door haar voorgesteld, kon de goeroe zoo binnenkomen. De menschen bleken juist in gesprek te zijn over de vraag hoe je voor je zelf geluk, voordeel kunt krijgen en hadden het daarbij over allerlei zaken als djimars (amuletten) en dergelijke. Dadelijk kreeg hij zoo de kans om in aanknoping bij dit gesprek het Evangelie te verkondigen, dat een ander geluk, een andere zaligheid brengt, niet door de mensch veroverd, maar van God geschonken.

Zulk een ervaring moedigde dan de anderen weer aan en deed hen vertrouwen op de leiding van God.

De totale uitgaven voor beide zaai-acties bedroegen, alles en alles bij elkaar genomen, ruim f 75.—. Het Comité Woelang Sebaran begon met een fondsje van f 32.— en ontving aan bijdragen van al de gemeenten ruim f 42.—. De Zending stortte bij de helft van f 75.—, zoodat er nu ruim f 36.— in kas is.

L. W. KORVINUS.

„Meisjes, die haar best doen”.
De meisjes met de zendingsbusjes v. d. Gereformeerde Kerk te Dokkum.

Dokkum's Zendingsmeisjes.

Van jaren her leeft in Dokkum's Kerk veel liefde voor de Zending. Wijlen Ds. Klarhamer, die onderscheidene jaren voorzitter was van de deputaten der Friesche Zending, heeft ook in Dokkum veel belangstelling voor de Zending gewekt. Zijn persoon en werk zijn nog niet vergeten. De arbeid voor de Zending gaat in Dokkum geregeld voort. En men heeft daarbij een flink stel meisjes, dat er wezen mag en trouw is in het verzamelen van de giften voor de Zending. Zij doen hun best en het gaat best. Mede door hun werk houdt Dokkum zijn goeden naam.

W. B.

De Zendingscollectantjes te Hylaard.

Ook in Hylaard eenzelfde verschijnsel als in vele plaatsen: vaste bijdragen niet voldoende om de aanslag te betalen die iedere plaatselijke kerk moet bijdragen voor de zending.

En als dan de jeugd georganiseerd wordt slaagt deze erin door wekelijks of maandelijks busjes voor de zending aan te bieden en zooveel geld in te zamelen dat er dan zelfs af en toe boven het verschuldigde kan worden afgedragen.

Ook hier is dit mogelijk door dat de ijver der collectantjes grooter is dan het plichtsbesef der contribuanten. Verdient dan ook bovenstaand groepje niet met eere een plaatsje in het Zendingsblad?

P. S. T.

Zendingscollectantjes te Hylaard.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid.

De Zending onder de Chineezinnen in Banjoemas.
Er wonen op Java veel Chineezinnen. Op Midden Java

ten Zuiden meer dan 50000. Alleen Banjoemas, het zendingsterrein van de Kerken van Zuid Holland Zuid, telde bij de laatste volkstelling onder zijn inwoners 15516 Chineezen.

Het spreekt van zelf dat de Zending zich ook tot die Chineezen heeft gewend. Om onderscheidene redenen, die vroeger meermalen breed uiteengezet zijn, kunnen echter de Chineezen en de Javanen niet in één bearbeiding worden samengevat.

Maar naast het zendingswerk onder de Javanen geschiedt er op alle terreinen ook zendingsarbeid onder de Chineezen.

Het is reeds bijna een kwart eeuw geleden dat er met kracht voor gepleit is om voor den arbeid onder de Chineezen op Midden-Java een eigen missionaire predikant uit te zenden, die zich geheel aan dat werk zou geven. Tengevolge van velerlei omstandigheden was tot nu toe daarvan niets gekomen.

Thans echter heeft de Kerk te Rotterdam voor de Zending onder de Chineezen in Banjoemas een eigen dienaar beroepen. Dr. Esser heeft er voor gepleit om nog eer er iemand wordt beroepen die gaat arbeiden onder de Javanen, als Ds. Rullmann het volgend jaar dit terrein gaat verlaten, een predikant te beroepen voor de Zending onder de Chineezen.

In Zuid-Holland Zuid heeft men hiernaar geluisterd. En nu is hiervoor beroepen de miss. predikant van Rotterdam Zuid die enkele jaren onder de Chineezen hier te lande heeft gewerkt. Hierover schrijft Ds. Bouwmeester als volgt:

Ds. A. F. J. Pieron.

Op ons Zendingsveld wonen o.a. duizenden Chineezen, van wie sommigen Christen zijn geworden. De arbeid onder de Chineezen in Banjoemas had al jaren lang de belangstelling van de Hollandsche kringen te Poerbolinggo en Poerwokerto. Zij bekostigden den arbeid, die door een goeroe en colporteur werd verricht, maar zagen toch wel in, dat het nog slechts een schamel begin was van wat hier behoorde gedaan te worden.

Sedert eenige jaren drongen zij dan ook met kracht aan op intensiever bearbeiding van de Chineezen op ons Zendingsveld.

Zelf stelden zij niet minder dan f 2700.— per jaar voor dit werk beschikbaar!

Nu zal het u wellicht nog bekend zijn, dat wij voor een paar jaren besloten hebben een Missionair-predikant uit te zenden, die onder de Chineezen op Midden-Java zou arbeiden. Ds. Pieron zou toen reeds uitgezonden zijn, maar hij werd verhinderd te vertrekken naar Indië, omdat Mevr. Pieron voor de troepen ongeschikt werd verklaard. Sindsdien deden wij vergeefsche pogingen om tot de beroeping van een Missionair-predikant onder de Chineezen te komen.

Onlangs deden zich echter twee opmerkelijke dingen voor.

Wij kregen uit Indië een schrijven van onzen Dr. Esser, waarin hij de beroeping van een D. d. W. voor het Zendingswerk onder de Chineezen zeer urgent verklaarde ja deze zelfs wilde doen voortgaan ten aanzien van een tweeden Missionair-predikant onder de Javanen.

Ongeveer in denzelfden tijd ontvingen wij bericht van Ds. Pieron, dat de gezondheidstoestand van Me-

vrouw zóódanig ten goede zich gewijzigd had, dat zij zich nog eens had laten keuren en thans door een bekenden tropenarts heel geschikt voor de tropen was bevonden.

Wij hebben deze dingen biddend overwogen en over een en ander ook het advies van Ds. Rullmann, die met verlof hier te lande vertoeft, ingewonnen.

Ook deze bleek van oordeel te zijn, dat de beroeping van een „Chineezen-zending” thans van de meeste urgentie is.

Ten overvloede hebben uwe Deputaten Mevr. Pieron nog laten keuren door een tweeden specialist voor tropische ziekten, Dr. Hulshoff, die ons een even gunstig resultaat van zijn onderzoek kon melden als Prof. Dr. de Langen.

Hierdoor aangemoedigd zijn de noodige stappen door uwe Deputaten gedaan om te komen tot de beroeping van Ds. Pieron.

15 Februari j.l. heeft de Zendende Kerk Ds. Pieron beroepen als Missionair-predikant voor het werk onder de Chineezen. Zijn standplaats zal voorloopig te Poerbolinggo zijn.

Wij bidden van den Heere, dat het Hem behagen moge den beroepen D. d. W. vrijmoedigheid te geven om het op hem uitgebrachte beroep te aanvaarden.

Zij er ook in onze Gemeente veel gebed voor deze zaak en voor allen arbeid op den Zendingsakker!

We verheugen ons zeer over deze beroeping en feliciteeren de Kerken van Zuid Holland Zuid dat zij de eersten zijn, die voor den arbeid onder de Chineezen op Java een eigen predikant willen uitzenden.

W. B.

Vierde kwartaalverslag van den Zendingsarbeid der Geref. Kerken van Zuid-Holland-Zuid. (1 October tot 31 December 1938).

Dit verslag staat in het teeken van mutatie onder de arbeiders!

Op 1 October aanvaardde de Heer Tan Gwan Bie zijn werk te Poerwokerto op de M.C.S. (Maleisch Chinese School) of, zooals tegenwoordig de officiële naam luidt, Chineesche Lagere School.

De Heer Tan Gwan Bie heeft evenals het hoofd der school Tjie Nok Kwie op de oude Normaalschool te Jogjakarta, de Keucheniusschool, zijn opleiding gehad. Hij heeft enkele jaren in Solo aan een soortgelijke school als de onze gewerkt. Het komt mij voor, dat wij thans een bezetting aan die school hebben, welke wel bijzonder aan haar aard beantwoordt. De drie lagere klassen worden onderwezen door de schaarsche te vinden Chineseche onderwijzers, welke op onze Keucheniusschool goed Maleisch hebben geleerd, en door dat ze uitnemend Javaansch verstaan, ook goed met de op Midden-Java van geslacht op geslacht wonende Chineezen kunnen omgaan.

In de hoogere klassen, waar in twee jaar zóóveel Hollandsch onderwezen moet worden, als de leerlingen in de practijk nodig hebben, staat een Ambonnees, een man voor wien het Maleisch de moedertaal is en die op de Kweekschool te Solo uitstekend Hollandsch geleerd heeft.

Dat het Hoofd in Poerbolinggo geboren is uit een ook in Poerwokerto wel bekende familie, wekt vertrouwen. Als met zulk een bezetting de Chineesche Lagere School niet slaagt, dan zou het wel aan andere

factoren moeten liggen. Wij gaan met blij vertrouwen de toekomst tegemoet.

In het begin van October keerde nog een ander dan bovengenoemde Sumatraan naar haar vaderland terug. Het was zuster Scheffer van de „Kliniek” te Poerwokerto. Moge een gezegend en aangenaam verlof haar deel zijn en moge zij na ommekomst met frissche moed en vernieuwde kracht haar plaats weder innemen in het Zendingsziekenhuis, waar zij een zoo gewaardeerde en geliefde medewerkster was.

Van verlof kwam in die maand terug Mejuffrouw H. M. Götzen van de Hollandsch-Chineesche Zendings-school te Poerbolingo. Ook haar, die zich buiten de school vooral voor haar zoo goed geslaagde driehoek-werk verdienstelijk maakte, zijn wij blij weer terug te zien en wij bidden haar 's Heeren zegen toe.

In October moest het echtpaar Verhoef met typhus in de Kliniek worden opgenomen. Het werd 20 December vóór ze weer naar huis mochten gaan. Maar de dokter vreest, dat de heer Verhoef niet vóór Februari zijn taak als Hoofd van de Holl. Javaansche School met den Bijbel kan aanvaarden. Hoewel zij dus nog niet hersteld zijn, is het gevaar, dat één van de beide ons zoo dierbare levens mogelijk afgesneden zou worden, geweken. Daarvoor zijn wij zeer dankbaar en verheugd.

De eerste onderwijzer Van der Kooi heeft gedurende deze ziekte de leiding der School. In de vacature is voorzien door een dame ter plaatse.

Met 1 November verliet ons de heer J. Lobbezoo met gezin. Hij aanvaardde een betrekking aan een Chr. Europeesche School te Bandoeng.

De familie Lobbezoo is 10 jaar op het Zendingsterrein van Banjoemas werkzaam geweest, eerst te Tjilatjap waar hij les gaf aan de Chr. Holl. Ind. School, daarna werd hij geplaatst aan de b.g. Chineesche School te Poerbolingo. Wij verliezen in hem een bekwaam onderwijzer en een trouw en ijverig medewerker, wiens persoon en arbeid in dankbare herinnering zal blijven.

Zijn plaats wordt voorloopig vervuld door Mejuffrouw M. Itersen, die haar hulpakte gehaald heeft aan de Chr. Kweekschool te Batavia en eenigen tijd in het Christelijk onderwijs te Bandoeng werkzaam geweest is.

Gedurende de Kerstvacantie verliet de familie Hanskamp ons.

In 1924 tot ons gekomen van uit Maassluis, waar hij onderwijzer aan de Christelijke Mulo was, is hij één jaar werkzaam geweest aan de Holl. Jav. School met den Bijbel te Poerwokerto.

Hem werd daarna opgedragen per 1 Februari in Poerbolingo een Holl. Chineesche School te openen. Dat is hem onder Gods zegen bijzonder mogen gelukken, zoodat deze onderwijsinrichting tot bloei gekomen is en wijd en zijd een goeden naam heeft.

Ook buiten zijn eigen School heeft hij, evenals zijn vrouw, zich op velerlei wijzen verdienstelijk gemaakt, o.a. hebben de ongesubsidieerde Holl. Chin. School te Soekaradja en de dit jaar in Poerbolingo geopende Schakelschool veel aan hem te danken.

Nu heeft hij ons verlaten om een roeping als Hoofd van een Christelijke Holl. Chineesche School te Bandoeng te volgen. Met het oog op de belangen van zijn gezin misgunnen wij hem deze verhuizing naar een groote stad met vele onderwijsinrichtingen niet. Maar

wel spijt het ons erg voor 't werk hier. Wij danken hen voor wat ze zoo vele jaren geweest zijn voor ons allen en voor heel de Zending in Banjoemas. Moge de Heere hen verder geleiden.

Op 14 December deed Ds. Misaël, overgekomen uit Tjilatjap, intree in de Gemeente Poerwokerto. Hij nam voorloopig zijn intrek in het huis van den Goeroe-Indijl Nathanaël, die naar Klampok werd overgeplaatst en daar onder leiding van den Goeroe Indijl Jakobus gesteld werd.

Moge Ds. Misaël op zijn nieuwe standplaats velen tot zegen zijn en de gemeente aldaar onder zijn leiding gefundeerd en uitgebreid worden.

In Poerbolingo werden gedurende bijna drie weken (8 tot 23 December) onze gelederen versterkt door een bezoek van het echtpaar Swanborn. Met zijn van ouds bekende ijver heeft Br. Swanborn ook dit maal zich toegelegd op de evangelisatie-arbeid onder de Chineesche bevolking.

De Kerstfeestvieringen werden in onderscheidene gemeenten, kringen en scholen met stichting voor de volwassenen en tot vreugde van de Jeugd gevierd.

In Poerbolingo werd het Kerstfeest op de avond van tweede Kerstdag vóórafgegaan door een z.g. „massa-actie”. Aan een zeventigtal personen (mannen en vrouwen) werd door den Kerkeraad opgedragen van vier tot half zes 's namiddags twee aan twee bezoeken te brengen aan niet-Christenen om hun de Kerstboodschap te brengen. Elk paar nam een evangelie van Johannes in het Javaansch mee, om het achter te laten in het bezochte huis.

Na dien arbeid werd te blijder Kerstfeest gevierd waarbij vooral het bijzonder mooie gezang op velerlei manieren op den voorgrond stond.

Ook Ds. Kuiper heeft, niettegenstaande zijn op handen zijnd vertrek, een actief aandeel in een elftal Kerstfeestvieringen genomen. Op 26 December verliet de familie Kuiper Poerwokerto, om met verlof naar Holland te gaan. Wij danken hen zeer voor al den ijver, trouw en toewijding, dien zij dit jaar, als vervangende de Rullmanns, getoond hebben en waardeeren hoogelijk, dat hij, toen de toestand van Mevrouw Rullmann het wenschelijk maakte, aanstonds bereid was drie maanden langer te blijven dan oorspronkelijk de bedoeling geweest was, ook al werd daardoor niet alleen het eigen verlof verschoven, maar ook ingekort. Zijn korte arbeid in ons midden heeft banden gelegd en is de zending in velerlei opzicht ten goede gekomen.

De uitbreiding der gemeenten door Doop had ook deze maanden een normaal verloop.

Wij stippen hiervan alleen aan de Doop op 11 December van 9 vrouwen, 2 mannen en 8 kinderen in Poerbolingo, van wie vooral de eerstelingen van Moentang in het Zuiden en van Tjandi Woelan in het Westen op te merken zijn. Het laatste plaatsje heeft eenige bekendheid gekregen door een neef van den Regent, die als wonderdokter indertijd optrad. Hij is later ter bedevaart naar Mekka getogen, woont nu weer in Tjandi Woelan, maar hoewel er nog wel menschen heengaan om genezing te zoeken, is zijn roem, die eenigen tijd hem geweldige toeloop en de dessa welvaart verschaft heeft, getaand.

Het echtpaar dat 11 December gedoopt werd, schijnt wonderlijk genoeg, juist als reactie op propaganda voor den Islam, van dien kant de eerste toe-

Van elke Gemeente op West-Soemba één vertegenwoordiger.

Van elke Gemeente één.

Toen enkele maanden geleden feestelijk herdacht werd, dat voor 25 jaar de Zending haar arbeid op West-Soemba begon, zijn er onderscheidene foto's gemaakt, zooals bij feestelijke gelegenheden gebruikelijk is. Dr. Onvlee was zoo vriendelijk ons enkele foto's te zenden voor het Zendingsblad.

Dit kiekje laat ons zien een groep Soembaneesche

Christenen. Dit groepje is zoo samengesteld, dat er uit elke Gemeente op West-Soemba één vertegenwoordiger is.

Wie secuur telt, weet dan meteen hoeveel Gemeenten er reeds op West Soemba zijn, een getal, dat ons duidelijk spreekt van den zegen, dien de Heere over die 25 jaren arbeid op West Soemba heeft geschonken.

W. B.

nadering tot het Christendom getoond te hebben.

Den 28sten December had de tiende jaarvergadering van de Spaar- en Crediet-coöperatie: „Pakempalan Coöperatie Djasmani” te Poerbolingo plaats.

Deze Coöperatie is indertijd door mijn vrouw tot hulp onzer Christenen opgericht. Zij heeft de officiële erkenning der regeering (rechtspersoon), staat onder staattoezicht en is ook in het genot van een kleine maandelijksche subsidie.

Aan uitgeleende gelden heeft de Coöperatie een bedrag van ongeveer f 15.000,— onder de Jav. Christenen (en een enkele Chinees) in onze residentie uitstaan. Voor de Christengemeenten is deze instelling zeer noodig en nuttig. Zoo lang de Christenen voor het meerendeel finantieel nog zóó uiterst zwak zijn, is een gezonde ontwikkeling van het kerkelijk leven wel heel moeilijk. De Coöperatie is een

belangrijk middel om de economische toestand te sterken.

Daarom was het voor mijn vrouw, die deze tien jaar zelf de administratie gevoerd heeft, een vreugdevolle dag, dat op die 10de verjaardag van de Coöperatie de toestand zoo geconsolideerd scheen, dat een overdracht aan de twee daartoe mede door haar opgeleide Inheemsche krachten mogelijk scheen en zij zich kon terugtrekken. Moge het blijken, dat het niet praematuur geweest is, dat voortaan de Coöperatie aan haar dagelijksche bemoeienis wordt onttrokken.

Op den laatsten dag van het jaar mochten wij de dochter van den Scriba onzer Zendingsdeputaten, Mejuffrouw W. H. Velders, blijde inhalen. Zij kwam tot ons om de zorg voor de apotheek van het Zendings-Ziekenhuis op zich te nemen. Voor taalstudie

en andersoortige voorbereiding blijft ze eerst een paar maanden in de pastorie wonen. Wij zijn van harte ingenomen met de gedachte dat onze nieuwe, lieve huisgenoot ons familieleven eenigen tijd komt verrijken.

Zóó is thans het jaar 1938 voorbijgegaan. Door de afwezigheid van Ds. Rullmann en Dr. Miedema had het een bijzonder karakter en door het vertrek van geziene onderwijzersfamilies in November en December en de intree van Ds. Misaël in het midden van December zal speciaal het laatste kwartaal in gedachten blijven.

Mogen Ds. Rullmann en Dr. Miedema zoo spoedig dit mogelijk is, in gezondheid en opgewektheid tot ons teruggevoerd worden en sterke de Heere al Zijn trouwe dienaren, waar ze ook gesteld zijn, tot mede opbouw van Zijn Koninkrijk op Java.

10 Januari 1939.

B. J. ESSER.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Vruchtdragend Kerstfeest.

Onder dit opschrift zond Ds. Darmo-Atmodjo uit Poerworedjo ons het volgende, dat we gaarne, zij het eenigszins verkort, hier doorgeven.

De Kerstfeest-viering in het zendings-ziekenhuis werd ook dit jaar, evenals altijd, door vele patiënten bijgewoond.

Onder hen bevond zich een jonge Javaansche vrouw, mbok Amatsoeradi. Ze verwachtte haar eersteling. Haar gezondheidstoestand was van het begin af al verontrustend. Daarom ried haar man, die reeds een jaar lang trouw de Javaansche kerkdiensten bijwoont, haar aan, hulp te vragen bij de Zending. Nu, ze ging wel eens naar de polikliniek, en kreeg dan medicijn, maar liet die gewoon in de kast liggen.

Tot ze nu 2 maanden geleden, op aandrang van haar man, er weer eens heenging en zich liet opnemen. Daar hoorde ze dagelijks van het Evangelie, en van den grooten troost, die het den mensch schenken wil.

De ure, zoo lang tegemoet gezien, naderde thans. Met vurig verlangen zagen man en vrouw uit naar de geboorte van hun eersteling. Doch telkens voegde de vrouw erbij, dat ze nog een ander verlangen kende, n.l. om later de godsdienstoefeningen te bezoeken.

Op den Kerstavond voelde ze zich zeer zwak. Toch ging ze naar het feest. En daar luisterde ze met kennelijke aandacht naar het verhaal van 's Heilands geboorte. Ze vond het zoo mooi. Rustig bleef ze tot het einde zitten, ook al ried een vriendin haar aan, om naar de zaal terug te gaan, want ze zag er zoo bleek uit. „Neen, ik blijf hier; ik vind het zoo schoon”. Haar vriendin vroeg haar: „Meen je dat werkelijk?” Ze zei dat het de waarheid was; en opnieuw sprak ze van haar vaste voornemen om later naar de kerk te gaan.

Zondag 1 Januari moest zij naar de operatie-kamer gebracht worden. Haar toestand was zorgelijk. De zwakte nam toe. Het einde naderde.

„Mbok Amat, herinnert ge u de Kerstgeschiedenis nog?” vroeg de verpleegster. Met gesloten oogen

greep ze de beide handen van die verpleegster, hield ze vast en zei, dat ze zich alles goed herinnerde, en dat, mocht ze weer thuis komen, ze dan met de gemeente zou opgaan.

Dit waren haar laatste woorden. Moeder en kindje werden levenloos uit de operatie-kamer weggedragen.

Ten spoedigste werd de man geroepen. Wat een slag! Roerloos stond hij vlak bij het lijk van zijn vrouw en kindje. Arme vader!

In de gemeente van Poerworedjo wekte dit heengaan diep medeleven.

Maandagmorgen gingen enkele zusters en broeders spoedig aan het werk om alles voor de begrafenis in orde te maken.

Pak Amatsoeradi (de man) wenschte een Christelijke begrafenis. Maar wat zou de familie daarvan zeggen? Niemand wist nog dat hij Christen wilde worden. De familie zou stellig een Mohammedaansche begrafenis begeeren. Doch Amat was vast besloten.

Zondagavond, toen ongeveer 30 familieleden bij elkaar waren, zei hij het volgende: „Mijn broeders en zusters, ik dank U allen zeer dat ge hier gekomen zijt om mij hulp te brengen. Maar het is mij onmogelijk, mijn vrouw op Mohammedaansche wijze te laten begraven. Want mijn broeders en zusters, ik ben in mijn hart reeds overgegaan tot het Christendom. Bovendien heeft mijn vrouw meermalen gezegd, dat zij, wanneer zij thuis mocht komen, ook naar de kerk wilde gaan. Dit neemt niet weg dat ik voel U allen dankbaarheid schuldig te zijn”.

Alle familie-leden bewaarden het stilzwijgen en wachtten nu maar af, wat de Christenen zouden doen.

Maandagmiddag om 2 uur werd in de polikliniek van het ziekenhuis een begrafenisdienst gehouden, geleid door den predikant van de Javaansche gemeente.

Meer dan 100 Mohammedanen, meerendeels familie van Amatsoeradi en de overledene, bevonden zich in de zaal. Ook Mevr. Veldstra was aanwezig.

Het lijk was behoorlijk gekist en met bloemen bestrooid.

De prediker trachtte alle aanwezigen te doen meeleven met dit droeve gebeuren. „Vrijdag 23 December werd in deze zaal Kerstfeest gevierd. Nog zien wij de versiering. Bij het feest was ook Mbok Amatsoeradi aanwezig. Nu ligt zij hier voor ons, levenloos.

Dit wil ik U allen op het hart binden: Mbok Amatsoeradi vond bij dat feest ware vreugde, vreugde voor haar ziel. Zij was door het verhaal geboeid, zóó dat zij, in weerwil van haar zwakte, tot het einde wilde blijven luisteren. Wat voor een verhaal was dat toch? De geschiedenis der geboorte van den Heiland der wereld, de Heere Jezus Christus.

Ik moet U dit zeggen. Zij had, luisterend naar dat verhaal vrede gevonden. En ook meermalen heeft zij verklaard, dat zij in de gemeenschap van Jezus wilde treden, van Hem, die in de stal van Bethlehem geboren werd”.

Daarop las de predikant uit Lukas 2 voor. En liet daarbij duidelijk zien, dat wie in Christus gelooven, niet door hun eigen zoeken den weg vinden, maar door den Engel Gods geleid. Zij, die Jezus aanbidden, bidden tot den Redder, die door den Engel werd aangewezen.

Daarna ging de stoet grafwaarts.

's Avonds bezochten eenige gemeenteleden weer Pak Amatsoeradi om hem te troosten.

Wij zien hoe door Gods zegen het Kerstfeest vruchtdragend was en den weg tot Christus baande.

Diep bedroefd was de man, die zijn vrouw van zich zag heengaan. Maar het is de droefheid van iemand, die het licht van het Evangelie heeft mogen aanschouwen; zoo geheel anders dan van alle anderen, die nog in de duisternis leven.

Hij heeft leeren verstaan, dat dit gebeuren medewerkte om onder zijn familieleden bekend te maken, dat hij Christen is geworden. Dat beschouwt hij als een oplossing, zeide hij tot den predikant. (Hij zag er blijkbaar zeer tegen op, dit aan zijn familie te vertellen; vaak ontkent zulk een mededeeling een storm van vijandschap).

De dood brengt groot verdriet. Toch zien we hier hoe hij voor velen den weg kan banen om te hooren van Hem, die allen lijdenden troost en vreugde schenken wil.

w. g. DARMOHATMODJO.

Pangen-djoeroetengah (Poerworedjo), 4 Januari 1939. Hilversum.

L. V.

Over Vrouwenzending

In de maand October van het vorig jaar werd er op de vergadering van „Vertegenwoordigers der verschillende Zendende Kerken en der onderscheiden Deputaatschappen voor de Zending” een inleiding gegeven over het Zendingswerk onder de inheemsche vrouwen en meisjes op Midden-Java, over de noodzakelijkheid om dit werk goed aan te pakken en daarbij vrouwelijke hulpkrachten aan te stellen.

Op die vergadering werd een commissie benoemd, die een rapport zou saamstellen over de vraag, hoe dit werk kon worden georganiseerd en over andere vragen, die bij den aanpak van dit werk rijzen.

Deze Commissie heeft haar rapport saamgesteld en dit zal nu op de eerstvolgende vergadering ter behandeling worden ingediend.

Het rapport der commissie luidt als volgt:

Rapport over Vrouwenzending.

De opdracht, die aan Uw commissie gegeven is, luidde: om na te gaan, wat er gedaan kan worden om te voorzien in de behoeften, die door een aparte zending onder de vrouwen ontstaan.

We konden beginnen op de vergadering van deze commissie met te constateeren, dat op de l.g. vergadering van „Vertegenwoordigers der verschillende Zendende Kerken en der onderscheiden Deputaatschappen voor de Zending” zoo eenparig de noodzakelijkheid gevoeld werd om tot dezen zendingsarbeid onder vrouwen en meisjes, die reeds te lang verwaarloosd werd, te geraken met behulp van vrouwelijke krachten.

Het inzicht, dat het in dezen tijd noodzakelijk is om voor de door mannen zoo moeilijk te bearbeiten vrouwenwereld op Java, vrouwelijke hulpkrachten aan te stellen, was algemeen.

De positie van de inheemsche vrouw en de heerschende adat maken het o zoo moeilijk, om aan de vrouwen het Evangelie te brengen, indien dit geschiedt door mannen. Dit maakt het reeds noodig om tot de aanstelling van vrouwelijke krachten te komen. En bovendien is er in de Islamsche wereld

ook op Java zoo'n krachtige vrouwenbeweging, die allerlei vragen over de beteekenis van den Islam voor de vrouw naar voren dringt en waardoor het te meer noodzakelijk wordt om door de aanstelling van vrouwelijke krachten die kans aan te grijpen.

Wij mogen deze gelegenheid om plaats te veroveren voor het Evangelie niet laten voorbijgaan.

Voorts konden wij met blijdschap constateeren, dat dit werk in de Geref. kerken reeds veel belangstelling heeft. Dit is een gevolg van wat er over dien arbeid onder de vrouwen door de vrouw hier reeds bekend werd, maar bovendien ook van de mooie actie van den Meisjesbond om een jubileumgave van f 7000.- bijeen te brengen voor Vrouwenzending. Door deze actie is er onder de leden der Meisjesver. en in de kringen waarin zij leven, zoo'n belangstelling ontwaakt voor het Zendingswerk onder de vrouwen dat hiervan een sterk stimuleerende werking uitgaat om tot krachtige aanpak van dit werk te geraken.

Uw commissie is van oordeel, dat deze arbeid pas goed verricht kan worden, wanneer er een vrouwelijke kracht wordt aangesteld, die tot taak heeft, om het Evangelie aan de inheemsche vrouwen en meisjes te brengen en om leiding te geven aan de inheemsche krachten, die bij dezen arbeid noodig zullen zijn. Er wordt door vele dames op de Zendingsterreinen reeds belangrijk werk verricht, maar haar hoofdtaak ligt elders. Deze dames hebben een eigen werkkring op de school, in 't ziekenhuis, in 't gezin en ze kunnen slechts van hun vrije uren voor dit werk geven.

Dat is niet voldoende, want voor den arbeid onder de inheemsche vrouwen wordt een kennis van taal en adat vereischt, die de meeste dames tengevolge van hun eigen werk, niet, of niet voldoende zich kunnen eigen maken. Noodig is, dat de Kerken vrouwelijke krachten aanstellen, die al hun tijd aan de Evangelieprediking kunnen geven.

Op de vraag: „Welke krachten moeten voor dit werk aangesteld worden”, kan voorloopig geantwoord worden met een heenwijzing naar de krachten, die reeds in dienst der Zending zijn aangesteld. Op den duur zal het echter noodig zijn, dat hiervoor een geschikte opleiding in 't leven wordt geroepen en alleen zij worden uitgezonden, die deze opleiding hebben gevolgd en in 't bezit zijn van het diploma, dat aan 't eind van deze opleiding zal worden uitgereikt.

De taak, die hier in Holland te verrichten valt, moet o.i. bestaan in het wekken van belangstelling, in het bijeenbrengen van gelden, in het zoeken van geschikte vrouwelijke krachten voor dit zendingswerk en verder, als zoo'n kracht eenmaal is uitgezonden, in het onderhouden van contact met deze arbeidsters, de distributie van haar mededeelingen en wanneer deze arbeidsters met verlof komen, zal er een comité moeten zijn, dat haar ontvangt, haar doet optreden, om mededeelingen van haar arbeid te doen en al die werkzaamheden verricht, die de belangstelling voor dit werk in onze Kerken levendig kunnen houden.

Daarvoor zal voor elke afzonderlijke Zending noodig zijn de instelling van een zustercomité, waarin benoemd worden enkele dames, zoodat alle classis uit het ressort van een Zendende Kerk daarin vertegenwoordigd zijn en wel bepaald die dames, die geacht kunnen worden, vertegenwoordigers te zijn van

vrouwen- en meisjeskringen en die daarom waren te benoemen met behulp en advies van bestaande vrouwen- en meisjesorganisaties.

Aan dit comité zouden dan grootendeels bovengenoemde werkzaamheden, voor zover ze niet door de Zendende Kerk zelf moeten geschieden, kunnen worden opgedragen.

Op elke plaats zouden dan bovendien door den Kerkeraad één of meer zusters als correspondenten kunnen worden benoemd, die zitting nemen in de bestaande Zendingscommissie, die dit gedeelte van het Zendingswerk speciaal behartigt.

De propaganda voor dit werk moet aanstonds ter hand genomen worden en het comité heeft reeds enkele personen aangezocht om voor goede berichtgeving in de bladen te zorgen en door korte stukjes telkens de belangstelling voor dit werk te vragen, terwijl deze vergadering de plaats is om aan ieder, die perswerk verricht te verzoeken, ook aan dit werk in zijn persarbeid te willen denken.

Wat de kosten van dezen arbeid betreft, stellen wij ons voor, dat er elk jaar op de begroting een post gebracht zal moeten worden, die bestaat in het salaris van deze zendingskracht, dat ongeveer gelijk te stellen ware met het salaris van de Europeesche Verpleegsters aan onze Zendings-ziekenhuizen, n.l. een bedrag van f 125.- — f 225.- plus vrij wonen per jaar.

Wij zijn er van overtuigd, dat er zooveel teekenen zijn, die een welslagen van dit ondernemen onder Gods zegen verzekeren, dat we er op aandringen, om dit werk aanstonds ter hand te nemen en deze roeping, die tot ons komt, te aanvaarden.

Laten we dit werk, dat zich aan ons opdringt, dat onze hand inderdaad vindt om te doen, doen met al onze macht!

De Commissie:

Freule C. v. LIMBURG STIRUM.

Mejuff. A. M. PARMENTIER.

Ds. W. BREUKELAAR.

Ds. A. MERKELIJN.

Ds D. POL.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

De Bijbelverspreiding van het Britsch- en Buitenlandsch Bijbelgenootschap.

Het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap deelt in zijn jaarverslag over het boekjaar 1937—1938 mede, dat de omzet in bijbels en bijbelgedeelten dit jaar 11.318.575 stuks bedroeg. Dit cijfer is, nagenoeg even hoog als het jaar te voren, hoewel de oorlogsomstandigheden in Spanje en China daar een vermindering in omzet van samen 1 miljoen exemplaren ten gevolge hadden. De afzet vermeerderde in Europa in Engeland, Estland, Finland, Roemenië, Italië, Joego-Slavië, Griekenland, Tsjecho-Slowakije, Schotland, Portugal en Polen, verminderde in Spanje, Frankrijk, Duitschland, België, Turkije, Hongarije en Zwitserland. Hierbij is in elk geval nog er aan te denken, dat in verscheiden landen ook nationale bijbelgenootschappen zijn. Naar Afrika gingen 525.000 stuks. De sterkste afzet had het Verre Oosten; naar China, Japan, Mandschoekwo, Korea, Indië, Burma,

Indo-China en den Archipel gingen te zamen niet minder dan 7.540.000 exemplaren, terwijl heel Europa slechts 7.493.130 exemplaren vroeg. Wie deze cijfers vergelijkt, ziet, hoezeer de bijbel in het Verre Oosten verbreiding vindt. Sinds de stichting van het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap verkocht dit genootschap 500 miljoen bijbels en bijbelgedeelten. Voorts gaf het laatste jaar gelegenheid om 12 nieuwe vertalingen in het licht te geven, waarmee het totaal aantal talen waarin het Britsch en Buitenlandsch Bijbelgenootschap den Bijbel uitgeeft tot 723 steeg (rekent men de uitgaven van andere bijbelgenootschappen mee, dan is het totaal aantal talen waarin de bijbel verscheen, reeds over de 1000 gestegen).

Conferentie te Adelboden (Bernier Oberland). onder de auspiciën van de Bazelsche Zending.

In de week van 13—19 Augustus hoopt de Zendingsstudie-Raad, ingevolge een vriendelijke en dringende uitnoodiging van de „Basler Mission" bij voldoende deelname een conferentie te Adelboden te houden.

Cursusleider: Director Dr. Hartenstein; sprekers: Dr. Koechlin, Insp. Witschi en nog enkele leidende personen van de Bazelsche Zending, alsmede zendingsarbeiders uit Azië (o.a. Mevrouw Kühnle-De-geler) en Afrika.

Voorzitter: Ds. J. Verkuyl van Leiden; vice-voorzitter: Ds. J. B. Groenewegen van Kerkrade.

Kosten: van de Holl. grens en terug (IIIe klasse) plus verblijf van 5 dagen in 't uitstekende „Kulm-hotel": f 51.-; IIe klasse f 61.-. Langer verblijf na afloop der conferentie: f 3.25 à f 3.80 per dag (zeer gereduceerd tarief).

Voor nadere inlichtingen wende men zich tot het Bureau van den Zendingsstudie-Raad, Utrechtsche-weg 64, „de Nye Wehme", Zeist.

Zendingsbibliotheek.

Tweede aanvulling op het eerste supplement van den Catalogus van de Zendingsbibliotheek.

- A. 910. Andrews, C. F. — Indië en de strijd tegen het Westen.
- A. 908. Axling, William — Een wijze uit het Oosten. (Dr. T. Kagawa).
- B. 720. Beets, Nicolaas — Des Christens schuld aan den Heiden.
- A. 920. Bergema, Dr. H. — De Boom des Levens in Schrift en Historie.
- A. 907. Beusekom, Dr. Ir. H. G. v. — Toyohiko Kagawa in zijn betekenissen als sociaal en religieus hervormer van Japan.
- B. 716. Bliek, A. J. — Mr. L. F. Anthing.
- B. 358. Boissevain, H. D. J. — Overzicht van het Zendingswerk in Nederl. Oost- en West-Indië (1937—1938).
- A. 913. Brillman, D. — De Zending op de Sangi- en Talaud-Eilanden.
- A. 917. Clive Day, Ph. D. — Nederlandsch beheer over Java gedurende drie eeuwen.
- A. 915. Coolsma, S. — Terugblik op mijn levensweg (1840—1924).
- B. 721. Ennen, H. — Beknopte geschiedenis van Indonesië tot de komst der Hollanders.

De Zendingencommissie te Glanerbrug met haar collectantjes.

De Zendingencommissie te Glanerbrug met haar collectantjes.

Onder den zegen des Heeren leeft het werk der zending inzonderheid door de macht van het kleine. Zoo is het ook te Glanerbrug. De Zendingencommissie doet haar best om het bedrag, dat van haar verwacht

wordt, bijeen te brengen. En daarbij wordt zij trouw geholpen door de ijverige collectantjes, die met de busjes geregeld rondgaan om de kleintjes te verzamelen. De commissie is nog niet tot het quotatie-bedrag, waarop Glanerbrug is gesteld, maar zij tracht er te komen. We hopen dat haar dit weldra gelukt.

W. B.

- A. 919. Freytag, Dr. Walter — Die junge Christenheit im Umbruch des Ostens.
 B. 722. Freytag, Dr. Walter — 25 Jahre Deutsche Evangelische Missions-Hilfe.
 A. 924. Gras, R. F. le — Toyohiko Kagawa (Témoignage de la Puissance de l'Evangile dans la Vie Sociale).
 A. 918. Haar, B. ter — Het Adatproces der Inlanders.
 B. 723. Hartenstein, Dr. Karl — Die missionarische Begegnung mit dem Heidentum.
 A. 923. Hilst, M. v. d. — Toja Tirta, Heilig Water. De roman van een Baliër.
 A. 925. Koks, Dr. J. Th. — De Indo.
 B. 718. Kooistra, H. A. — Amalie Sieveking (De Hamburgsche Tabitha).
 A. 911. Kraemer, Prof. Dr. H. — The Christian Message in a Non-Christian World.
 A. 926. Kraemer, Prof. Dr. H. — De Islam als godsdienstig- en zendingsprobleem.
 A. 906. Legène, P. M. — Zinzendorf.
 A. 922. Mathews, Basil. — The Church takes root in India.
 B. 719. Valeton, Prof. Dr. J. J. P. — De Christelijke Zending.
 A. 912. Villiers Farrow, John — Damiaan, de Meliaatsche.

- A. 909. Idem. — Rapporten van de Wereldconferenties der Kerken te Oxford en Edinburg (1937).

- A. 914. Idem. — Christelijke Zending, en andere art.
 A. 916. Idem. — John G. Paton. Zendeling op de Nieuwe Hebriden.

- A. 921. Idem. — Tien Jaar Volksraad-arbeid.
 B. 717. Idem. — Het Zendingenziekenhuis „Petro-nella”.

Korte berichten.

Dr. J. H. Bavinck.

Naar thans het voornemen is zal Dr. J. H. Bavinck, die benoemd is tot Zendingen-hoogleraar, zijn arbeid aan de Opleidingsschool te Djokja reeds in Mei neerleggen om tegen het eind dier maand naar Holland te komen zoodat hij in Juni hier zal zijn.

Ds. W. v. Dijk.

Het voorloopig adres van Ds. W. v. Dijk van Karoeni, die D.V. 18 Maart met de Poeloe Tella van Batavia naar Holland komt, zal zijn: Menaldumstraat 15, Leeuwarden.

Het adres voor de zendingspost gedurende zijn verlof zal zijn Dr. L. Onvlee, Karoeni, West Soemba.

Dr. J. Offringa.

Het adres van Dr. J. Offringa is **niet** Jan Willem Brouwerstraat, maar Jan Willem Brouwerplein 19 b, Amsterdam (Zuid).

Ds. A. F. J. Pieron.

Ds. A. F. J. Pieron, de missionaire dienaar des Woords voor de Zending onder de Chinezen in Nederland, heeft de beroeping van de Kerk te Rotterdam voor den arbeid onder de Chinezen in Banjoe-mas op Java aangenomen.

Ds. R. C. Harder.

De deputaten voor de Zending onder de studeeren-de Oosterlingen in Nederland hebben Ds. R. C. Harder, predikant van de Geref. Kerk te Bandoeng, thans met verlof in Holland, aan de Kerk te Leiden voorgedragen ter beroeping tot missionair dienaar des Woords in de plaats van Ds. J. Verkuijl, die naar Indië gaat. Zoodra dit No. van het Zendingsblad verschijnt, zal de beroeping wel zijn geschied.

Dr. D. Verhagen.

De directeur van het Zendingshospitaal te Solo, Dr. D. Verhagen, komt deze maand, naar wij vernemen, met verlof naar Holland.

Dr. K. P. Groot.

De directeur van het Petronella-hospitaal, Dr. K. P. Groot, die met verlof in Holland is, zal D.V. in Juni weer terugkeeren naar Java.

Ds. J. G. Fernhout.

De predikant van de Holl. Geref. Kerk te Bandoeng komt D.V. in Juni met verlof naar Holland.

Ds. P. H. van Eijk.

De missionaire predikant van Zuid-Holland Noord, Ds. P. H. van Eijk, zal naar het voornemen is 8 Juli a.s. te Batavia aan boord gaan om ten tweeden male met verlof naar Europa te komen. Het is zijn plan eerst een paar weken in Zwitserland te blijven, terwijl hij dan omstreeks half Augustus in Holland denkt te zijn.

De bevolking der wereld naar de indeeling der voornaamste godsdiensten.

De bevolking der wereld wordt thans op 2000 millioen geschat. Daarvan behooren er rond 700 millioen tot de Christenheid, 270 millioen tot den Islam, 250 millioen zijn Hindoe's, 625 millioen zijn Boeddhisten (China en Japan meegerekend). De overige godsdiensten omvatten kleinere getallen.

Abessynië.

In Abessynië zijn van de bevolking er 5 millioen Abessynische Christenen, 3 millioen Mohammedanen, 2 millioen heidenen, 16000 Roomsche-Katholieken en 12.000 Protestanten.

Leestafel

Handboek voor Gereformeerde Evangelisatie, onder redactie van Dr. F. W. Grosheide, Ds. T. J. Hagen en Ds. J. Mulder; met medewerking van Ds. J. Douma, Dr. S. O. Los, Dr. D. Prins, Ds. D. Ringnald, Ir. J. M. van Rooijen, Dr. Th. Ruys Jr., Ds. J. A. Tazelaar, Ds. J. de Vries, Dr. W. A. Wiersinga, bij Kok te Kampen. f 3.90, geb. f 4.75.

Een voortreffelijk boek, waaraan groote behoefte

bestond. De namen der redacteurs en medewerkers beloven iets goeds. En het is zeer goed. Het behelst een **Algemeen deel**, een **Historisch deel** en een **Practisch deel**. Dit uitstekend verzorgde werk is zeer geschikt om op het gebied der Evangelisatie den weg te wijzen en leiding te geven. En Kok zorgde voor een passende band, zooals we van deze firma gewoon zijn.

Even parkeer, door N. Baas, bij Bosch en Keuning te Baarn, geb. f 2.40.

De bekende straatprediker van Amsterdam ziet de dingen scherp en hij zegt ze origineel, interessant en raak.

Ernstige vragen door P. M. Legêne. Uitgave van de Ev. Br. Gemeente te Zeist, f 0.60.

Een zendingsboekje, dat met ernst poogt een antwoord te geven op een vialtal ernstige Zendingsvragen in onzen zeer ernstigen tijd. Gaarne bevelen wij de lezing aan.

Handboek voor de beoefening der Bijbelsche Geschiedenis van Eugene Stock. Opnieuw herzien door Dr. J. Waterink in samenwerking met Ds. J. G. Aalders bij N.V. D. A. Daamen's Uitg. Mij., den Haag. 1e deel geb. f 6.25.

Van het bekende en zeer gunstig beoordeelde Handboek van Stock voor de Bijb. Gesch. verschijnt nu een vijfde druk. De vorige druk was bewerkt door Ds. W. B. Renkema. Ditmaal is de bewerking gegeven door Prof. Waterink en Ds. Aalders. Hierdoor is dit uitnemend werk uitmuntend bijgewerkt voor onzen tijd. Naast de werken, die den laatsten tijd op dit terrein verschenen, zal Stock zijn plaats nog wel handhaven. Het 1e deel is er; het tweede deel, het N. T. zal weldra volgen.

Christelijke dichters van onzen tijd. Bloemlezing bijeengebracht door T. Risseeuw, bij Kok te Kampen, f 1.75, geb. f 2.25.

Uit de werken van 27 Christelijke dichters van onzen tijd heeft Risseeuw met zorg een keur van verzen verzameld en gebundeld. Er zijn juweeltjes bij.

Johannes Calvijn. Gulden Boekje over het Christelijk leven. Bewerkt door Ds. W. H. v. d. Vegt. Uitgave De Graafschap N.V., Aalten f 0.90.

In vijf hoofdstukken behandelt dit boekje: *De noodzakelijkheid van een recht Christelijken wandel, De zelfverloochening, Geduld in tegenspoed en lijden, Het verlangen naar het toekomstige leven, en Het gebruik der aardsche goederen.*

Metterdaad een gulden boekje.

Moelijke kinderen. Van deze serie, die uitkomt bij Kok te Kampen, verschenen Nos. 5, 6 en 7. f 0.45 per stuk.

Waarom niet als andere kinderen? door Dr. R. Veder. Straffen, hoe wel? hoe niet? door Prof. Dr. J. H. Gunning Wz. Waarom een slecht rapport? door J. H. Ruijsch van Dugteren. Boekjes van paedagogische waarde; zeer leerzaam.

Ons Zieleleven door Dr. J. Waterink bij N.V. Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen. Geb. f 3.90.

In 13 hoofdstukken teekent de geleerde schrijver in

vloten stijl en populair wetenschappelijke vorm ons zieleleven. Prof. Waterink weet moeilijke dingen zoo duidelijk te zeggen, dat iedereen hem kan volgen en begrijpen. In dit boek toont hij zijn meesterschap in de zielkunde.

Op den Uitkijk.

Dit hoogst interessante tijdschrift van tachtig bladzijden verschijnt eens per maand. Het doet het best in zijn nieuwen vorm. De inhoud staat hoog en is zeer gevarieerd. De prijs is per half jaar f 3.—.

Een belangrijk boek op komst.

Verleden jaar verscheen er van den jongen auteur Willem Kramer een boek, *Roelie*, dat sterk de aandacht trok. Eind van deze maand nu zal er een vervolg verschijnen, dat echter toch geheel opzichzelf staat.

Dit is de titel: **Over den Drempel.**

Het verschijnt bij de N.V. Gebr. Zomer & Keuning's Uitgeversmaatschappij te Wageningen.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Den Heer J. F. ter Hart, 10 % over 1938 van de Zendinge Kerk Utrecht f 537.78; Ds. Both, gedeelte 10 % over 1938 van de Classe Arnhem f 475.—; P. v. d. B. Amsterdam-W. f 10.—; Ds. Wouters, 10 % over 1938 van de classe Amersfoort f 868.80; Ds. Wouters, collecte 1938 voor Wonosobo van de Geref. Kerk Soest f 16.30.

Castricum, 22 Febr. 1939.

J. J. KRÜGER.

Gironummer 35811.

Door Ds. J. de Boer te Wijckel f 10.—. Door H. de Ruij van de Ned. Geref. Zend. Ver. f 28.24. Door P. J. Schreuder, Rotterdam, opbrengst theelood enz. f 11.45 en van E. C. Oggel te Axel f 1.—, samen f 12.45. Door Ds. W. H. Bouwman 10 % der ontvangsten in de classe Tiel over 1938 f 135.85. Door J. A. Dekker te Antwerpen f 11.66. Door Ds. H. v. Alphen 1e kw. 10 % der ontv. in de Classe Apeldoorn f 171.76. Legaat van wijlen N. N. te E. f 2000.—. Door Mevr. G. Bos, Haarlem f 10.—. Door J. Tolet, Stiens f 1.80. Santpoort, 24 Febr. '39.

W. BREUKELAAR.

Giro No. 32806.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

60e verantwoording van 22 Jan.—22 Febr. 1939.

Met hartelijken dank ontvangen wij van F. G. H. te Z. f 7.15, Ds. A. J. v. I. te D. f 1.—, Mej. E. K. te A. (aanv. j.l.) f 0.50, J. v. D. te 's-Gr. (j.l.) f 1.—, Zend. busje Chr. Sch. te H. f 1.—, Geref. Kerk te A. f 9.25, A. F. te 's-Gr. (j.l.) f 1.—, Mej. C. J. de Gr. te Z. (j.l.) f 1.—, N. N. te A. f 0.50, Bar. v. H. te A. (j.l.) f 2.50, Geref. Kerk te L. f 10.—, M. H. M. te Z. (j.l.) f 1.50, J. F. de J. te A. f 3.—, Geref. Kerk te Z. f 10.—, Ds. G. R. K. te R. f 1.—, Ds. C. B. B. te A. f 2.50, W. v. d. B. te N. (j.l.) f 1.—, Ds. L. N. te H. f 5.—, Ds. H. C. Z. te Z. f 2.—, Ds. J. de B. te W. f 2.50, Mej. A. H. te Sch. f 3.—, Zr. E. K. te Z. f 10.—, Mej. N. H. S. te Z. f 1.—, Mej. C. C. B. te K. f 1.—, Mevr. W. W. R. te H. f 1.—, Mej. M. de S. te 's-Gr. f 3.65, Geref. Kerk te IJ(W.) f 1.—, M. C. v. d. S. te N. f 1.50, A. Th. G. te N. f 10.—, Ds. M. M. te D. f 1.—, Mej. J. G. T. te S. (j.l.) f 1.—, H. U. te U. f 2.—, G. C. te A. f 1.—, Geref. Kerk te B. f 2.50, Mej. J. V. te H. f 2.50, Dr. H. N. te 's-Gr. f 1.67, Dr. F. B. te H. f 10.—, J. de G. te S. f 1.50, H. K. te U. f 5.—, O. A. P. te A. f 2.50, J. S. te A. f 5.—, Ds. J. W. te H. (j.l.) f 5.—, E. H. H. te H. f 2.50, D. K. te K. f 1.—, Mevr. Wed. F. B. S. te A. f 1.—, Ds. A. L. C. K. te W. f 2.50, J.

V. (W. de Zw.Sch.) te A. f 10.—, Geref. Kerk te S. f 10.—, Geref. Kerk te E. f 10.—, D. H. te B. f 1.—, L. J. S. te W. f 1.—, Mej. Z. te D. f 1.—, A. v. E. te D. f 1.—, Ds. J. v. H. (j.l.) f 0.50, K. S. te 's-Gr. f 1.—, Dames v. B. te Sch. f 5.—, F. Z. te Gr. f 1.—, J. B. te V. f 2.50, Mevr. A. v. d. M. te A. f 2.50, H. E. V. te 's-Gr. f 2.50, J. W. de J. te I. f 1.—, J. R. te Z. f 1.—, A. v. d. K. te 's-Gr. f 2.50, F. de H. te E. f 1.—, Mej. Ges. v. M. te L. f 1.—, J. V. v. Z. te H. f 10.—, J. de K. te G. f 0.50, J. A. H. te N. P. f 1.—, T. R. te K. f 1.—, Mej. A. t. V. te A. f 5.—, leerl. Dr. de Moorsch. te 's-Gr. f 1.25. Tezamen f 209.97.

Een mooi resultaat voor een maand, vooral daar er geen groote giften bij zijn. Daar er pas een nieuw boekje is verzonden hadden wij echter op meer gehoopt. Wij bevelen de nooden der Rijsche Zending in Uw belangstelling, liefde en offervaardigheid aan.

Namens het steuncomité

Den Haag, Galileistr. 139.

Giro 339397.

J. N. MUNNIK,

Penningm.

Verantwoording van giften voor de Zending onder de Chinezen en Oosterlingen.

Van 26 Dec. 1938—22 Febr. 1939.

Giften van Geref. Kerken: Veenwoudsterwal f 1.—; Gouda f 5.—; Uithuizen f 2.50; Vlissingen f 2.50; Donkerbroek f 5.—; Zuidlaren f 1.—; Breda f 2.50; Schildwolde f 3.—; Molenaarsgraaf f 5.—; Badhoevedorp f 5.—; Olst f 1.—; Rinzumageest f 1.—; Dronrijp f 2.50.

Gift, gevonden in diaconie-collecte Den Haag-W. f 1.—.

Collecte spreekbeurt Ds. Pierson, 's-Gravenhage, f 22.40.

Namens deputaten,

Rotterdam, 22 Febr. '39.

Strevelsweg 5.

Ds. H. POPMA.

Verantwoording van bijdragen en giften voor de Zending. (Hoofd- en Med. Dienst). Dienst 1938.

13 Juli. Cl. Hilversum: Hilversum f 300, Weesp (over 1937) f 60. 19 Juli. Mej. J. H. Schut, laatste storting 1937/'38 Ver. „Dr. Scheurer's Hospitaal” f 950. 27 Juli. Gift v. d. „Bond v. Meisjesverenigingen op G.G. in Nederland” ten bate van het vrouwen- en meisjeswerk te Djokja f 1000. Cl. Hilversum: Huizen f 50. 29 Juli. Cl. Zaandam: Zaandam f 303.80, Westzaan f 50. 2 Aug. Cl. Haarlem: Heemtsede extra bijdrage f 150. 9 Aug. Cl. Hilversum: Hilversum f 250, Bussum f 100. 18 Aug. Cl. Amsterdam: N. Amstel-Nd f 133, Aalsmeer f 180.87, A'dam-W. f 105, Watergraafsmeer f 500, A'dam-Z. f 984.20, Amstelveen f 186.20, Aalsmeer f 100. 20 Aug. Cl. Haarlem: Badhoevedorp f 150, Bloemendaal f 150, Castricum f 30, Haarlem f 1250, Haarlem Oostzijde f 182, Hoofddorp f 280, Vijfhuizen f 50, Santpoort f 50, Zandvoort f 100. Cl. Enkhui-zen: Hoorin f 25. 5 Sept. Cl. Hilversum: Nederhorst den Berg f 60. 15 Sept. Laren f 70, Weesp f 50, 's-Graveland f 52, Ankeveen f 10, Naarden f 130. 15 Sept. Cl. Enkhui-zen: Andijk f 400. 16 Sept. Cl. Hilversum: Muiderberg f 17.50. 17 Sept. Cl. Enkhui-zen: Opperdoes f 63.80. 19 Sept. Cl. Zaandam: Edam f 36.56, Krommenie f 81.12½, Landsmeer f 91.50, Marken f 61.90, Monnikendam f 64.65, Oostzaan f 18.50, Purmerend f 83, Tuindorp Oostzaan f 27.40, Wormer f 64, Warmerveer f 88.40, Koog-Zaandijk f 115. 24 Sept. Cl. Alkmaar: Alkmaar f 200, Anna Polder f 55, Bergen f 17, Broek op. Langendijk f 110, Dirckshorn f 76.67, H. Hugowaard f 40, Den Helder f 400, Kolhorn f 11, Krabbendam f 22, Middenmeer f 34, Noord-Scharwoude f 45, Oosterend f 71.50, Schagen f 5.50, Schermerhorn f 29, St. Pancras f 45, Slootdorp f 28, Wieringen f 33, Wieringerwerf f 11. 29 Sept. 4e kw. bijdr. van Geref. Kerk Amsterdam f 2713.20. 30 Sept. Cl. Amsterdam: Diemen f 110, N. Amstel-Nd f 133, A'dam-

West f 180, A'dam-West f 135. 3 Oct. Cl. Enkhuizen: Medemblik f 37.50. Cl. Hilversum: Muiden f 35, Bussum f 100. 5 Oct. Cl. Enkhuizen: Enkhuizen f 400. 6 Oct. Cl. Amsterdam: Watergraafsmeer f 500, Amstelveen f 186.20. 7 Oct. Cl. Enkhuizen: Urk f 309.40. 15 Oct. Cl. Hilversum: Hilversum f 500, Bussum f 100. Cl. Zaandam: Zaandam f 925. 19 Oct. Cl. Enkhuizen: Hoorn f 20. 21 Oct. Cl. Haarlem: Nw-Vennep f 230, IJmuiden-West f 200, IJmuiden-Oost f 90, Halfweg f 180, Hoofddorp f 100, Bloemendaal f 50, Heemstede f 450, Haarlem f 600. 27 Oct. Cl. Hilversum: 's-Graveland f 52, Weesp f 155 (3 Nov.), Weesp f 35 (12 Nov.). 13 Nov. Cl. Alkmaar: Alkmaar f 192, Anna Polder f 55, Bergen f 17, Broekop Langendijk f 110, Dirks-horn f 35, H. Hugowaard f 40, Den Helder f 390, Kolhorn f 11, Krabbendam f 22, Middenmeer f 34, Nd Scharwoude f 44, Oosterend f 90, Schagen f 5.50, Schermerhorn f 29, Sluotdorp f 28, Wieringen f 33, Wieringerwerf f 11. 16 Nov. Cl. Zaandam: Holysloot f 84, Mej. J. H. Schut, 1ste storting 1938-'39 Ver. „Dr. Scheurer's Hospitaal” f 1000. 19 Nov. Cl. Amsterdam: Amsterdam-West f 300. 19 Nov. Cl. Zaandam: Edam f 36.56, Krommenie f 81.13, Landsmeer f 91.50, Monnikendam f 64.65, Oostzaam f 18.50, Purmerend f 83, Tuindorp-Oostzaam f 27.40, Westzaam f 40, Wormer f 64, Wormerveer f 60. 26 Nov. Cl. Hilversum: Bussum f 110. 19 Dec. Cl. Haarlem: Beverwijk f 336, Vijfhuizen f 62, Heemstede f 106, IJmuiden-Oost f 130. 20 Dec. Mej. J. H. Schut, 2e storting Ver. „Dr. Scheurer's Hospitaal” f 1000. 21 Dec. Legaat van wijlen K. v. d. V. te A. f 500. 22 Dec. Cl. Zaandam: Zunderdorp f 40. Cl. A'dam: N. Amstel-Nd f 133, Aalsmeer f 40. 24 Dec. Cl. Hilversum: Muiderberg f 17.50, Nederhorst den Berg f 65. 30 Dec. Cl. Enkhuizen: Enkhuizen f 350, Medemblik f 37.50. 31 Dec. Cl. Amsterdam: Watergraafsmeer f 840.80, Ouderkerk a. d. A. f 186.20. Cl. Zaandam: Nieuwendam f 88, Eiland Marken f 61.90. 4 Jan. '39. Cl. Amsterdam: Amstelveen f 186.20. Cl. Haarlem: Nw-Vennep f 510, Hoofddorp f 50. 7 Jan. Cl. Hilversum: Muiden f 35, 's-Graveland f 54, Hilversum f 200, Naarden f 151.35. 9 Jan. Cl. Enkhuizen: Opperdoes f 76.20; Urk f 309.40; Hoorn f 100.—; 21 Jan. Cl. Hilversum: Huizen f 100; 25 Jan. Cl. Zaandam: Westzaam f 60.—; Koog-Zaandijk f 115.—; Cl. Haarlem: Velsen-Nd. f 78.—; Haarlem f 6.20.—; Haarlmeer-Oostzijde f 163.—; 2 Febr. Cl. Zaandam: Zaandam f 735.—;

De Commissie van Administratie,
J. v. d. GRAMPEL.
Ds. A. SCHWEITZER.

Verantwoording van bijdragen en giften voor de zending. (Schooldienst).

Dienst 1938.

12 Juli, Chr. School Westzaam f 16.80; 14 Juli, Chr. Sch. J. Katerstr., Zaandam f 3; id. Koog-Zaandijk f 22.89; 23 Juli, Jan van Nassauschool, Nieuwendam f 6.10; 25 Juli, Chr. Sch. Marken f 15; id. Huizen f 12.93; 27 Juli, Brandsmasch, Bussum f 11; Dr. A. Kuypersch., A'dam-Nd. f 51.96½; 9 Aug. Geref. Sch. Boschdrift, Hilversum f 61; id. Cuneraweg f 15.60; id. Vaartweg, Hilversum f 16.31; Chr. Sch. Muiderberg f 9.12; 20 Aug., Chr. Mulosch. Ooievaarstr. Zaandam f 50; 2 Sept., Chr. Sch. „De Goede Herder”, Zaandam f 10.16; 15 Sept., Cunerash., Hilversum f 5; 30 Sept., Juliana v. Stolbergsh., Columbusplein, A'dam f 7.43; Chr. Sch. Hondecoestraat f 15.50; Calvennsch., Paramaribostr., A'dam f 20; Prinses Julianasch., Fahrenheitsstraat f 9.60; Juliana v. Stolbergsh., Columbusplein f 8.55; Calvennsch., Paramaribostr. f 30; Juliana-school, Pr. Julianastr. f 30; Groen v. Prinstererschool, Veerstr. f 11; 3 Oct., Chr. Sch. Jonge Arnoldusstr., Zaandam f 10; 15 Oct., Chr. Sch. Laren f 5.55; 21 Oct., IJmuiden-West f 25; Hoofddorp f 20; Comm. voor de Dessascholen te Amsterdam f 280; 12 Nov., Chr. Sch.

Nederhorst den Berg f 3; Chr. Sch. Suneraweg, Hilversum f 18.22; 19 Nov., Chr. Sch. Hondecoeterstraat, A'dam f 6.82; Calvennsch. Paramaribostr. f 20; 19 Dec., Castricum f 7.50; Santpoort f 17.50; Haarlmeer Oostzijde f 9.55; Heemstede f 65; 22 Dec., Chr. Sch. Sint Pancras f 10; Oranje Instituut Haarlem f 15; 31 Dec. Julianasch., A'dam-West f 40; Chr. Sch. L. O. Hoogeweg 61-63, Watergraafsmeer f 82.90.

3 Jan. 1939: Dr. A. Kuypersch., A'dam-Nd. f 26.32, 4 Jan., Chr. Sch. Haarlmeer Oostzijde f 14; id. Halfweg (Hoord P. de Zeeuw) f 17.24; id. id. (Hoofd W. v. Nes) f 13; Comm. voor de Dessascholen te A'dam f 175; 7 Jan., Gez. Sch. Vaartweg, Hilversum f 20.75; Scholen met den Bijbel, Weesp f 25; School Boschlust, Hilversum f 46.50; Chr. Sch. Laren f 3.75; 14 Jan., Keuchsch., Huizen f 8.13; Chr. Sch., Muiderberg f 2.50; 20 Jan. Vert. t. bev. Chr. Schoolonderw. voor de Stad Amsterdam f 17.33; Jan van Nassausch. te Nieuwendam f 2.50; Schoolbusjes; Vijfhuizen f 3.65; IJmuiden f 16.25; Haarlem f 100; Bloemendaal f 5.50; Velzen-Nd. f 12.50; Eiland Marken f 10; Chr. Sch., Koog-Zaandijk f 19; 3 Febr., Chr. Sch. De Boer, Andijk f 24.50; Chr. Sch. Oost-Andijk f 50; 4 Febr., Chr. Sch. met den Bijbel, Krommenie f 7.84; 6 Febr., Chr. Sch., Westzijde, Zaandam f 15.

Voor het tekort.

18 Aug., A'dam-W. f 135.76; N. Amster-Nd. f 61.25; A'dam-W. f 1; 6 Sept., Urk f 147; Andijk f 136.81; 14 Spet., Sint Pancras f 28; 16 Sept., Muiderberg f 1750; 19 Sept., Classe Zaandam. Saldo Zendingdag f 25; 3 Oct. Medemblik f 32.38; Enkhuizen f 405.12; 10 Oct. Alkmaar f 120.31; 15 Oct., Bussum f 360.81; Hilversum f 670.80; 20 Oct. Watergraafsmeer f 363.89; Nederhorst den Berg f 61.25; 29 Oct., Wormer f 43.63; 10 Nov., Zaandam f 500; Eiland Marken f 19.53; 13 Nov., Bergen f 7.32; Krabbendam f 5.30; Kolhorn f 18.40; Broek op L. f 73.58; Anna-Polder f 14.96; Wieringerwerf f 11; Bergen nagift f 0.94; Schagen f 6.22; Den Helder f 250; 22 Nov., Watergraafsmeer 2 giften: f 0.50 en f 2.50; 17 Dec., Schermerhorn f 17.50; H. Hugowaard f 32.83; Wieringen f 11.37; 19 Dec., Ankeveen f 10; Beverwijk f 25.80; Vijfhuizen f 25.80; Heemstede f 335.40; Halfweg f 30; 22 Dec., A'dam-Z. f 50;

7 Jan. 1939: Muiden f 15.84; Hilversum f 54.20; 25 Jan., Halfweg f 87.70; Haarlem f 150; 9 Febr., Opperdoes f 82.93.

De Commissie van Administratie,
J. v. d. GRAMPEL.
Ds. A. SCHWEITZER.

Zending te Makassar.

Onder vriendelijke dankzegging bericht ik de goede ontvangst van onderstaande giften (tot en met 21 Febr. 1939): P. v. 't R. te 's Gr. f 2.50; van de leerlingen Chr. School te Roodeschol f 15; opbrengst verkochte „Rijstkaarten”, zr. A. G. M. te 's-Gr. f 2; A. R. te E. V f 5; A. H. D. te W. f 4.50, „Rijstkaarten”.

Onder vriendelijke aanbeveling,
G. M. A. LAERNOES.

H. Tollenstraat 4. - Giro 289929 - Utrecht.

Chr. Perswerk Ned.-Indië.

Onder vriendelijke dankzegging bericht ik de goede ontvangst van onderstaande giften tot en met 21-2-'39).

Geref. Kerk te Bergambacht f 1.26; Z. Beyerland f 1; Bithoven f 5; Reitsum f 1; 's-Gravendeel f 0.50; Holwerd f 1; De V. te S. via den heer Lok f 5; Geref. Kerk te Raamsdonk f 0.50; Terschelling f 0.50; Midsland f 0.50; Tzummarum f 1; Ouderkerk f 1; Lioessens f 3.50; Brielle f 1; Ermelo f 10; Steenwijk f 2.50; Surhuisterveen f 3.50; Krommenie f 1; Zonnemaire f 1; Zwammerdam f 1; Ten Boer f 2.50; Dedemsvaart f 3; Hazerswoude f 3.50; Tzum f 1; Zaltbommel f 1; Overschild f 1; Westbroek (U) f 1; Ottoland f 0.50 Leme-

lerveld f 1; Breukelen f 2.50; Sleen f 2.50; Wommels f 1; De Glind f 1; Purmerend f 1; Zevenhuizen Z.-H. f 0.50; Ten Post f 1.

Een mooi rijtje! Maar we hopen, dat nog zeer veel Kerkeraden zullen volgen. We zonden aan alle gevers enkele exemplaren ter kennismaking van „De Zaaier”, zoo lang de voorraad strekt hopen we daarmee ook te gaan. Ook constateerden we met dankbaarheid, dat de aanvragen ter kennismaking met de mooie boekjes, verschenen in de „Zaaier-Bibliotheek” zich vernemenigvuldigen. Kent U deze evangelisatie-lectuur nog niet, vraag dan ook eens een proefzending. We ontvangen weer nieuwe voorraad.

Onder vriendelijke aanbeveling,

G. M. A. LAERNOES.

H. Tollenstraat 4 - - Giro 289929 - Utrecht.

Ontvangen uit de busjes in Januari van Henk Bijkerk en Bertus Vreden f 1.45; Henk, Mientje en Arie v. d. Velden f 2.62; Wim en Ab Kamphuis f 0.53½; Gré en Neeli Drexhage f 3.91; Gerke, Mientje, Annie en Ali Schmidt f 1.62½; Wim Burggraaff f 6.82; Jan, Rietje en Jopie Batelaan en Nelly Bareman f 5.09, Ali Drexhage, Bas Nederhof en Jan Visser f 5.37. Totaal f 28.98.

Februari van Jan, Rietje, Jopie Batelaar en Nelly Bareman f 8.78½; Frieda Hoffmans f 2.02½; Ali Drexhage, Bas Nederhof en Jan Vesser f 6.28½; Henk, Mientje en Arie v. d. Velden f 3.22; Wim en Ab Kamphuis f 1.50; Gré, Rietje en Frans Bloemendaal f 3.61; Richard en Neeli Drexhage f 3.17; Marietje Jopie en Willy Vlaanderen f 3.23; Gerke, Alie, Annie en Mientje Schmidt f 3.20; Willy, Keer, Miep Karssen en Leni Schaftenaar f 15.91½; Wim Burggraaff f 6.70; Jannie en Tonny Vos f 4.31. Totaal f 61.95½.

Namens de Kinder-Zendingsvereniging,
Mej. M. VAN NOOREN.

Bussum. Spoorlaan 15.

Giften voor de Chr. Huishoudschool te Poerworedjo. Januari 1939.

Mej. M. V. te Dieren f 5.50; dito (nagift) f 1.50; N. N. te Apeldoorn f 4.—; Mej. A. S. te Maartensdijk f 0.50; Zendingskrans te Harderwijk f 10.—; Contributies te Bennekom f 17.35; Contributies te Veenendaal f 27.50; Zendingscommissie te Aalten f 20.—; Kinder Zend.Ver. te Utrecht f 75.—. Totaal f 161.35.

Zooals u ziet, was Januari een buitengewoon goede maand. Aan allen, die van hun liefde voor de Huishoudschool (thans „Prinses Beatrix-School” geheeten) blijk gaven, hartelijk dank.

Er was deze maand een geschikte gelegenheid, om zonder onkosten geld naar Poerworedjo te verzenden. Hiervan hebben we gebruik gemaakt om het saldo op de postrekening, dat allengs tot f 350.— was uitgegroeid, naar Indië over te maken. Dat zal de dames daar een hart onder de riem steken.

Nu gaan we met een bijna ledige kas maar weer afwachten, wat er opnieuw zal binnenkomen.

Er is altijd zoo heel veel noodig. Zoo schreef Mevr. Veldstra me, dat de school, wil ze op peil blijven, een 4e leerjaar moet instellen. Prachtig, — alleen maar, daarvoor is bijbouw noodig van 2 leslokalen. En daarvoor weer moet het bestuur over f 3000 beschikken. Zegge: drie duizend gulden.

Hierover een volgenden keer nader.

Intusschen, met sterke aanbeveling

Uw dw.

J. F. NETELENBOS—Chevallier.

Hilversum, 31 Januari 1939.

Postrekening 263829.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van

het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak

18 December 1938 tot en met 21 Januari 1939.

Giften. I. van E. te L. f 1.—; „Zendingskrans „Arpad” te Huizum (Fr.), gedeelte opbrengst verkochte goederen f 85.—; Giften uit: Zwartebroek (Geld.) f 6.35; Baarn f 20.50; Groningen f 18.50; Epe f 11.54; Vleuten f 1.—; IJmuiden f 0.30; van de leerlingen der Oranjeschool te Alphen aan den Rijn, klasse III f 2.69½, klasse II f 1.75; klasse V en VI f 8.08½; klasse VII f 3.50; en voor een bijzonder doel bijeengebracht f 13.—; idem Kl. 3, 4 en 5 der Chr. School te St. Jansklooster; idem 5e klasse Chr. School te Zierikzee f 3.58; idem Chr. Nat. School te Kollumerpomp f 3.10; idem Chr. School te Twijzel f 10.—; Mr. v. d. B. te A. f 20.—; S. van E., aandeel Uniecollecte te Z. f 5.—; busje te Wijhe f 0.92; giften uit Apeldoorn f 5.—; plus f 10.—; L. B. te O. f 1.—; M. L. te W. f 2.50; J. C. te A. f 1.—; gift ontv. via de Geref. Kerk te Leiden f 5.—; personeel Gr. van Prinstererschool te IJ. f 6.—; U. G. te Z., collecte Kerstfeest f 8.—. L. de V.-B. te W. f 1.—; J. F. de J. te G. f 10.—; uit Nijkerk giften en contr. f 58.85.

Contributies uit: Haarlemmermeer-Oostzijde f 12.75; Zeist f 36.50; Dieren f 7.25; Kootwijkerbroek f 1.45; Zwartebroek f 9.—; Oosterbeek f 2.—; Olst f 4.75; Holten f 0.50; Rijssen f 0.50; Deventer f 3.25; Wijhe f 14.—; Bilthoven f 2.—; Hilversum f 35.65; Bussum f 27.50; Naarden f 8.25; Laren (N. H.) f 26.25; Weesp f 14.25; Nederhorst den Berg f 8.15; Huizen f 2.50; Muiden f 3.—; 's-Gravenland f 1.75; Beekbergen f 2.50; Leersum f 0.50; Harderwijk f 5.—; Almelo f 6.25; 's-Gravenhage f 2.75; Aerdenhout f 1.—; Haarlem f 0.25; Aalten f 2.—; Halfweg f 24.50; Groningen f 6.—; Amsterdam f 16.50; Kampen f 2.—; Vlaardingen f 1.—; Bilthoven f 1.50; Driebergen f 3.25; Linschoten f 5.55; Vleuten f 10.50; Enscheré f 15.—; Vriezenveen f 7.—; Wierden f 0.25; IJmuiden f 31.10 en Badhoevedorp f 0.50.

Geref. Kerken, giften: 's-Hertogenbosch f 2.—; Heinkenszand f 2.50; Doornspijk f 2.—; Treebeek f 1.—; Oude- en Nieuwe Wetering f 1.—; Zuidbroek f 1.—; Rijswijk f 2.—; Katwijk aan Zee f 5.—; Zuidland f 2.—; Leiden f 5.—; Hoozevee f 5.—; Hoek f 1.50; Loosduin f 2.50; Beetsterzwaag f 2.50; Nijkerk f 2.50; Doorn f 2.50; Nijenga-Opende f 2.50; Breukelen f 2.50; Nieuw-Amsterdam f 2.50; Numansdorp f 1.50; Amsterdam-West f 5.—; Opende (Gr.) f 1.—; Harlingen f 2.50; Appelscha f 1.50; Wetsinghe-Sauwerd f 2.50; Hilligersberg-Schiebroek f 2.—; Nijverdal f 2.50; IJmuiden-West f 1.50; Amstelveen f 2.—; Middelburg f 2.—; Pernis f 1.—.

Zendingscomm. Geref. Kerken. Zendingscomm. Geref. Kerk Amsterdam-Zuid, opbengst rondgang in de gemeente 467.—; 's-Gravenhage-West f 75.—; Rhenen f 2.50; Noordwijk-Binnen f 2.50; Hilversum f 25.—; Smilde (Hooghalen) f 1.—; Woubrugge f 2.50; Borsselen f 1.—; Wassenaar f 15.—; Oosterend-Hijlaard f 2.—; Geref. Evangelisatie te Oisterwijk f 5.—.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. B. J. v. M. te S. f 3.—; B. F. te P. f 0.50; J. C. v. S. te Den H. f 1.—; Pers. Geref. School te H. f 5.40 en Mej. J. K. te Z. f 4.50 KKS.

Kampen, 21 Jan. 1939.

K. R. HUMMELEN

Fernhoutstraat 24

Penningmeester van

Postrekening no. 196921.

het Idenburgfonds.

Suriname.

Een belangrijk onderdeel van de Aziaten-zending vormen de kinderhuizen, voor de Javanen te Leliëndaal en voor de Britsch-Indiërs te Alkmaar. In Leliëndaal is pleegzuster een Hollandsche onderwijzeres Ali de Vries, dochter van wijlen den bekenden Geref. inspecteur in 't Noorden. Ze ging een jaar of 4 geleden op eigen kosten en zonder waarborg van salaris

naar Suriname. Zoo gingen er datzelfde jaar 5 broeders en zusters. Beschamend van moed en aanpak zooiets. En God beschikte wonderlijk uitkomst en hulp! Post-Leliëndaal is tevens ook een Javaansch-Herrnhutter-gemeente en heeft een eigen Chr. School. Geref. vrienden, Zr. de Vries gaf haar rustige Hollandsche leventje, gaf haar bestaanszekerheid op! Mogen we van U dan vragen een kleine storting of overschrijving op het nu al zoo vertrouwde Idenburg-fonds? U weet: 196921.

Dank U zeer!

W. F. E. SMELIK.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

1ste verantwoording van 1 Jan.—25 Febr. 1939.

Prov. Groningen:

P. Timmermans, Zuidhorn, kalenders f 35.03½, idem Zend.kring f 9.96½; Per J. Klok, Oude Pekela f 65.—; K. Kladder, Leens, Zend.comm. rest 1938 f 116.60; idem, Schoolbusje f 7.40; A. R. Rijzebol, Zijldijk, busje Geref. Sch. f 6.78; L. Menninga, Delfzijl, halve ct. Ali Jonker f 0.50; A. v. d. Velde, Kielwindeweer, kalenders f 8.01; Mej. R. de Jonge, Zuidhorn, Meisjesver. f 10.—; Mej. R. Leffers, Stadskanaal, M.V. „Dorcas” f 22.05; J. Emaar, Siddeburen, nagift f 2.—; D. Smits, Zuidwolde, Gr. kalenders f 69.70; idem, halve ct. M. P. f 3.—; E. Kremers Hzn., Uithuizen, kalenders f 15.18; Geref. Kerk, Aduard, gevonden in de bus (spaarct. 1 ct. per dag) f 3.65; idem gift van een weduwe f 2.50; Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, coll.gift f 1.50; O. Oosterhof, Thesinge, kalenders f 18.85; B. Vrolijk, Vlagtwedde, busjes f 45.40, idem busje M.V. f 6.50; Mej. N. Busz, busjes Zend. comm. Bierum f 86.18; P. Meijer-Boven, Westvold, Old. Gez. K. te O. f 1.—; C. Poortman, Valermond, kalenders f 21.11; Geref. Kerk, Gerkesk. troobos, busjes door kinderen b/d huizen f 34.53; A. Roukema, Harkstede, Nikk. Chr. School f 7.32; W. Mulder, Sellinger, kalenders f 1.43; J. Meindertsma, Kommerzijl, Zend.comm. f 30.—; J. L. Zijlman, De Wilp, Zend.bl. en kalenders f 25.—; G. Rozendal, Haren, Schoolkinderen f 4.50; H. Wegener, Wildervank, contributie en Zend.bl. f 60.—; P. Timmermans, Zuidhorn, halve ct. T. de Jong f 1.30; idem, klas 5 en 6 Chr. School f 6.91; A. v. d. Velde, Kielwindeweer, nagek. kalenders f 1.—; P. Winter, Ten Post, Zend. comm. f 40.—; L. Menninga, Delfzijl, coll.gift f 2.—; Geref. Kerk, 2e Exlmond, ingekomen bij H. J. Meinders f 2.50; idem busje Meisjesver. Lydia f 12.—; J. Knol, Overschild, busjes f 13.50; idem, kalenders f 8.—; P. J. Norg, Westeremden, Zend.bladen f 5.65; K. Grasdijk, Oldekerk, Zend.comm. f 23.32; S. Smits, Zuidwolde, Gr. verschillende huisbusjes f 23.41; E. v. d. Veen, Ulrum, halve ct. van Antje Raven en Aaltje Mollema f 0.37; Mej. W. G. Dop, Westerlee, busjes Schoolkinderen f 6.60; Geref. Kerk, Kornhorn, coll.gift f 10.—.

H. Wegener, Wildervank, gift van N. N. f 5.—; Per H. Blaak, Marum, van de Geref. Kerk f 65.—; D. A. Koebrugge, Onstwedde, Zend.kas f 40.—; idem, busje Geref. Sch. f 37.97; P. Kieft, Enumatil, Geref. J.V. f 7.81; Geref. Kerk, Aduard f 35.—; Geref. Kerk, Groetegast, meerdere opbr. kalenders f 8.86; Mej. G. Haan, Groningen, Kinderzend. Nov. Dec. f 310.—; Fennie v. Dijk, Groningen, halve ct. f 0.50; Elly v. Dam, Groningen, halve ct. f 0.50; Mej. C. Schenkel, Spijk f 1.25; Dr. L. v. d. Zanden, Groningen, van een zilveren bruiloft f 2.83; T. W. Barkema, N. H. Brug, halve ct. f 0.50; Per Ds. S. Hoekstra, Groningen, 500 centen f 5.—; idem, kleingeld f 2.94½; idem, 2740 halve ct. f 13.70; Per Ds. M. B. van 't Veer, Groningen, 3320 halve ct. f 16.60; Geref. Kerk, Uithuizen, gift f 1.—; Ds. T. Klein, Woldendorp, busjes f 18.25; C. Lubberts, Zuidbroek, Zend.comm. f 40.—; K. Schuitema, Schouwerzijl, Spreekb. Ds. Scheele f 25.—; idem, busjes f 25.—.

Prov. Drenthe:

H. Blanken Wzn., Hoozeveen, Zend.comm. f 200.—; L. Matter, Nijeveen, busjes f 29.31; H. Blanken Wzn., Hoozeveen, Zend.comm. f 125.—; Per. Ds. D. Drenth: busjes Appelscha f 20.20; idem, kalend. Vries f 15.50; Mej. G. M. Hoozeveen, Appelscha, leerl. Chr. School f 6.—; Ds. A. J. Noordewier, Westerbork, Coll.gift f 5.—; Ds. N. van Haeringen, Zweelo, coll.gift f 2.50; J. de Vries, busje Chr. School, Amsterdamscheveld Nw Amsterdam f 5.50; Ds. D. Drenth, Zuidlaren, busjes f 104.90; K. Kraal, Ruinerwold, busje J.V. f 5.70, A. Slikers, Nieuwlande, busjes f 26.58; Joh. Leijssenaar, Alteveer, Zend.comm. f 125.—; H. Blanken Wzn., Hoozeveen, Zend.comm. f 130.—; Geref. Kerk, Emmercompasum, busjes f 24.80; Mej. M. Helsloot, Koeke, Meisjesver. f 18.95; W. van Veen, Beilen, busje Knapenver. f 2.10; Per Ds. Drenth: busje A. en R. de W. Oosterwolde f 8.14.

Prov. Overijssel:

J. Kassies Azn., Daarlerveen, busjes f 32.—; Geref. Kerk, Blokzijl, f 29.32; Ds. J. Bavinck, Gramsbergen, restant busjes '38 f 24.90; H. Pieltsjes, Nijverdal, Zend. comm. f 344.95; J. F. Fleurke, De Krim, verlovings G. S. en N. M. f 1.70; Geref. Kerk, Rouveen, coll.gift f 10.—; H. Hopman, Deventer, busjes Zend.comm. f 79.06; L. v. d. Berg, Vriezenveen, Zend.kal. en bl. f 21.10; R. Fennema, Ommen, Zend.comm. f 75.—; idem, coll.gift f 5.—; H. Bolhuis, Vroomshoop, coll. gift f 5.—; idem, coll.gift f 0.50; idem, saldo kalenders f 8.19; J. Olthoff, Hardenberg, Zend.ver. f 105.—; Per Ds. H. Post, St. Jansklooster f 70.—; H. J. Pierik, Berkum, Zend.comm. f 160.—; Ds. J. H. Meuleman, Den Ham, coll.gift f 10.—; J. A. Vos, Oldemarkt, busjes Antje Los en Geerte Wierda f 13.07; idem, busje Antje Los Kd. f 9.76; D. de Vries, Steenwijk, gift M.V. „M. en M.” f 5.—; idem, coll.gift f 5.—; J. van Mulligen, Hasselt, Zend.comm. f 65.—; P. de Liefde, Blokzijl, kalenders, f 18.56; H. Pieltsjes, Nijverdal, Zend.comm. f 556.50; J. de Jong, Nijverdal, Nikk. 1e klas Geref. School f 7.65; G. Bolhuis, Vroomshoop, coll.gift f 5.—; idem, saldo kalenders f 0.90; idem, busjes f 65.15.

Soembaweken Groningen:

Wildervank, nagiften f 9.75. Woldendorp f 17.37; Overschild f 72.50; Harkstede (nog voor 1938) f 73.20; Spijk f 269.45; Veendam f 118.27; Haren f 229.25; Uithuizen, nagiften f 6.15.

Soembaweken Drenthe:

Dwingelo f 201.35; Emmererfscheidenveen f 47.15; Zwartemeer f 2.50; Schoonebeek f 120.30; Gasselternijveveen f 98.50; Nieuweroord f 83.27; Vledder (nog voor 1938) f 30.—; Nijeveen f 81.50.

Soembaweken Overijssel:

IJsselmuiden nagiften f 24.—; De Krim f 187.25; Staphorst f 15.40.

2e Algemeene Collecte Prov. Groningen:

Kommerzijl (nog voor 1938) f 33.42.

2e Algemeene Collecte Prov. Overijssel:

Langeslag (nog voor 1938) f 16.55; Wilsum. Ov. f 5.45.

Voor dekking tekort over 1936/'37 en '38:

Per Ds. J. de Waard, Kampen, uit de Classis Zwolle f 170.27; idem, idem f 15.87; Geref. Kerk, Haaksbergen f 3.58; Per Ds. D. Drenth, van de Classis Assen, restant spaarbankboekje Classicale Zendingsdag f 40.

Diverse ontvangsten:

Z. Klinkert te Veenwouden f 2.50; J. van de Vliet, Deventer, rente legaatcommissie f 209.37.

Totaal te verantwoording f 6332.62½.

Met hartelijken dank voor de toezending.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.
Groningen 25 Febr. 1939. Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Getuigen. — Van Zendingsaangelegenheden: De medische hulpdienst onzer Zending; De geestelijke verzorging van de Zendingsziekenhuizen en de nazorg voor de ontslagen patiënten; De Zendingskalender voor 1939; Iets over de Opleidingsschool te Djokja. — Zending van de Gereformeerde Kerk van Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Noord: Dr. en Mevr. Bakker-Dethmers; Een jubileum van een Zendingsvriend; — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Jaaroverzicht 1938; De heer en Mevrouw Meurs—v. d. Sluis; De Zendingscollectantjes te Sliedrecht. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Mej. A. Bogaards. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Wongsodjojo en de gemeente Gandek; Belangrijk schrijven over de Chr. Huishoudschool te Poerworedjo; De Zendingscollectantjes te Brielle. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: Holwerd's Zendingscommissie met haar collectantjes; Nieuwolda's Zendingscollectantjes; Statistiek van het Zendingsterrein Wonosobo. — Zending van de Geref. Kerk in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Verslag West-Soemba (Oostelijk deel) over het 2e halfjaar 1938; Schetsen uit Soemba. — Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken te Malang en Semarang; Medische hulp in Makassar. — Overzicht van het onderwijs in Ned. Indië. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: Geref. Kerken in Ned. Indië; Toestanden in China; Informatie-Bureau voor uitzending van Chr. onderwijzers naar Indië. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

GETUIGEN

En gij zult Mijne getuigen zijn.

Hand. 1 : 8.

Christus heeft de apostelen geboden van Hem te getuigen. En in die apostelen ook de gansche Kerk. Zij moet getuigen van Christus' dood en opstanding, van Zijn vernedering en verhooging, van Zijn komst en wederkomst. De christelijke godsdienst is van het begin af geweest een religie des getuigens.

Dit kan niet van alle godsdiensten gezegd worden. De animistische of inheemsche godsdiensten zijn niet op het getuigen aangelegd. Zij gaan niet over tot uitbreiding onder andere stammen of volken. Zij beperken zich meestal tot den eigen kring, uitgaande van de gedachte, dat elk volk of iedere stam of kring zoo zijn eigen godsdienst heeft.

De christelijke godsdienst echter kan niet tot een enkel volk beperkt worden. Als de eenig ware godsdienst moet hij verbreid worden naar allen kant.

Christus Zelf heeft gezegd: „Gij zult Mijne getuigen zijn, zoo te Jeruzalem als in geheel Judea en Samaria en tot aan het uiterste der aarde”.

Christus beveelt Zijn discipelen, die Hij tot apostelen maakte, Zijn Evangelie overal te verkondigen, beginnende van Jeruzalem, dat is de allernaaste kring; doorgaande tot Samaria, dat is verder af en onder een niet-Joodsch volk; en ook tot aan het uiterste der aarde, dat is de grootst mogelijke omtrek en omvattende alle volkeren der aarde. Zoo had Hij ook bevolen: „Predikt het Evangelie aan alle creaturen”. En: „Gaaf dan henen, onderwijst alle de volkeren”. Zoo kan Christus bevelen. Hij is de Koning, Die het te zeggen heeft; de Priester, Die Zelf Zijn volk gekocht heeft met Zijn bloed; de Profeet, Die getuigt en doet getuigen.

Zoo hebben ook wij acht te geven op het bevel van Christus. 't Is het groote Zendingsbevel, dat nog altijd kracht heeft.

Christus *begenadigt* Zijn discipelen met dit heerlijke voorrecht. Zij mogen getuigen zijn; getuigen zijn van Hem, den Christus Gods. Zij zijn aanschouwers geweest van Zijn vernedering en van Zijn verhooging, van Zijn lijden en sterven, van Zijn heerlijkheid na Zijn opstanding en bij Zijn hemelvaart. En nu mogen ze van dit alles, van Hem Zelf, getuigen. Zij mogen getuigen van den rijken Christus, Die arme zondaren zaligt; van den barmhartigen Hoogepriester, Die medelijden heeft met onze zwakheden; van onzen grooten Voorspreker bij den Vader, Jezus Christus, den Rechtvaardige, Die een verzoening is voor onze zonden, en niet al-

leen voor de onze, maar ook voor [de zonde] der geheele wereld, 1 Joh. 2 : 1, 2.

Welk een voorrecht van dezen Christus te mogen getuigen! Welk een genade voor de apostelen, al hebben ze er ook om moeten lijden! Welk een zegen ook nu, al brengt het soms nog vervolging mee! Welk een blijde Zendingsgedachte, ook nu geldend en nog steeds bezielend: mede-arbeiders Gods te mogen zijn voor de uitbreiding van Zijn Koninkrijk, voor de planting Zijner Kerk.

Christus *bekwaamt* ook Zijn apostelen. Gij zult ontvangen de kracht des Heiligen Geestes, die over u komen zal. De Heilige Geest zou uitgestort worden en is uitgestort. Die Geest zou hen leiden en bekwamen. Hij zou hun kracht geven en wijsheid en moed en alles wat zij tot het getuigen van noode hebben. En nog wil Christus Zijn Kerk en al Zijn dienaren door Zijn Geest bekwamen. Ook in de heidenwereld en onder de Mohammedanen en overal, waar zij heengaan met het rijke Evangelie van Gods genade.

Zoo heeft Hij gedaan in den eersten tijd.

Zoo doet Hij nog, gelijk we zien op onze Zendingsvelden.

Ook de arbeid der Gereformeerde Kerken, zooals die verricht wordt op Midden-Java en op Soemba, is er blijk van.

Ook zien we dat op andere Zendingsterreinen. We mogen veel vrucht aanschouwen. De velden zijn wit om te oogsten. 't Mag ons bemoedigen om met volharding en toewijding voort te gaan, dankbaar dat wij Zijne getuigen mogen zijn.

N.

R. H.

Van Zendingsaangelegenheden.

De medische hulpdienst onzer Zending.

De zending onzer kerken mag zich door den zegen des Heeren verheugen in gestadigen groei. Op alle terreinen breidt het werk zich naar alle zijden voortdurend uit. In den loop dezer eeuw is de Gereformeerde zending in elk opzicht meer dan vertienvoudigd.

In zeer bijzondere mate geldt die groei het medische werk. Bij het begin dezer eeuw was de omvang van dien arbeid nog zeer gering.

Er was toen één arts, de pionier onzer medische zending, wijlen Dr. J. G. Scheurer. In Maart 1900 is het Petronellahospitaal geopend met 14 patiënten, en een tiental Inheemsche helpers en bedienden, terwijl er in totaal voor 100 patiënten plaats was. Het hospitaal had 5 zalen elk van 20 bedden. En in den loop van dat jaar zijn twee Hollandsche verpleegsters Mej. J. H. Kuyper en Mej. J. C. Rutgers naar Djokja gegaan om de zending te dienen. Zoo stond het bij het begin dezer eeuw.

Thans heeft onze zending meer dan 30 artsen in dienst en evenzo meer dan 30 Europeesche verpleegsters. Er zijn 10 hoofdhospitalen en meer dan 20 hulphospitalen. En het aantal bedden waarover

de medische dienst beschikt loopt al ver over de 3000. Het Petronella-hospitaal met zijn dependancen beschikt alleen reeds over 1243 bedden. En de uitbreiding gaat steeds nog door. Wel heeft de crisis met haar gevolgen de groei wat tegengehouden, maar ondanks de malaise is toch de uitbreiding op vrijwel alle terreinen voortgegaan. Nu ligt in dien gestadigen groei ongetwijfeld een rijken zegen. Al meer heeft de zending door den medischen dienst gelegenheid om die duizenden en tienduizenden Inheemschen min of meer in aanraking te brengen met het Evangelie. En we mogen den Heere danken, dat Hij aan dien tak van ons zendingswerk zoo groote uitbreiding geeft. Ook daardoor opent Hij de deuren voor het Evangelie van Christus.

Maar die geweldige uitbreiding brengt ook een ernstig gevaar mede. Dat gevaar is dit, dat vooral de groote hospitalen almeer worden een groot bedrijf, dat voor de Inheemsche maatschappij al meer waarde heeft, maar dat te veel het zendingskarakter verliest. Dat is een natuurlijk gevolg van de verbazende toename der patiënten, die om behandeling vragen. De geestelijke verzorging komt daardoor wel wat in het gedrang.

Niet alsof die verzorging verwaarloosd wordt. Dat zij verre. Van onze missionaire artsen en verpleegsters mag in het algemeen gelukkig gezegd worden, dat zij den medischen dienst zien als hulpdienst voor de zending en dat zij zich zelf voelen als zendingsarbeiders en zendingsarbeidsters. Ook wordt wel in elk hospitaal geregeld met de patiënten gesproken en gebeden en het Evangelie gebracht, zoo wel door het medische personeel als door de missionaire predikanten en hun helpers.

Maar de dokters hebben het meestal zoo overstelpend druk met de medische behandeling der honderden patiënten, dat er bijna geen tijd overschiet om rustig enkele uren te wijden aan de geestelijke verzorging van de patiënten en het Inlandsch personeel. En met de verpleegsters staat het al even zoo. Eigenlijk is er veel te weinig personeel voor den aldaar groeienden toeloop van patiënten, althans in de groote hospitalen.

En de missionaire predikanten op de meeste terreinen hebben de handen vaak meer dan vol met allerlei noodzakelijken arbeid, zoodat zij met den besten wil van de wereld geen voldoende tijd hebben voor de geestelijke verzorging van de patiënten en het Inlandsch personeel der ziekenhuizen. En ook de „nazorg” van de ontslagen patiënten komt door die drukte thans niet voldoende tot haar recht.

Deze zeer belangrijke aangelegenheid is, zooals we vroeger reeds mededeelden, besproken in een vergadering van vertegenwoordigers der verschillende zedende kerken en de onderscheiden deputaties voor de zending, gehouden in October van het vorige jaar. Daar is toen een commissie aangevoerd om hierover een rapport en advies te ontwerpen.

Dit rapport en advies, dat is opgesteld door Dr. D. Bakker, den directeur van het Zendingshospitaal te Klaten, luidt aldus:

De geestelijke verzorging van de Zendingsziekenhuizen en de nazorg voor de ontslagen patiënten.

Het karakter van de Gereformeerde ziekenhuizen op Java en Soemba, die den naam van *Zendings-*

hospitalen dragen, dient zoodanig te zijn, dat naast een zoo goed mogelijke medische behandeling en verpleging, de geestelijke verzorging van de zieken en de nazorg voor de ontslagen patiënten niet worde verwaarloosd.

In het algemeen kan gezegd, dat wat de behandeling en verpleging betreft, deze geschieden volgens de eischen, die de medische wetenschap in den tegenwoordigen tijd er aan stellen.

Wat echter het tweede betreft, de geestelijke verzorging in de ziekenhuizen en de nazorg vóór de ontslagen patiënten, deze komen niet voldoende tot hun recht en behooren te worden georganiseerd. Op ons Zendingsterrein hebben wij een zeer uitgebreide medische Zending, een groot apparaat door God ons gegeven, dat wij dienstbaar moeten maken voor de uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Daartoe is noodig, dat wij ons bezinnen over twee dingen: 1. de geestelijke verzorging van het personeel; 2. de nazorg van de patiënten.

Wat de geestelijke verzorging van het personeel betreft deze behoort te geschieden door den missionaire predikant ter plaatse in overleg met den directeur en het stafpersoneel van het ziekenhuis. Van alle arbeiders aan het Ziekenhuis moet geëischt worden, dat zij de taal van het volk waaronder zij werken spreken op een zoodanige wijze, dat zij behoorlijk leiding kunnen geven aan het inheemsche personeel en een geestelijk gesprek kunnen voeren met de patiënten.

Het is gewenscht, dat deze eisch wordt opgenomen in de instructie, en dat evenals de arts een cursus volgt voor tropische geneeskunde, hij ook een cursus volgt ter voorbereiding voor zijn geestelijke taak, een mogelijkheid, die nu bestaat nu er een Zendingsprofessor is benoemd. Alleen indien van het Europeesche personeel een krachtige leiding uitgaat, zal ook het inheemsche personeel in dezen zijn plicht volbrengen.

Het is gewenscht, dat de missionaire predikant geregeld met het personeel besprekingen voert over den geestelijken arbeid in het Ziekenhuis en dat daar de moeilijkheden en mogelijkheden worden besproken.

Voor het inheemsche personeel houde de missionaire predikant geregeld cursus waarin hij op praktische wijze allerlei onderwerpen behandelde, die zij noodig hebben voor het vervullen van hun geestelijke taak.

Wat de verzorging der verpleegden en de nazorg der patiënten betreft, deze behoort te geschieden door den missionaire predikant, zijn goeroes-indijl, de doktoren, zusters en het inheemsch personeel. De doktoren, zusters en het inheemsch personeel, die dagelijks met de zieken in aanraking komen, zullen telkens ongezocht de gelegenheid hebben met de zieken over geestelijke dingen te spreken. Deze arbeid moet geschieden in nauw verband met den predikant en zijn goeroes-indijl, die opgave moeten krijgen van de patiënten en dien arbeid moeten voortzetten.

De missionaire predikant belegge een- of tweemaandelijksche vergaderingen met het stafpersoneel en het inheemsche personeel ter bespreking van de mogelijkheden van het evangelisatiewerk op de zalen en onder de ontslagen patiënten waarna besloten wordt met een korte bidstond.

Zullen de bovengenoemde regels in praktijk worden gebracht, dan zal dit aan het Zendingswerk verschillende eischen stellen.

In de eerste plaats zal de bezetting van het hospitaal met medisch personeel zoodanig moeten zijn, dat doktoren en zusters ook gelegenheid hebben zich te wijden aan het geestelijk werk. Nu is de toestand dikwijls zoo, dat de doktoren en zusters door den velen medischen arbeid niet in staat zijn ook al willen zij dit gaarne, zich te wijden aan hun geestelijke taak. Hierbij moet bij de benoeming van het personeel nadrukkelijk rekening worden gehouden.

In de tweede plaats moet door de missionaire predikanten meer aandacht worden besteed aan de geestelijke verzorging van het hospitaal. Voor de grootere hospitalen zou het aanbeveling verdienen, dat een predikant werd aangesteld voor het ziekenhuis; in de kleinere ziekenhuizen zou men daarvoor een Javaansche predikant kunnen benoemen. Is dit niet mogelijk, dan make de predikant een of meerdere van zijn beste goeroes-indijl vrij, die zich geheel aan dien arbeid moeten wijden.

Indien mogelijk worde voor de vrouwenafdeeling een vrouwelijke evangeliste te werk gesteld. Over al dezen arbeid worde geregeld verslag uitgebracht aan den miss. predikant, die deze rapporten ter kennis brengt van het medisch personeel.

De Zendingsarbeid zal door al deze maatregelen vermeerderen, maar wij mogen ook verwachten, dat God daarop ook meerderen zegen zal geven.

Duidelijk wijst dit rapport den weg, dien het op moet met den medischen dienst onzer Zending.

Het is, althans wat de grootte hospitalen betreft, beslist noodzakelijk, dat er, zal het missionair karakter gehandhaafd blijven en aan de geestelijke verzorging en nazorg de noodige zorg worden gewijd, één van de missionaire predikanten worde aangewezen om in hoofdzaak zijn tijd en kracht daaraan te besteden.

Bij de bespreking van dit rapport in eene vergadering van al onze Zendingen, gehouden 29 Maart l.l. vond deze gedachte algemeen bijval, ook al dacht men, dat de finantiele zijde van dit vraagstuk nog al bezwaar zou opleveren.

Tot onze blijdschap vernamen we, dat wat het grootste hospitaal betreft reeds pogingen in het werk worden gesteld om te komen tot het beroepen van een missionair predikant, die speciaal de geestelijke verzorging van het Zendingsziekenhuis en de nazorg van de ontslagen patiënten op zich zal nemen.

De Zendingskalender voor 1939.

Het doet ons genoegen te kunnen vertellen, dat het met den Zendingskalender ook over 1939 weer goed is gelooopen.

Evenals ten vorigen jare bedroeg de oplage ook ditmaal 80700 exemplaren. En die oplage is ook vrijwel geheel geplaatst. Hier en daar was het getal, dat gevraagd werd, iets minder dan een vorig jaar, maar elders was het weer wat hooger, zoodat we toch op hetzelfde peil zijn gebleven.

Het schijnt wel, dat de Kalender zijn hoogtepunt nu wel zoo wat heeft bereikt. Het cijfer 80700 is trouwens een zeer respectabel getal, dat mag stemmen tot tevredenheid. Vermoedelijk is er geen enkele

christelijke kalender, die grooter oplage heeft.

Toch zou het getal nog wel wat hooger kunnen worden. Er zijn nog onderscheidene kerken, waar slechts een onnoozel klein getal kalenders geplaatst wordt. Stellig kon, als men overal behoorlijk medewerkte, de oplage nog wel met enkele duizenden worden verhoogd. En daarmede zou de zending worden gediend. Want ook deze eenvoudige kalender bevordert het werk der zending.

Voooreert is de finantiele winst niet te versmaden. Evenals het Zendingsblad, wordt ook de Kalender vanwege de Zending uitgegeven. De Kalender is eigendom van de Zending. De zuivere winst komt dan ook geheel aan de Zending ten goede. Het zuivere saldo was dit jaar f 4260.14½. En dat saldo is geheel gestort in de Generale Zendingskas, die dat bedrag uitstekend kan gebruiken. Het vorige jaar bedroeg het saldo f 4401.64½. Dus iets meer dan dit jaar. Het papier was echter ditmaal nog al wat duurder in prijs. Dat is de eenige oorzaak waarom het saldo nu wat lager is. En al is het iets minder, toch zijn we dankbaar, dat de kalender weer zoo'n beduidend bedrag in de Zendingskas bracht. Ook hier blijkt weer de macht van het kleipe. De Zendingskalender is zeer goedkoop, slechts 11 cent per exemplaar. En toch brengt dit een kostelijke bate voor de zendingskas.

Maar stellig is van nog meer beteekenis, dat de kalender die in duizenden eenvoudige gezinnen een plaatsje heeft aan den wand, van dag tot dag aan de Zending herinnert. Het is zoo noodig, dat we telkens weer herinnerd worden aan het groote en in onze dagen zoo rijk gezegende werk der zending, waartoe de Heere de Kerken roept.

En zij het dan ook op bescheiden wijze, helpt ook de kalender er aan mee om de gedachte aan de zending levendig te houden en de belangstelling en het gebed er voor te versterken, vooral in die gezinnen waar hij ook metterdaad gelezen wordt.

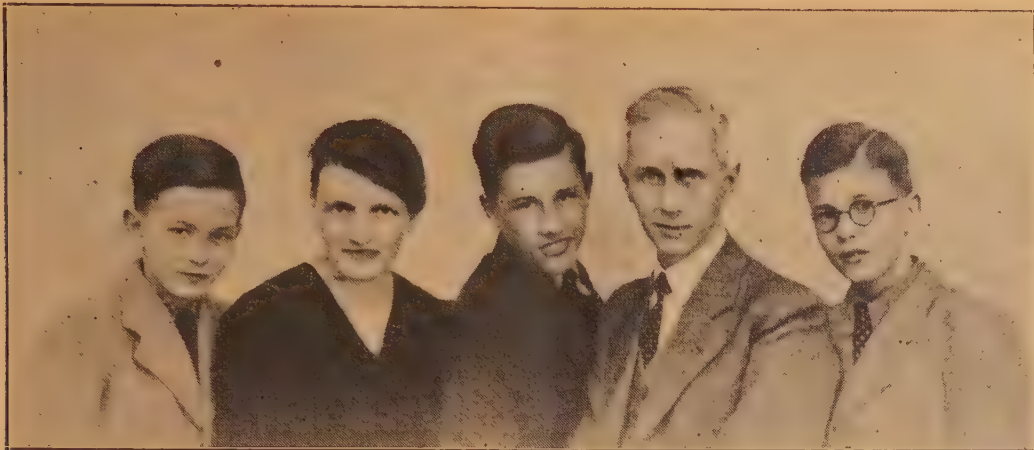
Gaarne wenschen we redactie en uitgeefster geluk met het resultaat, dat ook ditmaal weer met den kalender bereikt werd.

Iets over de Opleidingsschool te Djokja.

Ds. A. Pos, docent aan de Opleidingsschool te Djokjakarta zond aan de deputaten der Generale Synode voor de Zending een schrijven waaraan het volgende is ontleend.

16 Maart hadden wij eindexamen in den Javaanschen cursus. Dit examen werd namens de Afz. Vergadering bijgewoond door de predikanten Keuchenius en Van Reenen. Zoowel de Docenten als de afgevaardigden van de Miss. Vergadering konden met vrijmoedigheid alle 24 leerlingen het diploma uitreiken. De op het examen blijkende resultaten van het onderwijs waren zeer gunstig. Overigens zijn er wel enkelen, die we niet dan met zorg laten gaan. Toch was dat niet van dien aard, dat we moesten adviseeren om ze niet tot het examen toe te laten, of geen diploma uit te reiken.

Met de verschillende predikanten hebben wij voor het examen over hun leerlingen gesproken. Wij hebben hen zooveel mogelijk ingelicht over de kwaliteiten van hun leerlingen, en hun advies gegeven over de plaatsing der nieuwe goeroes Indijl in het werk.

Dr. en mevr. Bakker—Dethmers.

Den daarop volgende avond hadden wij een afscheidsavond, waar in tegenwoordigheid van vele leden van de Javaansche gemeente en Hollandsche zendingsarbeiders afscheid genomen werd van de vertrekkende leerlingen, en ook van Br. Wolterbeek die met verlof gaat, en evenzoo reeds van Dr. Bavinck met het oog op zijn naderend vertrek. Het was een schoone avond, waarbij wij gevoelden welk een sterke band er in deze drie jaren tusschen Docenten en leerlingen gelegd is.

Heden is br. Wolterbeek naar Batavia vertrokken. Dr. Bavinck en ik zetten nu den Hollandschen cursus voort tot eind Mei, wanneer Dr. Bavinck hoopt te vertrekken naar Holland. In de maanden Juni en Juli wordt dan vacantie gehouden. Eind Juni hoopt Dr. Bakker terug te komen zoodat Dr. Bakker en ik dan van Augustus tot den terugkeer van Br. Wolterbeek het werk aan den Hollandschen cursus doen.

Wij stellen u voor om bij den terugkeer van br. Wolterbeek een nieuwen Javaanschen cursus te beginnen. Het begin van dezen cursus, hetzij in November 1939, hetzij in Januari 1940, kan nog nader in overleg met de heeren Bakker en Wolterbeek door de Afz. Vergadering vastgesteld worden".

Santpoort, 30 Maart '39.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Dr. en Mevrouw Bakker-Dethmers met hun gezin.

Als dit No. van het Zendingsblad verschijnt is voor Dr. en Mevr. Bakker-Dethmers de tijd van hun tweede verlof reeds weer voorbij.

Naar het voornemen was, zijn zij 14 April van Genua met de „Poelau Bras" weer naar Java teruggekeerd.

Zooals men weet is Dr. D. Bakker Geneesheer- Directeur van het hospitaal te Klaten, in belangrijkheid de tweede plaats van het vorstenland Soerakata. Dit hospitaal wordt geëxploiteerd door de zending. Maar de kosten worden betaald door een Cultuur-Maatschappij. Dit hospitaal verkeert dus in een

zeer bijzondere positie. Het mag zich echter verheugen in een gezonden groei en staat evengoed als de andere Zendingshospitalen in dienst van de Zending.

Dr. D. Bakker en Mevrouw zijn voor de eerste maal naar Indië gegaan in 1924. Hij werd uitgezonden door de Kerk van Amsterdam naar Djokja.

In 1927 werd hij benoemd tot directeur van het „Dr. Scheurer's hospitaal" te Klaten. In December van dat jaar aanvaardde hij de directie van dit uitstekend ingerichte ziekenhuis. Hun eerste verlof genoten zij in 1931. In Juli 1938 kwamen zij voor de tweede maal met verlof naar Nederland.

Over dezen verloftijd viel echter een dubbele schaduw.

Mevrouw is een dochter van wijlen Ds. Dethmers van Sneek, die 4 Mei van het vorige jaar aan de gevolgen van een droef ongeval is overleden. Mevrouw heeft haar Vader, die nog zoo gezond en sterk was, niet mogen weêrzien.

En de tweede schaduw is, dat zij hun drie kinderen bij hun vertrek in Holland moesten achterlaten. Hun drietal ferme jongens: Wessel, die 14 jaar telt en is genoemd naar wijlen Grootvader Dethmers, Dirk, die heet naar wijlen Grootvader Bakker, de eerste docent van de Opleidingschool te Djokja, en die in Mei 13 jaar wordt en Henry, die elf jaar is, moesten met het oog op hun verdere opvoeding in Holland blijven.

Wel hebben Dr. en Mevrouw Bakker-Dethmers een goed tehuis gevonden voor hun kinderen. Maar het viel hun toch wel zwaar, dat zij al hun kinderen hier moesten laten.

Dat is steeds één der moeilijkste dingen in het leven der Zendingsmensen, dat zij hun kinderen, zoodra deze omstreeks 12 jaar worden voor hun verdere opvoeding meestal in Holland moeten achterlaten of hierheen moeten zenden.

Ook Dr. en Mevr. Bakker-Dethmers hebben dit diep gevoeld. Maar zij brengen dit offer gewillig omdat de zaak der zending, die zij mogen dienen, hun lief is.

W. B.

Een jubileum van een Zendingsvriend.

Dezer dagen zal het 25 jaar geleden zijn, dat br. P. v. d. Weide benoemd werd in onze Zendingscommissie

als bestuurslid en tevens als wijkbroeder. Met liefde, ijver en zeer groote nauwgezetheid heeft de jubilaris al die 25 jaren onafgebroken de zendingsbelangen van onze kerk behartigd, zoo plichtsgetrouw, dat het anderen tot jaloerschheid moet verwekken.

P. v. d. Weide.

Vanaf 1914 tot 1926 was hij secretaris der Commissie en daarna al die tijd Contra-boekhouder.

Nog dit voorjaar werd hij wederom door de Kerkeraad voor 4 jaar als commissielid herkozen.

Tal van broeders heeft hij zien komen en gaan. Velen zijner eerste medewerkers zijn door de dood weggenomen.

Al begint hij ook de last der jaren te voelen, toch doet hij nog met dezelfde trouw en liefde de arbeid, die van hem gevraagd wordt.

Wij meenden, dat dit feit niet ongemerkt mocht voorbijgaan, vooral ook omdat het hier betreft zulk een trouw arbeider in dit deel van de wijngaard des Heeren.

Dat de Heere hem nog vele jaren de lust en de kracht moge geven om op deze post te staan is onze wensch.

De Zendingcommissie der Ger. Kerk van Bodegraven.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Jaaroverzicht 1938.

(Verkort).

Den Eerwaarden Kerkeraad der Geref. Kerk te Amsterdam.

Hooggeachte Broeders,

Laat ik mogen beginnen met Uw aandacht te vra-

gen voor verschillende dingen die nu anders zijn, dan ze op 1 Jan. 1938 waren, en die dus spreken van groei en ontwikkeling in het afgelopen jaar.

Allereerst wil ik dan spreken over het leven in onze Javaansche kerken, de volgroeide vrucht van Uw arbeid hier. En dan valt het op dat op 1 Jan. 1939 het aantal dier kerken 10 bedraagt, tegen 7 in het vorige jaar. Bovendien zijn 4 dezer kerken nu geheel zelfstandig, n.l. *Djokja, Wates, Ngoelakan* en *Kalipenten*, tegen één in het vorige jaar. Dit zijn getallen, maar getallen die spreken van zegen en groei, die God gaf, en van toenemende activiteit van de Javaansche gemeenten. Te meer valt dit op wanneer U weet dat aan een dezer gemeenten, n.l. *Wates*, ook is toevertrouwd de zorg voor de groepen *Pandjatan* en *Wonogiri*, zoodat in het afgelopen jaar zoo goed als een heel ressort zelfstandig geworden is.

Dat deze zelfstandigheid geen schijn is moge U blijken uit het feit dat deze gemeenten ernst maken met de vragen van kerkregeering en verbreiding van het Evangelie in de niet-christelijke omgeving, en dat ze voorts zich inspannen te voorzien in de kosten van het eigen kerkelijk leven. Voor de gemeente *Wates* is dit reeds mogelijk, voor *Ngoelakan* en *Kalipenten* nog niet ten volle, maar ook hier wordt stelselmatig in die richting gewerkt, met als voorloopig resultaat een niet onaanzienlijke stijging in de toegezegde bijdragen voor dit jaar.

Blijk van gezonde opvatting inzake kerkplanting gaf ook de kerk van *Wates* door in *Pandjatan*, gelegen in een streek waar wel de sterkste uitbreidingskansen liggen, een ruime eenvoudige kerk te bouwen, in de plaats van het huis waarin tot nu toe vergaderd werd. Doel is dus, niet het zoo groot mogelijk maken van eigen gemeente, maar een zoo spoedig mogelijke instelling der ambten daar ter plaatse, waardoor dus een nieuw centrum ontstaat in een streek waar overal belangstelling gevonden wordt. Dit nieuwe kerkgebouw zal eerstdaags in gebruik genomen worden.

De bouwkosten ongeveer f 1000 worden voor drievierde deel door *Wates* gegeven, f 150 werd geleend en f 100 meende ik namens de Zending te mogen toezeggen.

Hoewel het niet in de bedoeling kan liggen, dat de Zending zich nu geheel uit dit ressort terug trekt, toch zal in verband met een groot tekort aan goeroe's Indjil, overwogen worden, aan dit ressort één of meer van de thans daar werkzame goeroe's te onttrekken, en het feit dat dit mogelijk is, aangezien de kerken zelf systematisch de evangelie-verkondiging hebben aangevat, met gebruikmaking ook van in de gemeente schuilende krachten, is voor U een reden te meer U te verblijden over wat in dit ressort groeide onder de zegen van God.

Afzonderlijke vermelding verdient nog het feit dat in de *desa Solo*, waar een Zendingsschool bestaat, dit jaar de eerstelingen worden gedoopt, als vrucht van het zendingsonderwijs. Deze christenen behooren tot de gemeente *Ngoelakan*.

De groep *Wonogiri* ontwikkelt zich in een zeer goede richting en begint geleidelijk ook vat te krijgen op de niet-christelijke omgeving.

Zeer verblijdend is ook de gang van zaken in een andere geïnstitueerde gemeente, n.l. *Wonosari*, waarbij ondergebracht zijn al de niet geïnstitueerde groepen in het Zuid-gebergte: *Ngembes, Kalongan, Tjandi*,

Poegeran, Soesoekan en Djepitoe. Na de snelle groei van de gemeente hier in de jeugdijaren, trad een periode van betrekkelijke stilstand in, gedurende welke het gemeentelijk leven zich consolideerde en verdiepte. Het jaar 1938 deed vermoeden, dat we ook hier weer een periode van snellere groei tegemoet gaan. Eenige punten als Ngombos en Djepitoe die betrekkelijk lang stationair waren gebleven, mochten een aanzienlijke toename in ledenaantal boeken, terwijl op verschillende nieuwe punten belangstelling is ontstaan, en gevraagd wordt om onderricht, zoo dat we vaak bijna niet weten hoe aan al die aanvragen te voldoen. Een zeer mooi gevolg hiervan is dat hierdoor veel christenen, vooral onze onderwijzers, geprikkeld worden mee te gaan werken, zoodat ook hier zich met en om den Kerkeraad een legertje vormt, dat met blijdschap en moed zich gereedmaakt en luistert naar de aanwijzingen van den Heer der Zending. Evenals het vorige jaar werd ook nu weer een propaganda-tocht ondernomen, deze maal met als uitgangspunt de gemeente te Ngembes.

De gemeente Tjandi bouwde zich een kerkje, dat in de maand December in gebruik genomen kon worden.

Zoo geeft ook dit ressort gegronde hoop op uitbreiding en doorwerking van het evangelie. Uit Zendingsoogpunt is het een prachtig terrein met veel mogelijkheden, daar talrijke belemmeringen, die in andere deelen van het terrein bestaan, hier nog niet of in zeer geringe mate gevonden worden, terwijl de gemeente hier al meer nadert tot de toestand van volwassenheid, ook al zal wat betreft de kwestie van zelf onderhoud, deze gemeente niet aanstonds kunnen bereiken wat een gemeente als Wates deed.

Ngenta Enta leeft in de eerste blijdschap over haar institueering en zocht contact met omliggende groepen als *Kebonagoeng* en *Rewoeloe*. Ook hier is verwachting dat men daarin zal slagen. Voor *Kebonagoeng* zal dit een zegen zijn, omdat deze trouwe maar weinige zelfvertrouwen bezittende groep dan de steun zal kunnen ontvangen van een sterkere, maar bovenal om *Rewoeloe* is het zeer te hopen dat deze plannen doorgaan, omdat *Rewoeloe* ten zeerste noodig heeft een geregelde kerkelijke bearbeiding. Misschien dat dan veel wat nu in deze groep zorg baart, verandert ten goede.

Het is een lust met de nog jonge Kerkeraad van *Ngenta-Enta* samen te werken. Hier leeft werkelijk het besef van door God geroepen te zijn, en dan geeft Hij ook wijsheid en kracht om de opgelegde taak te volbrengen.

Ik moge dit deel van het verslag besluiten met eenige mededeelingen aangaande de stadsgemeente Djokja.

Een aanzienlijk deel van de groei in het afgelopen jaar, komt voor rekening van deze gemeente, ze telt nu 1236 leden, een respectabel aantal.

Toch zijn er naast de vele verblijdende dingen die deze gemeente te zien geeft, ook dingen die met zorg ons vervullen. Ds. Sopater, hoewel herstellende, is niet opgewassen tegen de zware eischen die een zoo groote gemeente stelt. Wel doet de kerkeraad alles wat in zijn vermogen is, om de gemeente op peil te houden, maar deze krachten zijn ook beperkt. En eigenlijk moest een gemeente als deze twee predikanten hebben die hun volle kracht aan het werk konden geven, zoowel naar binnen als naar buiten.

Dit wil evenwel niet de indruk wekken alsof de toestand ontmoedigend is. Er zijn dingen die tot blijdschap stemmen. De gemeente wordt opgewekt om te zijn een licht op de kandelaar, en dan blijkt dat velen, ook onder de eenvoudigen, mee willen helpen aan het werk. 'k Denk hier aan de actie met Pinksteren toen velen, mannen en vrouwen, twee aan twee er op uit togen om de blijdschap van 't Evangelie te brengen, terwijl anderen in de kerk bijeen waren om voor de boodschappers te bidden. Deze en dergelijke dingen spreken van leven dat uit God is, en dan mogen wij niet mismooedig zijn.

Het bovenstaande moge U een indruk geven van de planting en groei der kerk in dit gebied. Alles overziende is er veel dat stemt tot dank aan God die in het afgelopen jaar ons dingen deed zien die spreken van Zijn macht. Van groote beteekenis voor het werk bleek ook dit jaar weer de Colportage, die zich verheugen mocht in een flinke stijging in het aantal verkochte en verspreide bijbels, boeken en tijdschriften. De cijfers van inkomst en uitgaaf, vergeleken bij de raming, spreken hiervan duidelijke taal. Zoo wordt in de stad en in de dessa, hoe langer hoe intensiever het evangelie in geschrift gebracht, en meerdere malen laat God ons de vrucht van dit werk zien in overgangen tot het christendom, nog afgezien van het misschien wel allerbelangrijkste resultaat van dit werk dat langzamerhand de gedachtenwereld der menschen zoo beïnvloed wordt, dat bepaalde weerstanden tegen het christendom, die tot nu toe vaak een verhindering vormen, weg vallen. Wat de christenen betreft, hebben we in 't afgelopen jaar een flinke stap gedaan in de richting dat ieder gezin een bijbel hoort te hebben. Van de vorige druk van het nieuwe Testament bestond nog een groote voorraad, die beschikbaar werd gesteld voor f 0.20. Dat is een prijs die ligt binnen het bereik van de dessaman. We zijn hiermee gaan werken, zooveel mogelijk met inschakeling van de kerkeraden, en het resultaat is dat in het overgrootste deel der christengezinnen nu althans een N. Testament gevonden wordt, dat ook geregeld wordt gebruikt. Verder is er voor lectuurverspreiding in *Hulpziekenhuizen* en *poliklinieken* een andere methode ingevoerd. Tot nu toe worden deze bezocht door onze colporteurs die dat werk erg gezellig vonden en er nog al wat tijd zoek brachten. In overleg met Dr. Groot, die aanstonds bereid was de noodige kasten beschikbaar te stellen, is nu in ieder hulphospitaal en iedere polikliniek een boeken-depôtje gevestigd, waar patiënten die dit wenschen, lectuur kunnen koopen bij de mantri-verpleger. Deze laatste vinden dit een prettige aanloop om met de menschen over het Evangelie te kunnen spreken.

Ik voeg hierbij nog eenig cijfermateriaal.

Het aantal gedoopten in 1938 bedraagt 257 waaronder 100 volwassenen. Belijdenis des geloofs werd afgelegd door 28. Het aantal ongedoopte catechisanten bedraagt 697. De kerkelijke bijdragen blijven nog steeds stijgen, waarbij het verheugend is op te merken dat de gemeenten zelf willen bijdragen in de kosten van hun verzorging, zolang die nog geschiedt door de goeroe. Het aantal goeroe's verminderde met twee, een door ontslag, één door zijn beroeping tot predikant te Wates, Kalipenten en Ngoelakan.

Over de Colportage het volgende: het aantal colporteurs bleef gelijk, n.l. 13, aantal verkochte boeken:

De heer en mevrouw Meurs—v. d. Sluis.

37041. Verspreide periodieken: 189.200; tractaatjes en vlugschriften: 61.900. Deze tak vertoont dus een zeer forsche groei. Nog sterker zal dit kunnen worden wanneer de reeds toegezegde subsidie van het Bijbelgenootschap afkomt.

Ook de *schooldienst* vertoont groei. Het aantal scholen bleef wel gelijk maar het aantal leerlingen nam aanzienlijk toe, wat met zich meebrengt een uitbreiding van het aantal onderwijzers, die groote moeilijkheden meebracht maar tenslotte slaagde. De Vervolgschool te Wonosari kreeg met ingang van 1 Augustus subsidie, terwijl voor andere scholen toekenning van subsidie te verwachten valt.

G. J. v. REENEN.

De Heer en Mevrouw Meurs-v. d. Sluis.

Op ons Zendingsterrein werken tweeërlei Zendingsarbeiders. Vooreerst de Zendingsarbeiders, die rechtstreeks door een Zendende Kerk zijn benoemd en uitgezonden voor het Zendingswerk, zooals de missionaire predikanten en de Zendingsartsen en verpleegsters in de Zendingshospitalen.

Maar daarnaast werken er ook nog heel wat Zendingsarbeiders, die in den regel wel niet door een Kerk zijn benoemd en uitgezonden en dan wel niet in rechtstreekschen Zendingsdienst staan, maar wier werk voor de Zending toch van groote betekenis is en metterdaad wel mag gerekend tot het Zendingswerk in breeden zin. Wij bedoelen het Europeesch onderwijzend personeel aan de Christ. Holl. Inl., Holl. Chin., Europ., en M.U.L.O.-scholen.

Meestal gaan deze scholen uit van eene Vereeniging, evenals dat ook hier te lande veelal het geval is.

Op deze scholen ontvangen honderden, zelfs duizenden Inheemsche kinderen Christelijk onderwijs. En voor een beduidend getal kinderen is dat onderwijs het middel geweest om ze tot het Christendom te brengen. En gelukkig voelt een groot deel van het personeel dier scholen zich te staan als in Zendingdienst. Men rekt zich zelf mede te behooren tot de Zendingsmenschen, geroepen om door het Christelijk onderwijs mede te werken tot de komst van het Koninkrijk Gods.

Tot die zendingsarbeiders behooren ook de Heer en Mevrouw Meurs—v. d. Sluis, die 10 Maart l.l. te Genua aan boord zijn gegaan van de „Christiaan Huygens” om weer terug te keeren naar Java. Dit was al de derde keer, dat zij naar Indië zijn uitgegaan. In 1925 zijn zij voor de eerste maal naar Indië vertrokken. Thans hebben zij hun tweede verlof al achter den rug. De heer Meurs dient het Christelijk onderwijs te Solo. Hij is werkzaam aan de Christ. M.U.L.O.-school, waarvan hij sedert 1 Juli 1936 directeur is. In den crisis-tijd heeft ook deze M.U.L.O.-school de gevolgen daarvan ondervonden. Maar de laatste jaren is zij weer tot zeldzamen bloei gekomen. Zij telt thans pl.m. 350 leerlingen, wel een bewijs, dat zij als onderwijsinrichting een uitstekende naam heeft.

Behalve aan den schoolarbeid hebben de Heer en Mevrouw Meurs—v. d. Sluis. zich ook met groote toewijding gegeven aan het internaatwerk, dat van zoo eminent belang is voor de vorming der leerlingen. Reeds in 1926 namen zij bereidwillig op zich de verzorging van het internaat van de nieuwe A. M. S. te Solo, met 24 jongelui tusschen 17 en 24 jaar; een

De Zendingscollectantjes te Sliedrecht.

moelijk, maar ook mooi werk, waarvan zij ook gezegende vruchten hebben mogen aanschouwen. Later is de A. M. S. van Solo naar elders overgeplaatst, waarmede de verzorging van dit internaat uit den aard der zaak een eind nam.

Weldra werd echter weer de hulp van den Heer en Mevrouw Meurs—v. d. Sluis ingeroepen voor internaatwerk. Bij de opening van de „Mevr. Groot-school” hebben zij het eerste jaar al de meisjes bij zich in huis genomen en gaf Mevrouw ook onderwijs in de huishoudelijke vakken. Na haar eerste verlof moesten zij zich alweer spoedig met een internaat beladen. Vijf jaar lang verzorgden zij het jongens-internaat van de M.U.L.O.-school. Hierbij mochten zij de vreugde smaken, dat onderscheiden leerlingen, die nog ongedoopt waren, tot den doop kwamen.

Behalve aan de zorg voor het internaat heeft Mevrouw ook een belangrijk deel van haar tijd en kracht gegeven voor het werk onder de Inheemsche vrouwen en meisjes, waarvoor zij bijzonder warm voelt. Tijdens het verlof van Mej. L. Goemaat, die zooals men weet, te Solo als Zendingszuster veel en gezegend werk onder vrouwen en meisjes doet, heeft Mevrouw Meurs een deel van dat werk waargenomen. En na de terugkomst van Mej. Goemaat heeft zij dat werk nog ten deele voortgezet. De „roep uit de Javaansche vrouwenwereld” heeft zij van zoo nabij gehoord en 't is diep in haar ziel gegaan. Het is haar innige wensch, dat er weldra onderscheidene Zendingszusters mogen uitgaan tot het groote werk op Java.

Met opgewektheid en met verlangen naar hun arbeid zijn de Heer en Mevrouw Meurs—v. d. Sluis weer teruggekeerd naar Java. Vlak voor hun vertrek hebben zij nog de vreugde mogen smaken het vijftigjarig ambtsjubileum van Mevrouw's Vader, Ds. J. v. d. Sluis, Em. pred van de Geref. Kerk te Ouderkerk aan den IJssel, mede te mogen vieren.

W. B.

De Zendingscollectantjes te Sliedrecht met één van hun leiders.

Deze collectantjes hebben een extra pluimpje verdient. Aan hun ijver is het te danken dat in één jaar tijds de bijdrage van de Geref. Kerk te Sliedrecht van 54 cents is opgevoerd tot 75 cent per ziel. Van 1 Nov. '37 tot 31 Oct. '38 brachten zij met hun busjes ruim f 260 bijeen.

En het is hun plan om, als het kan, de bijdrage per ziel nog op te voeren tot boven 80 cent. Wie weet, als zij volhouden brengen zij het misschien nog wel tot een gulden. De leiders, waarvan slechts één op de foto staat, omdat de ander als fotograaf fungeerde, zijn — het spreekt wel van zelf — over hun meisjes en jöngens best tevreden. W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Mej. A. Bogaards.

De Zending te Magelang verkeert wat haar Medische hulpdienst betreft nog steeds in een uitzonderingspositie. Alle andere hospitalen genieten subsidie uit 's Lands kas. Maar het Zendingsziekenhuis te Magelang niet. Naar het oordeel der Regeering was er te Magelang voldoende gelegenheid voor ziekenhuis-verpleging, weshalve men oordeelde, dat een Zendingsziekenhuis uit dit oogpunt gezien daar niet noodzakelijk was. Dat is de reden, waarom tot heden aan dit ziekenhuis geen Rijks-subsidie wordt verleend. We hopen dat dit nog eens zal veranderen. Ook het Zendingshospitaal te Magelang breidt zich allengs uit en bewijst uitnemende hulpdiensten aan den arbeid der Zending. De groei van het werk riep om vermeerdering van arbeidskrachten. En zoo

Meij. A. Bogaards.

is er voor Magelang een verpleegster gezocht en gevonden in Meij. A. Bogaards te Leiden.

Antje Bogaards is geboren te 's-Gravenhage 12 Augustus 1913. Na de Christelijke lagere school te hebben doorlopen, bezocht zij de Industrieschool waar de cursus nuttige en fraaie handwerken werd gevolgd. Vervolgens doorliep zij de Vakschool voor Meisjes, waar zij het diploma „huishoudkundige” verwierf.

Reeds als kind was haar ideaal verpleegster te worden, welke wensch vervuld werd toen zij in 1934 als leerlingverpleegster in het Diaconessenhuis te Leiden werd aangenomen. In Mei 1937 behaalde zij het diploma Ziekenverpleegster, en in Oct. 1938 mocht op haar witte kruisje 't ooievaartje geplaatst worden.

Haar ouders verheugt het, dat zij lust gevoelt om den Heere in het werk der Zending te dienen en dat zij spoedig haar wensch mocht verkrijgen om voor de Zending te worden benoemd. Gaarne staan zij haar af voor het moeilijke maar ook mooie werk, dat haar in Indië wacht.

Voor Meij. Bogaards is plaats besproken op de Marnix van St. Aldegonde, die D.V. 3 Mei a.s. van Amsterdam vertrekt. Mocht er nog plaats vrij komen op een schip, dat vroeger uitvaart, dan hoopt zij daarvan gebruik te maken, want er wordt te Magelang zeer naar haar komst verlangd. W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Wongsodjojo en de gemeente Gandek.

Ds. Keuchenius zond me het Javaansche Maandblad „Silas”, dat aan de belangen van de gemeenten op het zendingsterrein „Poerworedjo” gewijd is.

Ik vond daar allerlei in, wat ik met vreugde gelezen heb.

Merkwaardig is altijd weer het feit, dat God de menschen vaak langs wegen, die ons heel vreemd schijnen, tot de kennis van den Heiland wil brengen.

Zoo ging het met onzen vriend Wongsodjojo in het gehucht Gandek (dicht bij de gemeente Geparang). Een man, rijk aan kennis van allerlei Javaansche tooverkrachten, ijverig in zijn werk en oprecht van wandel. Toch vond hij daarin niet den rechten vrede.

Op zekeren dag werd hij door zijn buurman uitgenoodigd tot een offermaaltijd. Na afloop van de gebruikelijke gebeden zetten de aanwezigen zich neer tot den maaltijd. En ten slotte kreeg ieder een portie mee voor zijn huisgenooten.

Toen begon opeens een van de gasten met Wongso te spotten. Wel, oom Wongso, dat wordt heel lastig voor je, als je straks thuis komt. Je brengt maar één portie mee en je hebt twee vrouwen; hoe moet je dat nu eerlijk verdeelen? Als je korrel voor korrel gaat uitdeelen, kom je nooit klaar; je mag er wel een weegschaal bij gebruiken, ten minste als er in je dorp een weegschaal is; anders moet je heelemaal naar de Chineesche wijk om een weegschaal te leenen”.

Toen Wongso die spotternij hoorde, draaide hem alles voor de oogen; toorn groeide in zijn hart; hij had dien man wel te lijf willen gaan; maar omdat hij bij de oudere mannen behoorde, wist hij zich te beheerschen.

Op den weg naar huis kon hij echter zijn tranen niet bedwingen; hij voelde zich pijnlijk getroffen, dat hij, een man op leeftijd, zoo beschaamd gemaakt was in het bijzijn van een groot gezelschap. En toen legde hij de gelofte af: „Als ik ergens een geloof vind, dat geen offermaaltijden kent, dan sluit ik me daarbij aan”.

Tien dagen na die krenkende gebeurtenis kwam hem in de gedachte, dat een kennis hem eens verteld had van Geparang, dat daar een nieuwe godsdienst geleerd werd, de Christelijke godsdienst geheeten. Wongso begeerde toen, eens te onderzoeken, wat de gebruiken en voorschriften van dien godsdienst waren. En dus ging hij op een Zondag eens naar Geparang. Daar gekomen hoorde hij, dat de dienst al afgeloopen was, want het was al half elf. Dus bleef hij wachten op den middagdienst.

Toentertijd was Boenjamin voorganger van de gemeente Geparang. Na afloop van de samenkomst vroeg hij aan Boenjamin om inlichtingen aangaande de zaak, die hem zoo bezig hield. Dus, wat er voor den Christen zooal verboden is.

Boenjamin vertelde hem wat de roeping van den Christen is volgens de Heilige Schrift. En deze verbiedt ook al die offermaaltijden, waaraan het Javaansche volk zoo gehecht is.

Dat was een verkwikking voor het hart van Wongso! Opperuimd vroeg hij verlof om heen te gaan, belevend, dat hij Christen wilde worden.

Wongso ging niet regelrecht naar huis, maar zocht eerst het dorpshoofd van Gandek en de andere dorps-grootten daar op, om hun mede te deelen, dat hij Christen wilde worden. Ze vonden het heel j... er van hem en verboden het ook; hij moest het vooral niet doen; want het zou slecht met hem afloopen enz.

Den grootsten tegenstand ondervond hij van zijn familie en zijn schoonouders; die verloochenden hem en zwoeren: „als je een boomblad was, zouden we het te min vinden om je te verscheuren; als je water was, zouden we je te vuil vinden om je te scheppen”.

Verachtelijker kon het haast niet.

Hoe was het in het hart van Wongsodjojo gesteld onder al deze dingen?

Rustig en getrouw ging hij zijn weg, vast besloten om Christen te worden. Regentijd of sterke wind of de verre afstand van de kerk rekende hij niet. Iederen Zondag was hij in de godsdienstoefening te Geparang te vinden. En niet alleen ging hij zelf tot het Christendom over, maar ook zijn beide vrouwen wekte hij er toe op; in het einde kwamen zij ook tot de goede keuze. Toen hij wat nauwkeuriger met de Waarheid der Schrift op de hoogte gekomen en getrouw in het geloof bevonden was, vroeg hij den Heiligen Doop. Zijn begeerte werd vervuld; 10 Augustus 1919 ontving hij het Heilig Sacrament door den dienst van Ds. L. Netelenbos.

Christen geworden, ondervond Wongso allerlei verdrietelijkheden tot zijn beproeving; zoo werd zijn huis totaal verbrand; op een Zondag werd hem alles, wat hij had, onttolen; en daar is het niet bij gebleven; telkens herhaalden zich de moeilijkheden. Maar ook werd hem voortdurend de gave der getrouwheid geschenken.

Toen ter tijd had de Zending een colporteur nodig. Wongso bleek daar de geschikte man voor; zoo werd hij aangesteld tot boekverkooper.

Op den duur kwamen er meer in het gehucht Gandek die den Heiland vonden. Hun samenkomsten hielden ze te Geparang, tot Juni 1935. Ook ontving die kleine kring een eigen voorganger, n.l. M. Prawirahardja. Colporteur Wongso heeft lang zijn werk kunnen volhouden. Tenslotte begonnen zijn krachten te verminderen en nam Samingoen zijn werk over. Deze broeder is thans te Djokja op de school voor Evangelisten. In zijn plaats colporteert nu Wirasoe-ganda in de dorpen.

De gemeente Gandek behoort onder den kerkeraad van Geparang. Een van de ouderlingen woont te Gandek.

Het aantal gemeenteleden bedraagt thans 40. Ze hebben een kerkje gebouwd voor 180 gulden; en ook een huisje in het naburige Awoe-awoe ingericht voor catechisatie. Daarnaast zijn ze kort geleden begonnen met de vorming van een fonds tot aankoop van een erfje dichtbij de kerk.

De Zondagschool telt 9 leerlingen. Met ijver worden de godsdienstoefeningen bezocht. Het aantal catechisaties belooft 8, waarvan 4 te Gandek (voor de kinderen; voor doopcandidaten; voor belijdende mannen en vrouwen afzonderlijk); 2 te Wirasaba; 1 te Giriredja en 1 te Awoe-awoe.

Moge de Heere Zijn zegen rijk maken over de

gemeente Gandek, opdat ze frisch (opgewekt) en sterk moge zijn.

Gandek, 19 3-’38.

S. SETYADARSANA.

Een en ander ontleende ik aan het Javaansche kerkblad „Silas”, ten dienste van de gemeenten op ons zendingsterrein Poerworedjo.

Wat doet het goed, zulke mededeelingen te lezen! Het lijkt soms zoo weinig beduidend, de bekeering van één man; en zoo weinig vertrouwenwekkend de weg waarlangs hij tot de kennis van den Zaligmaker kwam. We vergeten zoo makkelijk, dat ’s Heeren wegen anders en altijd hooger zijn dan onze wegen.

Intusschen is deze Wongso tot menigvuldigen zegen voor zijn omgeving gesteld. Het groeit daar in Gandek. En zaden van eeuwig leven worden op den adem des Geestes voortgedragen naar de omgeving, om ook daar vruchten van geloof en bekeering te dragen. Zoo wordt de naam van Jezus aangeroepen in dorp na dorp.

Het is verblijdend, daar telkens weer van te hooren. Ook bemoedigt het ons om te volharden. De liefdedienst des Heeren vraagt velerlei van ons. Maar hoeveel meer geeft Hij er ons voor terug als we medewerkers mogen zijn aan de blijdschap van engelen in den hemel en van geredde zondaren op aarde.

Hilversum.

L. N.

Belangrijk schrijven over de Chr. Huishoudschool te Poerworedjo.

POERWOREDJO, Maart 1939.

Aan de trouwe vrienden van ons werk.

Het bestuur droeg ons op U eens een en ander te vertellen over de bijzondere zegen, die wij juist in de laatste maanden op het werk voor de Huishoudschool mochten zien. U weet, hoe betrekkelijk kort geleden deze arbeid werd ingezet. Er waren er, die bedenkelijk het hoofd schudden, toen enkele dames de moed hadden dit werk op touw te zetten.

In het kleine plaatsje Poerworedjo zou het geen levensvatbaarheid hebben! Zoo was de opinie van eenigen onzer in het jaar 1933. Het was een bescheiden begin, dat echter vlugger, dan iemand had durven verwachten, uitgroeiende. U weet wel, hoe blij wij waren, toen wij, nog geen twee jaar geleden, een eigen gebouw in gebruik konden nemen en hoe die blijdschap toenam, toen Juli 1938 de nieuwe cursus aanving met ruim 80 leerlingen. In September daaropvolgend ontvingen wij Koninklijke toestemming om aan onze school de naam te geven „Prinses-Beatrix school”.

En nu pas is de groote verrassing van het Departement afgekomen, dat ons namelijk met ingang van 1 Augustus a.s. subsidie is toegekend. Naar dit besluit hadden wij reeds lang met spanning uitgezien, want ieder voelt dat een dergelijke groei ook steeds toenemende lasten meebrengt, vooral in financieel opzicht.

En hoe is het ons nu eigenlijk mogelijk gemaakt, dat deze ontwikkeling van het werk zoo voorspoedig verliep? Naast de groote mildheid van uit Indië zelf, hebben wij dit te danken aan de trouw, waarmee voor dit doel in het vaderland, de vrienden van ons werk steeds bereid waren te helpen.

’t Is ondoenlijk te beginnen met ieder persoonlijk

Zendingsmeisjes te Brielle.

te bedanken voor wat hij of zij deed. Maar U kunt er van verzekerd zijn, dat het bestuur met groote erkentelijkheid telkens weer aan U denkt, wanneer wij zien op ons mooi ruim schoolgebouw. Wij hebben het mee aan U te danken, dat ons subsidie is verleend, want nooit hadden wij die gekregen, wanneer wij nog in het bekrompen schooltje van vroeger hadden gezeten.

En zijn wij nu klaar? Ja, d.w.z. klaar om te beginnen. Want het stadium, waarin wij nu verkeerden opent een arbeidsveld zoo rijk, dat wij het niet wagen dat te overzien. Maar wel willen wij het wagen met de hulp van den Heer der Zending, Zaad te strooien in een nieuwe akker, een Javaansche Huishoudschool. Daarover wil ik graag iets vertellen.

Daar onze school gelijke tred behoort te houden met andere huishoudscholen, moeten ook wij overgaan tot het uitbreiden met een 4de leerjaar. Mede als gevolg daarvan hebben wij een Javaansche huishoudschool noodig, waar de kweekelingen van de 4de klas gelegenheid hebben zich practisch te bekwamen in het geven van onderwijs.

Een natuurlijk gevolg dus van de ontwikkeling van dit werk. Een Javaansche huishoudschool! Wat lag dit plan allang verborgen in ons hart.

Thans gaat nog een groot aantal Inheemsche meisjes van de vervolgscholen na beëindiging van de leerjaren weer terug naar huis, in de kampong, voorzien met een beetje schoolkennis.

Zij zijn het, die zoo broodnoodig eenige huishoudelijke opleiding noodig hebben.

En dat dit plan nu werkelijkheid mag worden, is een ongekende zegen, waar wij ootmoedig dankbaar voor zijn.

Wij doen nu een vernieuwd en krachtig beroep op U allen: „Help ons, bij de voortzetting en opbouw van dit werk, dat reeds zegen afwierp voor Gods Koninkrijk”.

Met vriendelijke groeten,

Namens 't Bestuur der „Prinses-Beatrix-school”,
J. M. M. Hooijsma-Wellensiek, Presidente.
H. Veldstra-Keizer, Secretaresse.

Zendingscollectantjes te Brielle.

Staande van links naar rechts: Janny Roozeboom, Trijntje Pernis, Gerda Spaan, Willy Kweekel; zittend van links naar rechts: Rika Keizer, Geertrui Kweekel. De Zendingscommissie te Brielle heeft grooten steun aan deze meisjes onder leiding van de dames IJtsma en Groeneweg. Deze gaan regelmatig met hun busje de gemeente rond; zij hebben reeds een aardig bedrag bijeen weten te verzamelen.

Namens de Zendingscommissie,
P. VAN DER MEIJDEN.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

Holwerd's Zendingscommissie met haar collectantjes.

Ook Holwerd heeft zijn Zendings-Commissie om de belangen der Zending te dienen, en wordt daartoe bijgestaan door een twintigtal meisjes, die zich volgaarne geven voor dezen heerlijken arbeid. Twee-

De Zendingscommissie te Holwerd met haar collectanten.

maal per jaar wordt vergaderd en de belangen der Zending besproken en wordt de opbrengst der busjes bekend gemaakt.

J. KOOISTRA.

Nieuwolda's Zendingscollectantjes.

Dit zijn er maar vijf. Maar zij doen hun best. En hun werk maken zij af. Vroeger deed Nieuwolda's

Nieuwolda's collectantjes.

Kerk heel wat moeite om te komen tot het bedrag, dat van haar voor de Zending verwacht werd. Maar het gelukte niet. Omstreeks een jaar geleden stelde men de collectantjes aan. En men heeft er geen berouw van. Nieuwolda komt tot haar quotatiecijfer. De collectantjes halen in hun busjes heel wat bijeen. Het spreekt vanzelf, dat men over hun werk zeer tevreden is.

W. B.

Statistiek van het Zendingsterrein Wonosobo op 31 December 1938, betreffende plaatsen, namen en aantallen.

Gemeenten	Helpers	Gedoopten	Belijd. leden	Scholen	Onderwijzers	Leerlingen
1. Wonosobo ¹⁾	1. Soegondo	239	91	—	—	—
	2. Abraham	—	—	—	—	—
2. Bendoengan	3. Siméon	138	76	2	4	179
3. Kalimadé	—	65	34	—	—	—
4. Ketjis	4. Koemina	58	30	—	—	—
5. Taloenamba	5. Doelahredja	104	46	—	—	—
6. Tripis (met Keseneng)	6. Mitraredja	81	38	—	—	—
7. Proemasan (met Gandokan)	7. Siswardja	41	19	—	—	—
8. Sapoeran	—	13	7	—	—	—
Totaal	7	739	341	2	4	179

¹⁾ Wonosobo heeft een Chr. Holl. Chin. School, niet gesubsidieerd, maar officieel gelijkwaardig verklaard met de gelijknamige Gouvernementeesscholen. De School heeft 235 leerlingen, en daarvoor 3 Europeesche, 2 Chin. en 2 Jav. leerkrachten. Hoofd de Heer Gileam.

Het Zendingshospitaal te Wonosobo heeft 120 bedden. Directeur de Heer Dr. D. Verveen. Hij wordt bijgestaan door een Inl. arts in Gouvernementsdienst (Mohammedaan) en door 2 verpleegsters: Mej. Hangelbroek en Mej. Wiggers.

Behalve op de plaatsen, waar Helpers wonen, wordt ook geregeld des Zondags een godsdienstige samenkomst gehouden in Kalimadé (vanuit Tripis geleid door een Helper van die plaats en voorts te Sapoeran en te Tambi door een van de Helpers te Keboemen.

Op het Wonosobosche terrein werkt één colporteur. Hij verkoopt in een jaar ongeveer 1000 Bijbels en Bijbelgedeelten, Hollandsch, Javaansch, Chineesch en Maleisch). Ook verspreiden wij maandelijks 1500 ex. van het Jav. Maandblad, en 50 ex. van het nieuwe Jav. Maandblad, voor meer ontwikkelden, benevens andere Chr. lectuur.

Wij hebben één leerling op de Opl. School te Djogja, die in Maart a.s. eindexamen kan doen, zoodat dan, naar we hopen, de vacature in Kalimadé vervuld kan worden.

K. VAN DIJK.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Verslag West-Soemba (Oostelijk deel) over het 2e halfjaar 1938.

Nu we dit verslag U schrijven, ligt de Kerstfeestviering alweer eenige tijd achter ons. Kerstfeest wordt hier algemeen beschouwd als het groote feest der Christengemeente, en het wordt (in 't Maleisch) kortweg genoemd „De groote dag”, zoodat op die dag alle Christenen elkander een hand geven en elkander gelukwensen met „de groote dag”.

Hoe dit ook zij, Kerstmis is de belangrijkste dag van het jaar, en al zullen we hier voor overschatting moeten waken in vergelijking met de beteekenis van andere vierdagen, 't is in ieder geval een echte feestdag, en moet dit ook zijn in de gemeente. Daarom trachten we in iedere gemeente een feest te organiseren. Ja, dan beginnen de moeilijkheden pas. Het is niet zoo eenvoudig een feest te vieren, waaraan heel de gemeente deelneemt. In Holland kennen we dat niet, voorzoover me bekend is, en achteraf verwondert me dat eigenlijk: waarom alleen Kerstfeest voor de kinderen? Het Kerstfeest voor de grooten was de kerkgang en dat kon ook een heerlijk feest zijn op zoo'n dag — daarnaast vierde ieder op eigen wijze het Kerstfeest thuis. Waarom geen gezamenlijke feestviering als gemeente? Kunnen we 't niet: samen feestvieren? Ja, 't is moeilijk, dat ondervinden we hier ieder jaar weer.

Voor een Soembanees is het geen feest als er niet gegeten en gedronken wordt. Daar ligt iets moois in, het genieten en oefenen van de gemeenschap in het samen „aanzitten” aan één gemeenschappelijke „tafel”. Daaruit volgt, dat zoo mogelijk op Kerstfeest iedere gemeente moet samenkomen aan een feestdich. Gelukt dat goed, dan is eigenlijk al zeer veel bereikt. Echter, wie zorgt voor de ingrediënten van de maaltijd? En dan beginnen de moeilijkheden eerst recht! Want December-Januari is voor vele streken op Soemba hongertijd; en dan: niet allen zijn bereid iets af te staan. Als de Goeroe voor 't eten zorgt, dat zoo een oplossing zijn, zoo zegt of denkt men. Bovendien „eten en drinken op een feest” d.w.z. rijst of maïs (liefst rijst) eten, maar vooral niet te vergeten: vleesch! Anders is 't nog geen feest! Alleen rijst, dat zou weer zeer onvolledig zijn, zoo goed als aardappels zonder groente. Wie zorgt echter voor

de te slachten beesten, een varken of een karbouw?

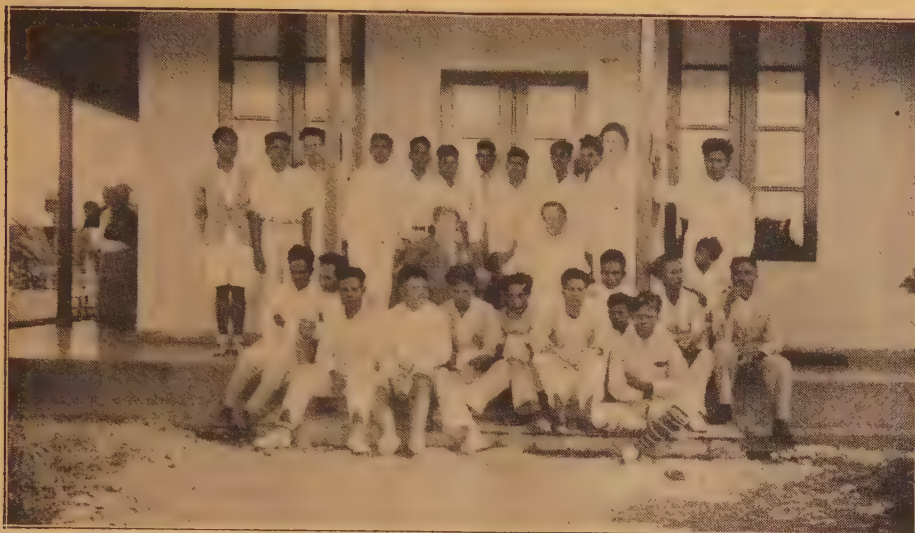
Ter oplossing van deze moeilijkheden hebben we al verschillende wegen bewandeld, echter niet altijd met evenveel succes. Aanvankelijk deden we het n.l. zóó, dat één van de onderwijzers in de gemeente zorgde voor een varken of karbouw, die hier niet zooveel kosten. Het kostte hem, laten we zeggen, f 5.— of f 7.50. Dat varken werd dan geslacht, terwijl ieder zijn eigen rijst meebracht. Dit leek ons een goede weg, vooral omdat de gemeenten klein en arm zijn. Hier in Anakalang ging het dan meestal zóó, dat ik voor het te slachten beest zorgde en dikwijls ook nog voor de rijst, omdat het groepje hier erg klein en verspreid is. Wat was 't gevolg? Er werd wel gefeest, gegeten en gedronken, maar... 't was niet het feest van de gemeente, maar „van Goeroe die of die” (want 't was zijn varken dat geslacht was!) of hier in Anakalang: „'t feest van de dominé”.

Zoo gaat het ook in 't dagelijksch leven op begrafenissen-„feesten” e.d.: men weet precies, wiens beest geslacht is en gegeten wordt en er wordt sterk op gelet.

We hebben deze zaak nog weer eens uitvoerig op de vergadering der Evangelisten besproken en de bezwaren werden algemeen gevoeld. 't Moest nog anders en beter; in sommige kringen was het ook al anders. We hebben het nu zoo geregeld, dat heel de gemeente een taak krijgt en wat meebrengt. Dat kan b.v. doordat ieder een kip of geit meebrengt, want iedere Soembanees heeft wel een kip; daarna moeten de vrouwen gezamenlijk zorgen voor het koken, de mannen voor het slachten, hout halen etc., zoodat allen een taak krijgen. Is het dan alles klaar, dan smaakt het ook veel beter, en al werkende en daarna tezamen etende, wordt de gemeenschap versterkt en de samenwerking geleerd.

Zóó hebben we het ook in Anakalang gedaan: mijn vrouw en ik hebben ons er buiten gehouden; de voorganger regelde het feest samen met de leden van de gemeente. Ze verzamelden wat geld om een karbouw te koopen; hebben die samen geslacht en gekookt; ieder bracht zijn rijst mee, wij natuurlijk ook, en toen we Maandagmorgen in de school kwamen, was alles aardig voor elkaar; met 150 schoolkinderen en de gemeente hebben we samen gegeten en gedronken, en, naar ons besef, werkelijk feestgevierd. Na de maaltijd werd er wat gesproken, verteld, gezongen enz. Kortom, we hebben de indruk gekregen, dat deze wijze van feestviering meer tegemoet komt aan de behoeften der gemeente en zich nauwer aansluit bij hun gewoonten. Op deze wijze zullen die gemeentefeesten (ook de oogstdankfeesten willen we zoo inrichten) een middel zijn tot versterking van de onderlinge band, tot versterking ook van het geestelijk leven der gemeente.

Het laatste halfjaar van 1938 is voor het werk op Soemba in het algemeen, en ook voor ons ressort, allereerst belangrijk geweest door de toename van Zendingarbeiders. De familie Erkelens, die de familie T. van Dijk kwamen vervangen, de familie Bergema te Karoeni voor de Opleidingsschool en Zr. de Jong als 2e zuster aan het ziekenhuis te Wai Kaboebak kwamen onze gelederen versterken. Als we dat bedenken, kunnen we niet anders dan God danken, dat Hij ons dat geven wil! Dat Zijn werk

Afscheid van de fam. T. van Dijk te Wai Bakoel op 7 Dec. 1938.

hier mag uitbreiden en dat Hij er de arbeiders voor geeft! In dit halfjaar viel ook het afscheid van de familie T. van Dijk, die na 25 jaar hun werk nu moesten loslaten. 6 December hadden we hier een vergadering met de onderwijzers van ons terrein, waar ze van de familie Van Dijk konden afscheid nemen. Wij, jongeren, kunnen 't ons haast niet indenken, wat het zeggen wil, na 25 jaar je werk los te moeten laten. Heerlijk dat God zelf ons dan weer losmaakt; het is Zijn werk en eigenlijk niet het onze; Zijn werk dat Hij volvoert naar Zijn plan. Toch, bij hun vertrek kwam 't ons onwerkelijk voor, hen nooit weer op Soemba te zullen ontmoeten; de steun en raad van ouderen kunnen we vaak zoo moeilijk missen.

De arbeid in het ressort Anakalang kon ongestoord voortgezet worden; van onze medearbeiders en helpers werd niemand ons door den dood ontnomen. De vergaderingen met de Evangelisten hadden geregeld plaats, evenzoo de bediening der Sacramenten in de verschillende gemeenten. Nu het werk langzamerhand toeneemt, wordt het al moeilijker nog eens een Zondag uit te sparen voor bezoek aan die scholen en goeroegezinnen, waar geen Evangelist werkt naast de onderwijzer, zoodat deze ook de taak van een Evangelist moet overnemen. Deze menschen (we hebben 5 zulke posten) hebben onze geregelde steun en voorlichting noodig; eens een Zondag met hen samenwerken is vaak zoo noodig om hen op nieuw te richten op hun taak. We konden slechts enkele Zondagen aan dat doel besteden.

Totaal werden in 1938 gedoopt 29 volwassenen (14 mannen en 15 vrouwen) en 33 kinderen (16 jongens en 17 meisjes); 1. volwassenen dooplied legde belijdenis des geloofs af, terwijl twee kinderen stierven. 2 huwelijken werden kerkelijk bevestigd.

Ultimo 1938 was de stand der kringen als volgt:

Wanoekaka 79 bel. leden (44 m. en 35 vr.) en 72 doopleden (41 j. en 31 m.); totaal 151 leden.

Anakalang 32 bel. leden (21 m. en 11 vr.) en 14 doopl. (5 j. en 9 m.); totaal 46 leden.

Parewa Tana 17 bel. leden (12 m. en 5 vr.) en 9 doopl. (4 j. en 5 m.); totaal 26 leden.

Langgaliroe 42 bel. leden (21 m. en 21 vr.) en 25 doopl. (13 j. en 12 m.); totaal 67 leden.

Boeloebokat 26 bel. leden (17 m. en 9 vr.) en 17 doopl. (10 j. en 7 m.); totaal 43 leden.

Mamboroe 25 bel. leden (17 m. en 8 vr.) en 18 doopl. (8 j. en 10 m.); totaal 43 leden.

Totaal 221 bel. leden; 155 doopl. = 376 leden.

Over de afzonderlijke kringen valt het volgende te vermelden:

De kring **Wanoekaka** neemt gestadig in aantal toe, zoodat we binnenkort het aantal „oudsten" met 2 leden hopen uit te breiden. Deze raad van oudsten vergadert iedere maand en doet onder leiding van den voorganger, goed werk in de gemeente. Het kerkgebouw nadert zijn voltooiing, de gemeente moet telkens weer tot activiteit aangespoord worden, maar ze hebben in deze jaren er veel voor gedaan. Het systeem van „vaste bijdragen" begint meer en meer ingang te vinden, al zijn nog lang niet allen door-drongen van hun plicht. Er werden hier totaal 12 volwassenen en 19 kinderen gedoopt.

De groote school te Lahi Hoeroek is in Augustus in tweeën gesplitst; er is nu ook een school aan de overzijde van de rivier te Hoepoe Mada met een eigen hoofd.

De kring **Anakalang** geeft altijd nog veel moeilijkheden. Het heidensch godsdienstig leven is zeer krachtig. Vooral omdat dit jaar de rijst oogst goed gelukte, is hier veel gefeest: we hooren dag aan dag de gong weerklinken, dan in de eene, dan in de andere kampong. Tevens worden, ook in verband met de goede oogst, tal van grafsteenen „getrokken", wat alle aandacht concentreert op eigen zaken, zoodat de Evangelieprediking moeilijk een plaats krijgt en veel tegenwerking ondervindt.

Vaak vraag ik me af: wanneer zal in dit bolwerk van Satan een bres geschoten worden? De arbeid had geregeld voortgang, zoowel in de school en de polikliniek als in de kampongs zelf.

In de kring van **Parewa Tana** was weinig veran-

dering; er is een kleine goede kern en voorts weinig belangstelling. Gelukkig werd de voorganger bemoeidigd door het feit, dat één gezin doopcatechisatie aanvraag. De christenen ondervinden er veel spot en hoon van hun heidensche volksgenooten.

De kring van **Langgaliroe** groeit, uiterlijk en innerlijk. Er is saamhorigheidsbesef, een opgewekt leven, ook in de verdrukking, want er wordt veel honger geleden. Van de zijde der heidenen is belangstelling, die ook vaster vormen aanneemt. Ondanks het gebrek dat er veelal heerscht, wordt door de gemeente betrekkelijk veel voor de wekelijksche collecte opgebracht.

De toestand van de kring te **Boloebokat** is treurig. De grootste helft der leden komt reeds enkele jaren niet meer in de godsdienst oefening en is practisch geheel tot het heidendom teruggekeerd. De groote afstanden en het bergachtig terrein maken de bearbeiding zeer moeilijk. We hopen toch zoo, dat spoedig andere tijden voor dit landschap en de aan haar grenzende gebieden **Palamedo**, **Lawonda** en **Soroe** zullen aanbreken, opdat niet Satans, maar Gods macht openbaar worde.

De kring te **Mamboroe**, dit voorjaar ontstaan, is nog steeds groeiende. Helaas moesten we begin Juli één lid afsnijden wegens zeer ergerlijk, heidensch leven; hij onttrok zich reeds lang stelselmatig aan alle vermaan. Totaal werden hier gedoopt 13 volwassenen en 8 kinderen. We hopen en bidden, dat deze kring voortdurend moge toenemen in aantal en innerlijke groei.

Tenslotte, dit verslag mogen we niet eindigen zonder in de herinnering terug te roepen de verkwikkende dagen, die we 3 en 4 Augustus in **Teng-goo** doorbrachten, bij de herdenking van het 25-jarig Zendingwerk in **West-Soemba**. Van dit ressort waren 6 kringen vertegenwoordigd; in totaal waren er afgevaardigden van 23 kringen. Het totaal aantal Christenen op **West-Soemba** bedraagt thans ruim 2500. Wat een vertroosting, wat een profetie ook! We gaan met nieuwe moed verder, het nieuwe jaar beginnen, het oog op Hem, die getrouw is. Broeders en Zusters, laat ons elkander voortdurend in de voorbede gedenken. Gedenk al de arbeid op **Soemba**.

Uw dienaar in Christus,
P. J. LUIJENDIJK.

Januari 1939.

Schetsen uit Soemba.

No. 51.

Wat ergerde ik mij, toen de goeroe van **Konda Mara** vertelde, dat allerwege gestolen werd. Maar de aardwezige **Soembanezen** lachten er om en keken elkaar begrijpend aan.

Zij hadden zelf schik in de verhalen; en voelden niet het zondige en het vernietigende van de samenleving daarvan.

Een der **Soembanezen** vertelde: „ik had tien sapi's (runderen); op zekeren morgen ging ik in de stal kijken, en daar lag een der dieren dood, gestoken met een lans. Het was duidelijk opzet. Er zat niets anders op, dan het dier verder te slachten en op te eten en er ook van uit te deelen aan de familie en de bureu. Een kennis kwam toevallig aanloopen; en

toen ik hem vertelde, dat een mijner sapi's gedood was, trok hij een vreeslijk medelijdend gezicht; en maakte zich boos over den dader en wilde weten, wat de eigenlijke reden was van die moordpartij. Maar niemand wist het, al vermoedde de eigenaar wel iets. Des middags heeft de gast heerlijk gesmuld van het vleesch en daarom besloot hij den avond ook maar te blijven; dan kon hij nog eens smullen.

Eenige dagen later lekte het uit, dat de gast het dier had doodgestoken om eens lekker te smullen, en met medelijdend gezicht te doen alsof hij verontwaardigd was.”

Een ander vertelde: „maar ik heb het nog erger meegemaakt. Daar kwam op zekeren morgen mijn neef, die bij mij in huis woont en mij helpt bij het werk, opgewonden naar binnen: daar hadden ze een paard van mij doodgestoken op het veld. Ik ging kijken, en het bleek waarheid te zijn. Wij hebben het beest naar huis gesleept en het maar opgegeten, omdat wij anders te groote schade zouden hebben. Achteraf bleek, dat mijn neef het zelf gedaan had om eens lekker paardenvleesch te eten.”

Een derde vertelde: „ik had heel veel oebi (eetbare wortels) geplant; maar op zekeren morgen was alles gestolen; ik op den zoek, en jawel hoor, een paar kilometer verder zag ik mijn oebi ... geplant in den tuin van den dief. Hij had alles weggenomen en het in eigen tuin gezet. Ik zei niets. Maar ben het des nachts weer bij hem weg gaan halen en heb het weer in mijn eigen tuin geplant.”

Ieder verhaal wekte de lachlust en niet de verontwaardiging op.

Een vierde wist een nog mooier verhaal. Hij vertelde van een van de inwoners van **Konda Mara**, die veel padi geoogst had; hij zou den volgenden dag met zijn gezin de padi uit de aar stampen en de oogst naar huis brengen. Den volgenden morgen kwam hij op het veld en de padi lag er nog net als den vorigen dag; maar toen hij eens goed ging onderzoeken, waren alle aren leeg. De dieven hadden het werk des nachts al gedaan en de oogst meegenomen, en de leegte padi weer netjes zoo gelegd als het lag, voordat zij kwamen stelen.

Toen vertelde de goeroe de reden van al dat stelen.

De bewoners van **Konda Mara** hebben een afgod, **Marapoe**, welke een Dief-God is. Hij eischt van zijn dienaars om zelf een deel daarvan te krijgen. En hij veroorzaakt ongelukken en ziekte, als men niet gaat stelen. Het hoort bij de vereering van dezen **Marapoe**, dat men gaat stelen. De eerlijke menschen worden door hem gestraft. Men is dus uit zelfbehoud wel verplicht te gaan stelen. Zelfs eischt deze **Marapoe**, dat ieder jaar alle oogst opgaat, en dat er niets overblijft. Anders worden de menschen met den dood gestraft.

Het gevolg is, dat de menschen nooit reserve hebben; maar in geval van droogte groote honger lijden. Toch lijden ze liever deze honger, dan dat ze iets van het vorige jaar zouden bewaren!

Het is duidelijk, dat hier de afgoderij niet allen het geestelijk leven gebonden houdt, maar ook het economisch leven. Van vooruitgang is geen sprake. Men wordt hoe langer hoe luier; want men wil niet voor een ander werken. Men leeft altijd in het uiterste minimum, bang dat het toch gestolen wordt.

De afgodendienst heeft zijn invloed op alle ter-

Een der buitenklinieken waar Dr. Ong elke week heen gaat.

reinen des levens. Verlossing van deze afgoderij brengt ook mede verlossing van gebondenheid in de aardse dingen. Economische ontwikkeling en scholing van Regeeringswege zijn ijdel, indien niet de geest verandert en men los komt van deze afgoderij, en zich alleen gebonden weet aan God den Schepper en Onderhouder. Dan gaat men het zich als plicht stellen, alle gaven Gods tot ontwikkeling te brengen tot Zijn eer.

Men lachte om die verhalen, omdat men wel weet, dat er toch niets aan te doen is; men steelt toch en dan hebben ze nog plezier van de slimme streken, die ze elkaar vertellen. Zoolang de geheele gemeenschap daar niet omgezet is, zal diefstal aan de orde van den dag blijven.

Maar dat kost jaren.

P. J. LAMBOOY.

Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken te Malang en Semarang.

Medische Hulp in Makassar.

Een kleine 1½ jaar is het geleden, dat ik Java verliet om in Makassar het Med. werk te aanvaarden.

Van deze 1½ jaar ervaringen wil ik U het een en ander vertellen.

Voorop stel ik, dat, willen we menselijk gesproken goed werk verrichten, wij allereerst het vertrouwen van het volk moeten winnen, van de Makassarers en van allen, die met ons werk in aanraking komen.

Hen overtuigen van het goede, dat wij bezitten en ook, dat wij zoo noodig zonder de minste tegenprestaties hunnerzijds, hen van dienst willen zijn met onzen Med. Hulp.

Daartoe diene, dat wij niet alleen met goede woorden, maar ook met een goede levenswandel, met de Christelijke daad van barmhartigheid voor den dag komen.

Laat mij thans probeeren U een schets te geven van het Med. werk.

Ofschoon het werk zichtbaar groeit, houdt het vertrouwen van het kampongvolk hiermee geen gelijken tred. Vreemd nog staan zij tegenover de Westersche geneeskunst, die eerst de noodige lichamelijke of laboratorium-onderzoekingen verrichten moet, alvorens de diagnose te kunnen vaststellen, om daarna de therapie te kunnen instellen.

Hoe vaak vroeg iemand mij op de polikliniek om obat voor een zieke ergens in de kampong, een zieke die ik dan heelemaal niet kende, noch te zien kreeg. Mijn antwoord is dan ook altijd: Ik ben geen doekoen, die zoo maar obat uitdeelt; ik moet de patient eerst zelf zien en onderzoeken.

Ik vraag dan de patient op de polikliniek te komen, en zoo dit waarlijk niet kan, ga ik de kampong in om zoo'n patient te onderzoeken.

We doen goed onze patienten in twee groepen te verdeelen:

I. kotta-Makassar'en, die meer ontwikkeld zijn, zooals kantooroppassers, klerken, chauffeurs etc, die vermoedelijk ook reeds eerder bij een dokter om behandeling zijn geweest.

II. echte kampong-Makassar'en, die nagenoeg allen nooit bij een dokter zijn geweest.

Bij de eerste groep, de kotta-Makassar'en, heb ik eens een frappant staaltje van wantrouwen of vrees

ontmoet. Een aardige knaap, ± 18 jaar, als kebon werkzaam bij een familie in de stad, was verscheidene malen in onze polikliniek aan de Marosweg geweest, voor een eenvoudige wondbehandeling. Een ander maal kwam hij met buikklachten.

Daar ik hem nauwkeurig wenschte te onderzoeken, verzocht ik hem achter een gordijn in de polikliniek te gaan, en op de onderzoektafel te gaan liggen. Met veel gepraat en zachte dwang kregen wij het zoover gedaan, dat hij achter het zeiltje verdween. Doch op een onbewaakt moment sprong hij op, over het naastbijstaande raamkozijn heen, en was meteen zoo verdwenen, tot groot vermaak der vele omstanders.

Nooit heb ik dien jongen weer terug gezien. Bij de tweede groep, de kampong- of dessa-Makasaren, zooals visschers, landbouwers, woekert nog sterk het bijgeloof en bovendien het reeds genoemde wantrouwen of vrees. Hun bijgeloof, dat bij ernstige zware ziekten de booze geesten een groote rol spelen, is oorzaak, dat wij in den beginne slechts eenvoudige wondbehandelingen, eczemen, ontstoken oogen e.d. in behandeling kregen.

Doch langzamerhand, de goede resultaten van de Westersche geneeskunde waardeerende en dit prefereerende boven de vaak kostbare en vergeefsche hokus pokus der doekoens, kregen we met den tijd heel wat ernstiger gevallen. Helaas laten niet al deze ernstige zieken zich in ons ziekenhuis opnemen.

Van de vrouwelijke patienten uit de dessa of kampong moet gezegd worden, dat ze soms zelfs zich niet leenen voor het meest noodige eenvoudige uitwendig onderzoek. Laat staan dus het inwendigegynaecologische onderzoek. Toch mogen wij in de laatste maanden zeggen, dat ook hier een goede verandering is gekomen, dat ons een grondiger onderzoek toegestaan wordt, wat hun zelf en ons werk ten goede komt.

Gelijk reeds eerder bekend gemaakt, hebben we 11 Juni 1938 ons ziekenhuis aan de Gowaweg, plaats biedend voor 25 bedden en enkele kinderledikantjes en baby-boxen, officieel in gebruik genomen.

Doch daar wil ik U liever in een volgend artikeltje iets over vertellen.

ONG YAN HONG,
Miss. Ind. Arts
Makassar.

Overzicht van het Onderwijs in Ned. Indië.

In een onlangs gehouden vergadering gaf de Heer H. Meijerink, Lid van de Tweede Kamer, Oud-directeur van de Christ. Kweekschool te Solo een overzicht van het onderwijs in Ned. Indië. Voor wie belangstelt in het geweldig onderwijsvraagstuk in Ned. Indië, dat ook uit Zendingsoogpunt van zoo groote beteekenis is, was dat overzicht zeer interessant. Wellicht willen sommige lezers van het Zendingsblad er wel eens iets van weten, hoe het staat met het onderwijs in Indië. Het volgende is aan bedoeld verslag ontleend.

Het **Schoolsysteem** in Ned. Indië gaat uit van de grondgedachte, dat aan de behoeften van de breede massa der Inlandsche bevolking vooralsnog door

elementair lager onderwijs in de Inheemsche sfeer kan worden voldaan en dat daarnaast aan de Europeesche bevolking en aan de Inlandsche en Chineesche bovenlaag der samenleving onderwijs in Westerschen geest moet worden gegeven.

Dit leidde tot twee geheel onderscheiden groepen van scholen:

A. de Inlandsche scholen met de Inlandsche taal als voertaal.

B. de Westersche scholen met de Nederlandsche taal als voertaal.

Inlandsch onderwijs.

Rekening houdend met de nog geringe ontwikkeling der plattelandsbevolking en eveneens met haar geringe draagkracht werd voor deze bevolkingsgroepen de **3-jarige volksschool of dessaschool** voldoende geacht. Bij een deel dezer volksschoolleerlingen bleek behoefte te bestaan aan verdergaand Inlandsch onderwijs en ten einde daaraan te voldoen, werd in elken kring van dorpsscholen een **2-, of 3-jarige vervolgschool** geopend. In sommige streken kunnen leerlingen dezer vervolgscholen op **2-jarige vakscholen** voor ambacht-, landbouw- en handelsonderwijs een eenvoudige vakopleiding ontvangen.

Westersch onderwijs.

Naar den landaard der schoolbevolking werden deze scholen onderscheiden in: de 7-jarige Europeesche, de 7-jarige Holl. Inlandsche, de 7-jarige Holl. Chineesche school en de 3-jarige Schakelschool, die alle de leerlingen opleiden voor de Mulo en de H.B.S.

De schakelschool dient om begaafde leerlingen van de vervolgscholen gelegenheid te geven naar het Westersch onderwijs over te gaan, en vormt dus de verbinding tusschen het Inlandsch en het Westersch onderwijs.

De differentiatie volgens de landaarden bij het lager onderwijs maakt plaats voor unificatie bij Mulo en Middelbaar onderwijs. De Muloschool heeft in Indië de specifieke functie van vooropleiding voor het Middelbaar algemeen vormend en vakonderwijs. (A.M.S., Artsenschool, Kweekschool, Landbouwschool, Bestuurschool).

De Alg. Midd. School, Lyceum, en H.B.S. geven toegang tot de Medische, Juridische en Technische Hoogescholen.

Bevolking en Schoolbevolking.

De bevolking in Indië is aldus samengesteld:
Aantal kinderen in den schoolleeftijd.

Inlanders	67.650.000	5.412.000	(van 6—9 jr. = 8 %)
Europeanen	240.000	28.000	(12 %)
Chineezen	1.500.000	150.000	(10 %)
Vr. Oosterl.	150.000	10.000	

69.540.000 5.600.000 onderwijsbehoevende kinderen.

Van deze 5.600.000 onderwijsbehoevende kinderen ontvingen in 1938 onderwijs op openbare en gesubsidieerde scholen:

A. de Inlandsche Scholen (volks- en vervolgscholen)	2.080.000 kinderen
B. de Westersche Scholen (Europ. H.I.S., H.C.S.)	150.000 "
de Mulo en Middelb. Scholen	20.000 "

totaal . 2.250.000 kinderen

Behalve deze ontvangt nog een aantal kinderen onderwijs op de z.g. „wilde” Scholen, doch ook indien deze worden medegerekend, moet worden geconstateerd, dat ruim 3 miljoen kinderen geen gelegenheid hebben een school te bezoeken.

De uitbreiding, die in de laatste jaren aan het onderwijs is gegeven, was niet of nauwelijks in staat om met het accrés van de bevolking gelijken tred te houden. In de jaren 1931 tot en met 1936 bedroeg het algemeen kinderaccrés voor den leeftijd van 6—9 jaar 270.000, terwijl de schoolbevolking slechts een vooruitgang van 155.000 kinderen vertoonde. Sedert 1936 wordt het accrés der onderwijsbehoevende jeugd weer door het accrés in de schoolbevolking nagenoeg opgevangen.

Om den normalen groei der bevolking bij te houden, is noodig, dat jaarlijks 300 volksscholen met een capaciteit van 150 leerlingen worden geopend. In 1939 wordt slechts gerekend op 200 nieuwe openbare en gesubsidieerde scholen.

Aandeel Chr. Onderwijs.

In Indië wordt het onderwijs beschouwd te zijn een taak van het Gouvernement.

Het particulier initiatief vindt erkenning en ontvangt aanspraak op subsidie, voorzover het met goedvinden der Regeering een deel dezer staatstaak overneemt en zich conformeert aan de door de Overheid gestelde onderwijsnormen.

Naast dit openbare en door de Regeering erkende bijzondere onderwijs heeft zich het ongesubsidieerde bijzondere onderwijs, dat behoudens politieel toezicht geheel vrij is, snel ontwikkeld.

De volgende cijfers geven een beeld van den groei van het onderwijs en het aandeel van het Christelijk onderwijs.

Aantal Inheemsche kinderen.

	Openbaar	Pr. Chr.	R. Kath.	Moham.	Neutr.
1900	64.000	41.500	—	—	—
1937	1.800.000	160.000	80.000	15.000	28.000
		= 8 %			

Aantal scholen:

	Volksscholen.	Vervolgsch.	Europ. Sch.	H.I.S.	H.C.S.
Openbaar	14.000	2.400	168	186	58
Prot. Chr. Sch.	1.800 (11%)	140 (5%)	31 (11%)	38 (14%)	28 (27%)
R. Kath.	540	70	47	19	12
Mohammed.	98	22	—	6	—
Neutraal	95	23	29	33	4

De Chr. schoolorganisaties in Indië hebben naar vermogen getracht door het oprichten van ongesubsidieerde scholen in de dringendste behoefte te voorzien. De Chr. Schoolbesturen op Java alleen onderhouden 52 scholen voor Westersch lager en vakonderwijs geheel voor eigen rekening.

Een ruim veld ligt op het terrein van het onderwijs nog braak en biedt aan het Chr. onderwijs gelegenheid om aan de volksofvoeding mede te arbeiden.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

Geref. Kerken in Ned.-Indië.

Blijkens een bericht in het Kerkblad van de Geref. Kerken voor Ned.-Indië, nam het ledental van de Geref. Kerken in onze Oost gedurende het afgelopen

jaar belangrijk toe, n.l. met 369. Het ledental (belijdende en doopleden) bedroeg op 1 Jan. 1939 5937; op 1 Jan. 1938 5568.

De stijging van het ledental is zeer onregelmatig over de verschillende kerken verdeeld: Bandoeng staat met 17½ % aan de spits; Batavia met 1½ % onderaan de rij. Malang en Pematang Siantar liepen in ledental iets achteruit.

De hoofdredacteur van het Kerkblad wijst er in een begeleidende beschouwing op, dat de oude groei van de Indische Gereformeerde Kerken nu weer geheel hersteld is.

Van 1928 tot 1931 werd die groei door de volgende cijfers aangegeven: 3193, 3554, 4079, 4497. Daarna kwam stilstand, gevolgd door een kleine daling — de weerspiegeling van de moeilijke jaren, welke Indië toen doormaakte. Op 1 Januari 1935 was het laagtepunt echter bereikt, waarna de stijging weer op de vroegere wijze voortgang vond: 4390, 4661, 5135, 5568, 5937.

Het aantal dienstdoende predikanten in de 11 Geref. Kerken bedroeg op 1 Jan. j.l. 13. De toeneming van dit getal hield in de laatste jaren geen gelijken tred met de toeneming van het ledental.

Ds. Kuipers besluit zijn beschouwingen met de opmerking:

„De taal der dorre cijfers is bemoedigend.

God heeft ons bewaard in den storm der tijden.

Hij gaf ons alreeds weer grooten groei.

Waartoe?

Laat ons bidden, dat we ons helder en klaar daarvan bewust mogen zijn.

God wil iets met ons in dit land, in dezen tijd”.

Toestanden in China.

De bekende zendeling in China, de heer Leynse, schrijft in één van zijn laatste brieven het volgende, dat ons iets geeft te zien van wat er in China gebeurt.

W. B.

Eenigen tijd geleden ontving ik van één van onze Chineesche predikanten den volgende brief, dien ik uit het Chineesch vertaald heb:

„Zeër vereerde Herder-leeraar”.

„Ik smeek U keer Uw gelaat niet van dezen brief af, maar leen Uw oor aan Uw dienaar, een man van smarten. Sinds mijn oogen U de laatste maal aanschouwden ben ik, van al het kwade dat ik gezien heb, geworden als een boom zonder bladeren. Van de eene nieuwe maan tot de andere heb ik zorgen en verdriet geleden en ben ik met mijn gemeente door vier verdrukkingen gegaan: oorlog, aanvallen van roovers, watervloed en hongersnood. Het is alsof er op het land geen wetten meer bestaan. Nergens is er vrede. Roover-soldaten zijn de dorpen binnen gedrongen. Zij kwamen met luid geschreeuw, zij vertrokken in rookwolken. Als een wervelwind gingen zij door de dorpen. Verwoesting en geweld gingen voor hen uit. Zonder mededogen vermoordden zij jong en oud. En zij beschouwden het als niets om zeventig van onze mannen samen te binden en in de rivier te werpen. In de waterput naast de kerk verdronken zich acht en twintig vrouwen en meisjes om aan de handen van de geweldenaars te ontkomen. Een van de verdronken vrouwen is de jonge Mrs. Wang, de vrouw van den verpleger in het zendingsziekenhuis. Mrs. Yang en haar dochter, die door U gedoopt zijn, ein-

digden eveneens in vertwijfeling hun leven daar. Hoe weinig waarde heeft het leven in oorlogstijd! Voorwaar, het is als niets. De bitterheid van deze tijden is erger dan de verschrikking van wolven in den nacht. Het zij U bekend dat vele vrouwen ontvoerd zijn, huizen zijn verbrand, winkels geplunderd. Ja, zelfs zijn onze ezels weggevoerd en dreven zij onze varkens voor zich uit."

"Voorwaar, hoe goed was het vroeger om te hooren hoe de menschen zongen, zooals zij dat in de kerkdiensten geleerd hadden; een vrouw op haar binnenplaats, een man zittende in zijn poort. Nu zingt niemand meer. Alle gezang is verstomd. De mannen slaan hun oogen teneer en de vrouwen hebben vergeten hoe te glimlachen. Zelfs spelen de kinderen niet meer op de dorpsweg. Daar is geen gruwel die zij niet gezien hebben. De dood is aangenamer dan het leven. Menigeen dwaalt rond doelloos, dakloos, zonder voeding, zonder geld, zonder warme kleeren. O, U, die ver zijt van deze plaats der ellende, neig Uw oor naar mijn smeekbede en knoop de dunne draad van onze hoop aan tot een koord der verlossing. De gever van al het goede zal U gewisselijk vergelden. Ik sluit met een bevende hand en een bedrukt hart dezen mijnen brief."

In China verspreidt een gave zich als een olievlek op het water, daar zijn de misdeelden met weinig geholpen. Mejuffr. M. Alta, penningmeesteresse van de Stichting China Comité, Willems Parkweg 50, Amsterdam, Giro No. 345497, zal gaarne bijdragen voor dit werk ontvangen.

Met hartelijke groeten van de familie Leynse te Peking.

Hoogachtend,

JAMES P. LEYNSE.

Presbyterian Mission, Peking, China.

Informatie-Bureau voor uitzending van Chr. Onderwijzers naar Indië.

Het Informatie-Bureau, gevestigd Madoerastraat 17, Den Haag, heeft tengevolge van de bezuiniging de laatste jaren niet veel werk kunnen doen. Indië vroeg geen leerkrachten. Thans schijnt daarin weer eenige verandering te komen, zoodat het Bestuur van het Informatie-Bureau weer samen kwam op Maandag 27 Febr. 1939, op het Bureau der Ver. van Chr. Onderwijzers enz., onder leiding van zijn Voorzitter: Ds. W. Breukelaar te Santpoort.

Verschillende scholen in Indië vroegen een onderwijzer. In de practijk is gebleken, dat het Informatie-Bureau belangrijk werk als intermediair kan verrichten.

Het Bestuur (bestaande uit de H.H. Ds. W. Breukelaar, Ds. B. J. C. Rijnders, P. Bergmeijer, E. K. E. Heintze (voor de Salatiga Zending, ter vervanging van wijlen den heer Kühnen) en A. de Jong Ezn., Secr.-Penn.) besloot de oude werkwijze weer te volgen. Ze is deze:

Indien onderwijzers naar Indië wenschen te gaan om daar het Chr. Onderwijs te dienen, kunnen ze zich aanmelden aan het Informatie-Bureau, Madoerastraat 17, Den Haag. Ze ontvangen daarna een lijst ter invulling.

Indien een Bestuur in Indië of een Comité uit Nederland een onderwijzer nodig heeft, kan het zich wenden tot het Bureau. Het Bureau zendt dan een

lijst van gegadigden met de noodige gegevens, uit welke lijst dan door de Besturen een keus gedaan kan worden.

Advertenties en oproepingen zullen dan in de regel niet meer door de aangesloten Comité's geplaatst worden.

Collega's, die dus naar Indië zouden willen gaan, kunnen zich opgeven aan bovengenoemd adres. Met nadruk voegen we er bij, dat de Regeering nog niet door subsidie die uitzending bevordert, b.v. een tegemoetkoming in kosten voor passage en uitrusting wordt door de Regeering, althans nu nog niet, verleend.

Wanneer er nog een Comité niet is aangesloten, zou het Bestuur deze aansluiting zeer op prijs stellen.

Korte berichten.

Tj. van Dijk.

Het adres van den oud-Schoolopziener van Soemba, den Heer Tj. van Dijk, is Larixlaan 80, s Gravenhage.

Ds. A. F. J. Pieron.

Gelijk te verwachten was, heeft Ds. A. F. J. Pieron de beroeping van de Kerk te Rotterdam tot missionair predikant voor den arbeid onder de Chineezinnen in Banjoemas, Java, aangenomen.

Ds. R. C. Harder.

Ds. R. C. Harder nam de beroeping aan van de Geref. Kerk te Leiden tot missionair predikant voor den arbeid onder de hier te lande studeerende Inheemschen. Hij zal dus D.V. het werk overnemen van Ds. J. Verkuyll, die naar Banjoemas denkt te gaan.

Ds. H. v. d. Brink.

De missionair predikant van de Kerk te Soerabaja Ds. H. v. d. Brink komt D.V. medio 1939 naar Holland met verlof. Op medisch advies is Mevrouw vooruitgegaan. Zij is reeds in Holland.

Ds. S. J. P. Goossens.

De classis Appingedam heeft Ds. S. J. P. Goossens, missionair predikant van Melolo op Soemba, uit zijn ambtelijke bediening ontzet.

Ds. Goossens, die momenteel met verlof in ons land vertoeft, heeft op het Zendingsterrein groote moeilijkheden gehad, die er toe hebben geleid, dat hij in conflict kwam met de Afzonderlijke Vergadering der Missionaire predikanten en dat de classis Appingedam hem schorste.

Gelijk bekend is, heeft Ds. Goossens aangekondigd, dat hij zijne zaak op de Generale Synode van Sneek zal brengen.

Zendingssynode van Friesland.

De Kerkeraad van Leeuwarden bericht, dat de Zendings-Synode D.V. zal gehouden worden Woensdag 24 Mei 1939.

Eventuele punten voor het agendum worden vóór 5 Mei a.s. ingewacht bij Dr. W. A. van Es, Droevendal 20.

Dr. F. L. Bakker.

Het adres van Dr. F. L. Bakker is vanaf 1 Mei niet meer Paulus Buyslaan 13 Heemstede maar De Kempenaerstraat 85 Oegstgeest.

Zendingssynode.

De Zendingssynode van de Geref. Kerken in Groningen, Drente en Overijssel c.a. zal D.V. Woensdag 28 Juni 1939 vergaderen te Groningen, Westerkerk.

Zendingsconferentie Lunteren.

De data, waarop de jaarlijksche zendingsconferenties te Lunteren gehouden zullen worden, zijn voorloopig vastgesteld op 31 Juli—5 Augustus en 7—14 Augustus. Van 5—7 Augustus wordt een onderwijzers-zendingsweekend georganiseerd.

Jaarvergadering Ned. Geref. Zend. Ver.

De Jaarvergadering van de Nederl. Geref. Zending-vereeniging te Amsterdam zal D.V. plaats vinden op Maandag 1 Mei 1939 te 3 ure, Kerkstraat 109 te Amsterdam.

Het Bestuur.

Effatha — Voorburg.

Het Bestuur van „Effatha”, Chr. Instituut voor doofstomme kinderen te Voorburg, ontving de verblijvende mededeeling, dat het H. M. de Koningin behaagd heeft het Beschermvrouwschap van „Effatha” te aanvaarden.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Post-rekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

- a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
- b. Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.25 per stuk.
- c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.

d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10.

Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.

(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus met supplement is verkrijgbaar tegen f 0.25 (franco per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

D. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegels voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel

„Oost-Java” door C. W. Nortier; uitgave van den Zendings Studie Raad te Zeist, geb. f 2.95.

De volledige titel van dit voortreffelijk studieboek luidt: „Van Zendingsarbeid tot zelfstandige Kerk in Oost-Java, door C. W. Nortier, Zendeling-leeraar van het Nederlandsch Zendelinggenootschap.

Die titel teekent den gang, die in dit boek is gevolgd. Het laat ons zien hoe in den loop van tientallen jaren de Zendingsarbeid in Oost-Java heeft geleid tot de stichting eener zelfstandige Christelijke Kerk.

Van West-Java, Midden-Java ten Zuiden, Soemba en Sangi en Talaut gaf de Zendings-studie Raad in vroeger jaren goede studie-boeken. Maar van Oost-Java, dat waarlijk niet het minste terrein is, ontbrak ons nog een goede monographie. Thans heeft Nortier ons een uitnemende monographie van dit belangrijk zendingsterrein gegeven.

Een zeer orienteerend boek. Vrucht van breed onderzoek. Een verrijking van onze boeken voor Zendingsstudie.

Blijft in Mij. Een boek voor jonge belijders;

bij N.V. Bosch en Keuning te Baarn, geb. f 3.50.

De ondertitel zegt ons het doel van dit mooie boek, dat vol is van diepen ernst. Het is bijzonder geschikt om het mede te geven aan onze jonge mensen, die komen tot belijdenis.

Twaalf Gereformeerde predikanten, die de jongeren door en door kennen, hebben aan dit boek medegewerkt. Het zijn Ds. J. D. Boerkoel, Ds. N. Buffinga, Dr. E. D. Kraan, Ds. P. N. Kruyswijk, Ds. G. Laarman, Ds. G. Lugtigheid, Dr. P. Prins, Ds. H. Veldkamp, Ds. Y. K. Vellenga, Ds. P. Ch. v. d. Vliet, Ds. H. A. Wiersinga en Ds. W. A. Wiersinga.

Op hartelijke wijze wordt hier gesproken over de consequenties van het belijdenis-doen in de praktijk van het leven. In de taal, die de jongeren begrijpen, wordt gewezen op wat ons leven heiligt: het gebed, het oefenen der gemeenschap, het luisteren naar het

Woord, het uitdragen van het Evangelie. Daarnaast wordt ook ten volle ernst gemaakt met allerlei praktische moeilijkheden, waarvoor de jonge christen in het leven zal komen te staan.

Belijdenis en daarna, door Dr. C. Bouma; bij Littooy, Terneuzen; f 0.80.

In tien hoofdstukken bespreekt de bekende dominé van Den Haag zeer degelijk en glashelder de beteekenis van het belijdenis-doen en de roeping, die daaruit voortvloeit. Zeer geschikt om mede te geven bij het afleggen van belijdenis.

Over den drempel, door Willem Kramer; bij Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Met zijn eerste werk „**Roelie**” heeft de blinde Willem Kramer zijn naam als Christelijk schrijver gevestigd. Terecht maakte dat met bijzonder talent geschreven boek grooten opgang. „**Over den drempel**” is een vervolg op „**Roelie**”, maar staat toch geheel op zich zelf.

Stellig zal ook dit boek grooten aftrek vinden. En dat is het waard.

Het verschijnt als tweede deel in de Spiegel-Serie.

De boeken van den jaargang 1939 der Vereniging voor Christelijke Lectuur.

Reeds zijn verschenen:

Verzeild bestek; f 3.60, geb. f 4.25.

Een martelaarskroon voor Joris Praet, door Hendrika Kuyper—v. Oordt. f 2.25, geb. f 2.90.

De Korevaars, door J. W. Ooms; f 2.25, geb. f 2.90.

In het eerste boek zijn, als we goed geteld hebben, van 35 auteurs één of meer bijdragen gebundeld en uitgegeven ter gelegenheid van het tweede lustrum van den Christelijken auteurskring. Een bijzonder boek, dat onderscheidene fijne stukken bevat.

Het tweede boek biedt een fijn gestileerde roman; prachtwerk naar inhoud en vorm.

Het derde geeft ons een boeiend verhaal, dat wel aftrek zal vinden.

Weldra zullen volgen:

Gebroken schelpen, door G. Sevensma—Themmen; f 1.90, geb. f 2.40.

Het stille front, door M. A. M. Renes—Boldingh f 1.90; geb. f 2.45.

Als abonné der V.C.L. ontvangt men bovengenoemde vijf boeken (waarde ingen. f 11.90, geb. f 14.90) en men heeft dan bovendien nog het recht om gratis voor f 5.— boeken naar eigen keuze uit te zoeken uit den catalogus. Zoodat men voor f 16.90 of voor f 19.90 ontvangt en daarvoor als abonné betaalt f 1.50 per kwartaal voor een ingenaaid abt. en f 2.25 per kwartaal voor een gebonden abt.

Dat is voor weinig geld een partij beste boeken.

En de uitvoering is in orde, zooals van den uitgever Kok te Kampen mag worden verwacht.

De Stoefer, door W. Laatsman; bij H. A. v. Bottenburg, Amsterdam; f 2.25, geb. f 2.90.

Laatsman weet — het is algemeen bekend — bijzonder smakelijk, soms roerend mooi te vertellen in het gemoedelijk Vlaamsch, waarvan hij zich meestal bedient. Hij doet het ook weer in dit boek, dat ook

evenals zijn meeste geschriften een evangeliseerende strekking heeft.

De Geschiedenis der Godsopenbaring, Het Oude Testament, door Dr. F. L. Bakker; bij Kok, Kampen.

Het Nieuwe Testament is bewerkt door Dr. J. H. Bavinck en is reeds compleet. Het had een bij uitstek gunstige pers.

Thans verscheen de eerste aflevering van het Oude Testament. Dit wordt bewerkt door Dr. F. L. Bakker. Evenals het Nieuwe Testament is ook de bewerking van het Oude Testament vrucht van breede studie. Gaarne bevelen wij het aan.

Groot vertelboek voor de Bijbelsche Geschiedenis, door Anne de Vries; bij Kok te Kampen.

Anne de Vries verstaat de kunst van vertellen zooals slechts aan weinigen gegeven is. Er zijn reeds tal van verhalen der Bijbelsche Geschiedenis. Maar dit wordt weêr iets bijzonder, dat stellig zijn weg zal vinden. 200 teekeningen zullen het werk illustreren. De tweede aflevering is verschenen.

Het geheel zal verschijnen in 15 afleveringen à 75 cent. Wie inteekeent vóór de laatste aflevering, ontvangt de twee stempelbanden gratis.

Verbond en Belijdenis, door Ds. D. van Dijk; bij Kok te Kampen f 0.40.

Een kort vlot geschreven woord van den bekenden Groninger prediker, bestemd om mede te geven aan menschen, die belijdenis doen.

Stil zijn voor God, door Ds. N. Buffinga; bij J. N. Voorhoeve te Den Haag; f 1.50, geb. f 2.25.

Fijn gestileerde, echt stichtelijke meditatie's, 27 in getal. Goede spijs voor het geloofsleven. We lazzen er enkele met veel genoegen.

Levensroes en bezinning, door Dr. J. H. Bavinck.

De ijzeren deur opengesprongen; Paaschboodschap van Prof. Dr. P. Stegenga.

Het waagstuk van het huwelijk, door Ds. A. G. Barkey Wolf.

Het leven een loflied, door Ds. A. C. van Uchelen.

Deze vier boekjes zijn uitgegeven bij J. N. Voorhoeve te den Haag, per stuk f 0.45.

De namen der schrijvers waarborgen iets bijzonders. Geen alledaagsche kost. Alle min of meer van Evangeliseerende strekking.

Zooals we van Voorhoeve gewoon zijn.

Calvinistisch Weekblad, onder redactie van Dr. C. Bouma, Prof. Dr. A. Sizoo, Dr. C. Tazeelaar en Prof. Dr. J. Waterink; bij Meinema, Delft.

Een voortreffelijk geredigeerd Weekblad. Rijk en zeer gevarieerd van inhoud. Het geeft steeds een goed Calvinistisch geluid en is altoos gespeend aan prikkelende polemiek. Per ½ jaar f 2.50.

De levensroman van Dr. H. Colijn komt in een nieuwe, goedkoope uitgave.

Wij vernemen, dat binnenkort, ter gelegenheid van

de zeventigste verjaardag van onzen Minister-President, een nieuwe, goedkope uitgave verschijnen zal van het bekende boek van Rudolf van Reest: „De Levensroman van Dr. H. Colijn”. De prijs is vastgesteld op slechts f 2.50 gebonden. Het leven van Dr.

Colijn is rijk aan avontuur en biedt den biograaf stof te over voor een levendige biografie. Rudolf van Reest heeft zich volkomen in alle situaties ingeleefd. Hij beschrijft zijn militaire loopbaan, zijn daden in de strijd op Lombok en in Atjeh en tenslotte zijn werkzaamheden op allerlei terrein in ons land en daarbuiten. Het wordt ons alles kleurrijk en boeiend geschilderd. Zeventig fraaie foto's zijn in het boek opgenomen. Uitgevers zijn Bosch & Keuning N.V. te Baarn.

Een nieuwe roman van v. Bokhorst op komst.

Naar wij vernemen zal over enkele weken een nieuwe, boeiende roman verschijnen van den bekenden auteur G. van Bokhorst. De titel is **Wevers** en de N.V. Gebr. Zomer & Keuning's Uitg. Mij. te Wageningen zal het uitgeven.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending:

Door J. Penninga, Ferwerd, van de leden der Gereform. Zendingsclub f 10.—; Ds. H. L. Both, 10 % over 1938 van de Classe Arnhem, laatste gedepelte, f 22.66.

Castricum, 20 Maart '39.

J. KRÜGER.

Giro 35811.

Van N. N. f 1000. Door Ds. A. Schweitzer gedeelte storting der 10 % van de ontvangsten in Noord-Holland f 3090. Van het Comité voor Ned. Zend. Conferentie's f 1.20. Van Sj. H. Wiegertsma te Sybrandahuizen halve centen f 0.50. Door Jurriën Veldkamp laatste storting 10 % van de ontvangsten over 1938 in Groningen, Drenthe, Overijssel e.a. f 2200. Van N.V. G. F. Hummelen's Boekhandel en electr. drukkerij te Assen saldo Zendingskalender f 4260.15.

Santpoort, 21 Maart '39.

W. BREUKELAAR.

Giro No. 32806.

Chr. Perswerk Ned. Indië.

Dankbaar vermelden we de ontvangst van onderstaande giften voor „De Zaaier”:

Geref. Kerk te Ureterp f 4.—, Pernis f 2.—, Makum f 1.—, Vinkeveen f 1.—, Nieuw Helvoet f 1.—, Cubaard (Fr.) f 1.—, Nieuw Amsterdam f 2.—, Lisse f 2.—, Ierseke f 1.—, Watergraafsmeer f 1.50, Nes (W.D.) f 5.—

Onder vriendelijke aanbeveling,

G. M. A. LAERNOES.

H. Tollenstraat 4.

Utrecht, Giro 289929.

Zending te Makassar.

Onder vriendelijke dankzegging berichten we de goede ontvangst van onderstaande giften:

P. v. d. E te 's-G. f 2.50; Geref. Kerk te Nes (W.D.) f 5.—

Voor de „Rijstkaarten”: P. V. te D. H. f 1.50; H. K. J. W. te E. f 1.50; N.N. te A. f 3.—; A. v. d. E. te O. f 1.50; Mej. M. W. E. te Z. f 1.50; S. G. te K. f 1.50; Mevr. G. S. te A. f 1.50; G. H. A. G. te A. f 2.50; J. J. F. te 's-G. f 1.50; J. C. C. te B. f 1; C. v. A. te V. f 1.50.

Onder vriendelijke aanbeveling,

G. M. A. LAERNOES.

H. Tollenstraat 4.

Utrecht, Giro 289929.

Idenburg-fonds — Suriname!

Vroeger gingen de Javaansche contract-koelies via A'dam naar Suriname. Het Bijb. genootschap zorgde dan, dat er Jav. bijbels aan boord kwamen, welke echter grootendeels direct buiten de IJmuider sluizen in zee terecht kwamen. Een enkele maakte de reis naar de West mede, soms om gebruikt te worden als sigarettenpapier. Een zekere Niti Pawiro las zulk een bijbelblad, vóór hij de sigaret rolde; hij werd in 't hart gegrepen, las méér en... brak met zijn zondig leven. Door Gods uitreddende genade mocht hij een kringetje vormen van heilbegeerige Javanen. Zoo vond de eerste zendeling onder de Javanen: br. Bielke, die zich op Java voor zijn taak had voorbereid, een reeds ontgonnen akker! Waar God zoo wonderlijk door Zijn eigen Woord den arbeid begon, mogen wij Ned. Christenen dien arbeid dan loslaten? Het Id. fonds zegt: Neen, en kan niet anders, broeders en zusters, dan ook u deze vraag vóórleggen.

W. F. E. SMELINK.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname, over het tijdvak

22 Januari 1939 tot en met 28 Februari 1939.

Giften: M. H. te B. f 2,50; giften uit Apeldoorn f 1; f 22,55 door Mej. B.; uit Voorthuizen f 10; uit Nes f 1,25; uit Morra 0,75; uit Spakenburg f 3,45; uit Drachten f 2,50; uit Beetsterzwaag f 1,50; giften en contributies uit: Lëiden f 54,75; Leiderdorp f 4,50; Lisse f 12,86; Wassenaar f 85; Rijnsburg f 17,75; Sasenheim f 40, en Boskoop f 45,75; gevonden in collectie Geref. Kerk te Alphen aan den Rijn f 5; P. D. Z. te B. f 5; W. B. te Z. f 1; H. A. te J. f 1; Th. v. E. te B. f 0,50; J. K. te G. f 1; Geref. Meisj. Ver. „Dorcas” te Ezinge (Gr.). f 2,50; W. S. te W. f 1; leerlingen van klasse IV van de Oranjeschool te Alphen aan den Rijn f 12, en van klasse I van deze school f 4,06, en uit de zendingskas nog f 8,44 (welke school of scholen volgen??); leerlingen Chr. Mulo-school te Zaandam f 15; leerlingen Chr. School te St. Jansklooster f 5; leerlingen Chr. Ulo-school te Wassenaar f 4; F. de V. te G. f 1; T. van P. te IJ. f 1,50; J. te H. f 2; M. M. Jr. te M. f 2,50; Jhr. Mr. B. C. de J. te V. f 10; J. A. W. te V. f 1,50; M. W. te Gr. f 1; G. J. R. te W. dorp (Geld.) f 50; gift uit Amstelveen f 1; K. B. te Gr. f 1; K. te A. f 1; gevonden coll. Raamkerk te Amsterdam f 2,50 (voor leprozen); M. J. H. te B. f 2,50; J. J. L. te A. f 10; C. de G. te 's-Gr. f 1; P. J. G. te L. f 2; naagiften inzameling zendingscommissie der Geref. Kerk van Amsterdam-Zuid f 39,50; C. J. V. te B. f 1; F. E. W. te A. f 0,50; J. B. te 's-Gr. f 2,50; en van N. N. te ?? f 500.

Contributies uit: Kootwijkerbroek f 7; Voorst f 10,50; Assen f 5; Amsterdam-Oost f 1; 's-Gravenhage f 0,50; Zoetemeer f 5,75; Rhenen f 2; Arnhem f 1; Nederhorst den Berg f 3,15; Workum f 2,50; Hoofddorp f 3,25; Beverwijk f 2,75; Hilversum f 9,25; Zeist f 0,25; Nieuweroord f 4,75; Meppel f 3,75; Hoogeveen f 1,50; Dokum f 64,50; Morra f 7; Nes (W.D.) f 16,25; Groningen f 1; Voorburg f 1; Haarlem f 44,25; Amstelveen f 32,50; Ouderkerk aan den Amstel f 1,50; Gorinchem f 13,25; Baarn f 26,25; Veenendaal f 2; Laren (N.H.) f 5,75; Amsterdam f 2; Bussum f 19,50; Naarden f 6,50; Nieuwerkerk aan den IJssel f 1,50; Oogstgeest f 1; Driebergen f 1,50; Vlaardingen f 0,75; Kampen f 6,75; Zwolle f 15,50; Drachten f 3,75; Garijp f 0,25; Beetsterzwaag f 9,25; Apeldoorn f 42,50; Voorthuizen f 16,50.

Ger. Kerken. Collecten van de kerk van Aalten f 48,85 en vna Coevorden f 6,91. — **Giften:** Oost- en West Couburg f 2,50; Noordeloos f 1; Wilnis f 1; Dalfsen f 1,50; Sneek f 10; Hoegersmilde f 2,50; Lutton aan de Dedefsvaart f 5; Zaandam f 5; Schildwolde f 2,445; Nieuw-Vennep f 4; Driebergen f 2,50; Halle

(Geld.) f 2,50; Noordwijk aan Zee f 1; Ermelo f 10; Harderwijk f 2; Haulerwijk f 5; Burum f 1,80.

Zendingcommissies Geref. Kerken. De Lier f 10; Zwiindrecht-Groote Lindt f 2,50; Grijskerk f 2,50; Santpoort f 10; Van de Evangelisatie-Commissie te Oisterwijk tenslotte f 5.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist: L. M. O. te H. f 5; J. C. v. S. te Den H. f 1.
Kampen, 18 Maart 1939. H. R. HUMMELEN.
Fernhoutstr. 24. Penn. van het Idenburgfonds.
Postrekening no. 196921.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

61e verantwoording van 22 Februari—22 Maart 1939.

Met hartelijken dank ontvingen wij van: S. H. te O. f 250; Mej. S. te A. f 5; S. v. E. te N. f 2,50; J. W. W. te D. (mnd) f 0,25; Ds. H. te Gr. (j.l.) f 1; H. P. te Gr. f 1,50; K. te S. f 1; D. te S. f 1; Mevr. M. te Gr. (j.l.) f 0,50; J. A. A. te A. f 2,50; Mej. R. te E. (j.l.) f 1,50; Mej. W. J. V. te E. (j.l.) f 1; Ds. H. J. H. te G. f 1; G. S. te IJ. f 0,50; Wed. K. R. te B. f 5; T. C. de R. te J.—S. f 3; J. A. S. te W. f 2,50; B. H. te B. f 25; leerl. Ver. Wilm. sch. te 's-Gr. f 9,86; W. v. d. W. te F. f 1; fam. B. te S. f 1,50; fa. W. v. d. B. te A. a/d. R. f 1,50; Mevr. P. J. J. te H. f 0,50; Mevr. L. v. d. G. te H. f 0,50; Mevr. B. te H. f 0,50; Mevr. A. P. v. d. H. te H. f 0,50; Mevr. L. v. d. G. te H. f 0,50; faam. M. te H. f 1; A. S. te H. f 0,50; J. W. W. te D. (mnd) f 0,25; J. F. te N. f 5; Mevr. A. E. S.—S. te A. f 5; Mevr. J. M. V. te C. a/d. R. f 1; Mevr. Wed. B. v. V. te M. f 1; Geref. Kerk te H. f 1; Mej. M. V. te B. o. Z. f 12,25; Mevr. v. D. te D. f 1; M. H. W. te U. (j.l.) f 1,50.
Tezamen f 102,11.

Het bedrag van deze lijst blijft ver beneden dat van de vorige lijst. Dit is zeer jammer, want de financiële nood op het Zendingsterrein is groot. Wij hopen dat de volgende beter zijn.
Den Haag, Namens het steuncomité,
Galileistr. 139. Giro 339397. J. N. MUNNIK, Penn.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

2e verantwoording van 25 Febr. tot 25 Maart 1939.

Prov. Groningen:

M. v. Esch, Grijskerk, busjes f 50; idem, kalenders f 30; H. van Til, Hoogkerk, bloemenverkoop op Jaarfeest J.V. en M.V. f 34,40; Per Ds. J. H. Lammertsma, App. coll. gift f 10; E. Mulder, Gerkesk.—Stroobos, Nikk. Chr. Nat. Sch. f 29; A. Nienhuis, Ulrum, Zend.-comm. f 155; Per Mevr. Groenewold, Mussekanaal, 25-jar. huw., collecte fam. Vos f 6,01; A. Kaspers, Winsum, Zend.-comm. f 80; Geref. Kerk, 2e Exloërmond, M.V. „Eb. Haëzer” f 4; idem, busje Dirk Warris f 9,09; Ds H. de Zwart, Warffum, saldo kalenders f 19,02; idem, busjes, den Andel f 16,90; idem, busjes, Warffum f 6,55; J. Lutjeboer, Westerlee, Zend. kalenders f 10,40; G. Rozendal, Haren, busje School f 4; Per Ds J. H. Lammertsma, Appingedam, dank-offer bij 45 jar. echtveren. f 3; J. L. Zijlman, De Wilp, busjes f 20; H. Timmer, Niezijl, busjes meisjes en overschot zend.-bladen f 32; L. Oldewarris, Kommerzijl, Zend. comm. f 40; Per Ds J. H. Lammertsma, App. coll. gift op Biddag f 1; A. Bijzitter, Boerakker, Zend. comm. f 50; idem, Meisjesver. f 9; Betsy Winter, Roodeschool, M.V. „Dorcas” f 7,90; H. Rozema, Zuidwolde. Gr. 150 h. ch., Zw. Kremer, N.hogbrug f 0,75; P. Kruijzinga, Kantens, Zend. ver. f 25; idem, busjes Schoolkinderen f 4,78; T. Postma, Kornhorn, busje f 18,13; idem, halve ct. Liesje W. f 0,50; Ds M. Stadig, Ezinge, coll. gift f 1,25; idem, M.O. halve ct. f 0,65; idem, M.W. halve ct. f 1; idem, Saldo kalenders f 17,65; J. Klok, Oude Pekela f 28,50; Geref. Kerk, Aduard f 10; Per

Ds R. Middelveld, Hoogkerk, coll. giften, 5 × 1 plus 10 plus 5 is f 20; idem, busje M.V. „Dient Elk” f 10,71; idem, busje kl. M.V. „Mirjam” f 2,35; idem, busje kl. H. te V. f 0,50; H. Huizinga, Woldendorp, kalender f 4,12; Per Dr L. v. d. Zanden, Gron. 300 halve ct. f 1,50; Corry en Hilly Bakker, Oldehove, halve ct. f 1,15; Ella en Annie Wiersema, Oldehove, halve ct. f 1,65; Mej. G. Haan, Groningen, kinderzend. ver. Jan en Febr. f 335; Dr L. v. d. Zanden, Gron., halve ct. f 6,61½; Ds J. H. Lammertsma, App., halve ct. f 1,77½; Per Ds L. Praamsma, Nieuwolda, f 17,50; E. Stamhuis, Loppersum, busjes f 31,50.

Prov. Drenthe:

Geref. Kerk, Assen, coll. gift f 5; H. Blanken, Hoo-geveen, Zend. comm. f 210; M. Strating, Diever, busjes Sch. m. d. B. f 7; R. Boverhuis, Assen f 690; Geref. Kerk, Hoo-geveen, extra coll. gift op 12/3 f 45; Per Ds D. Drenth, kalenders Annelscha f 9,50.

Prov. Overijsel:

A. J. P. ten Hoope, Haaksbergen, coll. f 6,23; P. E. Visser, Zwolle, 1e stort. vaste bijdr. f 100; H. J. Pen, Wetering, post Blokzijl, Geref. Zond. school f 5,09; H. A. Beukenkamp, Den Ham, kinderen Geref. school f 10; A. Schoonhoven, Kamperveen, busjes f 25,59; idem, kalenders f 2,52; Per Ds. J. H. Broek Roelofs, van Chr. Sch. te Oudleusden (Dalfsen) f 3,15; Per A. Timmer, spreekb. Ds. Colenbrander voor Borne en Delden f 14,15; D. de Vries, Steenwijk, coll. begraf. f 4,74; idem, schoolbusje f 20,55; idem, Zend. comm. f 15,21; J. W. Groeneveld, Ommen, Nikk. Geref. Sch., Witharen f 10; W. van Zanten, Kampen, Jonge Garde f 100; idem, Coll. Lezing f 55,10; L. Burger, Enschedé, Geref. Kerk, f 500; S. Malda, Lutten, bijdr. Jan.-Febr. f 50; E. Leenders, Nieuwleusen, busjes Chr. Sch. f 9,95; S. Malda, Lutten, kinderen Chr. Nat. Sch. te Schuinesloot (Slagh.) f 5; P. E. Visser, Zwolle, rest. vaste bijdragen f 135; H. Hofsink, Bergentheim f 50; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes f 29; T. Oegema, Dedemsvaart: Zend. Comm. f 150; idem, M.V. „Dorcas” f 4; idem, J.V. „Gideon” f 10,79; idem M.V. „D. d. H.” f 4,55.

Soembaweken Groningen:

Veendam, nagiften f 3,50; Stedum f 164,90; 't Zandt f 196,85; Hoogkerk f 192,31; Nieuwe Pekela f 20,20; Loppersum, nagift f 2,50.

Soembaweken Drenthe:

Zuidwolde. (Dr.) f 73,32; Westerborg f 136,75; Zweelo f 116,50; Vries f 40,10.

Soembaweken Overijsel:

Zwolle, restant 1938 f 102,40; Genemuiden f 30.

2e Algem. Collecte Overijsel:

Zwolle f 169,58; Gramsbergen f 15,30.

Diverse ontvangsten:

N.N. f 40; N.N. f 40; Van het Comité Maatschappelijk Onderwijs op Soemba f 750; H. I. J. te K., gift f 250; Geref. Kerk, Meppel, legaat wijlen de heer J. v. d. Bosch f 500; W. F. Eugster, Hengelo, voor dekking tekort over 1936/'37/'38 f 61,44; Van Ds J. Meijer, Hoo-geveen, van Schoolkinderen in Drenthe voor Vrije Scholen op Soemba f 36,70.

Totaal 2e verantwoording	f 6399.32
Totaal 1e verantwoording	„ 6332.62½

Totaal tot op heden	f 12731.94½
Met dank voor de toezending, JURRIEN VELDKAMP, Quaestor. Groningen, 25 Maart 1939. Postrekening 138000.	

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD: Groet niemand op den weg. — De Pinkstercollecte. — Van Zendingsaangelegenheden: De ontvangsten in Nederland voor de Zending van de Geref. Kerken onder Heidenen en Mohammedanen in Ned. Indië; Het Zendingsblad over 1938; Betere vooropleiding. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: De hoofddienst te Wonosobo. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Noord: Jaarverslag Zendingswerk in Solo over 1938; De Zendingscommissie te Kollumerpomp met haar collectantjes; Mej. J. Kooi. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Belangrijke plannen. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Jaarverslag 1938. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Koeto-ardjo; Van Zendingszegen. — Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende kerken te Malang en Semarang: Medische hulp in Makassar. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

GROET NIEMAND OP DEN WEG

„...en groet niemand op den weg”,

Luk. 10 : 4b.

En groet niemand op den weg!

Aldus luidde het bevel van Jezus aan de zeventig mannen, die Hij, in onderscheiding van de twaalfen, uitzond in de steden en dorpen, welke Hij dacht te bezoeken. Ten einde daar voor Hem den weg te bereiden, moesten zij overal, waar men hen zou ontvangen, de zieken genezen en de boodschap brengen, dat het Koninkrijk Gods nabij was gekomen. Daar dienden zij zich mee te haasten. En dat wel dermate, dat zij onderweg niet alleen niemand hadden te groeten, maar ook den groet van niemand hadden te beantwoorden.

Dat doet ietwat *eigenaardig* aan!

Want niemand groeten op den weg, dat schijnt in strijd met het woord van Paulus: „dat een dienstknecht des Heeren vriendelijk moet zijn jegens allen”, 2 Tim. 2 : 24. En dat klinkt ook zoo norsch, zoo onheusch, zoo onvriendelijk! 't Neemt niet in, maar stoot af. 't Opent het oor niet voor het evangelie, maar sluit dat veeleer toe. 't Is iets, wat ons onaangenaam aandoet, en wat i.z.h. de Oosterlingen, de land- en tijdgenooten van Jezus, niet aangenaam kan hebben gestemd.

En toch staan wij hier voor een bevel, dat alleszins *verklaarbaar* en *gerechtvaardigd* mag heeten. Verklaarbaar en gerechtvaardigd n.l. uit de groote wellevendheid van de Oosterlingen zelf. De begroetingen in het Oosten toch waren en zijn nog altijd wijdloopig, tijd-roovend en omslachtig. Zij gingen gepaard met allerlei hoffelijkheden, omarmingen, zegenbeden en kussen. Bij wijze van inleiding werd steeds weer gevraagd: „is het wel met u?” Op die vraag werd dan steeds weer ten antwoord gegeven: „God zij geprezen, het is wel”, ook al was dit laatste niet het geval. Want er volgde immers nog meer! Al vragende en antwoordende, deelde men ten slotte alles mee. Een wijze van doen, welke tot heel wat tijd-verlies en oponthoud aanleiding gaf.

En daar dienden de zeventig mannen, die Jezus uitzond, zich nu voor te wachten. De zaak van hun Heiland was daarvoor te belangrijk. Zij moesten bedenken, dat zij de menschen op de komst van Christus en het Koninkrijk

Gods hadden voor te bereiden, opdat zij Hem bij *Zijn* komst met blijdschap begroeten.

Gezien in dat licht, blijft dit bevel van den Christus nog altijd *behartigenswaardig* voor allen, die arbeiden in het evangelie; ja, voor heel de gemeente van Christus. De zaak van Christus, onzen Koning, heeft ook nu nog haast. De boodschap „dat er onder den hemel geen anderen naam den menschen gegeven is, door welken wij moeten zalig worden, dan door den naam van Jezus”, moet ook nu nog onverwijld en onverpoosd worden uitgedragen onder de volken, die verre en die nabij zijn, onder de heidenen en de naamchristenen, onder lijdenden en ellendigen, onder degenen, die door booze geesten bezeten zijn en die wankelen ten doode.

Daarom geen tijd verspild met plichtplegingen en hoffelijkheden, met vergaderingen en deliberaties, met het wikken en wegen van allerlei mogelijkheden en onmogelijkheden, meer dan noodig is. Laat ons de kansen grijpen, welke God ons biedt, doen wat onze hand vindt om te doen, het evangelie prediken aan alle creaturen, hun zeggende „dat een iegelijk, die in den Zoon gelooft, het eeuwige leven heeft, maar dat hij, die den Zoon ongehoorzaam is, het leven niet zal zien, maar dat de toorn van God op hem blijft.”

En dat, staande in het geloof, dat de Heere ook nu nog meewerkt van den hemel, teneinde Zijn Woord te bevestigen door de teekenen en de wonderen Zijner genade, óók in de toebren-
ging van zondaren, door God verkoren vóór de grondlegging der wereld.

Wirdum (Fr.)

H. HANGELBROEK.

De Pinkstercollecte.

Angstwekkend is in de laatste maanden de gang van het wereldgebeuren. We leven als op een vulkaan.

Te midden van die beroeringen der wereld nadert het Pinksterfeest, dat ons herinneren zal aan de groote komst van den Heiligen Geest en Zijn werk. Die Geest is er nog en Zijn werk gaat voort met kracht. Hij maakt het Evangelie van Christus vruchtbaar, wellicht meer dan sinds eeuwen is geschied. Hij plant de Kerk des Heeren onder de volken der aarde. Dat doet Hij ook op Java en Soemba. Wij mogen Hem dienen door den arbeid der Zending. Het is ons voorrecht en daarom ook onze roeping. Moge de Pinkster-Geest ons bezielen; dan zullen we onze Pinksterroeping verstaan en zal ook de Pinkster-gave mildelijk vloeien.

W. BREUKELAAR.

Van Zendingsaangelegenheden.

De ontvangsten in Nederland voor de Zending van de Gereformeerde Kerken onder Heidenen en Mohammedanen in Ned. Indië.

Meermalen vraagt men ons hoeveel de Gereformeerde Kerken hier te lande bijeenbrengen voor de Zending in Nederlandsch-Indië.

Het is niet gemakkelijk hiervan een preciese berekening te maken.

De Zending onzer Kerken werkt vrij sterk gedecentraliseerd. Bijna alle Kerken hebben een eigen Zendingskas. Daaruit wordt betaald aan de Zendende Kerk, meestal via de Classicale Deputaten, de bijdrage, die men voor de eigen Zending afdraagt en voorts wat voor andere doeleinden gegeven wordt. Het spreekt van zelf, dat het ondoenlijk is een berekening te maken van wat al de Kerken in hare plaatselijke Zendingskassen bijeenbrengen.

Wij hebben echter wel getracht een berekening te maken van de ontvangsten, die bij de verschillende zendende Kerken voor de eigen Zending van de met haar samenwerkende Kerken of uit anderen hoofde zijn ingekomen, en voor wat de Kerken in Groningen, Drenthe en Overijssel c.a. betreft, wat is gestort in de gezamenlijke Zendingskas dier Kerken, alsmede de ontvangsten der Generale kas.

We geven daarbij de berekening van het jaar 1938. Vooraf merken we echter op, dat het ons niet is gelukt van alle zendende Kerken de preciese opgave der ontvangsten te verkrijgen. Niet overal valt het boekjaar met het kalenderjaar samen. En in een paar zendende Kerken was, toen we onze berekeningen opmaakten, de rekening over 1938 nog niet afgesloten. Het is ons dus niet mogelijk op een paar gulden na precies mede te deelen, wat in 1938 voor de Zending onzer Kerken in Ned. Indië is ontvangen.

Voorts is in onze berekening niet opgenomen wat de Hollandsche Kerken in Indië voor de Zending hebben bijeengebracht. De Kerken der Classis Batavia doen veel voor de Zending, naar verhouding veel meer dan de Kerken hier te lande. Maar de ontvangsten dier Kerken lieten we buiten beschouwing, omdat het er ons om te doen was het cijfer te geven van wat de Kerken in Nederland voor de Zending offeren.

Ook hebben we in onze berekening niet begrepen het bedrag, dat onze Kerken bijeenbrachten voor de Zending onder de Chineezzen hier te lande en voor de Zending onder de in Nederland studeerende Inheemschen. Wij bepaalden ons alleen tot de ontvangsten voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen in Ned. Indië.

Volgens de gegevens die ons ter beschikking staan hebben onze Kerken in 1938 voor haar Zendingswerk in Indië ontvangen f 503.000.

In geen geval is dit bedrag te hoog gesteld. Stellig is het eer iets hooger, dan lager geweest.

Men zegt, dat cijfers dorre dingen zijn. En dat is vaak ook wel waar. Maar cijfers kunnen ons soms ook mooie dingen zeggen. En dat doet het cijfer dat we mochten noemen als het bedrag dat onze Kerken in 1938 stellig voor de Zending in Ned. Indië hebben geofferd. Minstens ruim een half miljoen gulden. Dat cijfer zegt ons, dat er voor de Zending in onze Kerken belangstelling en liefde leeft. De tijden zijn

nog verre van rooskleurig. De laatste jaren hebben genoopt tot bezuiniging op bijna elk terrein. Ook in het Kerkelijk leven moesten de uitgaven vrijwel in alle Kerken worden ingekrompen. Maar de ontvangsten voor de Zending zijn gelukkig op peil gebleven, en zelfs in de meeste Kerken nog gestegen.

Dat moest ook wel. Want de Zending groeit. Zij breidt zich onder den zegen des Heeren al meer uit. En een groeiende, gezegende, gezonde Zending vraagt gedurig om verhooging van het budget. En onze Kerken zijn gewillig geweest aan de Zending te geven wat noodzakelijk was. Er is ook in het werk der Zending bezuinigd. De uitgaven zijn vrijwel overal beperkt tot het noodzakelijke. Maar voor wat noodzakelijk was, hebben de Kerken ook gezorgd.

Veel is er in ons kerkelijk leven, waarover met redenen geklaagd kan worden. Maar er is ook nog wel één en ander, dat tot dank stemmen mag. Bij het begin dezer eeuw bedroeg wat onze Kerken voor de Zending per jaar gaven nog geen f 50.000; thans bedraagt het meer dan f 500.000. Van nog geen halve ton in het jaar zijn de ontvangsten gestegen tot meer dan een half miljoen.

Er is geen oorzaak van roem. Dat zij verre. Er is nog zoo ontroerend en toch ook zoo heerlijk veel te doen. Neen, onze Kerken zijn er nog niet. Maar we willen dankbaar erkennen, dat er liefde voor de Zending in onze Kerken leeft. En immers ook gebed?

Het Zendingsblad over 1938.

Aan de deputaten der Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen is opgedragen de uitgaven van één of meer Zendingsorganen te bezorgen. Dit is bepaald in Artikel XXI der Zendingsorde, die door de Generale Synode is vastgesteld. Het Zendingsblad wordt dus uitgegeven op uitdrukkelijken last der Generale Synode. Het spreekt dus ook van zelf, dat dit blad eigendom is van de Kerken en de Zending der Kerken heeft te dienen, terwijl de deputaten die het blad bezorgen ook voor dit deel van haar werk aan de Kerken verantwoordelijk zijn. Ter Generale Synode wordt dan ook telkens betreffende het Zendingsblad rapport uitgebracht.

Nu heeft de Generale Synode aan haar deputaten geen opdracht gegeven elk jaar te publiceeren hoe het met het Zendingsblad in het afgelopen jaar is gegaan. Maar zij heeft dit ook geenszins verboden. Integendeel. Sinds onderscheidene jaren is het reeds gewoonte, dat het Zendingsblad elk jaar, zoodra de eindrekening is opgemaakt, iets mededeelt nopens de exploitatie van het blad over het afgelopen jaar. En de laatste Generale Synode heeft alle handelingen der deputaten goedgekeurd, alsmede den arbeid der redactie. Zij heeft dus ook goedgekeurd, dat teiken jare één en ander betreffende de exploitatie in het blad zelf wordt opgenomen, opdat, wie er belang in stelt, kan vernemen hoe het met het blad is gegaan.

In navolging van vorige jaren willen we ook thans er iets van vertellen hoe het met de exploitatie van het Zendingsblad geloopt is. En daarbij is het ons een genoegen, dat we dit kunnen doen met tevredenheid over den gang van zaken.

In de eerste plaats willen we iets zeggen over de oplage. Deze is met 1300 exemplaren vooruitgegaan. Enkele jaren geleden is in verband met de malaise

de oplage met een paar duizend, gedaald. Enkele Kerken deelden mede, dat financiële redenen noodzaakten het Zendingsblad op te zeggen. Hieronder waren ook een paar groote Kerken. Ofschoon niet al deze Kerken zich weer hebben geabonneerd, op eenzelfde getal als voorheen, is de achteruitgang thans bijna geheel overwonnen. Het blad heeft in 1938 een oplage bereikt van 79000 exemplaren. Gelet op het feit, dat nog in heel wat Kerken geen of slechts heel weinig exemplaren geplaatst worden, zou stellig de oplage nog wel met een paar duizend exemplaren kunnen worden verhoogd, wat zeker aan de Zending ten goede zou komen. Dit neemt echter niet weg, dat we over den omvang der oplage wel tevreden zijn. Er zullen wel niet veel Christelijke bladen of periodieken zijn, die hooger oplage hebben dan het Zendingsblad.

Over gebrek aan copie viel ook nimmer te klagen. De omvang van het blad is gesteld op 16 bladzijden per nummer. Maar tienmaal was de redactie verplicht een nummer te geven van 24 pagina's, omdat de overvloed van copie daartoe noodte. En nog werden meermalen stukken weggelaten, die men gaarne had willen opnemen.

Het spreekt van zelf, dat het Zendingsblad de Zending moet dienen. Het beoogt de kennis van onze Zending te bevorderen en de leden onzer Kerken gelegenheid te geven met hare Zending mede te leven. Naar mate men het moeilijke maar ook mooie en zoo rijk door God gezegende Zendingswerk onzer Kerken meer kent, zal de belangstelling vermeerderen en de liefde, de offervaardigheid en het gebed voor de Zending worden versterkt.

In elk nummer wordt allereerst een korte meditatie geplaatst om het licht van het Woord Gods over de Zending te laten vallen.

Voorts wordt steeds opgenomen wat door de Kerken zelf of door hare deputaten betreffende haar zendingswerk wordt ingezonden. Daarbij vraagt de redactie niet of wat ingezonden wordt genoegzame betekenis heeft om geplaatst te worden. Het Zendingsblad behoort aan de Kerken en wat van wege de Kerken gestuurd wordt, ook al heeft het geen algemeen belang, zooals een of andere foto van een plaatselijke Zendingscommissie of groep collectantjes wordt ook geplaatst, zoo spoedig er ruimte voor is.

Gaarne leent zich het Zendingsblad als orgaan van de Zendingsarbeiders om van hun arbeid mededeeling te doen. Voor zooveel de ruimte dit toelaat en tegen den inhoud geen ernstig bezwaar rijst, worden die mededeelingen steeds zoo spoedig mogelijk opgenomen. Wel valt het echter te betreuren, dat sommige Zendingsarbeiders, naar het schijnt, liever van een ander blad gebruik maken voor hun mededeelingen dan van het Zendingsblad, dat het Zendingsorgaan van de Kerken zelf is en stellig niet minder gelegenheid biedt om velen te bereiken, dan de organen waarvan men zich bedient.

Voorts tracht de redactie de algemeene belangen onzer Zending op eenvoudige wijze tot kennis zijner lezers te brengen. Nimmer poogt het in wetenschappelijke vorm voorlichting over Zendingsvraagstukken te geven. Daar dient het niet voor. Soms is wel eens de opmerking gemaakt, dat het blad moest trachten zich op wat hooger peil te plaatsen. Het is echter met opzet, dat de deputaten dit tot heden na-

lieten. Het is geen blad speciaal voor intellectueelen, maar voor het gewone volk, waaruit verreweg het grootste deel der leden onzer Kerken bestaat.

Ten slotte nog iets over de financiële bate.

Het Zendingsblad is goedkoop. Dat moet ook, want het wil gaarne een blad zijn, dat bijna ieder wel betalen kan. Niemand zal beweren, dat de prijs van 72 cent per jaar voor een blad van 272 pagina's te duur is. En als men 3 of meer exemplaren neemt is dat de prijs.

Maar ofschoon die prijs niet hoog is, heeft toch het Zendingsblad over 1938 nog een voordeelig saldo opgeleverd van f 30.397.16. Het vorig jaar was de bate f 29.934.97. Wij zijn dus f 462.19 vooruitgegaan. Dit winstcijfer is bevredigend. Natuurlijk kon dit alleen bereikt worden, door het blad zoo voordeelig mogelijk te exploiteeren.

Dat voordeelig saldo is tot den laatsten cent gestort in de Generale kas der Zending. Het is wellicht goed dit nog eens duidelijk te zeggen. Er liep vroeger een gerucht alsof van dit saldo een deel in andere zakken terecht kwam. En we vreezen, dat dit lasterpraatje nog niet geheel de wereld uit is. De opbrengst van het Zendingsblad komt, nadat de noodzakelijke kosten zijn betaald, alleen en geheel ten goede aan de Generale Zendingskas. Deze kas, die elk jaar tot dekking van de algemeene kosten, zooals van de Opleidingscholen enz. enz. omstreeks f 80.000 moet betalen heeft haar bron van inkomst voor een aanmerkelijk deel uit de opbrengst van het Zendingsblad.

Indien de bate van Zendingsblad en Kalender gemist werd, zouden de Kerken elk jaar tweemaal een collecte voor die kas moeten houden. Onze Kerken hebben er dus ook finantieel wel belang bij, dat de exploitatie van het Zendingsblad behoorlijk loopt.

Betere vooropleiding.

Sinds lang reeds is er onderscheidene malen op gewezen, dat een betere vooropleiding van het personeel, dat uitgezonden wordt om in den dienst der Zending te arbeiden, dringend noodig is.

Voor de missionaire predikanten is door de Synode een tijd van voorbereidende studie gesteld van omstreeks twee jaar, terwijl zij niet mogen uitgezonden worden zonder vooraf met goed gevolg het missionair examen te hebben afgelegd. Zij gaan dus behoorlijk voorbereid naar hun arbeidsveld.

Maar met het personeel, dat uitgezonden wordt voor den medischen dienst staat het anders. De artsen en de verpleegsters gaan in den regel uit zonder iets van de taal te kennen, die gesproken wordt door de menschen waaronder zij moeten arbeiden en zonder eenige studie van de Zendingsvakken te hebben gemaakt. Het ligt voor de hand, dat men dan de eerste jaren van het eigenlijke zendingswerk bijna niets kan doen, ook al doet men het medisch werk wel voortreffelijk. Hierin moet noodzakelijk verandering komen, opdat de medische dienst, meer dan tot nu toe mogelijk was, metterdaad zendingsdienst zij.

Voor al eenige kennis van de taal, die de patienten spreken, is bijzonder onmisbaar.

Ook de Zendingszusters, die worden uitgezonden om te arbeiden onder de vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein, waaraan den laatsten tijd al meer behoefte gevoeld wordt, behoorlen een deugdelijke voorbereiding te ontvangen. Zal een Zendingszuster

met vrucht kunnen arbeiden, dan is beslist noodig, dat zij evenals ook een verpleegster:

- 1 behoorlijk algemeen ontwikkeld zij;
- 2 goed onderlegd zij in de kennis van den inhoud der Heilige Schrift en van de leerstellige waarheid, en iets wete van de Kerkgeschiedenis;
- 3 eenige kennis hebbe van de Zendingsvakken n.l.:
 - a de kennis van land en volk, waaronder men moet arbeiden;
 - b de geschiedenis der Zending in Ned. Indië met name die van het Zendingsterrein der Geref. Kerken;
 - c de theorie der Zending;
 - d de valsche religie op het Zendingsterrein;
- 4 redelijk de taal kenne van het volk, waaronder zij zal hebben te arbeiden.

Wat we noemden sub 2, 3 en 4 is ook voor de missionaire artsen volstrekt noodig om behoorlijk de Zending te kunnen dienen. De algemeene ontwikkeling die we noemden sub 1, is uit den aard der zaak bij de artsen wel aanwezig, maar dat andere eischt ook voor de artsen een opzettelijke voorbereiding.

Vaak reeds is er op aangedrongen, dat toch van de vooropleiding van de Zendingsarbeiders en arbeidsters, die uitgezonden worden voor de hulpdiensten, meer werk zou worden gemaakt. Tot heden is het er echter steeds bij gebleven. Verreweg de meeste artsen en zusters zijn vertrokken zonder eene behoorlijke voorbereiding te hebben ontvangen, wat voor hen, vooral in de eerste jaren een groote hinderpaal was in hun arbeid.

We hebben echter de verwachting, dat dit nu wel dra veranderen zal. Gelijk men weet, is Dr. J. H. Bavinck tot Zendingshoogleeraar benoemd. Naar het voornemen is zal hij in September a.s. in functie treden.

Vermoedelijk zal de a.s. Generale Synode nu wel besluiten, dat er onder de leiding van den Zendingshoogleeraar een cursus zal worden geopend om aan de artsen, de verpleegsters en de Zendingszusters, die in den dienst der Zending zullen uitgaan, de noodige vooropleiding te geven. Aan de Generale Synode zal wel worden voorgesteld:

1. dat alle missionaire artsen, al het verplegend personeel en alle zusters, die worden uitgezonden, voor den arbeid onder de vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein, een vooropleiding behooren te ontvangen gedurende minstens één jaar;
2. dat zij een cursus in de Zendingsvakken hebben te volgen, die kosteloos gegeven wordt onder de leiding van den Zendingshoogleeraar, terwijl tot het volgen van dien cursus niemand wordt toegelaten dan wie een behoorlijke algemeene ontwikkeling bezit en een redelijke kennis heeft van de Bijbelsche geschiedenis en de leerstellige waarheid;
3. dat zij, voor dat zij uitgaan, zich oefenen in de kennis van de taal van het volk, waaronder zij zullen moeten arbeiden;
4. dat niemand mag worden uitgezonden, dan die in het bezit is van een testimonium of diploma, afgegeven door den Zendingshoogleeraar, waaruit blijkt, dat men met vrucht het onderwijs heeft gevolgd, alsmede van een bewijs, waaruit blijkt, dat behoorlijk studie is gemaakt van de taal, die men in Zendingsdienst zal moeten gebruiken.

Wij verwachten, dat de Generale Synode te Sneek

thans er wel toe zal overgaan om in deze richting een besluit te nemen, waardoor dan de zaak der betere vooropleiding, wat betreft het medische personeel in dienst der Zending en de uit te zenden Zendingszusters, behoorlijk geregeld zal zijn. Dit zal stellig aan den Zendingsarbeid zeer ten goede komen. Te lang reeds is deze metterdaad zeer belangrijke gelegenheid ongeregeld gebleven. Wel moet de gelegenheid open blijven om in zeer dringende gevallen een arts of verpleegster te mogen uitzenden, die deze vooropleiding niet genoten heeft. Maar dat moet toch een hooge uitzondering blijven. In den dienst der Zending kan niemand vruchtbaar werkzaam zijn tenzij hij een goede opleiding genoot. En het is het beste, die opleiding te ontvangen eer men uitgaat.

Santpoort, 27 April 1939.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

No. 52.

Ama Pinang kwam trouw in de kerk; en later ook op het dooponderricht. Tezamen met zijn vrouw.

Dat was heel anders dan vroeger, toen hij een der trouwste dienaren was van de voorouders, en nooit oversloeg tot hen te bidden met een offer, een kip, of als het erg noodig was, een varken.

Het had wel strijd gekost, maar hun hart trok tot het Christendom, zoodat zij de spot der andere heidenen ervoor over hadden, om te breken met het oude.

Twee jaar lang hadden zij onderricht gehad; en zij zouden onderzocht worden voor den Doop.

De Goeroe Indjil ging met een ouderling eenige dagen tevoren naar de kampong om hen, die gedoopt zouden worden, nog eens te bezoeken, en nog eens een laatste onderzoek in te stellen. Zij hadden hun komst niet van te voren aangekondigd, maar verschenen plotseling om de hoek van het huis.

En wat bleek?

Daar zat Ama Pinang met zijn kinderen op het voorerfje van het huis met een pas geslachte kip, terwijl de vrouw op het voorgalerijtje zat toe te kijken.

Toen Ama Pinang plotseling den Goeroe zag met den ouderling, schrok hij zichtbaar, en trachtte de kip onder zijn saroeng te verbergen.

„Zoo” zei de goeroe, „Ama, je schijnt te schrikken, wat verstop je daar onder je saroeng?”

„O Goeroe, alleen maar een kippetje, wij gaan straks eten”.

„Laat mij die kip eens zien.”

Het was nog een kuiken, met witte veeren.

Toen zei de Goeroe: „Ama, dat had ik niet van je gedacht; je zult bijna gedoopt worden, en waarom slacht je nu die kip?”

De Goeroe zei dat niet, omdat het verkeerd was een kip te slachten en op te eten, maar de Goeroe kende de manieren wel van zijn volk. Het was een offerkip, want anders slacht men zoo geen kip, vooral geen kuiken, dat witte veeren heeft.

„Om op te eten toch, heb ik gezegd.”

Helpers op Soemba met een diensttijd van minstens 20 jaar.

„Ja, dat zal wel, maar wat was de bedoeling om die kip nu te slachten?”

De man zweeg; maar na lang aandringen, vertelde hij toch de reden van deze heidensche handeling.

Hij vertelde, dat hij nu bijna gedoopt zou worden, maar dat hij toch een beetje bang was voor zijn doode voorouders, dat deze het niet goed zouden vinden, en hem zouden straffen. Niet, dat hij geen Christen wilde worden, integendeel, zijn hart verlangde het; hij wilde voor goed breken met zijn doode voorouders; en daarom offerde hij nu nog voor het laatst, als afscheid bij zijn Christen worden, een kippetje, met het verzoek, dat zij het hem niet kwalijk wilden nemen, en dit kippetje als afscheidsgeschenk zouden beschouwen. Want na dezen zou hij nooit meer tot hen bidden.

Het is duidelijk, dat dit gezin niet kon gedoopt worden voorloopig.

Toch leeren wij hieruit, dat deze man het zeer ernstige voornemen had te breken met de voorouders, dat het Christendom hem meer aantrok dan het heidendom. Zoo zelfs dat hij er spot voor over had.

Maar ook leeren wij, dat het heidendom, dat van jongs af in zijn hart gegroeid was, niet met twee jaren volkomen was uitgeroeid. Het was voor hem vanzelfsprekend, dat de voorouders zich bemoeien met het doen en laten van het nageslacht, net zooals wij het vanzelfsprekend vinden, dat wij voor onze kinderen zorgen. Wij leeren toch ook, wat wij goed en niet goed vinden? De macht van de voorouders was voor hem iets, dat niet te ontkennen viel, ook al zag hij in, dat God de Schepper was van alles, en dat Christus voor zijn zonden was gestorven. Want daar was hij ten eerste van overtuigd.

De oude heidensche gedachtenwereld is niet in een

of twee jaar overwonnen. Dit geval kwam helder aan het licht, maar vele andere niet. Misschien zal men dan niet overgaan tot offeren voor het laatst bij wijze van afscheidsmaal, hetgeen beteekent een breken met de voorouders (op zich zelf al van veel belang!) maar dat zegt nog niet, dat de gedachtenwereld van het heidendom bij al deze Christenen is verdwenen. Integendeel de strijd wordt dagelijks voortgezet. Wij kunnen niet zeggen, dat de leden van de gemeente, waarbij niets meer van het heidendom blijkt, nu ook goede Christenen zijn; wij kunnen niet in het hart zien. Wij kunnen alleen voortdurend Gods Woord prediken, en zijn blij dat men luisteren wil, en zich overgeven aan de leiding van dat Woord. De twee gedachtenwerelden zijn nog niet of een geworden, staan vaak nog naast elkaar. Diepe studie van het heidendom is dagelijks noodig om door te dringen tot de nooden van het heidendom, en om de heidenen te helpen daarvan verlost te worden.

P. J. LAMBOOY.

Helpers op Soemba, die 20 jaar of langer de Zending gediend hebben.

Onder de kiekjes, die zijn genomen bij de viering der gedachtenis van den vijf-en-twintig-jarigen Zendingsarbeid op West-Soemba behoort ook deze foto, die dus de Inheemsche Zendingsarbeiders laat zien, die 20 jaar of langer in dienst der Zending hebben gestaan.

Zij waren allen bij de viering van het jubileum aanwezig. Men heeft in die dagen veel genoten. H. B.

Onze aankomst.

„'s Morgens, heel in de vroege, word ik wakker

door het erge schommelen van de boot Nu, we hadden al gehoord, dat het dicht bij Soemba zoo heerlijk kon spoken, daar de boot er de volle laag van Australië krijgt. Nu, te voelen was het ook. Het was echter ook een blijde gewaarwording. We waren nu immers dicht bij Soemba? We hadden er al zooveel van gehoord, veel over gelezen, over gesproken. En we dachten weleens: „Zouden we er wel ooit komen?” Maar nu was het dan toch dichtbij. Ik keek uit de patrijspoort en daar zag ik land en mooi licht strand; maar dat moest dan Soemba al zijn. 'k Heb toen gauw ons oudste dochttertje gewekt, om haar te zeggen dat we er eindelijk waren. Want ook onze kinderen verlangden naar huis. Zoo'n reis, de halve wereld om, valt voor kinderen niet mee. Onze jongste is dan ook erg veranderd. Na ons gauw te hebben gekleed, gingen we aan dek om de aankomst te zien. Maar we bleven een eind van het strand liggen. De motorboot werd al los gemaakt, en ging al naar land. Eventjes later kwamen al prauwen en gelukkig in één van zoo'n vlerkprauw, we zagen het duidelijk door den verrekijker, zat een Hollander met een baard. Nu, dat kon niet anders dan Ds. W. v. Dijk zijn, de Groningers kennen hem wel. We wuifden wat we konden en riepen, maar wat vreemd, hij wuifde maar niet terug. En wat zagen wij toen de man dichterbij was? Het was de pastoor! Nu, ik kon me best indenken dat hij niet tegen zoo'n vreemde dame terugwuifde. „Waarempel,” zei mijn man, „is het nu niet verschrikkelijk? De eerste Hollander die we van het Geref. Zendingsterrein zien, is een pastoor!”

Maar gelukkig, even daarna kwam de familie Erkelens, (Hij is de schoolopziener, de opvolger van mijnheer Van Dijk) en zijn vrouw ook al in zoo'n wiebelende vlerkprauw.

Toen, de man met de baard, nu echter de echte, met zijn dochter en zijn logé, de familie Luyendijk uit Anakalang, Dr. Onvlee en Dr. Nortier. Wat een vreugde al die mensen te zien en wat heerlijk als men welkom is. Ze verheugden zich allemaal dat de Theol. Opl. School weer spoedig zou worden geopend.

„Nu,” zei Ds. v. Dijk „we moeten maar gauw van boord gaan, want de golven worden grooter.” O, wat zag ik daar tegen op. 'k Had er al meer van gehoord, van dat landen op Soemba. Eerst in de motorboot, dus in zee overstappen, langs zoo'n wiebelende trap, maar dan in een prauw. En als de prauw grond voelt, er op het goede moment uitspringen. Nu, gelukkig was het overdag en niet 's nachts. Daar kan Ds. v. Dijk van vertellen, hoe hij met Ds. Krijger een keer midden in de nacht in zee lag te spartelen waar het 20 meter diep was. Onze kinderen waren al aan land. Ze juichten van pret, en hadden al lang geen kousen en schoenen meer aan. Ds. v. Dijk had onze jongste „Ineke” op de arm en kwam er met wat natte plekken af. Maar nu moest ik nog. Door mijn zenuwachtigheid, viel ik telkens weer voorover in de prauw en sprong natuurlijk net op het verkeerde moment in het water. Ik raad de dames aan later geen mooie schoenen aan te doen. Mijn nieuwe sandalen zaten later tenminste vrij slap in elkaar. Nadat mijn man nog voor de bagage had gezorgd, gingen we zoo vlug mogelijk naar de zendingspost Tenggoë, waar Ds. v. Dijk woont.

Nu, over die auto moet ik toch ook wat zeggen. Met het verdwijnen van het comfort, dat je op Java hebt, verdwijnen ook de goede auto's. Ik weet het niet pre-

cies, of er zaten geen veren meer in, of ze waren allemaal lam, maar als je achterin zit, dan krijg je af en toe zó'n schok, dat je denkt door het plafond van de wagen te vliegen en straks boven de auto uit te kijken. Maar daar komt natuurlijk bij, of misschien allereerst, dat je hier geen asphalt- of andere goede wegen hebt. Je moet tenminste niet gaan vergelijken met andere landen.

Na een half uur waren we in Tenggoë. Maar o, wat prachtig, we reden door twee eerebogen met als opschrift „Slamat datang!” d.i. welkom en „Welkom op Soemba”. De vlag was zelfs uit. En het krioelde van Soembaneezen. We werden hartelijk verwelkomd door Mevr. v. Dijk en juffrouw Zigterman, die er direct met ons jongste dochttertje vandoor ging om het te verwennen. Och wat leek alles fleurig en zonnig. De kinderen hadden geen school en alle kinderen van het internaat van juffrouw Zigterman hadden hun Zondagsche bullen aan. En hoe hebben ze ons verwelkomt? Met zang in het Maleisch en Soembaneesch, met mooie gymnastiekoefeningen en later nog met zang van de goeroe's wat heel mooi was, hoewel we van het gezongene natuurlijk niet veel begrepen. Mijn man heeft ze toen allen bedankt voor hun hartelijkheid en we hebben allen de hand gedrukt, want het is zoo heerlijk die wederzijdsche vriendelijkheid en warmte, die gelukkig niet altijd gebaseerd is op „omdat we elkaar zoo graag mogen, of om iemands karaktertrekken,” wat dikwijls zoo erg tegenvalt, maar omdat we op dezelfde grond staan en ons werk ook naar dat eene uitgaat n.l. de mensen te brengen tot Jezus. En de liefde die Christus voor ons heeft, daarvan hopen we dat onze liefde een kleine afstraling moge zijn.

We zijn nu eindelijk in ons eigen huis. Wat waren we blij onze eigen meubels weer te zien. En we konden dus aan het werk gaan. Mijn man met dictaten klaarmaken voor 10 nieuwe vakken, en ik met de Soembaneesche huishouding en het internaat. En nu is de school dan begonnen met 21 leerlingen.

'k Zou graag nog vertellen van de opening der school, maar dat moet wachten tot een volgende keer, en eigenlijk kom ik dan op het terrein van mijn man, en die heeft meer verstand van theologie dan ik. Maar hoe 't zij, U hoort, hoop ik, nog wel eens weer van ons

Met vriendelijke groeten Uwe

J. BERGEMA-DE JONG.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

De hoofddienst te Wonosobo.

Aan een schrijven van Ds. K. v. Dijk is het volgende ontleend: W. B.

„Naast mij ligt een statistisch overzichtje van den stand onzer Gemeenten, en van ons zendingswerk. De cijfers spreken van eenigen vooruitgang. Inplaats van 692 eind 1937 bedroeg eind December 1938 het aantal onzer Christenen 739. Er werden dit jaar in het geheel in de verschillende Gemeenten 58 mensen gedoopt, waaronder 15 volwassenen. Voorts kregen we een elftal mensen van elders. Maar er vertrokken met attestatie niet minder dan 15 mensen. En we hadden zeven sterfgevallen.

Kijkje in Wonosobo. Begin van de Winkelstraat

Een vermeerdering van het aantal onzer Christenen met 47 is geen groote aanwas. Wat mij betreft stelt mij die aanwas teleur. Zij had ook iets grooter kunnen zijn als wij niet enkele jonge mensen, die in het ziekenhuis werken, en toelating tot het avondmaal vroegen, hadden teruggewezen, omdat wij van oordeel waren, dat bij de jonge mensen wat te weinig leefde het besef van de heilige roeping, die wij als Christenen hebben om den Heere te dienen, met verloochening van onszelf en van de wereldsche begerlijkheden.

Indien iemand van U met ons een rondgang over het terrein kon maken, en b.v. in al de Gemeenten een godsdienstoefening op een Zondag mee kon maken, die zou, al die Christenen ziende, die ontkomen aan de duisternis van den valschen godsdienst nu, evenals de Christenen in het Vaderland, en over het algemeen met beschamende trouw, van rustdag tot rustdag komen, om Gods Woord te hooren, en Hem met psalmen te prijzen, zich verblijden, en roemen van de groote dingen, die God hier heeft gedaan. Vooral de diensten in Wonosobo en in Bendoengan, maken een goeden, voor wie ze als geloovige ziet, een verheffenden indruk. Zelfs in Wonosobo is de Kerk nog betrekkelijk klein. De meeste dorpskerken in het Vaderland zullen veel grooter zijn. En in Bendoengan vergaderen we nog altijd in een vrij armoedig schoolgebouw. Maar — de gebouwen zijn, als er dienst gehouden wordt, goed gevuld. In de Kerk te Wonosobo zijn vaak bijna alle plaatsen bezet; en in Bendoengan kunnen twee lokalen van de school de mensen niet bevatten, hoe dicht opeengedrongen ze ook zitten. Het zijn eenvoudige, meestal arme mensen, die ge vergaderd ziet. In Wonosobo over het algemeen beter gekleed en netter er uitzien dan in Bendoengan, terwijl de andere Gemeentetjes in dat opzicht nog weer bij Bendoengan achterblijven. Maar waar we op letten, is dat die mensen komen luisteren naar Gods Woord; en dat ge aan velen van hen zien kunt, hoe zij met aandacht het onderwijs volgen. Het is duidelijk, dat de Heere ook hier Zijn volk heeft, waarbij Hij woont, dat Hem kent en dient, en door het ge-

loof de zaligheid bij Hem verwacht.

Onze helpers gaven mij veel reden tot tevredenheid en blijdschap. Zij doen trouw hun best.

Tweemaal in de maand komen de helpers geregeld in Wonosobo bij elkaar. We vergaderen dan samen ter bespreking van de preeksetsen voor de a.s. Zondagen. Ook moet bij die gelegenheid telkens een van hen een preek houden, waarin de anderen hun opmerkingen ten beste moeten geven.

Gij moet U van de kennis en ontwikkeling onzer helpers vooral geen te hooge voorstelling maken. Er is bij al onze zeven helpers slechts een, die een volledige opleiding gehad heeft, zooals tegenwoordig onze opleidingsschool in Djogja die geeft. Dat is Simeon van Bendoengan. Abraham heeft veel vroeger, toen de K. S. nog in Poerworedjo was, een poosje die school bezocht. Soeganda is in het geheel niet op een opleidingsschool geweest. En van de jongere goeroes hadden drie een opleiding van een jaar; de vierde bleef één jaar langer. Daarvóór hadden ze alleen een lagere school afgelopen. Maar die geringe ontwikkeling in aanmerking genomen, zoudt ge er werkelijk versteld van staan, wat ze als voorgangers praesteeën. Dat zouden velen onzer, met meer schoolsche kennis, er lang niet zoo goed afbrengen. Natuurlijk komt het hun voor hun positie in de Gemeente, en ook voor de zoo noodige vrijmoedigheid in het onderwijzen, uitnemend te stade, dat zij in ontwikkeling toch nog behoorlijk boven het gros van de leden der Gemeente staan. Die kunnen nog heel veel van hen leeren.

Onze (door het Br. en Btl. Bijb. Gen. betaalde) colporteur helpt ook veel mee aan de verbreiding van Gods Woord. Hij verkoopt maandelijks ten naaste bij 100 Bijbels of Bijbelgedeelten, Javaansch, Chineesch, Maleisch, Hollandsch en zelfs Japansch, Arabisch en Engelsch. Al die talen worden hier door verschillende mensen gekend, en daarvan het Chineesch nog weer in 5 verschillende dialecten, die alle een verschillende vertaling noodzakelijk maakten. Wij verkoopen Bijbelgedeelten in al die vijf dialecten.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Jaarverslag van het zendingswerk in Solo over 1938.

Solo, 7 Maart 1939.

Aan leden der Gereformeerde Kerken in Zuid-Holland ten Noorden.

Zeer geachte Broeders en Zusters,

Welk een zegen is het, ook dit jaarverslag te mogen beginnen met de mededeeling: Uw Zendingswerk kon in 1938 rustig en zonder ernstige stoornissen voortgaan.

We leven zoo snel in deze diepbewogen tijden. De indrukken van wat voorbijging vervagen zoo spoedig. Maar mag ik U in herinnering terugroepen de spanning van de Septemberdagen verleden jaar, toen het scheen, dat we de verschrikkingen van een feilen oorlog tegemoet gingen? Hebt ge U toen ook ingedacht, hoe het gaan zou met Uw Zendingswerk, Uw rijk gezegend Zendingswerk, wanneer oorlogsgeweld het maatschappelijk leven uit zijn voegen zou gaan slaan? Ons hart is zeer bezorgd geweest en groot was onze dankbaarheid, toen God de gebeden om bewaring van den vrede hoorde.

Mede ter wille van de belangen van ons Zendingswerk mogen onze gebeden voor allen, die in hoogheid zijn, wel vurig zijn en trouw, opdat wij een gerust en stil leven mogen leiden, en gespaard mogen worden voor den gruwel van oorlogsverwoesting.

Zoo mogen wij, lettend op de bewarende hand Gods over ons werk in het voorbijgegane jaar, met te meer dank en lof des harten de daden des Heeren gedenken.

Over de volgende punten heb ik U te schrijven:

1. De gemeenten.

Het aantal geïnstitueerde Kerken bleef in 1938 stationair, dus zestien. Ook het aantal Javaansche predikanten bleef op drie. De gemeente van Klaten, die sinds eenige jaren vacant is, beriep den goeroe Indijl van Koetoardjo, Mas Mardaja. Deze nam echter een gelijktijdig op hem uitgebracht beroep naar Medan aan, zoodat Klaten teleurgesteld werd. Tot een nieuw beroep is de gemeente nog niet gekomen. Het aantal voor een beroep in aanmerking komende personen is zeer beperkt, zoodat deze zaak niet eenvoudig is. Klaten heeft wel zeer noodig Uw aller voorbede.

Het kerkelijk leven vertoonde in zijn geheel zeer veel, dat tot verheuging stemt. De classicale vergaderingen komen stellig op hooger geestelijk peil, al blijven er vele dingen nog voor verbetering vatbaar. Een nog al vervelende kwestie, die tusschen enkele gemeenten bestond, is op de classicale vergadering tot oplossing gebracht, wat ons tot grooten dank stemt. Ernstige moeilijkheden kwamen in de gemeenten weinig voor. Wel vielen er sommigen af van het geloof, en keerden weder tot hun oude leven. Dat stemt tot droefheid, en bewijst, hoe Satan ook dit jonge kerkelijk leven bedreigt; hoe hij ook zijn aandeel weet bij te brengen aan den uiterlijken groei der kerk, door binnen te smokkelen, wat niet binnen had mogen komen; en hoe hij anderzijds wellicht tijdelijk

tot afval weet te verleiden, die toch waarlijk aan Christus verbonden zijn. Wie zal hier onderscheiden, wat uit God was of uit Satan! Alleen Hij, die de harten kent en de nieren proeft, weet het.

Met een groep van onze Javaansche onderwijzers behandelde ik onlangs de eerste hoofdstukken uit de Openbaring van Johannes. We hebben getracht om te hooren, wat de Geest hier ook tot onze Zendingsgemeente zegt. En we hebben telkens weer beseft, dat de levende Koning der Kerk ook veel te bestraffen heeft in het Javaansche kerkelijk leven. Gemeten naar deze hooge maatstaven — en naar andere mag toch geen Kerk gemeten worden — is er zeker geen oorzaak voor zelfgenoegzaamheid. Wel is er reden voor dank en aanbidding om de vele blijken van genade, die uit Christus' volheid ook hier ontvangen worden.

In Wanasegara, dicht bij Karanggedé, in het Noord-Westen van het Gouvernement, werd een geregelde Avondmaalsviering ingesteld.

De kleine gemeente van Karangpelem of Podjok, waar reeds lang ernstige moeilijkheden waren, zonk zoo in, dat de viering van het Heilig Avondmaal daar niet meer kan geschieden. Dit stemt wel tot groote droefheid. Moge Gods Geest met Zijn vernieuwende kracht de harten aanvatten.

Op 41 verschillende plaatsen wordt thans geregeld het Heilig Avondmaal bediend. De hulp der Javaansche predikanten maakt het mogelijk, dat dit overal drie- of viermaal per jaar kan plaatsvinden.

Vergeleken met vorige jaren liep de groei der gemeenten in het afgelopen jaar terug. In 1938 werden gedoopt 168 volwassenen en 173 kinderen. In de Maleische gemeente 16 volwassenen en 5 kinderen. Rekenen we deze laatste mede, dan komen we dus tot een totaal van 362. In 1937 was het totaal 520 (zonder de Maleische gemeente 484). De groei was dus in het afgelopen jaar beduidend minder dan het jaar tevoren.

Het is moeilijk, voor dit verschijnsel oorzaken aan te wijzen. Het kan liggen aan minderen ijver, maar dit behoeft toch niet het geval te zijn. Geestelijke arbeid laat zich nu eenmaal niet meten met statistieken. Opmerkelijk is, dat ook op andere terreinen een soortgelijke teruggang in den groei gezien wordt. Het laat zich vermoeden, dat de verbetering, die in het maatschappelijk leven is ingetreden, hier ook een rol speelt. In de moeilijkste jaren hebben velen leeren zoeken naar een geestelijk houvast. Thans wordt wellicht de behoefte daaraan weer minder gevoeld.

In totaal tellen de Javaansche gemeenten thans 2905 volwassenen en 2176 kinderen. De Maleische gemeente 133 volwassenen en 68 kinderen, tezamen 5282 leden. De Javaansche gemeenten brachten voor Kerk en Diaconie tezamen bijeen f 6468,73½, dat is f 1.27½ per hoofd. Daarin is de zegen merkbaar van de maatschappelijke opleving. Het jaar tevoren bedroeg het gemiddelde slechts f 1.03 voor de Javaansche gemeenten.

De Maleische gemeente, waarvan de meeste leden veel beter gesitueerd zijn, bracht totaal f 2134.23 bijeen. Dit geeft per hoofd een bedrag van f 10.61½.

2. De arbeidskrachten.

We hadden de „weelde” van vier missionaire predikanten, doordat Dr. Zuidema, beroepen in de komende vacature van Dr. van Andel, reeds in het begin van 1937 gearriveerd was in Solo, terwijl Dr. van Andel

De Zendingscommissie te Kollumerpomp met haar collectantjes.

De Zendingscommissie te Kollumerpomp met haar collectantjes.

Sinds Mei 1938 bestaat er alhier een Zendingscommissie die de belangen der Zending behartigt. Op de foto staat de Commissie met de collectantjes, die iedere week door de gemeente gaan met hun busjes, om te collecteeren voor de Zending.

Door de opbrengst der busjes met de vaste bijdragen komen we op een bedrag dat ons in staat stelt om aan onze verplichtingen te voldoen.

Was er voorheen steeds tekort, thans kan de Commissie, dank zij het werk der collectantjes, steeds het bedrag bijeen brengen dat van ons gevraagd wordt.

Zoo werken en Commissie en collectantjes mede tot uitbreiding van Gods Koninkrijk.

Dat des Heeren zegen rijkelijk ruste op gaven en gevers.

Namens de Geref. Zendings-Commissie te Kollumerpomp,

De Secretaris,

W. K. BOONSTRA.

nog niet geëmeriteerd was. Dit maakte het mogelijk, en dat was ook de bedoeling van deze regeling, dat Dr. Zuidema in de eerste maanden nog een belangrijk deel van zijn tijd besteedde aan taalstudie. Maar tegelijk zagen we, dat voor den omvangrijken arbeid in Solo zelfs vier missionaire predikanten volstrekt geen weelde te achten is, eigenlijk een vereischte is voor behoorlijke behartiging van al de onderdeelen van het werk. Toch meenden we, terwille van het zendings-terrein Banjoemas, een offer te moeten brengen, en ging Ds. Kuiper met 1 Januari van het verslagjaar naar Poerwokerto, om Ds. Rullmann gedurende het verlof te vervangen. Zodoende waren in 1938 toch slechts 3 predikanten voor Solo beschikbaar. En voorloopig zal dit zoo blijven, waar Ds. Kuiper thans met verlof in het vaderland is, en tegen den tijd van zijn terugkeer wij met verlof hopen te gaan. Deze beide verloven maakten het juist wenschelijk, dat de emeritering van Dr. van Andel werd uitgesteld, omdat anders gedurende twee jaar slechts twee predikanten aanwezig zijn. Thans is de bedoeling, dat Dr. van Andel, wanneer God aan Mevrouw en hemzelf de krachten geeft, blijft doorwerken tot onze terugkomst van verlof in de tweede helft van 1940.

God gaf ons allen een goede gezondheid, zoodat de arbeid geregeld kon voortgaan. In het gezin van Dr.

Zuidema zijn veel zorgen geweest door herhaalde ziekte van de kinderen, maar we verheugen ons allen over gelukkig herstel. Dr. en Mevrouw van Andel hebben spannende dagen doorgemaakt in verband met een ernstige operatie van hun dochter in Batavia. Ook hier heeft God ons allen verblijd door voorspoedige genezing.

Zware zorgen liggen er sinds vele maanden over het gezin van Ds. Soepanahardja, den predikant van Solo-Margojoedan. Zijn vrouw is geopereerd voor een ernstige kanker, doch oogenschijnlijk heeft deze operatie niet het gehoopte resultaat gebracht. Langzaam worden haar krachten gesloopt. In vol geloofsvertrouwen heeft zij echter haar lot overgegeven in Gods handen, en rustig wacht zij op het oogenblik, dat Hij haar tot zich roepen zal.

Van onze goeroe's Indjil ging Moeljana uit Ngadiradja ons verlaten, om te gaan arbeiden onder de Javaansche Kolonisten op Zuid-Sumatra. Ik heb het voorrecht gehad, hem in zijn nieuwen werkkring op te zoeken, en te zien, hoe God zijn arbeid daar in dienst van de Geref. Kerk van Palembang zegent.

Zijn plaats werd ingenomen door Kartasoerana, een onopgeleide kracht, die zeer tot tevredenheid werkt.

Stefanoes Aroen, de oudste van onze helpers, moest wegens toenemend verval van krachten gepension-

neerd worden. Zijn arbeid in het Ziekenhuis te Klaten werd overgenomen door Soenardja, die tevoren in Eramaka werkte.

Aan Jerobam, den goeroe Indjil van Solo-Danoekoesoeman, moest een jaar ziekte-verlof worden gegeven, terwijl ook de arbeid van Widjatmaka in Sragen ernstig leed door zenuwstoornis.

Zoo zijn er vele zorgen geweest. Maar God heeft ook Zijn zegeningen niet onthouden. In vrijwel alle gemeenten werd groei gezien onder het werk der goeroe's Indjil, zij het ook, dat nergens die groei met groote schokken ging. De Zaaimaand in Augustus heeft op verschillende plaatsen nieuwe mogelijkheden geopend. We komen krachten te kort. Gelukkig mogen we binnen enkele weken van de cursus in Djocja drie nieuwe krachten — helaas slechts drie — verwachten.

Onze zendingszuster, Mejuffrouw Goemaat, werkt met grooten ijver en volle toewijding in haar arbeid onder de vrouwen. God geeft zeer overvloedigen zegen op haar werk. In haar geestdriftigen brief van December 1938 aan de Geref. Meisjesverenigingen heeft zij uitvoerig daarvan verteld. Zij kan de veelheid van werk niet aan.

3. De Colportage.

Moet eenerzijds de lichte maatschappelijke opleving in de Inheemsche maatschappij gezien worden als een factor, waardoor wellicht de toename der gemeenten is geremd, anderzijds is hiervan het gevolg, dat de koopkracht der bevolking eenigszins toenam.

Mede door afzonderlijke bijdragen van broeders en zusters, die ontdekt hebben, hoe zij door een maandelijksche gift van f 8.— het ons mogelijk maken, een nieuwen colporteur aan te stellen, kon het aantal dezer hulpkrachten gebracht worden op 20. Door gratis-uitdeeling, vooral bij de Kerstfeestvieringen op onze scholen, en door verkoop konden 12.600 Bijbels en Bijbelgedeelten worden verspreid, terwijl voorts 11.600 andere Christelijke boeken via de colportage onder de menschen gekomen zijn. Bovendien 21.200 kalenders en wandteksten.

Maandelijks werden 31.000 exemplaren van het Javaansché Evangelisatieblad Mardi Rahardja gratis verspreid, 3.100 exemplaren van het Maleische blad Pena-boer, en 700 van het Javaansche blad voor meer-ontwikkelden. Door de Hollandsche Kerk werden van het, waarschijnlijk ook sommigen Uwer bekende Evangelisatieblad „De Zaaier” maandelijks 800 exemplaren gedistribueerd.

Verder zijn er uitgedeeld 61.000 Javaansche tractaatjes.

Deze schriftelijke Evangelie-verkondiging is van onberekenbare beteekenis. Zij dringt door, waar niemand het vermoedt, en in veel breeder kring, dan men kan overzien. Zij onttrekt zich voor een belangrijk deel aan de contrôle. Dat is de schaduwzijde van het colportage-werk.

Maar daardoor te meer worden we geroepen, hier in het geloof te werken. Want wij belijden de Voorzienigheid Gods, die over groote en over kleine dingen gaat. Ook over elk geschrift, dat onze colportage-boekhandel verlaat om voor ons te verdwijnen onder de groote massa. Nooit komt een Bijbelgedeelte ergens toevallig. God stiert den gang van elk tractaatje. En Zijn Woord doet al wat Hem behaagt.

Dan komt er op een dag een Javaansche schrijver van een of ander kantoor en vraagt: „Dominee, wilt U mij de beteekenis van de Hollandsche verzen op deze kalenderblaadjes eens uitleggen. Mijn broertje heeft een kalender gekregen, en ik lees elk blad ervan. Ik vind de verzen op den achterkant erg mooi, maar begrijp niet alles even goed”. En dan groeit er een catechisatie uit deze vraag.

Of een boekbinder komt vragen om Christelijke lectuur, want hij heeft van iemand Christelijke geschriften in te binden gekregen, en heeft ze gelezen. En daardoor is zijn belangstelling gewekt.

Laar ons maar voortgaan met zaaien, en blijft gij mede met Uw gebed ook achter het werk der lectuur-verspreiding staan. God zal den wasdom geven.

4. Radio-uitzending.

Nauw verwant met de schriftelijke verbreiding van het Evangelie is die door den aether. Ook hier gaat het woord zonder bepaald adres de menschenwereld in. Herhaaldelijk blijkt ons, dat er door velen geluisterd wordt naar onze uitzendingen, die elken Zondag-avond van 6 uur tot half 7 plaats hebben, tweemaal per maand in 't Maleisch, één of tweemaal in het Javaansch en eenmaal in het Hollandsch. Gereageerd wordt er tot nog toe van de zijde der luisteraars niet door vragen om nadere inlichtingen. Dat is wel jammer. Maar het verbaast ons telkens weer op te merken, door hoevelen uit allerlei kringen telkens wordt afgestemd op onze uitzendingen. Ook zoo wordt het Evangelie vele huizen binnengedragen.

5. School- en Ziekenhuisdienst.

Voor den schoolarbeid mag ik verwijzen naar het afzonderlijk overzicht, dat Dr. van Andel over deze zaak zal opstellen.

Evenzoo voor het werk der Zendingsziekenhuizen naar de verslagen van Dr. Verhagen en Dr. Hoekstra.

Slechts moge met dankbaarheid worden vermeld, dat in de laatste twee jaren niet minder dan 28 personen, die in het Ziekenhuis te Solo met het Evangelie in aanraking zijn gekomen, gedoopt werden. De goeroe Indjil, die thans daar werkt, blijkt voor dit werk zeer geschikt.

De jonge goeroe Indjil, die thans in Klaten in het Ziekenhuis werkzaam is, voelt zich in dit werk nog wat onwennig. Hij is iemand met uitstekende gaven en met grooten ijver, die ongetwijfeld best zijn plaats vinden zal. Maar zijn overgroote bescheidenheid maakt hem nog wat weifelend.

De groei van den medischen arbeid brengt mee, dat steeds meerderen de gelegenheid ontvangen, het Evangelie der verlossing te hooren.

Zoo mogen wij met een danktoon het jaarverslag over 1938 besluiten.

Er waren teleurstellingen, er waren moeilijkheden. Maar als we bedenken, hoe onvolkomen onze arbeid is, hoe gebrekkige instrumenten, wij zijn voor het heilige werk in Gods wijngaard, dan roemen wij in aanbidding: Heere, hoe groot zijn de wonderen, die Gij werkt door Uw Heiligen Geest.

Met ons aller hartelijke groeten en zegenbede,

Uw dienstwillige broeder,

P. H. VAN EIJK.

Mej. J. Kooi.

Het zendingsziekenhuis te Klaten, genaamd naar den pionier van den medischen dienst onzer Zending:

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Belangrijke plannen.

De beroeping van een derde missionaire predikant.

De Kerk te Amsterdam heeft twee of men kan ook zeggen vier missionaire predikanten: Dr. D. J. B. Allaart, die met verlof in Nederland is, en Ds. G. J. van Reenen, die beiden al hun tijd en kracht geven voor het Zendingswerk in Djokjakarta. Maar ook de docenten der Opleidingsschool Ds. A. Pos en Dr. F. L. Bakker zijn missionair predikant van de Kerk te Amsterdam. Het spreekt echter van zelf, dat zij in hoofdzaak hun arbeid hebben aan de Opleidingsschool en slechts in zoo ver die arbeid dit toelaat ook kunnen medewerken in het gewone Zendingswerk.

De missionaire predikanten kunnen echter het werk niet meer af. Vooral de geestelijke verzorging van het hospitaal komt te kort. De laatste jaren is het Petronella-hospitaal met zijn neveninrichtingen aldoor uitgebreid. Vooral van het Petronella-hospitaal, dat verreweg het grootste is van alle Zendingshospitalen op Midden-Java, geldt wat we in een vorig No. van het Zendingsblad schreven over de geestelijke

„Dr. Scheurers Hospitaal” moest vermeerdering hebben van Europeesche verpleegsters. Dat is altoos een goed teken, want daar ligt in dat het werk gezond is en groeit en daarom versterking van arbeidskrachten behoeft.

Aan het hospitaal te Klaten zijn reeds drie Europeesche hoofdverpleegsters verbonden: Mej. C. van Iperen, Mej. H. Grondsma en Mej. M. Kombrink. Maar er moest een vierde komen. En die heeft men gevonden in Mej. J. Kooi.

Jetje Kooi is 17 Nov. 1906 te Huizum bij Leeuwarden geboren; en daar is zij blijven wonen tot haar vertrek naar Indië.

In 1931 nam zij als leerling-verpleegster dienst in het Diaconessenhuis te Leeuwarden. Hier genoot zij haar opleiding. In 1934 behaalde zij haar diploma A en in 1936 de aantekening voor kraamverpleging. Daarna is zij steeds aan deze inrichting verbonden gebleven. In een ander ziekenhuis heeft zij niet gewerkt.

Mej. J. Kooi is dus nogal „hokvast”, zooals men wel eens zegt. Zij zou Huizum en Leeuwarden niet gemakkelijk verlaten. Maar aan de Zending brengt zij gaarne dat offer. Want het is reeds lang haar begeerte de Zending te mogen dienen. Zij is blij, dat zij is benoemd en naar Indië mocht gaan.

Zwaarder viel het haar afscheid te nemen van haar Moeder, die weduwe is, en natuurlijk gaarne haar dochter bij zich had gehouden, maar haar voor de Zending bereidwillig heeft afgestaan.

Als dit No. van het Zendingsblad verschijnt is Mej. Kooi reeds vertrokken. Zij is 3 Mei te Amsterdam aan boord gegaan van de „Marnix van St. Aldegonde”, die haar naar Java brengt.

Moge de Heere zuster Kooi met Zijn zegen steeds vergezellen.

W. B.

verzorging van onze Zendingsziekenhuizen en de nazorg voor de ontslagen patienten.

Met den besten wil van de wereld kunnen de artsen en de Europeesche verpleegsters geen voldoende tijd geven aan de geestelijke bearbeiding van het talrijke Inheemsch personeel en aan de geestelijke verzorging der opgenomen patienten en der patienten, die het hospitaal verlieten. Zij hebben vaak de handen meer dan vol aan de medische verzorging. En de missionaire predikanten zijn met ander werk zoo overladen, dat zij onmogelijk voldoende tijd kunnen geven aan de geestelijke verzorging van het ziekenhuis. Natuurlijk wordt die geestelijke verzorging geenszins verwaarloosd. Maar de Med. dienst zou toch, meer dan tot nu toe mogelijk was, de Zending moeten dienen. Sinds lang reeds is dit gevoeld. Ook is er reeds één der verpleegsters, Mej. Heidema, vrijgesteld van het gewone werk om haar kracht te wijden aan de geestelijke verzorging van het vrouwelijk Inheemsch personeel en de vrouwelijke patienten. Maar dit is nog niet voldoende. Er moet komen een missionair predikant, die speciaal belast wordt met de geestelijke verzorging van het ziekenhuis en wat daarmee samenhangt en die zoo goed als al zijn tijd daaraan geeft.

Tot onze blijdschap wordt thans ernstig het plan overwogen om weldra nog een missionair predikant te beroepen. Er is nog wel geen definitief besluit daartoe genomen. Maar wij verwachten stellig, dat

weldra door de Zendingscommissie aan den Kerke- raad te Amsterdam zal worden voorgesteld om een derde of, wil men, een vijfde predikant te beroepen en dat de Kerke raad hiertoe wel zal besluiten. Dit kan geschieden zonder dat de Kerken in Noord-Holland al te zeer worden bezwaard. Voor het grootste deel kunnen de hiervoor noodige gelden in Indië worden gevonden. Het is zeer te wenschen, dat deze zaak spoedig haar beslag verkrijgt. Wanneer er weldra een predikant wordt beroepen, duurt het toch nog een paar jaar eer hij kan uitgaan, want met de voorbereidende studie zijn wel omstreeks twee jaar gemoeid.

Ook spreekt het van zelf, dat die derde predikant niet speciaal voor de geestelijke verzorging van het ziekenhuis wordt beroepen. Hij wordt gewoon missionair predikant. Later zal worden beslist, wie van het drietal met die geestelijke verzorging zal worden belast.

De benoeming van een Zendingszuster.

Meermalen is er op gewezen, dat er een leemte is in onzen Zendingsdienst. De arbeid onder de vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein komt veel te kort. Sinds lang reeds is er in het Zendingsblad voor gepleit om goed opgeleide Zendingszusters uit te zenden voor dien arbeid onder de vrouwen en meisjes.

Een aanmerkelijk deel van dat zeer dringende werk kan nu eenmaal niet door mannen geschieden, maar eischt Europeesche vrouwelijke krachten. Allengs is het oog er voor open gegaan, hoe noodzakelijk dit werk is. Op enkele terreinen zooals in Solo en Magelang en ten deele ook in Djokja is dit al enkele jaren geleden begrepen. En kostelijk werk is daar verricht o.a. door de dames Goemans, Baarbe, Merwart en van Woerden. Maar het belang van dit werk werd in Holland nog maar weinig begrepen.

Het vorige jaar echter kwam er een „Roepstem uit de Javaansche vrouwenwereld”. En die roepstem is gehoord in Holland en heeft weerklink gevonden in breeden kring, vooral bij den Bond van Gereformeerde Meisjesverenigingen. Een werk waar Gereformeerde Meisjes zich voorspannen, loopt vaak heel best. De Bond heeft, zooals algemeen bekend is, f 7000.— voor dit doel bijeengebracht. En den tweeden Pinksterdag, bij de viering van het jubileum, is aan elke samenwerkende zendingsgroep f 1000.— ter hand gesteld voor het werk onder de vrouwen en meisjes.

Hoe het elders staat weten we niet precies. Maar in Noord-Holland ziet men reeds uit om een geschikte vrouwelijke arbeidskracht te vinden, die na behoorlijke voorbereiding naar Djokja zal gaan om daar de missionaire predikanten als Zendingszuster te gaan helpen aan het werk onder de vrouwen en meisjes in Djokjakarta.

Ook in dezen is nog geen definitief besluit genomen. Maar zoo goed als zeker zal dit wel spoedig gebeuren. Behalve de gift van f 1000.— die is ontvangen van den Meisjesbond, is er reeds omstreeks f 3000.— beschikbaar voor de uitzending van een Zendingszuster.

We hopen, dat er weldra eene benoeming zal kunnen geschieden. Stellig zijn er wel meisjes, die voor dien arbeid wel geschikt zijn en zich gaarne er voor willen geven om, na goede voorbereiding, uit te gaan

naar het Zendingsterrein en de Zending in dit vaak moeilijke maar ook mooie werk te dienen. W. B.

De Zendingscollectantjes te Diemen.

Onze zes collectantjes vormen slechts een klein groepje. Het zijn echter energieke medewerkertjes

Diemen's collectantjes.

die met groote toewijding en liefde wekelijks met hun busje rondgaan en bovendien de Zendingsblaadjes bezorgen. In 1937 brachten zij in hun busjes f 179.30 bijeen. Het is dan ook mede aan hun ijver te danken, dat Diemen haar bijdrage voor de Zending, groot f 372.40, kon voldoen.

D.

W. A.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Jaarverslag 1938.

I.

Het jaar 1938 was voor de Zending in Magelang in menig opzicht rijk gezegend. Aan het begin van het jaar schenen de vooruitzichten niet zoo bemoedigend, en dat gaf wellicht mee aan het vorige verslag een iets somberder toon. God heeft in zijn goedheid onze verwachtingen beschaamd en in bijna elke tak van arbeid kunnen we gewagen van groei en zegen. Dat geldt voor de schoolarbeid en de colportagearbeid, het geldt niet minder voor de medische dienst en het barmhartigheidswerk in Blondo, en het geldt wel zeer in het bijzonder ook den vrouwenarbeid en den arbeid der hoofddienst zoowel onder Javanen als onder Chineezers.

Het afzonderlijk jaarverslag der medische dienst zal ongetwijfeld vertellen van de zegen op dien arbeid, door uitbreiding van het aantal klinieken, de beroeping van een tweeden arts, de ingebruikneming van de nieuwe fraaie mannenzaal, vermeerdering van het aantal patienten en consulten en de goede roep

die ons ziekenhuis allerwege en inzonderheid in de Inheemsche wereld heeft.

Het afzonderlijk verslag over de arbeid onder vrouwen en meisjes zal eveneens vertellen van uitbreiding van arbeid door vermeerdering van het aantal cursussen en vooral door de opening van twee lagere huishoudscholen, één voor Javaansche en één voor Chineesche meisjes.

Dit verslag zal gewagen van de zegen in de overige takken van Zendingdienst, van sterke aanwas der Javaansche, Chineesche en Hollandsche gemeenten, dit jaar in totaal met circa 250 zielen. Van vermeerdering van het aantal posten waar de sacramenten bediend worden en eveneens sterke toename van het aantal Zondagsche samenkomsten van vermeerdering van het aantal Javaansche predikanten, van in gebruik neming van drie nieuwe kerkgebouwen, van groote activiteit bij de Javaansche predikanten en Evangelisten en van krachtige propaganda, vooral in j.l. Decembermaand toen in totaal op circa 80 kerstfeesten een vijftienduizendtal menschen het kerstevangelie hebben hooren verkondigen.

Tevens zal dit verslag u iets laten gevoelen van de vele en groote moeilijkheden waarmee de zendingsarbeiders telkens hebben te kampen.

Het vertrek van Ds. en Mevrouw Merkelijn.

Het jaar 1938 stond vooral in het teken van het vertrek van Ds. en Mevrouw Merkelijn. Meer dan vijftiengewint jaar hadden zij al hun vele gaven en krachten ten volle aan den Zendingsarbeid op uw Zendingsveld gegeven en het Gedenkboek, dat in 1937 verscheen, geeft nog slechts een gebrekkig beeld van hun menigvuldige arbeid waarop zoo kennelijk God Zijn zegen heeft willen laten rusten.

Hun vertrek wordt nog altijd hier als een groot gemis gevoeld en zeer, zeer noode wordt de raad en stimulerende kracht, de leiding en de bezieling van Ds. Merkelijn gemist.

Toch mogen wij met groote dankbaarheid constateren dat de verwachting niet is beschaamd dat God ook na hun vertrek de door hen begonnen arbeid is blijven zegenen. Die zegen is ook sinds Mei 1938 overvloedig geweest. Daaruit blijkt wel ten duidelijkste dat God het is geweest die op het Zendingsveld heeft gewerkt en die voor die arbeid Ds. Merkelijn als een bijzonder goed instrument heeft gebruikt. Die ook na zijn vertrek dat werk voortzet en in alle noodruft van dat werk, ontstaan mede door het vertrek van de Merkelijns, heeft voorzien en zal voorzien! Niet wij menschen zijn het die het doen. Maar God is het die het doet. En wij mogen Hem daarbij dienen.

Ook het laatste jaar was voor de Merkelijns een jaar van onverminderde — om niet te zeggen verdubbelde — energie en arbeid. De wijze waarop de Zendingarbeid in Magelang is overgedragen, heeft de diepe bewondering en dankbaarheid van velen en wel zeer in 't bijzonder van zijn opvolger. Grondig, ten volle is hij door Ds. Merkelijn in alle takken van den arbeid ingeleid. En wanneer er maar iets was waarvan Ds. Merkelijn vermoeden kon dat het van belang kon zijn om het te vertellen of aan te wijzen, hij heeft het niet nagelaten. Telkens weer moeten wij daaraan denken, bij een of ander gebeuren, bij een beleving met één van de Evangelisten, een ervaring in één der gemeenten of een ontmoeting op één of

andere samenkomst, zoodat wij het tegen elkaar zeggen: „Herinner je je? Daar heeft Ds. Merkelijn ons indertijd ook op gewezen, of ook reeds voor gewaarschuwd.” En niet alleen dat Ds. Merkelijn uit den rijkdom van zijn ervaring uit het verleden overvloedig heeft meegedeeld, maar eveneens heeft hij ruimschoots tot het laatst toe nieuwe wegen gewezen en perspectieven geopend voor den arbeid in de toekomst. Daardoor kreeg men dit merkwaardige en bewonderenswaardige beeld dat enerzijds toen Ds. Merkelijn wegging, zijn arbeid ten volle was overgedragen, terwijl hij anderzijds tot het allerlaatste oogenblik midden in de volle arbeid stond, nieuwe dingen entameerde en voortdurend de aandacht richtend op nieuwe mogelijkheden voor de toekomst. Het kenmerk voor den man met het echte Zendingshart.

Groote activiteit der goeroes indjil en Javaansche pandita's.

Wij weten het wel niet zeker, maar het vermoeden ligt voor de hand dat het ook mede aan het woord en den invloed van Ds. Merkelijn te danken is dat na zijn vertrek alle Javaansche helpers met zoo groote activiteit hebben gearbeid!

In de laatste maanden voor het vertrek, hebben de Merkelijns nog eens alle gemeenten persoonlijk bezocht om afscheid te nemen en om nog een persoonlijk woord van bemoediging te spreken met de leidende figuren in het gemeentelijk leven, vooral met de onderwijzers en Evangelisten.

Met groote ijver en toewijding is sindsdien vrijwel zonder uitzondering door een ieder gearbeid. En de zegen op dat werk was groot.

Al kan men niet aan den indruk ontkomen dat niet alleen de Islamitische actie maar ook de R.K. missie de ijver verdubbelde, sinds het vertrek van de Merkelijns hun nieuwe kansen scheen te bieden, dit verhinderde niet dat de Zendingarbeid ongestoorden voortgang had. En onze Javaansche broeders hebben metterdaad getoond dat hun gebed om verbrekking van satansboeien en opening van deuren gepaard moest gaan met de volijverige daadwerkelijke evangelieverkondiging. Onvermoeid trokken zij er op uit, nimmer was het hen teveel een nieuwe catechisatie of nieuwe wekelijksche koempoelen te beginnen of nieuwe propagandavergaderingen te organiseren. De beide Javaansche pandita's hadden in dit alles belangrijk aandeel. En de Zendingcommissie der Javaansche gemeente te Magelang — de z.g. „Badan Kasepoehan” heeft spontaan uit eigen beweging vele propagandavergaderingen in de omgeving van Magelang willen ondernemen.

Sterke aanwas der gemeenten.

Het behoeft dan ook niet te verwonderen dat het aantal doopelingen dit jaar dat van vele vorige jaren overtrof en zelfs dat van het meest gezegende jaar (1936) evenaarde. Een 225-tal werden door den doop tot de gemeente toegedaan (+ 25 in de Hollandsche gemeente).

Een belangrijk deel van den oogst heeft Ds. Merkelijn nog mee mogen binnenhalen. Maar ook in de tweede helft van het jaar was het aantal dat de doop vroeg en ontving zeer groot. In December alleen een veertigtal.

Uiteraard waren de meesten dezer doopelingen

reeds vóór het vertrek van Ds. Merkelijn in doop-onderricht.

Het verheugende daarbij is dat het aantal catechisanten dat thans dooponderricht ontvangt zoo bemoedigend groot is, zóó groot dat onze Javaansche broeders over 1939 een nog grootere aanwas der gemeenten verwachtte. Deze verwachtingen zijn wellicht te optimistisch. De Zendingsarbeid is en blijft moeilijk, er is maar heel weinig noodig om de menschen weer af te schrikken en er is heel wat noodig om ze tot het geloof te bewegen. Maar al mogen die verwachtingen dan wat te optimistisch zijn, de activiteit van onze Javaansche broeders en medearbeiders, zoowel als de ontvankelijkheid van velen die den doop nog niet ontvingen, doen ons een hoopvolle toekomst tegen gaan.

Deze sterke aanwas en dat bemoedigend vooruitzicht is te meer opvallend waar op de andere Zendingsterreinen op Midden-Java over 1938 wel een flinke groei is geweest doch dat de aanwas — die in 1937 in vergelijking met het jaar als 1936 nogal terug liep — ook in 1938 niet zoo groot was. Magelang vormt hierop een uitzondering.

God geve dat onze verwachtingen ook voor 1939 niet beschaamd worden en Hij geve Zijn zegen op den arbeid gelijk Hij die gaf in 1938. Toen zegende Hij waarlijk „boven bidden en danken.”

(Wordt vervolgd).

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Koeto-ardjo („stad van welvaart”).

Van Zendingszegen.

Koeto-ardjo is de tweede plaats in ons ressort. Het ligt 12 K.M. van Poerworedjo. Het verschil tusschen beide plaatsen is merkwaardig. Poerworedjo is typisch Javaansch. Het heeft stijl. De aloon-aloon, het centrum van de stad, is een natuurmonument, waarop de Regent, het hoofd van de inheemsche bevolking hier, met recht trotsch mag zijn.

Het is een groote groene vlakte, met in het midden een paar machtige waringins, de heilige boom der Javanen.

Aan de eene zijde zetelt de Regent. Tegenover hem zijn „oudere broeder”, de Assistent-Resident, de vertegenwoordiger van de Nederlandsche Regeering.

Aan de beide andere kanten staan tegenover elkaar de Protestantische Kerk en de moskee.

Wie voor het eerst Poerworedjo ziet, komt onwillekeurig onder de bekoring van dit geheel. Op de achtergrond verheffen zich, met hun toppen meest in de wolken, de Soembing en Sindoro.

Alles ademt een voorname rust. Het is de javaansche levensstijl, waarvan men hier even een indruk krijgt.

Dat teekent Poerworedjo.

Heel anders is Koeto-ardjo. Liggend aan de groote spoorlijn, Batavia—Soerabaia, is Koeto-ardjo voor alles handelsstad. En waar de handel bloeit in Indië,

daar vindt U de Chinees. Het Chineesche kamp is in Koeto-ardjo het middelpunt van de stad. Daar concentreert zich het Chineesche leven.

Iedere stad in Indië heeft z'n Chineesche wijk, ook Poerworedjo, maar hier beheerscht zij niet zoo het stadsbeeld als in Koeto-ardjo. Daar rijdt u de aloon-aloon voorbij, als u niet oppast en zit zoo midden in het Chineesche kamp.

Aan deze zoo belangrijke bevolkingsgroep mocht de Zending niet zonder meer voorbijgaan. Wel was het moeilijk vaak. De arbeiders zijn voor het werk onder de Javanen al zoo „weinig. Maar het bevel is allesomvattend: „Allen creaturen!”

Ook onder de Chineezzen van Java zijn er, die des Heilands discipelen zullen zijn. Dus moet het Woord hen vinden. Zoo is het ook in Koeto-ardjo geweest. De allereersten die daar zich Christenen durfden noemen, waren Chineezzen. Het waren er maar drie. Drie op zoovelen. Maar het was een begin.

Zij sloten zich aan bij de kleine Javaansch-Christelijke kring, die daarna in Koeto-ardjo zich vormde. Later toen er enkele Chineezzen meer kwamen en het taalverschil (de Chineezzen bedienen zich bijna uitsluitend van het Maleisch) moeilijkheden gaf, vooral in den eeredienst, vormden ze een eigen kring.

Een Christelijk Hollandsch-Chineesche School, die weldra een groote plaats begon in te nemen in het Chineesche kamp, bleek een krachtige ruggeleuning voor de kleine Christen-groep.

Niet altijd ging het even voorspoedig, maar wie de geschiedenis van deze kleine kring nagaat, ziet ook hier weer iets van dat wonder, dat hij overal ontdekken kan, waar Christus Zijn gemeente vergadert. Daar waar Zijn discipelen uit Hem leven, daar bloeit het leven en wil zich uiteten.

Zoo was het ook hier. Een eigen kerk werd het ideaal. En toen dat één keer gezien was, werden alle krachten ingespannen.

De fijne koopmanszin der Chineezzen verloochende zich ook nu niet. De Holl. Chin. School had ruimte

Chineesche Kerk te Koeto-Ardjo.

te kort. Het overleg met het bestuur van de school had dit resultaat, dat kerk en consistorie in de week dienst zouden doen als schoollokaal.

„Ze zijn hier praktischer dan bij ons”, hoorde ik iemand zeggen, die pas uit Holland gekomen, de opening van het kerkje bijwoonde. „Wij bouwen kerken van honderd duizend gulden en meer, gebruiken ze tweemaal per Zondag en laten ze verder renteloos staan”.

Wij zouden van onze Chineesche broeders kunnen leeren. Ze hebben zich groote offers getroost om het kerkje zoo solide mogelijk te maken.

En het resultaat? U kunt het zien op de foto. Aan de hoofdweg Poerworedjo-Keboemen, de groote weg van Djocja naar het Westen, in het centrum van de stad, staat dit eenvoudige, maar sprekende gebouwtje.

Er gaat een sterk getuigenis van uit. Niet het minst tot de Chineesche gemeenschap. De Chineesche letterteekens boven de ingang moeten iedere Chinees toespreken. Ze zeggen hem, dat hier de kerk van Jezus Christus, de Verlosser, is.

De opening van het kerkje werd een groot feest. Er waren heel wat Zendingmensen, uit Keboemen, Poerworedjo, zelfs uit Magelang, die allen deelen wilden in de vreugde van de Chineesche broeders. Die samen met hen God wilden danken, „Die zijn wonderen een gedachtenis maakt”. Ook vele niet-Christen-Chineezers bevonden zich onder de mensen die zich om acht uur 's avonds verzameld hadden voor de deur van het kerkje.

Aan het oudste lid der gemeente, een vrouw van ver in de tachtig jaar, tevens één van de eerste Christenen hier, was gevraagd om de deur te ontsluiten. Eerbied voor de ouderdom sprak hier stellig mee, nog meer misschien het verlangen om in dat eene oogenblik, waarop de kerkdeuren zouden ontsloten worden door deze oude handen, een indruk te geven van wat er in de loop der jaren veranderd was. Want immers dat was het wonder van deze avond.

Jaren geleden deze vrouw alléén met een enkele andere, de eerste getuigen van den Heere Jezus. Nu al een kerk, een groep, een gemeente, die het Woord uitdraagt in gehoorzaamheid en met brandende harten.

Zoo werd dat moment iets om vast te houden voor het geloof. We zagen weer iets van wat Christus bezig is te doen hier op Java, ook onder het Chineesche volk. We zagen iets van de heerlijkheid van Hem, Die de Zijnen vergadert uit alle volk en natie en geslacht en taal.

Ook door iets anders, wat er op deze avond gebeurde, werden we daaraan herinnerd. Op het programma stond een zeer bijzonder nummer: Zang van Chineezers.

Daar stonden ze voor ons, vijf jonge mannen. Men kon het ze aanzien, dat ze pas uit China waren gekomen. De oorlog had ze verjaagd. De oorlog met al zijn ellende. Daar worden de gemeente's uit elkaar gejaagd, de kerken verwoest, het Zendingswerk soms met de ondergang bedreigd. Wat zal er van worden? Hier waren vijf Christen-jongens, als bij toeval in Koeto-ardjo terechtgekomen. Waar Chineezers zijn, daar is handel, daar zou ook wel iets voor hen te verdienen zijn.

Zoo komen er wel meer den laatsten tijd. Maar toch, met deze vijf was iets bijzonders. Ze hadden in China het Evangelie gehoord, en zochten nu hier op Java naar hun broeders in het geloof. Maar hoe ze te vinden? Dit vonden ze er op. Waar ze kwamen zongen ze zacht voor zich heen de liederen, die ze in China zoo vaak hadden gezongen in de kerk onder hun broeders. Wie weet, kende men ze ook hier?

Zoo kwamen er twee bij onze Javaansche dominee Wirjatenaja, u weet wet, die van dat kerkje in Tlepok, nu dominee in Koeto-ardjo. Hij hoorde uit de mond van deze hem onbekende Chineezers een melodie, die zijn oor trof. Zoo vonden ze elkaar. Want waar taalverschil gemeenschap onmogelijk scheen te maken, daar vond men elkaar in het lied, ter eer van Hem, „Die hemel en aarde vereenigt tezaam”.

Toen was de weg naar de Chineesche Christenkring spoedig gewezen. Zoo stonden ze daar. Ze hadden ook iets willen doen om hun vreugde te uiten over de gemeenschap, die hun Heiland hun gegeven had. 'k Geloof dat er wel meer waren, die hoewel ze niets versfonden van wat daar gezongen werd, dit haast het mooiste oogenblik van de avond vonden.

Ds. Keuchenius heeft het kerkje officieel in gebruik genomen. Er volgde toen een preek en vele toespraken. Een koele dronk was er. We hadden het goed bij onze gastheeren. Niet te laat werd de avond door onze Chineesche goeroe Tan King Hien gesloten.

Nu staat het kerkje daar. In Koeto-ardjo gaat het leven in de Chineesche kamp zijn gewone gang. Er wordt verkocht en gekocht. De handel is er levendig. Zoo was het ook voor vijftig jaar.

Toch is er iets veranderd.

Het kerkje staat er. Het Evangelie van Jezus Christus is uitgegaan. Het heeft zijn loop in Koeto-ardjo ook nog niet volbracht. Het moet nog gepredikt worden. Het zal doorgaan en de Chineezers daar blijven stellen voor de beslissing voor of tegen den Christus.

En als u nu thuis of in de kerk bidt: „Uw Koninkrijk kome”, denk u dan eens heel bijzonder aan die kleine gemeente in Koeto-ardjo en in Poerworedjo en aan heel het Zendingswerk onder Chineezers en Javanen.

Het gaat tenslotte om de heerlijkheid van uw Koning.

J. v. d. LINDEN.

Poerworedjo, Maart 1939.

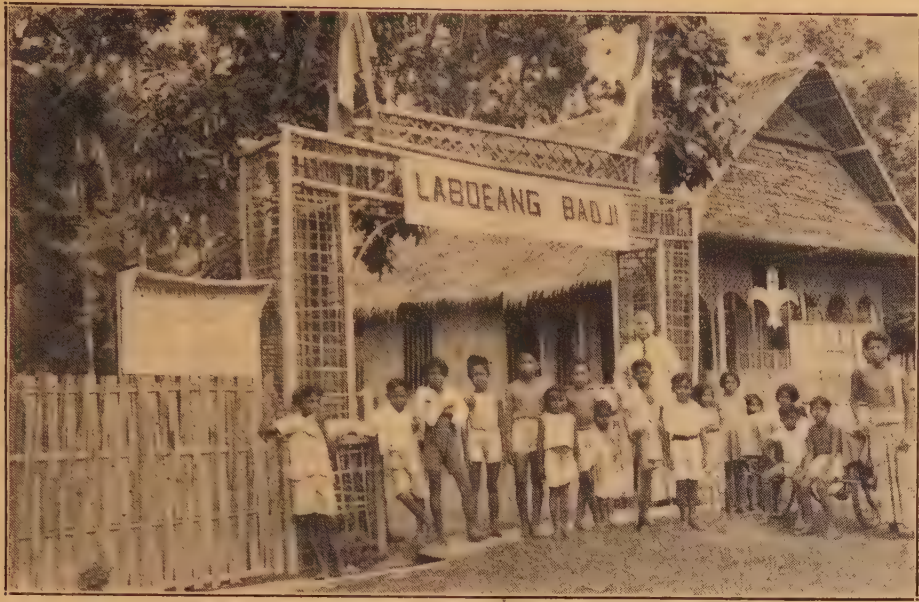
Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken te Malang en Semarang.

Medische hulp in Makassar.

In mijn vorig artikeltje beloofde ik U nog nader speciaal over ons Ziekenhuis te vertellen.

Het Ziekenhuisterrein ligt 3 K.M. van het stadscentrum. De polikliniek aan den Marosweg werd een jaar na mijn komst opgeheven, of liever gezegd verplaatst naar kampong Bontoala, een dichtbevolkte kampong in 't centrum der stad.

Zoo begonnen we dus na een jaar in nagenoeg een

Polikliniek van het Ziekenhuis te Makassar.

geheel nieuwe omgeving, hoewel wij ook daar natuurlijk niet heelemaal onbekend waren.

We waren gewend aan een goede opkomst van patienten aan den Marosweg, doch op de nieuwe punten Gowaweg en Bontoala kregen we in de eerste tijden slechts enkele patienten! Het was om angstig te worden.

Doch God liet ons niet in de steek, maar wij moesten geduld leeren. Thans is het zoo, dat er dagelijks op den Gowaweg pl.m. 50 pat. komen. In Bontoala pl.m. 25!

Tweemaal daags 's ochtends en 's middags wordt in het ziekenhuis polikliniek gehouden.

's Ochtends komen er voornamelijk kampong- en dessamannen, 's middags meer kotta-menschen; dit is begrijpelijk, gezien hun werkzaamheden en de ligging van het ziekenhuis 3 K.M. van het stadscentrum.

Voor de genoten medische behandeling en medicijnen wordt een bijdrage van de patienten gevraagd. Dankbare en meer ontwikkelde patienten geven vaak een „milde” gift.

Ondervond ik in den beginne groote tegenstand bij het toedienen van injecties of bij 't verrichten van kies-extracties en kleine chirurgische ingrepen, zooals het openen van abcessen, het wegnemen van gezwellen etc., thans is deze tegenstand zeer verminderd. Kort geleden waren twee Makassarsche vrouwen in onze polikliniek gekomen met elk een gezwel op het hoofd en verzochten ons die weg te nemen. Natuurlijk werden ze direct behandeld. En met succes!

Over de bezetting van het ziekenhuis kan ik U het volgende meedeelen.

Hallen we in de eerste dagen na de opening van het ziekenhuis geen opname-patienten, thans kunnen we rekenen op gemiddeld 14 patienten per dag. Hoofdzakelijk mannen, afkomstig uit de stad Makassar of uit de naastliggende kampongs.

Langzamerhand kwamen er ook meer vrouwen voor opname.

Per 1 Januari 1939 is aan ons werk toegevoegd een mantri-vroedvrouw, die haar vak verstaat. Eenige dagen daarop had de eerste bevalling in het ziekenhuis plaats, een zoon! Wat waren wij allen blij hierom. Een tweede bevalling, alweer een zoon, volgde spoedig daarop. Tot dusverre hebben we drie bevallingen gehad in het ziekenhuis, alle drie jongens, terwijl nog twee andere vrouwen hun tijd afwachten (dit dateert ons vanaf 15 Januari 1939).

Zoo zien we een groei in ons Med. werk, waarvoor wij God moeten danken.

Naast de lichamelijke verzorging zult gij ongetwijfeld ook vragen, hoe het staat met de geestelijke verzorging van onze patienten.

Wij beseffen, dat onze patienten speciaal voor hun lichamelijk lijden onze poliklinieken bezoeken en niet met godsdienstige bedoelingen. Deze Makassaren, die meer of min intensief de Islam aanhangen, hebben niet of nog niet de overtuiging van de meerwaarde van ons Christelijk geloof.

Wij willen nu probeeren om uit liefde tot Jezus Christus aan onze patienten, die meerwaarde van ons Christelijk geloof wel te laten zien in ons werk.

Maar wij mogen natuurlijk nooit ons Christelijk geloof aan hen opdringen. Trouwens dat zou ook niet gaan. En zeker zouden wij daardoor hun vertrouwen verliezen.

Elken Zondagochtend, onder leiding van den Mantri wordt een korte „aandacht” gehouden. Christ. patienten, voorzoover hun gezondheid dat toelaat, wonen deze koempoelans van zelf bij.

Voorts hebben wij steeds Christelijke lectuur voor degenen, die er om vragen, hetzij uit belangstelling, hetzij om de tijd er mee te vullen.

Moge ook deze korte uiteenzetting van het Med. werk Uw belangstelling en liefde voor onze zending nog meer opwekken, tot uitbreiding van Gods koninkrijk in Makassar.

ONG YAN HONG,
Miss. Ind. Arts.

Kort verslag van de Maart-vergadering der Miss. Predikanten op M.-Java ten Z.

De groote lijn.

Voor twee dagen hadden alle op M. Java aanwezige Miss. Predikanten hun standplaatsen verlaten om samen zich weer te bezinnen op de groote lijn in het hun toevertrouwde werk en om dan vanuit het geheel het eigen werk te beter te zien.

Daartoe diende o.a. het woord, dat Dr. van Andel tot ons sprak in de bidstond, die ook nu naar goede gewoonte aan onze vergadering voorafging. De gelijkens van het mosterdzaad, dat tot een boom uitgroeit, waarin de vogels komen nestelen belichtte heel het Zendingswerk en zette het in het raam van het komende Koninkrijk. Klein is het begin. Maar groote dingen mag het geloof verwachten. Het houdt vast de groote lijn, die God zelf ons geeft te zien in zijn Woord.

Wie er waren!

In de dagbladen is het gewoonte bij het verslag van het een of ander gebeuren nauwkeurig te vermelden, wie de plechtigheid met hun tegenwoordigheid „opluisterden”.

Men zou de vraag kunnen stellen, wie dat interesseeren kan. 'k Heb weleens gehoord, dat alleen zij dit onderdeel lezen, die daar genoemd worden. Groote betekenis moet er ook niet aan worden gehecht.

Hoe dit zij, voor een keer wil ik toch deze gewoonte volgen, nu niet voor hen die er waren, maar voor U die het kan interesseeren, welk beeld onze vergadering biedt.

Nu heeft die vergadering de laatste jaren een sterke wijziging in samenstelling te zien gegeven.

Ds. Korvinus verving in Keboemen Ds. Bergema. In Magelang nam Ds. van Nes de plaats in van Ds. Merkelijn. Ds. Zuidema versterkte in Solo de geleerden en in Poerworedjo kreeg onderget. zijn plaats naast Ds. Keuchenius.

Daarmee veranderde ook heel sterk „het gelaat” van de Miss. vergadering. Naast de oude ervaren mannen komen nu de jongeren en waar vroeger zoo lange tijd rijpe wijsheid het woord had, namen nu ook die jongeren deel aan de besprekingen. Dat 'k zou haast gezegd hebben — desondanks in deze vergadering de groote lijn vastgehouden werd, was stellig niet het minst te danken aan den man, die de voorzittershamer hanteerde, Dr. van Andel.

Die groote lijn zagen we in de verschillende besprekingen. 'k Wil graag trachten U daarvan een indruk te geven.

Het probleem van de christelijke lectuur.

Ds. Keuchenius had de zaak van de leetuurverspreiding, die reeds vaker op het programma had gestaan, weer eens op de rol gebracht.

Nu heeft de Geref. Zending wat de Lectuurverspreiding betreft geen slechte naam. We mogen dankbaar constataeren; dat deze tak van dienst de duizenden bereikt met het gedrukte woord. Maar wanneer ge nu vraagt, wat wordt er nu al zoo onder de bevolking gebracht en ge verwacht dan een heele lijst van uitgaven, die telkens aangevuld wordt met interessante en pakkende lectuur, dan moet ik U toch teleurstellen.

Dat is de groote nood op het oogenblik. Zeker er verschijnt nu en dan wel een aardig boekje, maar veel afwisseling zit er nog niet in. Het publiek klaagt wel eenigszins terecht, dat het altijd dezelfde dingen zijn, waarmee de colporteurs bij hen aankomen. De Zending komt daarmee achterop. Vooral als we zien, hoe „Volkslectuur”, een groot Regeeringslichaam, ieder jaar een massa pakkende lectuur op de markt werpt. En daar is veel kaf onder het koren.

Temeer gaat de vraag klemmen, hoe kan de Zending zorgen voor echt-Christelijke lectuur in het inheemsche kleed. Die vraag heeft de vergadering lang bezig gehouden. Toen bleek ook iets van het directe nut van de conferentie in Tambaram voor ons werk. Want Ds. Pos, die deze Conferentie heeft mogen meemaken, liet ons er iets van zien, hoe diezelfde vragen ook daar aan de orde waren gesteld. Het antwoord daar gegeven leek ons het beste.

Meer dan tot nu toe zal in heel dit vraagstuk staan moeten worden naar concentratie van arbeid en dus van allen die daarin werken. Zoo daagde als vanzelf het idee van een Bureau voor Christelijke Volkslectuur.

De vergadering dacht daarbij eerst, begrijpelijk — aan de inheemsche wereld, maar onmiddellijk daarop en daarnaast zag ze diezelfde nood in de westersch georiënteerde wereld in Indië. Daarmee was heel het probleem van de christelijke lectuur en de verspreiding daarvan aan de orde gesteld. Een probleem dat ook de Hollandsche kerken in Indië aangaat. Met hen samen zal er nu gezocht moeten worden naar de basis waarop heel dit werk zal kunnen worden opgezet.

U zult er nog wel meer van hooren. Want nu één keer gezien is wat hier noodig is, nu mag het ons niet meer loslaten en U ook niet!

Geen Candidaten-nood.

Ds. Pos bracht verslag uit over de opleidings-school. De elfde Javaansche Cursus naderde het eind. Het was de Cursus die het grootst aantal leerlingen zou afleveren. Maar hier geen candidaten-nood, of het moest zijn in deze zin, dat er veel te weinig candidaten waren voor de plaatsen die om verzorging riepen.

De vergadering hoorde ook van enkele moeilijkheden. Onder de leerlingen van deze Cursus bevonden zich verscheidene, wier ouders reeds jaren christen waren. Jongens dus uit het tweede geslacht. Daar ontbreekt wel eens het vuur der eerste liefde. Daar zijn er onder, die nog te weinig de strijd hebben gekend voor de eigen geloofsbeslissing. Voor wie het alles zoo vanzelfsprekend is. Straks zullen ze in de dessa de hitte van de dag moeten verdragen, de hitte ook van de strijd. Gelukkig is in de loop der jaren vooral toen het eind der Cursus in zicht kwam het besef van eigen kleine kracht sterker geworden. Zoo alleen zullen ze zich zelf dienstbaar kunnen stellen aan de komst van Christus rijk onder hun volk.

Telkens weer zien we de betekenis van de „School der Kerken in Indië”. Ook voor de jonge Kerken. Daar worden de aanstaande leiders van dat eigen Javaansch kerkelijk leven gevormd. En zooals in Holland zoo moet die opleiding aan de hoogste eischen voldoen.

De Kerken hebben dat erkend, toen ze een der Docenten een van de Goëroe's der School geroepen hebben om aan de Theol. Hoogeschool de plaats van Maha-Goëroe (hoog-leeraar) te bekleeden. Dr. Bavinck's vertrek komt steeds nader.

Het moge hem gegeven zijn in Kampen en Amsterdam beide, zijn leerlingen mee te nemen naar de hoogste trappen der Zendingswetenschap, opdat ze volledig toegerust straks hier in Indië ook zijn werk mogen voortzetten.

Van een ander der Docenten moesten we afscheid nemen al zal dat niet voor goed zijn, naar we hopen. De Heer J. D. Wolterbeek ging naar Holland voor een kort maar welverdiend verlof. Hij is de niet-theoloog onder de Docenten, maar een man die jure suo zijn plaats aan de School inneemt. Zijn boek: „De geschiedenis der Zending op Java” in het Javaansch uitgegeven nog vlak voor zijn verlof getuigt van zijn groote kennis van deze geschiedenis en van zijn meesterschap over de Javaansche taal, die velen hem kunnen benijden.

Hoezeer deze man en zijn werk hier gewaardeerd wordt, bleek wel uit het warme afscheid dat Dr. van Andel namens heel de vergadering van hem nam.

Iets over de vormen van de Javaansche eeredienst.

Nu het eigen kerkelijk leven der jonge kerken zich al meer ontplooit, wordt de vraag steeds dringender, hoe in de vormen van de eeredienst de eigen aard van het Javaansche volk zich kan uiten. Steeds sterker wordt gelukkig ook onder onze Javaansche broeders en zusters het besef, dat ze niet mogen volstaan met onze westersche vormen, die ze vroeger zoo grif hebben overgenomen. Nu zoeken we samen naar een oplossing. Die is moeilijk.

Realiseer U alleen maar eens dit ééne. Als de Vorst het woord richt tot zijn onderdanen dan is het hoogste uiting van Javaansche eerbied om zittend op de grond dit woord te ontvangen. Te sterker moet dat klemmen als God Zelf Zijn Woord tot ons richten wil. Zoo voelen het de Javaansche Christenen. Volgens velen zouden de banken in de Javaansche kerken moeten verdwijnen. En zoo kunt U doorgaan. Momenteel is het nog een zoeken. We voelen echt dat we in een overgangstijd leven.

Maar er wordt tenminste gezocht. Het mooie is dat de Javaansche kerken dat niet los van de zending doen, maar in sterke verbondenheid met haar.

Zendingsstrategie.

Het hoort wel een beetje amerikaansch en we zijn er misschien terecht ook wel een beetje huiverig voor, maar in deze vergadering van nuchtere hollandsche zendelingen heeft dit woord ditmaal een belangrijk onderdeel der discussie's beheerscht.

Het is ook een groot woord. Wie het hoort denkt aan een groote slag, waarin de strijd op en neer golft. De vluchtige toeschouwer ziet geen groote lijn. Alleen wie vanuit hooger „Warte” het geheel kan overzien, gaan daarvoor de oogen open. Hij ziet in de opstelling der troepen en de verplaatsing daarvan een bepaald plan zich verwerkelijken.

Wij kregen op deze vergadering wel even een indruk ervan wat Zendingsstrategie beteekenen kan.

Over vier belangrijke punten moest krijgsraad gehouden worden.

Het eerste punt betrof: Makassar.

De bezetting hier heeft dringend versterking nodig. De plaatsen die hiervoor te zorgen hebben kunnen deze versterking niet geven. De basis waarop dit werk is opgezet blijkt te klein. Dat wreekt zich nu wel eenigszins. Wie zal hier kunnen bijspringen? De andere indische kerken zijn zelf met eigen zendingswerk reeds zwaar belast. Van hen is geen hulp te wachten.

Daarnaast kwam uit Palembang een dringende oproep om de frontlijn van Midden-Java uit te verleggen naar Zuid-Sumatra. Daarheen verhuizen de duizenden Javanen, die op hun eigen grond niet meer kunnen leven. Onder hen zijn vele Christenen.

Op het eind van dit jaar zullen het er ongeveer duizend zijn. Mogen we deze Christenen in de verstrooïng blootstellen aan de gevaren van de roomsche stormloop op dit gewest?

Nu hebben de Javaansche Kerken van Midden-Java wel een deel van dit reusachtige terrein voor hun rekening genomen, maar zij zullen slechts een klein deel van dit front kunnen bezetten. Wat moet er dan gebeuren op het overgebleven, onbezette terrein?

Vanuit Palembang doet men reeds wat men kan. Maar Ds. Sybesma heeft reeds meer dan de handen vol aan de verzorging van de verstrooiden der Hollandsche Kerk. Hij mag niet zwaarder worden belast. Trouwens zullen de kolonisatie's voldoende worden bewerkt, dan zijn daarvoor zeker de krachten van een man noodig, die zich heelemaal aan dit werk geven kan.

Makassar—Zuid-Sumatra. De arbeid op het laatste terrein ligt inderdaad meer in het verlengde van de frontlijn op Midden-Java. Het zijn Javaansche kolonisten, die daarheen trekken. Vele Christenen zijn eronder, die vroeger woonden op de terreinen, door de Kerken in Holland bewerkt.

Zuid-Sumatra moet dus zeer bijzonder de aandacht van die Kerken hebben. Daar gebeurt iets groots op Sumatra. Een volk verhuist. Zullen de Kerken het uur verstaan?

Reeds was er een ander punt, dat de aandacht vroeg. Het Nederlandsch-Zending-Genootschap ziet zich genooddaakt het terrein Madioen, ten O. van Solo over te dragen. Het heeft contact gezocht met de Zending der Geref. Kerken om zoo mogelijk aan ons dit terrein te kunnen overdoen. Wij hadden er hier nog niets van gehoord. Wel had de zwakke bezetting van het terrein vaak de vrees wakker geroepen voor een sterke roomsche invasie op dit punt. Daarmee dreigde Madioen dan een echt-roomsche enclave, een roomsche wig tusschen M. en O.-Java te worden.

Nu stonden we ineens voor een geheel gewijzigde situatie. Wat een perspectieven openden zich. Maar aan de andere kant, hoe zouden we naast Makassar en Zuid-Sumatra ook nog dit terrein kunnen entameeren?

Frontverlenging kan verzwakking beteekenen. Dat werd ook zeer goed gevoeld. Wat Madioen betrof, voelden we allen, dat het wel zeer dringende redenen moesten zijn, die ons er toe zouden mogen brengen om dit terrein los te laten. Verschillende mogelijk-

heden werden overwogen. Bewerking vanuit Solo? Maar Solo heeft gezien de bevolkingssterkte geen sterkere bezetting dan andere terreinen. Zou het mogelijk zijn de organisatie van de home-base te wijzigen? Gedacht werd aan Utrecht en Gelderland. Als Utrecht Poerworedjo nu eens hield en Gelderland langzamerhand de krachten ging concentreren op Madioen?

De staf der Generale Deputaten zal hier een weg moeten zoeken.

Dan vroeg tenslotte nog de Kerk van Batavia de aandacht voor een onderdeel van het werk in de hoofdstad. De verzorging van de jeugd, bijzonder aan de hogere scholen. Men achtte in Batavia beroeping van een eigen Miss. Predikant daarvoor dringend noodzakelijk.

Zoo kwamen van alle kanten de noodkreten. Maar als de mogelijkheid ontbreekt om overal tegelijk de krachten in te zetten? Dan moet het wel eens worden achtergesteld bij het andere, dat in onze oogen dan altijd, minder belangrijk is.

Een ding hebben we weer eens gezien, de oogst is wel groot, maar hoe klein zijn onze krachten. Meer dan ooit mag in deze verwarde tijden verdubbeld worden het gebed tot den Heer der Zending, dat Hij ons de middelen en wegen wijze om aan alle punten waar Hij het vraagt, te luisteren naar Zijn wil en zoo te gehoorzamen.

Enkele bijzonderheden van de terreinen.

Dat is een vast punt van het programma geworden. Veel klein goed is er altijd bij, maar wie zal ze durven verachten. In het geheel van het werk heeft alles beteekenis. De vergadering gaf er ook de tijd aan, waarop dit onderdeel recht heeft.

Voor de arbeiders zelf zit er ook iets moois in om zichzelf en anderen zoo rekenschap te mogen geven van wat er in de afgelopen maanden is gebeurd.

Versterking der gelederen is op komst. Verkuyl en Pieron maken zich klaar. Dr. J. J. Miedema mag zich verder specialiseeren in de chirurgie. Het blijkt dat de Kerken al meer de beteekenis gaan zien van een speciale opleiding ook voor hun Miss. artsen.

Straks krijgen de zusters ook nog deze zoo noodzakelijke aanvulling van hun opleiding?

Zoo gaat het de goede kant uit. Al te lang is het een misstand geweest, dat men alleen voor de Miss. Predikanten een speciale opleiding noodig achtte.

Enkele terreinen hebben Chineesche colporteurs in dienst genomen. Djocja ook een Chineesche colportrice.

Op een post in het Poerworedjosche konden 22 menschen gedoopt worden. In Magelang werd een Crediet Bank geopend naar het voorbeeld van Poerbolinggo. De economische opheffing der Javaansche Christenen is een groote zorg. Nog maar al te vaak vallen zij ten prooi aan de woekeraars.

In het jeugdwerk zal Ds. Rullman Dr. Bavinck's plaats innemen, en daar de leiding op zich nemen. Ds. Korvinus is de opperste chef van het Tridharma-werk geworden.

Van alle terreinen, maar vooral van het Solosche hoorden we over tekorten aan onderwijskrachten.

Het werk breidt zich uit. Op enkele punten is het

al zoo, dat we haast verlegen worden met de zegen die God geeft.

Het is groot om van zoo nabij het werk te zien groeien en „dat we zelf niet weten, hoe”.
Pwr. J. v. L.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

De Bijbelverspreiding in 1938.

Door het Nederlandsche Bijbelgenootschap werden in 1938 vanuit het Bijbelhuis in Amsterdam in Nederland geplaatst 45642 geheele Bijbels, 300 Oude Testamenten, 23739 Nieuwe Testamenten en 17525 Evangelien en andere Bijbelgedeelten, totaal alzo 87206 exemplaren.

Door de agentuur te Bandoeng werden in Nederlands Indië geplaatst 4751 Bijbels, 2944 Oude Testamenten, 16607 Nieuwe Testamenten en 68733 Evangelien en andere Bijbelgedeelten, totaal alzo 93035 exemplaren.

De geheele Bijbelverspreiding van het Nederlandsch Bijbelgenootschap zoowel in Nederland als in Indië bedroeg in 1938 alzo 50393 geheele Bijbels, 3244 Oude Testamenten, 40346 Nieuwe Testamenten en 86258 Evangelien en andere Bijbelgedeelten, totaal alzo 180241 exemplaren.

Zomerconferenties Zendingstudie-Raad.

De gebruikelijke zomerconferenties van den Zendingststudieraad zullen ook dit jaar wederom plaats vinden, en wel 2 conferenties te Lunteren en 1 te Adelboden in Zwitserland.

Data en programma zijn als volgt: **1e conferentie** van 31 Juli—5 Augustus te Lunteren, voorzitter ds. C. M. van Endt, Hervormd predikant te Groenlo, vice-voorzitter ds. G. C. H. Bos, Hervormd predikant te Wageningen, bijbelbesprekingen Ds. J. Overduin, Gereformeerd predikant te Arnhem; **2e conferentie** van 7—12 Augustus te Lunteren, voorzitter dr W. G. Harrenstein, Gereformeerd predikant te Santpoort, vice-voorzitter ds. J. R. Wolfensberger, Hervormd predikant te Sneek, bijbelbesprekingen dr. J. H. Stelma, Hervormd predikant te Kralingen; **3e conferentie** van 13—19 Augustus te Adelboden, voorzitter ds. J. Verkuyl, Gereformeerd predikant te Leiden, of ds. M. J. C. Visser, Hervormd predikant te Rotterdam, vice-voorzitter ds. J. B. Groenewegen, Hervormd predikant te Kerkrade, bijbelbesprekingen prof. Gelzer, rector van het Missionssseminar te Bazel.

Wat de laatstgenoemde conferentie betreft (waarvoor zich nu reeds ± 85 personen, deels voorloopig, deels definitief, hebben opgegeven), is het nog niet geheel zeker of deze op 13 of op 16 Augustus zal beginnen, ook in verband daarmee wie als voorzitter zal optreden.

De kosten, die zoo nauwkeurig mogelijk gecalculleerd zijn, zullen met inbegrip der reiskosten 3e klas vanaf de Nederlandsche grens voor den duur van 5 volle dagen te Adelboden f 51.— bedragen en voor elken dag meer f 3.25 per dag.

Voor nadere inlichtingen gelieve men zich te wenden tot het bureau van den Zendingststudieraad, „de Nye Wehme”, Utrechtscheweg 64 te Zeist.

Korte berichten.

Dr. D. Verhagen.

De directeur van het Zendingshospitaal te Solo, Dr. D. Verhagen, is met verlof in Holland. Zijn adres is Oudegracht 411, Utrecht.

J. D. Wolterbeek.

De heer J. D. Wolterbeek, leeraar aan de Opleidingsschool te Djokja, is met verlof in Holland. Zijn adres is Berkenrodestraat 10, Haarlem.

Ds. A. F. J. Pierson.

Ds. A. F. J. Pierson, beroepen miss.-pred. voor de zending onder de Chinezen op Midden-Java, heeft zich, voor den tijd van zijn voorbereiding voor de aanvaarding van zijn nieuwe taak, gevestigd te Oegstgeest. Zijn adres is daar: Frederik Hendriklaan 8.

Ds. J. Verkuyt.

Ds. J. Verkuyt heeft 15 April zijn Zendingsarbeid onder de studeerende Indonesiërs geheel neergelegd om zich voorts geheel te wijden aan de voorbereiding voor den arbeid, die hem in Indië wacht.

Ds. R. C. Harder.

Indien zich geen verhindering voordoet zal Ds. R. C. Harder 25 Mei door zijn ambtsvoorganger bevestigd worden als missionair predikant van de Kerk te Leiden voor den arbeid onder de studeerende Inheemschen en zal hij dien avond zijn intrede doen.

Ds. D. J. B. Allaart.

De missionair predikant van Amsterdam, Ds. D. J. B. Allaart, is voornemens in het laatst van October weer terug te keeren naar Djokja.

Benoeming van leerkrachten voor Indië.

Door het Comité tot steun van het Christelijk onderwijs in Djokjakarta en Soerakarta zijn benoemd van het ongesubsidieerd Christ. Onderwijs te Solo:

Mej. A. N. Koers te Noordwijk.

H. B. Aldewereld te Voorburg.

A. Kuipers te Zwijndrecht.

A. de Jong te Asperen.

Zij hebben allen de benoeming aangenomen, zijn goedgekeurd voor verblijf in de tropen en zullen weldra vertrekken.

Vertegenwoordiging op de Oecumenische Wereld-Jeugd-Conferentie.

De Indische pers bericht dat de Kerken der Classis Batavia Dr. J. H. Bavinek hebben verzocht haar te vertegenwoordigen op de Oecumenische Wereld-Jeugd-Conferentie, die in Juli te Amsterdam zal worden gehouden.

Zending Oegstgeest.

In het begin van het jaar gingen de ontvangsten van de in het Zendingsbureau te Oegstgeest samenwerkende Zendingscorporaties, helaas, weer in dalen-

de lijn. Het vorige jaar liepen de ontvangsten aardig naar boven, zoodat het scheen dat de daling was overwonnen. Maar in Januari en Februari liepen de inkomsten der zoo belangrijke zending vergeleken bij het vorige jaar weer met meer dan f 4500.- achteruit. In 1938 ontving men over die maanden f 53655.13 doch in 1939 slechts f 48921.29.

Opbrengst Zendingsblad.

De Exploitatie van het „Zendingsblad”, dat thans een oplage heeft van 79100 exemplaren, bracht over 1938 een zuivere winst van f 30397.16. Dit bedrag is, gelijk elders in dit No. breder vermeld is, geheel gestort in de Generale Zendingskas.

Het Christ. Nationaal Zendingsfeest.

Zoo de Heere wil, zal het Christ. Nationaal Zendingsfeest dit jaar gehouden worden op Raaphorst, het mooie landgoed van Hare Majesteit de Koningin Woensdag 5 Juli a.s.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.

b. Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.25 per stuk.

c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.

d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10.

Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.

(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus met supplement is verkrijgbaar tegen f 0.25 (franco per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

D. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegels voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingenfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovensstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel

Practische Zielszorg, door Dr. G. Brillenburg Wurth bij Kok te Kampen f 2.35, geb. f 2.90.

Een zeer degelijk, praktisch boek, dat op uitnemende wijze een zeer urgent onderwerp behandelt. Het boek is verdeeld in een **Historisch Deel**; een **Principieel Deel** en een **Practisch Deel**.

Al onze predikanten en ouderlingen behooren dit boek te lezen en te herlezen. Het biedt voor den herderlijken arbeid kostelijke leering.

Om het goud des geloofs, door Dr. P. Prins en Dr. H. A. Wiersinga, bij Kok te Kampen.

Dit mooie boek biedt een praktische verklaring van den brief van Jacobus. De uitlegging is vrucht van degelijke studie, gegeven in de taal van onzen tijd en met toepassing op het leven van thans. Opmerkelijk is de harmonie tusschen de beide auteurs. Men merkt nergens wie aan het woord is.

De Kerk in een wereld zonder troost, door Dr. F. M. Kooyman. Uitgave van den Zendingenstudie-Raad te Zeist f 0.60.

De onder-titel van dit boekje luidt: **De wereldzendingenconferentie te Tambaran in December 1938**. Dr. Kooiman, die deze conferentie bijwoonde, geeft ons in dit boekje een korte voorstelling van deze conferentie en van haar arbeid.

Soeradohmoekhi (1 zonnebloempje) door P. M. Legène. Uitgave van het Zend. Gen. van de Br. Gemeente te Zeist. Tweede druk.

Een smakelijk verteld verhaal van een klein, ongelukkig meisje, dat tot Jezus geleid werd. Een aardig Zendingenboekje voor kinderen.

Jaap Weetgraag door M. Goodman, voor Nederland bewerkt door Guido van Deth, bij Voorhoeve, Den Haag f 0.50.

Dit boekje is inzonderheid geschreven voor jonge

mensen, dit zitten met allerlei vragen, waarop zij geen antwoord weten, en waarop de schrijver hen van antwoord tracht te dienen door hen te leiden naar het Evangelie.

Alowieke's schoon gedacht door Guido van Deth bij Voorhoeve, Den Haag f 1.45.

Een mooi verhaal van Evangeliseerende strekking, vlot geschreven in zoet vloeiend Vlaamsch.

Ridder zonder vrees of blaam. Een groote verjaarpertij met genoodigde en ongenoodigde gasten ter eere van den 70-jarigen **Hendrikus Colijn**. Aangeboden door Benjamin Cooper. Uitgave van D. A. Daamen's Uitgevers Mij., den Haag.

Een zeer bijzonder boek over Exc. Dr. H. Colijn. Het biedt een samenlezing van allerlei interessante dingen, die over hem zijn geschreven. Het laat voor en tegenstanders van Colijn vrijuit aan het woord en deelt tal van bijzonderheden mede, die minder bekend waren. Ook de illustratie is zeer bijzonder.

Doopboekje door Ds. Th. Delleman bij Uitgevers Mij. De Graafschap, Aalten f 0.40.

Dit doopboekje is geschreven voor ouders die begeeren ook zelf hunne kinderen, voor zij ter catechisatie gaan, hun doop te leeren verstaan. Voor dat doel is het zeer geschikt. Eerst geeft het voor de ouders een korte heldere beschouwing over den doop en daarna biedt het iets voor de kinderen.

Vervuld met den Heiligen Geest door Dr. B. Wielenga bij Bottenburg, Amsterdam f 3.15 geb. f 3.90.

Een uitnemende, in fijnen stijl geschreven uitlegkundig-homiletische verhandeling, die in tien hoofdstukken het Pinkster-mysterie toelicht. Het is het derde boek over de heilsgeschiedenissen: Kerst, Paschen en Pinksteren. Boeken van Dr. B. Wielenga hebben in den naam van den auteur hun beste aanbeveling.

Het Schouwvenster. Christ. Weekillustratie. Uitgave van H. A. v. Bottenburg te Amsterdam, per kwartaal f 1.25.

Gaarne vestigen we nog eens de aandacht op dit naar zijn gevarieerden inhoud welverzorgde en ook mooi geïllustreerde tijdschrift. Men leest het gaarne.

De Spiegel. Christelijk Nationaal Weekblad. Uitgave van Zomer & Keuning, Wageningen. Per kw. f 1.—.

De illustratie van de Spiegel is steeds tip-top. En de inhoud geeft van alles en nog wat.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Saldo Zendingenblad 1938 f 30.397.16. Door S. v. d. Berg uit het zendingenbusje van de Wilhelminaschool M.U.L.O. school te Voorburg f 9. Uit de liquidatie

van de oude Christ. Kweekschool te Solo f 9975. Van J. P. Schreuder te Rotterdam van theelood enz. f 6.60.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 22 April 1939.

Giro No. 32806.

Giften voor de Huishoudschool te Poerworedjo.

Februari 1939: Ds. N. N. te Apeldoorn f2; ½ collecte Geref. Kerk Lopik f22; Geref. Kerk Ermelo f10.

Maart 1939: Van 2 dames te Baarn f2.50; M. V. „Maria en Martha“ te Soest f2.50; Ds. N. N. te Apeldoorn f6.25; idem f4; G. K. te Apeldoorn f1.

Voor alles vriendelijk dank.

Het Aprilnummer van het Zendingsblad bracht de verheugende mededeeling, dat de Huishoudschool vanaf 1 Augustus subsidie zal ontvangen. Dit brengt eenige verlichting in de geldelijke zorgen van het Bestuur. Anderzijds moet er nu een 4e klas bijkomen, en een Javaansche huishoudschool als praktisch oefenterrein voor de kweekelingen. De school groeit dus. Dat is prachtig. Maar de verzorging van de school blijft evenveel vragen als voorheen. Dat is een beroep op Uw aller blijvende medewerking.

Met beleefden groet

J. F. NETELENBOS—CHEVALIER.

Hilversum, 31 Maart 1939.

Postrekening 263829.

Zending te Makassar.

Onder vriendelijke dankzegging noteerden wij de onderstaande giften voor de Zending te Makassar:

D. V. te D. H. f1.50; Mevr. J. B. te H f5; Mevr. K.-D. te Z. f1.50. Zend.comm. te Harderwijk f5; Mej. J. H. te W. f5; J. P. L. te A. d. d. R f5.

Onder vriendelijke aanbeveling,

G. M. A. LAERNOES.

Utrecht, H. Tollensstraat 4.

Giro No. 289929.

Chr. Persweek in Ned. Indië.

Voor het Chr. Perswerk ontvingen we van de Geref. Kerk te Warffum f1; Heerjansdam f1; Alkmaar f4; Vries (Dr.) f1; Mej. J. H. te W. f5.

Onder vriendelijke aanbeveling,

G. M. A. LAERNOES.

Utrecht, H. Tollensstraat 4.

Giro No. 289929.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

62e verantwoording van 22 Maart tot 22 April 1939.

Met hartelijke dank ontvingen wij: van Ds. E. V. J. J. te W. f2; H. W. S. te N. f5; Dr. N. N. te 's-Gr. (mnd.) f1.67; M. J. M. V. te C. a. d. IJ. f1; J. S. te A. f2.50; L. K. M. te B. f2.50; G. J. L. te S. f1; J. H. v. d. W. te 's-Gr. f2.50; P. M. te U f1; Mej. v. d. F te U. f5.50; Mr. Dr. G. G. te A. f2.50; H. v. W. te L. (mnd.) f0.25; Geref. Kerk. v. G. en F. f2.50; Frobelschool. Joh. St. te U. f5; M. M. te M. f2.50; Ds. J. D. te A. f1; Mevr. J. H. te Z. (jaarl.) f1; G. R. P. te S. f2.50; Dr. S. te H. f10; A. v. d. M. te A. d. d. R. f1; Dr. N. N. te 's-Gr. f1.67 (mnd.); T. M. te O. f1; Mr. Jos. J. de V. te Z. (3 mnd.) f2.50; G. J. v. L. te R. f75; N. N. te H. f1.50; fam. S. te L. f6. Tzamen f130.59.

Er is een groote gift bij, als we dezen er af trekken dan blijft het bedrag dezer lijst ver beneden de

vorige en die was al zo slecht.

Nu zijn in deze lijst nog niet opgenomen de giften die bij Dr. Harrenstein zijn ingekomen, we hopen deze de volgende maand te verantwoorden, doch ook zelfs met die mee blijft het beneden onze verwachtingen.

Met ernst dringen wij bij onze zendingsvrienden er op aan dat zij den nood der Rijsche Zending niet vergeten.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, Penningm.

Den Haag, Galileistr. 1939.

Giro No. 339337.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname, over het tijdvak

1 Maart 1939 tot en met 19 April 1939.

Giften. Naaivereeniging „Ken Hem in al Uw wegen“ te Vl. f3.80; N. N. te Vl. f1.50; T. van P. te IJ. f1.50; G. te Dr. f0.75; coll. verg. Geref. M. V. te IJ f2.85; Personeel Wilhelminasch. te R'dam f2.50; J. J. R. te B. f2.50; van een oude broeder te E. f10; H. L. te Gr. B. f1; Geref. Zendingclub te Ferwerd f15; H. A. te 's-Gr. f1; giften uit Rotterdam f2; uit Den Haag-Oost f13; Monster f15.25; Apeldoorn f1.75; giften en contrib. uit Voorthuizen f54; A. A. B. te R. f1.25; leerl. Chr. School te Oosterwolde (Fr.) f1.20; idem 2de klas Gr. van Prinstererschool te Den Helder f1.50; verzameld door Lena en Jo S. te Br. f5; F. v. d. K. te 's-Gr. f1; A. R. van N. Jr. te R. f50; K. H. te E. f2.50; T. van P. te IJ. f1.50 A. F. te 's-Gr. f0.50; Wed. C. J. M. f1.10; Wed. F. geb. de B. te 's-Gr. f0.50; Tj. B. te H. f2.50; Mej. L. R. te B. f1.50; A. v. d. M. te A. a. d. R. f2.50; Geref. Naaiver. te Kollumerpomp f2.50; M. M. te M. f2.50; E. W. te Gr. f5; A. C. O. te 's-Gr. f2.50; G. v. d. W. te D. f50.

Contributies uit: Amsterdam f10; Bilthoven f3.25; Doorn f2.75; Driebergen f12.55; Zeist f1.25; 's-Heerenbroek f4; Hilversum f1.50; Muiden f2.25; Leeuwarden f1.50; Badhoevedorp f5.50; Blokzijl f2; Hasselt f1.75; Bergambacht f0.25; IJmuiden f1; Zalk f2.25; Rotterdam f1; Hoofddorp f6.75; Haarlem f0.25; Bennekom f2.50; Zwolle f23; Apeldoorn (mej. B.) f14.50; Apeldoorn f23.75; Beekbergen f12; Achterveld f1.25 Heerde f0.50; Epe f1.25; Deventer f12.25; Zoetermeer f4.75; Rijswijk f3.50; Scheveningen f1.75; Den Haag-West f7.75; Den Haag-Oost f9; Monster f17; Amstelve en f12.50; Aalsmeer f3.25; Amsterdam-West f2.50; Ouderkerk aan den Amstel f1.50; Almelo f2; Enschede f62.10 en Wierden f0.50.

Geref. Kerken. Giften: Heemstede f2.50; Roden f5 (jaarl.); Weesp. f2; Ouderkerk aan den IJssel f5; Bleiswijk f3; Enkhuizen f5; 's-Gravenzande f5; Smilde f5; Sellingen f1 en Urk f2.50.

Zendingscommissies Geref. Kerken. Harderwijk f10; Oude- en Nieuwe Bildt f7.50; Gaast en Ferwoude f10 en Zwartsluis f2.50.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. J. C. v. S. te Den H. f1.

Penningmeester van het Idenburgfonds.

K. R. HUMMELEN.

Kampen, 21 April 1939.

Fernhoutstraat 24.

Postrekening no. 196921.

Idenburg-fonds — Suriname!

Behalve 35.000 Javanen zijn er in Suriname ook een 40.000 Britsch-Indiërs: Mohammedanen, maar

vooral Hindoe's. In het begin dezer eeuw begreep Herrnhut ook voor hèn een opdracht te hebben.

De in ons land zoo bekende Legène.. die nu in Zeist met slechts één betaalde kantoorkracht den heelen arbeid draagt.. was één der eerste zendelingen. Hij mocht in 16 jaar uit een stuk oerwoud een flink Christendorp zien groeien met kerk en school en weeshuis. Ondergeteekende maakte zijn afscheids-preek mede, waarbij de gemeente zeide: „U gaat niet met verlof, maar we hebben een boos voorgevoel, dat u voorgoed gaat!” Br. Legène verzekerde van niet, maar... des avonds in zijn laatste logies vond hij een groote gele enveloppe met het beroep tot secretaris in Holland! Zulk een beroep beteekent: gehoorzamen; en hij gehoorzaamde, maar kunt u het zich voorstellen, dat iemand, die naar het Britsch-ind. Christendorp Alkmaar vertrekt, soms van br. Legène de boodschap meekrijgt: „Och, kus mij elken palmboom daar!” Dat spreekt van barnend verlangen naar den van God zoo rijkgezegenden zendings-akker! Mag het Id.fonds voor zulk een werk bij u vergeefs aankloppen?

W. F. E. SMELIK.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

3e Verantwoording van 25 Maart—25 April 1939.

Provincie Groningen:

G. Bos, Houwerzijl, Zend.ver. f70.—; D. Smits, Zuidwolde Gr. Kleine Meisjesver. f5.45; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes kinderen langs de huizen f35.86; H. Uytterwijk, Groningen, busje Cursus Ds. v. 't Veer f10.52; E. van Huizen, Roodeschool, halve ct. van een ouden Broeder f0.20; idem, van de Zend.comm. f65.—; J. Sterkenburg, Zoutkamp, Zend.comm. f35.—; Geref. Kerk, Leek, Catech. bus f16.89; G. Rozendal, Haren, busje Schoolkinderen f4.—; E. Stamhuis, Loppersum, busjes L. O. Chr. School f20.—; B. G. Bolhuis, Garrelsweer, Zend.comm. f35.—; H. Wegener, Wildervank, giften, f6.—; L. Menninga, Delfzijl, busjes f50.—; J. Pluister, busjes Geref. Kerk, Leek f25.—; J. v. Dijken, Nikk. Geref. School, Winsum—Oberghum f15.—; Geref. Vrouwenveren. Beltingwolde, busje f4.—; Dameskrans, Bedum, f2.13; O. v. d. Wal, Groningen, Zend.comm. f681.59½; W. Brons, Ten Boer, Nikk. Chr. School f12.60; Per Rinckema, Enumatil, Zend.comm. f140.—; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busjes: A. Bruining f12.65; M. V. f6.26; Knapenver. f4.94; Gr. v. d. Heide f6.50; K. Kladder, Leens, busje Chr. Sch. f7.15; A. Kaspers, Winsum, Vrouwenver. f100.—; idem, Zend.comm. f80.—; A. Bloem, Sauwerd, vorige Zend.ver. f3.46; idem, halve ct. v. Kieneker f0.65; idem, Contributie f10.—; Geref. Kerk, Ten Boer, busjes langs de huizen f24.15; H. Boer, Winschoten, busjes f192.75.

Provincie Drenthe:

A. Wildeman, Nikk. Geref. School, Berghuizen, f10.—; Ds. A. J. Noordewier, Westerbork, busjes f23.10; Geref. Kerk, Dwingelo, bruiloftsbusjes f2.52; Geref. Kerk, Hoozevee, f6.55; Mej. A. Klingenberg, O. Schoonebeek, Nikk. Chr. Sch. f6.01; W. J. Polman, Zweelo, Nikk. Chr. School f13.—; Ds. A. J. Noordewier, Westerbork, Geref. J.V. f8.50; Per Ds. D. Drenth: busjes en kalend. Hoogersmilde f75.—; idem, busje Chr. School, Oosterwolde f2.—; idem, 1e kwartaal, Haulerwijk f100.—; G. Koops, Ruinerwold, M. V. Berghuizen f6.30.

Provincie Overijssel:

D. de Vries, Steenwijk, coll. begr. J. Visser f8.24;

Ds. H. Post, St. Jansklooster, busjes f33.92; P. E. Visser, Zwolle, 2e stort. vaste bijdr. f300.—; J. Vos, Staphorst, collectebusjes f24.15; Per Ds. Broek Roelofs: Jaarverg. J.V. Dalfsen f12.95; Mej. Van Delden, Rouveen, busjes 1e en 2e kl. Geref. School f10.—; R. Klunder, Vriezenveen, Chr. School f5.—; Geref. Kerk, Blokzijl, f20.82; R. Fennema, Ommen, Zend.kas f100.—; idem, busje Chr. School f4.42; idem, 2 collectegiften f2.—; W. van Zanten, Kampen, giften f30.—; idem, contributie f30.—; idem, Jonge Garde f100.—; H. J. Kuiper, Zwartsluis f150.—; J. Yspeert, Stad Vollenhove, Paaschcoll. f21.01; J. Mulder, ged. opbr. busje Chr. Sch. Marle f2.—; J. Kassies, Daarlervreen, busjes f30.—; E. Nannink, Bruchterveld, Zend.comm. f60.—; W. F. Eugster, Hengelo, bijdragen f75.30; idem, busjes f13.61.

Soembaweken Groningen:

Marum f188.05; Kielwindeweer f71.50; idem, nagift f1.90; Niezijl f64.40; Roodeschool f313.50.

Soembaweken Drenthe:

Beilen f155.50; Emmererfseidenveen, nagift f3.—; Nieuw Amsterdam f159.10; Diever f122.50; Hoogersmilde f101.25; Zuidlaren f93.05.

Soembaweken Overijssel:

Steenwijk f206.49; Deventer f179.—.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Winschoten f107.25.

Diverse ontvangsten:

N. N. f40.—; N. N. f40.—; Ds. J. de Waard, Kampen, voor tekort 1936/37/38 van Classis Zwolle f165.71; Comité Nederl. Zend. Confer. aandeel in de collecte f3.20.

Totaal 3e verantwoording	f 4984.55½
1e t/m de 2e verantwoording	f12731.94½

Totaal tot op heden	f17716.50
---------------------	-----------

*Broeders en Zusters, al stemt een lichte stijging in de ontvangsten in vergelijking met vorige jaren tot dankbaarheid, ik moet U er op attenderen dat ik nog geen mogelijkheid zie, om de eerstvolgende geld-zending naar Soemba op tijd te doen plaats hebben; ik zie nog niet hoe het moet gaan met de betalingen als vóór Pinksteren niet meer geld voor Soemba ontvangen wordt. Als hier en daar nog geld voor Soemba onder berusting van Kerkeraden of Zendingscommissies gebleven is, zendt mij dan s.v.p. dit geld zoo spoedig mogelijk toe, in ieder geval vóór 10 Mei, dat is de datum waarop f 5500.— bij elkander moet wezen; er is op 't oogenblik nog f 700.— aan kas. Het is dus zoo: wie spoedig helpt, helpt dubbel.

JURRIEN VELDKAMP, Quaestör.

Postrekening 138000.

Groningen, 25 April 1939.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND.

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Tot prijs der heerlijkheid Zijner genade. — Van Zendingsaangelegenheden: Een dreigend gevaar; De statistiek van den hoofddienst op Midden-Java ten Zuiden; Een valsch bericht; Eer is teer; Dr. en Mevr. Bakker—Allaart met hun gezin. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid: Eerste kwartaalverslag 1 Jan.—31 Maart 1939; Zendingscommissie te Nieuw-Lekkerland met haar collectantjes; De Christ. lagere Nijverheidsschool „Mardi Kenja“, Poerwokerto, Zeven-de jaarverslag. — De Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland; De Kerstfeestviering in het Petronella-Hospitaal te Djocja. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg: Jaarverslag II. — Zending van de Geref. Kerk te Leiden en de met haar samenwerkende Kerken voor de Zending onder de studeerende Inheemschen in Nederland: Ds. en Mevr. Harder—Plantinga. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid: Colporteurs-conferentie. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba; Dr. J. S. Bedet; De Theologische Opleidingsschool op Soemba. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: De collectantjes te Lioessens. — Midden Java ten Zuiden. — Korte Berichten. — Leestafel. — Statistiek Hoofddienst 1939. — Giften.

TOT PRIJS DER HEERLIJKHEID ZIJNER GENADE

Tot prijs der heerlijkheid Zijner genade door welke Hij ons begenadigd heeft in den Geliefde, in welken wij hebben de verlossing door Zijn bloed n.l. de vergeving der misdaden, naar den rijkdom Zijner genade. Ef. 1 : 6, 7.

Van drie dingen wordt hier gesproken: van een groote verlossing door Christus' bloed, van de genade Gods in die verlossing betoond, van de roeping om die heerlijke genade te prijzen.

Groot is te noemen de verlossing door Christus' bloed, waardoor we ontvangen de vergeving der misdaden.

Deze verlossing is er ééne als uit een op rechtvaardige gronden berustende gevangenschap. Misdaden waren het, die tot deze gevangenschap leidden. Met opzet gebruikt de apostel hier het woord misdaden om het karakter der zonde te teekenen als opzettelijk overtreden tegen den Heere.

De om zijn zonde gekerkerde mensch heeft dan wel alle recht op vrijheid en verlossing verbeurd. Toch ontvangt hij verlossing.

Hij ontvangt die door Christus' bloed; daarom worden hem de misdaden vergeven.

De losprijs voor hem betaald was dan wel heel hoog. Maar geen mindere prijs kon volstaan. Alleen daardoor kon genoeg gedaan aan den eisch van Gods recht. En om den zondaar te verlossen betaalde Christus dien duren prijs. Er was bij Christus een liefde, die de kennis te boven gaat. Ef. 3 : 19.

Maar die liefde van Christus openbaart dan ook de genade Gods des Vaders. Christus is de Gezondene, die niets doet zonder den Vader. Alleen als het de wil des Vaders was, dat Hij met Zijn bloed Zijn volk zou vrijkopen, zou de Zoon dat doen.

Zou de Vader dat willen? Van die we liefhebbers waren we zooveel als mogelijk is alle leed en kwaad. Zou God dan zoo groot lijden willen brengen over Zijn Zoon, den Geliefde? En dat terwille van menschen, die tegen Hem misdaan hadden? Die Zijn liefde hadden versmaad?

Als God dat zou willen, dan moest Hij wel groot van genade zijn. Geen macht toch buiten en boven Hem kon Hem daartoe dwingen. Alleen Zijn eigen, vrije genade zou Hem dan daartoe kunnen bewegen.

En die genade Gods was er. Hij zond den Geliefden Zoon, opdat deze door Zijn bloed ons verwerven zou de vergeving der misdaden en alzoo ons verlossen zou.

Maar dan moet die heerlijkheid van Gods genade ook geprezen worden. Blijkens het in vers 4 gebruikte woordje „opdat” ligt daarin het doel

dezer verlossing. Dat had God met die verlossing op het oog, dat de verlostten in deze wereld Zijn genade zouden prijzen, dat ze zouden zijn tot prijs der heerlijkheid Zijner genade.

De heele wereld is van God en die wereld laat Hij, ondanks haar zonde, niet los. In die wereld moet gepredikt de boodschap van Zijn genade in den Geliefde, de boodschap van de verlossing, die er is door Christus' bloed. Het is de taak der gemeente, die boodschap te doen uitgaan.

Maar dan blijkt wel aan wat groote zonde van nalatigheid de gemeente zich zou schuldig maken, als zij die roeping niet volgde. Dan zou ze haar bestaansgrond verliezen. Een lamp is er om licht te geven. Een lamp, die geen licht geeft, heeft haar bestaansrecht verloren. Ze wordt weggedaan. Het is voor het eigen levensbehoud der gemeente dan noodig, dat ze deze haar taak verstaat en vervult.

In dit woord wordt dan de Zendingsroeping der gemeente wel heel ernstig aangeboden. Voor dit woord moeten allerlei bedenkingen, die wel eens worden geopperd om zich aan die roeping te onttrekken, wijken.

Hoe zou men dan kunnen meenen zich te mogen onttrekken aan dezen arbeid door te zeggen, dat men daarvoor niet zooveel voelt?

Zie, daar is een groote zaal, waarin vele lampen gezet zijn om licht te geven. Nu zijn er — laten we die sterke maar duidelijke beeldspraak mogen gebruiken — lampen die zeggen: „daar voelen we niet voor om licht te geven, want dat kost ook nog maar olie”. Die lampen zouden dan toch zeker worden weggenomen. Ze staan daar om licht te geven; als ze dan geen licht geven vervalt elke grond om ze daar te laten staan.

Zoo is het ook met de gemeente. Zij is er tot prijs der heerlijkheid van de genade Gods, door welke Hij ons begenadigd heeft in den Geliefde.

Die genade Gods moet geprezen in eigen omgeving. Als de apostelen opdracht ontvangen getuigen van Jezus te zijn, dan geeft de Heere hun de marschroute aan: in Jeruzalem, in Judea, en Samaria en tot aan het uiterste der aarde.

En dat woord mocht niet zó verstaan, dat ze eerst dan mochten verder gaan als op het eerste terrein niets meer te doen was. Ongeveer dertig jaar nadat Jezus dit woord gesproken had, reisde Paulus al naar het einde der wereld, hoewel er in Jeruzalem en omgeving nog o zooveel te doen was.

Worde dan onder ons verstaan, dat de gemeente er is tot prijs der heerlijkheid van Gods genade en worde in elke gemeente gevonden de rechte Zendingsliefde en Zendingsijver.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een dreigend gevaar.

We vreezen een beetje, dat de zending onzer Kerken door een ernstig gevaar bedreigd wordt.

We bedoelen daarmee niet het gevaar waaraan de zendingsactie bloot staat aan de frontlinie op het zendingsterrein. Zeker daar dreigen altoos gevaren. Daar, aan het front staan onze zendingsmensen in de gevechtlinie. Natuurlijk niet met elkander; gelukkig niet. Maar te zamen staan zij daar tegenover de machten van Mohammedanisme en Heidendom. En die machten zijn geweldig sterk. De Gemeente des Heeren hier op aarde is steeds strijdende Kerk, en zij is het wel allereerst en allermest in de gevechtlinie aan het front op het zendingsveld.

Maar die strijd is niet zoo erg. Integendeel. Het is goed, dat daar strijd is. Het is een teeken dat er wat gebeurt, dat de vorst der duisternis het noodig acht zich te weêr te stellen. Die strijd aan de frontlinie verontrust ons niet. Wel zijn er aan die frontlinie hier en daar zwakke steen, plaatsen, die niet voldoende bezet zijn. Maar van die zwakke plekken in de frontlijn gaat gelukkig het oog al meer open, zooals b.v. voor de arbeid onder vrouwen en meisjes op het zendingsterrein.

Wanneer we echter spreken van „een dreigend gevaar” dan denken we ditmaal niet aan wat er voorvalt in de gevechtlinie onzer zending op Java en Soemba, maar dan hebben we het oog op den intendance dienst hier in Holland.

Zoo nu en dan hooren we opmerkingen, alsof onze Kerken, wat de zending betreft, over zich zelf wel voldaan mogen wezen, dat er voor de zending nu wel genoeg gedaan wordt, en dat we in dit opzicht wel onze roeping zoo ongeveer vervullen. Dat is het gevaar dat onze zending gaat bedreigen. Het zou voor de zending onzer kerken funest worden, wanneer die gedachte onder ons ging heerschen.

Zelfvoldaanheid is een heel leelijk ding. Dat is een heel leelijk ding in ons persoonlijk leven, maar het is ook een heel leelijk ding in het kerkelijk leven. Zoodra de zelfvoldaanheid komt, wordt het „de dood in de pot”.

Het is waar dat de Heere ook in onz Kerken de laatste veertig jaar een opleving gaf van belangstelling en liefde voor de zending. In die jaren is de activiteit voor de zending in onze Kerken meer dan vertienvoudigd. Wij behooren God daarvoor te danken. Want Hij verwekte onder ons die meerdere belangstelling en liefde. Het is Zijn gave aan ons, en niet onze gave aan Hem. En allermest past ons daarbij, dat we met ons zelf ingenomen zijn en ons wijs maken: „Wat doen we toch veel voor de zending”. Dan zou het, wanneer zelfvoldaanheid over ons komt, ook bij ons worden „de dood in de pot”.

Het is ook door en door onwaar dat we al zoo heel veel voor de zending doen. Vergeleken bij wat de Christenen in de Scandinavische landen, in Engeland en Schotland en in Amerika voor de zending bijdragen, dan maken de Christenen in Nederland, ook de Gereformeerde Kerken, nog maar een heel pover figuur. Meermalen hebben we met Christenen uit andere landen over de zending gesproken. En als men dan hoort wat wij Hollanders voor de zending bijeenbrengen, dan komt er zoo'n eigenaardig trekje in het

gezicht alsof men zeggen wil: „Meer niet? Is dat alles?”

Het is trouwens ook nog maar een klein beetje wat onze kerken doen. Zeker als we zeggen: Wij geven meer dan een half miljoen gulden per jaar, dan klinkt dat prachtig. En we waardeeren dat zeer. Maar om de beteekenis daarvan in juiste proportie te zien, moet men dat getal eens even gaan herleiden, zooals we meermalen opmerkten. Onze Kerken tellen 633600 zielen. Zoo staat het in het Jaarboek. Dus wordt gemiddeld genomen in onze Kerken per ziel ruim 1½ cent in de week voor de zending gegeven. Zoo moeten we het zien om de juiste beteekenis van het bedrag te verstaan, dat onze kerken voor de zending bijeenbrengen. Zeker, voor sommige gezinnen beteekent anderhalve cent in de week heel wat. Maar door elkander genomen, dan maakt dat „anderhalve cent in de week” ons stil.

We zouden graag het woord „offeren” willen gebruiken, maar we durven het niet. Aan „offeren” zijn we nog lang niet toe. Die valsche gedachte alsof onze kerken zoo heel veel voor de zending doet moet weg, totaal weg. Zij is funest, voor de kerken zelf, en voor haar zending.

Te meer omdat we met de volbrenging onzer roeping op ons zendingsterrein nog op geen voeten of vademen na klaar zijn.

De leiding Gods heeft in het bestel zijner voorzienigheid aan de kerken van Groningen, Drenthe en Overijssel onweersprekelijk Soemba aangewezen als haar zendingsterrein. En aan de andere Geref. kerken van Nederland is Midden-Java ten Zuiden toebeïdeld om daar het Evangelie van Christus te brengen. En onze kerken hebben die terreinen aanvaard als haar zendingsveld. Soemba met zijn omstreeks 200.000 inwoners en Midden Java ten Zuiden met zijn bevolking van meer dan 8.000.000 liggen daar voor onze rekening. Laten onze kerken zich daarvan helder bewust zijn. Wij zijn geroepen en hebben die roeping aanvaard om daar het Evangelie der genade te brengen.

En de Heere heeft het werk onzer kerken gezegend. Op Soemba zijn enkele duizenden voor Christus gewonnen. Reeds zijn er onderscheidene Gemeenten geïnstitueerd. Maar er is nog geen georganiseerd Kerkverband. Er is nog zoo ontzaggelijk veel te doen, veel meer, dan er tot nu toe gedaan is.

En op ons zendingsterrein van Midden Java tellen de Javaansche en Chineesche Christelijke Kerken omstreeks 18000 zielen. Zeker dat cijfer spreekt van rijken zegen. En die Kerken leven ook reeds in een goed geordend Kerkverband. Maar wat zijn deze onder zoo velen! Een bevolking van meer dan 8.000.000. En de Christ. Kerk 18.000 zielen. Dus op 8000 menschen nog slechts 18 Christenen.

Hoe ontroerend zegt ons dit hoe veel er op Midden Java nog te doen is. Het is er nog mijlen ver vandaan dat onze kerken het werk aan de Inheemsche kerken kunnen overlaten. Wel mag met dankbaarheid erkend, dat de kleine en zwakke Inlandsche kerken haar roeping beginnen te verstaan, om ook zelf het Evangelie in haar omgeving bekend te maken en met de zending mede te werken. Maar de zending onzer kerken staat op Midden Java nog geenszins aan het eind harer roeping. Integendeel, wel bezien staan we daar nog heel dicht bij het begin. De vervulling onzer

roeping is daar niet af, maar nog pas goed begonnen. De Heere Jezus wijst ons naar die duizenden en miljoenen van Soemba en Midden Java en Hij zegt „Gaat heen, predik daar mijn Evangelie.”

De statistiek van den hoofddienst op Midden-Java ten Zuiden over 1938.

Wêr was het Zendingsbureau te Solo zoo vriendelijk ons de statistiek van de Zending der Geref. Kerken op Midden Java over 1938 te zenden.

Wie er een beetje van weet hoeveel werk het vraag om een eenigszins betrouwbare statistiek samen te stellen, zal begrijpen, dat het heel veel correspondentie heeft gekost en arbeid heeft gevraagd van het personeel op het zendingskantoor te Solo om al die statistieken samen te stellen. Het heeft heel wat voeten in de aarde om van al de verschillende terreinen de noodige gegevens bijeen te krijgen. En als men die heeft dan moeten die verwerkt worden om een behoorlijke statistiek in elkander te zetten.

Wij waardeeren dit werk van het Solosche zendingskantoor zeer en zeggen vriendelijk dank voor de gezonden statistieken.

Eén van de statistieken plaatsen we in dit No. van het Zendingsblad. De andere hopen we in de volgende Nos. op te nemen.

We weten wel dat er velen zijn, die, als zij mischien het Zendingsblad nog wel eens even inzien, die statistieken eenvoudig overslaan als van geen belang. Ook erkennen we ten volle, dat we niet al te veel waarde aan statistische gegevens moeten hechten. Het is zeer wel denkbaar, dat de zending een jaar zeer gezegend kan hebben gewerkt, zonder dat dit in statische cijfers kan worden weergegeven. Geestelijke winst in echte bekeering en in verdieping van geestelijk leven kan nu eenmaal niet in cijfers worden geregistreerd. Die winst kunnen wij niet berekenen.

Maar dat neemt niet weg dat getallen en cijfers ons toch wat zeggen kunnen en ons heel duidelijk kunnen vertellen van den zegen, dien de Heere over het werk der zending gaf.

En dat doen ook ditmaal de cijfers der statistiek van den hoofddienst op ons zendingsterrein van Midden Java.

Op enkele cijfers willen we even wijzen, waaruit, als men ze vergelijkt met die over het jaar 1937 de groei van het werk op Midden Java in 1938 kan blijken.

Het getal der missionaire predikanten steeg van 12 tot 13 en dat der Inheemsche dienaars des Woords ging met twee vooruit van 13 tot 15.

Eind 1937 werkten er in den hoofddienst en schooldienst te samen 428 Inlandsche krachten. In 1938 groeide dit getal tot 479. Het sprong dus met juist 50 naar boven.

Medegeteld met de zendingsgemeente van Batavia bedroeg het aantal zielen der Inlandsche kerken op 31 Dec. 1937 in totaal 16.851. Eind 1938 was dit geklommen tot 17.875; een vooruitgang van meer dan 1000 zielen.

Uit zendingsoogpunt gezien is vooral van beteekenis het getal der volwassenen, dat gedoopt werd. Dat cijfer zegt ons hoe velen er uit het Mohammedanisme of het Heidendom tot het Christendom zijn overge-

gaan. In 1937 zijn er 786 volwassenen gedoopt. In 1938 is dit cijfer beduidend lager gebleven. Er zijn het laatste jaar 605 volwassenen door den doop in de christelijke kerk opgenomen, een getal echter dat, al is het lager dan dat van 1937 toch nog gewaagt van rijken zegen. Te meer omdat er een groot aantal in doop onderricht zijn. Aan het eind van 1938 waren er op ons zendingsterrein 1066 volwassenen, die onderwezen werden om toegelaten te worden tot den heiligen doop.

Het laatste jaar ging het aantal Inlandsche kerken met eigen kerkeraad en eigen predikant omhoog van 18 tot 21.

En om niet al te veel cijfers te noemen, willen we nog slechts op twee getallen wijzen.

In 1937 brachten de Inheemsche Kerken voor eigen kerkelijk leven bijeen f 21.144.43½ en in 1938 gaven zij hiervoor f 22.733.78½ dat is ruim f 1500 meer. En voor de zending offerden zij het voorlaatste jaar f 974.97½ en het laatste jaar f 1225.76.

Als men weet hoe arm de Javaansche kerken zijn en dat voor een Javaan een dubbelje vaak meer is dan voor ons een gulden, dan geven die getallen een treffende getuigenis van de liefde der Javaansche Christenen op ons zendingsterrein voor de zaak des Heeren.

Een valsch bericht.

Uit Indië is er enkele weken geleden een bericht overgewaaid naar Holland, dat de kerken der Classis Batavia in hare l.g. vergadering zouden hebben besloten een vertegenwoordiger te zenden naar de wereld-jeugdconferentie, die in Juli zal worden gehouden te Amsterdam en dat als afgevaardigde was aangewezen Dr. J. H. Bavinck, die benoemd is tot Zendingshooogleeraar aan de Theologische Hoogeschool en aan de Vrije Universiteit en die deze maand naar Holland komt. Dit bericht is opgenomen in onderscheiden bladen en heeft, zooals te verwachten was, al heel wat pennen in beweging gebracht en critiek uitgelokt.

Ofschoon het ons wel zeer vreemd scheen, dat de Kerken der classis Batavia tot zoo'n zonderling besluit zouden zijn gekomen en niet minder vreemd, dat Dr. Bavinck zich die benoeming zou hebben laten welgevallen, hadden we toch geen voldoende gronden om dat bericht te wêerspreken. Wel hebben we ons te dier zake naar Indië gewend. En toen het antwoord kwam bleek gelukkig, dat van heel dat bericht geen woord waar was. Men zond ons per luchtpost een afdruk van een artikel, dat Ds. Kuiper, predikant van de Holl. Geref. Kerk te Djokja plaatst in het Indische Kerkblad en waarin hij dat bericht weerspreekt.

Het is wel jammer, dat men niet voordat men dit bericht aan op zichzelf niet onjuiste critiek heeft onderworpen, heeft onderzocht of het wel waar was.

Dat valsche bericht heeft nu al heel wat kwaad gedaan. Het heeft op de Kerken der classis Batavia een verkeerde schijn geworpen. En één onzer meest voor-
aanstaande Zendingsmannen, Dr. J. H. Bavinck, is er door in verdenking gebracht.

Het spreekt vanzelf, dat dit ook aan onze Zending geen goed gedaan heeft. Hoe krachtiger dit valsche gerucht weersproken wordt, hoe beter het is. Gaarne werken we daartoe mede. Reeds konden we dit door middel van een paar weekbladen doen. We willen

echter ook het stuk van Ds. Kuipers ter kennis brengen van de lezers van het Zendingsblad.

We laten het hieronder volgen zooals het ons uit Indië gezonden werd.
Santpoort, 27 Mei 1939.

W. B.

Eer is teer.

Mij werd per luchtmail toegezonden een artikel van Prof. Dr. K. Dijk, waarin ernstige verwijt n werden gericht tegen de classis Batavia, die van 29—31 Maart j.l. te Djocja vergaderde.

Deze verwijten gelden het „besluit” om Prof. Dr. J. H. Bavinck aan te wijzen, om de kerken te vertegenwoordigen op de Oecumenische Wereldjeugdconferentie te Amsterdam in Juli a.s.

Prof. Dijk acht dit „besluit” kerkrechtelijk niet juist, omdat de classis Batavia, waar ze deel uitmaakt van de Gereformeerde kerken in Nederland enz., naar een conferentie in Nederland een afgevaardigde zendt, terwijl de kerken generaal, — „dat weet de classis maar al te goed” — er niet aan denken zullen om zich op deze conferentie te vertegenwoordigen.

„Wat zou er van de eenheid der Gereformeerde kerken overblijven, indien het een groep van kerken vrij stond mee te doen aan een of andere conferentie of beweging, waar de kerken gezamenlijk zich buiten houden?”

„Door deze daad” — aldus Prof. Dijk — „plaatsen de Indische kerken zich tegenover de kerken in het moederland.”

„Er is nog een ander bezwaar van kerkrechtelijken aard. Wat hebben onze kerken met dit jeugdcongres te maken?”

„Hierbij komt nog een bezwaar van confessioneelen aard.” En dan wijst Prof. Dijk op het feit, dat in deze jeugdcferentie de vrijzinnigen met gelijke rechten plaats hebben naast de orthodoxen. En Zijn Hooggeleerde eindigt met de woorden: „Mogen zij, die dan toch ook kerken zijn, welke de belijdenis handhaven, met deze onchristelijke eenheidsbetooging meedoen?”

„Ik acht het zelfs noodzakelijk, dat deze zaak door bevoegde instanties ernstig onder de oogen wordt gezien.”

Met deze laatste opmerking ben ik het volkomen eens.

En als dan inderdaad „bevoegde” instanties deze zaak zullen onderzoeken, dan zullen zij allereerst constateeren, dat van het heele bericht, dat de Indische kerken Prof. Bavinck als afgevaardigde aanwezen, geen woord waar is.

Onze kerken hebben Prof. Bavinck niet benoemd!

Onze kerken hebben in het geheel geen afgevaardigde benoemd!

Onze kerken hebben er niet over gedacht en... het werd hun ook niet eens gevraagd!

Het is nooit of te nimmer aan de orde geweest om een afgevaardigde te benoemen!

Wat er wel gebeurd is?

De Ned. Ind. Zendingsbond heeft een Jeugdraad. Deze Jeugdraad besloot zich te laten vertegenwoordigen en eenige afgevaardigden te benoemen. Deze Jeugdraad zocht jongemensen uit verschillende kerken; en vroeg, of onze classis ook een naam kon noemen van een jongmensch, dat voor afvaardiging

in aanmerking kwam. Dan zouden zij, de Jeugdraad, hem als afgevaardigde wel willen benoemen.

Een vriendelijke geste.

Maar zelfs daar is de classis Batavia niet op ingegaan.

In de discussie leefde de gedachte, dat het misschien mogelijk zou zijn, dat een onzer jongemensen, op de meer en meer gebruikelijke methode, als toeschouwer of als buitengewoon lid aanwezig zou kunnen zijn.

In de concept *acta* staat dan deze uitdrukking: „De classis verzoekt Dr. Bavinck hiernaar nog eens om te zien.”

Dat is alles!

Ik heb nu een tweede vraag, aan de door Prof. Dijk bedoelde „bevoegde instanties”. En wel deze, of men mij ook kan zeggen, waar Prof. Dijk zijn volkomen onware bericht vandaan heeft.

In de derde plaats zou ik die „bevoegde instanties” willen vragen, of dit nu niet een geval is, waarop de Heidelbergse Catechismus in Zondag 43 doelt, n.l. dat ik niemand lichtelijk en onverhoord oordeele, of helpe veroordeelen?

We weten hier, dat Prof. Dijk warm voelt voor de kerken in Indië, dat hij zich voor ons werk zeer verdienstelijk maakt als deputaat voor de geestelijke verzorging der verstrooiden. Maar een artikel als het bovenaangehaalde, doet ontzettend veel kwaad.

Wie zal deze beschuldigingen achterhalen?

Wie zal den indruk wegnemen?

Wie voelen het eigenlijk als „een schot in den rug?”

TH. KUIPERS.

Dr. en Mevr. Bakker—Allaart met hun gezin.

Wanneer dit No. van het Zendingsblad verschijnt is de tweede verloftijd voor Dr. F. L. Bakker alweer voorbij. Na ten tweeden male 6½ jaar in Indië te hebben doorgebracht, kwam hij het vorige jaar in Juni met verlof naar Holland. Dr. en Mevr. Bakker—Allaart hebben een genoeglijke verloftijd mogen genieten. En de rust heeft hun goed gedaan. Mevrouw was wel wat zwak, toen zij uit Indië kwam. Maar de Heere heeft het verblijf in Holland willen zegenen tot herstel harer krachten.

Beiden hebben het voorrecht gehad hunne Moeders nog weer te mogen ontmoeten. Een paar jaar geleden werd wel zeer gevreesd, dat Dr. Bakker zijn Moeder niet weer zou zien. Mevr. de Wed. Bakker—v. d. Bom, die met haar man, wijlen Dr. D. Bakker, de eerste docent der Opleidingsschool, meer dan 25 jaar de Zending heeft mogen dienen, en in den Zendingskring vaak Moeder Bakker genoemd werd, is reeds geruimen tijd ongesteld. Soms scheen het, dat de Heere haar weldra roepen zou om naar den hemel te gaan. En de kinderen in Indië vreesden zeer, dat zij Moeder niet weer zouden zien. Maar die vrees is beschaamd. De Heere heeft aan die Moeder gegeven, dat zij hare kinderen uit Klaten Dr. en Mevr. D. Bakker—Dethmers en haar kinderen uit Djokja Dr. en Mevr. F. L. Bakker—Allaart op aarde nog weer heeft mogen ontmoeten. Zelfs is zij thans, hoewel nog zwak, toch aanmerkelijk beter dan eenige maanden geleden. En het is voor hare kinderen een genot geweest nog weer te mogen meeleven met Moeder

Dr. en Mevr. Bakker—Allaart en gezin.

Bakker en met Moeder Allaart, die nog een goede gezondheid geniet en evenals Moeder Bakker onderscheiden kinderen voor de Zending heeft gegeven.

Dr. en Mevr. Bakker zijn 9 Juni, tegelijk met Dr. K. P. Groot, met de „Sibajak” van Marseille naar Java vertrokken. Ditmaal was het afscheid van Holland dubbel zwaar, want, gelijk mensen in dienst der Zending vaak moeten doen, moesten zij twee van hunne drie kinderen in Holland achterlaten. De Heere heeft hun drie kinderen geschonken. De oudste heet Dirk. Hij draagt den naam van Grootvader Bakker. Hij is geboren in April 1924 te Caïro en is dus naar geboorte een Egyptenaar. Maar hij is een echte Hollandsche jongen. No. 2 draagt een naam die in de familie Allaart niet vreemd is. Hij heet Hauterman Jan en is geboren 20 April 1926. Deze beide jongens zijn in Holland achtergebleven voor hun verdere opleiding.

Alleen dat lieve meisje, met die heldere kijkers, dat vlak voor Vader op de foto staat, hebben Dr. en Mevr. Bakker—Allaart nog mogen meenemen.

Met frisschen moed gaan zij naar Java terug. Ofschoon de verloftijd niet enkel rusttijd was, omdat hij tal van spreekbeurten heeft vervuld, heeft toch het verblijf in Holland ook Dr. Bakker goed gedaan.

Gewichtig is het werk dat hem weer wacht. Met de andere docenten heeft hij de Goeroe's, die helpen bij den dienst des Woords en de aanstaande Javaansche predikanten op te leiden. In den dienst der Zending is dit wel het meest belangrijke werk.

Ook wacht hem de voltooiing der revisie van de Javaansche vertaling van het Oude Testament, waartoe hij door het Ned. Bijbel-Genootschap is aangezocht en waarvoor hem vrijstelling van een deel van zijn andere werk is verleend. Moge de Heere de derde arbeidsperiode van Dr. Bakker in den zendingsdienst met Zijn zegen in rijke mate kronen.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid.

Eerste kwartaalverslag van de Zending der Gereformeerde Kerken van Zuid-Holland Z.

(1 Januari—31 Maart 1939).

Het jaar 1938 eindigde voor het Ziekenhuis en de pastorie in Poerbolinggo zoo blijde. Wij waren verheugd over de komst van Mejuffrouw W. H. Velders, die voorloopig in het huis van den schrijver dezes haar intrek nam.

Hoe spoedig is over de opgeruimde idealen, waarmee dit jonge leven de Indische loopbaar inzette, een donkere wolk getrokken. Eerst de ziekte van den zoo geliefden Vader en daarna begin der tweede maand zijn overlijden.

Het is de eerste maal dat het kwartaalverslag niet meer aan hem gericht wordt, die zich 20 jaren de ijverige Scriba van Zendings-deputaten betoond heeft. Ook te dezer plaatse willen wij dankbaar en eerbiedig gedenken de toewijdende zorg, waarmede hij de belangen van de Zending behartigd heeft en die ook zoo duidelijk uitkwam in het jaarrapport, dat in Juni op de Provinciale Synode onzer Kerken van het Zuidelijk deel van Zuid-Holland werd uitgebracht. Dat rapport ontleende voor een groot deel zijn stof aan de drie-maandelijksche verslagen.

En het eerste rapport van het nieuwe jaar leverde het slot.

Hier in Indië en bij U in Holland, zal de figuur van Ds. Velders gemist worden; bij U ook op de kerkelijke vergaderingen. Zijn nagedachtenis blijft in eere. Gunne de Heere Zijn opvolger de taak, die hem

ontglipt is, met beleid en trouw die de zijne evenaren, voort te zetten.

In het bovenbedoelde verslag werd melding gemaakt van het aanvankelijk herstel van het Hoofd van de „Hollandsch-Javaansche School met den Bijbel” te Poerwokerto; de Heer Verhoef. De vrees werd echter uitgesproken, dat het nog wel eenige tijd zou aanhouden alvorens hij de leiding dier school weer op zich zou kunnen nemen. Het heeft langer geduurd dan wij toen bevroeden konden. Eerst met 1 Maart stond het doktersadvies een hervatting van den arbeid toe.

Toen was het oogenblik aangebroken om een in uitzicht gestelde verandering van de personeelsbezetting onzer scholen met Hollandsch Onderwijs door te voeren.

Dit ging te geredelijker omdat Holland ons met jonge krachten te hulp was gekomen.

In de Heeren Scholtz van Amsterdam, Barink van Gendringen en Valkenburg van Amersfoort, mochten wij drie jeugdige medewerkers welkom heeten. De laatst genoemde was al eenigen tijd in Bandoeng werkzaam geweest.

Wij gaan nu maar voorbij, hoe de formatie precies is in Januari en Februari.

Sedert 1 Maart is de personeelsbezetting aldus: aan den Heer Hilderding werd de leiding van de „Hollandsch-Chin. Zendingsschool” te Poerbolingo toevertrouwd. Hij is dus de opvolger van den stichter dier school den Heer Hanskamp, die naar Bandoeng vertrokken is. De Heer van der Kooi, eerste onderwijzer aan de „Hollandsch-Javaansche School met den Bijbel” te Poerwokerto, werd Hoofd der „Christelijke Hollandsch-Inlandsche School” te Tjilatjap, terwijl de Heer Verhoef Hoofd in Poerwokerto bleef. De drie „orang baroe” („nieuwe mensen”) vonden plaats in Soekaradia, in Poerwokerto en in Poerbolingo.

De Heer Hilderding had in de zeven jaren, dat hij in Tjilatjap gewerkt had niet alleen de school aldaar tot bloei gebracht. Hij had ook buiten de school een zeer bijzondere plaats zich verworven.

Van uit Tjilatjap werd dan ook een sterke drang op het Schoolbestuur uitgeoefend om hem daár te laten. Ook zijn vrouw en hij zelf willen niets liever dan te blijven in Tjilatjap, dat door velen vermeden wordt ten gevolge van de afgelegen ligging en de minder goede naam die het van oudsher heeft. Het was vroeger een berucht malarlagat.

Gaarne had het Schoolbestuur aan dien wensch willen voldoen. Maar Hilderings ervaren krachten schenen in Poerbolingo noodig te zijn. Moge het hem aldaar en den Heer van der Kooi in Tjilatjap gegeven worden aan de verwachtingen te voldoen.

De maand Maart was nog niet ten einde, of de Heer Valkenburg verliet ons alweer om naar Soerabaia te gaan. Gelukkig was inmiddels de Heer Van Winkel uit Bodegraven gearriveerd. Een geheel voorloopige regeling werd getroffen. Aan den Heer Scholtz is de leiding van de „Christel. Holl. Chin. School” te Soekaradia toevertrouwd. De Heeren Barink en van Winkel vonden een plaats resp. op de bovengenoemde scholen te Poerbolingo en te Poerwokerto.

De meneer van Winkel was meegkomen met de familie Rullmann. Het was een heuglijke gebeurtenis, toen wij Donderdag 16 Maart 's middags om 3 uur

de Rullmanns aan het station te Poerwokerto welkom mochten heeten. De boot was dienzelfden morgen in Tandjong Priok aangekomen. Wel een bewijs, hoe zeer de terugkeer naar hun huis, hun vrienden en hun werkring in Poerwokerto trok, dat zij er in geslaagd zijn nog dienzelfden dag door te reizen. Want voortmaken was daarvoor de boodschap!

In de maand die achter ligt, werd al zoo zeer het werk in volle omvang weder opgenomen, dat wij het voelen als waren ze nimmer weg geweest.

Dat schrijver dezes de drie eerste maanden van het jaar voor het arbeidsveld in zijn geheel te staan kwam, had voor hem de liefelijke kant, dat het hem in aanraking bracht met gemeenten, die in lange tijd door hem persoonlijk niet bezocht waren. Ik denk hierbij meer in het bijzonder aan Sidaredja, waar ik in het midden van Februari een paar dagen vertoefde. Onder den indruk kwam ik toen van de behoefte aan versterking van arbeidskrachten aldaar. Voor hun betere verzorging zijn wij blij, dat de gezinnen, die vroeger westelijk op behoorlijke afstand van Sidaredja huisden (in Langgen) op één na dichterbij zijn komen wonen, vlak bij de spoorweghalte Tjikawoeng. Het ligt even over de grens in de Preanger. Wij konden onder hen nu voor het eerst afzonderlijk avondmaal bedienen. Helaas vond ik de kring in diepe rouw gedompeld, aangezien in den morgen van dienzelfden dag een jonge vrouw in het kraambed gestorven was.

Wie de Sacramenten daár in het Westen gaat bedienen ziet zich thans voor de taak gesteld dit te doen op drie plaatsen: Kawoenganten, Sidaredja en Tjikawoeng.

In het begin van het jaar is het de gewoonte de statistiek op te maken.

Gedoopt werden gedurende 1938: 70 Javaansche volwassenen, 4 Chineezen, 103 Javaansche kinderen en 3 Chineesche kinderen, totaal 180. Dit is aanmerkelijk minder dan de beide vorige jaren.

In 1936 werden gedoopt: 382, en in 1937: 355.

De in dit kwartaal over heel het arbeidsveld der Geref. Zending gehouden visitatie heeft uitgewezen, dat over heel de linie het aantal gedoopten aanmerkelijk minder geweest is dan in de vorige jaren.

Zou dit saamhangen met de kleine oeconomische opleving, die in 1938 geschonken is? Zou deze het gevolg hebben gehad, dat de menschen weer minder naar de verlossing en troost, die het Christendom biedt, uitzien? Hoe dan ook: de belangrijke daling van het aantal gedoopten, moet wel tot zelf onderzoek en tot gebed uitdrijven.

In de drie eerste maanden van dit jaar ging de uitbreiding door toetreding tot de Kerk des Heeren door de Doop regelmatig door. Bizondere vermelding verdient de Doop te Poerwokerto van 12 volwassenen en 6 kinderen, terwijl 7 als kind gedoopten belijdenis des geloofs aflegden op 12 Maart l.l.

Onze beide Ziekenhuizen hebben van zegeningen te melden.

In Trenggiling (Poerbolingo) hebben wij in spanning verkeerd over het leven van een jongen verpleger. Hij had die vreeselijke ziekte: de klem (tetanus) opgelopen. Maar de Heere heeft hem ondersteund. Zijn jeugdige vitaliteit en de zeer intense medische behandeling en verpleging hebben onder Gods zegen

Zendingscommissie te Nieuw-Lekkerland met haar collectanten.

Zendingscommissie te Nieuw-Lekkerland met haar collectantjes.

Dit is een foto van de Zendingscommissie van

Nieuw-Lekkerland met de collectanten. Elke week gaan de ijverige collectanten bij de leden hun gaven in ontvangst nemen, om alzoo het nuttige werk der Zending te steunen.
N. v. d. WAL.

gemaakt, dat hij deze zoo uiterst gevaarlijke ziekte zegevierend heeft kunnen doorstaan en nu is hij weer aan het werk. Moge dit leven van de rand van het graf teruggebracht den Heere in dankbare liefde gewijd zijn.

In Maart had het examen voor mantri (gediplomeerde verpleger) plaats. Alle kandidaten, behalve één, mochten slagen. De afgewezenen was — het spijt ons voor den zwager van Dr. Miedema, Dr. Berg, die in Maart naar Waikaboebak, teruggekeerd is — een Soembanees.

Aan 6 kon het diploma in uitzicht gesteld worden. 2 Javaansche en 1 Soembaneesche kandidaat en 3 Javaansche meisjes. Het zal hun na eenige welvolbrachte praktijk uitgereikt worden.

Van Poerwokerto is te melden het engagement van den tweeden arts Dr. Oosterveen, een zoon van den predikant van Barendrecht.

Hij verloofde zich met Mejuffrouw W. Wielenga, dochter van den bekenden vroegeren missionair van Soemba. Zij was sedert een jaar tweede Hollandsche onderwijzeres aan de Meisjeskostschool (Huishoudschool Mardi Kenja) te Poerwokerto.

De directrice Mejuffrouw Wielenga vervangt haar. Na terugkomst van Mejuffr. King hoopt de waarnemende directrice dus als doktersvrouw in het Ziekenhuis aldaar te gaan wonen.

Moge zij ook als zoodanig een recht gezegende en gelukkige levenstaak vinden!

Midden Maart deden de leerlingen van de Javaansche cursus der theologie in Jogjakarta eind-examen.

Wij kregen er vijf van, waarvan één voorloopig voor een jaar op proef. Wij kennen hem nog niet, want hij is niet van ons arbeidsveld afkomstig.

Een ander, die vlak vóór hij naar Jogjakarta ging met goeden uitslag zijn verplegers-examen gedaan had, moet nog eerst zijn practisch jaar in Trenggiling doormaken. Want eerst daarna kon hij zijn mantri-diploma in ontvangst nemen. Die komt dus pas over een jaar vrij voor het evangelisatiewerk.

In een volgend verslag zal gemeld kunnen worden, waar de vier anderen plaatsing gevonden hebben!

Met groote blijdschap werd vernomen, dat Ds. Pieron het beroep als missionair-predikant, meer bijzonder bestemd voor de Chineesche bevolking, heeft aangenomen. Dat Ds. Verkuyl in den hier op Java zoo welbekenden Ds. Harder een opvolger gevonden heeft, brengt zijn komst zooveel nader in het verschiet. Moge de Heere hen beiden in hun voorbereiding leiden en zegenen!

B. J. ESSER.

Poerbolingo, 8 April 1939.

Christelijke Lagere Nijverheidsschool „Mardi Kenja” Poerwokerto.

Zevende Jaarverslag.

De eerste helft van het zevende levensjaar ging rustig in de school voorbij. Een blijde noot was het werken van de school aan het cadeau voor Prinses Juliana en Prins Bernhard: een baby-wieg uitzetje. Ieder die het zag heeft het geroemd: 't Was haast te mooi dan dat het handwerk kon wezen, 't leek wel fijne kant. En welke baby zou het gebruikt hebben?

In ons bestuur stonden we echter in dit jaar al gauw voor een groote beslissing. Dat was begin October 1937. We voelden allen dat er een onderwijzeres uit Holland moest komen, die ingewerkt zou kunnen zijn vóór Mej. King in den loop van het achtste jaar van een welverdiend verlof zou gaan genieten. Hiermee hing samen het besluit om aan de school een opleiding te verbinden tot gouv. examen Fraaie Handwerken of Costuumnaaien, wat zonder 2de Hollandsche kracht niet kon. Wij besloten het te doen, omdat God het ons zóó deed zien. En zoo werd Mejuffrouw W. Wielenga benoemd. Twee dagen later werd ons op 't alleronverwachts een weg gewezen, waar wij nooit van gehoord hadden, om f 500.— uit een fonds te krijgen voor haar overtocht. Met een andere gift van f 250.— was hierdoor het geld voor uitrusting en overtocht geheel bijeen! Zóó heeft God ons willen zegenen, en onze gebeden en ons geloof verhoord.

En dat Mejuffrouw Wielenga de benoeming wilde aannemen, dat was ons óók een reden tot groote dankbaarheid! Sinds Maart 1938 heeft zij met opgewektheid haar taak aanvaard, tot aller vreugde.

In dit jaar heeft ons bestuur ook vier keer vergaderd. Dat schijnt zoo'n beetje gewoonte te worden: 4 maal per jaar.

In de Commissie van Toezicht kwam eenige wijziging. Ds. Rullmann en Dr. Miedema gingen met verlof en in hun plaats benoemden de Rotterdamsche Zendingsdeputaten Ds. Kuiper en Dr. Zwaan.

In ons bestuur hadden ook eenige mutaties plaats. Mevrouw Rullmann werd vervangen door Mevrouw Kuiper, ook als voorzitster. Ik zelf had 't voorrecht dit jaar waarnemend penningmeesteres te zijn gedurende de acht maanden verlof van Mejuffrouw Götzen. Ja dat is een voorrecht, juist door de steeds bijna leege kas! En bij die bijna leege kas „ontbreekt toch telkens de olie van de flesch niet”. Ja, ik moet dan wel dikwijls denken aan de weduwe van Zarfath!

Ook wij zijn nu zeven jaar lang telkens op zoo verrassende wijze geholpen. Laat haar geschiedenis ons ten voorbeeld en ter versterking zijn! Na het wonder van „de olie van de flesch die niet ontbrak” kreeg zij nieuwe en nog ernstiger beproeving: toen breeuw haar geloof. Maar Gods hand was niet verkort: niettegenstaande zij vertwijfelde, hielp Elia haar opnieuw in Gods kracht. En zij geloofde „dat Gods woord waarheid is”. Laten wij blijven vertrouwen op Gods hulp en maar rustig voortgaan waar Hij ons leidt, met het werken voor en aan Zijn school.

J. F. ESSER—Rutgers.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Dr. K. P. Groot en gezin.

Het getal onzer menschen, die in de Hoofddienst of in den School- en Medischen dienst in onze Zending arbeiden, loopt in de tientallen. En als we de Inheemsche krachten er bij tellen, loopt het in de honderdtallen.

Natuurlijk zijn niet allen even zeer bekend. Er zijn er onder, wier namen men maar zelden hoort noemen, maar er zijn er ook, wier namen ieder weet, die maar eenigszins met de Zending meeleeft.

Wellicht is er bijna niemand, wiens naam zoo bekend is, zoowel hier te lande als in Indië en zelfs ook verre buiten onze kringen, als de naam van den directeur van het Petronella Hospitaal te Djokja, Dr. K. P. Groot.

Ieder kent dien naam en weet wel van de bijzondere plaats, die hij inneemt in het geheel der Zending onzer Kerken op Midden-Java, in bijzonder in het zendingswerk te Djokja.

Vaak heeft het Zendingsblad van Dr. K. P. Groot en van het Petronella Hospitaal, dat onder zijn leiding zich heeft ontwikkeld tot een Zendingshospitaal eerste klas, het een en ander medegedeeld.

We zullen dat niet herhalen.

Dr. Groot heeft de bijzondere gave ontvangen om te zien, hoe hij de bakens verzetten moet als het getij wat verloopt; waar de nieuwe bronnen zijn te vinden, die kunnen worden aangeboord, als de oude gaan opdrogen, en hoe hij als directeur met het personeel moet omgaan. Dit heeft ten gevolge, dat hij vrijwel altoos zijn zin krijgt, zoowel hier te lande als in Indië, omdat ieder erkent, dat hij het bij het juiste eind heeft. Toen nu twee jaar geleden Dr. W. Pruys, de Chirurg van het Petronella-hospitaal, met verlof in Holland was, heeft hij, als hij hier en daar sprak over het medische werk te Djokja en het daarbij dan wel eens over den directeur had, nog al eens gezegd: „Wij hebben toch zoo'n beste baas”. Dat teekende hoe Dr. Groot door zijn personeel wordt gewaardeerd.

Thans is Dr. Groot, die het vorige jaar in December met verlof in Holland is gekomen, weer teruggekeerd naar Djokja.

Hij is tegelijk met Dr. L. F. Bakker en gezin 9 Juni te Marseille aan boord gegaan van de „Sibajak”, tot vertrek naar Java, waar weer heel wat werk hem wacht. Hij is één van de oudste missionaire artsen. Het is al meer dan 20 jaar geleden, dat hij voor de eerste maal uitging. Maar niemand ziet het hem aan, dat hij al zoolang in Indië zwaar gewerkt heeft. Hij is nog geheel fit en is met veel ambitie weer vertrokken.

Het vertrek was anders ditmaal niet zoo gemakkelijk. Hij ging alleen en liet geheel zijn gezin achter.

Het werd voor Mevrouw, die het vorige jaar zeer ernstig ziek geweest is en door Dr. Groot toen met kort verlof van Java naar Holland is gebracht, beter geacht nog enkele maanden in Holland te blijven. Maar zij is gelukkig door de goedheid Gods geheel hersteld, zoodat Dr. Groot kon vertrekken onder het vooruitzicht, dat Mevrouw hem weldra zal volgen.

Dr. de Groot en gezin.

Het is het voornemen, dat Mevrouw Groot—Oldeboom D.V. 6 Oct. a.s. met de Johan van Oldebarneveld van Genua naar Java zal terugkeeren.

Kleine Marietje en Ena, die verpleegster zal worden, gaan dan mee terug naar Djokja. Maar Geertje, de oudste dochter, blijft in Holland. Zij is leerlinge aan de academie voor beeldende kunst. En Simon, de eenige zoon, genoemd naar zijn grootvader te Enkhui-zen, bezoekt te Hilversum het Lyceum en blijft ook in Holland om hier zijn studie voort te zetten.

Ten zeerste hopen we, dat Dr. Groot nog een volle periode van 6 jaar aan het hoofd zal blijven staan van het Petronella-Hospitaal.

W. B.

De Kerstfeestviering in het Petronella-Hospitaal te Djokja.

Zooals bekend is, werken onderscheiden Dameskransen voor het Petronella-Hospitaal te Djokja. Tegen het Kerstfeest worden de kisten naar Djokja gezonden. Natuurlijk zijn de kisten zeer welkom.

Hieronder volgt de dankbetuiging die uit Djokja werd gezonden aan Mej. Penaat te Amsterdam, bij wie de leiding der Dameskransen berust.

De foto laat ons het uitpakken der kisten zien.

W. B.

Het is met blijde vreugde, dat we nog juist op tijd voor het Kerstfeest, Uw kisten uit Holland ontvingen. Wij zijn hartelijk dankbaar voor de goede en smaakvolle zorg, waarmee de dames der naaikransen onze arme patienten hebben voorzien van lijfgoed enz.

Het speelgoed kon nog op tijd verpakt worden voor onze Kerstfeesten. We vierden één namiddag het feest op de zalen; die zijn alle, elk naar de eigen smaak van het Javaansche zaalhoofd, versierd met Kerstboom, kaarsen, groote teekeningen. De teekeningen namen soms een geheele wand in, en lieten de patienten zien

een voorstelling van de Kribbe, de Vlucht naar Egypte, of weer symbolen van Kruis en Bijbel, en wat verder geschikt was om de vele analphabeten te doen genieten. De ingang der zalen was versierd, en in allerlei taal of schrijfwijze werd welkom toegeroepen, en de Kerstteksten vermeld. Dan krijgen de 400 à 450 patienten een extra fijn avondeten, met taferversiering, de lampen zijn met kerstgroen en rood papier en klokken feestelijk bedekt. Ons koor van jongens en meisjes trekt op, en gaat in opeenvolging over de zalen. De dirigent spreekt enkele woorden, of leest een Bijbelgedeelte, om de zieken uit te leggen waarom en waarover zij gaan zingen. Dokters en zusters volgen de groep zangers en zangeressen. Dan het tweestemmig gezang. Daarna treedt het zaalhoofd naar voren, en bedankt namens de zaal dirigent en koor en belangstellenden. En zoo gaat het de twaalf zalen rond.

In de Klasse-afdeeling, die apart gebouwd is, zorgt de zuster met haar eigen verpleegsters voor versiering en zang, en passende gramfoonmuziek, er waren gelukkig geen zwaarzieke patienten, en alles gaat zacht en aangenaam door de openstaande deuren in de kamers. Zooiets wordt speciaal geapprecieerd, en geeft de patienten een indruk, hoezeer de blijdschap der Christenen ook bestemd is om uitgedragen te worden allen volke. Mochten zij het verstaan zooals eens de herders in de velden van Efrata.

Voor de kleine kinderen van ons, ruim 200 tellend, personeel is een aparte avond in de groote polikliniek-wachtkamer belegd. De mooi versierde Kerstboom is door vrijwilligers, met enkele zusters en de electriciens in den middag gereed gemaakt. Lijsten met naam en leeftijd van de kinderen zijn al weken tevoren opgesteld, gegroepeerd naar de beschikbare en de nog te koopen speelgoedartikelen. Alles is in kleurig papier verpakt, met naam van ouders en van het kind voorzien. Dit feest is aangeboden door het Europeesche personeel, maar toch is de leiding bij de Javanen, die

Het uitpakken der kisten voor het Kerstfeest te Djokja.

als blijde ouders een passend programma hebben samengesteld. Ook enkele Inlandsche onderwijzers of hun vrouwen nemen aan de actie deel. Meerstemmig zingen van de „grootere”, door degenen van 4—7 jaar, lukt wonderwel. De dirigent en leermeester... was een Amboneesche chauffeur van ons ziekenhuis. De kleineren zingen apart, onvast en toch met lief geluid, in het geheel niet verlegen voor het groote publiek.

Er komen nog het Bijbelsch verhaal, waarbij de jeugd telkens ondervraagd wordt om hen zoo in te schakelen in de lof die de Christenheid op dit feest doet hooren aan den Gever van het Hoogste Goed. Vele kinderen zitten op de matjes; de kleineren blijven op de schoot van moeder of ouder zusje. Met de gewone stoornissen die de leeftijd meebrengt, loopt het aardig los. Daarna lichtbeelden: bijbelsche platen van Callenbach. Tenslotte de uitdeeling der geschenken. Wat zijn de kinderen, wat zijn de ouders verheugd.

De derde avond vierten de ongehuwde verplegenden het feest. Hier is meer zang, vele toespraken. Want de Javaan houdt er van om veel en lang te spreken op deze bijeenkomsten. Er zijn nu geen cadeaux: die komen op Oudejaarsavond, wanneer het ziekenhuis hen elk een nieuw kledingstuk schenkt. Een gewoonte, die op Java algemeen is, en ook in onze gezinnen voor de bedienden als vanzelfsprekend geldt. De Moham-medanen op Java doen dit na de Vastenmaand (Poeasa).

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Jaarverslag.

II.

Gebrek aan arbeiders en blijdschap over de bereidheid een tweeden missionairen predikant te zenden.

Doch de zegeningen brengen ook zorgen met zich

mede. Wanneer wij bidden om voortduur van dezen zegen en groei dan moeten wij vooral toch wel bidden om en werken voor vermeerdering van het aantal arbeiders.

Want dat aantal is — gezien de oogst die rijp is — en het oogstveld dat zoo groot is — wel zeer weinig!

De evangelisten zijn onvermoeid en volijverig. Onderscheidene van hen preeken haast elke Zondag driemaal. Ook Uw missionaire predikant heeft meestal 's Zondags drie diensten. En dat zijn gewoonlijk zware diensten. Reikhalzend wordt dan ook uitgezien naar hulp. Wij hooren en lezen dikwijls in Holland dat het aantal arbeiders zeer groot en de oogst vaak wel klein schijnt. Te sterker wordt hier in Indië gebeden dat God meerderen mag verkiezen om te arbeiden in Zijn wijngaard, hier op Java waar de oogst zeer groot is, doch de arbeiders zeer weinigen zijn.

Daarom heeft het ons zoo van heeler hart verheugd toen wij hoorden en lazen van de bereidheid der kerken in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg om — ondanks alle bezwaren — toch een tweede missionaire predikant uit te zenden.

Wij weten wel dat op Zendingsgebied de kerken in het Zuiden reeds zwaarder last dragen dan de overige kerken in Nederland.

En wanneer dan toch zulk een besluit genomen kan worden hoezeer mogen dan die kerken weer overvloediger zegen op haar eigen arbeid afbidden en verwachten! Hoe grootere de zendingsdrang der kerken hoe gezegender de bloei in eigen kerkelijk leven. Want zending drijven is de levensader der strijdende kerk.

Nu die bereidheid er is, zal God ook stellig een voorspoedige voortgang willen geven aan het zoeken van een man die bereid en bekwaam is om namens de kerken uitgezonden te worden en ook aan het zoeken en vinden van de middelen om hem uit te zenden.

Ook aan Javaansche en Chineesche krachten is groot gebrek.

In Magelang Grabag, Temanggoeng, Ngadiredjo en

Ds. en Mevr. Harder—Plantinga.

straks-ook in Parakan worden elke Zondag één of twee Maleische of Chineesche diensten gehouden doch er is slechts één Chineesche goeroe.

De Javaansche evangelisten en enkele onderwijzers helpen mede in het houden van Maleische koempelans, doch slechts noode, want ook voor het Javaansche werk komen we vele krachten te kort.

Pingit dat sinds 't begin van dit jaar een eigen goeroe indjil heeft gekregen moest deze man weer afstaan aan de nieuwe post Salaman.

Dangean (Moentilan), Porot, Adi goenoeng met Kleidoeng en Grabag vragen ook dringend om een zendingsarbeider die ter plaatse woont.

Dit jaar komen twee leerlingen van de opleidingschool in Djocja in opleiding voor ons terrein klaar. Dan duurt het weer volle twee jaren eer er andere gereed komen. Die twee die dit jaar klaar komen zijn leerlingen van de z.g. Javaansche cursus.

Zij hebben dus heel wat minder vooropleiding genoten als hun collega's van de Hollandsche cursus.

Een tweetal Chineesche goeroe's indjil zijn in opleiding. Doch het duurt nog $2\frac{1}{2}$ jaar eer zij klaar komen.

Enkele van onze evangelisten beginnen reeds oud en zwak te worden. Een tweetal vroeg al eens om pensioen, maar konden nog blijven arbeiden. Alleen de "oude Jacoboes die meer dan 25 jaar als goeroe indjil in Setjang heeft gewerkt vroeg en kreeg pensioen in 1938.

Het tekort aan arbeiders dreigt dus nog nijpender te worden en hoe is er dus alle reden om gehoorzaam aan Jezus' bevel te bidden dat meer arbeiders in Zijn wijngaard mogen worden uitgestooten.

Zending Geref. Kerk Leiden en de met haar samenwerkende Kerken voor de Zending onder de studeerende Inheemschen in Nederland.

Ds. en Mevr. Harder—Plantinga.

Met bijzonderen zegen maar niet bijzonder lang heeft de voor dat werk ook bijzonder begaafde Ds. J. Verkuijl gearbeid onder de Oosterlingen, die hier te lande studeeren. In het eerst, terwijl hij tegelijk de Kerk te Laren diende, heeft Ds. Verkuijl gedurende twee jaren zoo ongeveer de helft van zijn tijd zich gegeven voor het werk onder de studeerende Indoneziërs. Maar die arbeid, waarvoor wel zeer bijzondere gaven noodig zijn, eischte, dat hij al zijn tijd en kracht daaraan gaf. Toen is hij door de Kerk te Leiden tot missionair dienaar des Woords voor dien arbeid beroepen.

Den 9den Maart 1937 heeft hij als missionair predikant zijn intrede gedaan in de kerk te Leiden. De arbeid liep uitnemend. Wij hadden gedacht dat hij wel minstens een jaar of vijf in dit werk zou blijven en dat hij dan wellicht wel, als de gelegenheid zich voerde, zich zou geven voor het Zendingswerk in Indië.

Nog eer er twee jaar om waren heeft echter de Kerk te Rotterdam een poging gewaagd om Ds. Verkuijl te krijgen voor haar Zendingswerk in Banjoemas.

Zij beriep hem en het beroep werd aangenomen. En thans heeft hij zijn arbeid in dienst van de Kerk te Leiden neergelegd.

Eerst scheen het niet gemakkelijk een opvolger te vinden van wien men mocht verwachten, dat hij voor dat werk geschikt zou zijn. Maar gelukkig is het niet noodig geweest al te lang te zoeken. De aandacht werd

gevestigd op één der predikanten van Bandoeng, die met verlof in Nederland was.

Allen die met hem kennis maakten, zagen in hem den aangewezen man om het werk van Ds. Verkuil over te nemen.

Ds. R. C. Harder is geboren 31 October 1909. Hij is dus nog jong; nog geen dertig jaar. Hij studeerde in de Theologie aan de Vrije Universiteit en behaalde in 1932 zijn candidaatsdiploma. Een poosje heeft hij in Holland nog gewerkt als hulpprediker van Dr. W. G. Harrenstein te Amsterdam. Maar reeds Maart 1933 werd hij hulprediker in de Kerk te Bandoeng. Dat duurde maar heel kort, want de Gemeente te Bandoeng begeerde hem zeer spoedig reeds als predikant. Den 3den Sept. van datzelfde jaar werd hij dienaar des Woords van Bandoengs kerk.

In de beste samenwerking met den oudsten dienaar dezer kerk, Ds. Fernhout, heeft hij de Kerk te Bandoeng gediend. En Ds. Harder en de Kerk te Bandoeng konden het best met elkander vinden. Zijn arbeid werd gewaardeerd en gezegend.

Niemand dacht er dan ook over, dat hij, als de Heere hem en Mevrouw de gezondheid deed behouden, niet naar Bandoeng zou terugkeeren. Hij dacht er niet aan en de Gemeente ook niet.

Maar het beroep van Leiden kwam om het werk van Ds. Verkuil over te nemen. En de leiding des Heeren bracht hem tot aanneming van dit beroep. Doordat hij enkele jaren in Indië geweest is en met Indonesiërs wel heeft kennis gemaakt is de arbeid voor hem niet zoo vreemd als voor iemand, die nooit eenige aanraking met hen had. Reeds eer hij zijn intrede deed heeft Ds. Verkuil hem praktisch alvast wat ingeleid in het werk, dat hem bij aanvang gelukkig niet tegenviel.

Donderdag 25 Mei heeft Ds. Verkuil in de Hooigrachtkerk te Leiden Ds. R. C. Harder bevestigd als predikant en heeft deze daarna zijn intrede gedaan.

Voor Ds. Verkuil ging dit gepaard met het neerleggen van zijn ambt in de Kerk te Leiden en het nemen van afscheid van die Gemeente.

Ds. Verkuil bediende het Woord uit Hand. 1 : 8. En Ds. Harder aanvaardde den dienst met een prediking uit 1 Joh. 5 : 11 en 12.

Onderscheiden deputaten en vertegenwoordigers uit de Zendingskringen waren aanwezig.

Ds. Harder is gehuwd met Mej. Titia Plantinga, dochter van den heer Plantinga, hoofd eener Christ. School te Zaandam, thans rustend.

Zij heeft zich bijzonder gewijd aan zang, waarvoor zij haar opleiding ontving aan het conservatorium te Amsterdam. Te Bandoeng gaf zij aan het Christ. Lyceum les in zang. Zij hoopt haar muzikale gave mede te stellen in dienst van het Zendingswerk van haar man.

Het genot van ouderweelde is tot heden aan Ds. en Mevr. Harder-Plantinga nog onthouden.

We verheugen ons zeer, dat er betrekkelijk spoedig voor Ds. Verkuil een opvolger is gevonden, van wien bij aanvang blijkt, dat de Heere hem gaven schonk voor het werk onder de studeerende Inheemschen, wat van zoo groote betekenis kan zijn voor Indië.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid Holland Noord.

Colporteurs-conferentie te Solo.

20—22 Maart 1939.

Al lang had in Solo op het programma gestaan een conferentie met de colporteurs, maar door de veelheid van andere vergadering was er niets van gekomen. Het was al vele jaren geleden, dat we zulk een vergadering gehad hadden en sterk werd de behoefte gevoeld, om weer eens rustig over allerlei aangelegenheden te kunnen spreken. Er waren hier 20 colporteurs, meest eenvoudige desamenschen. Ze verspreiden het Evangelisatie-blad Mardi Rahardja in hun eigen desa en in min of meer ruimen kring daaromheen, en trachten dan tevens Bijbelboeken en andere Christelijke lectuur te plaatsen. De koopkracht van desa-bevolking is gering, de colporteurs moeten dus veel loopen om enkele boeken te verkoopen. Het is ontmoedigend, als men, zooals één van hen vertelde, enkele dagen loopt zonder iets te verkoopen, omdat de menschen nauwelijks geld voor voedsel hebben. Wel is er dan nog altijd de gratis-verspreiding van het blad, maar een deel van hun loon bestaat uit percenten van den verkoop.

De conferentie duurde drie avonden en twee ochtenden. Ze werd gehouden in de kerk van Margojoedan. Op datzelfde erf staat ook een Inlandsche school en de pastorie van Ds. Soeponohardjo. Ook is er een klein huisje, waar de colporteurs, die in de stad geen familie hebben, overnachten, als ze ééns in de maand komen afrekenen. Voor 35 cent heeft de kerkjongen daarbij voor deze gelegenheid een badkamer gemaakt, door de ruimte om den put af te schutten met een wand van gevlochten bamboe. De maaltijden werden in ons huis gebruikt. Doordat we een groot aantal meisjes in huis hebben, geeft dit geen moeilijkheden en ook geen groote kosten.

Den eersten avond ging Ds. Soeponohardjo voor in een bidstond. Daarna bleven de colporteurs onder elkander napraten. Dinsdagmorgens was er eerst een inleiding van Ds. Atmowidjono van Manahan over het colportage-werk en den plicht der colporteurs daarin. Hij had drie punten: de colporteur, die verkoopt; de koopers en de heerlijkheid van dit werk. De toespraak was zeer praktisch. Hoe moet een colporteur zijn? Als ik een sarong ga koopen, zie ik eerst uit, bij wie ik wil koopen. Als de verkoopster donker of onvriendelijk kijkt, als ze brutaal kijkt, als ze er niet netjes of vuil uitziet, koop ik daar niet. Als ze niets zegt en niet van allerlei laat zien, ga ik daar weg. Als ik in een Japanschen winkel koop, wordt ik altijd vriendelijk behandeld, en ze zeggen „dank u”, al besteedt men maar een klein bedrag. Zóó moet de colporteur ook zijn. Bij de Singer-maatschappij worden agenten, die er netjes uitzien, ontslagen. De colporteur moet er netjes uitzien.

Wie zijn de koopers? Javanen. Om aan Javanen een boek te verkoopen is niet gemakkelijk. De colporteur moet verkoopen en praten: soms is hij goeroe. Indijl tegelijk. Hij moet dus zijn koopwaar en zijn volk kennen.

Bij de Javanen stuit men dadelijk af op een dikken hoogen muur: het bekende woord: alle godsdiensten zijn gelijk. Dien muur kunnen we niet afbreken, we kunnen er niet overheen springen, we kunnen er niet omheen loopen. Achter dien muur zijn ze goed verstopt, we kunnen ze niet bereiken. Ds. Atmowidjono beantwoordt dit gezegde niet door over de waardij van de verschillende godsdiensten te gaan spreken. Hij beantwoordt het met een vraag: zijn alle vrouwen gelijk? Is uw vrouw net als alle anderen? Is uw liefde tot alle andere vrouwen net als die tot uw eigen vrouw? Als dat zoo zou zijn, dan hebt ge uw vrouw niet lief. En wie alle godsdiensten gelijk vindt, heeft in den grond geen eigen godsdienst.

Ook vraagt hij wel: zijn inderdaad alle godsdiensten gelijk? Heeft u dit onderzocht? Heeft u wel eens kennis gemaakt met het Christendom? Koop dan een Evangelie en maak er zoo kennis mee.

Een tweede muur is het Javaansche geloof van de takdir: hoe 't lot ook valt, zoo is het goed. Alles is zooals het bestemd is. De Javanen spreken daarbij wel veel over innerlijk leven en God, maar ze ontmoeten God nooit. Gemeenschap met God is er niet, kán er niet zijn. Ds. A. gebruikt hiervoor een beeld, als hij met Javanen over het zoeken van God spreekt. Als iemand op de wilde varkensjacht gaat, moet hij loopen langs den weg van de varkens. Op den grooten weg, den autoweg, ontmoet hij ze niet. God wordt alleen gevonden in Gods weg, nooit in eigen wegen. De colporteur moet oppassen, dat hij niet meegetrokken wordt in eindeloos gepraat zonder resultaat.

Colporteur zijn is een heerlijk werk, net, als pandita. In ouden tijd riep God Zijn profeten dikwijls midden uit het gewone leven, een herder van achter de koeien, een timmerman, enz. evenals nu nog de colporteurs menschen zijn, die uit het gewone leven tot dit heerlijk werk geroepen worden.

Er is in dit werk dikwijls een groot gevaar. We zien dikwijls de heerlijkheid niet, omdat onze oogen bedekt zijn met geldstukken. We denken aan ons loon, onze oogen worden donker, tusschen de heerlijkheid en ons komt het geld. Als de duivel tegen me zegt: „kom Atmo, laten we eens praten over je traktement, of je er wel van kunt komen” zeg ik „moh” (de volksuitdrukking voor „ik wil niet”). Als we daarover praten zijn we zwak. Als dominé's en colporteurs gaan we met een boodschap van God uit. Wij kunnen niets: 't is niet: ik kan praten, ik kan verkopen, ik kan preeken; als we dat denken, gebeurt er niets. Als we weten, dat we het niet kunnen, helpt God.

Een drukke nabespreking bewees wel, hoezeer deze toespraak de juiste punten geraakt had. Veel was er te vragen. Hoe kan men, in verband met de beleefdheidsvormen toch onbevreesd zijn in de ontmoeting met de menschen? Hoe kan men precies te weten komen, wat de Javanen denken? Welke soorten van elmoe's zullen we bij de menschen vinden? Hoe moeten we beginnen bij iemand, die nog niets weet? Welke boeken moeten we het eerst aanbieden? Wat is het verschil tusschen de verschillende godsdiensten? Moeten we niet goed op de hoogte zijn van al die godsdiensten om met de menschen te kunnen spreken? Het zou te ver voeren om alles hier te vertellen. Eén raad krègen ze telkens en telkens te

hooren: waarheen leidt uw godsdienst, wat is uw godsdienst voor u? Waarover moeten we beginnen? Och elk begin is eigenlijk goed. Over wat voor de hand ligt. B.v. men komt bij iemand die perkoetoets houdt (een soort tortelduiven). Men begint een gesprek over de perkoetoets: waarvoor houdt u ze? Voor het geluid. Er zijn er, die een heel mooi geluid hebben. Maar... men moet er ook goed voor zorgen. Wie verzorgt ons, menschen? En uiten wij onze dankbaarheid voor al die zorg?

Er zijn er, die graag over Déwa Roetji spreken (een bekend Javaansch geschrift). De vraag moet dan gesteld worden: wat geeft die Déwa Roetji voor uw hart en huis? Immers niets. Koop liever een Evangelie.

Een ander uur: de colporteurs vertellen van hun ervaringen. Soms gaan ze, om tijdig op een verafgelegenen pasar te zijn, 's nachts op 2 of 3 uur al op weg. Ze kijken dan uit, of ze ergens op dien pasar een groepje mannen zien staan, en voegen zich daarbij om te praten. Verder gaan ze alle verkoopers en verkoopsters langs met hun lectuur. Een colporteur vertelt, dat hij zoo een bandietenhoofdman ontmoette. Hij was pas kort uit de gevangenis. Hij had het er best gehad: niet gewerkt. Hij beroemde zich nog op zijn heldendaden. De colporteur vroeg hem: en wat heb je daar nu aan gehad; wat was de vrucht van dat alles? Ze kregen een gesprek over de zonde, en het slot was, dat deze man nu al eenigen tijd de Christelijke samenkomsten bezoekt.

Veel spreken de Javanen over de afkomst en de bestemming van den mensch. Bij zulke gelegenheden wordt vaak Genesis verkocht, dat trouwens een van de meest verkochte boeken is. Op de vraag vanwaar we zijn, zoo betoogt de colporteur, kan alleen de Schepper Zelf het antwoord geven. Waarheen gaan we? Langs welken weg kom ik tot God, als ik word opgeroepen uit dit leven?

Ook over de verspreiding van Mardi Rahardja is veel te vertellen. Een colporteur deelt ze uit aan de chauffeurs bij het station. Eerst werden ze geweigerd, soms wel aangenomen, maar aanstands verscheurd. Nu niet meer. De artikelen op tembang (Javaansche dichtmaat) leest men graag, en langzamerhand wordt het geheele blad gelezen, ten slotte wordt er zelfs om gevraagd. Ook aan de kolonisten, die naar Zuid-Sumatra gaan, deelt de colporteur van het station de bladen uit. Een colporteur is al 12 jaar in dienst. Eerst was het erg moeilijk, vertelt hij. Toen hij pas Christen was, werd hij bij den roerah (het dorps-hoofd) geroepen, en kreeg een standje. Ook wilde de loerah hem verbieden met de menschen over zijn boeken te spreken. Maar hij hield vol: ik ben verkooper en over mijn koopwaar mag ik praten, anders kan ik niets verkopen. Langzamerhand verdween de tegenstand.

Een ander klaagt, dat in zijn streek voor den verkoop nu bijna niets te doen is: al meermalen is de oogst mislukt, nu ook weer door de muizen. Aan de bevolking is zelfs een derde van de opgebrachte belasting teruggegeven. Bij zulke armoede valt er niet veel te verkopen. Maar zijn werk gaat toch door, hij blijft niet moedeloos thuis zitten. Hij komt ook bij de verspreid wonende Christenen, en door zijn bezoeken komen soms afgedwaalden tot de Kerk terug.

Een van de belangrijke dingen in het werk der colporteurs is ook, te zorgen, dat in elk Christengezin een Bijbel komt. Of althans, indien dit te duur is, om te beginnen een enkel Bijbelboek. Losse Evangelien kosten 4 cent per stuk. Soms is dat nog te duur: in het vorige jaar is het gebeurd, dat 16 mensen zulk een Evangelie wilden hebben, maar ze konden er met hen allen maar 6 betalen. Ze zouden die dan maar om beurten lezen. Het bescheiden begin van een desa-bibliotheek, zou men het kunnen noemen. De noodzaak, dat in elk Christengezin Christelijke lectuur komt, kan niet genoeg worden onderstreept: telkens komen er nieuwe mensen in de gemeenten, en telkens weer moeten de colporteurs aan dit belangrijk onderdeel van hun werk herinnerd worden.

Nu de colporteurs zoo over allerlei ervaringen met elkaar spreken en het werk van vroeger vergelijken met nu, zijn ze het er wel over eens, dat het nu veel gemakkelijker is om met de mensen te spreken. Vroeger werd er, door betere omstandigheden, meer verkocht. Maar de bereidheid om te hooren is nu groter, hoewel het ook nu nog wel voorkomt, dat ze op hun tochten in een bepaalde desa geen nachtelogies kunnen vinden.

Een andere avond was gewijd aan de bespreking van een onderwerp meer gericht op het eigen geestelijk leven: het gebed. We hadden daarover een goede bespreking, en hadden den indruk, dat deze ook veel verheldering heeft gebracht.

Naast het bovengenoemde werden ook enkele uren besteed om vooraf ingezonden vragen te bespreken. Voor een groot deel waren dit teksten, die niet begrepen werden. Dit ligt ook soms aan de vertaling: in het Javaansch zijn, evenals in den Engelschen Bijbel, soms Hebreeuwsche uitdrukkingen behouden, waar de Statenvertaling een Hollandsch woord geeft. Van te voren was een stencil gemaakt met korte aantekeningen over de opgegeven teksten als basis voor de bespreking. Dit heeft het voordeel, dat ze dan thuis nog eens rustig herlezen kunnen, en dan vanzelf zich herinneren, wat naar aanleiding van zulk een tekst nog verder is gezegd. Zoo neemt de Bijbelkennis toe.

Aan het einde der vergadering waren allen het er over eens, dat men eigenlijk elk jaar zulk een vergadering moest hebben. Dat is het refrein bij elke conferentie. Juist bij de toename van het aantal Christenen, en de onmogelijkheid om met velen te spreken, geven de conferenties gelegenheid ook voor onderlinge besprekingen. Bovendien zijn ze hoogtepunten in levens, die zoo vaak gebukt gaan onder dagelijksche zorgen, en die in eigen omgeving in de nog-heidensche desa, zoo veel meer heidendom dan Christenen zien. De mensen komen in een conferentie eens boven hun kleine kringetje uit. Ze genieten van het groote aantal. Als men elke week met 10 tot 30 in de kerk zit, is een vergadering van velen een groot genot.

Misschien zal het werk der zendingsarbeiders wel hoe langer hoe meer zich in deze richting moeten gaan bewegen: conferenties met verschillende groepen: ouderlingen, goeroe Indjil, onderwijzers, colporteurs, verpleegpersoneel, diakenen, goeroe-vrou-

wen, Christenvrouwen, enz. Het werk wordt er dan niet gemakkelijker op: conferenties in het Javaansch zijn zeer vermoeiend. Allereerst al, omdat de beleefdheid meebrengt, dat men niet hard spreekt, terwijl de vogels buiten de kerk hun hoogste lied zingen. Ook omdat de mensen altijd den tijd hebben, en de meer haastige Hollandsche geaardheid zich daar moeilijk in schikt. Het is, dikwijls moeilijk om rustig te blijven, als de onderwerpen vóór uitgesponnen worden, zoo kalm, alsof er geen tijd bestaat. Maar het is een ontzaglijk loonend werk, om anderen te helpen, eens een paar dagen de dagelijksche borgen te vergeten en alleen te denken aan de heerlijkheid van Christus en van Zijn werk. Solo, 10 April 1939.

J. C. VAN ANDEL—RUTGERS.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

No. 53.

Wij zaten op het voorzitje van een Soembaneesch huis. De vrouw van het hoofd van het huis had ons beleefd een mandje aangeboden met sirih-pinang; en als tegenprestatie legde ik daar een pakje strootjes op, opdat men gezellig wat zou kunnen rooken.

De heer des huizes stak dan ook al spoedig zoo'n strootje op. Je kon zien, dat hij er begeerig naar was; het heeft dan ook een zoetige, prikkelende smaak.

De kleine Mada, een jongetje van een jaar of vijf, zag de strootjes en kwam er al gauw op af; nam er ook een en stak het in den mond en vroeg ook om een lucifertje.

Ik waagde de opmerking, dat het rooken voor zulke kleine kinderen niet gezond was. Niet wetende, welk een storm ik ontketende.

De vader van Mada nam dan ook uit beleefdheid tegenover mij (heelemaal niet omdat hij overtuigd was) het strootje af van den kleinen Mada: „vooruit, geef terug, jij mag niet rooken”.

Mada keek zijn vader verbijsterd aan. Zoo iets had hij nog nooit meegemaakt. Hij ging naar binnen en zette daar een keel op, alsof hij met tien stokken tegelijk geslagen werd.

De vader schaamde zich voor zijn zoon tegenover mij en riep met vervaarlijke stem, dat zijn zoon stil moest zijn. Met het gevolg, dat de jonge heer niet alleen nog harder keel opzette, maar ook begon te trappelen van woede.

Dat kwam de eer van den vader te na! Hij ging naar binnen, in woede en drift, en gaf zijn spruit een draai om de ooren.

Het geschreeuw werd vreeselijk, hooren en zien verging.

Vol verwijten tegenover den vader, kwam de moeder, nam het kind op en begon het te troosten: „arme jogen, wat is er? Hebben ze je geslagen? Ach! Mijn liefje! Wees maar zoet hoor; straks als die mijnheer weg is, dan krijg jij twee strootjes van mij hoor! Ik vind het vreeselijk, dat ze je geslagen hebben; het is net, alsof je vader niet van je houdt!”

Langzamerhand werd het toch stil; en kwam er weer bij zitten.

Vader kreeg blijkbaar berouw van zijn wreed en hardhandig optreden. Het was toch ook wel erg, zoo jezelf te vergeten en het kind te slaan en het zijn zin niet te geven. Hij vond zeker wel, dat zijn vrouw gelijk had en dat hij het kind niet voldoende liefhad. Want als je je kind liefhebt, dan geef je wat het verlangt.

Daarom zeide hij, met totale negeering van mijn aanwezigheid: „Nu Mada, omdat je nu zoo stil bent, mag je er twee nemen”.

Mada nam er een in iedere hand; en keek triumpfantelijk rond.

Hij wist wel, hoe hij zijn ouders moest aanpakken, om zijn zin te krijgen.

Van opvoeding gesproken!

Zoo gaat het dagelijks in alle huizen.

En zijn die kinderen groot, dan zijn zij zóó gewoon, dat ze hun eigen zin doen, dat er van tucht over zichzelf of over anderen geen sprake is.

Hoe moeilijk is het in zoo'n sfeer tucht ingang te doen vinden! Hoe moeilijk is het zulke menschen te leeren zich te beheerschen, en te denken om anderen, allereerst om God.

Zeker, op de scholen leeren zij wel gehoorzaam te zijn, vooral in de internaten; maar buiten school leven zij weer in de sfeer van alleen eigen zin doen en zichzelf alleen als het belangrijkste op de wereld te beschouwen. Het zal eeuwen duren voor een volk anders geworden is; en alleen de kracht van den Heiligen Geest kan totale omkeer te weeg brengen. Gelukkig zijn er al vele vruchten te zien; maar het geheel als zoodanig is nog verre van het ideaal.

P. J. LAMBOOY.

Verschillende gemeenten op Soemba hebben nog geen eigen Avondmaalstel en hebben ook geen geld er een te koopen. Misschien zijn er hier of daar nog gebruikte Avondmaalstellen over? Men zou er deze gemeenten een groote weldaad mede bewijzen door deze aan hen te schenken. Zij kunnen opgezonden worden aan mijn adres: Ds. P. J. Lambooy, haven Waingapoe, Soemba, N.O.I.

Dr. J. S. Bedet.

Op Midden-Java ten Zuiden breidt de Medische dienst der Zending van de Gereformeerde Kerken zich sterk uit, zoo sterk zelfs, dat weleens de gedachte opkomt, dat deze hulpdienst den hoofddienst in de schaduw stelt en gaat overvleugelen. En dat moet natuurlijk niet. De hoofddienst, de prediking van het Evangelie moet hoofdzakelijk blijven en de medische dienst moet hulpdienst zijn voor den hoofddienst. En gelukkig mogen we zeggen dat ook onze missionaire artsen dit wel verstaan.

Op Java overtreffen de missionaire artsen de missionaire predikanten zeer verre in getal, zoodat het voor een buitenstaander bijna den schijn heeft dat de medische dienst de hoofdzak is. Maar op Soemba is dit nog geenszins het geval.

Tot nu toe had de Soemba-Zending nog maar één missionair arts in dienst. Toen Dr. J. Berg met verlof in het land was heeft hij in de Kerken der drie provincies met warmte gepleit voor een tweede arts. En dat sloeg in. En men besloot tot de uitzending van een tweede arts, om met Dr. Berg op Soemba de Zending te dienen.

In Dr. G. J. Renes heeft men den arts gevonden, die is benoemd tot missionair arts voor Soemba. De heer Renes zal zich echter nog gaan specialiseeren. Hij kan dus nog niet dadelijk gaan. Maar het is dringend noodig, dat Dr. Berg te Waikaboekak, zoo spoedig als het mogelijk is, hulp ontvangt. Daarom is er een tijdelijk arts benoemd, die een paar jaar naar Soemba zal gaan om Dr. Berg te helpen. De heer Renes kan zich dan rustig voorbereiden voor zijn werk, dat op Soemba hem wacht.

J. S. Bedet.

Als tijdelijk arts is nu uitgezonden de heer J. S. Bedet van Goes.

De heer Bedet is geboren 6 Juli 1914 te Nieuw Helvoet. Hij bezocht de Rijks H. B. School te Goes, waar hij in 1931 zijn eindexamen deed. Daarna ging hij in de medicijnen studeeren aan de Universiteit te Leiden. Hier behaalde hij in Maart 1.1. zijn arts-diploma.

Hij heeft er geen gras over laten groeien om na de voltooiing van zijn studie naar Indië te gaan. Reeds 12 Mei is hij met de „Marnix” van Genua vertrokken naar Indië.

Hij hoopt een maand op Java te blijven om daar kennis te maken met het werk in de Zendingshospitalen. En het is zijn voornemen daarna 7 Juli schep te gaan naar Soemba.

De heer Bedet is een jong, voortvarend man, die van aanpakken houdt. Nog geen 25 jaar was hij toen hij reeds vertrok om de Zending te gaan dienen. Misschien bevalt het hem wel zoo best, dat hij later gaarne blijvend zich als arts aan de Zending gaat geven. En menschen, die aanpakken, kan de Zending gebruiken.

W. B.

De Theologische Opleidingsschool op Soemba.
Nadat de cursus van de Theologische Opleidings-

Bij de opening van den cursus aan de Opleidingsschool te Soemba.

school te Karoeni (W. Soemba) gedurende meer dan vier jaar had stilgestaan, kon hij den 24sten Jan. j.l. weer worden geopend. Een groot aantal onderwijzers e.a. (ik geloof samen wel meer dan 70), had zich voor dezen cursus aangemeld, doch de vergadering besloot niet meer dan 20 aan te nemen, vijf voor elk van de vier terreinen van Soemba. Bovendien had zich nog een leerling aangemeld, die voor eigen rekening den cursus wilde meemaken, zoodat de school kon worden geopend met 21 leerlingen.

De opening had met eenige plechtigheid plaats. Namens de vergadering van Missionaire arbeiders op Soemba sprak Ds. W. v. Dijk van Tenggoë. Ook Dr. en Mevr. Onvlee van Waikaboebak waren aanwezig met nog enkele andere belangstellenden. Samen hebben wij den Heere gebeden om Zijn leiding en zegen. Daarna hield ik een soort „openbare ies”, waarin het karakter en het doel van de opleiding van helpers voor den Dienst des Woords werd uiteengezet.

Het was voor ons allen een dag van groote vreugde en ons hart wat vervuld van dankbaarheid, nu de Heere onze gebeden had verhoord en, zij het ook na veel tegenslag in de voorbijgegangene jaren, thans weer met de zoo noodige opleiding van goeroe's kon worden voortgegaan. Het werk op Soemba breidt zich onder Gods zegen steeds meer uit, zoodat het gebrek aan goed opgeleide helpers elk jaar nijpender werd. Met het oog op deze behoefte aan helpers werd de duur van dezen eersten cursus dan ook vastgesteld op 2½ jaar in plaats van op 3 jaar.

Voor een cursus van 2½ jaar is het leerplan wel wat al te uitgebreid, maar het ligt ook in de bedoeling om van de te behandelen leervakken alleen datgene te bespreken, wat de goeroe's hier straks naar

het oordeel van de Missionaire Predikanten als minimum noodig zullen hebben voor den arbeid. Onze school leidt niet op voor de wetenschap maar voor het praktische Zendingswerk. Meer dan op feitenkennis komt het daarom aan op inzicht in vraagstukken, waarmee de helpers in de praktijk in aanraking komen, en die ze bij het licht van Gods Woord zullen moeten trachten tot een oplossing te brengen. Al de leerstof heeft dan ook betrekking eenzijdig op het leeren kennen van Gods openbaring in de H. Schrift en in de historie, anderzijds op het leeren kennen van speciale moeilijkheden van het Zendingswerk op Soemba. En die beide zijden steeds in verband met elkaar.

Bij de behandeling van de verschillende vakken wordt de inhoud van de H. Schrift dan ook telkens weer van een andere zijde benaderd, terwijl daarbij op den voorgrond staat de vraag welk licht Gods Woord ons geeft over en welke eischen het ons stelt voor de taak, die ons is opgelegd, om de komst van het koninkrijk Gods in dezen tijd op Soemba in Gods kracht te bevorderen.

Daarvoor is noodig allereerst een geloovig kennen van Gods bijzondere openbaring in de H. Schrift, maar daarnaast ook een geloovig inzicht in de leidingen Gods in de historie.

Om met dat laatste te beginnen, het onderwijs in de geschiedenis neemt op onze school een ruime plaats in. Behalve de Bijbelsche- en de Kerk-geschiedenis worden ook de Algemeene- en de Zendingsgeschiedenis behandeld. In de Algemeene Geschiedenis zien wij de strijd tusschen het koninkrijk Gods en het koninkrijk der wereld, de afval van God in de valsche godsdiensten en de strijd tegen God en Zijn

volk in Babel en Egypte, in het Romeinsche rijk, in Humanisme en Revolutie, in Marxisme en Nationaal-Socialisme, in nieuw Heidendom en godloozen-beweging. Daarnaast zien we hoe door Gods genade de Kerk Gods van het begin van het menselijke geslacht af aan wordt vergaderd, bewaard en uitgebreid, zooals dat vooral in de geschiedenis van Israël, van de kerk en van Zending uitkomt. De Zendingsgeschiedenis van Ned. Indië en van Soemba worden daarbij apart behandeld. Op deze wijze leeren de helpers hun arbeid zien als een deel van het groote werk, dat de Heere werkt van de schepping af aan tot aan de voleinding toe. Dat maakt ons klein en doet ons Gods groetheid zien; het leert ons eenzijdig in alles van God afhankelijk te zijn en anderzijds stelt het ons in staat in Gods kracht groote daden te doen, omdat het alles Zijn werk is, tot verlossing der menschheid, mede door onze prediking.

Het spreekt vanzelf, dat wij dit alles alleen maar kunnen verstaan bij het licht van Gods Woord. De vakken, die rechtstreeks of zijdelings op den inhoud van den Bijbel betrekking hebben, zijn dan ook verreweg het grootst in aantal en nemen in het leerplan, de eerste plaats in. Ik noem bijv. de Inleiding op het Oude en het Nieuwe Testament, de Verklaring van de verschillende bijbelboeken, de Bijbelsche aardrijkskunde, de Bijbelsche geschiedenis en Oudheidkunde; voorts ook de Geloofs- en Zedeleer, en de Behandeling van Preekschetsen.

Bij al deze vakken staat telkens weer de vraag naar de praktische toepassing voor het Zendingswerk op Soemba in het centrum. In een vak als „Bijbelsche Begrippen” bijvoorbeeld worden bijbelsche woorden als genade, gerechtigheid, zonde, heiligheid, liefde e.d. naar hun bijbelsche beteekenis vergeleken met de woorden, die daarvoor in het Maleisch en in het Soembaneesch bestaan; in de „Polemiek” wordt vooral aandacht geschonken aan de Roomsche kerk, die hier op Soemba zooveel onheil en verwarring sticht; bij de behandeling van de „Weerlegging van valsche godsdiensten” neemt de bespreking van den afval van God in het Soembaneesche heidendom de belangrijkste plaats in. En hetzelfde geldt van het „Kerkrecht”, de „Ambtelijke Vakken” en de „Behandeling van den Catechismus”.

De meeste leerlingen hebben hun vooropleiding genoten op den normaalcurcus te Pajeti en zijn daarna nog eenige jaren practisch werkzaam geweest als onderwijzer op een van de scholen der Zending. We mogen van hen verwachten, dat ze een behandeling van de verschillende leervakken als boven is uiteengezet, wel kunnen volgen. Aan belangstelling, enthousiasme en ijver ontbreekt het hun in ieder geval niet. Dat is de eerste maanden wel gebleken.

Toch is er, onder hen nog al heel wat verschil. Niet allen zijn onderwijzers geweest of hebben de normaalschool bezocht. Sommigen werkten vroeger op een kantoor of komen van het hospitaal, anderen zijn op een Muloschool geweest of hebben alleen maar een Standaardschool doorlopen. Ook in leeftijd lopen de leerlingen nog al uiteen. Er zijn jongens bij van nauwelijks 20 jaar, terwijl anderen reeds ver in de 30 zijn. Vier van hen hebben een eigen gezin en wonen dan ook niet in het Internaat, maar in aparte huisjes, die het eigendom zijn van de Zending of voor hen werden gehuurd.

Ook zijn het niet alleen Soembaneezen. Er zijn een paar Savoeneesche jongens bij en een enkele Rotinees. Wat de Soembaneezen betreft, ook dezen komen uit verschillende landschappen. De meesten uit Wadjewa en Kambera, de belangrijkste taalgebieden, maar er is ook één uit Lamboja bij, één uit Taboendoeng en twee uit Anakalang.

Mede met het oog op dit taalverschil is het ook niet mogelijk Soembaneesch als voertaal te gebruiken, ook al zou dat om verschillende redenen wel het ideaal zijn. Nu zijn we genoodzaakt (ook al zou ik zelf Soembaneesch voldoende beheerschen) alle vakken in het Maleisch te geven, wat zoowel voor de leerlingen als voor mijzelf een aangeleerde taal is. Zoo lang de leerlingen uit verschillende taalgebieden komen zal het gebruik van het Maleisch ook wel noodzakelijk blijven, al wordt aan het Soembaneesch bij verschillende vakken natuurlijk wel veel aandacht gewijd (ik noem bijv. vakken „Bijbelsche Begrippen”, „Preekschetsen” en „Weerlegging van den valschen godsdienst”).

Dr. Onvlee, de afgevaardigde van het Ned. Bijb. Gen. op Soemba, verleent daarbij telkens zijn zeer gewaardeerde medewerking. De grootste verschillen betreffen echter het karakter en de aanleg van de leerling. Toch is het voor de opleiding van het grootste belang, dat mijn vrouw en ik in den dagelijkschen omgang, tijdens de wekelijksche excursies en door persoonlijke gesprekken een ieder van onze jongens afzonderlijk leeren kennen en begrijpen om ieder van hen ook de leiding te kunnen geven, die ze behoeven, opdat ze straks niet alleen behoorlijk onderlegd, maar ook met volle overgave van hun hart aan Christus, zich kunnen geven aan het werk van de Evangelisatie van Soemba.

Ds. Breukelaar verzocht mij een kort, pakkend stukje te schrijven over onze Opleidingsschool voor het Zendingsblad. Ik vrees in beide opzichten te kort te zijn geschoten. Toch hoop ik door dit artikeltje bij de lezers van het Zendingsblad eenige belangstelling te hebben gewekt voor onze Opleidingsschool en dat deze belangstelling zich moge uiteten door meeleven en gebed.

Karoeni.

H. BERGEMA.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

Ds. L. W. Korvinus zond een jaarverslag, waarvan we het gedeelte hieronder laten volgen, dat handelt over den hoofddienst te Keboemen.

Hoofddienst.

Wanneer ge de cijfers van de statistiek 1938 vergelekt met die van 1937 zult ge met mij eenige toename constateeren in het zielental der Christenen in Keboemen. Gedurende 1938 is het gestegen met een honderdtal, dat wil dus zeggen met ongeveer 7 %. Dit cijfer geeft echter niet zuiver weer (voorzoover een cijfer daar ooit toe in staat is) de vordering, welke resultaat is van Zendingsactie. Het getal van volwassen mannen en vrouwen, die tot belijdenis des geloofs kwamen en toen den Heiligen Doop ontvingen, bedraagt precies 20. Dat is een heel bescheiden aantal, wanneer we

zien naar andere terreinen op Midden-Java. Ligt dit aan een verkeerde wijze van werken, die speciaal aan de arbeiders van Keboemen eigen is? Of aan de mindere geschiktheid en bekwaamheid, dan wel mindere ijver en trouw juist bij allen, die de Friesche Zending in haar dienst heeft? Of is de starre houding van de Keboemensche Javaan er schuld aan? Is het, omdat er, zooals bij de eerste aanval van Israël op Ai, een ban in het leger is? Of hebben de broeders, en zusters in Friesland wel hun *gaven* voldoende doen zijn, maar het voortdurend gebed daarbij verwaarloosd? Is het, omdat de Heere oordeelt, dat ons aller voorbede en onze liefde te weinig is om ons grooten zegen waardig te keuren? Of behaagt het Hem ons geloof op de proef te stellen, of wij wel waarlijk trouw zijn „ziende op het gebod, blind voor de toekomst”? Wie zal ons hierin antwoorden?

Broeders en Zusters, laat het bescheiden getal van 20 nieuwe Christenbelijders ons een aansporing zijn te vuriger bij den Heere aan te houden in onze gebeden om op Zijn tijd een groote oogst te doen rijpen op den Keboemenschen Zendingsakker.

Maar nu gaan we dit getal 20 nogmaals bezien. Op die onlangs gehouden Wereld-Zendings-Conferentie te Tambaran bij Madras is ook het woord gevoerd door den afgevaardigde van een Zending, die reeds 50 jaren werkt in het kerngebied van den Islam. Hij vertelde, dat God aan die Zending den zegen had gegeven van 20 Arabieren, die oprecht Christen werden in den loop van al die jaren. Vol geloofsmoed en dankbaarheid voor den reeds ontvangen zegen van die 20 Christen-Arabieren zou hij van de Conferentie terugkeeren naar zijn arbeidsterrein. Als wij nu zien naar de 20 volwassenen, die de Heere in één enkel jaar aan Zijn Kerk wilde toevoegen in het Keboemensche, o, dan wordt het inderdaad heel wonderlijk wat Hij hier gedaan heeft. Dan slaan we de handen ineen en vouwen ze tot aanbidding van Hem, Die Zijn barmhartigheid hier zoo rijk wilde openbaren, dat hier in één enkel jaar evenveel zielen tot Jezus Christus mochten gebracht worden als elders in een tijdperk van 50 jaren ingespannen arbeid. Laten wij ons er wel voor wachten dit gering te schatten. Zeker, wij zullen blijven bidden om duizenden, maar wij zullen de tientallen, die nu binnenkomen, dan ook juichend inhalen als voorlopers van de groote stoet, die we nog verwachten op Gods tijd.

In enkele gemeenten mocht ik duidelijk eenigen geestelijken wasdom bespeuren. Zoo bijvoorbeeld in *Bondjok*. Toen ik er voor het eerst kwam, waren er dingen tijdens de bediening van het Heilig Avondmaal, die me bezorgd maakten of de beteekenis er van wel begrepen werd. Sindsdien is een onderwijzer uit Premboen er geregeld des Zondags heen gegaan om catechisatie aan de kinderen te geven, of liever om Zondagsschool met ze te houden en om vervolgens een „stichtelijk woord” in de gemeente te spreken. Nu ga ik er met genoegen heen en geniet in de opgewekte toon, die uit de gesprekken vóór en na den Dienst opklinkt. Een gezin, dat gedurende bijna twee jaar weggebleven was, keerde aan het eind van het jaar weder en woont nu trouw de catechisatie en den kerkdienst bij.

Ook in Idjoe valt het me telkens weer op, hoe er pit zit in het gemeentelijk leven. Bij het verplaatsen van het kerkgebouw hebben enkele mansleden meegeholpen om het bedrag der koelkosten lager te krijgen.

Toen er met het oog op de strandzending in November een bamboe boekenstalletje gebouwd moest worden, heeft men daar ook weer gezamenlijk voor gezorgd en om beurten met den goeroe-Indjil en den colporteur meegedaan in het verspreiden van Evangelisatielectuur en verkoop van boeken. In het najaar is een *hadji* (Mekkaganger) met zijn vrouw begonnen den kerkdienst bij te wonen. Ook krijgen ze geregeld catechisatie, zoodat er hoop is, dat ze in 1939 tot belijdenis zullen komen. Hij vroeg mij of hij zijn gelen hoofddoek (speciaal onderscheidingsteeken van *hadji's*) nog wel mocht blijven dragen nu hij geregeld op de koempoelans kwam. Ik heb hem geantwoord, dat hij beter deed hem af te doen, als hij er trots op was. Had de hoofddoek voor hem zijn bijzondere waarde verloren, dan was het beter, dat hij den hoofddoek gewoon net als een anderen hoofddoek afdroeg tot hij op was. Tot op heden ziet heel Idjoe een *hadji* met gelen hoofddoek ter kerk gaan!

Van de zelfstandige gemeenten zijn het met name Wera en Groedjoegan, die een Kerkeraad bezitten met vurige begeerte tot verkondiging van het Evangelie ook buiten den engen kring der eigen gemeente. Het is wel merkwaardig, dat ook juist uit de omgeving van deze beide plaatsen de meeste berichten binnenkwamen en -komen van nieuw verkregen contacten. De zelfstandige gemeente van Glonggong heeft het nogal eens moeilijk gehad met interne zaken. Ten aanzien van Keboemen, Pamrian, Premboen en Tengahan is nog weinig verandering, in vergelijking met het vorig jaar te bemerken, maar in elk geval géén achteruitgang.

Verheugend is, dat trouwens in vrijwel alle gemeenten, zoowel in de reeds geïnstitueerde als in de nog door de Zending verzorgde, de *drang tot eigen Evangeliseerende actie* lijkt op te komen, zooals ik breeder vertelde in het Januari-nummer 1939 „Uit Keboemen” over „Woelang Sebaran”.

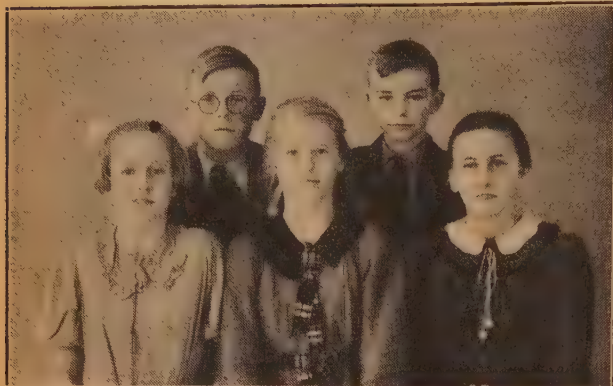
Van groote beteekenis acht ik ook de *nacursus* voor de goeroe's Indjil en goeroe's sekolah, welke in Mei te Keboemen werd gehouden. De goeroe's hebben er een nieuwe stimulans door gekregen, een nieuwe stoot, die ze bezig zijn aan hun eigen gemeenteleden door te geven. Een ander resultaat van de *nacursus* is het ontstaan van 2 eigen studieclubs onder de goeroe's Indjil, waaraan ook eenige goeroe's sekolah deelnemen. Van de geïnde contributies schaffen ze boeken aan, die onder hen circuleeren, steeds vergezeld van een schrift om daarin neer te schrijven de eventuele critiek, die ieder heeft. Het ligt in de bedoeling later vergaderingen te houden, waarop dan over den inhoud van het gelezene wordt gesproken.

Een niet minder belangrijk evenement was de *Javaansche Synode*, die in het begin van Juli te Keboemen bijeenkwam. Voor de besluiten van deze Synode moge ik verwijzen naar het resumé, dat ook in de Christelijke dagbladen is gepubliceerd. Voor de goeroe's Indjil biedt zulk een Synode een schoone gelegenheid tot verruiming van hun gezichtsveld, tot het verkrijgen van dieper inzicht in kerkelijke verhoudingen en kerkelijke zaken, en kan ook bij hen en de gewone gemeenteleden, die de Synode bijwoonden, den drang opwekken ingespannen te arbeiden aan opbouw van eigen zelfstandig kerkelijk leven in de Zendingsgemeente, waarin ze nu hun werk verrichten.

Tot zoover ditmaal over den eigenlijken Hoofddienst.

De Zendingjongens en -meisjes te Lioessens.

Het zijn er maar vijf. En de Kerk te Lioessens is

De collectantjes te Lioessens.

niet bepaald klein. Zij telt zelfs meer dan 700 zielen. Maar het vijftal meisjes en jongens, dat hier voor de Zending werkt, weert zich flink. Zij gaan door heel de Gemeente en halen wekelijks de bijdragen voor de Zending op. En zij brengen een flink bedrag bijeen, zoodat Lioessens' Kerk haar bedrag voor de Zending geregeld ten volle kan storten. Deze vijf hebben wel verdiend, dat we hun namen hier noemen. Het zijn v. l. n. r. Willem Kuipers, Oege Boudstra, Ineke Eizinga, haar nichtje Betje Eizinga en Eke de Boer.

Korte berichten.

Ds. J. Krüger.

Ds. J. Krüger te Castricum heeft ontslag gevraagd als eerste quæstor der Generale Kas tegen 1 Juli a.s., wat hem met vriendelijken dank voor zijn diensten op de meest eervolle wijze wordt verleend.

Ds. W. van Dijk.

Het adres van Ds. W. van Dijk, missionair predikant te Karoeni, die met verlof hier te lande is, is thans Brederodestraat 1, Leeuwarden.

Drs. H. Bos.

De heer H. Bos te Amsterdam is benoemd tot leeraar in de Biologie aan de Christ. Kweekschool te Solo. D.V. vertrekt hij met zijn gezin 30 Juni met de „Dempo” van Marseille.

Dr. G. J. Hoekstra.

Dr. G. J. Hoekstra, missionair arts aan Dr. Scheurer's hospitaal te Klaten, komt D.V. met de „Indrapoera”, die 28 Juni te Marseille aankomt, naar Holland. Zijn adres in Nederland tijdens zijn verlof is: G. J. Hoekstra, Garijp, Friesland.

Mej. G. Zigterman.

Mej. G. Zigterman, Hoofd van het internaat der Meisjesschool te Karoeni, Soemba, is met verlof in Nederland. Haar adres is: Ede, Klinkenbergerweg 24.

C. Geuze.

De heer C. Geuze te Leeuwendorp, Zeeland, is benoemd tot onderwijzer bij het ongesubsidieerd bijzonder onderwijs in Solo. Hij vertrekt met de Dempo 30 Juni van Marseille.

J. D. Wolterbeek.

Bij onderzoek bleek ons, dat de heer J. D. Wolterbeek, leeraar aan de Theol. Opleidingsschool te Djokja, thans met verlof hier te lande, wel bereid is spreekbeurten te vervullen voor de zending.

Zijn adres is Berkenrodestraat 10, Haarlem.

Dr. H. Beets.

Dr. H. Beets, die ook in ons land welbekende leider van de Zending der Christ. Geref. Kerk van Noord Amerika, die afgevaardigd is om de Generale Synode te Sneek bij te wonen, hoopt midden Augustus in Holland te komen. Reeds nam hij een paar preekverzoeken aan. Zijn adres in Nederland is bij den Heer T. Cnossen, Valeriusstraat 127, Amsterdam Zuid.

Verblijvend bericht.

De Raad der Gereformeerde Kerk te Amsterdam heeft besloten om over te gaan tot de beroeping van een derde (vijfde) missionaire predikant voor Djokja en tot de benoeming van nog een missionair arts voor den medischen dienst op zijn zendingsterrein.

Nieuwe arbeidskrachten voor de Zending te Djokja gezocht.

Gehoord het advies van zijn commissie voor de zaken der Zending, besloot de Raad der Geref. Kerk te Amsterdam om nog een verpleegster te benoemen voor Djokja en om een Zendingzuster aan te stellen voor den arbeid onder vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein. Adres voor aanmelding en informatie is bij den ten scribe der commissie Ds. W. Breukelaar te Santpoort.

Zendingssynode van de drie Provinciën.

De Zendingssynode van de Kerken in Groningen, Drenthe en Overijssel zal D.V. gehouden worden te Assen 28 Juni a.s.

Christ. Nationaal Zendingsfeest.

Het Christ. Nationaal Zendingsfeest, wel genoemd het groote, zal D.V. gehouden worden Woensdag 5 Juli op Raaphorst, het prachtige landgoed van Hare Majesteit, onze geliefde Koningin te Wassenaar. Naar wij vernemen zal de openingsrede worden gehouden door Prof. Dr. Joh. de Groot te Utrecht en tot de sprekers zullen o.a. behooren: Z. Exc. Dr. H. Colijn en Dr. W. G. Harrenstein, terwijl de slotrede zal worden gehouden door Dr. A. de Bondt, Geref. Pred. te den Haag.

Herrnhutters.

De Herrnhutter Broedergemeenten deelen mede, dat zij eind 1938 in de geheele wereld tezamen ongeveer 58700 leden hadden.

Gezien dit kleine getal, kan men verbaasd zijn over den enormen invloed, welke van de Herrnhutter Broedergemeenten speciaal op zendingsterrein uitgaat en de geweldige zendingsactiviteit, die door hen ontplooid wordt. Bij de Herrnhutters staat practisch ieder lid in zendingsdienst.

Zendingsresultaat.

Het aantal inheemsche Christenen op de zendingsvelden der wereld steeg van 1925 tot 1935 van 8.340.000 tot 13.036.000 zielen. Deze toename is grooter dan in de 24 jaren, die sinds het begin der eeuw daarvoor verliepen.

Leestafel

Het Handboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Ned. Indië.

We hebben dit handboek ontvangen en doorgezien. Het telt weer 358 bladzijden. Het zal wel niet volmaakt wezen. Maar fouten hebben we ditmaal niet opgemerkt. Het biedt alles wat dienstig kan zijn voor de kennis van de Kerken in Indië en haar arbeid, zelfs de adressen van alle leden der Holl. Geref. Kerken. Voor wie een beetje mede wil leven is dit handboek eenvoudig onmisbaar. Elke kerkeraad behoort een exemplaar te hebben, ook met het oog op leden der Gemeente, die naar Indië gaan en inlichtingen behoeven. Het is voor f 1.— verkrijgbaar bij J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111, Den Haag.

Gebroken Schelpen, door G. Sevensma—Themmen bij Kok te Kampen. Prijs voor niet-leden van V. C. L. f 1.90; geb. f 2.40. Leden van V. C. L. ontvangen het als vierde deel van de serie 1939.

Mevr. Sevensma, wier naam als schrijfster reeds lang is gevestigd, biedt ons in dit fijne boek een boeiend, echt naar het leven geteekend, christelijk verhaal eener moeder, die weduwe werd en nu alléén hare kinderen moet opvoeden.

Het stille front, door M. A. M. Renes—Boldingh. Dit boek is het vijfde deel van de bij Kok te Kampen verschijnende serie van V. C. L. f 1.90; geb. f 2.40.

In dit boek is gegeven een Indisch verhaal waarin de hoofdfiguren zijn een Christ. Onderwijzer en zijn vrouw, die in conflict komen met de levenssfeer van Indië, maar getrouw in hun roeping volharden. Een goed boek.

Katharina van Bora, de non uit Nimpchen. Een historisch vrouwenleven door Lady Evelyn Giffard, bij Kramer's Uitgevers onderneming, Heemstede.

Eén van de beste boeken om Katharina van Bora, de vrouw van den grooten hervormer Luther, te leeren kennen.

Zij wordt ons hier, niet streng historisch, maar echt naar waarheid, geteekend in het raam der toestanden van dien tijd. Wij lazen het met veel genoegen.

Huwelijk en Gezinsvorming, door A. Hijmans, arts, bij D. A. Daamen's Uitgevers Mij., den Haag. f 2.—; geb. f 2.75.

De ondertitel luidt: Een oproep tot bezinning en eerlijkheid. Op overtuigende wijze geeft de schrijver richtlijnen aan bij de vaak moeilijke en kiesche vragen, die hier rijzen. En hij doet het duidelijk en toch kiesch.

Samen het leven in, door Dr. Joh. H. Scheurer en anderen, bij H. A. v. Bottenburg N.V., Amsterdam, f 1.60; geb. f 2.20.

Dit boek, dat aansluit op de vroeger verschenen boeken: „Het volle leven in” en „Jong in het volle leven” is inzonderheid bestemd voor de rijpende Christelijke jeugd.

Een uitnemend boek, dat kostelijke leiding geeft.

Peter Senior en Peter Junior, door J. H. Westerbrink—Wirts, bij H. A. van Bottenburg N.V., Amsterdam. f 2.25; geb. f 2.90.

De bekende schrijfster verhaalt hier van een christelijk vader, die echter niet zonder gebreken is, en één van zijn kinderen, die afwijkt. Maar het komt bij beiden tot inkeer en het wordt goed.

Giften

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door Ds. I. v. Dijken f 142.50, zijnde 10 pCt. van de ontvangsten in de classis Harderwijk, 4e kw. 1938/1939.

Castricum, 24 Mei '39.

Giro No. 35811.

J. KRUGER.

Van J. P. Schreuder voor theelood enz. f 6.60; door J. Breekveldt, van de leerl. der Christ. School te Benschop f 1.50; Geref. Kerk te Rijswijk, collecte voor het hospitaal te Wonosobo f 25.02; van Mej. P. Tuitel, Bleiswijk f 4.—; Van Mej. Wed. A. de V., Rinsumageest halve centen f 0.50.

Santpoort, 26 Mei '39.

Giro No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

63e verantwoording van 22 April—22 Mei 1939.

Met hartelijken dank ontvingen wij: per Dr. H. van Ph. P. R. te U. f 2.—, E. M. Bar.e v. H. te 's-Gr. f 5.—, A. C. G. te H. f 10.—, Mej. H. v. d. B. te U. f 5.—, H. J. T. te A. f 2.50, Gebr. v. d. B. te A. f 1.50, H. J. K. te B. f 5.—, J. K. J. te 's-Gr. f 1.—, J. G. C. O. te Z. f 10.—, H. v. d. W. te V. f 1.—, Mej. J. B. te Z. f 5.—, C. M. te A. f 2.50, Dr. A. C. W. te 's-Gr. f 1.—, C. S. v. K. te 's-Gr. f 2.—, N. N. te A. f 2.50, Mej. T. M. te A. f 2.50, Mevr. Tyo. H. v. E. te A. (j.l.) f 10.—, Mej. J. H. K. te 's-Gr. f 5.—, Wed. C. v. G. te A. f 1.—, J. C. H. te H. f 1.—, W. H. de J. te 's-Gr. f 2.—, M. J. C. B. te R. f 2.50, leerl. Chr. Sch. te A. f 10.—, C. D. te A. f 50.—, J. K. te S. f 2.50, N. N. aan postz. f 1.—, per IJ. van Chr. A. te U. f 2.—, van Mevr. B. te A. f 1.—, Mej. T. te Z. (j.l.) f 1.—, Mevr. C. A. L. te A. (j.l.) f 5.—, J. G. K. te N. (col.) f 5.—, per Mej. d. H. H. A. V. te G. (j.l.) f 2.—, T. T. te G. (j.l.) f 0.75, J. Ph. W. te G. (j.l.) f 0.50, A. S. te G. (j.l.) f 1.—, N. M. te G. (j.l.) f 1.—, H. K. te G. (j.l.) f 0.50, J. de H. te G. (j.l.) f 1.—, C. J. v. d. P. te G. (j.l.) f 1.—, H. W. te G. (j.l.) f 0.50, W. de B. te G. (j.l.) f 0.50, H. K. te G. (j.l.) f 1.—, per giro 6104 Geref. Kerk te L. f 2.—, G. v. W. te A. f 1.—, Dr. J. W. te Z. (j.l.) f 5.—, J. W. W. te D. (mnd) f 0.25, Mej. N. H. T. te M. f 1.—, O. M. v. M.—S. te B. (j.l.) f 10.—, M. v. d. L. te S. f 3.—, Ds. K. te G. f 5.—, P. A. V. te B. o. Z. f 5.—, Dr. H. N. te 's-Gr. (mnd) f 1.67, J. W. W. te D. f 0.25, P. V. te O. f 1.—, L. G. te O. (j.l.) f 1.—, Dr. H. C. te 's-Gr. (j.l.) f 5.—, J. F. te W. (j.l.) f 2.50, Gez. B. en E. L. te Gr. (j.l.) f 2.50, per Dr. H. ½ col. spr.b. te A. f 10.—, rest. col. cath. av. te 's-Gr. f 67.—, L. T. te B. f 100.—. Tezamen f 390.42.

Een mooie lijst van giften, waaronder ook enkele groote. Wij konden weder f 1000.— naar het Zendingsterrein zenden. Een en ander hebben wij te danken aan Dr. Harrenstein, die, zooals ook op een andere plaats wordt medegedeeld, voortaan als voorzitter zal optreden.

En nu gaat tevens ons 14e boekje in zee, moge dit alles medewerken dat de liefde voor de Rijsche Zending toeneemt en het zich uit in een stroom van giften die het werk zoo zeer noodig heeft, doch moge vooral dit dienen tot eere van Gods naam en uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Den Haag, Galileistr. 139.

Namens het steuncomité,
J. N. MUNNIK, penningm.

Giro No. 339337.

Midden Java

Verzamelstaat A.

STATISTIEK Hoofddienst Verslagjaar 1938

RESSORT	Eur.	Zendingen				Hulpkrachten												Aantal gedoopten op ultimo verslagjaar							
		Aantal predikanten				Uitsluitend v. d. Gem.				Uitsluitend v. d. School				v. Gemeente en School				Volwassenen				Kinderen			
		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.	
		m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.
1. Banjoemas . . .	2	2	—	—	—	22	1	1	—	23	3	2	2	2	—	—	—	617	676	30	48	587	629	24	19
2. Poerworedjo . . .	2	2	—	—	—	21	—	1	—	42	—	—	—	3	—	—	—	469	553	19	29	435	437	44	14
3. Keboemen . . .	1	3 ¹⁾	—	—	—	13	1	—	—	23	1	—	—	4	—	—	—	365	403	15	9	417	376	12	13
4. Wonosobo . . .	1	—	—	—	—	7	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	200	198	—	—	168	172	—	—
5. Djokjakarta . . .	2	2	—	—	—	24	—	1	—	52	—	—	—	2	—	—	—	825	867	60	71	809	770	51	53
6. Magelang . . .	1	2	—	—	—	13	3	2	1	18	2	1	1	6	—	—	—	385	417	56	87	300	329	63	68
7. Soerakarta . . .	4	3	—	—	—	26	—	1	—	138	4	—	—	—	—	—	—	1404	1431	28	42	1115	994	35	32
8. „ (Mal. Kerk)	—	—	—	—	—	—	—	1	—	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	41	92	—	—	33	35
9. Batavia . . .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	103	107	9	16	81	77	4	7
Totaal . . .	13	15	—	—	—	126	5	7	1	303	10	5	4	18	—	—	—	4368	4652	258	394	3912	3784	266	241

1) waarvan 1 emeritus predikant.

Verzamelstaat B.

RESSORTEN	Aantal plaatsen, waar geregeld gearbeid wordt				Gemiddeld aantal Kerkangers	Gemiddeld aantal Avondmaalgangers	Aantal overleden Christenen	Aantal Kerkelijk gesl. huwelijken	Zondag- scholen		Aantal Christelijke Vereenigingen	Aantal, van de zending uitgaande			Geregeld ver- spr. periodieken	
	Gem. met Kerke- raad en eigen predikanten	Gem. met Kerke- raad zonder predikant	Gem. zonder Ker- kel. inst. en standp. van eigen Evangelist	(Overige gemeenten					Aantal	Aantal leeringen		Armen- kolonies	Weeshuizen	Andere inrichtingen geen ziekenhuis	Aantal soorten	Aantal exemplaren
1. Banjoemas	2	4	8	177	1686	1222	25	17	4	198	20	—	—	3	3	246 862
2. Poerworedjo	2	9	11	4	993	972	31	15	10	198	10	—	—	—	4	89.400
3. Keboemen	7	—	11	23	929	661	16	5	19	705	6	—	—	—	9	17.892
4. Wonosobo	—	2	6	4	469	325	7	9	2	175	—	—	—	—	3	1.055
5. Djokjakarta	4	6	19	90	2695	1516	45	36	14	813	50	1	—	1	5	219.600
6. Magelang	2	5	16	54	1464	892	17	14	10	331	—	1	—	—	4	79.500
7. Soerakarta	3	13	26	86	± 3800	± 2700	43	48	44	2210	35	—	—	1 ¹⁾	2	397.200
8. „ (Mal. Kerk)	—	1	—	6	140	92	2	—	1	± 30	5	—	—	—	2	—
9. Batavia	1	—	—	—	135	87	5	8	1	20	3	—	—	1	—	—
Totaal . . .	21	40	97	444	± 12.311	± 8467	191	152	105	± 4676	129	2	—	6	32	1.051.509

1) armenhuis, uitgaande van de Jav. Kerk Margojoedan.

ten Zuiden

Midden-Java ten Zuiden en Batavia.

Aantal lidmaten op ultimo verslagjaar				Aantal reeds gedoopte Catechisanten op ult. verslagj.				Aantal in dooponderricht op ult. verslagj.				Aantal gedoopten gedurende verslagjaar								Aantal aange- nomen lidmaten gedurende verslagjaar			
												Volwassenen				Kinderen							
Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.		Inl.		Chin.	
m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	m.	v.	j.	m.	j.	m.	m.	v.	m.	v.
617	676	30	48	824	925	28	52	80	55	13	11	33	57	2	2	45	58	3	—	10	8	—	—
469	553	19	29	263	253	10	9	83	89	5	5	35	17	—	2	27	29	2	—	32	31	3	4
348	371	15	9	449	469	1	3	66	47	4	—	10	10	—	1	42	32	1	4	7	12	—	2
200	198	—	—	176	206	—	—	20	25	—	—	6	9	—	—	19	24	—	—	4	5	—	—
825	867	60	71	832	662	10	26	338	306	15	38	54	46	6	10	77	80	7	14	9	19	—	—
892				—	—	—	—	108				32	41	8	37	39	46	17	12	4	8	1	1
1404	1431	28	42	958	1064	20	35	236	333	4	8	73	89	4	2	89	77	4	3	8	20	—	—
—	—	41	92	—	—	9	17	—	—	13	21	—	—	4	12	—	—	1	4	—	—	—	—
103	107	9	16	2	—	1	—	3	2	—	—	2	—	1	—	16	5	—	—	2	—	1	—
3966	4203	202	307	3504	3579	79	142	826	857	54	83	245	269	25	66	354	351	35	37	76	103	5	7

Geregeld verspreide vlugschriften		Aantal verspreide Christel. boeken	Aantal Col- porteurs		Bedrag per ressort der collecten, etc. der Gemeenteleden:								Totaal der collecten		Gemiddelde bijdrage per hoofd		Opbrengst van tuinen en andere eigendommen	
Aantal soorten	Aantal exemplaren		Mannen	Vrouwen	Voor de Kerk	Voor behoefteigen	Voor de Zending	Voor andere doeleinden										
?	?	11.029	15	—	f 2.427 55 ⁵	f 637 61 ⁵	f 33 40	f 202 91 ⁵	f 3.301 48 ⁵	f 1 26	f 4 28							
—	—	1.571	8	—	„ 2.183 02	„ 587 06	„ 276 21	„ 305 45	„ 3.351 74	„ 1 67 ⁵	„ 150 85							
9	3.492	1.827	11	—	„ 2.134 66	„ 318 36	„ — —	„ 258 39	„ 2.711 41	„ 1 68	„ — —							
—	—	1.250	1	—	„ 302 35	„ 132 17	„ 21 —	„ — —	„ 455 52	„ 0 62	„ — —							
5	29.500	35.047	11	1	„ 7.764 88	„ 997 92	„ 340 64	„ — —	„ 9.103 44	„ 2 56	„ — —							
—	—	3.992	5	—	„ 3.027 06	„ 373 66 ⁵	„ — —	„ 335 66	„ 3.736 38 ⁵	„ 2 37	„ — —							
3	26.585	24.207	17	1	„ 3.619 57 ⁵	„ 1882 88	„ — —	„ 894 28	„ 6.396 73 ⁵	„ 1 27 ⁵	„ — —							
2	6.600	± 50	—	—	„ 302 54	„ 186 37	„ 444 80	„ 97 92	„ 1.031 63	„ 5 13	„ — —							
—	—	—	—	—	„ 972 14 ⁵	„ 126 98	„ 109 71	„ 72 50	„ 1.281 33	„ 3 17	„ — —							
19	66.177	± 78.973	68	2	f 22.733 78 ⁵	f 5.243 02	f 1.225 76	f 2.167 11	f 31.369 67 ⁵	— —	f 15 13							

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 20 April 1939 tot en met 22 Mei 1939.

Giften: S. S. O. te Tz. f 1.50; N. N. te R. f 25.—; A. S. te Br.h. f 1.—; familie C. J. de O. te Br.h. f 2.13 (opbrengst busje); F. de B. te Gr. f 0.50; giften uit Apeldoorn f 0.75, idem door Mej. B. f 4.50; uit Wasse-naar f 4.—; uit Groningen in totaal f 80.25; uit Assen f 9.26; uit Huizum (Fr.) f 17.—, uit Berlikum f 6.60; uit Beetgum f 8.—; idem gev. coll. Geref. Kerk f 25.—; gev. coll. Geref. Kerk Den Haag-West f 1.—; T. van P. te IJ. f 1.50; Mej. M. de H. te Gr. f 1.—; giften uit Boksum f 10.50; uit Suawoude f 5.—; uit Wirdum f 14.—; uit Wartena f 4.25; Leerlingen Geref. School te Dedemsvaart f 10.—; leerlingen Oranjeschool te Alphen aan den Rijn f 6.80; D. B. K. te A. f 2.50; P. A. V. te B. o. Z. f 5.—; P. W. te H.w. f 1.50; Mej. H. C. S. te S. f 25.—; P. V. te O. f 1.—; Mej. M. de B. te A.z. f 1.—; Mevr. J. Z.-T. te M. f 2.60.

Contributies uit: Steenwijk f 16.50; Roden f 8.25; Groningen f 11.—; Nederhorst den Berg f 6.90; Hijaard f 4.—; Boksum f 7.—; Suawoude f 5.25; Wirdum f 8.50; Wartena f 6.50; Apeldoorn f 1.25; idem door Mej. B. f 9.75; Nunspeet f 3.—; Den Haag f 1.50; Zwartsluis f 3.75; Voorburg f 1.—; Friezenveen f 5.—; Oldenzaal f 1.—; Sassenheim f 5.—; Leiderdorp f 6.25; Boskoop f 8.25; Kampen f 13.50; IJsselmuiden f 3.50; Amstredam-Oost f 1.—; Amsterdam-West f 1.—; Assen f 7.5.—; Scharnegoutum f 1.25; Hilversum f 26.30; Huizum f 9.50; Beetgum f 9.—; Berlikum f 3.—; Veenendaal f 23.50; Bunschoten f 2.50; Ten Boer f 13.25; Westbroek f 1.—; Dordrecht f 1.50; Vlaardingen f 1.—; Leerdam f 11.25; Hardinxveld f 12.50; Oldehove f 1.— en aangiften en contr. uit Enkhuizen f 38.10 (cl.).

Geref. Kerken: Lutterade f 1.—; Dokkum f 10.— en Franeker f 2.50.

Zendingscomm. Geref. Kerken: Vlaardingen f 10.—; Marrum (Fr.) f 10.—.

Collecten Geref. Kerk: van Ten Boer f 44.—; Uithoorn (halve coll.) f 31.42.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist: B. F. te P. f 0.50; J. C. v. S. te Den H. f 1.— en J. H. v. d. W. te Den H. f 2.50 (scholen).

K. R. HUMMELEN.
Fernhoutstraat 24. Penningmeester van het Postrekening no. 196921. Idenburgfonds.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

4e verantwoording van 25 April—25 Mei 1939.

Provincie Groningen:

G. Mul, Garrelsweer, leerl. Chr. School f 6.80; P. Pilon Pzn., Stedum, Zendver. f 30.—; Idem Jong. ver. f 8.85; Idem halve ct. Imke O. f 0.50; K. Meijer, Munnekezijs, busjes f 52.26; H. Witkop, Ter Apel, busjes collectantjes f 35.74; Idem, saldo kalenders f 14.97; K. ter Laan, Schildwolde, Nikk. Chr. School f 10.—; Idem, halve ct. R. S. Sp. f 0.23; K. Gunnink, Zevenhuizen, kinderzendv. Evertswijk f 6.76; Idem, van O. Indië f 2.12; Idem, busjes kerk 1e kwart. f 18.40; L. Menninga, Delfzijl, Nikk. Chr. Sch. Farmsum f 20.—; E. Warringa Jzn., Nieuw Buinen, busje Jong. ver. f 7.29; Idem, busje School hr. Dijkstra f 7.03; Idem, busjes f 22.50; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busjes langs de huizen f 35.—; F. Klaassen, Sappemeer, contributie f 20.—; Idem, Zend. bladen f 10.—; Idem, busje Jong. ver. f 9.57; H. Kuiper, Nieuwe Pekela, busjes f 100.—; M. Evers, Nieuwe Schans, collecte f 4.20; G. Rozen-dal, Haren, Schoolkind. f 2.—; K. v. d. Heide, Hoogkerk, busjes f 63.12; E. Stamhuis, Loppersum, busjes f 33.10; K. Gunnink, Zevenhuizen, Nikk. School Evertswijk f 10.50; Idem, Kinderzend. v. Haspel f 3.34; Idem, Kinderzend. v. Evertswijk f 8.20; Idem, Kas

Zend. ver. f 27.96; K. Grasdijk, Oldekerk, Coll. M.V. f 3.10; Idem, gift N. N. f 2.—; Idem, Catech. bus f 6.42; P. Winter, Ten Post, Zend. c. f 45.—; D. A. Koebrugge, Onstwedde, Zend. kas f 98.—; Idem, busje S. Moor-lag f 7.30; Chr. School, Oldehove, 1e en 2e klas f 3.—; A. van Hemmen, Onnen, busjes f 14.68½; Mej. G. Haan, Groningen, Kinderzend. Maart—April f 300.—; Chr. Kleutersch. H. W. Mesdagstr., Groningen f 4.—; K. Eisses, Haren, vaste bijdragen f 100.—.

Provincie Drenthe:

B. J. Scharft, Roden, 1e kwartaal f 49.95; B. Nij-meijer, Nieuweroord, Paaschcollecte f 25.50; Mej. H. J. Krans, Coevorden, busjes Jan.—Febr.—Maart f 101.88; Idem, extra gift f 2.50; K. Metselaar, Holland-scheveld, busjes 1e halfjr. f 92.24; Idem, gift f 2.50; Mej. J. H. Mulders, Meppel, schoolbusje f 19.50; Idem, Zend.bl. f 6.20; Idem, gift van een zuster 26/4 f 100.—; Idem, coll. giften en nagiften f 4.—; Idem, Zend.kas f 20.—; Idem, Paaschcollecte f 163.22; Ds. J. A. v. Ar-kel, Diever, gift van een lid der gemeente f 5.—; Per A. Sliemers, Nieuwlande, f 36.45; L. Matter, Nijeveen, busjes f 29.02; W. v. Veen, Beilen, busje Knapenver. f 3.45; A. Sliemers, Nieuwlande bruiloft E. v. d. V.—A. A. en J. v. d. H.—M. v. d. V. f 7.74 Per Ds. D. Drenth: kalenders Oosterwolde f 5.58; Idem, gift Smilde f 5.—; Idem, busjes Smilde f 109.81; Idem, busjes Appelscha f 38.65; H. Beekman, Emmererf-scheidenveen, busjes f 27.81.

Provincie Overijsel:

H. Bolhuis, Vroomshoop, coll. giften f 10.10; R. Fennema, Ommen, Zend. kas f 25.—; Idem, Coll. gift f 2.50; D. de Vries, Steenwijk, coll. begr. Zr. v. d. Berg f 5.32; J. Yspeert, Vollenhove, kerkbusjes f 20.82; Idem, ged. schoolbusjes f 4.90; W. v. Zanten, Kampen, Jonge Garde April f 100.—; E. Leenders, Den Hulst, halfjr. lichting busjes Nieuwleusen f 75.87; H. Hof-sink, Bergeintheim, (met inbegrip van gift M.V. f 5.—) f 50.—; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes Mrt.—Apr. f 23.51; Mej. H. Wennemers, kl. M.V. Nieuwleusen f 4.13; H. A. Beukenkamp, Den Ham, Nikk. Geref. School f 14.—; S. Malda, Lutten, tweemaandel. bij-dragen f 50.—.

Soembaweken Groningen:

Zoutkamp f 19.41; Appingedam f 236.25; Zevenhuizen f 40.—; Roodeschool, nagiften f 3.—; Lutjegast f 60.—; Zuidhorn f 214.70; Gerkeskl. Stroobos f 125.—.

Soembaweken Drenthe:

Hollandsche Veld f 23.29; Zuidlaren f 122.84; Beilen, nagiften f 6.—; Oosterwolde f 29.—; Smilde f 186.70; Een f 42.50; Appelscha f 55.40.

Soembaweken Overijsel:

Enter f 77.45; Steenwijk, nagiften f 14.75; Genemui-den f 20.—; Vriezenveen f 117.05.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Dalfsen f 36.40; Cadoelen f 19.16.

Diverse ontvangsten:

Chr. Sch. Wapenveld, 1e en 2e klas f 2.50; L. M. N. te O. f 250.—; Andere bijdragen f 586.60.

Totaal 4e verantwoording f 4.684.09½
1ste tot en met de 3e verantwoording f 17.716.50

Totaal tot op heden f 22.400.59½

Mag ik vragen om een spoedige toezending van de Pinkstercollecties; de kas is niet alleen leeg, maar zelfs moesten geldzendingen naar het zendingsterrein worden uitgesteld; ik hoop op aller medewerking opdat SPOEDIG in den noodtoestand van de kas worde voorzien.

Met dank voor de toezending van het bovenstaande,
JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.

Groningen. 25 Mei 1939

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada”, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD: De naam des Heeren groot onder de heidenen. — Ds. N. Duursema. — Van Zendingsaangelegenheden: Synodalia; Madioen; Rede van Exc. Dr. H. Colijn. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Zendingsscollectantjes te Aduard; Schetsen uit Soemba; Luidklok kerkje te Anakalang (West-Soemba). — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Jaarvergadering v. d. Ver. voor den Medischen Dienst op het Zendingsterrein van Utrecht en Gelderland; De strijd om de zielen der menschen. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord: De Kerk van Sragen. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Zuid: Examen in de zendingsvakken Ds. J. Verkuyl; De Zendingssmeisjes te IJsselmonde; Verslag over het Schooljaar 1937—1938 van de Christelijke Lagere Nijverheidsschool „Mardi Kenja” te Poerwokerto. — Zending van de Hollandsch-Geref. Kerk te Medan. — Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken te Malang en Semarang; Schets uit Makassar; De Christelijk Hollandsch Inlandsche en Hollandsch Chineesche Kweekschool te Solo: De heer en mevr. Bos-Meyst. — Ingezonden stukken. — Korte berichten. — Leestafel. — Giften.

DE NAAM DES HEEREN GROOT ONDER DE HEIDENEN.

Maar van den opgang der zon tot haren ondergang, zal mijn naam groot zijn onder de heidenen en aan alle plaats zal mijn naam reukwerk toegebracht worden en een rein spijsoffer: want mijn naam zal groot zijn onder de heidenen, zegt de Heere der heirscharen.

Maleachi 1 : 11.

't Was een droeve toestand, waarin het godsdienstig leven van 's Heeren bondsvolk verkeerde in de dagen vnn den profeet Maleachi. De tijd der ballingschap was lang voorbij. De ijver, die stellig in den eersten tijd zal hebben bestaan was al weer verflauwd. Wel was de tempeldienst nog in vollen gang, maar 't was meest uiterlijke vormdienst, wat men in Israël vond. Priesters en volk dienden hun Bondsgod niet op de rechte wijze, zooals Hij gediend wil worden.

Ach neen, op het altaar des Heeren werd verontreinigd brood gebracht. Blinde en kreupele en zieke dieren werden soms den Heere geofferd en noch in het een, noch in het andere zag men kwaad.

Daarover worden ze door den profeet in den naam des Heeren bestraft. Voor 't laatst hoort Israël's priesterschare en volk de stem des Heeren. Priesters en volk zijn samen genaderd tot het tijdstip, waarop de 4 duistere eeuwen aanvangen, die daar liggen tusschen Maleachi en Johannes den Dooper, gedurende welken tijd het Woord Gods zal zwijgen.

Maar nu gaat het Woord des Heeren nog tot hen uit. Nog houdt Israël's God bemoeienis met Zijn volk. Door des profeten mond laat Hij hen wijzen op hun ondankbaarheid. Zoo vele bewijzen van Zijn liefde hebben ze ontvangen; genade is hen in zoo rijke mate geschonken en — zij beantwoorden dat alles niet met wederliefde, neen, zij gedragen zich als verachters van Zijn naam.

Ja, de priesters brengen nog offers, maar 't zijn offers, die Hem niet welbehagelijk zijn — de rechte gezindheid des harten, waarop het bij den offeraar aankomt, ontbreekt. 't Zal dan ook zoover komen, dat tempel en altaar van hen wordt weggenomen.

De vromen in Israël mogen zich echter hiermee troosten, dat hun God en Heere toch eere zal worden toegebracht.

Christus zal komen om Zijn werk te volbrengen, dat niet alleen Israël, maar ook de heidenen geldt. De middelmuur des afscheidsel zal worden verbroken. In Christus zullen alle geslachten des aardrijks gezegend worden. 's Heeren naam zal groot zijn onder de volken. Van Oost tot West, over het rond der aarde zal de grootheid van

Gods naam verheerlijkt worden. Aan alle plaats zal den Heere reukwerk en een rein spijsoffer gebracht worden. Door gebed en lofverheffing zal 's Heeren naam worden geprezen, overal waar de kerk zal geplant worden!

Heerlijke toezegging, die in den loop der eeuwen aanvankelijk in vervulling is gegaan. Onder de gekerstende volken in Oost en West is 's Heeren naam groot geworden en verheerlijkt.

Aan alle plaatsen, waar de bazuin des Evangelies werd geblazen, en de roepstem gehoord werd: de Heere regeert, o gij volken buigt u voor Hem en geeft Zijn grooten naam eere! — daar werd en wordt de naam Gods groot gemaakt, dank zij de werking des Geestes.

En dat zal voortgaan tot op den dag van onzen Heere Jezus Christus, den grooten dag, waarop het koninkrijk Gods zijn voltooiing zal hebben bereikt en de rechte vereering van den eenig waren God de nieuwe aarde vervullen zal.

Op dat machtig resultaat van allen Zendingsarbeid mag de kerk met volle zekerheid rekenen.

Met nadruk toch *herhaalt* de Heere deze belofte, tot bemoediging van de vromen in Israël, die er ook in de dagen van Maleachi nog overgebleven waren, tot bemoediging ook van de kerk in onzen tijd.

O, wanneer we deze toezegging bezien in het licht der werkelijke toestanden van onze dagen, dan moet wel de vraag rijzen: zal het ooit zoover komen, dat de naam des Heeren onder *alle* volken groot zal zijn?

Zeker, er wordt Zending gedreven en verblijdende verschijnselen zijn er op de Zendingsterreinen niet gering. 't Reukwerk des gebeds wordt ontstoken en de Heere verhoort de gebeden, door Zijn zegen te doen rusten op den moeilijken arbeid.

Maar als we daartegenover letten op de treurige toestanden in Christenlanden, waar 't moderne heidendom hoogtij viert, als we zien op de gebeurtenissen in de Christelijke wereldkerk, als we 't oog vestigen op de schromelijke verdeeldheid der Christenen, waardoor hun kracht, die toch al zoo gering is, nog gebroken wordt, dan gevoelen we dat uitsluitend Gods almachtige genade in Christus in staat zal zijn om deze groote belofte in volkomene vervulling te doen gaan.

Maar hiervan kunnen we ons verzekerd houden. 't Is de Heere der heirscharen, die hier tot tweemaal toe gezegd heeft: mijn naam zal groot zijn onder de heidenen. Zijn Woord is waarachtig! Laten we het kinderlijk *gelooven*. En in dat geloof met bezieling het Zendingswerk voortzetten. Nooit kan het geloof teveel verwachten.

Delfzijl.

Meijering.

Ds. N. Duursema.

Ds. N. Duursema te Nieuw Amsterdam is, gerekend naar de dienstjaren de nestor van de Gereformeerde dominee's in Drenthe. Hij heeft gejubileerd. Den 4den Juni heeft hij zijn veertig-jarige ambtsbediening gevierd.

Ds. N. Duursema.

Aan belangstelling heeft het hem niet ontbroken. Niet alleen zijn Gemeente, die hij al meer dan 27 jaren gediend heeft, heeft hem getoond, dat men zijn arbeid hoog waardeert, maar ook van heinde en ver heeft men laten blijken de bijzondere achting, die hij vooral in Drenthe, maar ook daar buiten, geniet.

Een enkele maal noemt men hem al „de vader van Drenthe”. Gerekend naar den breeden invloed, dien hij in de kerken van Drenthe heeft, dan past die naam hem wel goed. En gerekend naar zijn wijs beleid, dan is die naam ook zeer geschikt. Door heel Drenthe heen, en ook nog verre daarbuiten stelt men prijs op zijn bezonken oordeel en luistert men gaarne naar zijn voorzichtige adviezen. Maar overigens maakt hij nog allerminst een indruk van een bejaard man. Zijn eigen vader leeft nog en als men hem ziet en hoort, dan schat men hem zoo tusschen de 50—60 jaar, nog in volle kracht.

Ds. Duursema beweegt zich op velerlei gebied en in breeden kring. De lijst zijner functies en deputaatschappen heeft een respectabele lengte. Men heeft dat in de pers kunnen lezen. Het Zendingsblad laat dat natuurlijk rusten. Maar wel willen we herinneren, dat Ds. Duursema ook in de Gereformeerde Zending een man van beteekenis is. Het was reeds in 1923, dat de

Generale Synode hem benoemde tot één harer deputaten voor de zending onder Heidenen en Mohammedanen en door elke volgende Generale Synode werd die benoeming herhaald. En in den kring dier deputaten is hij één van de meest invloedrijke mannen. Zijn helderen blik, voorzichtig beleid, bezonken oordeel en vriendelijken omgang worden bijzonder gewaardeerd. Niemand zou hem gaarne missen. We hopen, dat hij met zijn uitnemende gaven nog tal van jaren ook de zending mag dienen. En we zijn dankbaar voor wat de Heere in hem aan de kerken en ook aan onze Zending gaf.

W. B.

Van Zendingsaangelegenheden.

Synodalia.

Ongetwijfeld zal de Generale Synode te Sneek dit jaar zeer belangrijke beslissingen moeten nemen, ook wat betreft de zending onzer Kerken. En daaronder zullen ook enkele nieuwe zaken van groote beteekenis zijn, waarover de Synode zal hebben te oordeelen. En dan denken we daarbij in de eerste plaats aan

De arbeid op Zuid-Sumatra.

Zuid-Sumatra is een geweldig uitgestrekt gebied, eenige malen grooter dan geheel Nederland. Tal van cultuurondernemingen zijn en worden daar gevestigd. Zuid-Sumatra bloeit.

De oorspronkelijke bevolking is er gering in getal. Het is zeer dun bevolkt. Maar er trekt de laatste jaren een stroom van Javanen naar Zuid-Sumatra. Het loopt reeds in de tienduizenden. En onder de Javaansche kolonisten zijn er ook duizenden die afkomstig zijn van Midden Java ten zuiden, het zendingsterrein onzer kerken. Onder die kolonisten zijn ook onderscheidene christenen, die weleer behoorden tot de Javaansche Kerken op ons zendingsterrein.

Reeds heeft de Synode der Javaansche Kerken besloten onder die kolonisten op Zuid-Sumatra te gaan werken en daar een zendingsterrein te bezetten. De Javaansche Kerk te Poerworedjo is aangewezen om daarbij de zendende Kerk te zijn.

Het is zeer verblijdend, dat er zendingsdrang is ontwaakt in de Javaansche Kerken van Midden Java en dat deze jonge Kerken, die nog weinige zijn in getal en finantieel nog zeer zwak, zich opmaken tot Zendingsarbeid op Zuid-Sumatra.

Maar Zuid-Sumatra is zoo verbazend uitgestrekt. De Kerken van Java kunnen maar een klein stukje doen van het groote werk, dat daar gedaan moet worden.

En nu heeft de kleine Holl. Kerk van Palembang gevoeld, dat ook zij daar een roeping heeft. En terecht. Maar het is slechts een kerk van ruim 240 zielen verspreid over een groot deel van Sumatra. Van de meer dan 120000 inwoners van Palembang, waaronder omstreeks 2690 Europeanen, behooren er slechts 78 tot de Gereformeerde Kerk. Toch wil deze kerk gaarne het Zendingswerk onder een deel van de kolonisten aanvatten. Maar het spreekt vanzelf, dat zij dan geholpen moet worden.

De Kerk te Palembang heeft zich gewend tot de Afzonderlijke Vergadering van missionaire predikanten op Midden Java en ook tot de deputaten der Generale Synode voor de Zending.

Breedvoerig is deze uitermate belangrijke aangelegenheid besproken door genoemde vergadering op Java. Betreffende deze bespreking, deelde zij het volgende mede:

Zeër in het bijzonder hield de vergadering zich bezig met de perspectieven van de arbeid op Zuid-Sumatra.

De volgende overwegingen kwamen daarbij naar voren:

1. De nood van het uitgestrekte terrein daar is zoo groot, dat krachtig ingrijpen dringend noodig is;
2. Beroeping van een miss. Predikant voor dit werk moet zeer noodzakelijk geacht worden;
3. De Javaansche Zusterkerken zullen ook met inspanning van al hun krachten slechts een klein gedeelte van dit groote terrein kunnen verzorgen;
4. De Kerk van Palembang kan en mag met de zorg van het overgebleven gedeelte niet worden belast;
5. De arbeid op Zuid-Sumatra moet gezien worden als een natuurlijk verlengstuk van de arbeid der Geref. Kerken op Midden Java ten Zuiden;
6. De eventuele arbeid op Zuid-Sumatra kan dus terecht een beroep doen op den steun van alle kerken, met name van de Generale Deputaten.

De missionaire predikanten van Midden Java zijn dus wel zeer sterk overtuigd, dat een krachtig aanvatten van het werk op Zuid Sumatra zeer noodzakelijk is, en dat daarvoor een eigen missionair predikant noodig is.

Ook de deputaten der Generale Synode zijn van oordeel dat Zuid Sumatra bijzondere perspectieven biedt voor de Zending.

Het spreekt van zelf, dat de kerk van Palembang deze zaak zal brengen op de Generale Synode te Sneek. En dan zal de Synode hierover hebben te oordeelen en te beslissen.

Het is zeer te hopen, dat de Synode een weg moge zien om aan de kerk te Palembang zooveel hulp te bieden, dat zij komen kan tot het beroepen van een missionair predikant voor den arbeid op dat uitgestrekte gebied, dat zij wenscht te bearbeiten.

Madioen.

Ten Oosten van het Zendingsterrein onzer Kerken op Midden Java, grenzend aan het Vorstenland Soeroerakarta, meestal Solo genaamd, ligt de residentie Madioen. Deze residentie, die ruim zoo groot is als Djokjakarta telt een bevolking van bijna 1.200.000 zielen, iets minder dicht bevolkt dan Solo en Djokja. De hoofdstad, die eveneens Madioen heet, telt omstreeks 43.000 inwoners.

Deze residentie Madioen behoort tot het Zendingssterrein van het Nederlandsch Zendeling Genootschap en wordt dus gerekend tot het terrein van de Oost-Java Zending.

Deze zending heeft echter in deze residentie nooit met kracht gewerkt. Madioen heeft den laatsten tijd geen enkel daar gevestigd zendeling gehad. De plaats is reeds geruime tijd vacant en wordt vanuit Kediri eenigszins verzorgd door zendeling E. G. van Kekem.

Nu heeft het Ned. Zend. Genootschap, dat de handen meer dan vol heeft, het zendingsterrein Madioen ter overname aangeboden aan de zending der Gereformeerde Kerken.

Het spreekt van zelf, dat alleen de Generale Synode onzer Kerken kan beslissen of men Madioen zal aan-

vaarden of niet. Artikel 1 der zendingsorde luidt:

Het zendingsterrein van de Gereformeerde Kerken in Nederland wordt door de Generale Synode bepaald.

Ook over deze nog al belangrijke aangelegenheid zal de Generale Synode te Sneek hebben te oordeelen. Reeds is deze zaak in de pers zoowel hier te lande als in Indië besproken.

De deputaten der Generale Synode hebben het advies gevraagd van de Afzonderlijke vergadering van missionaire predikanten op Midden Java, om dat advies met het aanbod van het Ned. Zend. Genootschap aan de Synode voor te leggen.

In haar antwoord sprak deze Vergadering zich uit als volgt:

1. Madioen is een uiterst belangrijk terrein, waar groote mogelijkheden liggen.
2. Het gevaar, dat de roomsche missie hier een wig drijft tusschen Oost- en Midden-Java is zeer acuut geworden.
3. Krachtig aanvatten van het Zendingswerk moet dringend noodzakelijk worden geacht.
4. Overname van dit terrein met handhaving van de bestaande organisatie in Holland achtte de Vergadering echter niet mogelijk.
5. Overname zou in uitzicht gesteld kunnen worden naar het oordeel der Vergadering, indien het in Holland kwam tot een verandering van organisatie en wel in dezen zin:

Utrecht en Gelderland zouden uiteen moeten gaan. Utrecht's Kerken zouden Poerworedjo kunnen blijven verzorgen, terwijl de vrijkomende krachten van Gelderland zouden kunnen worden ingezet in Madioen.

Mocht Poerworedjo voor Utrecht alleen te zwaar blijken, dan zou overdracht van een stuk van dit terrein (het Pakoe-alamschedeel) kunnen worden overwogen.

Het zal een moeilijke vraag wezen, waarvoor de Generale Synode komt te staan.

Eenerzijds heeft de Zending onzer Kerken met de bearbeiding van het terrein, dat wij thans hebben, de handen reeds zeer vol. Voorzichtig beleid eischt wel zeer ernstige overweging eer men tot uitbreiding van het terrein door overname van Madioen overgaat.

Anderzijds staat echter weer de dringende nood eener betere bearbeiding van Madioen, die een haastige afwijzing van dit aanbod zonder dat dit noodzakelijk is, beslist verbiedt.

Wellicht is het nog het voorzichtigst, dat thans de Synode nog geen definitieve beslissing neemt, maar dat eerst alzijdig overwogen worde, of er een weg is te vinden waarlangs de zending der Gereformeerde Kerken Madioen zou kunnen verzorgen.

Moge de Heere aan de Synode ook bij de beoordeeling van deze metterdaad zeer ernstige aangelegenheid wijsheid geven, opdat er geen onberaden beslissing genomen worde.

Santpoort, 30 Juni 1939.

W. B.

Rede van Exc. Dr. H. Colijn.

Te midden van de geweldige moeilijkheden waarmee Exc. Dr. H. Colijn de eerste dagen van Juli had te worstelen, heeft hij toch nog gelegenheid kunnen vinden een uur uit te breken om op het Chris-

telijk Nationaal Zendingsfeest, dat 5 Juli op Raaphorst gehouden werd, een rede te komen houden.

Zijne Excellentie was zoo vriendelijk die rede aan ons af te staan voor het Zendingsblad.

Het is wellicht eenig in de Geschiedenis dat een Minister-president, terwijl hij in de moeilijke bezigheid is een Kabinet samen te stellen, zoo veel belangstelling toont voor de Zending, dat hij naar een zendingssamenkomst gaat en daar gaat spreken.

En het was zeer de moeite waard die rede te hooren. Vooral ook, omdat het nu eens niet een dominee, zendingsdirecteur of zendeling maar een eerste klas staatsman was, die deze dingen sprak.

Stellig zullen de lezers van het Zendingsblad er prijs op stellen die rede in haar geheel te kunnen lezen. We laten ze hieronder volgen. W. B.

De geestelijke behoefte van Indië.

Een paar jaar geleden werd ik uitgenoodigd op het Christelijk Nationaal Zendingsfeest te spreken over de geestelijke behoeften van Indië. Ik was toen verhinderd aan die uitnoodiging gevolg te geven, maar het nu ontvangen verzoek hield een verwijzing in naar het destijds reeds gekozen onderwerp.

Er is ook geen enkel bezwaar om heden te spreken over het onderwerp, waarover men 2 of 3 jaar geleden ook gesproken zou hebben, indien er geen verandering ware geweest. Want al leeft men in Indië snel, zóó snel wijzigen de toestanden zich niet, dat de geestelijke behoeften van Nederland Overzee in 1939 anders zouden zijn dan zij in 1936 of 1937 waren.

Leid daaruit, zoo laat ik er dadelijk op volgen, nu niet af, dat de Tijd heelemaal geen factor zijn zou in den ontwikkelingsgang van het geestelijk-intellectueel leven in Ned. Indië. Want er is, wanneer men een ruimer tijdsbegrip overspant, wel ter dege verschil te constateeren in de cultureele en daardoor in de geestelijke behoeften van Aziatisch Nederland.

Er zijn nu ruim 4 eeuwen verstreken sinds de Westersche, d.i. in wezen de Christelijke, beschaving zich begon te verbreiden van uit West-Europa naar de andere deelen der aarde. Waren er eeuwen vroeger ook al aanrakingen geweest van de landen om de „Oude Wereldzee” met Azië — er zijn zelfs aanwijzingen, dat Romeinsche handelaren tot het veraf gelegen China doordrongen —, dat was bij het begin van de Nieuwe Geschiedenis nog slechts van legendarische beteekenis. Eerst als omtrent de wisseling van de 15e in de 16e eeuw Amerika ontdekt werd en de weg om Afrika's Zuidpunt gevonden is, neemt de ruim 400-jarige periode een aanvang, waarin een deel van het Oude Europa zijn gestadig toenemenden invloed op de overige werelddeelen zou doen gelden.

In de eerste 100 jaren waren het vrijwel alleen Portugal en Spanje, die aanraking hadden gekregen met de landen- en volken van het Oosten; met het Maleische schiereiland, met ons huidige Oost-Indië, met Siam, met Zuid-China en zelfs met Japan. Maar als dan de overgang van de 16e naar de 17e eeuw aanbreekt komen ook Engeland, Frankrijk en Nederland als Koloniale ontginners naar voren en worden de Hollanders de opvolgers van Portugal in den Indischen Archipel.

Die aanraking met de Oost-Indische landen en volken droeg aanvankelijk zoo goed als uitsluitend een

mercantilistisch karakter; het ging vooral om de ontwikkeling van het handelsverkeer ten bate van de koloniseerende mogendheid, het ging om het verwerven van de zoo begeerde tropische producten.

Deze opvatting drukte haar stempel op de verhouding tusschen de Westersche macht en de inheemsche volken. Wel hadden Spanjaarden en Portugeezen er naar gestreefd om, naast behartiging hunner commercieele belangen, ook op het geestelijk leven der indische volken hun stempel te drukken, maar hunne opvolgers, óók de Nederlanders, bepaalden zich althans aanvankelijk, voornamelijk tot de vestiging van handelskantoren, tot het totstand brengen van commercieel contact. En wat in een latere periode aan zendingsarbeid ondernomen werd, was niet van dien aard, dat het algemeen karakter der onderlinge verhouding er in beteekenende mate door gewijzigd werd.

Van een diepgaanden invloed van de Westersche Christelijke cultuur op het volksleven is tot betrekkelijk ver in de 19e eeuw geen sprake geweest. Het leven der indische volken bewoog zich in een eigen cultuurvlak; van een verstoring van dat eigen cultuurleven, van een botsing van dat eigen geestelijk en intellectueel leven met dat van een andere cultuur, kan in die eerste paar eeuwen van onze aanraking met Indië nauwelijks worden gerept.

Dat verandert eerst in den loop van de 19e eeuw, en dan met name in de tweede helft er van. De verbreking van het in eigen cultuur geworteld geestelijk evenwicht, de verstoring van maatschappelijke toestanden en verhoudingen, die eeuwen lang het volksleven beheerscht hadden, riepen het probleem op, dat vooral sinds de laatste halve eeuw om oplossing vraagt en dat ons vandaag voor de vraag stelt, welke de geestelijke behoeften van Indië zijn nu die verstoring, die verbreking van het geestelijk evenwicht niet te weerspreken feiten zijn geworden. Deze feiten liggen op den bodem van alle koloniale problemen, ook van het Nederlandsche.

De eerste stoot tot die ingrijpende veranderingen ging uit van de snelle ontwikkeling der techniek, die eerst een bijna revolutionaire omkeering bracht in het leven van het Europeesche volksdeel en daardoor van lieverlede ook tot openbaring kwam in de inheemsche maatschappij. Op háár beurt riepen deze nieuwe levensverschijnselen onder de inheemsche bevolking tweeërlei levenshouding op. Aan den eenen kant actie in den zin van aanvaarding van het nieuwe en aan de andere zijde reactie er tegen. Zucht tot overneming van wat men achtte de superioriteit van het Westen te zijn deed zich voor, maar stille weerstand tegen den steeds toenemenden invloed van het Westen op het eigen cultuur-leven was niet minder merkbaar.

En als dan de 20e eeuw aanbreekt, dan dragen al spoedig ook invloeden van buiten er toe bij om de spanningen, die er reeds waren, in hevigheid te doen toenemen. Men zag op de Philippijnen een niet te onderdrukken verzet van de inboorlingen tegen het Spaansch gezag; men ziet het Europeesche Rusland de vlag strijken voor het Aziatische Japan; men hoort het gedreun van de Aziatische regimenten die opmarcheeren naar het Westen om deel te nemen aan den Westerschen Volkerenkrijg; en men beluistert ten slotte het luide geproclameerde zelfbeschikkings-

recht der volken. En dan duurt het niet lang meer voor de roep; Azië voor de Aziaten! de beteekenis krijgt van een algemeene uiting van tegenzin tegen Westersche overheersching.

Dit alles is ook aan ons Indië niet ongemerkt voorbijgegaan en daardoor zijn we verzeild geraakt in tal van problemen, die alle hierin culmineeren, dat onder de overheerschte volken in meerdere of mindere mate een afkeer van den Westerschen invloed merkbaar is geworden. En daarbij komt dan deze tegenstelling tot uiting, dat zoowel de beveiliging van eigen cultuur wordt nagestreefd als de aanvaarding van wat de Westersche cultuur te bieden heeft, om door dit laatste te geraken tot, wat als het meest begeerlijke goed wordt gezien: n.l. politieke zelfstandigheid, of althans ruime medezeggenschap in de behartiging van eigen zaken.

De koloniseerende mogendheden worden hierdoor geplaatst voor een bijna onoplosbaar vraagstuk, dat zij nochtans tot oplossing moeten zien te brengen. Omdat die oplossing eisch is van een roeping, die hen onder Gods bestel in historischen zin werd toevertrouwd.

Daaruit volgt reeds, dat men dit probleem niet benaderen kan met alledaagsche oppervlakkigheid. Zeker kan men geen genoegen nemen met de houding van hen, die schouderophalend aan deze nieuwe levenshouding wenschen voorbij te gaan en het woord van Kipling tot het hunne maken, dat het Oosten en het Westen zoozeer van elkaar verschillen, dat die beide elkaar nooit zullen kunnen vinden.

Dat standpunt zou juist zijn als men er mee bedoelde, dat West en Oost niet versmolten kunnen worden tot een organische volkseenheid. Niet alleen, dat dit een grijpen zou zijn naar wat ongrijpbaar is, maar het streven er naar zou zelfs veroordeeld moeten worden. Waar dit standpunt bij velen echter óók insluit het geloof aan de onmogelijkheid van verzoening tusschen Oost en West, elk met behoud van eigen karakter, daar komt onze diepste overtuiging er tegen in verzet en zeggen we omgekeerd, dat we, hoe groot de moeilijkheden ook schijnen te zijn, niet mogen deinzen voor wat we als goddelijke roeping hebben te zien.

De vraag, die nu dadelijk naar voren komt ligt zóó voor de hand, dat we haar nauwelijks hebben te noemen.

Hoe moet men bij dit streven naar assimilatie van twee zoo onderscheiden rassen te werk gaan? Waar is het handvat dat men grijpen kan? Het juiste antwoord op die vraag zal men nimmer vinden indien men niet ziet en voelt, dat men eerst en laatst te doen heeft met een probleem, dat overwegend van geestelijken aard is.

Men kan ongetwijfeld op maatschappelijk en staatkundig terrein niet weinig bereiken door te streven naar verhooging van stoffelijke welvaart, naar verbetering van sociale verhoudingen, naar medewerking van de ingezetenen des lands bij de bestuursvoering. En op al die terreinen is sinds 1870 en vooral na de intrede van de 20e eeuw ook heel wat verricht. Maar dit alles raakt de wortelvraag nog niet, die vooral de laatste kwarteeuw met klemmenden

aandrang om een antwoord roept. Die wortelvraag ligt op ander terrein, op het gebied der geestelijke aanpassing. En wie met die vraag ernst wil maken, zal nimmer kunnen ontkomen aan de klem van het feit, dat we te doen hebben met menschen, die den eeuwenlangen invloed van het Christendom hebben gemist en die religieus aan volstrekt andere invloeden onderworpen zijn geweest.

Bij elke aanraking met de indische volken moet dit op den voorgrond staan, dat we niet zijn in het Noordelijk deel van Europa met zijn hooge technische ontwikkeling en zijn vaak zoo sterk vermaterialiseerd leven, maar dat we zijn in tropisch Azië, onder volken van een geestesgesteldheid die aan onze Westersche geheel vreemd is. Geldt dit in het algemeen van iedere aanraking, in dubbele mate gaat dit op wanneer we de geestelijke instelling dier volken met de onze in nauwer contact willen brengen.

Maar is dit laatste dan zoo noodzakelijk, zoo wordt vaak gevraagd.

Zóó noodzakelijk, zóó onvermijdelijk, dat zonder die geestelijke assimilatie de volle vervulling van onze roeping als koloniale mogendheid zal uitblijven.

Hierin ligt het kernpunt van onze historische taak, dat de drang van het Oosten naar innerlijke verdieping, in tegenstelling tot de sterk materialistische gezindheid en de technische ontwikkeling van het Westen, steeds luider om bevrediging vraagt.

De Westersche invloed heeft in geestelijken zin vaak ontwortelend gewerkt. Het gedachtenleven, in de eigen oorspronkelijke cultuur wortelend, werd door ons verstoord. Ons Westersch neutraal onderwijs b.v. maakt den Oosterling los van zijn omgeving, het bevrijdt hem wel is waar van zijn vaak naïve voorstellingen op religieus gebied, maar... voor wat het op dit terrein ontnam, gaf het niets in de plaats. Wat eertijds den grondslag vormde voor zijn geestelijke begrippen, ging verloren. Verwoest werd wat eenmaal het geestelijk eigendom was, met het jammerlijk gevolg, dat wijzelf de ontworteling in het leven hebben geroepen, over welker gevolgen thans door zoovelen wordt geklaagd.

In de indische volkerenwereld zelf wordt dit óók wel gevoeld. In de wereld van den Islam b.v. getuigt daarvan het streven van sommige vereenigingen — als Mohamadyah — om aan het onderwijs weer een godsdienstigen grondslag te geven. Óók wordt nog wel tot achter den Islam teruggegrepen naar Hindoeïsme en Boeddhisme. Maar, hoezeer dit getuigt van een erkennen van wat aan de opvoeding der jeugd ontbreekt, in dien weg is de oplossing toch niet te vinden, omdat de voorstellingen uit die geestelijke wereld weer niet in overeenstemming zijn met de openbaringen van de Westersche cultuur, die den Oosterling aan alle zijden omringt.

Er is voor het probleem maar één enkele werkelijke oplossing.

Breng aan de indische volken met de Westersche cultuur ook de wortel van die cultuur: het historische Christendom, dat die gansche cultuur draagt. Dit is ook daarom zoo noodzakelijk wijl cultuur en religie voor den Azaat onafscheidelijk zijn. Aanpassing aan de Westersche cultuur — en ze is niet te mijden, ze neemt zelfs met den dag nog toe — zonder de bron van die cultuur, roept een traditieloos wezen

in het leven, dat zonder stuur op de levenszee rondzwalkt. Er is in dien weg ten slotte weinig anders te wachten dan een toenemende verdieping van de kloof tusschen ras en ras, een botsing tusschen Westersche cultuur alleen met de door het Christendom gedragen Westersche cultuur eenerzijds, en aan den anderen kant een verwijdering tusschen hen, die door die Westersche cultuur alleen gegrepen zijn en de massa van de nog aan de oude traditiën vasthoudende bevolking. Ontredde dus naar alle zijden. Alleen het Christendom kan die geestelijke ontredde doen verkeerden in een harmonische ontwikkeling van het proces, dat in Indië gaande is en met den dag in beteekenis toeneemt.

Maar al is daarmee nu het kernpunt van de geestelijke behoeften van Indië aangeduid, dan blijven er toch nog twee vragen te beantwoorden over, die voor de vervulling van die geestelijke behoeften van beteekenis zijn.

De eerste is wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de taak om de inwerking van het Christendom te bevorderen; en de tweede op welke wijze men hierbij dient te werk te gaan.

Op die eerste vraag luidt het antwoord: zending is geen directe Regeeringszaak; het is wel de directe roeping van het Nederlandsche volk, voor zoover dat volk gehoorzaam buigt voor het zendingsbevel van den Christus Gods. Van hoeveel belang de zending ook is voor het maatschappelijk leven, hoezeer een veldwinnend Christendom ook staatkundig van beteekenis is, ondanks dit alles moet de zendingsarbeid buiten de staatkundige sfeer worden gehouden. Alleen zó zal de zending zich mogen verheugen in een rustige ontwikkeling, alleen zó waarlijk ten zegen zijn. Natuurlijk wil dit niet zeggen, dat van de zijde der Overheid onverschilligheid jegens de zending de juiste gedragslijn zou zijn. Zoo zij dit standpunt innam zou zij allereerst haar karakter als Overheid eener Christelijke natie verloochenen en tegelijk het wezenlijke belang der indische volken uit het oog verliezen.

In tweeërlei zin kan de Overheid positief bijdragen tot bevordering van den zendingsarbeid. Ten eerste door wegruiming van belemmeringen aan de Evangelie-verkondiging in den weg gelegd en ten tweede door krachtigen steun te verleen en aan dien arbeid van de zending uitgaande, die overeenkomt met wat de Overheid zelve acht tot hare eigen taak te behooren. Met krantenverpleging laat de Overheid zich in en zoo doet de zending. Het onderwijs in al zijn geledingen heeft de voortdurende aandacht van het Bestuur, maar niet minder beijvert de zending zich om in die volksbehoefte te voorzien.

Reeds het enkele feit, dat de zending op deze terreinen aan de Overheid werk uit handen neemt, dat zij anders zelf zou moeten doen, levert voldoende grond op om te verlangen, dat zij dit deel van den zendingsarbeid helpe bevorderen, door krachtigen financieelen steun.

Sterker nog pleit daarvoor de overweging, dat de resultaten van het zendingswerk op dit gebied en maatschappelijk en staatkundig uitgaan boven die welke door een neutrale Overheid zelf bereikt kunnen worden. Zoals ik reeds eerder opmerkte, werkt elke penetratie van het Westen op het Oosten ver-

storend in. Wij persen als het ware in een betrekkelijk primitieve maatschappij een geheel anders georiënteerd cultureel leven in. De volkspysche en de aloude volksinstincten worden er in den grond door aangetast. Beide, zoowel Overheid als zending, zijn de bewerkers van dezen toestand, maar dit is nu het radicale verschil, dat het Overheids-onderwijs het bij die verstoringen laat, zelfs moet laten, terwijl de zending beproeft, en er óók vaak in slaagt, het verloren evenwicht door een ander te vervangen. Het is om die reden dat, inzonderheid voor het onderwijs, Overheidsteun mag worden verlangd, niet slechts omdat het een stuk Overheidstaak overneemt, doch omdat het zendingsonderwijs om zijns zelfs wil dien steun verdient. Immers het komt in bijzondere mate tegemoet aan een schrijnende geestelijke behoefte, die geboren werd uit den verstorenden invloed van de Westersche penetratie.

Deze opvatting brengt intusschen mee, dat het zendingsonderwijs, wil het slagen in deze ideële zijde van zijn taak, over eene groote mate van organisatorische vrijheid moet beschikken. De vorm, de inhoud van het onderwijs moet zich vrijelijk kunnen aanpassen bij de zeer uiteenlopende toestanden en verhoudingen in de indische maatschappij. En hoewel ik zelf, in een vrij recent verleden, gedurende 4 jaren het Ministerie van Koloniën heb beheerd, zou ik toch niet gaarne getuigen, dat er in dit opzicht geen onvervulde wenschen meer bestaan. Ambtelijke molens malen gemeenlijk heel secuur, maar ook langzaam.

Met dit laatste punt ben ik nu eigenlijk reeds beland bij de tweede vraag, die ik stelde, n.l. bij welke wijze van arbeiden men de beste resultaten verwachten kan voor de voorziening in Indië's geestelijke behoeften.

Men zoekt vóór alles zoo nauw mogelijk aansluiting bij de eigen volkscultuur op het zendingsveld. Schablonen zijn verwerpelijk. Het werk onder de Dajaks van Borneo, de Toradja's van Midden-Celebes, de arbeid op Nieuw-Guinea of Soemba kan niet naar hetzelfde patroon worden opgezet als het werk op Java of onder de Bataks.

Het Evangelie zelf is wel is waar onveranderlijk en stelt aan allen denzelfden eisch, maar als men de zeden uitzuivert van wat onder hooger gezichtspunt ontoelaatbaar is, als men aan het nieuwe Christelijke leven bouwen gaat, altijd moet gerekend worden met de eigen cultuur der volken, waaronder gearbeid wordt. Nimmer worde gestreefd naar de schepping van iets, wat vloeken zou tegen het algemeene cultuureel beeld, dat er reeds is. De veranderingen, die vrucht moeten zijn van het geplante Evangelie van Christus, komen door den tijd van zelf, naarmate de Christelijke levensbeginselen in de opvolgende geslachten dieper wortel schieten.

Toen in de eerste eeuwen van onze jaartelling het Evangelie zijn loop door de wereld aanving, hebben zijn verkondigers evenmin de heidensche cultuur op revolutionaire wijze aangetast. Ze hebben dat Evangelie veeleer gezien als een zuurdeeg, dat gistend op het bestaande cultuurleven inwerkte en daardoor geleidelijk die oude cultuur vervormde tot ons Christelijk cultuurleven, dat — men lette slechts op het verschil in openbaring in de onderscheiden landen — vaak tevens elementen uit de oude volkscultuur.

voor zoover niet strijdig met het Christendom, behouden heeft. Zóó te arbeiden is óók: voldoen aan de geestelijke behoeften van Indië.

Het Christendom grondslag en richtsnoer voor de zedelijke vorming van een door het Westen aangestast Oosten! Dat blijve de roepstem, die het Christelijk volk van Nederland in het belang van Indië steeds in de ooren moet klinken. Met de aanvaarding van die gedragslijn verdwijnen niet alle moeilijkheden; dan wordt met name de botsing tusschen ras en ras niet geheel opgeheven, maar dan worden wel de scherpe kanten ervan afgeslepen; dan wordt wel een vruchtbare samenwerking bevorderd. Immers ook op dat probleem, op de botsing tusschen ras en ras, tusschen cultuur en cultuur geeft het Christendom een eigen visie. Het leert ons, dat het menschelijk geslacht een eenheid vormt, wijl uit eenen bloede geschapen. In de verscheidenheid van ras en cultuur doet het ons echter ook den rijkdom van Gods gedachten met de wereld aanschouwen. Het onderwijst ons toch weer terzelfder tijd, dat er, bij alle verscheidenheid, in Christus noch Jood noch Griek is, dus ook geen Javaan of Nederlander, en het roept ons in het eind ook toe, dat er eenmaal een schare zal zijn uit alle talen en alle volken, die tezaam en eenstemmig den lof zullen verkondigen van den zaligmaker der wereld.

Zoo is dan het Christendom de eenige waarachtige synthese tusschen het Westen en het Oosten, en daarom vindt de vraag naar wat de geestelijke behoeften van Indië zijn haar beslissend antwoord in het zendingsbevel: gaat heen in de geheele wereld, predikt het Evangelie aan alle creaturen! Daardoor alleen kunnen de geestelijke behoeften van Indië worden bevredigd.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Zendingscollectantjes te Aduard.

De collectantjes, die in de gem. Aduard maandelijks de gemeente doorgaan met hun busjes, terwijl de

Zendingscollectantjes te Aduard.

route, welke ze hebben te volgen, door de Pennesse wordt aangegeven. Met veel ijver wordt door hen dit werk verricht.

Gelukkig kunnen we in onze gemeente, hetgeen voor de Soemba-Zending wordt verwacht, gewoonlijk ruimschoots opbrengen, zoodat de opbrengst der busjes in hoofdzaak wordt gebruikt voor Soemba's Hospitaal. Het overschot echter voor de Soemba-Zending.

I. O.

Schetsen uit Soemba.

No. 54.

Gaat u mede een Soembaneesch huis bezoeken?

Zoals u misschien wel eens van een plaatje gezien hebt, staat er boven op het huis een groote punt. Wij zullen straks zien waarvoor. Nu gaan wij eerst op de bank zitten, gemaakt voor de deuren. Het heele huis staat op palen, zoodat wij naar boven klimmen moeten. Op die planken voor de deur zit de familie het liefst. Daar worden de gasten ontvangen met een mandje sirih-pinang; daar maakt de huisheer de scheede van zijn kapmes, daar weeft de vrouw haar kleeren. Daar worden allerlei dingen besproken ten aanhoore van iedereen. Want geheimen zijn moeilijk te verbergen in een Soembaneesch huis.

Maar wij gaan naar binnen, en stappen op een karbouwenhoorn bij wijze van trap om naar de hooger gelegen kamers te komen. Rechts is een deur voor de mannenafdeeling, links is een deur voor de vrouwenafdeeling.

Wij zien in het midden van het huis een houten bak, gevuld met aarde, waar de stookplaats is. Het vuur walmt voortdurend en de rook is een marteling voor de oogen. Maar door de reten van het dak ontkomt de rook naar buiten. Alles wat in huis bewaard wordt, is zwartgerookt. Het is donker in huis, maar door de felle zon buiten dringt er genoeg licht naar binnen om alles te kunnen zien.

Vlak bij het vuur bevindt zich een afdeeling voor vrouwen, welke pas een kind hebben gekregen. Zij moeten een poos vlak bij het vuur zitten en worden met heet water overgoten. Warm water en vuur beschermt tegen allerlei onheilen.

Tegen de wand van het heele huis ziet men afgeschoten hokjes voor de echtparen. Want een Soembaneesch huis wordt niet door één echtpaar bewoond, maar door een heele familie. Die afschutting is niet zoo erg dicht. Op de groote bank in het rechterdeel van het huis slapen de ongetrouwde mannen en mannelijke gasten, in het linkerdeel de ongetrouwde meisjes en vrouwelijke gasten.

Zoo'n huis heeft invloed op het volkskarakter.

Van klein af maken de kinderen alles mede wat er besproken en gedaan wordt. Alle oneenigheden worden besproken door ieder in het huis, want ieder hoort wat er gezegd wordt en ieder heeft er zijn meening over. Vandaar dat men gemeenschappelijk leeft. Men noemt dit vaak communisme, maar dat is het niet. Het is alleen een gemeenschappelijk en openbaar meeleven van alles wat er gebeurt.

Men prijst vaak de gemeenschapszin van de „primitieven". Maar er is niet zooveel gemeenschapszin; alleen maar als men gemeenschappelijke belangen heeft om eigen doel te bereiken. Juist door de openbaarheid in het groote huis leert men ook zijn eigen doel en belangen te verbergen; en krijgt men een

zeer gesloten karakter. Het is heusch niet waar, dat men zooveel voor elkaar over heeft. Maar het gemeenschappelijk belang doet ook veel gemeenschappelijk deelen.

De vorm van het huis werkt ook ruwheid in de hand.

Het kind maakt alles mede, ook wat er gebeurt bij de echtparen, tot het intiemste toe; en dat wat in

Europa angstvallig voor de kinderen verborgen wordt gehouden. Vandaar de vroegrijpheid dezer kinderen. Zij weten van alles en verbazen zich nergens over. Maar aan den anderen kant is veel voor hen natuurlijk en vanzelfsprekend, en daarom minder gevaarlijk dan het voor een ander kind zou zijn, dat telkens tegenover nieuwe dingen komt te staan, waarvan het nog nimmer gehoord heeft.

Het kind leert van jongs af zijn meening te uiten over allerlei en gebruikt uitdrukkingen, welke ons zeer ruw en ongepast voorkomen. Het neemt over wat het dagelijks hoort van de ouderen. En erg fijngevoelig is men meestal niet.

Daar men van jongs af gewoon is alles tezamen te bespreken en tezamen te handelen uit gemeenschappelijk eigenbelang, is het voor de Zending zooveel te moeilijker in die gemeenschap in te dringen. Een enkele, welke Christen wordt, heeft een onverdraaglijk leven; hij wordt dag in dag uit bespot, geplaagd, en staat er als een eenling buiten. En hij heeft nooit geleerd alleen te staan; hij heeft altijd gesteund op anderen.

Daarom komt men er zo moeilijk toe te breken met de familie; men schrikt er van terug en alleen de allersterksten kunnen dat. Als de heer des huizes, het hoofd van de familie, Christen wordt, dan wordt de sfeer in het heele huis anders. Zoo mogelijk moeten daarom geen enkelingen gedoopt worden (zij vallen na jaren lang geplaagd te zijn vaak weer terug uit zwakheid, al belijden zij in stilte nog Christen te zijn), maar heele gezinnen of families. Dan steunt men elkaar ook dagelijks; en worden alle zonden ook openbaar bestraft. Dan heeft het gemeenschappelijke leven in het huis weer zijn voordeel.

De heele familie is één. Men ziet het al aan het groote puntdak; want in die geheimzinnige, donkere koepel wonen de geesten der voorouders, die het heele huis beheerschen. Voorouders en nakomelingen zijn één, want zij wonen samen in één huis, de voorouders boven zien omlaag naar alles wat er in dat huis gebeurt. De vereering van de voorouders kan ook niet anders zijn dan gemeenschappelijk voor alle inwoners van het huis. Niemand kan zich daaraan onttrekken. Zich daaraan onttrekken zou hetzelfde zijn als zich onttrekken aan het familieleven.

En hoe kan een mensch alleen staan? Gescheiden van voorouders en familie?

Wil het Christendom doorwerken en ingang vinden, dan moeten niet alleen enkelingen, maar zooveel mogelijk heele families tegelijk gewonnen worden. Dan kan er gezamenlijk in den Bijbel gelezen worden, en gebeden; dan kan de Goeroe komen om een gemeenschappelijke dienst te houden met alle inwoners des huizes.

Maar een enkeling, als hij in den Bijbel leest, wordt bespot; en dan kan men niet goed meer lezen; als hij bidt, maakt men lawaai of haalt zijn eten weg en dan kan men niet goed meer bidden.

Is er een enkeling die staande blijft, dan is hij wel zéér sterk; maar van de gewone mensch mag men dat niet eischen. Trouwens in Nederland ook niet. De onderlinge gemeenschapsopvoeding behoudt velen, die, alleen staande, zouden afvallen.

P. J. LAMBOOY.

Luidklok kerkje te Anakalang (West-Soemba).

Wat werden we in deze dagen buitengewoon verrast door giften van verschillende zijden! We hadden op zooveel medeleven niet durven hopen en zeggen de geefsters en gevers hierbij zeer hartelijk dank.

We ontvingen van Mevr. B. R.-t H. te L. f 1.—; van Mevr. B. S.-t H. te P. f 1.—; van den Heer D. K. te B. f 2.50; van den Heer J. v. E. te B. f 2.50. Den 18den April ontvingen we een brief, uiterlijk zeer gewoon. We konden echter onze oogen niet gelooven, toen we de brief lazen: „Dankoffer van een blij verlofganger voor de luidklok te Anakalang en de klepel van een te Wanoekaka”, met een briefje van f 100.—. Kostelijk! Zeer veel dank aan den onbekenden gever!

Totaal ontvingen we tot op heden f 142.—. Het geeft ons vrijmoedigheid om tot een bestelling over te gaan.

Verdere bijdragen kunnen worden overgemaakt op Giro 191527 van den Heer G. Luijendijk te Den Haag.

Nogmaals hartelijk dank!

P. J. LUIJENDIJK.

Postadres: Wai Kaboebak, West-Soemba, N.O.I.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

In het jaarverslag over 1938, waarvan in het vorige N^o. het gedeelte is medegedeeld dat over den hoofddienst handelt, vertelt Ds. Korvinus o.m. van de colportage en den schooldienst het volgende.

II.

Colportage.

Een belangrijk onderdeel van het Zendingswerk, dat steeds gerekend wordt tot de Hoofddienst, vormt de colportagearbeid. Ze omvat enerzijds de verspreiding van Evangelisatiebladen, anderzijds de verkoop van Bijbels, Bijbelgedeelten, Bijbelverklaringen en Christelijke lectuur.

Aan het begin van het jaar waren 13 Javaansche en 1 Chineesche colporteur(s) + nog 1 krantenbezorger of blaadjesrondbrenger in dienst. Enkelen vroegen of kregen ontslag, zoodat bij het eindigen van 1938 Keboemen nog 9 Javaansche en 1 Chineesche colporteur(s) + die eene blaadjesrondbrenger, die de schoone naam van Elisa draagt, rijk was. In begin Augustus kwam het verblijdende bericht, dat het Nederlands Bijbel Genootschap in samenwerking met het Britsch en Buitenlands Bijbelgenootschap zou overgaan tot steun aan de colportagearbeid. De noodige gegevens werden ijlings in gereedheid gebracht en opgezonden; de subsidie zou met het 3de kwartaal beginnen. Tot nu toe bleef echter alle bericht uit, zoodat die steun, naar het zich laat aanzien, voorloopig niet effectief wordt.

Iedere maand werden 8500 exemplaren van Mardirahardja en 1000 ex. van Marga-Joewana verspreid. Beide Javaansche Evangelisatie-bladen. Het eerste is gedrukt in Javaansch lettertype en is bestemd voor alle lagen der bevolking, terwijl het tweede in de gewone Latijnsche letter gedrukt is en zich richt tot den iets meer ontwikkelde Javaan. De redactie van beide bladen berust geheel in Inheemsche handen. Van directe vrucht op de verspreiding van deze duizendtallen, b.v. in deze vorm, dat iemand door het gelezene zoo gegrepen wordt, dat hij een dichtsbijsijnde goeroe Indjil opzoekt, daarvan heb ik weinig gehoord. Lectuurverspreiding moet daarop ook niet in de eerste plaats rekenen. In hoofdzaak is haar doel voorbereidend te werken voor de eigenlijke verkondiging van het Evangelie. In dit jaar mochten de goeroe's telkens ervaren hoe het ontvangen van één dezer bladen een prachtige aanleiding werd om binnen te komen bij de menschen en met hen nader te spreken. Vaak worden de bladen uitgedeeld aan de kinderen bij het verlaten van de school. Onder de ouders zijn er velen, die de leeskunst nog niet machtig zijn, en dan door middel van de kinderen de inhoud kunnen hooren. Iedere polikliniek krijgt ook haar eigen aantal, dat of door de mantri of door de eventueel aanwezige goeroe Indjil, aan de bezoekers wordt uitgereikt.

De verkoop van Bijbels, Bijbelgedeelten en Christelijke boeken had en heeft met tal van moeilijkheden te worstelen. De levensstandaard van de bevolking is laag. Iemand die f 15.— in de maand verdient is in de dessa al een heele piet. Daardoor is het niet gemakkelijk boeken aan den man te brengen, of indien het al lukt, dan moet het nog vaak gaan op afbetaling b.v. van 1 dubbeltje per maand. Verder is de bevolking voor een belangrijk deel nog analfabeet. En, wat ook remmend werkt, de menschen zijn gewend hun weinige geld te besteden aan eten, kleeding en de in het dessaverband nu eenmaal verplicht geachte feesten. De doorsnee dessabewoner in ons ressort is heel weinig religieus, d.w.z. hij heeft maar geringe belangstelling voor zaken van geestelijken aard. Bepaalde vraag naar lectuur, zooals de colporteurs die bieden kunnen, bestaat er dan ook vrijwel niet, zoodat aan het verkoopen van ieder boekdeeltje (vaak met een prijs van 5 cent) een heele worsteling voorafgaat om het verkocht te krijgen. Als ge dit u indenkt zult ge toestemmen, dat het niet een louter vreugdevolle arbeid is colporteur te zijn. Hooge eischen zijn aan de colporteurs niet te stellen, gezien ook het geringe salaris, dat zij ontvangen. Toch is het weer niet mogelijk heelemaal geen eischen te stellen. Immers voor velen zijn zij de eerste representanten van het Christelijk geloof, die zij ontmoeten. Wanneer door de colporteurs een valsche of onzuiver Evangelie zou verkondigd worden bij de eerste contact-gelegenheden, zou dit veel schade kunnen toebrengen. Gelukkig heeft Keboemen enkele colporteurs, die aardig ontwikkeld zijn (voor 'n eenvoudige man) en hulpdiensten kunnen verrichten in kleine christen-kringetjes, zoo b.v. Martapawira in de gemeente van Sroeweng. De algemeene leiding berust daar bij de goeroe Indjil van Groedjoegan, terwijl de colporteur onder zijn toezicht en met zijn hulp eens per Zondag „preekt” en een paar catechisaties geeft.

Moge, ondanks de moeilijkheden van deze arbeid,

de omzet van boeken en verspreiding van lectuur gestadig toenemen, en voorbereidend werken tot het rijpen van de oogst in den dag des Heeren!

Schooldienst.

De eigenlijke Zendingsscholen (11 volksscholen en 7 Vervolgscholen en 1 Maleisch-Chineesche School te Keboemen) mochten zich over het algemeen in een kleine groei verheugen. Een viertal Volksscholen staat er nogal zwak voor evenals een tweetal Vervolgscholen. Het Regentschap Keboemen is erom bekend dat het Regentschaps-schoolwezen hier zoo uitgebreid is. In 1938 telde het Regentschap 338 Volksscholen en 43 Vervolgscholen. U ziet dat zijn nog eens andere getallen. Daarbij vergeleken is het Zendingsonderwijs gering van omvang. Daardoor is het ook vaak moeilijk voldoende leerlingen te krijgen, omdat met een lichte drang de kinderen naar de Openbare scholen gevoerd kunnen worden, hetgeen uiteraard ten aanzien van de Zendingsscholen niet mogelijk is. Dit is het echter niet alleen. Het dient eerlijk erkend dat vele Openbare scholen inderdaad beter gehuisvest en beter verzorgd zijn dan sommige scholen der Zending. Ook deze factor spreekt mee. De Volks- en Vervolgschool te Groedjoegan kregen zóóveel leerlingen, dat ernstig gedacht moet worden aan het bouwen van een nieuw lokaal of een nieuwe 2-klas-sige school. Als de stroom van leerlingen blijft aanhouden, dan zal met 1 Augustus 1939 een noodmaatregel moeten getroffen worden om de kinderen onder te brengen en tegelijk het plan beraamd moeten worden tot bouwen.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Jaarvergadering van de Vereeniging voor den Medischen Dienst op het Zendingsterrein van Utrecht en Gelderland.

Bovengenoemde vereeniging is ons allen een goede bekende. Met dankbaarheid hooren we telkens van haar trouwen arbeid, speciaal voor de linnenkast van ons zendingsziekenhuis te Poerworedjo. Het hulphospitaal te Koeto-Ardjo zal daar ook wel zijn deel van krijgen.

Op 7 Juni l.l. kwam onze vereeniging te Ermelo in jaarvergadering bijeen, nu voor de 33e maal. Meer dan 100 dames teekenden de presentie-lijst. Het was weer een goede opkomst. Enkele waren als gasten tegenwoordig, o.a. de vader van onzen mission. pred. Dr. J. v. d. Linden.

Ds. Adriaanse, de adviseur der vereeniging, opende om 3 uur de vergadering, verzocht te zingen Psalm 89 : 7, en las daarna Openbaring 7 : 9—17 voor. „Gij zult wel reeds gevoeld hebben,” zeide hij, „waarom ik U verzocht dit Psalmvers te zingen en daarop U dit deel uit het boek der Openbaring voorlas, ons sprekend van de gezaligden, dié juichen voor het Lam. Ik deed dit met het oog op het feit, dat onze

presidente Mevr. Bos—Keulemans, zoo onverwachts aan haar familie en ook aan onze vereeniging is overvallen. Haar naam staat nog onder de oproep tot deze vergadering. En nu is zij reeds niet meer."

Ds. A. wees er op, dat Mevr. Bos bijna 33 jaar lang, van af de oprichting der vereen., haar voorzitter is geweest, en dat zij die taak altoos vol liefde voor de Zending heeft vervuld. Zij leefde inderdaad voor de Zending. Zoo blijft zij een lichtend voorbeeld voor ons allen. Moge onze Vereen. in haar geest getrouw blijven voortarbeiten.

Ds. A. ging daarna voor in gebed en droeg vervolgens de leiding der vergadering over aan Ds. van Halsema, één der predikanten van Ermelo. Vooraf heette hij nog Dr. Verhagen van Solo welkom en dankte hem voor zijn bereidwilligheid, om hier op te treden in de plaats van Ds. Merkelijn, die door ongesteldheid verhinderd was te komen.

Bij het punt: ingekomen stukken, leest de secretaresse een gedeelte van een brief uit Indië, waarin met blijdschap de doop wordt vermeld van 22 volwassenen en kinderen: een zeldzaam rijk gebeuren op ons terrein. Ook hooren we van 3 Kerstfeestvieringen in onze ziekenhuizen. Te Koeto-ardjo vooral maakte het samenzijn een diepen indruk.

Daarna brengt de secretaresse, Mevr. van Manen—Visser het jaarverslag uit. Ook zij gedenkt het plotselinge heengaan van de presidente onzer vereen. Een zeer werkzaam leven werd hiermee afgesloten. Met bewonderenswaardige activiteit heeft Mevr. Bos den arbeid gestimuleerd en tot voortdurende uitbreiding gebracht. Drie en dertig jaar lang gaf zij ons krachtige, welbewuste leiding. Aan ons de roeping, dit werk trouw voort te zetten. Van Hem, die de ontslapene sterkte gaf, verwachten wij de kracht om in den weg onzer roeping te volharden.

Nog een ander bestuurslid ontviel ons dit jaar, Mejufr. C. van Rijn, die, hoewel slechts korten tijd, onze vereen. met haar rijke gaven in toegewijde liefde heeft gediend.

Nu overgaande tot den in den loop van het jaar verrichten arbeid verhaalt het verslag, dat door Utrecht 2 keer een kist verzonden werd met een totalen inhoud van 918 stuks goederen; uit Gelderland ging eerst een voorraad van 1754 stuks naar Poerworedjo en daarna nog een goed gevulde kist tot het respectabele gewicht van 240 kilo.

Nieuwe naaikransen ontstonden te Zeist en te Eefde. Te Breukelen is er één in wording. De beide knipcommissies moeten in stevig tempo werken om alle kransen van het noodige materiaal te voorzien. Gelukkig kon weer aan alle aanvragen uit Indië voldaan worden.

De Kerstkist werd dit jaar door Gelderland verzorgd onder leiding van Mevr. Talsma-Pel te Oosterbeek. Zr. Strijker berichtte de goede ontvangst van deze kerstgave, en vertelde van de groote vreugde, daardoor aan vele gezinnen bereid.

In de provincie Utrecht mocht onze propagandiste Mejufr. Mulder meerdere malen successen boeken. Speciaal Breukelen en Maartensdijk werden door haar bearbeid; ook andere plaatsen zijn nog in bewerking.

Voor Gelderland is nu ook een geschikte propagandiste gevonden, zoodat we in deze provincie eveneens op groei mogen hopen.

Zr. Strijker keerde September 1938 naar Poerwo-

redjo terug. Vooraf werd er ten huize van Mejufr. v. Deth een afscheidsbijeenkomst gehouden, die door allen zeer op prijs werd gesteld.

In 1935 en 1936 waren de aanvragen uit Indië ietwat teruggelopen. Maar thans valt duidelijk een stijging waar te nemen. Het aantal opgenomen patiënten neemt gestadig toe; bedraagt de laatste maanden ongeveer 300 per dag. Een spoorslag voor ons allen om krachtig voort te werken, vertrouwend op de hulp van Hem, Die ons tot dezen schoonen arbeid wilde roepen.

Met dank aan de secretesse voor dit verslag en al haar verdere arbeid gaan we nu over tot:

het jaarverslag van de penningm.esse, Mejufr. Zr. v. Andel. In 1938 ontving ze uit Utrecht aan contributies f 1350.—, aan giften f 12.—. Uit Gelderland f 1228.— en f 34.—; tot een totaal bedrag van f 2624.—. Daartegenover staat een bedrag van f 1808.— aan uitgaven. Er is dus een saldo in kas. Dat lijkt gunstiger dan het in werkelijkheid is. Want er zijn nog uitstaande rekeningen. Als die betaald zijn, is de kas ledig. Gelukkig kon ook dit jaar aan alle finantieële verplichtingen worden voldaan. We zijn daarover met de penningm.esse hartelijk blij, en danken haar voor haar kundig beheer.

Na de gezellige pauze hooren we nu Dr. Verhagen, directeur van het ziekenhuis te Solo, over de medische zending. Hij schetst haar als Evangelie-verkondiging door de daad, naast en in levend verband met de prediking door het Woord. Ook constateert hij met vreugde de groeiende populariteit der med. zending onder de inheemsche bevolking.

Daarna overgaande tot het werk te Solo, vertelt hij 1e hoe men daar werkt (een groot centraal Ziekenhuis met 20 dorpspoliklinieken); 2e hoe dit werk zich sinds 1912 uitbreidde (er zijn thans 6 doktoren aan verbonden en in totaal 250 Jav. medearbeiders); welke zegeningen geschonken werden.

Deze toespraak leidde tot een opgewekte gedachtenwisseling, o.a. over de nazorg der ontslagen patiënten; de houding, van Mohamm. kant aangenomen tegenover ons medisch werk, de al- of niet medewerking der Jav. machthebbers en dergel. kwesties meer.

Dr. Verhagen deelt mede, dat Dr. Flach een ingrijpende operatie moest ondergaan. Gelukkig is alles zeer naar wensch verlopen. De patiënt is thans met Mevr. in het buitenland, om nog een flinke rustkuur door te maken.

Dr. V. ontvangt voor alles den welverdienden dank der vergadering.

Hierna spreekt Ds. van Halsema een slotwoord. Aansluitend op het pasgevierde Pinksterfeest wijst hij er op, hoe de Heilige Geest begint met te dringen tot de Evangelie-prediking (Handel. 2); maar aanstonds daarop (Handel. 3) bezielt tot liefde-arbeid, waardoor het beeld van Christus op het terrein van het menschelijk lijden tot openbaring wordt gebracht. Ook wat Handel. 9 verhaalt van Dorcas' veelvuldigen liefdedienst toont ons de voortgaande werking van den Heiligen Geest. Hij doe de schoone vruchten van dien liefdedienst ons op het Zendingsterrein in rijke mate aanschouwen.

Nadat gezongen was Ps. 86 : 5 sloot Dr. Verhagen deze recht aangename jaarvergadering met dankgebed.

L. N.

De strijd om de zielen der menschen.

Onderstaand schrijven, komend van een Javaansche onderwijzeres te Poerworedjo, werd eenigen tijd geleden aan de Geref. Meisjesvereenigingen in Utrecht en Gelderland toegezonden.

Ik ben overtuigd, dat het ook gelezen en ernstig ingedacht behoort te worden door alle ouderen en jongeren in onze kerken, wien de zaak van het Koninkrijk Gods op Midden-Java ter harte gaat.

Daarom vragen we er een plaatsje voor in het Zendingsblad. Het zij voorspoedig bij het zoeken van liefdevol begripen van en meelevens met den nood van de Javaansche vrouwenwereld.

Wat zijn we in dit goede land toch bevoorrecht. Wij belijden Jezus' Naam; en een kring van liefhebberende familieleden verheugt zich met ons; sterkt en bemoedigt ons.

Hoe geheel anders de vrouwelijke jeugd op Midden Java, waar Mejuffr. Lukas hierover schrijft.

Lieve Zusters,

Een stralende dag vol zon en vrolijkheid!

Tot in de uiterste hoeken was ons klein Javaans kerkje bezet. Het wemelde er van kinderen, groot en klein. Jong en oud zaten in rijen op banken naast elkaar. Hun gezichten droegen de onmiskenbare tekenen van verwachting en blijdschap. God had deze dag tot een dag van wonder-grote heerlijkheid gemaakt: nieuwe leden had Hij aan Zijn gemeente toegevoegd.

Op de voorste bank zaten stil en ootmoedig drie jonge meisjes, alle leerlingen van onze Christelijke Huishoudschool. Twee zouden er gedoopt en één belijdenis afgenomen worden. Op hun jonge gezichten stonden rust en kalm vertrouwen te lezen. Ik keek naar ze; iedereen keek naar ze en menigeen in die overvolle ruimte giste naar de moeilijkheden, die hun groote stap met zich meebracht. Christus geeft Zijn kinderen niet zonder strijd het kindschap Gods. Wisten deze twee jonge meisjes wel, wat ze deden?

De prijaji-stand, dat is onze Javaanse adelstand, zou hen bespotten, hen de rug toekeren misschien. Het zou hen thuis en elders menige onvriendelijke bejegening brengen. Vader en Moeder, zij het al niet streng Mohammedaans, toch bijna altijd afkerig van het Christendom, en hun dochter een Christin! Zou er groter tegenstelling denkbaar zijn in de Javaanse wereld? Ik zag hun jonge hoofden gebogen — een Javaans meisje doet dat altijd in haar grote ogenblikken — en in mij kwam een grote eerbied voor Christus' macht en wijsheid. Zulke jonge meisjes gebruikte Hij om de wereld de boodschap te brengen, dat Zijn Koninkrijk, ondanks alles, toch komende is. Ik heb hun „ja" gehoord, zacht en schuchter, omdat wij in gezelschap niet loud mogen praten, maar toch met niet minder overtuiging dan het antwoord van onze Hollandse zusters voor haar gemeente. Het was een heuglijke dag en ieder, die Christen is in Poerworedjo, was blijde met de blijden. Het waren de eerstelingen van onze Christelijke Huishoudschool, daarom steeg er in menig hart naast het dankgebed tot God de bede op om meerder liefde, meerder wijsheid, en groter oogst.

Doch Zusters, dit is één van de weinige gevallen met een gunstige afloop. Ontelbare keren ontwikkelt het zich op een gans andere manier. Kent U het verhaal van het Javaanse meisje, dat trouwen moest

om haar leven te redden. Het was ook een prijajimeisje, van haar zesde jaar af op een Christelijke school geweest. Toen ze in de hoogste klasse van de Christelijke Huishoudschool zat, legde zij belijdenis af van het Christelijk geloof en volgde den Heere Jezus, tot grote ergernis van haar familie. Men probeerde haar te overreden met lieve woorden, dreigde met algehele verloochening, niets hielp, het meisje klemde zich vast aan haar nieuwe Meester. Zoo was de toestand op school. Ongelukkig echter was het schooljaar gauw voorbij, het meisje moest uit het internaat weg en thuis komen. Toen pas brak de volle maat van hun toorn los. Men begon met mooie beloften, daarna met haar links te laten liggen, uitlachen en bespotten. Kent U dat, Zusters, die fijne speldeprikjes, die toch zo kunnen wonden? Het eens zo gezellige thuis was voor het meisje in een hel veranderd. Ze schreide tranen dag aan dag en bad om sterkte en lijdzaamheid. Dit alles greep haar gestel, dat toch al niet zo sterk was, zo aan, dat de ziekte, die ze vroeger al gehad had, n.l. t.b.c., zich in hevige mate herhaalde. Plotseling kwam er nu een man, die haar hand kwam vragen. Het was voor haar een aanlokkelijk en vererend aanbod. Weg van huis en een nieuw leven in. Helaas, de man was mohammedaan en wilde van geen andere godsdienst weten. Het meisje weigerde te trouwen en samen te leven met iemand, die niet één met haar was in geloof. Dit dreef de familie tot het uiterste. Eén broer van haar ging zelfs zo ver, dat hij met een revolver vlak voor haar bed ging staan en deze woorden zei: „als je niet toestemt om te trouwen, is er morgen een lijk". Toen is ze bezweken en trouwde ze den haar opgedrongen man. Intussen was haar ziekte verergerd, pijnen bleven haar niet bespaard, het was duidelijk, dat het einde nabij was. Toch toonde de familie zich onvermurwbaar. Alleen de dokter mocht af en toe komen kijken, verder werd geen enkele geloofsgenote toegelaten. Ze stierf te midden van haar boze familieleden, maar haar sterfen was een ingang tot een heerlijk leven. Zou ik zeggen „arme zuster, die zo voor haar Heiland moet lijden", nu ik aan haar heerlijkheid denk? Neen! Wel denk ik aan die familie, die zo in duisternis leeft, dat ze niet het Licht kunnen onderscheiden. Er zijn er nog zo velen in ons land, voor wie de Zon der Gerechtigheid nog niet is opgegaan.

Vervelen U niet, Zusters, al die verhalen van Uw Javaanse geloofsgenoten? Ik wil U zo graag warm maken voor de arbeid onder onze meisjes. Heeft U nog tijd voor het volgende geval, dat zich vlak in mijn nabijheid heeft voorgedaan? Ditmaal was het een onderwijzeres aan een Christelijke school. Ze kwam uit een adellijke, ontwikkelde familie en toonde al heel gauw openlijk haar belangstelling voor het Christendom, die tenslotte uitgroeide tot een grote liefde voor den Heere Jezus. Ze dacht aan belijdenis doen, maar wilde de groote stap niet doen zonder medeweten van haar familie. De brief, waarin ze haar voornemen bekend maakte, werd verzonden, en daarmee was ook haar rust weg. Want, haar Moeder was inmiddels gekomen, en wie zal zeggen, welke geheime beïnvloeding er toen heeft plaats gehad. Ze werd angstig en benauwd met dat gevolg, dat het vertrouwen op den Heere Jezus haar hoe langer hoe moeilijker viel, hoezeer ze ook worstelde. Haar

moeder speelde de rol van slachtoffer en deed niets anders dan huilen. Dit bracht het meisje geheel en al in de war. De grote vacantie brak aan; ze wilde niet van uitgaan naar de familie weten, bang als zij was om overreed te worden. Toch is alles anders verlopen. Een telegram naar het heette van ernstige ziekte van een der familieleden, werd aan de Moeder verzonden, die nu, gesteund door haar andere dochters, handelend optrad. Ze dwong het meisje in een auto plaats te nemen en „ontvoerde” haar naar de stad, waar de overige familie woonde. Binnen een week was ze verloofd met een man, die ze tevoren nooit gezien had, en diende ze tengevolge daarvan haar ontslag in. Het schijnt dat ze haar Heer heeft losgelaten; moge het toch zijn, dat Hij haar niet heeft losgelaten. De verloving raakte na een maand of twee af. Ze hervatte haar taak als onderwijzeres en vond werk aan een Mohamadiyah-school. Dit is een onderwijsinstelling, die uitgaat van de Mohammedaanse beginselen, zoals onze scholen van de Christelijke.

Is dat niet droevig? Zo zijn er nog meerder gevallen op te noemen: meisjes, die kiezen moesten tussen hun verloofde en de Heere Jezus; meisjes, die, zo groot als ze waren, geslagen werden om Zijns Naams wil, en soms bezwijken. Al maar door aandringen, soms bij dag en bij nacht, vergt zo veel van de krachten. En het Javaanse meisje is nog zo gewend, stuk van de familie te zijn en dus maar in alles te volgen. Zij kan zo'n grote weerstand nog haast niet bieden. Vervult dit alles Uw hart niet met onzegbaar medelijden? Hoe zal de Heer wenen om zulk een wanbegrip en zulke dwalingen! Zullen wij daarom, Zusters, niet ijveren om de mensen tot het Licht te brengen? Ik weet, dat de meesten van U nooit in Indië zullen komen, laat staan, bovengenoemde gevallen van nabij mee maken. Het verhindert U

niet, ons de helpende hand toe te steken. Zeg niet: „Indië is zo ver en onpersoonlijk”. Al het lijden om Christus gaat elke Christen aan. Laat een Javaanse het U mogen zeggen: er is buiten de liefde nog één ding, dat afstanden kan overbruggen en verschil van rassen kan doen verdwijnen. Dat is het gebed. Mijn zusters op Java en overal in Indië roepen U toe: „Bid voor ons, dat wij overwinnend uit de strijd mogen komen”. Als blank en bruin zich daarin verenigen, zal de hemel bestormd worden en God Zijn zegen ons niet onthouden.

Er wordt hier veel gedaan tot verbreiding van het Evangelie, ook onder de meisjes. Ook in Poerworedjo is men tot de oprichting van een Christelijke Huis-houdschool gekomen, omdat men de noodzaak ervan inzag, de meisjes de weg tot de Heiland te wijzen. God heeft de arbeid gezegend, twee van de leerlingen hebben Christus beleden; voorwaar een schoon begin. Hiermee mogen we echter nog niet tevreden zijn; er wordt om groter oogst gebeden. Hierin kunt U ons helpen. U kunt ons helpen door Uw voorbede en Uw steun. Wie zal ons beschamen, als we dit U, in vrouwen op God, durven vragen?

Van Uw bruine zuster uit het
verre zonneland,
MAWANTOESIH LUKAS.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord.

De Kerk van Sragen.

Gods molens malen langzaam, maar **ze malen**.
De bodem van Sragen — aan de voet van de

De Kerk van Sragen.

Lawoe, in het Oosten van het gewest Soerakarta — is hard. En de harten van de Sragenaars zijn nog harder. Maar Gods molensteen vernalen, langzaam maar gestaag, de hardste rotsbodem tot een vruchtbare akker, waarin het zaad ten slotte welig wortel schiet!

De Javaansche Gereformeerde Gemeente van Sragen heeft, na vele jaren van biddend verlangen, haar kerk gekregen. De kleine luyden die de Gemeente vormen, spaarden uit hun smalle beurzen — U weet niet hoe smal! — halve cent bij halve cent en zoo hadden ze eindelijk een bouwfonds van een f 600.— bij elkaar.

Uit Holland kwam een f 400.—. En de Hollandsche Gereformeerden te Solo stelden de Zending, middels een Zendingjubileumgift, in staat het ontbrekende bedrag aan te vullen.

Op Hemelvaartsdag werd de kerk in gebruik genomen. Met groote vreugde en dankbaarheid! En een van de sprekers uitte de wensch, dat het kerkgebouw lekas terlaloe ketjil zou worden, veel en veel te klein, zoodat een nieuwe kerk zou moeten worden gebouwd!

En dat gebeurt, U zult het zien! Gods onwonderstandelijke Geest raast op Gods tijd als een stormwind over de wereld en beukt alle hoog verzet terneer. Nooit kan 't geloof te veel verwachten!

De kerkeraad van Sragen verzocht deze photo in het Zendingsblad te plaatsen, als bewijs van zijn „duizendvoudige” dank aan de milde gevers in Holland.

In 1936 — U weet het misschien nauwelijks meer — collecteerde ik, door circulaires en enkele spreekbeurten, voor dit doel in Holland. Alle milde gevers van toen — speciaal die te Winschoten, Hollandsche Veld en Grijskerke (Zeel.) — hartelijk dank. En alle collega's — schoolhoofden, die een postwisseltje stuurden, de groote dank van Sragen.

Hiernaast het kerkje, waarin Uw bouwsteentjes gemetseld zijn. Maakt geven niet rijk?

En nu dat kruis nog. Boven op het dak. Roomsche zegt U? Neen, maar in dit teeken zal Christus ook Sragen voor zich winnen!

Onlangs was er een Predikant die in een vreemde stad moest spreken. Aan den koetsier gaf hij order: „naar de kerk.” „Welke kerk,” vroeg de koetsier: „tjap soetji atau tjap ajam laki” — merk heilig of merk de haan. „Tjap soetji” zei de Dominé, in groote overtuiging. Hij werd naar de Roomsche kerk gebracht, want op de Gereformeerde kerk stond een weerhaan, dus „tjap ajam laki”.

Daarom vindt Sragen dat kruis op zijn plaats!

Solo, 15 Juni 1939.

D. SAATHOF.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid.

Examen in de zendingsvakken Ds. J. Verkuyl.

Wanneer in onze Kerken een Dienaar des Woords beroepen wordt als missionair predikant, dan moet hij eerst een studiegang in de speciale zendingsvakken doorloopen, en de vruchten van die studie toonen op een kerkelijk examen.

Dat is goed en noodig, want, wanneer iemand eenmaal in de zendingspraktijk is, ontbreekt hem in den regel de tijd om zijn aandacht aan zulke bijzondere, diepgaande en veelomvattende studiën te wijden.

Wie met degelijke kennis gewapend tot het arbeidsveld komt, staat niet ongewapend in den geestelijken strijd, maar hij heeft zijn pijlkoker met scherpe pijlen gevuld, en hij is bedreven in de hanteering der wapenen.

Het is onze eer als Gereformeerde Kerken, dat wij niet maar zendelingen uitzenden, die een zekere opleiding genoten hebben, doch het radicaal van Dienaar des Woords missen, doch dat wij naar Indië mannen zenden, die volledige bevoegdheid hebben, na studie aan een Hoogeschool, om het Woord en de sacramenten te bedienen.

Maar zelfs daarmee zijn we niet tevreden.

Wij verlangen van onze missionarissen een breede aanvullende studie in alles wat voor hun zendings-taak noodig is: theorie der zending naar gereformeerde beginselen, kennis van land en volk, van religie en cultuur in Indië, kennis van de elenctiek in verband met de pseudo-religies, en van de geschiedenis der zending, vooral die van de Gereformeerde Kerken. Eerst wie van al deze speciale wetenschappen voldoende kennis heeft vergaderd, kan met vrucht tot den arbeid ingaan.

Aan het eind van den voorbereidingstijd wordt dan een examen in de Classis afgelegd. Als examinator fungeert daarbij de commissie, door de Generale Synode aangewezen. Deze broeders behooren natuurlijk tot den Generalen Staf van ons Kerkleger.

Dinsdag 6 Juni hebben wij de eer gehad hen op de Classis Rotterdam te ontvangen om het examen in de Zendingsvakken af te nemen van onzen beroepen missionaris Ds. J. Verkuyl, die de opvolger zal worden van onzen Dr. Esser.

Aanwezig waren Prof. Dr. C. van Gelderen, Prof. Dr. J. Ridderbos, Prof. Dr. G. M. den Hartogh en Ds. W. Breukelaar.

Het was een genot dit examen bij te wonen.

Niet alleen om de wijze waarop gevraagd werd, maar vooral ook om de wijze waarop geantwoord werd. Er was niet één vraag, waarop de examinandus het antwoord moest schuldig blijven, en zijn uiteenzettingen gaven blijk van zoo diepgaande studie, van parate kennis en van verrassende gemakkelijheid om rustig en beheerscht te antwoorden, zoodat allen die aanwezig waren met groote voldoening, bewondering en dankbaarheid op onzen collega zagen, die tot zulke prestaties in staat was, en zoo eenvoudig bescheiden tegenover de grootvorsten in het rijk der wetenschap zat, alsof het heel gewoon was dat hij zóó antwoordde.

Het is toch zoo heerlijk en vertroostend als we mogen opmerken dat God arbeiders in Zijn wijngaard uitzendt, die met rijke gaven door Hem gesierd zijn.

Laten wij dan maar dankbaar zijn dat wij nu weer zulk een broeder met uitnemende capaciteiten mogen uitzenden. De examinatoren gaven bij monde van Ds. Breukelaar den bekenden zendingsspecialist, het eervol getuigenis, dat, als er bij een kerkelijk examen cum laude gegeven kon worden, Ds. Verkuyl dit praedicaat stellig zou hebben ontvangen.

Zijn arbeid, reeds onder de vreemde Oosterlingen verricht, heeft hem een prachtige praktische scholing gegeven.

Zoo is dus de weg van onzen beroepen missionaris tot dusver voorspoedig gemaakt.

Moge hij straks al de gaven van hoofd en hart, die hij van den Heere ontving, dienstbaar stellen op ons zendingsgebied, tot de komst van het Koninkrijk Gods.

M.

Uit de Rott. Kerkbode.

De Zendingsmeisjes te IJsselmonde.

De Zendingscommissie te IJsselmonde heeft een groep flinke Zendingsmeisjes, die uitstekend hun best doen. De Commissie is bijzonder over haar collectantjes tevreden. Zij helpen trouw opdat de Kerk van IJsselmonde bijeen bringe wat van haar voor de

De Zendingsmeisjes te IJsselmonde.

Zending verwacht wordt. En zij doen het met lust. Achter het zevental jonge dames staat op de foto de 2e Voorzitter der Commissie.

W. B.

Verslag over het Schooljaar 1937—1938 van de Christelijke Lagere Nijverheidsschool „Mardi Kenja" te Poerwokerto.

Dit schooljaar begonnen we met een nieuwe leerkracht, Mej. Gouw Hong Nio, die de lessen van Mej. Deelken moest overnemen. Mutatie van personeel is gewoonlijk niet prettig, maar we zijn toch heel blij, dat Mej. Gouw bij ons gekomen is, en we hebben in het afgelopen jaar buitengewoon prettig samengewerkt.

Het aantal leerlingen bedroeg 21 plus twee Mulomeisjes. De derde klas bestond uit 4, de tweede uit 12 en de nieuwe 1ste klas uit 5 leerlingen. In den loop van het jaar zijn er 5 meisjes weggegaan, maar daar zijn weer drie anderen plus één Mulomeisje voor in de plaats gekomen.

De examens zijn bevredigend verlopen. De meisjes van de 3de klas slaagden allen voor het einddiploma en het diploma costuumaaien. Van de 2de klas is

één meisje voor het huishouddiploma gezakt, maar de anderen slaagden gelukkig.

Daarna hebben we weer onze jaarlijksche tentoonstelling gehouden. Ondanks den regen waren er toch veel bezoekers. Ook de Resident en zijn echtgenoot waren aanwezig.

Het eerste bijzondere feit in dit schooljaar is geweest het bezoek van Mej. den Beste namens de inspectrice. Tot mijn spijt was ik niet aanwezig tijdens haar bezoek, daar ik in Djocja was voor een vergadering van de Chr. Huishoudscholen. Daardoor kon ik dus geen uitleg geven van een paar dingen, die door Mej. den Beste verkeerd beoordeeld waren. Haar algemeen indruk was dat er nog netter gewerkt kon worden.

31 Januari verliet Mej. Kawarti ons, daar zij ging trouwen. In haar plaats benoemde het Bestuur Mej. Wielenga, die 24 Maart arriveerde. In die tusschen-tijd werden de lessen van Mej. Kawarti waargenomen door Me. Soekapti.

Heel blij waren wij allen over de komst van Mej. Wielenga. Het was dan ook in alle opzichten een groote verbetering.

In de eerste plaats natuurlijk voor de lessen. Mej. Kawarti had den laatsten tijd maar 14 lesuren, terwijl Mej. Wielenga een volledig lesrooster heeft. De fraaie handwerklessen zijn nu natuurlijk veel beter dan vroeger en ook wijdt Mej. Wielenga zich met enthousiasme aan de Alg. ontwikkelingsvakken, die wij nu saam deelen. Behalve voor de school is zij ook voor het internaat een groote aanwinst door haar vroolijkheid en levenslust.

Door de komst van Mej. Wielenga moesten we tot onze spijt Mej. Esser missen, daar het anders te duur werd en bovendien waren Mej. Wielenga en ik wel in staat die lessen over te nemen. Dat was dus ons tweede afscheid.

Aan het eind van het jaar wachtte ons nog een derde. Mej. Soekapti, die in het bezit is van een acte voor fröbelen, wilde liever lesgeven dan voor de huishouding zorgen. Zij nam dus tegen 1 Juli ontslag, omdat ze dan vrij was om te solliciteeren.

Ook het internaatleven is heel voorspoedig geweest, geen bijzondere ziekten of andere wederwaardigheden. Onze jaarlijksche feesten hebben we weer met veel genoegen gevierd en we zijn ook heel wat keeren samen uit geweest.

De correspondentie met de oud-leerlingen gaat ook geregeld door en ongeveer 25 van hen doen nog mee aan de oud-leerlingenbibliotheek, die op het oogeblik door Mej. Wielenga verzorgd wordt. Gelukkig blijkt steeds weer, dat de meisjes met veel dankbaarheid aan hun schooljaren terugdenken en uit veel brieven kan ik ook opmaken, dat zij ter harte nemen, wat ze hier geleerd hebben in geestelijk opzicht. Laten wij steeds den Heere bidden of Hij onze meisjes tot zich wil trekken, want dat is immers het doel van ons werk.

H. M. KING.

Zending van de Hollandsch-Gereformeerde Kerk te Medan.

De Kerk te Medan zond een verslag van haar Zendingswerk onder de Javanen op Oost-Sumatra.

Aan dat verslag is het volgende ontleend.

De foto laat ons zien de kring der Hollandsche en

Javaansche Christenen, zooals die bijeen was op het Kerstfeest 1938.

In het midden tusschen de Holl. predikanten Ds. C. Mak en Ds. E. de Jong zitten de beide Javaansche predikanten Mardojo Dhanoepuranoto en Samuel Tjokrasoesilo.

W. B.

Weleerwaarde en Eerwaarde Heeren en Broeders, Onder dankzegging voor de genoten finantieele ondersteuning en ter motiveering van onze navolgende vernieuwde aanvraag om subsidie bieden wij U beleefd het onderstaande verslag aan van het zendingswerk onder de Javanen ter Oostkust van Sumatra.

Gemeente van Christen-Javanen.

Formeel kan van een „gemeente” nog niet gesproken worden, daar de kerngroep te Medan nog niet geïnstitueerd is. De leden zijn tijdelijk ingeschreven bij de Hollandsch Gereformeerde Kerk. Wel wordt op instituteering aangestuurd, doch het bleek ons in de laatste jaren van zeer nauw contact met deze Javaansche christenen dat zulks niet overhaast geschieden mag. Wel worden kerkelijke zaken, tuchtgevallen, belijdenis-candidaten enz. door enkele trouwe leden met den Javaanschen predikant en een paar leden der zendingscommissie onderling besproken, opdat hun alzoó geleerd worde te doen wat des kerkeraads is. Dit werk is zooveel moeilijker dan op Java, daar de „Deli-Javanen” veelal hun adat hebben verloren, het dessa-verband niet aanwezig is en al de nadeelige invloeden van volksverhuizing zich bij hen sterk doen gelden. Daar de groep christenen menschen omvat uit allerlei plaatsen van geheel Java (zij het 't meest van Midden-Java) en hun dooponderricht gegeven is door verschillende zendingskerken en genootschappen en velen eerst na jaren van geestelijke eenzaamheid en verwaarloozing teruggevonden zijn, is er heel wat geduldige, opvoedende bearbeiding noodig. In plaats van instituteering te forceeren, verblijden we er ons over, dat we op den goeden weg zijn naar de zelfstandigmaking.

De gemeente bestaat waarlijk uit niet vele edelen, niet vele rijken. Slechts een enkele Hollandsch sprekende Javaan met eenigszins goede positie is de zwakke, eenvoudige kring tot steun. Des te meer hebben we ons te verwonderen over het werk Gods in de harten van deze geringen naar de wereld. En dat bij veel zondigheid en gebrekkigheid de vrucht des Geestes toch openbaar wordt! Op een feestdag b.v. ziet ge ze van heinde en verre, soms van honderden kilometers ver, optrekken uit hun „verstrooidengebied” naar de samenkomsten te Medan, hetgeen telkens weer ontroert. Toen onlangs weer eens de overtreding van het zevende gebod als een ban in de gemeente gevoeld werd, stuurde Ds. Dhanoepuranoto op een Donderdagavond-catechismus-dienst de menschen naar huis zonder preek, nadat hij gelezen had Jesaja 1 en ernstig gebeden. Den volgenden dag waren er, die als daders des Woords zich reinigden van hun zonden.

Daarbij zij vermeld, dat ongedachte verrassingen ook hier ons telkens weer tot bemoediging zijn. Zoo kwamen er begin van dit jaar beden om evangelie-onderricht uit streken, waar onze colporteurs slechts een enkele maal was geweest. Uit eigen beweging vroegen ze om de overkomst van den Javaanschen

predikant. Bij zijn bezoek bleek hem, dat de Tien Geboden en het Onze Vader alvast van buiten geleerd waren!

Ledental.

Op 1 Januari j.l. telde de gemeente in totaal 158 zielen, waarvan 116 belijdende leden. In de stad Medan telt de kring 62 zielen, waarvan 48 volwassenen. In 1936 berichtten we U, dat het ledental 121 in totaal bedroeg. Op 1 Januari 1938 noteerden we slechts een geringe groei, n.l. 130 zielen totaal. **Alleen in 1938 werden 28 zielen tot de gemeente toegedaan!** Een groei van 22 %. Zijn er nog andere oorzaken aan te wijzen voor deze minder gunstige cijfers over 1936/37, en voor de verblijdende van 1938, **typeerend is in alle geval, dat de cijfers parallel loopen met de intensiteit der bearbeiding.** In 1936 was goeroe S. Tjokrosoesilo 4 maanden met verlof. In Jan. 1937 liet de hulpgoeroe Ismael ons in den steek. In 1938 kwam R. M. Dhanoepuranoto als uitnemende volwaardige kracht het werk te hulp, en werd een derde colporteur aangesteld.

Arbeiders.

Momenteel zijn er twee predikanten in dienst van de zending der kerken Medan en Pematang Siantar. Nadat goeroe Samuël Tjokrosoesilo nog eenige maanden te Djocja speciaal onderricht ontvangen had, is hij, na classicaal examen te hebben afgelegd, door de Hollandsche kerken te Medan en Pematang Siantar, tegelijk met goeroe R. M. Dhanoepuranoto beroepen als predikant. Beiden deden daarop met goed gevolg voor de classis contracta hun peremptoir examen. Op 1ste Kerstdag zijn ze in een gemeenschappelijke dienst van de Hollandsche en Javaansche christenen in hun ambt bevestigd. Dit is voor allen een indrukwekkende en onvergetelijke samenkomst geworden.

Waar vroeger voor Doop en Avondmaal op een zending van Java moest gewacht worden en er soms kinderen gestorven waren, aler er gelegenheid tot doopsbediening was, zoo kunnen thans onze Javaansche predikanten aan hun eigen broeders en zusters de Sacramenten bedienen, óók in de kleine kringen ver van Medan.

Heeft R. S. Tjokrasoesilo als goeroe-pionier zijn sporen verdiend, in den jongen predikant R. M. Dhanoepuranoto ontvingen we een man van singuliere gaven, uitnemend toegerust voor deze zware en moeilijke taak! Doordat hij ook het Hollandsch machtig is, is het den kerkeraad en de zendingscommissie ineens, weer zooveel gemakkelijker geworden om van den stand van zaken op de hoogte te blijven en om zelf met de predikanten mee leiding te geven.

Sinds 1 Januari j.l. is het werk verdeeld. Ds. S. Tj. is naar Pem. Siantar verhuist en woont thans in de buurt van het kolonisatie-gebied Pematang Bandar en heeft voorts het zuidergedeelte van het verstrooidengebied te verzorgen. Aan Ds. M. D. is het werk te Medan en op het noordengebied toegewezen.

Colporteurs.

Er zijn drie colporteurs in dienst. Eén ervan kwam al in 1932 van Java mee, n.l. Atmopawiro. In 1937 is hij met enkele maanden verlof naar Java geweest. In hem hebben we een ervaren, flinken colporteur, die ook bekwaam is om een stichtelijk woord te

25 Dec. 1938. Foto van Hollandsche en Javaansche Christenen te Medan.

spreken. De twee anderen zijn uit de christenen ter Oostkust zelf gerecruteerd. Dat zijn uiteraard veel goedkooper krachten. Daar zij ook beter van de situatie in Deli op de hoogte zullen zijn achten wij hen nog meer geschikt te wezen dan iemand van Java. Onze ervaring is echter dat zij wel verdienstelijk werk doen, doch een colporteur van Java met **goede opleiding** méér waard is, door geestelijke kennis en christelijke levenspraktijk. Voor het gebied rond Pematang Siantar hebben we een vierde colporteur hard nodig, dien we dan gaarne van Java zouden willen laten uitkomen.

De colporteurs staan onder rechtstreeksch toezicht van de Javaansche predikanten, die hen wekelijks instrueeren en controleren. In de zendingscommissie is één lid speciaal belast met het oppertoezicht over de colportage, wat betreft aankoop en uitgifte van bijbels en andere evangelisatie-lectuur, terwijl dit in Siantar evenzoo geregeld is.

Leiding.

De leiding berust uiteraard bij den kerkeraad, die zich laat bijstaan door de zendingscommissie. Maandelijks vragen de kerkeraden een verslag van de verrichte werkzaamheden. De notulen van de vergaderingen der zendingscommissie dienen de kerkeraden te worden voorgelegd, terwijl de Javaansche predikanten een maandprogramma en maandverslag moeten opmaken. In den loop van den tijd zijn vanzelf al deze zaken beter georganiseerd geworden. Behalve organisatie, is als voornaamste noodig de bezielende activiteit en het levend contact en het innig gebed. Er kan gezegd worden, dat de zendingscommissie met haar bijzondere taak almeer vertrouwd en verblijd is en ook in de Hollandsche kerken het

meeleven met de Javaansche christenen groeiende is. Getuige o.m. de meerdere offervaardigheid van de laatste jaren.

Tot tweemaal toe sinds 1936 hebben zendingen van Midden-Java ons terrein bezocht n.l. Ds. A. Pos in 1937 en Dr. en Mevr. van Andel in Mei 1938.

Diaconale hulp.

Een van de zegeningen, die de Hollandsche kerken ten deel gevallen zijn bij de aanvaarding van deze zendingsarbeid is wel, dat ons een voorheen onopgemerkt gebied voor betooning der priesterlijke barmhartigheid is ontsloten. En dat, terwijl we jarenlang zoekende waren naar ons geëigende objecten van diaconale zorg. Nu is ons met de doorgaans arme Javaansche gemeente een eigen diaconaal werk gegeven. Een „Dorcas-vereeniging” verleent hierbij uitnemende hulpdienst, terwijl ook eenige dames „wijk-werk” (lees: kampongwerk) verrichten.

Hier zij bij aangeteekend, dat de Javaansche christenen zelf hun diaconale inkomsten hebben en zoo veel mogelijk zelf de diaconale verzorging uitvoeren. Om hen ook alzoo tot zelfstandigheid op te voeden. Doch uiteraard moet de Hollandsche kerk financieel sterk steunen.

Ook mag de Javaansche kring de eigen collecten en bijdragen beheeren, waarmee allerlei uitgaven voor de kerkdiensten en voor onderhoud bestreden worden.

Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken te Malang en Semarang.

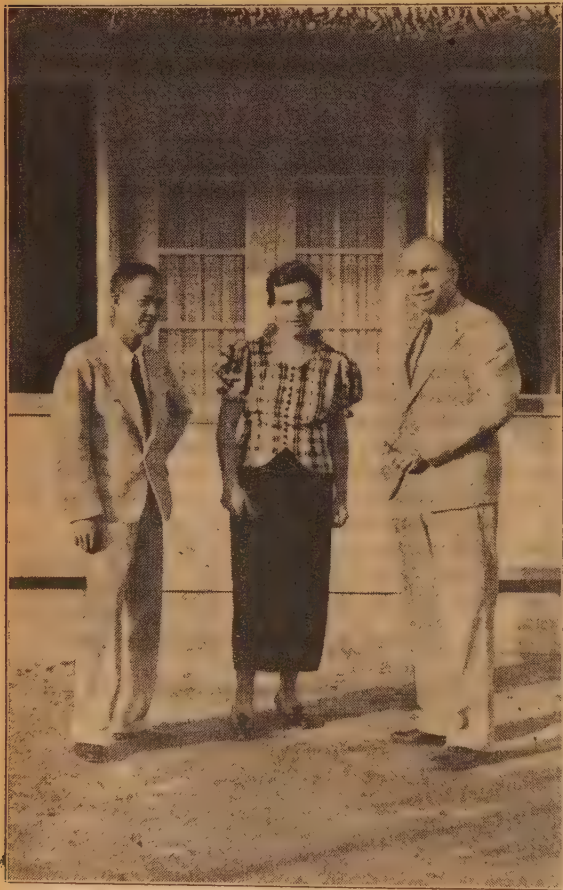
Schets uit Makassar.

Met zijn zessen zaten we in de auto, welke over de gladde asphaltweg reed. Maar dat duurde niet lang. De auto maakte een scherpe bocht, en reed op een weg, zooals er zoo vele op Soemba zijn. Wij stopten, omdat wij niet verder konden onder eenige bamboe's. Dat was nog niet het einde van de tocht. Er moest eerst nog een wandelingetje gemaakt worden. Gelukkig had het de laatste dagen niet geregend, anders hadden wij door de modder moeten wandelen. Een bruggetje, bestaande uit drie bamboe's naast elkaar veroorzaakte eenige angstige spanning. Een bad in een moddersloot is niet alles.

Maar zoo kwamen wij in de kampong tezamen met ds. van den Brink. Eerst werd de goeroe bezocht, welke een net huis heeft, op eenige meters afstand van de school.

Het doel van de tocht was een evangelisatieavond in de kampong.

In de school werd de projectielantaarn opgesteld,

Mevr. N. v. d. Brink-Rotteveel. Dr Ong Yan Hong en Ds. H. v. d. Brink te Makassar.

bestaande uit het voorstuk van hetgeen indertijd een projectielantaarn geweest was, vastgemaakt aan een kist waarin een petroleum gaslamp. Inderdaad voor het meenemen naar de kampons zeer eenvoudig en vernuftig bedacht.

De schoolbanken werden achterin gezet en het duurde niet lang of tot onze groote verbazing liep de school vol met menschen. En dat in een streng Mohammedaansch land, waar de Zending pas eenige jaren geleden begonnen is!

Er kwam bericht dat de vrouwen niet binnen dorsten te komen, omdat er vreemde heeren aanwezig waren. Maar toen wij zeiden, dat dat heelemaal geen verhindering behoefde te zijn, kwamen zij stil in het donker binnen, een heele rij. Totaal waren er wel een vijftig menschen.

Er werden eenige plaatjes uit Holland vertoond, maar al heel spoedig kwamen Bijbelsche plaatjes op het doek. Er werd in het Makassaarsch verteld van Adam en Eva, Kain en Habel, Abraham en Isak, Jakoeb en de Egyptenaren. Op één avond kan niet alles verteld worden.

Het mooist was, als er gevraagd werd wat het plaatje beteekende en als een der aanwezigen het dan wist te vertellen, een blijk, dat voorgaande vertooningen onthouden waren, en indruk gemaakt hadden.

Het is een zeldzame gelegenheid om aan veel menschen het Evangelie te brengen.

Maar daarna kwam nog het meest typische. Wij brachten een bezoek aan het kamponghoofd. Wij klommen het kleine trapje op om in het voorhuis te komen, alles klein maar netjes en de grond was bedekt met matten.

Eén stoel stond er, de anderen moesten op de rand van het bed zitten of op den grond. Het kamponghoofd en zijn vrouw kwamen met eenige andere belangstellenden erbij zitten. Ds. v. d. Brink zat ook op den grond en gaf zijn onderricht, waarnaar vol aandacht en belangstelling geluisterd werd. Onderwijl kwam er een Mohammedaansche goeroe binnen, die anders zijn vijandschap tegen het Christendom niet voor zich houdt, maar nu stil was. Het gezin van het kamponghoofd heeft ook veel te verduren om het feit dat hij geregeld onderwijs in de Christelijke godsdienst ontvangt.

Wat was dat mooi, zoo'n evangelieprediking in de kampong in allen eenvoud, in het huis van een Mohammedaan zelf!

Het was laat, toen wij terugreden, na in het donker door een kampongman bijgelicht te zijn tot aan de auto.

Zou dit werk op moeten houden, omdat er geen geld voor is? Omdat de goeroe niet meer betaald zou kunnen worden? Zoodat er niet meer dagelijks onderwijs zou kunnen plaats hebben? Waar God Zijn kinderen heeft onder de Makassaren, zouden wij daar moeten zeggen: „ophouden! Wij hebben er het geld niet voor over.”

P. J. LAMBOOY.

De Christelijk Hollandsch Inlandsche en Hollandsch Chineesche Kweekschool te Solo.

De heer en Mevr. Bos-Meijst.

Deze Opleidingsschool gaat niet meer rechtstreeks uit van de Geref. Zending. Ten gevolge van de nood-

Drs en Mevr. Bos—Heijst.

Foto Dien Blauw, Utrecht.

zakelijke bezuinigingsmaatregelen der Regeering in 1939 moest de Christ. Holl. Inl. Kweekschool vereenigd worden met de Christ. Holl. Inl. Kweekschool van Probolinggo. Beide inrichtingen werden overgedragen aan een Stichting, die in de gebouwen der oude Kweekschool te Solo de nieuwe Kweekschool voortzet.

Maar al staat die school nu niet meer onder het rechtstreeks bestuur onzer Zending, dat neemt niet weg, dat zij toch een inrichting van groote beteekenis voor de Zending is.

Zij leidt al het Christelijk personeel op voor alle Christelijk Hollandsche Inheemsche Scholen in geheel Nederlandsch Indië.

De leeraren aan deze Kweekschool achten zich dan ook als te behooren tot de Zendingmenschen.

En zending genomen in breeden zin, dan behoorren zij er ook toe.

Aangezien in 1934 de leeraren van beide inrichtingen vereenigd werden lag het voor de hand, dat er voorloopig geen personeel behoefde benoemd te worden. Maar thans is het zoover dat er zoo nu en dan eens weer een leeraar voor de Kweekschool kan worden uitgezonden.

Dezer dagen zijn er weer twee nieuwe leeraren naar Solo gegaan.

De heer T. Steensma te Bussum, leeraar M.O. Gymnastiek, is benoemd tot leeraar in dit vak aan de Kweekschool te Solo en is reeds daarheen vertrokken.

En 30 Juni is de heer Drs. H. Bos met zijn gezin te Marseille aan boord gegaan van de Dempo om naar Solo te gaan en daar als leeraar aan de Kweekschool werkzaam te zijn.

De heer H. Bos is 6 Januari 1910 geboren te Leiderdorp. Na de lagere school te hebben doorlopen werd

hij leerling der Christ. H.B.S. te Leiden en daarna aan die te Utrecht.

In 1929 liet hij zich inschrijven als student de Natuurkundige Faculteit aan de Universiteit te Utrecht, waar hij in 1935 zijn doctoraal examen aflegde. Hoofdvak Dierkunde en bijvakken: Plantkunde en Experimenteele Psychologie.

Na aan een paar H.B.Scholen ter vervanging tijdelijk enkele maanden les te hebben gegeven is hij vanaf 1 September 1937 werkzaam geweest als assistent bij Prof. Dr. J. Waterink te Amsterdam.

De heer Bos is gehuwd met Mej. Meijst te Utrecht. Niet alleen de heer Bos maar ook Mevrouw zijn dankbaar een plaats in den breeden Zendingkring te Solo te mogen innemen.

Ook Mevrouw zal daar Zendingswerk vinden, want wellicht zal aan het echtpaar Bos—Meijst weldra de verzorging van een internaat worden opgedragen. En in de verzorging van een internaat ligt ook voor een leeraarsvrouw een vaak moeilijke, maar ook mooie taak.

Donderdag 29 Juni zijn de heer en Mevr. Bos—Meijst met hun kindje van een half jaar opgewekt en vol ambitie op reis gegaan naar den hun wachtenden werkkring.

W. B.

Ingezonden stukken.

Prediking en bezoek aan de grenzen.

Eerste verantwoording.

Deputaten der Gen. Synode voor de geestelijke verzorging van onze militairen hebben door onze menschen en zonen aan de grens veel arbeid verricht.

Op verschillende plaatsen wordt er 's Zondags gepreekt.

Bovendien worden onze mannen geregeld bezocht.

Ds. Gerritsma van Aalten en Ds. Wristers van Helmond hebben enkele dagen per week vrij gekregen van hun gemeentelijken arbeid doordat in beide kerken een hulpprediker is benoemd, en dien tijd besteden ze geheel aan de militairen.

Maar natuurlijk moeten die hulppredikers door Deputaten betaald worden. Plus de reiskosten van deze beide predikanten.

Bovendien maken ook andere predikanten, die met dezen arbeid bezig zijn, onkosten.

Per maand hebben Dep. voor dit werk noodig ongeveer f400.

En de kas is leeg!

Wie helpt dezen arbeid steunen?

Na ons eerste stukje in de bladen zijn aan giften binnengekomen van L. Ch. v. d. Sch. f1; fam. J. J. O. f1; L. J. Sch. f2; J. M. O. f1; J. den A. f1; A. H. f; C. N. f10; A. G. W. f2; Ds. U. U. f2,50; J. R. f1,50; P. T. f1; Wed. G. S. f3,50; W. v. V. f1. Totaal f28,50.

Hartelijk dank.

Wie volgen?

Deputaten Gen. Synode:

Bergen N.H. A. H. v. Minnen, praeses.

Delft. T. J. Hagen, penningm.

Giro 35595.

De Redactie van „het Kanteel” in Bandoeng (Ned. Indië) schrijft ons:

Aan een particulier schrijven van Prof. Dr. G. Beselaar, die met zijn echtgenoot een touristenreis maakt via Zuid-Afrika naar Ned. Indië en Australië, ontleenen wij: Na Bandoeng hadden we Djocja en Solo. Op beide plaatsen trof ons de strategische waarde der zendingsposten van de Gereformeerde Kerken, te Djocja bemand ook door de Medische Zending, te Solo vooral gespecialiseerd op opvoedkundig gebied. Dat juist in de Vorstenlanden, waar de bevolking technisch noch algemeen cultureel uitmunt, intellectueel noch moreel hoog staat, waar de vorstenmacht ze geknecht houdt en men de Zending lang had geweerd, zulk een actie ontplooid wordt, stemt wel tot dank. En wat is dat Bali een cultuur-historisch museum! En wat een kunstzinnig volk! Nu eindelijk de ban tegen zending en missie is opgeheven, ben ik benieuwd hoe zulk een volk zal reageeren. Zij Sumatra met zijn Bataks een voorbeeld! 75 jaar geleden nog menscheneters, nu 400.000 Christenen.

Zeist, 6 Juni 1939.

Zeer geachte Redactie.

Zoudt U zoo vriendelijk willen zijn in het e.v. nummer van het Zendingsblad de aandacht nog eens te vestigen op het Zendingsweekend voor onderwijzers, dat gehouden wordt in Lunteren tusschen de beide conferenties in, dus van 5 tot 7 Aug. a.s. Zaterdag hoopt daar op te treden de Heer Nauta, Hoofd eener school te Sneek, die spreken zal over het Zendingsonderwijs op de Hollandsche scholen, Zondagmiddag vertelt Mevrouw Mulder—Hemmes uit Leiden over het werk in Solo onder de priajimeisjes, terwijl 's Zondagsavonds de Heer Meyerink zal spreken over

„Het Evangelie in de Oostersche jongerenwereld”. Een 50 à 60 onderwijzers kunnen aan dat weekend deelnemen, in de eerste plaats zij, die de dan afgevoerde conferentie hebben medegemaakt of de dan volgende hopen bij te wonen, terwijl er ook nog enkele plaatsen open zijn voor hen, die alleen voor het weekend komen. De laatsten betalen f4.— per persoon, terwijl de anderen voor het weekend f2.50 bijbetalen. Onze Commissie zou gaarne zien dat alle plaatsen bezet waren en velen aan onze oproeping gehoor geven. We zouden het zeer op prijs stellen indien U door middel van het Zendingsblad daaraan zoudt willen medewerken.

Hoogachtend

De Secr. van de O.Z.C.

D. J. COUMAN.

Bericht van deelname aan het Bureau van den Z.S.R. Utr.weg 64 of aan den Secr. van de O.Z.C. Lindenlaan 7, Zeist.

„Effatha” te Voorburg.

Precies een jaar nadat het laatste desbetreffende bericht ontvangen is, werd het Bestuur van „Effatha”, Chr. Instituut voor Doofstomme kinderen te Voorburg in de voorbijgegangene week verblijd met de volgende mededeelingen: betreffende aan onze Vereeniging vermaakte legaten:

1e. van Notaris H. M. Markusse te Leiden, inzake testamentaire beschikking van wijlen den Heer J. Warmenhoven een bedrag van vijfhonderd gulden (niet vrij van kosten);

2e. van Notaris Mr. P. J. Dam te Hilversum, dat wijlen Mevrouw J. v. d. Brink—Bomas (eveneens) vijfhonderd gulden (met vrij van kosten) legateerde.

Het is te verstaan, dat het Bestuur van „Effatha”, door deze schenkingen verblijd, dankbaar is voor den ongedachten steun van meer dan een zijde.

Namens het Bestuur van „Effatha”

A. SCHILDER,

Penningmeester.

Korte berichten.

Dr. J. H. Bavinck.

Dr. J. H. Bavinck, die is benoemd tot hoogleeraar in de Zendingvakken, is 23 Juni met zijn gezin in welstand in Holland aangekomen. Zijn adres is voorloopig: Leusderweg 281, Amersfoort.

Dr. A. C. Zwaan.

De Geneesheer-directeur van het Zendings-hospitaal te Poerwokerto, Dr. A. C. Zwaan, komt met verlof naar Holland. Naar het voornemen was, is hij 12 Juli l.l. van Batavia vertrokken.

D. J. Wolterbeek.

De heer D. J. Wolterbeek, leeraar aan de Theol. Opleidingsschool te Djokjakarta, hoopt D.V. 27 Oct. a.s. van Genua met de „Marnix” naar Djokja terug te keeren.

Ds. D. J. B. Allaart.

De missionaire predikant van Amsterdam Ds. D. J. B. Allaart, is voornemens met zijn gezin eveneens

met de „Marnix” 27 Oct. a.s. van Genua weer terug te gaan naar Djokja.

Ds. S. J. P. Goossens.

Het adres van Ds. S. J. P. Goossens is thans Jan v. d. Heydenstraat 14, Amersfoort.

Mej. J. A. M. Muylwijk.

Het adres van Mej. J. A. M. Muylwijk, hoofdverpleegster in het Petronella-hospitaal te Djocja, die met verlof in Holland aankwam, is Crabethpark 6, Gouda.

Ds. H. v. d. Brink.

De missionaire predikant van Soerabaja voor den arbeid op Makassar, Ds. H. v. d. Brink, is met verlof in Holland aangekomen.

Zijn adres is: Hoogstraat 67, Weesp.

Ds. G. J. Sybesma.

Ds. G. J. Sybesma, Geref. predikant te Palembang (N.O.I.) hoopt begin September in Holland te komen. Zijn adres is dan tijdens zijn verlof: Bergsingel 127, te Rotterdam-Noord.

Overdracht van de gebouwen der vroegere Keucheniuschool.

Uit Indië kwam het bericht, dat de Regeering de gebouwen der vroegere Keucheniuschool, die in 1935 moest worden gesloten, gelijk alle Normaalscholen, heeft overgenomen voor f 33400, te betalen in vijf jaartermijnen.

De kosten der oprichting dezer gebouwen waren weleer voor 1/4 uit de Zendingskas betaald.

Leestafel

Verleidende Geesten, door Ds. A. B. W. M. Kok te Zaamslag; bij Kok te Kampen, f 1.60, geb. f 2.25.

Ds. Kok, die zich door het schrijven van zeer oriënteerende artikelen over onderscheiden richtingen en secten verdienstelijk gemaakt heeft, biedt ons in dit boek een korte, duidelijke teekening van 14 antischriftuurlijke bewegingen van onzen tijd. Het begint met „Christian Science” en eindigt met „De Profetes van Los Angeles”.

Een betrouwbaar, zeer goed boek, om die gevaarlijke bewegingen te leeren kennen. Zeer aan te bevelen vooral ook voor onze jeugdverenigingen.

Exodus, door Dr. W. H. Gispen, tweede deel; bij Kok te Kampen.

In de serie: „Korte verklaring der Heilige Schrift met nieuwe vertaling” verscheen thans het tweede deel van Exodus. Hiermede is de verklaring van dit boek voltooid.

Dr. Gispen is een bekwaam Oud Testamenticus en een uitnemend exegeet. Dat heeft hij ook in deze vrucht zijner studie getoond.

Hij zit er in.

De Bijbel als boek van schoonheid, door Dr. B. Wielenga; bij Kok te Kampen, vijfde druk.

Van dit zeer origineele boek, geschreven in fijnen

stijl en van fijne gedachten vol, verscheen de vijfde druk in 14 jaar tijds.

Dat zegt meer dan de beste aanbeveling kan doen. Een boek van blijvende waarde.

Het nieuwe lied, door Han Molenkamp; bij D. A. Daamen N.V. te Rotterdam, f 2.25, geb. f 2.90.

Dit boek is een tijdroman, die speelt in het Amsterdamsche zakenleven. Het vertelt ons van een gewoon jong mensch in den handel, die de bittere gevolgen der malaise ervaart, maar blijft volharden in zijn geloof.

Willebrord, door Dr. M. van Rhijn. Uitgave van den Zendingsstudie-Raad te Zeist, f 0.60.

Een mooi gedenkschrift over Willebrord, de groote Apostel der Friezen, die dit jaar 12 eeuwen geleden gestorven is.

Een echt zendingsboekje.

De gebroken Tomahawk, door P. M. Legêne; bij J. N. Voorhoeve, den Haag, f 1.45, geb. f 1.95.

Dit boek verschijnt in de bekende Ev. Bibliotheek. De bekende schrijver kan boeiend vertellen. Dat toont hij ook in dit historisch verhaal uit het drama der Indianen-zending.

Jong en oud zullen dit zendingsboek met smaak lezen.

Goud, door Koos Blomgaard; bij Voorhoeve den Haag f 0.15.

Een aardig evangelisatieverhaal.

Vier traktaten; ook bij Voorhoeve, per 100 exemplaren f 0.95.

Voor evangelisatie geschikt.

Tot dankbaarheid geroepen, door Ds. C. A. Vreugdenhil, met een Inleidend woord van Mr. J. J. Hangelbroek; f 0.30.

Dit boekje herdenkt de schoolwet-Mackay na 50 jaar. Een zeer gepast gedachtenisgeschriftje.

Een boek van Ds. Martin Niemöller.

Naar wij vernemen is bij de N.V. Uitgeversmaatschappij D. A. Daamen te 's-Gravenhage ter perse een boek, getiteld: „De laatste acht-en-twintig preeken van Ds. Martin Niemöller, gehouden in de jaren 1936 en 1937, te Berlijn-Dahlem”.

Het Verbond der Genade.

Bij Uitg. Mij. „De Graafschap” te Aalten zullen een dezer dagen verschijnen eenige geschriften van Ds. W. H. v. d. Vegt over het Genadeverbond. Hiervan zal ongetwijfeld met veel belangstelling kennis genomen worden, daar de discussies zich al meer gaan toespitsen op de laatste argumenten. Met name het beroep op Calvijn is thans in het geding.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Door Ds. van Dijken te Nijkerk 10 pCt. van de ontvangsten in de Classe Harderwijk f142.50 1e kw. '39. Casticum. J. KRÜGER.

Een legaat van wijlen J. H. Breekveldt te Lochem f1000.—. Van X. te Z. f25.—. Door Ds. M. van Alphen 10 pCt. der ontvangsten in de Classe Apeldoorn 2e kw. f171.76. Door Mej. J. C. van Weelen Driebergen uit het busje Chr. Sch. Middellaan f4.—. Geref. Kerk Kralingen collecte voor Wonosobo f111.94. Door Ds. A. Schnietzer gedeelte 10 pCt. der ontvangsten in N.-Holland f3000.—. Door de Zendingszaak te Bilt-hoven van: Zr. B. te R. f 0.35; Mevr. I. te K. f5.35; Mej. A. de J. te Gr. f0.20; Mevr. B. te K. f2.25; Mevr. S. te B. f2.00; Mevr. B. te A. f4.75; Mevr. R. te K. f1.20; Mevr. T. te L. f5.00; Mevr. P. te L. f4.50; Mevr. V. D. L. te L. f2.50; Mevr. U. te A. f3.25; Mej. M. B. te L. f2.00; Mevr. Sl. te H. f4.25; samen f37.60.

Door de Zendingszaak te Bilthoven 2e geldzending van: Mevr. J. de J.—v. d. L. te Gr. f5.25; Mej. V. U. te A. f1.75; Mevr. Wed. Sl. te H. f3.27½; Mevr. L. T. te B. f4.42½; Mevr. Joh. P. te L. f1.75; Mej. A. B. te Gr. f2.00; Mevr. Wed. P. te G. f1.50; Mevr. Br. te L. f3.75; Mevr. W. S. V. te Z. f6.50; Mevr. H. B. te B. f0.65; Mevr. Dr. J. te Gr. f2.94; samen f33.79. Santpoort, 27 Juni '39. W. BREUKELAAR. Giro No. 32806.

Voor de Zending te Djokja.

Van Mej. G. D. te Zaandam voor de colportage f12.50 en voor de zending onder vrouwen en meisjes f12.50. W. BREUKELAAR.

Ontvangen voor de Friesche Zending: een pakket zilverpapier. S. ZEYL Wz.

Met vriendelijke dank ontvangen de inhoud der busjes van de maand Mei van Wim Burggraaff f3.61; Ab en Wim Kamphuis f1.10; Neeli en Richard Drex-hage f2.21½; Ali Drexhage f2.64; Jan Visser en Bas Nederlof f1.89; Annie en Mientje Schmidt f5.50½; Gré en Rijtie Bloemendaal f1.84; Nelly Bareman en Jopie Batelaan f3.50; Mientje en Arie v. d. Velden f1.74; Kees en Miep Karssen f3.29, tesamen f27.33.

Over de maand Juni: Van Ali Drexhage f5.93; Richard en Neeli Drexhage f3.71½; Bas Nederlof en Jan Visser f3.59½; Gré en Rijtie Bloemendaal f3.85; Kees en Miep Karssen f5.—; Nelly Dekker en Rie Batelaan f8.23½; Wim Burggraaff f6.72½; Ko Dekkers en Jan Buma f2.85; Frieda Haffmans f1.32; Jopie Batelaan en Nelly Bareman f4.89½; Marietje en Jopie Vlaanderen f2.21; Mientje en Arie v. d. Velden f3.63; Jannie en Tonny Vos f4.21½; tesamen f56.16; 42 h.c. van Ali Drexhage f0.21. Totaal f56.37.

Namens de Kinder-Zendingvereniging, Bussum, Spoorlaan 15. Mej. M. VAN NORREN.

Giften voor de Chr. Huishoudschool te Poerworedjo.

April 1939: Zend.-Comm. Geref. Kerk Harderwijk f5.—; idem Amersfoort f10.—.

Mei 1939: N.N., Apeldoorn f1.88; Hr. v. d. S., Zeist f2.50; Zend.-Comm. Loenen a. d. Vecht f10.—; N.N. te Doesburg f25.—; P. J. v. d. H., den Haag f1.—; Geref. Zend.krans Nunspeet (busje) f3.55.

Voor alles heel veel dank. Spoedig hopen we weer een schrijven van het Schoolbestuur te publiceeren.

Met hartelijke aanbeveling,

J. F. Netelenbos—Chevallier.

Hilversum, 24 Juni 1939.

Postrekening 263829.

De Stichting „Elisabethbode” heeft besloten om onder de militairen, inzonderheid aan die van de grenzen, wekelijks twee duizend ex. van het mooie blad de „Elisabethbode” te verspreiden. Die actie kost per week ongeveer f60.—. Gaarne zullen giften voor dit doel ontvangen worden door de administra-

tie van de Elisabethbode te Woerden, giro 331812.

Reeds kwamen de volgende giften in, die we met hartelijken dank verantwoorden:

Van de Kerkraad te Bleiswijk f1.—; idem te Boskoop f5.—; idem te Capelle a. d. IJssel f5.—; idem te Dirkshorn f1.50; idem te Driesen f2.—; idem te Herwijnen f2.—; idem te Leerdam f2.—; idem te O. Beijerland f1.50; idem te Zuidlaren f1.—; idem te Zwammerdam f1.—; van een lezeres te Amsterdam f0.25; van de Kerkraad te Hardingsveld f1.—; idem te Klundert f2.50; idem te Oostbierum f2.50; idem te Workum f1.50; V. te Gorinchem f1.—; M. te Leiden f5.—; Gr. te Voorburg f2.50. Totaal op 20 Juni 1939 f36.75. Geref. Kerk te Zwijndrecht Gr. L. f1.50; leze-res te Badhoevedorp f1.—; H. W. v. M., Bussum f10.—; H. C., 's-Gravenhage f10.—; A. C. v. B. C. f2.50; Vorige verantwoording f36.75. Totaal f61.75.

Woerden.

T. T. HAGEN.

Onder vriendelijke dankzegging bericht ik de ont-vangst van onderstaande giften:

Voor „De Zaaier”: Van de Geref. Kerk te Tweede Exloërmond f1.—; Arnhemuiden f2.—; Zuidland f2.—; Haaksbergen f0.50; Brouwershaven f1.—; Delfzijl f5.—; Hindeloopen f0.60; Koudekerk Z.-H. f1.—; Dalfsen f1.—; Abcoude f1.—; Boksum f1.50; Kloos-terburen f1.—; Apeldoorn f2.50; Molenaarsgraaf f1.25; Aalten f2.50; Borger f1.—; Beesterzwaag f1.—; Lollum f1.—; Holten f1.—; Gasselternijveen f2.50; Mijdrecht f1.—; Exmorra f1.—; Enumatil f2.50; Lop-persum f2.50; Herwijnen f1.—; De Krim f4.—; Ger-kesklooster f4.50; Klundert f1.—; Rotterdam-Delfs-haven f10.—; Rotterdam-Kralingen f5.—; Broek o. Akkerwoude f1.—; Hardenberg f1.—; Dussen f1.—; Nieuwerbrug a. d. Rijn f1.—; Lemmer f1.—.

Voor de Zending in Makassar: Van Mevr. G. F. M. K.—D. te Z. f1.50, f2.50, f2.05; J. S. te Z. f1.50; H. D. J. B. te Z. f1.50; S. G. Sr. te E. f5.—, opbrengst rijstkaarten Weesp f16.10; W. d. V. Gzn. te H. f10.—; A. G. M. te 's-Gr. f1.50.

Voor de „Zaaierbibliotheek”: Van de Geref. Kerk te Koudekerke f1.50; Geesteren f1.—.

Naar aanleiding van de gezonden circulaire over de Zaaier-Bibliotheek, de Indische Evangelisatie-lectuur, kregen we zoo veel aanvragen, dat we niet dadelijk daaraan konden voldoen, maar eerst aanvulling van onzen voorraad uit Indië moesten vragen. Zoo gauw deze is aangekomen, beginnen we met de verzending. Intusschen houden we, dat nog zeer velen zullen willen kennismaken met deze Indische uitgaven.

Onder vriendelijke aanbeveling teekent,

Uw dw., G. M. A. LAERNOES.

Utrecht, H. Tollensstraat 4. Giro 289929.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

64e Verantwoording van 22 Mei—22 Juni 1939.

Met hartelijken dank ontvingen wij: J. M. P. D. te H., J. S. te A., Mevr. G. J. W. te Z., Mej. A. H. te Z., E. de L. te S., tezamen 5 jaarl. giften van f0.50 is f2.50. C. W. F. te H., H. J. B. te H., J. v. d. M. te O., P. M. te A. a. d. R., Mevr. J. L. te A., Ph. v. d. S. te A., L. C. B. te A., J. W. M. te A., Ds. J. V. te L., Ds. D. K. W. te B., H. U. te U., Mej. C. A. F. te O.H., D. H. te Th., Wed. P. J. V. te W., Ds. C. B. B. te O. en W. S., W. K. te H., Wed. v. V. te A., Ds. P. v. d. M. te D., J. A. te W., Mevr. A. W. B. te M., Gez. v. d. P. te den H., Mej. L. K. te (½) W., O. te E., J. K. te N., Wed. B. K. te D., Mej. L. M. te W., J. P. Th. te W., J. A. S. te B., G. G. te Gr., G. A. te Gr., B. G. te Gr., M. M. C. D. te Gr., K. B. te Gr., Wed. S. te Gr., Mej. J. D. te Z., Mevr. K. te Z., Mevr. de G. te Z., Mevr. A. W. R.—E.

te Z., P. M. A. H. te Z., H. J. M. te Z., Dr. H. J. C. te Z., Dam, v. d. K. te Z., Mevr. Ds. A. M. te Z., H. D. J. te Z., W. R. te Z., M. v. d. D. te Z., Mevr. B. U. te Z., Mevr. Jè i. t. V. te Z., Ds. W. v. d. B. te Z., Mej. W. E. te Z., H. W. S. v. d. B. te S., J. W. H. L. te Gr., J. B. te Gr., G. K. te 's-Gr., J. H. S. te 's-Gr., tezamen 55 jaarl. giften van f 1.— is f55.—. Mej. M. te A. a. d. R., Mevr. B. te A., Ds. J. de V. te G., K. de V. te Gr., tezamen 4 jaarl. giften van f 1.50 is f6.—. J. V. te A., D. B. te A., Mevr. H. M. te V., Mej. B. J. te L., Mej. M. v. d. K. te W., A. J. de K. te Z., B. A. de J. te Z., J. P. te Z., A. M. te 's-Gr., tezamen 8 jaarl. giften van f 2.— is f16.—. P. v. K. te A., Ds. U. U. te E., W. H. v. K. te W., Mevr. Prof. v. d. H. te A., Mej. C. v. W. te G., Mej. C. J. v. d. D. te K., Mej. T. W. te F., Dr. G. K. te O., Mej. G. J. G. te Gr., Dames S. te Gr., M. J. H. L. te Gr., Jhr. C. v. P. te Z., C. D. D. te Z., D. J. C. te Z., A. v. L. te 's-Gr., J. W. G. B. te 's-Gr., Mevr. J. M. R.—L. te 's-Gr., tezamen 17 jaarl. giften van f 2.50 is f42.50. J. v. D. te T., zend.comm. te O. P., S. G. Jr. te E., Dr. A. A. L. R. te 's-Gr., Mej. E. S. S. te Gr., Joh. D. H. te R., Mej. K. V. te 's-Gr., Ds. J. F. v. H. te S., J. v. d. S. te R., tezamen 9 giften, waaronder 6 jaarl. van f 5.— is f45.—. J. B. S. te A. a. d. R., J. G. C. O. te Z., M. S. te S., H. fab. te Z., J. K. te Z., M. G. te Z., Prof. V. H. R. te A., tezamen 7 giften, waaronder 4 jaarl. van f 10.— is f70.—.

Diverse giften: H. C. S. te S. f25.—, Dr. C. M. v. M. te W. f4.—, F. G. H. te Z. f11.50, Ds. B. te E. f40.—, J. V. te Z. (j.l.) f3.—, Dr. N. te 's-Gr. (mnd.) f1.67, Geref. Kerk te U. f31.42, Ds. S. te Z. f2.20, Wed. J. D. v. A. f80.—, col. Geref. J. C. f22.50, Ds. H. J. D. te A. (cath.) f11.15, Dr. H. spreekb. f36.87, J. W. U. te A. a. d. R. f3.50, tezamen f272.81. Totaal f509.81.

Zoo'n groot bedrag in een maand tijds hebben wij in geen jaren gehad. Moge het in die richting doorgaan. Wij kunnen nu weer spoedig f1000.— naar het zendingsveld zenden. Schenke God Zijn zegen aan deze arbeid tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Namens het Steuncomité,

J. N. MUNNIK, penningm.

Den Haag, Galileistr. 139.
Giro No. 339337.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 23 Mei 1939 tot en met 22 Juni 1939.

Giften: Sj. v. d. K. te F. f1.—; A. A. te Vr. Z. f1.—; Djocjaclub te Amsterdam f5.—; leerlingen klasse V en VI van de Oranjeschool te Alphen aan den Rijn f10.10; leerlingen Geref. School te Twijzel f10.—; leerlingen Chr. School te Anjum f10.—; Afd. „Rijnstreek” van Chr. Onderwijzers te Alphen a. d. Rijn f8.—; J. W. H. te 's-Gr. f5.—; H. M. te A. f1.—; N. M. S. te A. f1.—; giften uit: Hasselt f2.50; uit Klundert f7.—; uit Zuidlaren f2.50; uit Groningen f1.—; van het personeel der Stichting „Dennenoord” te Zuidlaren f11.12; M.V. „Zuster der Barmhartigheid” te Bedum f3.—; M.V. „Maria” te Muntendam f0.50; gevonden in collecte Geref. Kerk van Ten Boer (Gr.) —50.—; idem van Monnikendam f0.50; T. van P. te IJ. f1.50; gift uit Hallum f1.—; P. P. te Gr. f1.—; Mevr. I. V.—L. te Gr. f5.—; giften uit Apeldoorn (door Mej. B. f7.75; Mej. A. M. J. E. te B. f1.—; A. van G. te R. f1.50; N.N. te A. f3.—; J. F. F. te H. f10.—; Mej. A. S. te A. f0.50; Mej. M. v. St. te S. f0.50; giften uit Den Haag-West f2.—; J. W. B. te Gr. f0.50; J. J. B. te Den H. f5.—; Mej. W. C. B. te A. f2.50.

Contributies uit: Rijsburg f32.30; Loppersum f2.—; Oostwold f2.—; Vries-Zuidlaren f1.—; Vijfhui-

zen f2.—; Hoofddorp f2.25 Badhoevedorp f8.25; Beverwijk f0.25; Velsen f12.02; Steenwijk f1.—; 's-Gravenhage-West f64.25; Amsterdam-Zuid f1.—; Hasselt f2.—; Heeg f0.75; Groningen f1.—; Fijnaart f3.75; Breda f20.75; Raamsdonksveer f2.—; Klundert f28.50; Hilversum f25.25; Zeist f0.25; Loosduinen f1.—; Anjum f2.50; Dokkum f4.25; Heinkenzand f1.—; Haren (Gr.) f0.50; Apeldoorn (Mej. B.) f10.25; Rijswijk f1.—; Assen f13.25; Zuidlaren f43.25; Amsterdam-West f1.—; Arnhem f0.50; Scharendijke f0.50; Andijk en Opperdoes samen f41.50; Eindhoven f2.50; Heenvliet f1.— en Lisse f1.25.

Geref. Kerk van Bennebroek f1.50.

Zendingscommissie Geref. Kerk van Nijkerk f25.—.
Collecten Geref. Kerken: Monnikendam f7.83; Oegstgeest f36.93.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist: J. C. v. S. te Den H. f1.—.

K. R. HUMMELEN,

Penningmeester van het Idenburgfonds.

Kampen, 22 Juni 1939, Fernhoutstr. 24.
Postrekening No. 196921.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

5e verantwoording van 25 Mei—25 Juni 1939.

Prov. Groningen:

Max Geersema, Veendam, f10.—; A. Bosma, Sebaldeburen, Nikk., School, f12.—; A. Algra, Stadskanaal, Zend. kas, f100.—; Ds. T. Klein, Woldendorp, M.-V. „Dorcas”, f2.71; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes kinderen langs de huizen f32.80; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busjes langs de huizen, f7.50; idem, kl. 1 en 2, School, f2.50; D. Smits, Zuidwolde (Gr.), busjes, f10.58½; idem, Catech. bus, f5.95½; idem, 50 h. ct., Foukje Jansma, f0.25; Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, Zond. sch. comm., f25.—; idem, uit de busjes, f244.72; H. Buurma, halve ct. van T. Dubois, Westernieland f0.50; J. Knol, Overschild, Zend. comm., f25.90; D. Boelema, Uith. meeden, opbr. busjes 5 mnd, f140.82; P. Pilon, Stedum, verzameld door H. Mulder, f9.—; H. Blaak, Marum, v. d. Geref. Kerk, f60.—; Per P. Teune, Onderdendam, busjes langs de huizen, van: Gez. Groeneveld, f15.26; idem, van J. Dijkstra, f7.42; idem, van F. Oudman, f7.13; idem, van H. Huisman, f5.39; idem, Catech. busje f22.28; idem, kas Zend. vereen., f40.52; Y. Groeneveld, Wagenborgen, door collectantjes bijeenverzamelend, f30.83; idem, Nikk., Chr. School, f4.36½; idem, extra gift, f10.—; K. E. Helder, Siddeburen, Nikkertje, f22.30; J. de Vries, Sauwerd, busje Geref. Knapenvereen., f8.80; E. Warringa, Nieuw Buinen, busje School dhr. Brouwer, f5.50; Geref. Kerk, 2e Exloërmond: busje Gr. Gnodde, f8.72; idem, busje Kini Roffel, f9.12; idem, verloving D. v. d. M. en A. B., f2.78; P. Buwalda, Bornhuizen, Zend. comm. f49.45; O. Oosterhoff, Thesinge, h. ct. en stuiw. van Piet Dering, f1.—; H. Boer, Winschoten, busjes, f50.—; L. Oldewarris, Kommerzijl, opbr. busjes, f45.—; P. Kruijzinga, Kantens, van de vereeniging f32.—; A. Bijzitter, Boerakker, f15.—; Per H. Wegener, Wildervank, gift, f15.—; Per J. Laning, 't Zandt, f100.—; K. Schuitema, kl. Meisjesver. Schouwerzijl, f3.—; H. Timmer, Niezijl, Zend. busjes f19.72; W. Kloppenburg, Valthermond, Zend. bladen, f2.92; idem, busjes van: A. en E. Klop, f8.34; idem, E. v. d. Veen, f10.59½; idem, J. de Vriezen, f11.48; idem, J. van Vondel, f9.60; idem, J.-V., f8.57½; idem, M.-V., f4.35; idem, K.-V., f9.65; Per J. Klok, Oude Pekela, f37.50; A. de Vries, Schouwerzijl, Geref. J.-V., f1.70; G. Rozendal, Haren, busjes, Schoolkinderen, f3.71; idem, 58 h. ct., Gr. Nijdam, f0.29; Per Ds. M. Stadig, Ezinge, bruiloft fam. W., f2.75; idem, Zend. vereen., f100.—; idem, gift M. W., f1.—; J. A. Bloem, Sauwerd, Zend. blad en kalenders, f25.65; J. de Boer, Grootegast,

Nikk. Chr. School, *f* 28.—; Per O. v. d. Wal, Groningen, giften, *f* 47.55; Per Ds. D. van Dijk, Groningen, 2372 h. ct., *f* 11.86; idem, 52 centen, *f* 0.52; idem, 20 stuivertjes, *f* 1.—; idem, ander kleingeld, *f* 1.30; Per Ds. S. Hoekstra, Groningen, 1514, halve ct. *f* 7.57; idem, 441 centen *f* 4.41.

Prov. Drenthe:

Geref. Kerk, Dwingelo, coll. giften, *f* 6.—; Per Ds. S. Hania, van N. N. te Schoonoord, *f* 10.—; J. Kassies Azn., Daarlerveen, verzameld op een bruiloft, *f* 3.30; J. Kruithof, Koekange, busje Geref. School, 3e, 4e en 5e klas *f* 2.70; R. Weerman, Gees, Van de Geref. Kerk, *f* 50.—; idem, kinderen Geref. School, *f* 10.—; S. O. Roosjen, Diever, busjes Geref. School, *f* 10.50; Ds. N. v. Haeringen, Zweelo, bijdr. Geref. Kerk, *f* 20.—; Ds. J. H. v. Arkel, Diever, coll. gift, *f* 10.—; Per Ds. D. Drenth: bruiloft B. J. en H. J. Borger, *f* 1.92; idem, busje A. en R. de W., Oosterwolde, *f* 10.46; idem, busje kinderen Rooks, Oosterwolde, *f* 3.28; idem, bruiloft, H. Marissen Gzn., en A. Sikkens, (Westdorp), Borger, *f* 4.28; idem, Zr. J. Vries, 15 stuiv. voor arbeid onder vrouwen en meisjes *f* 0.75.

Prov. Overijsel:

R. Fennema, Ommen, coll. zilv. bruiloft fam. Wetering-Rook *f* 6.69; Ds. H. Post, St. Jansklooster, busjes *f* 27.42; id. gift zilv. bruiloft fam. Flokstra *f* 1.70; H. Bolhuis, Vroomshoop, opbr. busjes *f* 58.23; J. van Mulligen, Hasselt *f* 65.—; W. van Zanten, Kampen, Jonge Garde *f* 52.33; idem, Contributies *f* 344.—; A. A. de Croes, Goor, kerkbusjes *f* 7.17; T. Oegema, Dedemsvaart, Zend.comm. *f* 50.—; S. Malda, Lutton, tweemaandel. bijdr. *f* 50.—; P. IJspeert, Vollehove, Schoolbusjes *f* 4.75; L. Burger, Enschede, v. d. Geref. Kerk *f* 249.73; H. B., Den Ham *f* 10.—; G. Gerding, Oldenzaal, opbr. van busjes en zend.bladen *f* 35.—; Geref. Kerk, Avereest, coll. bruiloft *f* 3.—; D. de Vries, Steenwijk, kasgeld *f* 53.86; P. E. Visser, Zwolle, vaste bijdr. *f* 100.—; R. Wijma, Glanerbrug, busjes *f* 45.17; J. J. Beukenkamp, Den Ham, gift *f* 10.—; Per Ds. J. H. Broek Roelofs: door collectantjes bijeengebracht in Dalfsen, 1e halfjr. *f* 79.20.

Pinkstercollecten Groningen:

Leens *f* 152.10; Roodeschool *f* 128.—; Meeden *f* 22.15; Woldendorp *f* 33.25; Munnekezijl *f* 82.24; Lutjegast 50.—; Oldekerk *f* 108.27; Ten Boer *f* 200.—; Bedum *f* 213.23; 't Zandt *f* 159.06; Grijpskerk *f* 139.90; Zuidwolde Gr. *f* 121.55; Overschild *f* 35.—; Harkstede *f* 50.—; Leek *f* 189.46; Schildwolde *f* 123.98; Appingedam *f* 155.11; Wetsinge-Sauwerd *f* 71.75; Pieterburen *f* 47.06; Wildervank *f* 292.87; Nieuwe Schans *f* 10.55; Baflo *f* 153.—; Oldehove *f* 85.—; Zevenhuizen Gr. *f* 93.50; Ten Post *f* 88.04; Uithuizermeeden *f* 236.58; Onstwedde plus nagift *f* 86.35; Stedum *f* 119.11; Loppersum *f* 279.74; Westeremden *f* 100.—; Delfzijl *f* 170.20; Stadskanaal *f* 250.84; Musselkanaal *f* 208.36; Zuidbroek *f* 41.62; Uithuizen *f* 241.90; Loppersum, nagift *f* 2.50; Pekelderweg *f* 36.94; Onderdendam *f* 62.—; Winsum Gr. *f* 139.84; Oude Pekela *f* 44.22; Wildervank, nagiften *f* 26.50; Wagenborgen *f* 76.36½; Grootegast *f* 300.31; Onstwedde, nagift *f* 4.—; Spijk *f* 601.—; Bierum *f* 250.11; Appingedam, nagift *f* 1.—; Middelstum plus nagiften *f* 205.10; Grijpskerk *f* 90.59; Siddeburen *f* 150.12; Zevenhuizen, nagift *f* 10.—; Hoogkerk *f* 126.75; Oostwold Old. *f* 303.45; Nieuw Buinen plus nagiften *f* 72.35; 2e Exloërmond *f* 88.46; Overschild, nagift *f* 10.—; Kommerzijl *f* 51.—; Hornhuizen *f* 30.55; Thesinge *f* 91.40; Aduard *f* 260.63; Kielwindweer *f* 44.66; Veendam *f* 210.66; Winschoten *f* 216.60; Scheemda *f* 103.05; De Wilp *f* 15.23; Warfhum *f* 114.38; Houwerzijl *f* 89.41; Delfzijl, nagift *f* 1.—; Kantens *f* 36.35; Vlagtwedde *f* 21.83; Schouwerzijl

f 109.50; Ulrum *f* 121.50; Sappemeer *f* 107.78; Helpman *f* 126.61; Leens *f* 10.—; Gerkeskl. Stroobos *f* 125.—; Niezijl *f* 35.28; Valthermond *f* 44.04; Mussel *f* 16.30; Ter Apel, plus nagiften *f* 113.88; Ezinge *f* 73.09; Nieuw Weerdinge *f* 42.95; Sappemeer, nagiften *f* 3.50; Haren *f* 172.37; Groningen *f* 1483.20; Onnen *f* 17.59½; Ennematil *f* 100.84; Midwolda Old. *f* 197.54.

Pinkstercollecten Drenthe:

Vledder *f* 15.49; Gees *f* 51.60; Schoonebeek *f* 86.53; Westerborg *f* 83.74; Zwartemeer *f* 25.43; Assen *f* 257.13; Zuidwolde Dr. *f* 228.07; Ruinerw. Koekange *f* 167.05; Hoogeveen *f* 297.20; Zweeloo *f* 52.40; Schoonoord *f* 27.92; Hijken *f* 25.35; Beilen *f* 87.51; Nijeveen *f* 51.95; Zwartemeer, nagift *f* 1.—; Nieuwlande *f* 35.31; Diever *f* 321.56; Nieuweroord *f* 45.58; Zweelo, gift *f* 1.—; Klazinaveen *f* 14.26; Emmererscheideveen *f* 23.76; Hoogeveen, nagiften *f* 11.50; Nijeveen, nagift *f* 10.—; Hollandsche Veld *f* 37.80; Vries *f* 38.09; Haulerwijk *f* 49.13; Veenhuizen *f* 14.25; Hoogersmilde *f* 39.13; Appelscha *f* 16.67; Borger *f* 40.05; Roden *f* 53.92; Gass.nijeveen *f* 61.40; idem, nagift *f* 2.—; Oosterwolde *f* 16.38; Smilde *f* 80.28; Alteveer *f* 41.82; Zuidlaren *f* 81.47; Drijber *f* 11.12.

Pinkstercollecten Overijsel:

Haaksbergen *f* 24.56; Vroomshoop *f* 116.98; Delden *f* 80.—; Zwartsluis *f* 112.96½; Zwartsluis (Belt en Schutslot) *f* 3.61½; Daarle *f* 39.50; Gramsbergen *f* 50.75; Kampen *f* 493.67; Cadoelen *f* 33.21; Goor *f* 13.35; Dedemsvaart *f* 130.15; Lutton *f* 108.85; Vollehove *f* 28.30; Hardenberg *f* 250.—; Dalfsen *f* 173.42; Enter *f* 43.—; Enschede *f* 250.27; Daarlerveen *f* 35.15; Vriezenveen *f* 22.22; Holten *f* 138.—; Nijverdal *f* 182.88; Bergentheim *f* 50.—; St. Jansklooster *f* 64.87; IJsselmuiden-Grafhorst *f* 26.91; Steenwijk en nagiften *f* 133.62; Den Ham *f* 128.11; Wijhe *f* 50.—; Heemse plus nagiften *f* 158.04; Genemuiden *f* 43.43; Zwolle *f* 419.17; Enter, nagift *f* 1.—; Glanerbrug *f* 34.83; De Krim *f* 111.75; Avereest *f* 40.76; Langeslag *f* 28.46; Rouveen *f* 187.45; Hengelo *f* 72.07; Deventer *f* 178.47; Ommen *f* 101.29; Oldenzaal *f* 23.39; Vroomshoop *f* 16.25; Nieuwleusen *f* 25.45; Lemelerveld *f* 29.20; Bruchterveld *f* 30.55.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Vlagtwedde *f* 10.22; Schouwerzijl *f* 34.—.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

St. Jansklooster *f* 27.67; Genemuiden *f* 17.40.

Soembaweken Groningen:

Oldehove *f* 136.80; Bellingwolde *f* 23.79; Bedum *f* 378.50.

Soembaweken Overijsel:

Wijhe *f* 50.—; Deventer, nagiften *f* 2.70.

Diverse ontvangsten:

W. K. te H. *f* 5.—; Per Ds. J. de Waard, Kampen, van de Classis Zwolle voor het tekort *f* 200.—; H. Smit, Schokland, busje *f* 15.—; N. N. *f* 40.—; N. N. *f* 40.—; Per Ds. N. v. Haeringen, Zweelo, voor dekking tekort 1936/37/38 *f* 20.—.

Totaal 5e verantwoording *f* 22.078.52½
1e tot en met de 4e verantwoording .. *f* 22.400.59½

Totaal tot op heden *f* 44.479.12

Hartelijk dank aan de vele kerken die zoo spoedig de Pinkstercollecte hebben willen opzenden. Enkele kerken deden het nog niet. Mag ik daarom zoo vrij zijn nogmaals op spoedige toezending aan te dringen?

JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.

Groningen. 28 Juni 1939.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD: Uw licht en Uw waarheid. — Van Zendingsaangelegenheden: De medische dienst; Synodalia; Het vraagstuk der leetuurvoorziening. — Christelijke H.B.S. te Solo: Mej. Dr.ª Nelly T. M. Kalis. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Noord. — Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid: Ds. Rullmann weer thuis; De Zendingscollectantjes te Westmaas. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende Kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Werk onder vrouwen en meisjes te Magelang. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: De uitbreiding van het Zendingspersoneel; De Zendingscolletrices te Hoorn. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Het offer. — Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland: Wonosobo. Medische dienst. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland: De Zendingscollectantjes te Gees; Schetsen uit Soemba; Statistiek Med. dienst der Zending; De Zendingscommissie te Garrelsweer met haar collectantjes; Wat Simavi deed en wat het niet kon doen. — Zendingskalender 1940. — Ingezonden stukken. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: De Oorlog en de Zending. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

UW LICHT EN UW WAARHEID

Zend Uw licht en Uw waarheid, dat die mij leiden, dat zij mij brengen tot den berg Uwer heiligheid en tot Uwe woningen.
Ps. 43 : 3.

Oog en oor zijn voor ons de voornaamste organen, die ons in staat stellen talloze indrukken te ontvangen van de wereld, waarin wij leven.

Ons oog, het orgaan om te zien. Alleen: dan moet er *licht* zijn en wel zulk licht, als de bouw van ons oog eischt. Stralen, waarop ons oog niet is aangelegd, zien wij niet. Voor ons oog is slechts een bepaalde soort en eene bepaalde sterkte van licht geschikt. Is het licht te sterk, dan verblindt het ons; is het te zwak, dan onderscheiden we niet.

De Schrift spreekt gedurig van oogen, gegeven en ontdekt om te zien de wonderen van alle werk Gods. Dat zijn de wonderen van heel Zijne schepping, van gansch Zijn wet, van Zijn almachtig bestier. Dat is het onuitputbare wonder van Zijn genade, het wonder van het Kruis.

Alleen: aan een oog, daarop ingesteld, hebben we niet genoeg. Licht is noodig. Doch welk licht? Niet het licht der natuur; niet allerlei kunstlicht; niet het licht der menselijke wijsheid. Maar „Uw licht, o God!”

Zend ons dan Uw licht!

Ge weet, hoe somber het stemt en benauwend het wordt, als dagen achtereenvolgende de zon schuil gaat achter een grauwwolkendek en, erger nog, die wolken zóo laag zinken, dat dikke mist u van alle kanten omknelt. Dan schijnt de zon wel en haar schijnsel dringt nog wel door dat wolkendek en die mist heen. Maar toch, zijt ge in die mist uw weg kwijt en aan allerlei gevaren blootgesteld.

Weet ge ook, hoe somber het is en steeds benauwender het wordt, als het zóo is in uw geestelijk leven? Neen, God verliet u niet, maar Hij vertoont zich ook niet. Ge raakt uw weg kwijt. Ge ziet uw levensbestemming en reisdoel niet. In die troostloze, uw leven verengende mist is u alle uitzicht ontnomen. Ge weet u met allerlei gevaren bedreigd.

Zend, Heere Uw licht! Zonne der Gerechtigheid, doorbreek met uw stralen die wolken en nevels. Dan zullen we weer het reisdoel zien: Gods woningen op den berg Zijner heiligheid!

Uw licht. Dat is het licht gedragen en stralend door Hem, die zelf het waarachtige licht is, het licht der wereld. Dat is Christus de Heere. Ook tot Hem kunnen en mogen we zeggen: „in uw licht zien wij het licht”.

Heilig voorrecht, als Zijn Geest ons een oog geeft om te zien, maar dan ook licht geeft, opdat wij zien. Maar daardoor ook wij leeren het waarachtige Licht te onderscheiden van alle valsche Licht.

De wereld echter is niet alleen vol stralen, doch ook vol klanken. Ons oor heeft ook zijne roeping. Allerlei stemmen roepen ons en beloven ons den weg te wijzen door dit leven en den rechten uitgang uit dit leven. Zooals er onder de menschen een verscheidenheid is van zien, is er ook allerlei hooren. Wat heeft iemand, wiens gehoor volkomen ongevoelig is voor muziek, aan de heerlijkste symphonie? De Schrift leert ons bidden om wat zij noemt „een hoorend oor”.

Dat moet de Heere ons geven. Van nature willen we liever afkeerig de ooren wenden, dan hooren, wat de Heere spreken zal. Hebt ge er wel eens op gelet, hoe talrijke malen juist de Christus, het Woord, zegt: wie ooren heeft, die hoore?

Wat dan moeten we juist begeeren te hooren? De wijsheid dezer wereld? „Uw Waarheid, o Heere!”

Dat is de Waarheid van Hem, die zeggen kon: Ik ben de Waarheid.

Alleen de Waarheid Gods doet ons recht verstaan en begrijpen, wat het Licht Gods ons geeft te onderscheiden.

Dat Licht Gods te dragen, die Waarheid Gods te verkondigen is de roeping juist van Christus Kerk.

Uit heel de wereld met al haar verwarring, uit alle volken en kringen, verstrikt in zijne banden door den Vorst der duisternis en den Vader der leugen, dringt de klaagtoon van den macedoniër door: „help ons!”

En nu moet die hulp bovenal hierin bestaan, dat er uit heel die wereld, oók de wereld der heidenen en mohammedanen, de bede opstijgt: „zend Uw licht en Uw waarheid, dat die ons leiden”. Maar dan ook „brengen tot den berg Uwer heiligheid en Uwe woningen”.

Dat die donkere, in leugen verstrikte wereld te doen en te leeren bidden is zendingsdoel en voorwaarde tot de komst van het Koninkrijk Gods.

Doch zullen we op wat wijs ook daarin recht medearbeiden, dan moeten die „woningen Gods” ook ons levensdoel en onze eindbestemming zijn.

We mogen geen wegwijzers zijn, als de verkeerspalen op onze wegen, die de juiste richting aanwijzen, maar zelf blijven staan, waar ze eemaal staan; doch gidsen, die meegaan.

Licht en Waarheid zullen ons op ons ootmoedig en volhardend smeekgebed leiden tot Gods woningen.

Doch laten we altijd bedenken: niemand bereikt die woningen, of hij moet aan Jezus' hand beklimmen den berg van Gods heiligheid.

Van Zendingsaangelegenheden.

De medische dienst.

Onder de hulpdiensten, waarover de Zending beschikt, neemt de medische dienst een zeer belangrijke plaats in. Vooral bij de Zending der Gereformeerde Kerken heeft deze dienst zich breed ontwikkeld. Van alle eenigszins omvangrijke zendingen, die in Ned. Indië met zijn bevolking van omstreeks 70.000.000, werkzaam zijn, heeft de Gereformeerde Zending naar verhouding verreweg den grootsten medischen dienst. In den loop dezer eeuw is deze dienst onzer zending meer dan vertwintigvoudigd. Acht-en-dertig jaar geleden hadden we één miss. arts en beschikte de Geref. Zending over een hospitaal met 120 bedden. Thans zijn er 25 artsen in dienst en is het getal beschikbare bedden gestegen tot bijna 3300.

Die uitbreiding is voor onze zending zeer gezegend geweest. De beteekenis van den medischen dienst kan niet gemakkelijk worden overschat. Voor de propaganda der zending was de medische dienst van groote waarde geweest. En zij is dat nog.

Eerst stond de Inheemsche bevolking nog wat schuw tegenover de zendings-ziekenhuizen. Maar dat is thans bijna nergens meer het geval. De medische dienst wordt door de inlanders over het algemeen gezocht en gewaardeerd. Het verleenen van medische hulp is een van de beste middelen om het vooroordeel, dat men tegenover de Zending heeft, te helpen overwinnen en de afkeer van de Zending te helpen breken. En de medische dienst brengt duizenden inlanders min of meer in aanraking met het Evangelie. De Heere heeft den medischen dienst gebruikt tot rijken zegen voor onze Zending.

Maar de alvoortgaande uitbreiding van den medischen dienst, hoezeer we er op zich zelf ons ook over mogen verheugen, brengt toch ook wel eenig gevaar mede, waarvoor we de oogen niet mogen sluiten.

De Zendingshospitalen beginnen allengs uit te groeien tot groote bedrijven, die dreigen het karakter van hulpdienst voor de Zending te gaan verliezen en te veel geld gaan vragen van onze Zendingskassen. Onder de Zendingshospitalen op Midden-Java zijn nu al bedrijven van respectabele omvang. De exploitatie van het grootste Zendingsziekenhuis, het Petronellahospitaal te Djokja, vraagt reeds een bedrag van omstreeks f 280.000 per jaar. Dat is geen kleinigheid. En zelfs bij de kleinste Zendingshospitalen loopen de uitgaven per jaar nog tot over de f 40.000, uitgezonderd een ziekenhuis, waarvan de exploitatiekosten lager zijn. Dertig jaar geleden heeft wellicht niemand vermoed, dat de Zendingshospitalen zouden uitgroeien tot dien enormen omvang, die zij thans hebben.

En die groei gaat nog steeds door. En niemand weet waar de grens is. De bevolking van Midden-Java ten Zuiden gaat de 8 millioen te boven. En de medische verzorging is nog zeer gebrekkig. De mogelijkheid tot uitbreiding van den medischen dienst is schier onbegrensd, wat betreft de gelegenheid, die het Zendingsterrein daartoe biedt.

Het spreekt echter van zelf, dat de Zending onmogelijk kan voorzien in de medische verzorging van heel de bevolking of zelfs ook maar voor een groot deel daarvan. En dat ligt ook niet op haar weg.

Reeds nu begint het te dreigen, dat de medische dienst der Zending de kerken boven het hoofd gaat

groeien. Dat gevaar behoort onder het oog te worden gezien. Te meer is dit noodig, omdat het volstrekt niet zeker is, dat alle bronnen in Indië, waaruit de medische dienst voor een aanmerkelijk deel de inkomsten ontvangt, zullen blijven vloeien. Wanneer b.v. de exploitatie van een Zendingsziekenhuis voor een groot deel drijft op de honoraria, die de artsen ontvangen voor hun particuliere praktijk en die zij in de hospitaalkas storten, dan is het heel wel denkbaar dat die bron bijna opdroogt, wanneer een minder gevierd arts eens de plaats moet innemen van den missionairen arts, die elk jaar duizenden guldens inbracht in de kas, omdat hij zeer gezocht was.

De medische dienst is een hoog te waardeeren Zendingsmiddel. Maar die dienst moet hulpdienst blijven en mag niet de plaats van den hoofddienst gaan innemen. De hoofddienst moet hoofdzaak zijn en hoofdzaak blijven. Het is niet in orde, wanneer de medische dienst van de Zendingskas evenveel of bijna evenveel gaat eischen als de hoofddienst, zooals het nu reeds bij enkele ziekenhuizen gaat dreigen. In die gevallen is beperking stellig Zendingsplicht.

Het is uitnemend, wanneer de Zendingshospitalen zich kunnen uitbreiden en zich gaan inrichten naar de eischen des tijds. Maar dan moet voor die uitbreiding het noodige geld hoofdzakelijk in Indië kunnen worden gevonden en er redelijk uitzicht zijn, dat de exploitatiekosten in hoofdzaak kunnen worden gedekt uit inkomsten van blijvenden aard, opdat de Zendingskassen niet bovenmate worden bezwaard.

Gelukkig is dit ook bij enkele hospitalen het geval. En dan is uitbreiding en voortreffelijke inrichting wel toe te juichen. Maar dat is niet zoo met alle Zendingshospitalen. We zijn niet zonder zorg, dat op sommige plaatsen de medische dienst al te veel van de Kerken gaat vragen. Ernstige bezinning te dezer zake is, naar het ons voorkomt, dringend noodig.

Synodalia.

Regeling van het verband tusschen de Javaansche Kerken en de Zending.

Ter tafel van de Generale Synode komt o.a. ook een rapport en advies inzake de herziening der zendingsorde.

De tegenwoordige Zendingsorde is vastgesteld door de generale synode van 1902 en slechts op enkele punten door latere generale synodes eenigszins gewijzigd.

In dien tijd was er op het zendingsterrein van de gereformeerde kerken in Nederland nog geen georganiseerde kerkelijke samenleving in classicaal en synodaal verband van inheemsche kerken.

Nu is er bij de samenstelling van de Zendingsorde wel al gedacht aan de institueering van inheemsche kerken. Maar met een organisatie van inheemsche kerken in classicaal en synodaal verband is in geen enkel opzichte gerekend.

De tegenwoordige Zendingsorde is in de praktijk uitnemend geschikt gebleken voor de eerste periode der zending, zolang zij nog werkt op een terrein, waar nog geen georganiseerd kerkelijk leven van inheemsche kerken is.

Met groote dankbaarheid mag echter geconstateerd, dat die eerste periode, althans wat Midden Java betreft, voorbij is. Er zijn op dat terrein reeds tal van

geïnstitueerde kerken die vereenigd zijn in onderscheiden classes en samenleven in synodaal verband met een eigen kerkenorde.

Het spreekt vanzelf, dat hierdoor de toestand sterk gewijzigd is. Onderscheidene artikelen der bestaande Zendingsorde passen niet meer bij den tegenwoordigen toestand, terwijl de verhouding tusschen de gereformeerde kerken hier te lande en de inheemsche kerken op het zendingsterrein inzake den gemeenschappelijken zendingsarbeid nog geheel ongeregeld is. Ook op Soemba zijn er reeds onderscheidene gemeenten die geïnstitueerd zijn. En wellicht zal het niet lang meer duren of ook daar zal het komen tot organisatie van het kerkverband.

Het is vooral deze gelukkige omstandigheid, die herziening der Zendingsorde noodzakelijk maakt.

Het ligt voor de hand dat de Inheemsche kerken, die ook kerken van Christus zijn, behooren deel te nemen aan den arbeid tot verbreiding van het evangelie in eigen omgeving. En het is een gelukkig verschijnsel, dat de inheemsche kerken den laatsten tijd actief beginnen te worden.

Ook spreekt het vanzelf, dat de arbeid der inheemsche kerken niet geheel geïsoleerd mag staan naast de zending der gereformeerde kerken. Er behoort een goed geregelde samenwerking te bestaan tusschen de gereformeerde kerken in Nederland en de inheemsche kerken op het zendingsterrein.

Nu behoort de Zendingsorde wel in het algemeen het bestaan eener regeling van samenwerking tusschen de Inheemsche Kerken en de Zending te bepalen. Maar het verdient geen aanbeveling de bijzonderheden in de Zendingsorde zelf vast te leggen, wijl het een accoord van samenwerking betreft, dat de instemming vereischt zoowel van de inheemsche kerken als van de kerken in Nederland, en waarbij het gewenscht is, dat deze of gene bepaling, die practisch minder geschikt blijkt gemakkelijk kan worden gewijzigd.

Aan de Generale Synode zal worden voorgesteld in de Zendingsorde een artikel op te nemen dat aldus luidt:

De samenwerking tusschen de gereformeerde kerken in Nederland en de inheemsche kerken op het zendingsterrein voor den gemeenschappelijken zendingsarbeid wordt geregeld in een accoord van samenwerking, dat voor wat de kerken in Nederland betreft wordt vastgesteld door de generale synode, gehoord het advies van de Afzonderlijke Vergaderingen van missionaire dienaren des Woords op het zendingsterrein en van de deputaten der generale synode voor de zending.

Van de Afzonderlijke Vergadering van missionaire dienaren des Woords op Java kwam reeds een advies in hoe naar haar oordeel die samenwerking zou kunnen worden geregeld. We laten dat advies hieronder volgen:

Regeling van het verband tusschen Javaansche Kerken en Zending.

Inleiding.

Nu overal op Midden-Java ten Zuiden zelfstandige Javaansche Kerken gegroeid zijn, is het noodig enkele regelen te treffen voor de verhouding tusschen deze Javaansche Kerken en de Geref. Kerken in Nederland, die hier op Midden-Java arbeiden door middel

van de Zending. Deze beide groepen van Kerken arbeiden hier thans naast elkaar, op hetzelfde terrein. Het is van de hoogste waarde, dat zij elkanders rechtep erkennen en elkanders arbeid bevorderen, opdat de vrucht van ieders arbeid zoo groot mogelijk zij. Daarbij moet in het oog gehouden worden, dat de zending (belichaamd in den persoon van den Missionair predikant en zijn helpers) hier optreedt namens de Geref. Kerken in Nederland en dat dus de verhouding van de Javaansche Kerken en de zending in wezen beteekent de verhouding tusschen de Geref. Kerken in Nederland en haar zusterkerken op Java. Overal waar in de volgende artikelen het woord zending gebruikt wordt, moet dus in het oog gehouden worden, dat met dat woord niet de persoon van den Missionair predikant, maar de Geref. Kerken in Nederland bedoeld wordt.

Uit den aard der zaak is het niet gewenscht al te veel regelen te treffen, opdat de rustige groei van het wederzijdsch verband niet gehinderd worde.

Artikel 1.

De Javaansche Kerken van Midden-Java ten Zuiden en de daar arbeidende zending erkennen elkanders roeping en bevoegdheid om het woord van God te verkondigen aan allen, die God niet recht kennen, om onder Gods zegen te komen tot het planten van Kerken; de zending op heel het terrein, en de plaatselijke Javaansche Kerken elk op haar terrein.

Artikel 2.

Wanneer in een bepaald ressort, hetzij om redenen van historischen groei, hetzij om andere redenen, nog kringen van Christenen onder directe leiding van de Zending staan, dan arbeidt de zending om zoo spoedig mogelijk deze kringen te stellen onder leiding van den naburigen Javaanschen Kerkeraad. Het verdient aanbeveling de nog onder directe leiding van de zending staande kringen op een of andere wijze zich te doen vertegenwoordigen op de classicale vergaderingen van de Javaansche Kerken, opdat zij van den aanvang af opgenomen zijn in het verband van deze Kerken.

Artikel 3.

Wanneer als vrucht van den arbeid der zending op eenige plaats, die tot het terrein van een Javaanschen Kerkeraad behoort, een of meerderen den doop begeeren, wordt deze zaak zoo spoedig mogelijk medege-deeld aan den Javaanschen Kerkeraad, tot wiens terrein deze plaats gerekend wordt. De beslissing over de toelating tot den doop behoort bij dien Kerkeraad. Bedoelde Kerkeraad is ook verantwoordelijk voor de geestelijke verzorging van deze geloovigen.

Artikel 4.

Ten einde bovengenoemde geestelijke verzorging te kunnen uitoefenen kan een Javaansche Kerkeraad aan de Zending van het ressort vragen om de medewerking van een harer arbeiders (als regel goeroe Indjil). Bedoelde zendingsarbeider staat dan voor dat deel van zijn arbeid, dat hij verricht ten behoeve van de geestelijke verzorging dier geloovigen, onder leiding en toezicht van den betrokken Javaanschen Kerkeraad.

Artikel 5.

Aangezien een Kerk incompleet is, zoolang zij geen

dienaar des Woords bezit, behoort een Javaansche gemeente, die nog geen eigen pandita bezit de hulp in te roepen van een consulent. Wanneer zulk een gemeente niet een Javaansche pandita als consulent heeft, wordt de Missionair predikant van het ressort door haar verzocht als consulent op te treden.

Artikel 6.

Een gemeente die, met het oog op de geestelijke verzorging harer leden gebruik maakt van de hulp van de zending en haar helpers, tracht, indien eenigszins mogelijk, een evenredig deel van het tractement van dien zendingsarbeider uit haar eigen middelen aan de zending te vergoeden.

Artikel 7.

Wanneer een Javaansche gemeente, met het oog op de geestelijke verzorging harer leden, gebruik maakt van de hulp van de daar gevestigde goeroe Indjil, zal de zending bij plaatsing of overplaatsing van een goeroe Indjil, vooraf overleg plegen met den Kerkeraad dier gemeente.

Artikel 8.

Ten opzichte van zendingsarbeiders die ten deele ook in dienst van een Javaanschen Kerkeraad arbeiden, zullen Javaansche Kerkeraad en zending bij afhouding van het avondmaal en schorsing tevoren met elkaar overleg plegen, en terstond hiervan kennis geven.

Artikel 9.

De zendingsarbeiders maken in de godsdienstoeffeningen, zoowel in de kringen als in de geïnstitueerde gemeenten, uitsluitend gebruik van de door de Synode der Javaansche Kerken vastgestelde psalmberijmingen, liederen en liturgische formulieren.

Bij bezwaren van de zijde der zending wordt gehandeld overeenkomstig de zendingsorde der Geref. Kerken in Nederland.

Artikel 10.

Aangezien zoowel de Javaansche Kerken als de zending van harte begeeren, dat het geheele Javaansche volk in kennis worde gebracht met het Evangelie, zullen zij elkanders arbeid zooveel mogelijk bevorderen en elkander met raad en daad ter zijde staan. De Kerkeraden van de Javaansche Kerken zullen mede toezien op den arbeid van de colporteurs en allen die verder tot verbreiding van het Evangelie geroepen zijn, opdat deze hun werk met ijver en getrouwheid verrichten.

Artikel 11.

De Javaansche Synode zoowel als de Bijzondere Vergadering van de Missionaire predikanten (handelende namens de zendende Kerken in Nederland) benoemen ieder jaar een drietal deputaten met het oog op de oefening van het verband tusschen de Javaansche Kerken en de Zending. Deze deputaten wonen met adviseerende stem de vergaderingen van de Javaansche Synode en die van de Bijzondere Vergadering van Missionaire predikanten, of een bepaald aangewezen deel dier vergaderingen, bij. Ook handelen zij gezamenlijk over al die zaken en moeilijk-

heden, die zich in de praktijk mochten voordoen, en geven daarin desgevraagd advies. Zij zijn niet gerechtigd in die zaken en moeilijkheden een bindende uitspraak te doen, behoudens met machtiging en goedkeuring van degenen die hen gedeputeerd hebben.

Elk drietal dezer deputaten brengt jaarlijks aan zijn lastgevers verslag uit over de werkzaamheden der deputaten.

Artikel 12.

Wanneer de vereenigingen en groepen van Javaansche Christenen op eenige manier zendingsarbeid onder hun landgenooten verrichten of gaan verrichten, behooren zij vooraf overleg te plegen, eenerzijds met den raad van de Kerk waartoe zij zelf behooren, en met de Kerk waaronder de plaats van hun werkzaamheid ressorteert, en anderzijds ook met de zending, opdat deze daarmede voor haar eigen arbeid rekenen kan.

Het komt ons voor, dat op deze wijze het verband tusschen de Inheemsche Kerken en de Zending goed geregeld zou zijn. De deputaten voor de Zending kunnen zich geheel vereenigen met het advies, dat over deze zeer belangrijke aangelegenheid uit Indië kwam.

Het spreekt van zelf, dat de beslissing te dezer zake voor wat de zending aangaat, alleen staat bij de Generale Synode. Maar wij hebben wel hoop dat zij althans in hoofdzaak, wel met dit advies accoord zal gaan.

Voorts moet ook de Synode der Inheemsche Kerken op Midden Java hierover voor wat de Javaansche Kerken betreft mede oordeelen en beslissen. Als deze Synode er ook mee instemt dan is de zaak in orde. En dan is de organisatie onzer Zending aangepast aan de tegenwoordige toestanden en een mooi stuk verder gekomen in de o.i. alleen goede richting.

Het vraagstuk der Lectuurvoorziening.

Al meer wordt het een brandend vraagstuk hoe men in Indië, met name ook op 't Zendingsterrein van Midden Java, zal voorzien in de behoefte aan goede Christelijke lectuur. Men leeft en werkt op Midden-Java te midden van een snelgroeiende bevolking, die thans reeds grooter is dan het geheele Nederlandsche volk. Het aantal scholen en het aantal lezenden groeit onder hen met den dag, en is veel grooter dan eenige statistiek zou doen vermoeden.

Er is in de Inheemsche maatschappij een groeiende, soms een bijna verontrustende lees- en weetbegeerte. Ouderen lezen de oude Javaansche wijsheid. De jongeren lezen de uitgaven van de Volkslectuur, en voorts de inheemsche bladen.

De eenigszins Westersch ontwikkelden lezen alles wat uit het Westen komt. Tweedehandsboekhandels met de vreemdste soms ook de meest verderfelijke boeken, rijzen overal op. Wanneer wij nagaan, wat men in inheemsche bladen schrijft, dan zien wij, dat de geest van vele inheemschen gevoed wordt door veel bizarre revolutionaire, humanistische en in het algemeen niet-christelijke lectuur, zooals de werken over de psychoanalyse, theosofie, communisme enz.

De inheemsche bladen, en ook de Europeesche, die

in deze inheemsche kringen gelezen worden, schepen in de inheemsche wereld een mentaliteit, die ver af staat van de christelijke waarheid. Dit heeft op den duur voor Indië een fatale beteekenis. Er is veel lectuur, die Indië vergiftigd. Voor het oude geloof of bijgeloof krijgt men slechts het moderne ongeloof in de plaats.

Er moet voorziening getroffen worden in de groote behoefte aan meer geschikte Christelijke lectuur.

Er is wel wat goede lectuur, maar is er veel te weinig. En de voorziening is veel te veel nog overgelaten aan het particulier initiatief.

Deze belangrijke zaak is door de Afzonderlijke Vergadering van Missionaire predikanten op Java ernstig onder de oogen gezien en breedvoerig besproken.

Men heeft hierover een rapport ingediend, dat aan de Generale Synode zal worden voorgelegd en waarin men tot de conclusie komt, dat er moet worden overgegaan tot de instelling van een eigen leetuurdienst. De Afzonderlijke Vergadering schrijft hierover het volgende:

„Wat wij als de eenige en noodzakelijke oplossing zien, is de instelling van een bijzondere leetuurdienst als onderdeel van het werk der Zending, zooals de School- en Hospitaaldienst. Zonder dat zijn wij niet opgewassen tegen de taak, die God ons hierin op de schouders legt. Ons staat voor oogen wat Dr. van Andel genoemd heeft, een bureau voor Christelijke volkslectuur. Voor het oogenblik is het ons er om te doen de gedachte van zulk een bijzondere leetuurdienst als een zaad in den akker te leggen. Wij moeten beginnen met dñt beginsel te aanvaarden, dat wij voor de leetuurvoorziening in zijn vollen omvang noodig hebben een centrum van nadenken, plannen maken, een programma opstellen, leiding geven, midde len zoeken, uitgeven, verspreiden, enz.

Het is noodig dat er een leetuurdienst komt, waarin Holl. kerken in Indië en de Zending op de nauwste wijze samenwerken. Het is op grond van onze ervaring met scholen en hospitalen, dat we deze leetuurdienst voorloopig het best verzorgd achten, als die uitgaat van de kerken in Holland gezamenlijk, omdat het hier een generaal belang van alle terreinen geldt.

De Deputaten van de Gen. Synode voor de Zending onder de heidenen en Mohammedanen zullen dan een Missionair predikant voor dit doel moeten benoemen, terwijl anderzijds de classis Batavia een Hollandsch Predikant voor dit doel zal moeten aanwijken, die in goede harmonie dit werk samen zullen hebben te doen.

Zulk een leeturbureau heeft in de eerste plaats een onderzoek in te stellen naar de soort van leetuur die we noodig hebben, zoowel voor Christenen als niet-Christenen, en in verband daarmee een goed gedocumenteerd leetuurprogramma op te stellen.

In de tweede plaats heeft het te zoeken naar menschen die schrijven kunnen en aan dezen plannen voor te leggen, ze tot schrijven op te wekken, leiding te geven, of door middel van prijsvragen stimulerend in deze richting te werken. Ook aan de redacties van onze maandbladen zou dit bureau advies en leiding kunnen geven.

In de derde plaats berust bij dit bureau de uitgave van de noodige leetuur, waarvoor het de goedkoopste weg en de aantrekkelijkste vorm der publicatie kiest.

In de vierde plaats houdt dit bureau zich bezig

met de distributie en de propaganda, opdat de voorraden zoo snel mogelijk geplaatst worden en het geld weer vrij komt voor andere uitgaven.

In de vijfde plaats maakt dit bureau plannen voor de financieering en heeft het beheer van de financiën, zoodat de administratie centraal plaats heeft.

In de zesde plaats geeft dit bureau advies over de geschiktheid van nieuwe Hollandsche boeken voor den Holl. en Indischen lezerskring, en overweegt het wat geschikt is voor vertaling.

In de zevende plaats kan zulk een bureau zich beschikbaar stellen voor adviezen aan de Inheemsche Christelijke gemeenschap bij haar eigen leetuararbeid, ook inzake die groote wenschelijkheid, waarnaar we met ernst moeten zoeken: de uitgifte van een christelijk dagblad.

Voor de instelling van dezen leeturdienst of van dit leeturbureau, hebben wij noodig mannen, van wien mag worden verwacht, dat zij voldoende aanleg bezitten om leiding te geven bij de werkzaamheden van het bureau, in wier ziel de liefde brandt voor deze millioenen, die zijn als schapen die geen herder hebben.

Wanneer dit bureau er eenmaal is, kan het verder zelf het best adviezen geven omtrent de verdere uitrusting.

Er staan hier groote belangen op het spel. Groote kansen worden ons hier geboden. Wij mogen mede werken om door een zoo bijzonder middel als leetuur is („een reuze-stap ten hemel en ter hel”) de wereld van Indië te redden van het gevaar, dat haar dagelijks bedreigt vanuit de tegenwoordige Inheemsche en Europeesche pers, en haar geestelijk gezond te maken, dat is den weg te wijzen naar den grooten Heelmeester van de kwalen, waaraan het persoonlijk en gemeenschapsleven van den tegenwoordigen tijd lijdt.

Daarom moeten wij aan de Gen. Synode door middel van Gen. Dep. eenerzijds en aan de kerken van de Classis Batavia anderzijds met grooten ernst en nadruk vragen om tezamen en voor een gelijk deel gelden te verschaffen voor de instelling van zulk een leeturdienst, die voor de Christelijke prediking in deze landen onafzienbare beteekenis kan hebben.”

Ongetwijfeld is het een zeer belangrijk en urgent vraagstuk dat hiermede aan de orde is gesteld.

Het is niet te verwachten, dat de Generale Synode van Sneek deze zaak reeds tot een oplossing zal brengen. Maar we hopen zeer, dat zij den weg opene, die daartoe leiden kan.

Deze zoo ernstige aangelegenheid mag niet op de lange baan geschoven. Daarvoor is zij veel te gewichtig.

Santpoort, 29 Juli '39.

W. B.

Christelijke H.B.S. te Solo.

Mej. Dr.ª Nelly T. M. Kalis.

Reeds hebben we vroeger medegedeeld, dat er te Solo een Christelijke H. B. school geopend zou worden. Het was het voornemen deze school den 1sten Augustus van dit jaar te openen.

Naar we vernamen, heeft er zich een voldoende aantal leerlingen aangemeld. Maar met het zoeken en vinden van de noodige leerkrachten is men minder voorspoedig geweest. Wanneer zich hierdoor geen verhindering heeft voorgedaan, is Solo, zoodra dit No. van het Zendingsblad verschijnt, in het bezit van een Christelijke H. B. school, waardoor de Christelijke onderwijsinrichtingen te Solo zijn vermeerderd met een middelbare school, die ongetwijfeld ook voor de Zending van groote beteekenis kan worden.

Mej. Dr.ª Nelly T. M. Kalis.

Deze H. B. school staat onder de directie van Dr. H. Kroeskamp, tot nu toe één der leeraren van de Christ. Holl. Jav. en Holl. Chin. Kweekschool te Solo.

Hier in Holland is ten behoeve van deze H.B.S. benoemd en uitgezonden Mej. Dr.ª Nelly T. M. Kalis. Mej. Kalis is geboren te Amsterdam 17 Nov. 1909. Zij genoot haar opleiding aan een H.B.S. te Amsterdam met 5-jarigen cursus, waar zij in 1927 met goed gevolg eindexamen deed.

Daarna heeft zij een jaar lang ingewoond bij een Duitsche familie te Godesberg am Rhein. In 1930 deed zij het aanvullend staatsexamen en ging Duitsch studeeren aan de Gemeentelijke Universiteit te Amsterdam. In 1935 heeft zij een semester gestudeerd aan de Universiteit te Marburg. Het vorige jaar 24 Mei deed zij doctoraal examen Duitsch met als bijvakken geschiedenis en kunstgeschiedenis en heeft daarna aan enkele inrichtingen zich practisch bekwaamd in het geven van onderwijs.

Overeenkomstig haar begeerte om het Christelijk onderwijs in Indië te dienen, is zij benoemd tot leerares aan de op te richten Christ. H. B. School te Solo en is zij 2 Aug. met de „Baloeran” van Rotterdam naar Indië vertrokken.

Naar zij ons mededeelde lokte het haar zeer aan om te mogen medewerken aan den opbouw dezer inrichting.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord.

De deputaten voor de Zending van de Kerk te Delft brachten een rapport uit aan de Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Noorden, waarvan we het volgende willen doorgeven aan de lezers van Het Zendingsblad.

W. B.

Van de Hollandsche Kerk te Solo ontvingen wij bericht, dat zij heeft besloten, met de emeriteering van Dr. van Andel, waarschijnlijk begin 1941, de overeenkomst met Delft niet te bestendigen. Deze overeenkomst houdt in, dat de missionaire predikanten dienst verleen in de verzorging van de Holl. Kerk, en dat de Holl. Kerk daarvoor een maandelijksche bijdrage stort in de Zendingskas.

Nu is het de bedoeling der Holl. Kerk, tegen het genoemde tijdstip, tot de beroeping van een eigen predikant over te gaan.

Wij meenden, gehoord de overwegingen, en gelet op het advies der miss. predikanten, geen bezwaar tegen het besluit te moeten maken. Te minder, omdat het de uitgesproken wensch der Holl. Kerk is, zich te blijven interesseeren voor het zendingswerk.

Het gevolg van deze verandering zal zijn, dat wij de vaste bijdrage der Holl. Kerk vanaf Jan. '41 moeten derven; deze bijdrage is op het oogenblik f 650 p. mnd. groot. Hiertegenover staat, dat onze miss. predikanten zich tot den eigenlijken zendingsarbeid kunnen bepalen, en dat wij na de emeriteering van Dr. van Andel met drie miss. predikanten kunnen volstaan. Of dan ook onze wensch kan worden vervuld, dat één van de drie zich te Klaten vestigt, zal de toekomst moeten leeren.

Met den zusterdienst te Solo, het werk onder de Javaansche vrouwen, gaat het niet zooals wij begeeren. De nood dringt, dat Mej. Goemaat, die voor alles alleen staat, hulp krijgt. Maar wij durven de Kerken, die nu reeds moeite hebben het quatum op te brengen, geen zwaarder last op te leggen. De f 1000, die wij van den Geref. Meisjesbond mochten ontvangen, helpen zeker wel iets, maar er zijn verscheidene duizenden per jaar nodig, om den zusterdienst met twee personen te bezetten.

Wij hebben hoop, dat de actie onder de vrouwen hier te lande ook onzen zusterdienst ten goede komt, en dat de besprekingen, die Ds. Kuiper en de Heer W. Boot met de zendingscommissies in onze Kerken hopen te voeren, ons een ruimer armslag zullen bieden.

Omtrent den medischen dienst te Solo, die dank zij de Gouvernements-subsidie en niet minder dank zij de toewijding onzer artsen, zich ook dit jaar zelf kon bedruipen, kunnen wij het volgende melden.

De artsen en de hoofdverpleegsters werden allen bij het leven en het welzijn gespaard.

Zuster Toet mocht van haar langdurige ziekte herstellen. Toch zal zij, wanneer zij in Mei '40 haar verlof mag beleven, niet meer naar Solo terugkeeren.

Het aantal artsen is vermeerderd tot zes, door de

tijdelijke benoeming van den chirurg-gynaecoloog Dr. C. van Lankeren, die drie jaren werkzaam was aan het Roode Kruis-Ziekenhuis te 's-Gravenhage. Met Aug. a.s. hoopt hij in dienst te treden.

Onze Geneesheer-Directeur Dr. Verhagen was in de gelegenheid zijn prachtige organisatie van het Medische werk in het gewest Solo weer met een paar poliklinieken uit te breiden. Sragen en Sima zijn er bij gekomen.

Te Sragen plaatste hij den chineeschen arts Lie. Hiermee heeft onze zending te Sragen vasten voet gekregen. Dr. Lie werd al spoedig door de suikervabriek Modjo en Tanahgaroem tot fabrieksdokter benoemd, wat voor de zendingskas een inkomst van f 175 p. mnd. beteekent.

De rubberonderneming Sima bood haar polikliniek aan onze zending aan ter exploitatie, terwijl de onderneming de kosten voor haar rekening neemt. Met goedvinden van onze vergadering heeft Dr. Verhagen den voorslag aanvaard. Het aantal poliklinieken staat thans op twintig.

Ter voorziening in de behoefte aan woning voor Dr. te Velde en den Jav. arts Poedjo, legde Dr. Verhagen de hand op een erf tegenover het ziekenhuis, met vier min of meer bruikbare huizen. Na de noodige restauratie, zal ook Dr. van Lankeren daar onderdak krijgen.

In April j.l. kwam Dr. Verhagen met zijn gezin hier te lande, voor een welverdiend verlof. Op ons verzoek heeft Dr. van Leersum zich voor zolang met de leiding der zaken belast.

Na overleg met onzen accountant, den Heer G. Ph. Wielenga, werd besloten, dat de artsen en de verpleegsters voortaan ook tijdens hun verlof de pensioenpremie doorbetalen.

Eindelijk zij hier nog meegedeeld, dat wij het al meer wenschelijk achten, om terwille van den omvang van het ziekenhuis-bedrijf, den med. dienst onder te brengen bij een speciaal daarvoor opgerichte vereniging.

Aangaande **Klaten** is te vermelden, dat het werk in het Dr. Scheurer-ziekenhuis geregeld voortging. Ook hier geen ernstige klachten over den welstand van het personeel.

Dr. Bakker, onze Geneesheer-directeur, is op 14 April met zijn gade van verlof naar Klaten teruggekeerd. Hun drie kinderen moesten zij achterlaten. De Heere sterke hen in deze beproeving!

Op verzoek van Dr. Bakker werd een vierde verpleegster voor het ziekenhuis gezocht, en gevonden in Zuster I. Kooij, die acht jaren werkzaam was in het Diaconessenhuis te Leeuwarden.

Den derden Mei is zij naar haar bestemming vertrokken.

Dr. Wiersema, die tijdens zijn vierjarig studieverlof te Groningen, de chirurgie beoefent, bepleitte in één onzer vergaderingen de wenschelijkheid, dat het ziekenhuis te Klaten naast den chirurg ook 'n volleerden. internist zou hebben. Naar aanleiding daarvan wordt de mogelijkheid onderzocht, of Dr. Hoekstra, die eerstdaags met verlof komt, de gelegenheid kan krijgen, zich als internist te specialiseeren.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid.

Ds. Rullmann weer thuis.

Ds. Rullmann te Poerwokerto schrijft het volgende:

Weer thuis.

Weer thuis! Dat blijde gevoel doorstroomde ons, toen wij in Poerwokerto op het station zooveel gezichten zagen en zooveel hartelijke handdrukken en vriendelijke woorden in ontvangst hadden te nemen. Het was alles zoo eigen, zoo gewoon, zoo vanzelfsprekend, alsof wij niet weg waren geweest. Even later kwamen wij onze woning binnen en vonden deze door vrienden hulp zooals wij die verlaten hadden. Alleen de bloemen, waarmee men ons kwistig bedeeld had, zeiden ons, dat het toch een wel wat abnormale vacantie geweest was, die wij achter den rug hadden.

Tegen de bootreis hadden wij wel een beetje opgezien. Dat is en blijft altijd een onderneming met een gezin als het onze. Daar kwam dan nog bij de gezondheidstoestand van mijn vrouw, die maar heel weinig extra inspanning en emotie verdroeg. Maar het is alles wonderlijk voorspoedig gegaan.

De „Baloeran" bood ons een accommodatie en een comfort zooals wij die maar wenschen konden. Het weer hield zich prachtig, zoodat er na de wat rumoerige zee in de golf van Lyon geen slachtoffers van zee-ziekte meer geweest zijn. Wij troffen een prettig gezelschap van geestverwanten.

Als men voor de 5e maal zoo'n bootreis maakt, is er weinig nieuws meer te beleven. De wereld mag dan snel veranderen, heel veel blijft ook gelijk. Met een rustige gelijkmatigheid aanvaardt men al wat de toch eentonige reis aan afwisseling biedt. Het meest belangwekkend wordt dan het enthousiasme van de nieuwelingen, die in elke haven een nieuwe wereld aanschouwen, die een klapperboom nog bewonderen en die al wat er maar even voor in aanmerking komt op de gevoelige plaat vastleggen. Altijd weer hetzelfde programma van gemakkelikheden en festiviteiten; dezelfde snelgesloten en even snelverbroken vriendschappen; dezelfde comedies en tragedies van zoutwaterliefde; altijd die paar kankeraars, die met al wat een moderne mailboot biedt en met al de voorkomendheid van de hofmeesters, die altijd glimlachen, ja, zeggen en aan de meest onbillijke eischen toch maar voldoen, nog kans zien hun ontevredenheid te luchten.

Het is een wonderlijke maatschappij, zoo'n mailboot. Een eigen wereldje met niets te vergelijken. Maar in die wereld is de mensch niet op zijn best en weinigen maar hebben den moed volkomen zichzelf te zijn.

Maar bij al die gelijkheid is elke reis toch weer volkomen verschillend. Die paar honderd willekeurig bijeengeraapte menschen, die drie weken lang op elkander aangewezen zijn, vormen een eigen sfeer. De uiterst gevoelige stemming aan boord heeft telkens weer een andere kleur.

Deze Baloeranreis zal zich in onze herinnering blij-

ven kenmerken door twee dingen vooral.

Aan boord waren een groot aantal Duitsche emigranten: Joden, die uitweken voor het overgroot deel naar Australië. Allen uit de goed gesitueerde kringen; menschen, die een nieuw Vaderland zoeken gaan, die tenminste hun eigen reis nog kunnen betalen en vergelijkenderwijs te benijden zijn, maar overigens hun kapitaal kwijt zijn. Zij vormden een eigen afgesloten groep; zij vertegenwoordigden een stuk ellende en onrecht; een vreemd element in die luchtige stemming aan boord, waar men behoudens de spaarzaamelijke telegrammen van de Lloyd-mail niet herinnerd wordt aan de spanning en het leed van de groote wijde menschen-wereld; waar men dankbaar het dagblad en de radio mist.

Een zielige groep, ook al werd er niet geklaagd. Zij kwamen niet los, ook niet in die welwillende omgeving en hadden daarvoor hun goede reden. Tegen het eind van de reis op een laten avond toen allen slapen, had ik met een sympathieken 18-jarigen jongen, die naar Manilla uitweek, een vertrouwelijk gesprek. Sober en onopgesmukt heeft hij verteld. Naar zoo'n verhaal kan men niet met droge oogen luisteren. En het is onbegrijpelijk dat dat alles zich afspelen kan op eenige kilometers afstand van ons goede Vaderland. Als het meest tragische trof mij, dat hij bij al het leed, waarvan hij vertelde, geen klacht slaakte en geen verwijt deed. Hij was geslagen maar niet bitter gevonden. Door, alles heen straalde toch nog de trots en het zelfbewustzijn: „Wij Duitschers!” En toen ik voorzichtig mijn verwondering uitte en zei: „Heeft Duitschland dat aan je verdiend?” sprong hij verontwaardigd op: „Dat is Duitschland niet, dat ons zoo behandeld!”

Een ander opvallende groep aan boord werd gevormd door de nieuwelingen, die in groot aantal aanwezig waren. Jonge employé's van verschillende maatschappijen, veel „handschoentjes”; een opvallend groot percentage van de passagiers. Dat was het vroolijk en moedgevend element. Zeker één zwaluw maakt nog geen zomer, maar een goede belofte is ze toch wel. Het trof mij met hoeveel zorg en strenge keur tegenwoordig de jonge employé's worden uitgekozen; niet meer zooals in oude tijden de elementen, die men missen wil, maar de beste, die men heeft, worden naar Indië gezonden. Met groot genoegen hebben wij met verschillende van deze jonge menschen kennismaking gemaakt.

Hoewel het niet in mijn voornemen lag, ben ik toch over de reis gaan vertellen.

Het verlangen thuis te komen was zóó sterk, dat wij bericht hadden gezonden naar Poerwokerto, dat men ons daar te 3 uur 's middags kon verwachten. Maar dan moesten wij de trein van 9.23 uur halen.

Dat was wel wat optimistisch. Om 8 uur lag de Baloeran pas gemeerd aan de kade in Tandjong Priok. Daar stroomt de lange file van koelies, beambten en afhalers aan. In een oogwenk is het een drukte en gedrang aan boord. Het kost moeite de oude Batavia'sche vrienden te bereiken en een betrekkelijk rustig plekje te vinden. Daar is veel te vragen en te vertellen. De tijd vliegt. De trein wacht niet. En om die te bereiken moeten wij koelies vinden, met al de bagage de douane passeeren, taxi's zoeken, bagage opladen, naar Weltevreden rijden, kaartjes koopen etc.

Het is gelukt, al was het haasten en reppen en al hadden wij gaarne wat langer gepraat met hen die ons daar kwamen verwelkomen. En gelukkig maar, anders hadden wij met de trein moeten vertrekken, die 's nachts half 12 aankomt.

We zijn onze vrienden dankbaar, dat zij onze haast om bij hen te komen niet gewaardeerd hebben met het beleggen van een ontmoetingsamenkomst dien zelfden avond nog. Vóór alle dingen hadden wij behoefte aan rust.

Den volgende avond is ons een welkomstsamenzijn aangeboden door de Javaansche gemeente. Toen waren wij weer heelemaal thuis. Een kleine wan-klink in de vreugde was dat punt op het programma, dat mij dreigend tegenblikte, toen wij de Kerk binnengingen: „Sesorahipoen Ds. Rullmann”. (Toespraak van Ds. R.).

Onvoorbereid in het Javaansch spreken omzeilen wij maar liever, als wij de kans hebben. Maar na 14 maanden geen Javaansch gesproken te hebben, wordt het bepaald een beetje griezelig. Nu valt het mee. Het is precies als met schaatsenrijden. Je denkt dat je het verleerd bent, maar als je de schaatsen weer onder hebt, lukt het. En onze Javaansche vrienden kunnen heusch wel lachen, maar hun beleefdheid bedwingt de lachlust zoo volkomen, dat je gerust een buitelingetje maken kunt en geen spier van de aandachtig luisterende gezicht beweegt.

Weer thuis! Zoo hebben wij het ervaren en wij hebben God er voor gedankt. De gedachte is ons nog vreemd, dat wij maar tijdelijk hier op ons oude vertrouwde plekje zullen werken. Maar aan het afscheid dat ons het volgend jaar wacht, hebben wij elkander beloofd zoo weinig mogelijk te zullen denken.

De Zendingscollectantjes te Westmaas.

Ziehier de Zendingscollectantjes van de Geref. Kerk te Westmaas. Trouw op hun post trekken deze jon-

De Zendingscollectantjes te Westmaas.

gens en meisjes elken Zaterdagmiddag met het bekende busje de gemeente in om de wekelijksche bijdrage in ontvangst te nemen. Zodoende wordt door hen jaarlijks een flinke som bijeengebracht. Tevens zorgen ze voor de geregelde verspreiding der Zendingsbladen. Voor hun toewijding heeft de commissie niets dan lof. Dat de jaarlijksche opbrengst nog niet

enkele tientallen guldens hooger is en daardoor beantwoordt aan het door de classis vastgesteld bedrag ligt waarlijk niet aan hun ijver. Mogen ze zich nog lang met dezelfde liefde voor dit werk beschikbaar stellen!

H. v. d. B.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Werk onder Vrouwen en Meisjes te Magelang.

Wij maken wel eens de volgende onderscheiding in dezen jongsten tak van het Zendingswerk:

a. contactlegenden arbeid.

b. rechtstreeksche Evangelieverkondiging.

Bij den contactlegenden arbeid vallen in het oog onze naai- en knipcursussen (30), onze beide dessahuishoudscholen en onze ontwikkelingscursussen. Dit is werk onder Javanen en Chinezen van eenvoudigen stand, plattelandswerk vooral. Alleen onder de ontwikkelingscursussen hebben we er ook eene voor prijaji-dames. Deze laatste cursus, ons Kerstfeest speciaal voor onze prijaji-kennissen, het rondbrengen van „De Zaaier” geven ons al veel meer contacten onder de betere standen dan wij áán kunnen. Er begint hier en daar echter belangstelling te komen voor het Evangelie. De afwerende houding van vroeger maakt voor een mildere stemming plaats.

In de laatste helft van het vorige jaar was er op vele plattelandscursussen een inzinking te bespeuren. Thans beginnen we de geleden schade weer in te halen. Ja, we kunnen zeggen, dat van de naaicursussen de eerste oogst gaat rijpen van den cursus in Menawa (in het noordelijk stadsdeel van Magelang) komen er 6 meisjes op catechisatie bij den Javaanschen predikant. De cursus in Magersari leverde bibit voor de Javaansche Driehoek. Op Tempoeran, Salaman, Blabak zijn echt de harten opengestaan voor het Evangelie. Er is een geïnteresseerd luisteren gekomen, er is zondenbesef levendig geworden, en wel een 20-tal meisjes en vrouwen van deze drie cursussen hebben gezegd, in den Heere Jezus als hun Zaligmaker te willen gaan gelooven. Laatstleden Zondag zijn er van Tempoeran voor kinderen (2 uur loopen van Magelang) een paar meisjes voor het eerst naar de kerk geweest.

In de rechtstreeksche Evangelieverkondiging is groote winst te boeken.

Gedurende ± twee jaar had de bijbelvrouw een geregelde samenkomst voor Javaansche vrouwen in Paten. Nu zijn er in de kampoeng Tidar en in Mertojoedan ook van die vrouwenkringen gekomen. De naaicursussen zijn wel de aanleiding geweest voor het ontstaan van die samenkomsten. Door de kinderen leert men de moeders kennen. Indien we alle contacten, door de naaicursussen gelegd, zouden willen uitbuiten, dan hadden we zeker een derde Javaansche Evangeliste nodig. De moeilijkheid is echter: een geschikte kracht te vinden.

De naaicursussen in de dessa's hebben ook den eersten stoot gegeven tot het houden van wat de Javaansche Christenen noemen „kempalan propaganda”. Men houdt die samenkomsten van ouders van leerlingen en andere belangstellenden — in de eerste plaats wordt natuurlijk het dorpsbestuur uitgenoodigd! — bij lichte maan. De Javaansche predikanten en enkele Evangelisten treden als sprekers op. Met de kinderen, die ondanks het late avonduur altijd van hun vele belangstelling doen blijken, houdt de bijbelvrouw of de handwerkonderwijzeres zich speciaal bezig. En ze vinden het een feest, wanneer ze enkele van de op den cursus geleerde liederen ten gehoor mogen brengen.

Het aantal samenkomsten voor Chineesche vrouwen en meisjes is nu aangegroeid tot zes buiten de stad Magelang, n.m. in Blabak, Grabak, Temanggoeng, Parakan, Bandongan en Kranggan. De beide laatste kringen zijn nog van jeugdigen datum.

In de stad Magelang zelf heb ik twee catechisaties. Eene daarvan geeft de voorbereiding voor den Heiligen Doop. Deze laatste wordt bezocht door een 25-tal vrouwen en meisjes. De gewone catechisatie telt een 40 à 50 toehoorders. De belangstelling is sterk toegenomen sinds het bezoek van den opwekkingspredikant Dr. John Soang aan de gemeente.

Ik geloof, dat we het verschijnsel van de verhoogde belangstelling voor het Evangelie en de verlevendiging van het geloofsleven allerwegen in de Chineesche kerken op Java niet op zichzelf moeten bezien. Het is m.i. een onderdeel van het groote werk Gods, dat bezig is zich in China te voltrekken in de laatste tien, twaalf jaren. Vóórdien was er in China een inzinking te bespeuren ten opzichte van het kerkelijk en geestelijk leven der Christenen. Van de moderne theologie was de verwoestende werking merkbaar; Westersche politiek, op eigenbelang bedacht, had de Chinezen sceptisch gemaakt tegenover het Christendom; overal drong het communisme op, en de Kerk miste de innerlijke kracht om weerstand te bieden. Wat de ergste gevolgen had: de vervolging van de Christenen en de groote uittocht van de zendelingen, die maar al te zeer geneigd waren hun gevaarvolle positie op te geven. De Kerk was nóch voorbereid nóch ingesteld op het martelaarschap.

Maar uit die diepe depressie (zegt Dr. van Beusekom) ontstond een geestelijke opwekking, die zich over heel China heeft uitgebreid en die tot groote bewegingen heeft geleid. Deze bewegingen zijn samengevloeid in een actie, die den naam droeg van „vijfjarenplan”. Onder biddend opzien tot God werd het besluit genomen tot een krachtige voorwaartsche beweging van de Chineesche Kerk met een tweevoudig doel: „geestelijke herleving van de Chineesche Christenheid en Evangelisatie van het heele land”.

„Deze beweging, die 1 Januari 1930 daadwerkelijk is begonnen, had als motto dezelfde bede als de Koninkrijken Gods-Beweging in Japan?”

„O God, doe Uw Kerk herleven en begin met mij”.

Onder de voormannen zijn bekend Dr. Chey Chung Yi, Dr. Tsjang Wan Yoe, en vele anderen.

Men stelde zich als eerste doel de verdubbeling van het aantal Christenen in 5 jaren tijd (hetwelk toen nog maar een half miljoen bedroeg (Protestanten n.m.) Naar voren trad de vorm der persoonlijke Evangelisatie.

Dat vijf-jaren-plan heeft een machtige Evangelisatieactie ingeluid. Is een der volksfouten van de Chineezzen: het gebrek aan volhoudingsvermogen, waardoor het grootste enthousiasme vaak op niets uitloopt, hier was de werking van Gods Geest wel evident: de beweging greep om zich heen als vuur en hield stand. Waar maar een prediker geweest was al of niet deel uitmakend van een praecknig-band", en zijn bezielend getuigenis had gegeven, daar „werden de doodsbeenderen levend", en „barstten wateren uit in de wildernis". Overal vormden zich Evangelisatie-groepen, die het werk der opwekkingspredikers voortzetten. De leden dezer groepen verbonden zich, er eens in de week gezamenlijk op uit te gaan om voor Christus te gaan getuigen. Deze predikers — er treden er een tiental naar voren in China tegenwoordig — hebben martelaarsbloed in zich. Ze zijn ieder oogenblik bereid voor den Heere „hun hals te geven". Meermalen dreigen hun doodsgevaaren. En van hun ingeleide discipelen vragen ze ook de belofte: het „getrouw te zullen zijn tot den dood". Het is of de Kerk revanche neemt op de nederlaag van 1926. Alles wijst wel op de ernstige tijden, die er voor de Gemeente van Christus aanstaande zijn, en op het inzicht dat deze Chineezzen hebben in dien ernst.

Een van de merkwaardigsten onder deze Evangelisten is wel Dr. John Soang. Merkwaardig, zoowel door zijn persoonlijkheid als methode van arbeid. Hij stimuleert sterk de vorming van Evangelisatie kern-groepen, die zijn arbeid voortzetten. In Noord-China zijn er een 3000 gevormd; in Hok-Kian 8000, in Formosa 600, hier op Java meen ik een honderdtal, waarvan in Magelang 22.

De vrucht van deze opwekking is in mijn werk zeer te merken. In Blabak is het aantal leden van de samenkomst in korten tijd verdrievoudigd door de werfkracht, die enkele levende Christenen ontwikkelen. In Temangoeng is het aantal verdubbeld ondanks tegenwerking. In Kranggan is een nieuwe samenkomst ontstaan. Heerlijke vruchten van geloof en bekeering zijn gerijpt. Merkwaardig is de verandering van één gezin in de Magelangsche Gemeente. De vrouw was reeds lang Christin, maar haar geloof werd in zijn doorwerking sterk belemmerd door de houding van de huisgenooten. Nu is dat alles anders. Niet alleen heeft zij nu moed om voor den Heer uit te komen, maar haar man die vroeger nog op het huisaltaar offerde, heeft nu openlijk zijn zonden beleden en gezegd, in Christus te willen gelooven; een zoon en schoondochter, ook daar in huis, hebben zich nu beiden den Heere overgegeven; twee jonge meisjes uit het gezin, echt een modern type Chineezzen vroeger, zijn nu ernstige bezoekers van kerk en doop-catechisatie. Ik heb nog nooit zoo sterk een paar gezichten zien veranderen, vroeger lag daar zoo'n akelige, verzadigde, verwende uitdrukking op en nu — het is of ineens de beteekenis van het leven tot ze is doorgedrongen. Het jongste meisje, zeker vroeger een getrouw bezoeker van de bioscoop, heeft alle filmsterren-plaatjes verbrand, waarvan ze er een heele verzameling had. Het is voor een Evangelist een vreugde om te leven in dezen tijd.

Aan den anderen kant stelt de verlevendiging van het geloofsleven en de uitbreiding der Evangelisatie aan de werkers en leiders van het kerkelijk en

geestelijk leven hooge eischen. Wat Dr. Cheng van den toestand in China zegt, dat geldt ook hier op Java.

„... Onze taak is groot en wij zijn niet in staat om die te volbrengen.

„Het is of wij opnieuw de woorden hooren van den Apostel: „En wie is tot deze dingen bekwaam?" „Maar dan is er een ander woord, waarmee de Heere ons geruststelt: „Bij God zijn alle dingen mogelijk".

„Laat ons dan voortgaan in de kracht van Hem, Die gisteren en heden en tot in eeuwigheid Dezelfde is".

C. B.

Uit het Ind. Kerkblad.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

De uitbreiding van het Zendingspersoneel.

Een paar maanden geleden is reeds medegedeeld, dat de Kerk te Amsterdam tengevolge van den groei van het Zendingswerk in Djokja, haar Zendingspersoneel zoowel voor den hoofddienst als voor de medische hulpdienst weer moet uitbreiden. De arbeidskrachten moeten met een viertal worden vermeerderd.

Vooreerst is het noodig, dat er met het oog op een betere geestelijke verzorging van het inheemsch personeel en de patienten van het Petronella-hospitaal een derde miss. predikant worde beroepen.

Voorts is besloten over te gaan tot de benoemingen van een Zendingszuster voor den arbeid onder vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein.

Verder vraagt de Medische Dienst in verband met de ontwikkeling van het Sanatorium Pakem een medicus, die kan optreden als specialist voor longlijders.

En eindelijk moet er nog een verpleegster bij komen voor den arbeid in het hospitaal.

Voorloopig wordt door deze beroeping en benoemingen de Zendingskas van de Kerken in Noord-Holland gelukkig niet beduidend bezwaard.

Nu vraagt men ons hoe het met deze uitbreiding van het Zendingspersoneel staat. Velen zijn belangstellend om te vernemen of er reeds benoemingen hebben plaats gehad. Dit is nog niet geschied. Maar „er wordt aan gewerkt". Doch het is „vacantietijd". En dat geeft onwillekeurig vertraging. Men hebbe dus een beetje geduld. Het zal wellicht wel September worden, eer er een beroeping of benoeming zal kunnen geschieden. En mogelijk zelfs nog later.

Er is gelukkig wel belangstelling en lust om de Zending te gaan dienen. Er zijn er voldoende, die wel gaarne naar Indië willen. Aan keus ontbreekt het niet.

W. B.

De Zendingscollectrices te Hoorn.

Bijna overal blijkt het hoezeer de hulp van jonge dames uitstekend werkt in de plaatselijke Zendings-

actie. Zoo is het ook in de Kerk te Hoorn. Ook hier bewijzen de meisjes, die als collectrices fungeren.

Hoorn's Zendingcollectantjes.

uitnemende diensten. Zij helpen trouw opdat in Hoorn het noodige bedrag voor de Zending bijeenkomt. De arbeid van dit achttal wordt zeer gewaardeerd.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Het offer.

Ds. Darmohatmodjo naar Makasser.

Niet zoo lang geleden circuleerde door de Indische kerkelijke pers een berichtje van den volgenden inhoud: „Ds. H. v. d. Brink, de Miss. Predikant van Makasser, zal tijdens zijn verlof naar Holland vervangen worden door Ds. Darmohatmodjo van Poerworedjo”.

Het stond er zoo heel eenvoudig, maar het had zijn bijzondere beteekenis. Niet het minst voor Ds. v. d. Brink. Hij kon nu rustig op de boot gaan. Zijn werk wist hij in de vertrouwde handen van zijn Javaanschen collega. Dat is al iets om dankbaar even op te merken.

Ds. v. d. Brink moest met verlof. Na zware jaren van pioniersarbeid in en om Makasser wachtte hem de rust, de versterking van een verlof in het Vaderland. De eerste jaren waren zwaar geweest. Zij misten daar, wat op Java zoo bemoedigen kan: de vriendschap en de hulp van medearbeiders, die in hetzelfde werk staan. Zij echter stonden op een voorpost. Voor Mevr. v. d. Brink was het bijna te zwaar geweest de volle zes jaar daar te blijven. Op medisch advies was zij al vooruitgereisd. Nu zou Ds. v. d. Brink volgen.

Maar één zorg weerhield hem. Het werk! Het was alles nog maar een begin. Hier en daar een kleine post. Het werk rustte nog zoo geheel op zijn schouders. Als hij straks eens niet meer het contact kon

aanhouden, wat zou er dan worden van die post daar in het gebergte en van die kleine groep, waar de deur wel geopend was, maar waar nog geen beslissing gevallen was, de beslissing voor het leven en de eeuwigheid in het geloof in den Heere Jezus? Wat zou er van het werk worden in dat jaar van verlof, dat toch zoo dringend noodig was?

Die vraag hield de Miss. Predikant bezig, ook de kerkeraad van de zendende kerk Soerabaja met de kerken van Malang en Semarang. Men was het erover eens. Het werk in Makassar mocht niet zonder meer aan zichzelf worden overgelaten. Er moest gezocht worden naar iemand, die Ds. v. d. Brink kon vervangen.

Dit bleek niet zoo eenvoudig. De bezetting van de zendingsterrein van M. Java en Soemba is nu niet zoo, dat één van de Miss. Pred. daar gemakkelijk zijn post een tijdlang kan verlaten. Daarbij komt dan nog het verlof, waardoor er altijd wel één post onbezet is. En dan moet de collega (of de collega's) er al een „schepje boven op doen.”

Zoo was het ook nu uitgesloten dat een van de Miss. Predikanten van de andere terreinen naar Makasser kon gaan.

Toch moest Makasser geholpen worden. En het zou hulp krijgen. Er was een andere mogelijkheid. Nu er onder de Hollandsche predikanten niemand beschikbaar was, werd als vanzelf de aandacht gevestigd op een van de Javaansche collega's.

En nu is dit het opmerkelijke in heel deze geschiedenis. Niemand vond dit vreemd, bij niemand kwam ook maar een oogenblik de gedachte op: hoe zal dat gaan? Integendeel — deze oplossing sprak zoo vanzelf, dat men onmiddellijk alles in het werk zette om Ds. Darmo voor dit plan te winnen.

Toch is hier wel iets, waarvoor we heel dankbaar mogen zijn en dat ons iets laat zien van de groei van het eigen Javaansch kerkelijk leven. Want hoelang hebben wij er naar uitgezien, dat God aan die Javaansche Kerken mannen geven zou, aan wie met vertrouwen een dergelijke zware taak kon worden toevertrouwd.

Dat mogen we thans zien. En dat dit in het vragen van Ds. Darmo om naar Makasser te gaan zoo vanzelfsprekend werd geacht, dat is het groote. Voor heel de Zending op M.-Java.

De jonge kerken groeien daar. Ze zijn door de Zending geplant, maar reeds hebben ze eigen zelfstandigheid. In hun kerkeraden, hun classes en Synode's beslissen ze over eigen zaken. Moeilijk en zwaar is dit kerkopbouwend werk vooral in een wereld, die totaal vreemd, ja zelfs vijandig daartegenover staat.

En nu is dit het verblijdende, dat God die jonge kerken in dezen tijd mannen geeft, die in gebondenheid aan de Schrift leiding kunnen geven aan het kerkelijk leven. Die over initiatief beschikken en zelfstandig kunnen werken. Die men rustig kan laten gaan om op een zware post te bouwen aan wat een ander, vóór hem, heeft opgezegt.

Zoo is het geschied in de zaak van Makasser.

Want toen Ds. v. d. Brink in Poerworedjo kwam om zijn collega te polsen of hij eventueel naar Makasser wilde komen, was er onmiddellijk de bereidheid. „Als ik daarheen geroepen word, zal ik gaan. Als God mij daarvoor gebruiken wil, ik ben Zijn dienaar.”

Dat beteekende voor dezen man een offer. Zijn gezin moest hij achterlaten. Het had teveel bezwaren om vrouw en zeven kinderen mee te laten reizen. Ook zou hij de leiding in eigen gemeente uit handen moeten geven; en aan zijn gemeente hing hij met heel zijn hart.

Toch zag hij direct het groote belang van het werk in Makasser. Maar ja, daar was ook nog zijn kerkeraad. Ook die had in deze kwestie geen kleine stem.

Toen deze zaak daar ter sprake kwam, was er eerst stilzwijgen. De beslissing die in de handen van deze acht broeders werd gelegd, was zoo veel omvattend dat ze eerst de draagwijdte daarvan goed wilden overzien. En het sprak vanzelf, dat in de eerste plaats hun gedachten uitgingen naar de eigen gemeente, de schapen aan hun zorg toevertrouwd. Wie zou daar de leiding moeten geven? Wie zou de ambtelijke dienst waarnemen? Daarvoor was gelukkig al een oplossing gevonden.

Als de kerkeraad van Poerworedjo zijn Pandita de vrijheid gaf om naar Makasser te gaan, dan zou de Zending de gemeente in alles ten dienste staan. Ds. Keuchenius zou als in oude dagen weer consulent zijn, hij zou met de kerkeraad zolang de leiding hebben.

Natuurlijk vergemakkelijkte dit wel eenigszins de beslissing van de kerkeraad. Maar er werd toch ook van hem een zwaar offer gevraagd. Wat hadden zij op Midden-Java in Poerworedjo met Makasser te maken? Maar deze broeders zagen hooger. Zij zagen zichzelf als dienaren van het ééne Koninkrijk van hun Heer en Koning, die ook in Makasser Zijn Naam verheerlijken wilde. En als dan die Heer hun Pandita daarheen riep en van hen dat offer vroeg, dan moesten ze hem laten gaan. Zij immers wilden in alles toch ook maar alleen dienen de komst van Zijn Koninkrijk. Voor hun gemeente zou gezorgd worden. Groot was het geloof dat uit hun beslissing sprak, die ze tenslotte met algemeene stemmen namen, om Ds. Darmo te laten gaan.

Dat is weer iets om vast te houden; het kan meewerken aan ons aller blijdschap, die er groeien mag om wat God heeft gegeven ook in de kerkeraden van die jonge gemeenten, die niet alleen hun eigen gemeente zien, maar ook een open oog hebben voor de geweldige strijd van het Koninkrijk over de wereld.

Wij willen niet klein denken van wat God ook daarin onze Javaansche Kerken geeft. Het is Zijn werk!

Zoo viel de beslissing in Poerworedjo. Dankbaar aanvaardde de Kerkeraad de toegezegde hulp van de Zending, maar wilde ook zelf in het volle bewustzijn van zijn ambtelijke roeping een deel van het werk van zijn Pandita overnemen.

Op een avond in de week in een vergadering waar heel de gemeente tegenwoordig was, werd afscheid genomen. Daar was iets van wat we lezen in Handelingen 13 : 3: „toen baden zij en lieten hem gaan.”

Reeds enkele weken werkt Ds. Darmo in Makasser. Hij is dankbaar dat hij dit werk mag doen. Hij schrijft: „Er zijn goede teekenen”.

Als eenig doel kent hij, „dat hij Gods Hooge Naam kan verheerlijken door het werk naar behooren te doen.”

J. v. d. LINDEN.

Poerworedjo, Juni 1939.

Aan de Zendingsdeputaten, aan de Kerkeraden, en de Zendingscommissie in de provinciën UTRECHT en GELDERLAND.

Waarde Broeders.

In de Kerkbodes van de Classes Amersfoort en Breukelen heeft Ds. J. C. Gilhuis geschreven over de noodzaak, dat Kerkeraden of, namens haar de Zendingscommissies, zich moeten beijveren het quotum voor hoofd-, school- en medische dienst door vaste bijdragen bijeen te krijgen, opdat dan daarna nog gelegenheid zij te werken voor de Chr. Huishoudschool, voor het Idenburgfonds ten behoeve der Hernhutter Zending in Suriname, de Batak-zending enz. Wanneer dat 't geval is, n.l. wanneer bereikt is, dat de quota voor de verschillende kerken aan vaste bijdragen 'bijeenkomt', liefst van *alle* leden der kerk, dan is er ook geen gevaar voor verwarring, in dezen vorm, dat de eigen Zending schade lijdt door de goedgeefscheid voor andere Zendingen dan de onze. Ik zeg niet van *liefde* voor de andere zendingen, want liefde en gehoorzaamheid strijden nooit met elkander.

Maar nu is er toch nog meer, waarop noodzakelijk de nadruk valt dan op het verkrijgen van het vrijwillig aanvaarde quotum. Er moet *geld* voor de Zending worden verzameld, maar er moet ook *kennis* van de Zending worden verspreid. Daartoe dient het Zendingsblad, waarin van alle Zendende Kerken berichten worden opgenomen. Geld geven zonder te weten, waarvoor het-eigenlijk dient, heeft geen groote waarde en is ook altijd aan verslapping onderhevig. In welke kerken vindt men de minste Zendingsliefde? *Daár*, waar de minste Zendingskennis wordt aange troffen.

Daarom zijn de Kerkeraden en de Zendingscommissies niet klaar met het verzamelen van de quota voor de Zending. Dat is maar de helft van hun arbeid. De andere helft is de verspreiding van het Zendingsblad, waarbij als ideaal moet gelden: *In elk Gereformeerd gezin het Zendingsblad en elke alleen wonende of alleenstaande persoon in de Kerken: Het Zendingsblad.*

Hoe staat het nu daarmede? Nieuwsgierigheid was het niet, die mij tot het beantwoorden van die vraag drong, maar zuivere belangstelling voor den arbeid der Zending en schoon niemand mij opdracht gaf te doen, wat ik deed, heb ik een statistiek samengesteld, daartoe vriendelijk geholpen door den Uitgever van het Zendingsblad.

Ik heb daarbij elke gemeente getaxeerd op een aantal gezinnen, dat uitgaat van den regel: *Dooreen genomen telt een gemeente zoóveel gezinnen, als er 5-tallen van personen tot haar behooren.* Dat is niet geheel juist. Tegenwoordig gaat het niet altijd meer op, dat een gemeente van b.v. 1000 zielen 200 gezinnen telt, doch is het gemiddelde van de gezinnen *minder* dan 5 personen. Doch ik heb mij nu maar gehouden aan een ouden regel. En wat is nu het resultaat?

Dat in de kerken van Utrecht en Gelderland, wanneer de regel gevolgd werd: *In elk gezin een Zendingsblad en elk op zich zelf staand lid der kerk een Zendingsblad*, dat naar mijn aangenomen regel in Utrecht en Gelderland 16.918; we nemen maar een rond getal, 17.000 (zegge zeventien duizend) Zendingsbladen moesten geplaatst worden, doch dat dit

getal niet meer is dan $7865 + 978 = 8843$ dat is meer dan 7000 minder dan het noodige getal.

Er zijn verscheidene Zendingscommissies, die meenen, dat de verspreiding van Zendingskennis niet op hun weg ligt. Dat is inderdaad een zeer gemakkelijk standpunt maar het is even *onjuist* als het gemakkelijk is. Het is *schadelijk*. Immers zonder Zendingskennis, geen Zendingsliefde; zonder Zendingsliefde, geen Zendingsgebed, en zonder Zendingsgebed geen Zendingsvrucht; niet voor de arbeid op het *Zendings-terrein* maar ook niet voor het *eigen hart* en de *eigen gemeente*. Wel dorheid en doode rechtzinnigheid, maar geen groeiend geestelijk leven voor den Heere. Bovendien: Wanneer er zooveel zendingsbladen werden verspreid als niet meer dan een matige eisch is, zou de Zending ook *materieel* gediend worden. Immers, die Zendingsbladen brengen geld op voor de Zending.

In 1938 was het getal abonnementen op het Zendingsblad 79.000; daarvan kwam als netto opbrengst in de kas van Generale Deputaten bijna f 30.400.—. Deel ik dat bedrag door 79.000, dan kom ik tot een winst van $38\frac{1}{2}$ cent per exemplaar. Wanneer dus aan den niet overmatigen eisch werd voldaan t.a. van de verspreiding van het Zendingsblad in Utrecht en Gelderland, beteekende dat voor de Generale kas reeds een winst van $7000 \times 38\frac{1}{2}$ cent = f 2695.—. En dan vergeet ik maar den juisten regel: Hoe grooter de oplage is van een drukwerk, hoe goedkoper de prijs per exemplaar aan kosten wordt, hoe meer dus de winst is. Immers de kosten van schrijven, zetten en drukken worden maar eenmaal betaald.

Zou dat verlies wezen voor de plaatselijke kerken, die deze Zendingsbladen moesten betalen boven het gestelde quotum? Neen, want ik stel mij voor, dat als op deze wijze gedaan werd over *heel* het land, het bedrag van 80.000 gulden, dat Generale Deputaten nu noodig hebben, uit het Zendingsblad kon komen en de 10 %, die nu moet worden geheven van de kerken boven het quotum kon vervallen.

Maar niet in de eerste plaats wilde ik het hebben over *materieele* winst maar over *geestelijke vrucht*. Die is *altijd* de eerste, welke moet worden beoogd. Welnu, die zal er zijn, naarmate er meer getrouw wordt kennis genomen van hetgeen het Zendingsblad beoogt. Daarom is de tweede helft van den plicht van Kerkeraden of namens hen handelende van Zendingscommissies, de verspreiding van het Zendingsblad. De tweede *helft*, dus de *helft*. Wel de *tweede*, maar daarom niet de mindere.

Laat elke Kerkeraad en elke Zendingscommissie nu eens berekenen, waarin en hoeveel men te kort komt. En dan ga men aan het werk.

B. ALKEMA.

Apeldoorn, Juni 1939.

Zending van de Geref. Kerk te Heeg en de met haar samenwerkende Kerken van Friesland.

Wonosobo. Medische dienst.

Dr. D. Verveen zond een breed verslag van den Medischen dienst te Wonosobo over 1938. We willen

daaruit het volgende overnemen in het Zendingsblad.

Ik had in dokter Soekadis dit jaar weer een goede hulp. Wel was goed merkbaar de toeneming van de moeilijkheid zijn Gouvernementstaak te combineren met het werk in het hospitaal, daar de eerste in omvang toeneemt. Het zal dan ook binnen afzienbaren tijd weer zoo worden, dat hij geheel voor gouvernements of beter gezegd regentschapsgezondheidszorg vrij gemaakt moet worden. De Regent deed al een verzoek aan de Regeering in deze richting. Gaat hij dus hier weg dan moet ik zelf een tweede arts zoeken, waarvoor ik liefst een Europeesch collega heb. Ik verzocht het Gouvernement reeds om, indien noodig, een tweede Europeesche arts te willen subsidieeren.

Wat de Europeesche zusters aangaat: zuster Sybenga heeft ons op 1 October verlaten. Ze is gehuwd met een Indische jongen van Gereformeerde belijdenis. Beiden vertrokken, na hier in Wonosobo in den echt verbonden zijn, naar Tandjoeng Pinang op Riouw, een eiland in de buurt van Singapore. Ik verloor in haar een goede, opgewekte kracht. Gelukkig vond ik in haar opvolgster zuster Wiggers iemand, die haar volkomen vervangt, ja zelfs een grooten voorsprong op haar heeft, door haar reeds jaren Indische ervaring in Keboemen voor haar verlof naar Holland. Met taalmoeilijkheden heeft zij dus lang niet in die mate meer te kampen.

Het werk is zeer prettig geweest. Geen onaangename gebeurtenissen hebben zich afgespeeld, de verhouding onderling is uitstekend.

Ernstige ziekten hebben ons niet geteisterd, iets waar wij God zeer dankbaar voor zijn.

Wat het Javaansche personeel betreft, dit jaar deden 3 leerling-verplegers en twee leerling-verpleegsters in Juhi examen voor mantri-verpleger(ster). Allen slaagden met uitzondering van één meisje. Van deze mantri's verlieten twee al vrij spoedig het ziekenhuis om elders een werkkring te vinden. Overigens hadden er weinig mutatie's plaats. Wegens wangedrag werden er geen ontslagen verleend, wat echter niet bewijst dat er geen verkeerde elementen onder het personeel schuilen, wat ik juist dezer dagen helaas weer moest constateeren.

De oudere jongens onder mijn personeel probeeren zulke zondaars eerst door waarschuwing en samenspreking tot betere levenswandel te brengen en tot het bewust maken van de plicht die op hen rust als christen, doch veelal is dat onvoldoende en moeten dus zulke jongens of meisjes ontslagen worden. Over het algemeen ben ik over de kern van ons personeel zeer goed te spreken en valt er uitstekend mee te werken.

Wat onzen arbeid aangaat, hebben wij ons dit jaar met zeer verschillende dingen weer beziggehouden. Naast het eigenlijk zuiver medisch bedrijf waren er verscheiden dingen, die mijn belangstelling moesten hebben. Onder andere werd een terrein aangekocht, gelegen naast mijn woning en tegenover het jongens-internaat. Voeger was hier een z.g. grobakstalling: een verhuurderij van vrachtkarren, gespannen met koeien. Dit gaf last door stank en vliegen. Deze verhuurderij is overgeplaatst en de grond kon door mij aangekocht worden als terrein voor het latere tweede doktershuis, waar het uitnemend geschikt voor is.

Kijkje in Wonosobo. - Op den achtergrond de Sindoro.

Verder hield ik mij bezig met pogingen om te komen tot de aanschaf van een Röntgeninstallatie. Van SIMAVI kreeg ik de beschikking over f 3000.—. Dank zij bijdragen van de Theeonderneming van het Regentschap en niet in het minst de bereidheid van Deputaten en Generale Deputaten kan ik in 1939 met de aanschaf ervan voortgang doen vinden. Hiermede wordt het ziekenhuis verrijkt met een zeer belangrijk hulpmiddel, dat zeker bijdragen zal tot verbeterde behandeling van onze zieken.

Polikliniek.

Aan de polikliniek verbonden aan het ziekenhuis werden ingeschreven: 3938 mannen, 2459 vrouwen, samen 6397 patiënten. Getallen van 1937: 4248 mannen, 2352 vrouwen, samen 6600 patiënten.

Het aantal nieuwe mannen liep dus terug, dat der vrouwen ging vooruit. Het totaal aantal consulten steeg echter van 28286 in 1937 tot 30333 in '38. Het gemiddelde aantal consulten per werkdag heeft hiermede de 100 bereikt.

Opname patiënten.

In 1938: opgenomen 1325 mannen, 763 vrouwen, samen 2088 patiënten.

In 1937: opgenomen 1617 mannen, 722 vrouwen, samen 2339 patiënten.

Ook hier dus een verschuiving achteruit van de mannen en vooruit van de vrouwen. Het totaal aantal verpleegdagen liep echter omhoog van 57798 in '37 tot 58439 in '38. De gemiddelde dagsterkte steeg hierdoor van 159 op 160 patiënten. De gemiddelde verpleegduur steeg van 25 dagen op 28 dagen.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

De Zendingscollectantjes te Gees.

Op de foto zien we de acht Zendingscollectantjes,

die tweemaal per maand huis aan huis het Zendingsbusje presenteren. Het is een mooi bedrag, dat op deze manier bijeen wordt gebracht. De kerk te Gees.

Zendingscollectantjes te Gees.

die vroeger steeds beneden haar quotatiecijfer bleef, brengt nu het gevraagde bedrag bijeen. Kerkeraad en Zendingscommissie zijn over de toewijding der meisjes zéér tevreden.

Ds. J. t. H.

Schetsen uit Soemba.

No. 55.

Twee ouderlingen klopten aan bij een vrouw, welke indertijd met den naam Ruth gedoopt was. Zij leefde nu met een Mohammedaan.

Er werd geen antwoord gegeven.

Dat is best te begrijpen; want des avonds weet men nooit wat voor soort volk aan de deur kan kloppen.

Men klopte nog eens; en na een derde maal werd van binnen uit geroepen: „wie is daar”. Het antwoord luidde: „wij, ouderlingen”.

Toch moesten ze nog een poosje wachten, voor

STATISTIEK van den Medischen dienst der Zending

Naam van de Zendende Kerk of Corporatie	Naam van het Zendingsressort (resp. de afdeeling)	Hoofdziekenhuizen			Hulpziekenh. niet verbonden aan een Hoofdziekenh.			Totaal aantal artsen			Totaal aantal Europ. verplegers of verpleegsters		Totaal aantal gediplomeerde Inl. of Chin. verpleegsters	
		Aantal	Aantal daaraan verbonden		Aantal	Aantal daaraan verbonden	Vaste poliklinieken niet verbonden aan een hoofd- of hulpziekenhuis	Europeesche	Inlandsche	Chineesche	Aantal	waarvan vroedvrouwen	Aantal	waarvan vroedvrouwen
			Hulpzieken- huizen	Poliklinieken										
Geref. Kerk van Rotterdam (van Zuid-Holl. ten Zuiden)	Poerbolingo (Banjoemas)	1	—	4	—	—	4	2	—	—	2	—	7	—
Geref. Kerk van Rotterdam (van Zuid-Holl. ten Zuiden)	Poerwokerto (Banjoemas)	1	—	1	—	—	1	2	—	—	2	—	3	—
Geref. Kerken van Utrecht en Gelderl.	Poerworedjo (Res. Kedoe)	1	—	7	1	1	7 ²⁾	2	1	—	2	—	7	6
Geref. Kerk van Heeg (Friesl.) . . .	Regentschappen: <i>Keboemen</i> <i>en Karanganyar</i>	1	—	6	—	—	—	2	—	—	3	—	8	2
Geref. Kerk van Heeg (Friesl.) . . .	Wonosobo	1	—	5	—	—	—	1	1	—	2	—	2	1
Geref. Kerk van Amsterdam	Gouvernement Djakakarta	1	14 ³⁾	8	—	—	—	7	2	1	9	3	24	7
Geref. Kerk van Middelburg	Magelang	1	1	4	—	—	—	1	1	—	1	—	5	3
Geref. Kerk van Delft (insamenwerking met de Geref. Kerken van Zuid-Holland) N. G.	Klaten Gouvernement Soerakarta	1	3	—	—	—	—	3	—	—	3	—	10	4
Geref. Kerk van Delft (van Zuid-Holland ten Noorden)	Gouvernement Soerakarta	1	1	20 ⁴⁾	—	—	—	3	1	1	4	—	22	16 ⁵⁾
		9	19	55	1	1	12	23	6	2	28	2	88	39

1) groot 108, klein 397. 2) waarvan één polikliniek-autobus. 3) waarvan 1 kraamvrouwen- en kinderkliniek,

5) waarvan 4 ongediplomeerde vroedvrouwen. 6) waarvan 78 neus-, oor- en keeloperaties.

opengedaan werd, want Ruth moest eerst een kabaja aantrekken. Zoo in huis heeft men niet veel aan.

Maar gelukkig werd eindelijk opengedaan en konden de ouderlingen naar binnen. Stoelen waren er niet, zij moesten op een matje gaan zitten. Ruth keek hen verbaasd aan, want zij kende deze ouderlingen niet. Maar zij gaven zelf de verklaring: zij waren uit andere gemeenten hier gekomen op verzoek van den eigen kerkeraad van Ruth's gemeente, om nog eens met haar te praten.

Het maakte indruk, dat de christenen uit andere gemeenten zelfs haar kwamen vermanen.

Zij keek beschaamd. Haar „man” kwam er ook bij zitten.

De ouderlingen vermaanden haar haar geloof niet te verloochenen. Ruth zeide, dat al was zij in 't huis van een Arabier, toch Jezus bleef liefhebben. Haar „man” kon haar niet van 't christendom aftrekken.

„Maar” zeiden de ouderlingen, „dat moet dan ook in de practijk blijken, het is niet voldoende, als men zegt, dat men den Heere Jezus liefheeft, maar er in de practijk niet naar doet: dan moogt ge ook niet samenleven met een man van een ander geloof.”

„Ja, maar ik trek hem niet af van zijn geloof en hij mij niet van 't mijne.”

„Best mogelijk, maar dat is geen huwelijk: gij kunt samen Jezus niet dienen.”

De man, een Arabier, was er ook bij gaan zitten.

De ouderlingen vreesden een felle uitval van woe-de, omdat zij Ruth van hem trachten weg te halen. Maar dat viel mee, toen zij den Arabier ook vermaanden.

„Is het in uw geloof geoorloofd ongetrouwd te leven met iemand van 'n ander geloof?”

De Arabier erkende, dat dit ook ongeoorloofd was, zelfs met iemand van eigen geloof; hij vertelde ver-

op Midden-Java ten Zuiden over 1938.

Totaal aantal ongediplomeerde Ind. of Chin. verpleegsters	Totaal aantal Ind. of Chin. verplegers		Totaal aantal krachten voor apotheek, huis- houding en administratie, niet vermeld bij 1 t.m. 6			Totaal aantal aanwezige bedden (al of niet gesubsidieerd)	Totaal aantal opgenomen patiënten		Totaal aantal operaties		Totaal aantal verrissingen		Aantal verpleegdagen gedurende verslagjaar	Gemiddeld aantal patienten per dag	Totaal aantal gedurende verslagjaar ingeschreven polikliniek- patienten	Totaal aantal consulten op de poliklinieken
	gediplomeerd	ongediplomeerd	Europeesche	Indlandsche	Chineesche		mannen	vrouwen	chirurgische	oog-operaties	in eigen inrichting	buiten eigen inrichting				
24	17	21	2	4	—	215	2012	1069	505 ¹⁾	140	123	52	75295	206	4634	45521
29	10	18	3	10	—	220	2244	1231	615	35	164	—	63825	175	27156	50881
35	15	31	2	4	—	283	3657	2036	371	9	184	375	100753	276	28504	79524
18	14	17	1	5	1	198	1485	1038	395		115	137	76689	210	36856	102912
23	11	14	—	22	1	160	1236	699	383	18	67	125	58439	160	21020	86155
105	56	105	4	190	—	1229	10805	9082	1458	—	800	1006	412870	1332	180092	887475
18	6	13	—	23	1	153	1401	1006	173		105	116	49447	135	11103	56963
34	25	20	1	7	—	341	5418	2842	285	184	543		166459	455	43038	106731
42	34	35	—	11	—	373	4656	2822	448	552 ⁶⁾	300	659	135376	371	110452	418746
328	188	274	13	276	3	3172	32914	21825	4065	938	1858	2470	1139153	3320	462856	1834908
									568		543					

1 klasse-afdeeling, 1 sanatorium voor t.b.c. lijders en 1 volkssanatorium.

4) waarvan 4 bijpoliklinieken.

der, dat zijn ouders hem zelfs niet meer in huis wilden ontvangen omdat hij dat gedaan had.

Nu was 't voor de ouderlingen makkelijker verder te spreken.

Want beiden waren nu bewust van schuld.

En beloofden in vrede van elkander te gaan. Ruth zou weer in de Kerk komen.

Toch was hun taak hier niet mede afgeloopen. Zij moesten den Arabier nog vertellen van Jezus.

De makkelijkste vraag is dan: „wie draagt uw zonde?”

De Arabier antwoordde: „dat weet ik niet: ik hoop maar, dat God genadig is als ik sterf.”

„Weet u dan niet zeker, dat u na uw dood in den hemel komt?”

Nee, dat hangt af van de genade van God: als Hij wil, dat ik in den hemel kom, dan kom ik er; als hij het niet wil, dan ga ik naar de hel.”

„Maar wij christenen, weten zeker, dat wij in den hemel komen, want de Heere Jezus heeft al onze zonden verzoend.”

„Nee, dat kan ik niet gelooven, want dan zou God niet meer vrij zijn om zaligheid te schenken of te verdoemen.”

„Dat is ook zoo: God heeft beloofd, dat al degenen, die in Jezus gelooven, in den hemel komen.”

„Dat kan niet, want dan zou God zichzelf gebonden hebben aan een belofte en niet meer vrij zijn in Zijn beslissingen.”

„Toch is 't zoo: God heeft zich in vrijheid aan zijn eigen belofte gebonden.”

De Arabier, van jongs af opgevoed in de leer van de willekeurige vrijheid Gods, wilde de christelijke leer niet aanvaarden.

P. J. LAMBOOIJ.

Garrelsweer's Zendingscommissie en collectantjes.

De Zendingscommissie te Garrelsweer met haar collectantjes.

Garrelsweer's Kerk heeft, evenals de meeste Kerken, een Zendingscommissie, die plaatselijk de belangen der Zending behartigt. En die commissie wordt in haar arbeid geholpen door een flink getal jonge dames, die hun best doen opdat in Garrelsweer bijeenkomt, wat van die Kerk voor de Zending wordt verwacht. En als commissie en collectantjes flink volhouden dan komt men er wel. En dat wil men ook. De commissie is over het werk der jonge dames zeer tevreden.

W. B.

Wat Simavi deed en wat het niet kon doen.

Zaterdag 11 Maart 1939 had te Amsterdam de jaarlijksche hoofdbestuursvergadering plaats van de Vereniging Simavi.

In totaal waren 38 aanvragen om steun binnengekomen van ziekenhuizen, doktoren en zusters uit alle streken van Ned. Oost- en West-Indië. Deze 38 aanvragen bedroegen tezamen niet minder dan f 142.000.—, terwijl aan 19 aanvragen kon worden voldaan, waarvoor f 62.000.— beschikbaar was. Een zeer moeilijke taak dus voor de commissie van deskundigen. Wij vermelden met dankbaarheid in het hart, dat wij aan 19 aanvragen konden voldoen, maar hopen ook daar, waar wij in gebreke moesten blijven, terwijl de nood zoo ontzaglijk groot is, te kunnen steunen.

Het zou eentonig worden, wanneer wij u alle 38 aanvragen opsomden. Velen zijn bijna gelijkkluidend. Overal ziekenzalen, waar bijna het dubbele aantal patienten is ondergebracht dan er bedden zijn. Voor Europeesche begrippen ondenkbaar. Maar zieken afwijzen, die soms dagenlang geloopt hebben of

op primitieve vervoermiddelen door familieleden worden gebracht, gaat eenvoudig niet. Dus meestal liggen er evenveel onder de bedden als erin....

Wij vragen u met vrijmoedigheid. Geeft voor dit prachtige werk. Als gij kunt, veel. Als gij weinig kunt geven, dan weinig. Maar geef in ieder geval. Het gironummer van Simavi is 184139 te 's-Gravenhage. Leden, die jaarlijks f 2.50 minimum bijdragen, ontvangen het goed verzorgde orgaan „Medische Nood". De heer Berman, Fred. Hendriklaan 35 te Haarlem, zal u gaarne een proefnummer zenden. Stort in ieder geval een bijdrage op postrekening 184139 van Simavi te 's-Gravenhage.

Namens het hoofdbestuur,

Dr. G. ROYER, Voorzitter.

Dr. CH. W. F. WINCKEL, Secretaris.

Mr. E. H. s'JACOB, Penningmeester.

Uit Nederl. Zendingsblad.

Zendingskalender 1940.

L. S.

Door dezen wordt wederom Uw belangstelling gevraagd voor onzen Zendingskalender (1940).

De oplaag bleef zoo ongeveer dezelfde.

Er zijn nog altijd plaatsen, waar zeker wel wat meer exemplaren zouden kunnen verspreid worden.

Naar in het Zendingsblad is medegedeeld, was de bate van den vorigen Kalender, die geheel ten goede van de Zending kwam, een bedrag van f 4.260.14½.

Mocht de oplaag, tot 85.700 exemplaren geklommen, het komend jaar nog een paar duizend omhoog gaan, dan zou de finantieele uitkomst van zelf grooter worden.

De Zendingskas kan die uitnemend gebruiken!

De tijden zijn voor velen zeker nog moeilijk, maar

onze Zendingskalender is voor een klein bedrag te krijgen.

Uw hulp ter verspreiding van onzen Zendingskalender wordt dan ook met vrijmoedigheid en vriendelijken aandrang ingeroepen.

Hij herinnert in onze gezinnen elken dag aan het werk der Zending, dat de Heere ons toebetrouwde en houdt daarvoor de belangstelling levendig.

De prijs blijft dezelfde als voorheen: f 11.— per 100 exemplaren: bij bestelling na 1 Nov. f 12.—.

Bestellingen aan G. F. HUMMELEN's Boekhandel en Electr. Drukkerij N.V. te Assen; gaarne zoo spoedig mogelijk; dat spaart moeite en kosten.

Op Gods zegen en Uw aller medewerking hopen:
Namens de Dep. der Gen. Synode voor de Zending:

D. POL, Redacteur.

Rijsoord, Juni 1939.

De Chr. pers in Indië.

Christus heeft gezegd:

„ONDERWIJST ALLE VOLKEN”.

Dat wil dus zeggen,

dat we ons niet alleen met den enkeling moeten bemoeien, maar ook met de massa des volks.

Daarvoor is in onze dagen

EEN CHRISTELIJKE PERS NOODZAKELIJK.

Bent u bereid mee te werken aan deze

DRINGENDE NOODZAKELIJKHEID?

Helpt u mee,

om onze jonge menschen van het begin af te ondersteunen in hun levensstrijd, door toezending van CHRISTELIJKE LECTUUR?

De kerk brengt het evangelie elken Zondag

En de dominee komt een of twee keer per jaar op bezoek.

MAAR DE KRANT beïnvloedt de zielen ELKEN DAG.

Daar moeten wij als Christenen rekening mee houden in de opzet van onze actie. Th. K.

Ingezonden stukken.

Het Bijbelsch onderwerp in de Nederlandsche kunst.

Een gebeurtenis in het kunstleven van Amsterdam is de Tentoonstelling „Bijbelsche Kunst”, welke gedurende de zomermaanden in het Rijksmuseum gehouden wordt en welke voor het geheele land van groote beteekenis geacht kan worden.

Deze tentoonstelling, gewijd aan de Voorstellingen der Bijbelsche Verhalen, zooals men ze aantreft in de oude Nederlandsche Schilderkunst, Graphiek, Beeldhouwkunst en Kunstnijverheid, ondervindt door de nieuwigheid van haar opzet en door haar bijzonderen geestelijken inhoud belangstelling van vele zijden. De religieuze beteekenis der voorstelling, de strekking van het onderwerp komen op deze tentoonstelling niet minder naar voren dan de zuiver artistieke waarde van het kunstwerk.

Daarom is een rondgang door de tentoonstellingszalen tegelijk zoo leerzaam en zoo rijk aan kunstgenot. Het aanschouwen van meesterwerken van schilders en teekenaars als Jeroen Bosch, Jan van Scorel, Dirck Barentz, Rembrandt, Jan Steen, van zilversme-

den als Paul en Adam van Vianen en van vele andere meesters, doet den bezoeker beseffen, hoezeer de verhalen uit het Oude en uit het Nieuwe Testament voor de Nederlandsche kunstenaars uit het verleden een onuitputtelijke bron van inspiratie zijn geweest.

Door het doen houden van rondleidingen door deskundigen en door het instellen van speciale faciliteiten voor groepsbezoek heeft het organiseerend comité dezer tentoonstelling gemeend het de belangstellenden mogelijk te maken op aantrekkelijke en instructieve wijze te ervaren, hoe in vroeger eeuwen de band tusschen Godsdienst en Kunst in Nederland tot trefende resultaten heeft geleid.

De tentoonstelling is iederen werkdag geopend van 10—5 uur, Zondags van 1—5 uur, Woensdag- en Zaterdagavond van 8—10 uur. De toegangsprijs bedraagt f 0.60 overdag en f 0.40 's avonds. Iederen Dinsdag en Vrijdag algemeene rondleidingen van 5—6 uur.

Voor groepen van meer dan 20 personen is het entree verlaagd tot f 0.35 p.p. Deze worden verzocht hun komst van te voren te melden. Desgewenscht bestaat de gelegenheid om deskundige voorlichting te ontvangen.

Positie en arbeid der vrouw in de kerk.

De kerkeraad der Gereformeerde kerk van Ternaard, als die van andere kerken en met de meerdere vergaderingen met de Vaders van vroegere en latere tijd, begeerende te luisteren en te handelen naar het Woord van God, *verzoekt de Generale Synode*, gezien gedurig meer propagandeering van inmiddels reeds namens kerkelijke autoriteiten door vrouwen en meisjes begonnen arbeid in kerk, zending en evangelisatie, arbeid welke deels eigenlijk tot het terrein der ambten behoort.

Uit te spreken, wat naar schrift en historie de positie der vrouw in de kerk is en wat daaruit volgt voor onzen tijd ten opzichte van bedoelde arbeid, opdat enerzijds Christus' Kerk haar gaven niet late rusten en anderzijds geen emancipatiegeest misleide en afwijking brenge van Gereformeerde beginselen voor het kerkelijk leven, voor zending en evangelisatie.

Dit verzoekend voorstel gaat gepaard met toelichting en bovendien met bijlagen uit de pers, waarin de gang van zaken blijkt en die van aantekeningen zijn voorzien.

Namens den Raad der Gereformeerde Kerk van Ternaard,

w.g. IJ. NAUTA, Praeses.
A. BOUMA, Scriba.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

De Oorlog en de Zending.

De oorlog heeft vele Chineezzen doen zien dat de zendingen bereid zijn zich zelfopoffering te getroosten om de zaak der Zending te bevorderen. De heldhaftige houding van vele zendingen heeft bij talrijke Chineezzen groote bewondering verwerkt.

Ook heeft Chiang-kai-shek's vrouw nog onlangs openlijk haar dank bewezen aan de zendingen die onverschrokken voor de Japansche bedreigingen talrijke Chineezzen hebben beveiligd voor een anders

zekeren dood en te midden van groot gevaar in hospitalen hun leven hebben prijs gesteld om hun Chineesche broederen in hun ellende te verzorgen. Vele medische zendelingen hebben hunne krachten uitgeput voor de Chineesche lijders, anderen zijn te midden van hoogst gevaarlijke toestanden in ongeorganiseerde streken op hun arbeid ingegaan met een heldenmoed dat overal bewondering heeft verwekt. Het Christendom heeft opnieuw betoond nog kracht te hebben. En er is waardeering.

Vele zendelingen hebben hun gewone arbeid in eigen arbeidsveld opgegeven om in strategische plaatsen openingen te zoeken voor arbeid die eerst Chineesche belangen en daarna persoonlijke belangen eischen. De Zending herwint haar invloed in China door de emergency arbeid. Veel kritiek was er een tiental jaren geleden op de georganiseerde zendingsarbeid. Nu is al die georganiseerde arbeid schier geheel overboord geworpen en zendelingen hebben gezocht zich in te passen waar zij van 't meest nut kunnen zijn voor de lijdende massa's.

En dat in Jezus' Naam!

De Evangelisatie arbeid bloeit!

Milddadigheid neemt toe!

Zendelingen zijn goede Samaritanen geworden, voorzoover zij zich kunnen inpassen in de omstandigheden.

Opnieuw wordt de Zending gewaardeerd. Steeds groter wordt de open deur voor zendingswerk, maar meer langs individuele lijnen.

't Zendingswerk wordt meer apostolisch.

't Verliest meer en meer de kracht van de moderne centralisatie, die zich zoo sterk op den voorgrond drong in de laatste jaren, dat zij zichzelf heeft uitgeput.

't Is misschien niet allemaal verlies.

De individu komt sterker op den voorgrond. Dat is winst.

Lee S. Huizenga.

Uit „De Heidenwereld”.

Korte berichten.

Dr. J. H. Bavinck.

Het adres van Dr. J. H. Bavinck is: Soestdijksche weg 86, Bilthoven, waar hij zich metterwoon heeft gevestigd.

Dr. F. L. Bakker.

Dr. F. L. Bakker is 30 Juni l.l. na een zeer voorspoedige reis in welstand weer met zijn gezin in Djokja aangekomen.

Dr. K. P. Groot.

De directeur van het Petronella-Hospitaal die met Dr. Bakker reisde, is in goede gezondheid weer in Djokja terug en heeft zijn arbeid hervat.

Dr. A. C. Zwaan.

De Geneesheer-directeur van het Zendingsziekenhuis te Poerwokerto Dr. A. C. Zwaan is in Juli met verlof naar Holland gekomen.

Mej. A. M. Koene.

Mej. A. M. Koene, die in October 1937 als verpleegster in dienst van de Kerk te Rotterdam naar

Java vertrok heeft op medisch advies haar arbeid moeten neêrleggen en is tegelijk met Dr. Zwaan naar Holland teruggekeerd.

F. Eigenraam.

De heer F. Eigenraam, leeraar aan de Christ. Holl. Inl. en Holl. Christ. Kweekschool te Solo, is met zijn gezin in Holland aangekomen.

Tijdens zijn verlof is voorloopig zijn adres Eemneser weg 67, Baarn.

Dr. D. Verhagen.

Gedurende Augustus en September is het adres van Dr. D. Verhagen, de Geneesheer-Directeur van het Zendingsziekenhuis te Solo, Zwartelaan 44, Oostvoorne.

D.V. gaat Dr. Verhagen 6 Oct. a.s. van Genua weer terug naar Java.

Ds. Joh. Rauws.

Ds. Joh. Rauws, zendingsdirector te Oegstgeest, heeft met ingang van 1 Januari a.s. wegens voortdurende ongesteldheid en het bereiken van den 65-jarigen leeftijd emeritaat aangevraagd. Ds. Rauws stond als predikant te Aduard en te Beilen en werd in 1908 tot zendingsdirector benoemd, zoodat hij bij zijn emeritaat deze functie gedurende 32 jaar zal hebben vervuld.

Quaestores van de Zending der Gereformeerde Kerken.

Op daartoe strekkend verzoek deelen we de namen mede van de quaestores der verschillende zendingen der Gereformeerde Kerken.

Soemba-Zending (Groningen, Drenthe en Overijsel) JURRIEN VELDKAMP, Groningen. Postrekening no. 138000.

Heeg (Friesland) S. ZEYL Wz., Sneek. Postrekening no. 16647.

Utrecht (Utrecht en Gelderland) W. A. KNIERIEM, Van Beuningenplein 5, Utrecht. Postreken. no. 44853. *Amsterdam* (Noord Holland) Ds. A. SCHWEITZER, Amsteldijk 83 I, Amsterdam. Postrekening no. 31245. *Delft* (Zuid-Holland-Noord) W. BOOT, Mijnbouwstraat, Delft. Postrekening no. 74254.

Rotterdam (Zuid-Holland-Zuid) Dr. A. KUYPER, Provenierssingel 27, Rotterdam. Postreken. no. 95160.

Middelburg (Zeeland en Noord-Brabant) J. C. HONDIUS, Vlasmarkt, Middelburg. Postrekening no. 41060.

Rotterdam-Zuid. (Zending onder de Chinezen in Nederland) en

Leiden. (Zending onder de studeerende Inheemschen in Nederland). Ds. H. POPMA, Strevelsweg 5, Rotterdam. Postrekening no. 92886.

Soerabaja (Makasser-zending) G. M. A. LAERNOES, H. Tollensstraat 4, Utrecht. Postrekening no. 289929.

Generale kas. W. BREUKELAAR, Santpoort. Postrekening no. 32806.

Leestafel

Het Christelijk Gereformeerd Seminarie te Amsterdam. Een poging tot openbaring der

Hervormde of Gereformeerde Gezindheid (1850—1852) door Dr. G. M. den Hartogh, hoogleeraar aan de Theologische School te Kampen; bij N. V. W. D. Meinema, Delft, f 2.25, geb. f 2.90.

Met bijzonder genoegen namen we kennis van dit voortreffelijk werk, waaraan een breede, diepgaande bronnenstudie is besteed: Hervormden, Gereformeerden, Christelijk Gereformeerden, Oud-Gereformeerden vinden hier het voor een groot deel uit onbekende brieven en acta saamgestelde verhaal van een interessante episode uit het leven van hun „gezindheid”. De meegedeelde uitwisseling van intieme gedachten en beschouwingen tusschen mannen als Groen van Prinsterer, Da Costa, Beets, Heldring, Wormser, Brummelkamp, Van Velzen, Gezelle Meerburg enz. over de opleiding tot den Dienst des Woords en in verband daarmee over de wenschelijkheid en de moeilijkheid van een gemeenschappelijk front, heeft niet alleen groot historisch belang, maar is ook van rijke beteekenis voor onzen tijd.

„t Is feest, als Moeder voor ons leest”, door Mevr. G. Gilhuis Smitskamp. Geïllustreerd door Adino Alino, bij N.V. Meinema Delft, f 1.25.

Een heel aardig kleuterboek. Een bundel versjes en vertellingen, zeer geschikt om voorgelezen te worden aan de kleintjes. Zij zullen er met plezier naar luisteren.

De eerste halte, door Betty v. d. Plaats, bij N.V. Meinema, Delft, f 1.35.

Een mooi meisjesboek. Origineel en pakkend. Het sluit aan bij het vorige boek van deze schrijfster „Als de grote reis begint”. Maar het is ook op zich zelf een goed geheel. En 't is goedkoop.

Voor Dordt en 't Vaderland, door J. Snoep, bij N.V. W. D. Meinema, Delft, f 0.75.

Een nieuw historisch jeugdboek van dezen schrijver. Het verhaal speelt in Dordrecht en teekent frisch en levendig de moeilijkheden, die men doormaakte in den tijd der Fransche overheersching.

Brandende Harten, door Mevr. Gera Kraan v. d. Burg. De geschiedenis van Maurits en Suze van Hol. Derde druk, bij Kok te Kampen, f 2.50, geb. f 3.25.

Dit prachtboek is stellig één van de beste werken, die in dat genre den laatsten tijd zijn verschenen. Het feit, dat binnen twee jaar tijds een derde druk noodig was, teekent sterker dan de beste aanbeveling, hoe zeer dit boek er ingegaan is. En terecht.

Het Verbond Gods. Een hoofdstuk uit de Geschiedenis der Openbaring, door Dr. G. Ch. Aalders, bij Kok te Kampen, f 3.20, geb. f 3.90.

Een voortreffelijk boek, dat in voor ieder begripelijken vorm de vrucht biedt van een breede, diepgaande studie over een onderwerp, dat thans weer bijzonder aan de orde is.

Wie degelijke, betrouwbare voorlichting over dit belangrijk onderwerp begeert, leze dit uitnemend werk, dat zich zoo nauw aansluit aan de Heilige

Schrift en aan wat onze beste theologen weleer hebben geleerd.

Wij zijn den geleerden schrijver dankbaar voor dit werk.

Dood en opstanding in het Oude Testament, door Dr. A. de Bondt, bij Kok te Kampen, f 1.40, geb. f 1.90.

Het was een goede gedachte, die Dr. de Bondt bevoog den inhoud van zijn voortreffelijk proefschrift, waarmede hij den doctorstitel verwierf, in populairere vorm weer te geven. Nu kan ieder, die belang stelt in de urgente onderwerpen, waarover dit boek handelt, uitnemende voorlichting vinden. Gaarne bevelen we dit boek aan.

Met geheel uw verstand, door A. Janse, bij Kok te Kampen, f 2.30, geb. f 2.90.

De heer Janse schrijft veel en vlot. En meestal is het de moeite wel waard van zijn geschriften kennis te nemen, ook al is het, dat men het niet altoos met hem eens is.

In dit boek geeft hij geen stelselmatige uiteenzetting van het liefhebben Gods met geheel uw verstand, gelijk de titel onwillekeurig doet verwachten, maar een bundel schriftbeschouwingen, die daarmee min of meer in verband staan.

Onderwijzend personeel, door K. Dijkstra. Een novelle over het schoolleven, bij Kok te Kampen, f 1.25, geb. f 1.90.

Deze novelle is geschreven in vlotten levendigen stijl. Zij laat ons het schoolleven zien zooals het is.

Het Koningschap van Christus. De openbaring van Johannes voor de Gemeente, verklaard door Ds. A. Ringnalda, bij Kok te Kampen.

Wij verwachten, dat dit boek, waarvan de eerste aflevering verscheen, veler aandacht zal trekken.

Blijkbaar heeft Ds. Ringnalda, die veel studie van het laatste Bijbelboek maakte, een eigen kijk op de beteekenis van het Openbaringenboek.

Het verschijnt in 12 afleveringen à f 0.45 per afl.

II Korinthe, door Dr. F. W. Grosheide, bij Kok te Kampen f 2.65.

In de bekende serie: „Korte verklaring der Heilige Schrift met nieuwe vertaling”, waarvan de uitgave met bekwaame spoed wordt voortgezet, verscheen thans van de hand van Prof. Grosheide eene verklaring van II Korinthe. Prachtwerk van blijvende waarde. Alle aanbeveling is absoluut overbodig.

Geboorte, door Berendien Meijer-Schuiling, bij Kok te Kampen, geb. f 0.90.

Een dertigtal kleine, teere verzen, waarin een moeder haar diepgevoelde weelde uitzingt. Er zijn juweeltjes bij.

Menigerlei Genade. Wekelijksche predikaties onder redactie van Dr. K. Dijk en Dr. B. Wielenga, bij Kok te Kampen, f 8.— per jaargang.

Het is een gunstig teeken, dat deze preeken nog altoos goeden aftrek vinden, ofschoon het reeds de 29e jaargang is. Maar zij zijn het ook waard. Het zijn doorgaans beste preeken.

Paraphrase Heilige Schrift. Galaten en Thessalonicenzen; door C. Vonk en J. van Dijk, b. T. Wever te Franeker; bij inteeke-ning f 1.—, geb. f 1.35, anders f 1.15 en f 1.35.

Deze eenvoudige omschrijving van de Heilige Schrift gaat voort te verschijnen. Zij kan mede dienen om den Bijbel te doen verstaan.

In de volgende maanden zullen verschijnen:

Dr. J. Schelhaas, Genesis.

Dr. A. de Bondt, Prediker en Hooglied.

H. Veldkamp, Amos en Obadja.

Jac. Jonker, Colossensen.

J. Los, Filippensen.

W. Tom, Jacobus.

C. Veenhof en L. Hoorweg, Petrus- en Johannesbrieven.

Dat belooft veel goeds.

Christelijk vrouwenleven. Eind-redactrice

Mevr. A. v. Hoogstraten Schoch. Uitgave van H. A. Bottenburg, Amsterdam; per halfjaar f 2.45.

Dit uitnemend geredigeerd tijdschrift verschijnt den eersten Donderdag van elke maand. De inhoud is zeer gevarieerd. Een staf van bekende schrijfsters werkt er aan mede. Uit ervaring weten we, dat de vrouwen die het lezen, dit blad zeer op prijs stellen.

Kleine rakkers; door P. M. Legêne. Uitgave

van het Zeister Zendingsgenootschap, f 0.35.

De rusteloze pen van Legêne geeft ons weer een boeiend Zendingsboekje.

Openbare Scheurmaking op Soemba, door

S. J. P. Goossens. Uitgave van A. J. Wuestman te Harderwijk.

In dit boek van 160 pagina geeft Ds. Goossens zijn oordeel over de moeilijkheden op Soemba. Het behelst een aanklacht en een verweer.

Maranatha.

Het mooie schild van den Maranatha-Kalender voor 1940 is er al. Het stelt voor: Nathan bij Daniël. Het blok wordt weer bewerkt door Ds. J. J. Knap.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingkas.

Door J. A. Bleek van de leerlingen der Christ. School te Varsseveld f 5.—. Van C. L. Romkes te Urk f 2.—. Door Dr. H. Colijn, gedeelte van een bij hem ingekomen gift f 30.—.

Santpoort, 27 Juli '39.

W. BREUKELAAR.

Giro No. 32806.

Verantwoording van giften voor de Zending onder de Chinezen en Oosterlingen hier te lande,

Ontvangen van 22 Febr. '39—15 Juli '39.

Giften: Geref. Kerk te Solo f 10.—; Alkmaar f 4.—; Grijskerk f 2.50; Meisjesveren. te 's-Gravenzande f 2.—; Geref. Kerk te Nijverdal f 5.—; Hendrik Ido Ambacht f 1.—; Munnikeburen f 2.—; Enschede f 5.—; Kielwindeweer f 1.—; Hazerswoude f 5.—; Gasselternijvevee f 2.50; Ennumatil f 1.—; Echten f 2.—; Zoetermeer f 1.—; Tiel f 2.—; Loppersum f 5.—; Rossum (G.) f 1.—; Rinsumageest f 1.—; Delfzijl f 2.50; Nederhorst den Berg f 2.50; Ten Boer f 2.50; Krommenie f 2.50; Stadskanaal f 2.50; Baflo f 2.50; Oegstgeest

f 1.—; Gift d.b.v. Ds. Wiersinga te Leiden f 0.65; Gift Dr. C. M. v. M. te W. f 3.—; Gift d.b.v. Ds. Wiersinga te Leiden f 0.13.

Collecten: Spreekbeurt Ds. Pierson te 's-Gravenzande f 7.50; Dienst Ds. Verkuyl in Londen f 8.75; Intrede Ds. Harder in Leiden f 30.50; Spreekbeurt Ds. Verkuyl in Groningen f 17.—.

Rotterdam, Strevelsweg 5

De Penningmeester

Giro 92886.

Ds. H. POPMA.

Ontvangen voor de Huishoudschool te Poerworedjo.

Junii 1939.

N.N., Apeldoorn f 2.—; contributies Wageningen f 38.25; contrib. G. Zeist f 1.—; zendingskrans Wolfheze f 4.—; contrib. Mej. I. V., Bilthoven f 1.—.

Veel dank voor deze gewaardeerde blijken van meelevens.

Hartelijk aanbevelend.

J. F. NETELENBOS—Chevallier.

Hilversum. Postrekening 263829.

Onder vriendelijke dankzegging bericht ik de goede ontvangst van onderstaande giften:

„De Zaaier”.

Van de Geref. Kerk te Dwingelo f 1.—; Bolnes f 1.—; Gaastmeer f 1.—; Geest f 1.—; Kapelle-Biezelinge f 1.—; Maarssen f 1.—; Kollumerpomp f 1.—; Sellingeren f 2.50; Pingjum f 1.—; Silvolde f 1.25; Nordwijk aan Zee f 2.—; Nigtevegt f 1.—; Amsterdam-Z. f 10.—; Rijssen f 2.50; Oosterbierum f 1.—; Leimuden f 2.50; Terneuzen f 2.50; Dierën f 1.50; Boskoop f 1.50; De Leek f 1.—; Eindhoven f 1.—.

„Chrisperni” — „Zaaier Bibliotheek”.

Van de Geref. Kerk te Dalfsen f 1.—; Mej. A. V. A'd.O. f 2.50; Geref. Kerk Stedum f 1.25; Woerden f 1.—; Woubrugge f 1.—; Schoondijke f 1.—.

Zending te Makassar.

Van Mej. A. V. te A'd.O. f 2.50; A. v. d. B. te D. f 2.—; Ds. P. V. te D. H. f 3.—.

Onder vriendelijke aanbeveling,

Utrecht, H. Tollensstr. 4

G. M. A. LAERNOES.

Giro 289929.

Deputaten Generale Synode voor de militairen

Prediking en bezoek aan de grens.

Tweede verantwoording.

Sinds de vorige verantwoording werd door mij ontvangen aan giften voor bovengenoemd doel:

Mej. M. IJ. te den Haag f 2.50; Mej. M. J. M. te Alphen f 2.50; N. N. f 0.50; Mej. L. F. J. te Amersfoort f 1.—; Geref. Kerk te Delft f 27.53; Mevr. G. P.—W. te Spijk f 5.—; Mej. B. C. te Pretoria, door Dr. S. O. Los f 9.—; L. D. te Kampen f 1.—; P. L. te Zuidhorn f 1.—; A. C. G. te Heemstede f 5.—; Wed. H. A. St. Jac. Parochie f 3.—; A. v. d. W. te Colijnsplaat f 2.50; Ds. U. E. te Ulrum f 1.—; Geref. Kerk te Slikkeveer f 17.78; totaal f 79.31. Eerste verantw. f 28.50. Tot op 19 Juli dus ontvangen f 107.81.

Dat is voor ongeveer één week aan onkosten!

En we zijn al eenige weken aan den gang!

Welke kerken en welke broeders en zusters willen nu eens volgen met een collecte of een gift?

We zullen u hartelijk dankbaar zijn, gelijk we aan bovengenoemde gevers en geefsters ook hartelijk dankbaar zijn.

Delft 19 Juli 39.

Ds. T. J. HAGEN.

Girono. 35595.

Verspreiding van de „Elisabethbode” onder de militairen.

Tweede verantwoording tot en met 24 Juli 1939.

Amsterdam Mevr. Schm. f 1.—; Geref. kerk Nieuwendijk f 1.—; Geref. kerk Pijnacker f 1.—; Geref. kerk Koudekerke f 2.—; Geref. kerk Oldebroek f 1.—;

Geref. kerk Schildwolde f 2.50; Geref. kerk Doornspijk f 2.—; Geref. kerk Holwerd f 1.—; Geref. kerk Oudewater f 2.—; Geref. kerk Aardenburg f 1.—; Geref. kerk Wissenkerke f 1.—; Geref. kerk Bennekom f 2.50; Geref. kerk Boksum f 2.50; Geref. kerk Hoornsterzwaag f 2.50; Geref. kerk Surhuisterveen f 2.—; Geref. kerk Giessendam f 1.50; Geref. kerk Huizen N.-H. f 2.—; Geref. kerk Arnhem f 7.50; Geref. kerk Idskinhuizen f 1.—; Geref. kerk Schiermonnikoog f 1.—; Geref. kerk Aalten f 10.—; Geref. kerk Woerden f 5.—; Lezeres te Enkhuizen per A. J. B. f 5.—; Gravenhage v. H. f 1.—; Santpoort H. f 10.—; Winsum A. H. f 2.—; Amsterdam per A. H. de Bz. f 1.—; Weesp L. f 2.50; Apeldoorn M. B. f 1.—; Leiden Mej. K. f 2.50; N. N. te N. f 10.—; Ede Mevr. B. H. f 2.—; Gravenhage D. v. T. f 10.—; Bodegraven A. v. Z. f 1.—; Heerde A. G. P. f 10.—; Geref. kerk Opende f 1.—; Geref. kerk Driewegen f 1.—; Geref. kerk Drogeham f 1.—; Geref. kerk Zuilichem f 1.—; Geref. kerk Boden f 2.50; Geref. kerk Bolnes f 1.—; Geref. kerk Epe f 1.—; Geref. kerk Gasselternijveen f 2.—; Geref. kerk Hindeloopen f 1.50; Geref. kerk Tzum f 1.—; Geref. kerk Bozum f 1.—; Geref. kerk Gamenen f 1.—; Geref. kerk Stedum f 2.50; Geref. kerk Ottoland f 0.50; Geref. kerk Warffum f 1.50; Geref. kerk Naarden f 1.—; Geref. kerk Oldeboorn f 1.—; Geref. kerk Oosterwolde f 1.—; Geref. kerk Rijssen f 1.—; Geref. kerk Schettens f 0.63; Geref. kerk Berg Ambacht f 1.—; Geref. kerk Kommerzijl f 1.—; Geref. kerk Lioessens f 2.50; Geref. kerk Leiden f 10.—; Geref. kerk Leimuider f 1.50; Geref. kerk Lutten a/d Dedemsvaart f 3.—; Geref. kerk Vrouwenpolder f 2.—; Geref. kerk Anna Jac. Parochie f 1.—; Geref. kerk Colijnsplaat f 1.—; Geref. kerk Den Helder f 2.50; Geref. kerk Koudekerke Z. f 2.—; Geref. kerk Tjerkwerd f 1.—; Geref. kerk Dedemsvaart f 2.50; Geref. kerk Kootwijk f 1.—; Strijen per Ds. H. f 10.—; Ulrum U. E. f 1.—; Hellendoorn D. V. f 0.65; Geref. kerk Diever f 1.—; Geref. kerk Garrelswear f 2.—; Geref. kerk Hazerswoude f 1.—; Geref. kerk O. Loosdrecht f 1.—; Geref. kerk Delft f 20.—; Geref. kerk Scheemda f 1.—; Geref. kerk Britsum f 1.50; Uithoorn J. M. v. M. f 2.50; Krommenie Sch. f 1.—; Geref. kerk Eindhoven f 2.50; Geref. kerk Renswoude f 1.—; Geref. kerk Ten Boer f 2.50; Geref. kerk Woubrugge f 1.—; Geref. kerk IJsselstein f 1.—; Geref. kerk Bussum f 5.—; Zendingscom. Maasland f 10.—; Geref. kerk Laren f 2.50; Geref. kerk Lemmer f 1.—; Geref. kerk Nieuwerbrug f 1.50; Geref. kerk Purmerend f 8.74; Vlagtwedde H. J. W. f 5.—; N. N. te N. f 5.—.

Voor alle giften hartelijk dank.

De Directie.

Adres voor giften „Elisabethbode” Woerden. Postrekening 331812.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

65e Verantwoording van 22 Juni—22 Juli 1939.

Met hartelijken dank ontvingen wij: van A. v. d. B. te L., J. v. d. B. te U., J. G. J. te U., Ds. R. t. R. te D., W. E. v. d. B. C. te Z., Mr. C. B. te Z. (j.l.), Mevr. M. te Z. (j.l.), tezamen 7 giften van f 0,50 is f 3,50; C. v. B. te E., Dr. F. G. v. M. te B., R. B. te 's-Gr., J. V. te D. (j.l.), Mej. F. S. te D., Ds. R. de J. te A., Ds. J. W. de J. te Z. (j.l.), W. J. K. D. te B., J. v. d. B. te R., H. M. W. B. te H., Ds. E. H. B. te O. (j.l.), D. H. te Th., P. v. d. L. te K. a. Z., Ds. P. K. te D., Wed. P. V. te W., J. H. te E., Mej. A. K. te W., J. G. H. te B., Mej. L. N. v. d. M. te D., R. Th. te U., A. F. te U., Mevr. v. d. U. O. v. O. te U., J. C. B. te U., Mevr. S. te W., J. J. te L., M. H. H. W. te U., A. de Z. te R., Ds. P. N. K. te H. (j.l.), Mej. M. v. S. te S.,

S. V.-S. te N., Mej. A. L. te A., Mej. G. v. T. te A. (j.l.), Ds. A. v. d. W. te O., Mej. E. W. E. te Z., Dr. A. G. te A., P. v. T. te E., Ph. P. E. te U., Ds. J. H. te O.-B., G. J. L. te S., Sr., E. J. M. te A., N. N. K. te U., Ds. C. B. te D., Ds. J. A. de V. te R., Drs. W. J. C. B. te Gr., D. M. P. te V., Ds. W. R. te S., A. G. W. te R., tezamen 48 giften van f 1.— is f 48.—. Ds. D. D. te Z. L., W. J. M. te 's-Gr., Mej. S. J. W. P. te U. (j.l.), W. M. te S., M. C. v. d. S. te N. tezamen 5 giften van f 1.50 is f 7.50. J. v. d. B. te 's-Gr., G. A. P. te R., L. J. S. te W., D. v. d. D. te T., Ds. B. te R. (j.l.), D. O. N. te 's-Gr., N. N. te 's-Gr., V. te H., tezamen 8 giften van f 2.— is f 16.—. P. A. V. te B., Ds. P. J. S. te G., F. H. H. te H., A. J. R. te H., Mej. G. v. d. Sch. te W., Dr. H. N. R. te S., H. K. te U., P. C. te 's-Gr., Geref. Kerk te W., L. A. te Z. (j.l.), J. H. v. d. W. te 's-Gr., J. v. D. te U., J. v. d. P. te S., Ds. J. de V. te W., N. N. te H., A. H. te A. (j.l.), G. J. T. Sr. te A. (j.l.), Wed. K. te Z. (j.l.), J. K. V. D. te 's-Gr. (j.l.), C. C. v. d. T. te U., Ds. Chr. J. M. te G., L. K. te H., Mevr. W. B. S. te V., tezamen 23 giften van f 2.50 is f 57.50. O. A. P. te A., Prof. Sav. L. te U. (j.l.), De St. te A., Mevr. de J. S. te R., Gez. L. te Gr. (j.l.), Dam. v. B. te S., R. M. en A. M. te R., Ds. P. J. C. te Z., Mej. E. S. v. G. te B., A. v. d. B. te O., A. v. M.-S. te G., tezamen 11 giften van f 5.— is f 55.—. H. B. te P., A. C. V. te De B., Bars Q. de Q. te 's-Gr., P. F. de J. te G., Mej. J. F. E. te A., G. V. te R., Dam. M. te 's-Gr., Mevr. M. R. v. D. te R., G. de V. te S., Dr. A. W. v. H. te N., tezamen 10 giften van f 10.— is f 100.—. J. W. W. f 3.—, leerl. Dr. Bav. Sch. te H. f 3.—, personeel Chr. Sch. v. U. te R. f 15.—, J. J. C. L. te R. f 4.—, H. v. W. Jr. te L. (mnd.) f 0.25, J. W. W. te D. (mnd.) f 0.25, M. H. S. te U. f 0.25, A. v. d. Z. te U. f 1.25, leerl. Eloutsch. te 's-Gr. f 12.50, B. R. te A. f 25.—, Dr. H. N. te 's-Gr. (mnd.) f 1.67, P. D. te G. f 0.70, leerl. Dr. de Moorsch. te Gr. f 3.05, Geref. Kerk te V. f 3.—, Geref. Kerk te D. f 14.03, tezamen f 86.95. Totaal f 374.45.

Al is deze lijst niet zoo groot als die van de vorige maand, wij zijn toch zeer dankbaar dat er zoo velen zijn die in dezen tijd de Rijsche Zending niet vergeten. Laten wij ook in de vacantiestijd daarmee doorgaan want de nooden op het zendingsterrein blijven groot.

Er zijn onder de gevers ook weer scholen die voortgaan met ons te steunen, dat stemt tot blijdschap. Wij vertrouwen dat besturen en onderwijzers daarmede zullen doorgaan en de leerlingen worden opgewekt om deze mooie arbeid te steunen en laten wij vooral het gebed niet vergeten, dan zal God ons in dezen arbeid zegenen.

Den Haag. Galileistr. 139.

Postgiro 339337.

Namens het steuncomité,

J. N. MUNNIK, Penn.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak

23 Juni 1939 tot en met 19 Juli 1939.

Giften. P. A. V. te B. o. Z. f 2.50; giften uit Dribergen f 0.20; giften en contributies uit Groningen samen f 205,65; D. van D. te T. f 1.—; giften uit Huizen (N.-H.) f 2.50; W. V. te 's-Gr. f 0.25; T. van P. te IJ. f 1.50; Afdeling Wonseradeel van Chr. Onderwijzers te Witmarsum f 6,28; Ds. B. te IJ. f 1.—; B. V. te Amfs. f 2.50; N.N. te H. f 2.50; Mej. M. J. M. te A. a. d. R. f 10.—; leerlingen 2e klas der Gr. van Prinstererschool te Den Helder f 1,25.

Contributies uit: Nieuwerkerk aan den IJssel f 1,50; Kampen f 47,50; Dribergen f 3,25; Bilthoven f 1.—; De Bildt f 13,50; Zeist f 17.—; 's-Gravenhage f 26,25; Bentveld f 2,50; Haarlem f 0,25; Bloemendaal f 1.—;

Huizen (N.-H.) f 2,50; Utrecht f 1.—; Gorinchem f 3.—; Klaaswaal f 1.—; Haarlemmermeer-Oostzijde f 2,25; Badhoevedorp f 1.—; Meppel f 5.—; Hoogeveen f 14.—; Nieuwlande f 16,50; Drachten f 6,50; Garijp f 1,25 en Beetsterzwaag f 1.—.

Geref. Kerk. Hoornsterzwaag f 2,50 en Rotterdam-Centrum f 10.—.

Collecten Geref. Kerken. Steenwijk f 47,66; Waneningen f 17,03 en Vries f 10,05.

Kampen, 19 Juli 1939.

K. R. HUMMELEN.

Fernhoutstraat 24

Postrekening no. 196921.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

6e Verantwoording van 25 Juni—25 Juli 1939.

Prov. Groningen:

Chr. Schipper, Losdorp, schoolkinderen f 13.—; K. Meijer, Munnekezijl, busjes schoolk. 2e kwart. f 46,50;

L. Menninga, Delfzijl, coll. giften $2 \times f 1.—$ is f 2.—; G. Bos, Houwerzijl, Zend.ver. f 55.—; L. Menninga, Delfzijl f 100.—; K. Grasdijk, Oldekerk, kerkbusjes f 6,53; idem, Meisjes-collectanten f 60,43; K. v. d. Heide, Hoogkerk, collectantjes f 72,68; idem, bate kalenders f 64,37; per Ds. R. Middelveld, Hoogkerk, 800 h. ct. S. M. te Leegkerk f 4.—; idem, coll. giften f 2,50 en f 2,50 en f 4.— en f 5.— is f 14.—; E. v. d. Veen, Ulrum, leerl. Chr. Sch. f 45.—; C. Koetje, Scheemda, kring Winschoten Geref. M.V. f 5,25; G. Mul, Garrelsw eer, Nikk. Chr. Sch. f 4,15; Y. Groeneveld, Wagenborgen, collecten en busjes f 38,85; idem, Nikk. School f 3,01; idem, coll. gift f 25.—; S. P. Oosterhoff, Aduard, coll. bruiloft K. D. en A. B. f 6.—; P. Pilon Pzn., Stedum, Zend.ver. f 35.—; per Ds. P. Deddens, Groningen, Zr. N. N. f 10.—; Mej. G. Haan, Groningen, Kinderzend. Mei—Juni f 300.—; van de predikanten uit de stad Groningen: centen f 0,16, id. stuivers f 8,50, id. halve stuivers f 3,75, id. halve centen f 24,39; Geref. Kerk, Westerlee, busjes f 51,84; O. Doorn, 't Zandt, coll. gift f 2,50; T. Postma, Kornhorn, busje f 11,67; J. Sterkenburg, Zoutkamp, Zend.comm. f 35.—; E. Stamhuis, Loppersum, busjes f 23,87; idem, Zend.bladen f 3,60; G. Rozendal, Haren, busje School f 4.—; Ds. W. Reinders, Sellingen, busjes f 75,61; N. N., Bierum f 50.—; E. Mulder, Gerkeskl. Stroobos, Nikk. Chr. Nat. Sch. f 0.—.

Prov. Drenthe:

W. van Veen, Beilen, kl. Meisjesver. f 5,19; Geref. Kerk, Assen, coll. giften f 10.— en f 6.— is f 16.—; A. Feitsma, Vledder, ged. opbr. busjes f 8.—; J. Mulder, Emmercompascum, saldo kalenders f 22,90; Hm. Rabbers, Emmen, bijdragen f 210.—; B. Nijmeijer, Nieuweroord, busjes f 50,08; Mej. H. J. Krans, Coevorden, busjes A. M. en J. f 113,98; per Ds. D. Drenth: 2e kwart. Haulerwijk f 100.—; idem, busjes 1e halfjr. Borger f 66.—; idem, busje Auke Zijlstra, Oosterwolde f 6,84; idem, busjes Zuidlaren f 99,88; B. J. Scharft, Roden, busjes 2e kwart. f 37,94; idem, busjes school f 10,43; W. v. Veen, Beilen, busje M.V. f 7,83; H. Beekman, Emmererfsch.veen, gift f 5.—; per Ds. W. Faber, Hoogeveen, gift N. N. f 2,75.

Prov. Overijsel:

D. de Vries, Steenwijk, busjes Geref. School f 19,92½; idem, kasgeld f 5,07½; J. F. Fleurke, De Krim, busjes collect. f 28,32; Geref. Kerk, Blokzijl, met inbegrip van f 5.— voor N. N. f 34,80; E. Nannink, Bruchterveld, bijdr. Zend.comm. f 40.—; A. A. de Croes, Goor, kerkbusje f 12,43; Geref. Kerk, Gramsbergen, busjes 1e

halfjr. f 75.—; Zendingscomm., Wierden, restant blaadjes f 44,41; idem, busje M.V. f 4,03; W. van Zanten, Kampen, Jonge Garde f 95,53; idem, giften f 36,22; H. Hofsink, Bergenheim f 50.—; J. F. Fleurke, De Krim, Verloving G. F. en J. S. f 2,10; H. A. Beukenkamp, Den Ham, Nikk. Geref. Sch. f 10,50; J. Olthoff, Hardenberg, Zend.comm. f 80.—; W. F. Eugster, Hengelo, bijdr. 2e kwart. f 66,50; idem, 6 busjes f 13,45½; idem, opgesp. halve ct. f 0,22½; J. F. Fleurke, De Krim, coll. gift f 10.—; J. W. Groeneveld, Ommen, Nikk. Sch. f 8.—; Mej. D. P. Visser, Nieuwleusen, busje Chr. Sch. f 8,75.

Pinkstercollecten Groningen:

Westerlee f 62,32; Kornhorn f 48,49; Garrelsw eer f 104,02; Nieuw Weerdinge f 10.—; Sellingen f 44,73; Musselkanaal, nag. f 27,95; Nieuwolda f 27,51; Zuidhorn f 182,51; Boerakker f 15,72; Veendam f 14,50; Winsum, nag. f 22.—; Hoogkerk, nag. f 1.—; Spijk, nag. f 25.—; Stedum, nag. f 1.—.

Pinkstercollecten Drenthe:

Klazinaveen f 20,94; Sleen f 47,39; Dwingelo f 93,03; Emmercompascum f 74,14; Nieuw Buinen, nag. f 3,50; Emmen f 131,47; Nieuw Amsterdam f 219,28; Meppel f 316,37; Ruinerw. Koekange, nag. f 13,95; Coevorden f 58,10; Een f 30,74.

Pinkstercollecten Overijsel:

Olst f 9,26; Holten, nagift f 1.—; Wilsum Ov. f 8,35; Borne f 17,50; Almelo f 481,25; Staphorst f 16,20; Den Ham, nagift f 1.—; Kamperveen f 8,48; Wierden f 50,90.

Soembaweken Overijsel:

Blokzijl f 34,45.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Bedum f 131,46.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Ruinerw. Koekange f 113,40; Haulerwijk f 45,71.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Kampen f 168,25.

Diverse ontvangsten:

Geref. Kerk, Winsum, Gr. legaat wijlen Wed. K. Bolhuis-Brouwer f 200.—.

Totaal 6e verantwoording f 5505,61
1e tot en met 5e verantwoording „ 44479,12

Totaal tot op heden f 49984,73

Broeders en Zusters, ik constateer met leedwezen, dat dit f 1600.— minder is dan verleden jaar op denzelfden datum.

Toen dreigde er reeds een belangrijk tekort.

Waar moet het heen als de inkomsten van de Soemba-Zending niet SPOEDIG zeer belangrijk toenemen? Wie helpt met een flinke extra bijdrage den achterstand inhalen?

Voor de toezending van het bovenstaande hartelijk dank.

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000

Groningen, 25 Juli 1939.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD: De Koning der eeuwen. — Van Zendingsaangelegenheden: De eenheid der Javaansche Kerk; een verrassende oplossing; Een belangrijk Zendingsboek; Christelijke H. B. S. te Solo geopend. — De Zendingscommissie te Sassenheim met haar collectantjes. — Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba; De Kerk te Annakalang. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid: 2e kwartaalverslag v. d. Zendingsarbeid Zuid-Holland Zuid. — Zending Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: een historische datum. — Zending Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord: Dr. D. Verhagen en gezin. — Zendingscommissie te Uithoorn. — Ingezonden stukken: De nood der Rijsche Zending; gratis verspreiding „Elisabethbode“ onder militairen. — Statistiek. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

DE KONING DER EEUWEN

Den Koning nu der eeuwen, den onverderfelijken, den onzienlijken, den alleen wijzen God, zij eer en heerlijkheid in alle eeuwigheid. Amen. 1 Tim. 1 : 17.

In deze lofverheffing noemt en roemt de apostel Paulus God allereerst als: den Koning der eeuwen.

Wij denken bij het woord eeuwen dadelijk aan tijdvakken van 100 jaren; en van die eeuwen geldt zeker óók, dat God er de Koning van is en blijft en wezen zal.

Maar in de taal der Heilige Schrift heeft „eeuw” toch nog een andere beteekenis, n.l. een tijdperk met een eigen karakter, met een bepaalde geestelijke signatuur.

Niet op den duur, doch op de doorwerkende geestelijke krachten valt de nadruk.

Op andere plaatsen in zijn brieven gewaagt de apostel Paulus, dat „de god dezer eeuw de zinnen verblind heeft”, dat de Efeziërs, eertijds gewandeld hebben naar de eeuw dezer wereld”, en dat wij den strijd hebben „tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis dezer eeuw”.

Van *die* eeuwen is God de Koning; niet maar van *één*, doch van *al* die eeuwen; van *al* die eeuwen, hoe veranderlijk, wisselend, verschillend zij zijn, sinds den morgen der schepping tot aan de voleinding der wereld.

Koning! Dat is volgens het spraakgebruik der Heilige Schrift: Heerscher met volle en algeheele souvereiniteit.

God bestuurt, bepaalt, beheerscht de elkaar als zulke eeuwen opvolgende perioden der geschiedenis hier beneden op de aarde.

Niet de menschen, wat zij zich ook mogen en kunnen inbeelden, wat zij ook in brallende taal pochen en snoeven, maken deze eeuwen; zij zijn, of zij het weten willen of niet, in de almachtige hand van Hem, Die naar Zijn raad regeert met absolute heerschappij.

God en Hij alleen is *de* Koning der eeuwen!

In een eeuw, naar menigerlei trek zoo heel veel gelijkend op de onze, predikt de door den verheerlijkten Christus geroepen apostel Paulus, „het Evangelie der heerlijkheid des zaligen Gods” (vers 11). En hij dringt er bij Timotheus op aan, hem daarin na te volgen, zonder ook maar eenigszins te wijken, voor wie dan ook!

God, de Koning der eeuwen, heeft het Evangelie geopenbaard en geschonken, in en door Jezus Christus, dat voor alle eeuwen de wijsheid,

de kracht en de zaligheid Gods is en wezen moet.

Gods onbeperkte souvereiniteit weerhoudt Paulus dan ook niet, het Evangelie te verkondigen tegen al de goden der eeuw in; maar spoort hem te sterker aan, vuurt hem te machtiger aan, het door den Koning der eeuwen hem toebetrouwde Evangelie alom bekend te maken.

Want het is juist door dien souverainen God, dat Paulus de levensopdracht heeft, om door het Evangelie te verkondigen den onnaspeurlijken rijkdom van Christus. En daarbij: In dat Evangelie is de hoogste Zelfopenbaring Gods aan de door de zonde verloren wereld met alle elkaar opvolgende eeuwen; door dat Evangelie komt er, trots den geest en de goden der eeuwen het Koninkrijk Gods, waarin God vrijwillig, met liefde en lof, wordt geloofd en gediend; en uit de kracht Gods van dat Evangelie wordt de Koning der Eeuwen als God van zaligheden gekend en genoten, in alle wisseling van tijden en omstandigheden, voor den tijd en voor de eeuwigheid.

Wij beleven een tijd, waarin God ook door dwingende feiten van ontzettend wereldgebeuren, zien laat, voor wie niet blind wezen wil, dat Hij de Koning der eeuwen is.

Dat roept 's Heeren Kerk, om, te midden van alle verwarring en ontreddering, de Evangelieverkondiging in eigen omgeving trouw te vervullen.

Wij beleven evenzeer een tijd, dat God duidelijk toont aan wie het maar opmerken wil, hoe Hij óók in de gangen van het Zendingswerk de Koning der eeuwen is. Groote dingen is Hij bezig te doen op allerlei Zendingsvelden. De kansen, door God ons gegeven, zijn thans zoo vele en zoo groot, als schier nooit te voren. Terwijl in de „oudere” Kerken de afval om zich heen grijpt, roept Hij de „jongere” Kerken in alle oorden der wereld en verbreidt Hij in alle werelddeelen het Koninkrijk Zijner genade en Zijner zaligheid.

Narekenen kunnen wij niet de wegen, die de Koning der eeuwen bewandelt; Hij is de onzienlijke en alleen wijze God. Zijn wegen zijn volmaakt.

Hij kiest en doel en middelen tot dat doel, gelijk Hij weet, dat het den luister van Zijn Naam verheerlijken zal.

Daarom volge 's Heeren Kerk Paulus' voorbeeld, ijverig en getrouw in verbreiding van het Evangelie, in al het werk voor de komst van God Koninkrijk en óók in de aanbiddende lofverheffing, die aan den Koning der eeuwen eere en heerlijkheid, in alle eeuwigheid, toebrengt!

Van Zendingsaangelegenheden.

De eenheid der Javaansche Kerk.

Java is één der volkrijkste landen der wereld. Het is ongeveer viermaal zoo groot als Nederland, maar het heeft een bevolking van meer dan 40 miljoen zielen. Er zijn echter twee taalgebieden. Op West-Java, met zijn omstreeks 12 miljoen inwoners, is het Soendaneesch de volkstaal. Op Midden- en Oost-Java spreekt men Javaansch. Dit Javaansche taalgebied heeft een bevolking van bijna 30 miljoen menschen. Van alle talen, die in Ned. Indië gesproken worden is het Javaansch verreweg het belangrijkste. Bijna de helft van heel de bevolking van Ned. Indië kent het Javaansch als moedertaal.

Op het terrein van het Javaansche taalgebied werken een viertal onderscheidene Zendingen. Vooreerst het Ned. Zending Genootschap, dat op Oost-Java werkzaam is. Hier telt de Christelijke Kerk reeds meer dan 30.000 zielen.

Op Midden Java ten Zuiden hebben de Gereformeerde Kerken haar Zendingsterrein. Van de meer dan 8 miljoen menschen op dit terrein behooren er thans omstreeks 18.000 tot de Javaansche Christelijke kerk.

De Salatiga-Zending heeft Midden Java ten Noorden als arbeidsveld. Het terrein dezer Zending is nog grootter dan dat van de Gereformeerde Kerken en heeft een bevolking die bijna even groot is als op ons Zendingsterrein. Als vrucht van den arbeid dezer Zending telt dit terrein thans omstreeks 8000 christenen.

Voorts heeft ook de Doopsgezinde Zending op Java een terrein bezet in de residentie Djapara. Maar in vergelijking met de andere terreinen is dit terrein slechts klein. De Christelijke Kerk, die op dit terrein is ontstaan, telt wellicht ongeveer 2300 volwassen Christenen.

Gelijk helaas te verwachten was, hebben, behalve deze vier zendingen, die Midden- en Oost-Java hebben bezet, en nooit op elkanders terrein gaan arbeiden, ook andere Kerken en secten getracht zich hier te vestigen. Rome dringt hier overal in en voert er een krachtige actie. En dan pogen nog onderscheiden secten en richtingen hier vasten voet aan wal te krijgen, zooals de Zevendags-adventisten, de Apostolischen en de Pinkstergemeente. Dat is wel zeer droef. Maar het feit is er. En niet alleen Rome, maar ook elke secte krijgt natuurlijk weer haar aanhang. Ook op Java zal het dus wel een afgesneden zaak zijn, dat alle Christenen, of die zich althans zoo noemen, tot samenleving komen in één Javaansche Christelijke Kerk. Dat is wel zeer droef. Die verdeeldheid en verscheurdheid van het Christendom doet zoo ontzaglijk veel kwaad en belemmert zoo ontzettend het werk van de Zending. Maar al is het, dat er niet te denken valt aan een vereeniging van al wat Christen is of heet in één Javaansche Christelijke Kerk, toch zou het zoo uitermate gewenscht zijn, dat al de Christelijke Kerken op Midden- en Oost-Java, die zijn ontstaan door de actie der vier genoemde Zendingen, zouden kunnen komen tot een samenleving in één kerkverband. Het spreekt vanzelf, dat niemand dit zal ontkennen. Elk, die buigt voor Gods Woord en de roeping erkent, dat de Kerk des Heeren zooveel mogelijk haar eenheid in Kerkelijke samenleving openbaart, zal het erkennen,

dat de Javaansche Kerken op de onderscheidene terreinen geroepen zijn samenleving te zoeken, als dit mogelijk is, en dat dit een zaak is van het grootste belang.

Nu zal het ongetwijfeld heel wat tijd en voorzichtig beleid vragen om dit zoo mooie doel te bereiken, of althans te benaderen. Elke Zending werkt natuurlijk naar eigen beginsel en naar eigen methode. En dat mag ook niet anders. De Zending is geroepen het Woord Gods te brengen tot de Inheemsche bevolking. Maar zij mag daarbij niet vergeten, dat de Geest des Heeren de Kerk in den loop der eeuwen uit de goudmijn der Heilige Schrift schatten van waarheid deed delven. En de Zending mag die waarheidsschatten niet thuis laten, als zij uitgaat om het Evangelie te brengen aan de Inheemsche bevolking, maar heeft die schatten over te geven aan de jonge Christengemeenten op het Zendingsveld.

Maar daarover nu denken niet alle Zendingen gelijk. En daarom is het heel natuurlijk, dat er wel wat verschil is bij de Javaansche Kerken op de onderscheiden terreinen in opvatting, kerkinrichting en liturgie.

Toch achten we het niet uitgesloten, dat het op Java onder het Javaansch sprekend deel der bevolking nog kan komen tot één Javaansche Christelijke Kerk, wier Kerken in een goed geordend Kerkverband met elkander leven. We ontveinzen ons geenszins, dat het niet gemakkelijk zal wezen daartoe te komen. Het spreekt ook vanzelf, dat dit nooit zal mogen geschieden ten koste van de waarheid Gods. Maar al zien we de moeilijkheden en de gevaren zeer wel, toch achten we het niet onmogelijk, dat de Kerken van Midden-Java ten Zuiden, Oost-Java en Midden-Java ten Noorden elkander vinden. Maar dan zal het noodig zijn, dat de Zending zich er voor wacht, dat zij niet alle verschillen, die de Christenen in Holland verdeelen, gaat overbrengen naar Java, zoodat dezelfde verschillen, die ons in Holland doen uiteengaan, straks ook de Javaansche Kerken verdeeld houden. Zoo moet het niet. We moeten niet trachten de Kerken op ons Zendingsterrein precies te willen inrichten geheel naar het patroon van de Kerken hier te lande. Dan gaat het verkeerd. De Kerken op Java moeten uitgroeien, niet tot verkapte Hollandsche Kerken, maar tot echt Javaansche Christelijke Kerken. Zij zelf zullen, alleen in gebondenheid aan Gods Woord, zich moeten inrichten naar eigen behoefte. Thans zijn ze nog in de periode der vorming. Ook hier geldt de gulden regel: „maak het niet, maar laat het groeien”. En als we ons niet vergissen, dan zijn er enkele teekenen, die hoop geven, dat het nog kan komen tot één Javaansche Christelijke Kerk voor heel het Javaansche taalgebied.

Vooreerst dit, dat, naar wie Java goed kennen ons telkens verzekeren, de jonge Inheemsche Kerken zich streng gebonden gevoelen aan Gods Woord. Op alle terreinen erkennen vrijwel alle Javaansche Christenen de Heilige Schrift onvoorwaardelijk als het Woord van God. Dat is wel zeer belangrijk. Misschien doen alle zendelingen dit zelf niet zoo beslist. Maar, naar men zegt, kenmerkt het de jonge Kerken op het Zendingsterrein, dat men beslist buigt voor het goddelijk gezag der Heilige Schrift.

Ook is men nog één in de hoofdzaak der belijdenis. Alle Javaansche Kerken hebben de twaalf geloofsartikelen, terwijl de Javaansche Kerken op ons Zen-

dingsterrein ook den Catechismus hebben aanvaard als belijdenisschrift. Stellig is ook dit wel van belang om elkander te vinden, ofschoon dit, wat betreft de kleine groep Javaansche gemeenten op het terrein der Doopsgezinde Zending, die den kinderdoop niet erkennen, mogelijk groote moeilijkheden zal ontmoeten.

Voorts is het een gunstig teeken, dat in de Javaansche Kerken zelf, naar kenners ons zeggen, een sterke drang leeft naar eenheid.

De attestaties worden over en weer aanvaard. Zoo worden aan de Christenen van Midden-Java, die verhuizen naar Oost-Java, attestaties mede gegeven, die door de Kerken op Oost-Java worden aangenomen. En omgekeerd worden de Christenen van Oost-Java met attestaties van hun Kerk aan de Kerken van Midden-Java door deze aanvaard. Er is dus al eenige vorm van samenwerking in de erkenning over en weer van elkanders attestaties. Bovendien hebben de Synodes van Midden-Java ten Zuiden en Oost-Java al deputaten benoemd over verschillende gemeenschappelijke belangen te spreken. Er hebben al samensprekingen plaats. Dat is de goede weg.

Niet de Zendingen der onderscheidene Zendingen moeten de Javaansche Kerken der verschillende Zendingenvelden bijeenvoegen. Maar dat moeten die Kerken zelf doen. Anders wordt het maakwerk. De Zending moet er aldoor op uit zijn om de groeiende jonge Kerken op Java te binden alleen aan het Woord Gods en de daaruit genomen waarheid, maar zij moet ze niet binden aan onze vormen en instellingen.

Natuurlijk kan niemand nu al zeggen, of het zal uitgroeien tot één Javaansche Christelijke Kerk voor heel het Javaansche taalgebied. Maar het zou een zeer gewenschte zaak zijn als het daartoe kwam, mits niet ten koste van de waarheid, maar met volkomen eerbiediging van het Woord Gods en in gehoorzaamheid aan dat Woord, dat de geloovigen, waar geen taalverschil dit onmogelijk maakt, roept tot openbaring der eenheid in Christus, ook in de kerkelijke samenleving in één Kerkverband.

Deze uitermate belangrijke zaak is onze belangstelling ten eerste waard en ook waard, dat zij door het gebed der Kerken hier te lande van der Heere worde begeerd.

Het zou zoo schoon zijn als de Heere dien zegen op Java gaf, dat de jonge Javaansch sprekende Kerken van Java met handhaving van de waarheid en van den band aan 's Heeren Woord elkander geheel vonden en samengroeiden tot één Javaansche Christelijke Kerk voor heel Java. En wat een kracht zou daarvan allengs kunnen uitgaan voor de kerstening van Java. Gelukkig behoeven we de hoop op de vervulling van het ideaal: „Een Javaansche Christelijke Kerk voor heel Java”, nog niet los te laten.

Zij ook hiervoor maar veel gebed.

Een verrassende oplossing.

De overdracht der gebouwen van de vroegere Keucheniuschool.

In vroeger jaren, voor 1935, was de Keucheniuschool te Djokjakarta de Normaalschool, die het personeel opleidde voor de Zendingsscholen van geheel Midden-Java ten Zuiden.

Ten gevolge van de bezuinigingsmaatregelen, die de Indische Regeering genoodzaakt was te nemen in ver-

band met de geweldige crisis in Indië, zijn alle normaalscholen, zoowel de bijzondere als de openbare, allengs opgeheven. Na 1935 was er geen enkele normaalschool meer van het type zooals de Keucheniuschool was.

Nu was er nog betrekkelijk kort te voren voor de Keucheniuschool een complex van nieuwe gebouwen gesticht. Die gebouwen waren opgericht in 1928 en 1929. Zij werden op 2 Juli 1929 op plechtige wijze in gebruik genomen.

Deze gebouwen, die aan alle eischen des tijds beantwoordden, waren dus betrekkelijk nog nieuw toen de Keucheniuschool moest worden gesloten.

De oprichting dier gebouwen heeft een aanzienlijk bedrag gekost; niet minder dan f 160.000. Hiervan kwam $\frac{1}{4}$ voor rekening van het Indisch Gouvernement, terwijl door de Generale kas onze Zending $\frac{1}{4}$, dus omstreeks f 40.000, moest bijdragen. Wat uit 's lands kas hiervoor is betaald was subsidie voor den bouw. De gebouwen werden dus gerekend te behoorren aan de Zending.

Toen nu in 1935 de Keucheniuschool gesloten werd, zat de Zending met die gebouwen. Er was f 40.000 ingestoken en daarvan was nog slechts een klein gedeelte afgeschreven. Natuurlijk had ook de Regeering op die gebouwen haar rechten.

Overeengekomen werd, dat de Zending die gebouwen zou beheeren in overleg met de Regeering en dat de baten, als er die waren, voor $\frac{3}{4}$ ten goede zouden komen van 's lands kas en voor $\frac{1}{4}$ ten goede van de Zendingkas, en dat het evenzoo zou gaan met de lasten en eventuele schaden.

In het eerst konden de gebouwen niet worden verhuurd. Toen dreigde het, dat de Zendingkas er nog gelden bijleggen moest.

Later zijn ze verhuurd aan de „Werkcentrale” te Djokja. Maar gerekend naar wat die gebouwen hadden gekost, was de huursom veel te laag. Toch is er de laatste jaren weer iets teruggevloeid in de Generale kas. Maar dat nam niet weg, dat de Zending met die gebouwen in de moeite zat.

Hierin nu is den laatsten tijd een verrassende oplossing gekomen.

In het laatst van het vorige jaar deelde het Gouvernement mede, dat het wel gaarne de volledige beschikking kreeg over de gebouwen der voormalige Keucheniuschool. De Regeering had dringend le ruimte noodig voor de Gouvernements middelbare scholen te Djokja. Zij was bereid zulke betalingen aan de Zending te doen, dat alle Zendingsgeld, dat nog in die gebouwen zat, aan de Zending zou worden terugbetaald.

De Inspecteur, gemachtigd door den Directeur van onderwijs en eeredienst, deed hiervan officieel mededeeling aan de Algemeene vergadering van Zendingarbeiders op Midden-Java. De vergadering besloot, behoudens goedkeuring van generale deputaten, haar commissie, bestaande uit de broeders dr. v. Andel, ds. Van Reenen en Wolterbeek, te machtigen te dezer zake namens de vergadering de onderhandelingen te voeren. Van de zijde der vergadering werden als voorwaarden genoemd:

1. dat alle gelden, die van Zendingswegen nog in de gebouwen zitten, worden terugbetaald;
2. dat de beide particuliere woningen door het Gouvernement worden aangekocht voor billijken prijs;
3. dat de inmiddels voor het grootste deel slechts in

bon-vorm aanwezige inventaris, zonder meer wordt afgeschreven;

4. dat met het verlies van rechten op de gebouwen der voormalige Keucheniusschool uitdrukkelijk gehandhaafd blijft de aanspraak op eigen gebouwen voor de P.G.Z. in de toekomst;

5. dat het departement de afwikkeling van zaken met de werkcentrale in verband met het ontruimen der gebouwen voor eigen rekening neemt.

Het spreekt vanzelf, dat de deputaten der Generale Synode met groote waardeering dit bericht ontvingen en gaarne toestemming verleenden tot deze transactie. Het voeren der onderhandelingen met de Regeering was aan uitnemende handen toebetrouwd. Dr. H. A. van Andel is enkele malen naar Batavia geweest om de onderhandelingen met de Regeering te voeren. Natuurlijk heeft dit nog al wat overleg en berekening gevorderd. Maar het is prachtig klaar gekomen.

Dr. H. A. van Andel zond bericht, dat al de gebouwen aan de Regeering zijn overgedragen voor f 33.400, betaalbaar in vijf jaarlijksche termijnen met bijberekening van 4 % rente over het onbetaalde gedeelte. Hiermede is de afwikkeling der zaken van de vroegere Keucheniusschool tot een ongedacht verrassende beëindiging gekomen. En het mooie daarbij is, dat zowel de Regeering als de Zending tevreden kunnen zijn. De Zending zat verlegen met die gebouwen en wilde ze graag kwijt. En zij ontvangt nu terug wat zij er ingestoken had voorzoover dit bedrag nog niet was afgeschreven. En de Regeering moest geschikte gebouwen hebben en heeft die nu gekregen voor een betrekkelijk gering bedrag.

We zijn over het bereikte resultaat zeer voldaan. Aan de commissie ad hoc, en inzonderheid aan Dr. van Andel, komt dank toe voor de voortreffelijke wijze, waarop zij deze zaak heeft behandeld.

Een belangrijk Zendingsboek.

Ds. Pol van Rijsoord heeft gelegenheid gevonden zijn boek: „Midden Java ten Zuiden” geheel te herzien en bij te werken tot den jare 1939. En de Zendingsstudie-Raad heeft het aangedurfd een tweede druk ter perse te leggen en aan de markt te brengen.

De eerste druk verscheen in 1922, dus 17 jaar geleden. Het was dringend noodig, dat er een tweede druk kwam. Behalve wat de historische gedeelten betreft, verouderen Zendingsboeken zeer spoedig. De Zending leeft. Zij groeit bij den dag. De toestanden op het Zendingsveld veranderen snel. Vooral de laatste jaren. Ook het veelszins uitnemende werk van Ds. Pol, dat in 1922 verscheen als het vierde deel in de serie: „Om de Zendingsvelden”, die door den Zendingsstudie-Raad werd uitgegeven, was verouderd. Bovendien was de eerste druk uitverkocht.

Het was dus wel dringend noodig, dat er een nieuwe, geheel bijgewerkte druk kwam.

En die is er nu. Wie wat studie wil maken van de Gereformeerde Zending op Java kan nu weer terecht. En ook goed terecht.

Na de Inleiding behandelt de schrijver in 11 hoofdstukken de Zending op Midden Java ten Zuiden: hoofdstuk I Land en volk (Landschap en maatschappelijke economische verhouding). II. Land en volk (samenleving en volksaard). III. Geschiedenislijnen. IV. De Religie. V. Het huidige geestesleven. VI. De oude Zendingsgeschiedenis I, 1861—1891. VII. De oude

Zendingsgeschiedenis II, 1891—1899. VIII. Zendingsgeschiedenis: De nieuwe koers. IX. De nieuwe koers in Indië. De eerste periode (1900—1920). X. De tweede periode (1920—heden). XI. De terreinen afzonderlijk.

Met bijzonder genoegen namen we kennis van dezen tweeden druk. De schrijver heeft getracht alle gegevens tot den laatsten tijd toe te verzamelen en kort samengevat de tegenwoordige stroomingen te teekenen en een blik te geven op het Zendingsterrein van Midden Java ten Zuiden. En hij is daarin zeer goed geslaagd. Er is aan de herziening en bijwerking heel wat arbeid besteed. Wij zijn Ds. Pol dankbaar voor dit werk. Met den inhoud kunnen we ons zoo goed als geheel vereenigen.

Ook aan den Zendingsstudie-Raad komt een woord van dank toe. Tot heden is naar we meenen „Midden Java ten Zuiden” uit de serie: Om de Zendingsvelden het eenige boek, dat een tweede druk beleeft. Zendingsboeken zijn meestal niet bijzonder in trek, zoodat de uitgave vaak geen winst, maar wel verlies oplevert. Maar „Midden Java ten Zuiden” maakt een uitzondering. In onze kringen is er gelukkig nog wel belangstelling voor de Zending. We hopen zeer, dat de herdruk van dit boek voor den Zendingsstudie-Raad een succes moge worden, evenals dit met den eersten druk het geval was.

„Midden Java ten Zuiden” is waard, dat elk, die van onze Zending iets weten wil, het in bezit hebbe. Natuurlijk behooren al onze predikanten het zich aan te schaffen. En in de bibliotheek van onze Jongensen Meisjesvereniging mag het niet ontbreken. In elke vereniging behoort op regelde tijden ook een Zendingsonderwerp te worden behandeld. Thans heeft men, wat de Gereformeerde Zending op Java betreft, in dit boek een samenvattend overzicht dat „bij” is. Een betrouwbare gids, ook uit principieel oogpunt. De prijs is franco per post f 4.25. Men bestelle het bij het Bureau van den Zendingsstudieraad 2e Dorpsstraat 30, Zeist.

Om het belang van dit boek van 458 bladzijden voor onze zending hebben we het willen bespreken, niet onder de rubriek: „Leestafel, maar onder „Zendingsaangelegenheden”. Wij bevelen het met warmte aan. Santpoort, 25 Augustus 1939. W. B.

Christelijke H.B.S. te Solo geopend.

Donderdag 3 Aug. l.l. werd onder bijzonder groote en vereerende belangstelling de Christelijke H.B.S. op Mesèn ter hoofdplaats Solo geopend.

Wij ontleenen het volgende uit het ons gezonden verslag in De Locomotief:

De ruime achtergalerij leende zich uitnemend voor de ontvangst der talrijke gasten, onder wie werden opgemerkt Gouverneur en Mevrouw Orie, ass.-resident Mr. J. F. A. van Bruggen, ass.-resident G. van Dam benevens eenige Europeesche bestuursambtenaren.

Z.H. de Soesoehoenan was met de Ratoe mede tegenwoordig, benevens de pangerans Koesoemojoedo, Poerbonegoro, Ario Mataram, Soeriohamidjojo, Hadiwidjojo, Mangkoeboemi Hangabehi. Verder werd nog opgemerkt de regent van Kota Soerakarta.

Z.H. de Mangkoenagoro met Ratoe Timoer gaven mede blijk van belangstelling met Ir. Sarsito en den regent-kota Mangkoenagaran.

De Zendingscommissie te Sassenheim en haar collectantjes.

De Zendingscommissie te Sassenheim met haar collectantjes.

Dit is de foto der collectantjes van de gemeente te Sassenheim, die elke week trouw al de leden van onze gemeente bezoeken om gaven in te zamelen voor onze zending, benevens op de achterste rij de broeders:

van rechts naar links: Ds. P. D. Kuiper, predikant onzer gemeente; van Leeuwen, secr. der Zendingscommissie; Stelma, penningmeester der Zendingscommissie; de Jong, voorzitter der Zendingscommissie; Jan van Zonneveld, lid der Zendingscommissie.

J. v. L.

Tenslotte werden zeer vele leerkrachten bij het openbaar en bijzonder onderwijs met hunne dames opgemerkt.

Rede Dr. van Andel.

Nadat allen hadden plaats genomen, nam Dr. van Andel 't woord om de volgende rede te houden, waarin de betekenis van de oprichting dezer eerste H.B.S. voldoende tot uiting kwam.

De opening van deze H.B.S. is de vervulling van een reeds vroeger nagestreefd ideaal. Vóór meer dan 20 jaar werd een zwakke poging gedaan, die ondanks den steun van enkele van de hoogste autoriteiten niet slaagde. Thans zeggen wij: gelukkig, dat het toen niet geslaagd is, want de tijd was daarvoor nog niet rijp.

Het goede tijdstip schijnt thans aangebroken. De vele scholen op Westerschen grondslag waarborgen een voldoende toeloop van leerlingen. En het Christelijk Onderwijs wordt zoo algemeen gewaardeerd, dat het Christelijk karakter van onze H.B.S. eerder een aanbeveling dan een verhindering voor de ouders zal zijn.

Voor een goede stad Solo is het ons allen zeker een reden tot blijdschap, dat Solo thans geworden is: een stad met een H.B.S. Vele Soloneezen voelden zich soms lichtelijk ontstemd, omdat de onderwijsvoorziening niet genoegzaam de betekenis van Solo tot haar recht liet komen. Deze dag is een erkenning van Solo als onderwijs-centrum. En daarom een vreugde-

dag voor allen, die begeeren, dat Solo op onderwijsgebied zal stijgen tot de hoogte van haar waarde. Zoo-even zag ik, dat klaarblijkelijk door een der leerlingen naast den ingang met krijt geschreven werd „universiteit”, zoover zijn wij echter nog niet.

Reeds hebben wij van de hoogste autoriteiten mogen ondervinden, wat wij met groote dankbaarheid vermelden, dat wij niet tevergeefs een beroep doen op hun steun. En dit beroep op medewerking doen wij op U allen, waar wij bedoelen U allen met deze inrichting te dienen.

Vele moeilijkheden deden zich op onzen weg reeds voor. De voorziening aan onderwijzend personeel, de zware geldelijke lasten om een niet-gesubsidieerde H.B.S. te onderhouden, en vele meer, hebben ons wel met zorg vervuld, doch niet doen vertragen. Zonder de hulp van de Christelijke Kweekschool, die bereid bleek tot uitwisseling van leerkrachten, zouden wij niet hebben kunnen slagen. En de directeur van Onderwijs verleende op grond van leerplan lesrooster en personeelsbezetting „gelijkstelling” met de gouvernements-H.B.S., zoodat de leerlingen van onze H.B.S. zonder eenig examen naar Gouvernements H.B.S.-en kunnen overgaan. De directeur van Onderwijs stond ook toe, dat buiten bezwaar van den lande, het H.B.S.-personeel als overtollige (niet-gesubsidieerde) leerkrachten aan de kweekschool en de Chr. Mulo werd benoemd. Voor deze welwillende medewerking van den direc-

teur van Onderwijs en van de kweekschool betuigen wij gaarne openlijk onzen diepgevoelden dank.

En nu geeft het bestuur de leiding onzer H.B.S. in uw handen, Dr. Kroeskamp. Het doet dit met vol vertrouwen en groote verwachtingen, omdat wij u zoo goed kennen. Wij doen daarmee geen sprong in het duister, doch wandelen op een veiligen weg. Moge God U en uw mede-leeraren tot uw gewichtig werk bekwaren en u leiden door Zijn Geest.

Toespraken.

De Gouverneur van Soerakarta, de heer K. J. A. Orie, dankte, ook namens de hoofden der beide zelfbesturen voor het woord van welkom, om daarna in de meest hartelijke bewoordingen uiting te geven aan zijn groote waardeering voor de oprichting dezer H.B.S., waarnaar reeds lang het verlangen uitging. Hij wenschte deze inrichting van middelbaar onderwijs verderen groei en bloei toe, om zich vervolgens tot Dr. Kroeskamp, den directeur, rechtstreeks te wenden. De Gouverneur sprak de hoop uit, dat directeur en leeraren over enkele jaren met voldoening mogen terugzien op hun arbeid, waarvoor alle gunstige voortteekenen aanwezig werden geacht.

De heer J. van Goudoever, directeur van de Christelijke Kweekschool, voegde daaraan zijne gelukwensen toe en gaf de verzekering, dat gaarne aan elk verzoek om medewerking ook in de toekomst zou worden voldaan.

Dr. Kroeskamp voerde ten slotte het woord en gaf allereerst een historische schets van het onderwijs in Solo.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

No. 56.

Er zou een conferentie gehouden worden in Melolo van alle helpers in Midden- en Oost-Soemba en de kerkeraden van Melolo, Petawang, Kambaniroe, Waingapoe en Maoe Djawa ter bespreking van de verhouding van christendom en heidendom onder de Savoeneezen, want gedurende de laatste jaren was daarvoor veel geschil van meening gerezen en verbood de eene kerkeraad streng, wat de ander toeliet.

Ik had twee vrachtauto's met banken besteld om de deelnemers naar Melolo te brengen. De auto's waren besteld op 7 uur des morgens: derhalve kwamen zij, de een om half negen, de ander om negen uur. Op Soemba telt men een paar uur niet. Een gewoon mensch zou zeggen, dat in de eene auto hoogstens 15 menschen een plaats konden krijgen, maar er gingen er 22 in; en toen wij op Melolo aankwamen, kwamen er 23 uit. De andere auto bood plaats aan 10 menschen, maar bleek er ook wel 16 te kunnen bevatten.

Dus vooruit maar! De tweede auto vertrok een uur na de eerste, niet dan nadat de chauffeur eerst een vergeefsche poging had gedaan door verbinding van

eenige draadjes en touwtjes de auto op gang te brengen. Daar dit ondanks alle kennis van zaken niet lukte, steeg 't grootste deel der passagiers maar uit om te helpen duwen, en zoowaar de motor sloeg aan. Toen begon het opladen der menschen opnieuw.

Wij vertrokken met gezang: want dergelijke kleinigheden als het twee uur te laat vertrekken en een auto die alleen loopen wil onder de deskundige leiding van een chauffeur, welke weet aan welke touwtjes hij moet trekken, bederven de stemming niet op Soemba.

Ondanks alles haalden wij de eerste auto, die een uur eerder vertrokken was, in onder overwinningsgejubel. Want die eerste auto had door een lek in de radiator telkens vreeselijke dorst.

Edoch — ons overwinningsgejubel was te vroeg geweest, want hoogmoed komt voor den val. Onze motor hield op zeker moment op te draaien en vertikte het. De chauffeur trok met diepzinnig gezicht aan allerlei touwtjes, die de verbindingen tot stand brachten, maakte draden los en vast, niets hielp. De andere auto kwam ons achterop, maar kon van wege de smalle weg niet passeeren, maar onthaalde ons op hoongelach, hetgeen wij met beschaamde kaken incasseerden. Ik stelde maar weer voor te gaan duwen en jawel tegen die eer was de motor niet bestand, hij begon onder daverend gejuich weer te draaien. De chauffeur probeerde de verloren tijd in te halen: ondanks dat, kwamen wij allen heelhuids op Melolo.

In de voorgalerij van de pastorie werd de vergadering gehouden. Het was er vol en het werd er hoe langer hoe voller. Ook buiten stonden ten laatste menschen te luisteren. Natuurlijk waren er ook menschen bij die niet uit zuivere belangstelling kwamen en achteraf allerlei leugens vertelden over deze samenkomst.

Het gevaar bestaat, dat in een nieuwe Christengemeente allerlei wetten en regels gegeven worden; want dat is men gewoon bij de heidenen. De priester zegt hoe het moet en de priester draagt de verantwoording. Zoo wil men graag in de nieuw ontstane Christengemeente dat de kerkeraad uitmaakt wat mag en wat niet mag en dan draagt de kerkeraad de verantwoordelijkheid.

Zoo is het in sommige gemeenten de gewoonte, dat de kerkeraad toestemming geeft om te gaan naar een begrafenis van een heiden, als beloofd wordt dat er niet gebeden wordt tot de afgoden. De Christen gaat dan naar die begrafenis en vindt zichzelf verantwoord voor God, want de kerkeraad heeft immers „absolutie" gegeven. Men verleert dan dat men alle dingen voor Gods aangezicht moet stellen, en dat een Christen in heel andere verleidingen komen kan, waardoor hij voor God en zijn ziel uitmaken moet of hij daar naar toe kan gaan of niet.

Het is zelfs zoo sterk, dat een der aanwezigen zeide, dat als men niet precies deed wat de kerkeraad zeide men zonde deed tegen het twaalfde gebod. Dit ontlokte natuurlijk groot gelach. Op mijn vraag wat dan het elfde gebod was, antwoordde hij niet, maar blijkbaar had hij bedoeld, dat men dan zonde deed tegen de twaalf artikelen.

Uit de besprekingen bleek wel, dat de oude adat en de oude gewoonten der heidenen bijna niet meer gevolgd worden, en dat heel veel heidenen bij hun

feesten er niets meer om geven om te bidden tot hun afgoden; zij worden wat sommigen hier noemen met een Hollandsch woord „modern”. Hieruit blijkt ook wel dat het gevaar voor de Christenen terug te vallen tot het oude heidendom niet zoo groot meer is; maar wel het gevaar dat men afgetrokken wordt tot het moderne heidendom dat niets geeft om God of afgoden.

Velen, die zich vroeger gebonden achten aan de wetten van het heidendom, zijn daarvan losgeraakt. Wat vroeger groote waarde had, wordt niet meer geacht. Daardoor leert men zich los te maken van alle waarden; en de jeugd is los geworden van de oude gewoonten, maar verwaarloost ook de Christelijke geboden. Daar kan men zich erg boos over maken en men kan afgeven op die tegenwoordige jeugd, maar dat helpt niemendal. Die menschen moeten geholpen worden en dat kan alleen door trouw huisbezoek en de jeugd te trekken in een jeugdbeweging. Zoodat zij zich hoe langer hoe meer gebonden gaan gevoelen aan het Woord van God en hoe langer hoe minder afhankelijk van de beslissing van menschen alleen.

Allen waren het erover eens, dat een Christen niet thuis behoorde op een feest waar door de heidenen gebeden wordt tot de afgoden. En ook dat vleesch van varkens, rijst of mais, en sirihpinang, hetwelk alles het eigendom van God is, maar aan de afgoden aangeboden wordt met gebed, door een Christen niet kan aanvaard worden omdat hetgeen van God is, niet aan de afgoden en dooden mag geofferd worden.

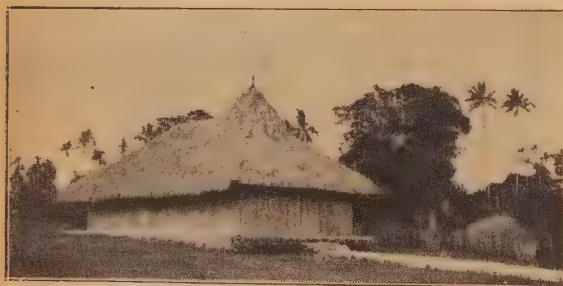
Maar allen waren het er ook over eens, dat de familieband met de heidensche familie niet mag verbroken worden, en als een heiden een feest geeft waarbij niet geofferd wordt en niet gebeden aan de afgoden, een Christen voor zichzelf uit moet maken of hij tegenover God verantwoord is daar naar toe te gaan.

Daar de besprekingen in twee lange avonden niet voldoende waren, werd besloten binnen kort deze conferentie voort te zetten, maar dan in Pajeti.

P. J. LAMBOOY.

De Kerk te Annakalang.

West-Soemba, dat vroeger één Zendingsterrein was, is in later jaren gesplitst in tweeën: West-Soemba-West en West-Soemba-Oost.

Kerk te Annakalang.

West-Soemba-Oost is het Zendingsterrein van de Kerk te Groningen, in samenwerking natuurlijk met de andere Kerken van de drie provinciën, Groningen, Drenthe en Overijsel. Hier werkt de missionair predikant Ds. P. J. Luyendijk. Annakalang is zijn

standplaats. En deze foto laat ons zijn kerk zien.

Men denkt wel eens — geheel ten onrechte — dat er met het Zendingsgeld wel eens wat ruim omgesprongen wordt. Maar deze kerk is waarlijk niet in weelde geboren. Dit gebouw is van zeer eenvoudig materiaal opgetrokken: ongeschaafd hout; wanden van bamboe, het dak gedekt met alang-alang — een soort gras, en de banken van gespleten bamboe. Maar Ds. Luyendijk en de Gemeente te Annakalang zijn er zeer blij mee.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid.

Tweede kwartaalverslag van de Zendingsarbeid van Zuid Holland—Zuid

(1 April—30 Juni 1939).

I.

HOOFDDIENST.

a. A. J. Swanborn. Het is ons een groote voldoening dit verslag te beginnen met een blijde mededeeling die inzonderheid het werk onder de Chinezen in Poerbolingo en omgeving geldt.

De Heer en Mevrouw A. J. Swanborn zijn tijdelijk naar Poerbolingo teruggekeerd. Vóórheen hebben zij enkele jaren in ons midden gewoond, toen de heer Swanborn nog hoofd van de Christelijke Holl. Chineesche School te Soekaradja was (12 K.M. van Poerbolingo). Toen heeft broeder Swanborn zijn krachten ingespannen ten behoeve van het Zendingswerk onder de Chineesche bevolking. Hun jongste dochter is onderwijzeres aan de Holl. Chineesche Zendingsschool ter plaatse.

Nadat hij zijn werk als schoolhoofd had neergelegd waren zij naar Pamakasan vertrokken, waar zij een huis hebben. De Heer Swanborn, in het bezit behalve van de acte Maleisch en Volkenkunde ook in die voor Madoereesch, heeft zich steeds tot het Madoereesche volk aangetrokken gevoeld. Ook uit piëteit jegens mijn overleden broeder Dr. J. P. Esser, den eersten zending onder de Madoereezers, die op zich genomen had hem op te leiden voor de Madoereezenzending, maar daarin door den dood verhinderd is geworden.

Na enkele jaren in Pamekasan en verder op het eiland Madoera gewerkt te hebben, dacht hij weer terug aan Poerbolingo. Hij had n.l. van den nood hier gehoord en bood zich nu geheel belangeloos aan om tot de komst van Ds. Pierson, hier de arbeid onder de Chineezers te behartigen.

De afspraak is, dat de Hollandsche Kring hier voor de huishuur en voor de vervoerkosten enz. zal zorgen, voor zoover zijn werk Poerbolingo en omgeving (Soekaradja, Bobotsari, Boekatédja) geldt. Reiskosten buiten dat deel van het arbeidsveld zouden dan voor rekening van de Zending zijn.

Het speelt ons, dat wij van wege de huizennoed het echtpaar Swanborn slechts een zeer schamele bamboe woning konden aanbieden en wij waardeeren het dat zij zich daarmee tevreden hebben willen stellen.

Bovenal danken wij God en de menschen voor deze zoo welkome en zeer gewaardeerde hulp. Moge zijn arbeid gezegend worden en de weg voor het werk van Ds. Pierson helpen banen.

b. Chineesche doop. Om bij de Chineezzen te blijven: het werk van den evangelist Go Eng Tjoe in Poerwokerto begint ook vruchten te dragen, gelijk duidelijk bleek uit den doop in één godsdienstoefening te Poerwokerto van 6 volwassenen Chineezzen en 8 kinderen terwijl 3 uit de z.g. Pinkstergemeenschap tevens tot onze gemeente toetraden.

Tot zóó ver over het werk onder de Chineezzen.

c. Classis Banjoemas. Wel geldt ook veel van wat volgt mede dezen „vreemden Oosterlingen” zooals zij in de officieele gouvernementstaal nog steeds (minder mooi!) heeten al zijn er bij wier geslacht van eeuwen her op Java woonachtig zijn!

Op ons arbeidsveld raakt het Javaansche kerkverband, waarover ik nu allereerst moet spreken ook de Chineezzen. Immers van wege hun gering aantal zijn zij nog niet georganiseerd in een Maleisch kerkverband, waarbij zij voor het meerendeel in Solo, Jogja en Magelang zich gevoegd hebben. Bij ons hooren zij ook dàar, waar aparte Maleische godsdienstoefening (Poerbolingo, Poerwokerto) is ingesteld voornamelijk met het oog op de Chineesche leden der Kerk, toch nog onder de Kerkelijke organisatie der Javaansch sprekenden.

Op 12 April kwam de Javaansche Classis te Poerwokerto saam. Het belangrijkste, waarover gehandeld werd, was een nieuwe classicale regeling.

Reeds in 1925 werd door de toenmalige nog provisioneele Classis-vergadering een kerkelijke regeling aangenomen, waarin de beginselen der Nederlandsche Kerkenorde, op Java toepasselijk gemaakt, werden neergelegd. Toen in 1932 een algemeene Kerkenorde door de Javaansche Synode was vastgesteld¹⁾, hielden wij onze regeling aan, al stond er veel in, wat in de algemeene Kerkenordening was begrepen. Wij deden dit alleen omdat wij nog getikte exemplaren in voorraad hadden. Alleen brachten wij kleine wijzigingen aan ter conformering met de generale orde.

Nu was de voorraad uitgeput. En dat gaf de ongezochte aanleiding tot het vaststellen van een heel nieuwe regeling, meer berekend op de huidige toestanden. Want die zijn wel sterk gewijzigd in de 14 jaar die achter liggen: het provisioneel classikaal verband, dat toen nog slechts schuchter voor de dag dorst te treden, is geworden tot een volledig uitgegroeide kerkelijke organisatie; er zijn eigen predikanten gekomen; er is een eigen zending in Zuid-Sumatra begonnen; de invoering van een nieuwe huwelijksordonnantie schiep behoefte voor een plaatselijke regeling enz.

Steller dezès is blij, dat vóór hij D.V. het volgend jaar zijn taak moet neerleggen, hij bij de concipering en vaststelling dezer regeling den Kerken nog heeft mogen van dienst zijn.

d. Evangelisatie enz. Hemelvaartsdag en het Pinksterfeest waren voor de beide hoofdposten belangrijke dagen.

Op Hemelvaartsdag gingen in Poerwokerto 40 Javaansche Christenen twee aan twee op huisbezoek. In Poerbolingo concentreerde zich de actie op het dorp Moentang, ongeveer 1½ uur loopens ten Zuiden der hoofdplaats gelegen.

Op Pinksteren had in Poerwokerto een heel bijzondere bijeenkomst plaats: de Javaansche gemeente had de Maleischsprekenden en de Hollandsche Gereformeerden tot één gemeenschappelijke godsdienst-oefening uitgenoodigd, denkende aan de éénheid der kerk, die op de Pinksterdag toen de wereldkerk gesticht werd, zoo heerlijk tot uiting gekomen was.

Hoewel natuurlijk het luisteren naar toespraken, die men slechts zeer gedeeltelijk kon volgen en het saam zingen en bidden in drie talen wel zijn groote bezwaren heeft, moet deze bijeenkomst toch bijzonder geslaagd zijn. Ieder, die haar heeft bijgewoond en geestelijk met Gods volk meeleeft, getuigt van veel zegen, toen ontvingen.

In Poerbolingo werd niettegenstaande de neerplassende regen op den avond van den tweeden Pinksterdag een campagne gehouden in Kalimanah, ten Zuid-Westen van Poerbolingo, aan de groote weg naar Soekaradja gelegen.

e. Plaatsing der jonge goeroes-indijl. In het vorig kwartaalverslag werd gewag gemaakt van de jonge mannen, die wij van de eind Maart aflopende Javaansche theologische cursus in Jogjakarta verwachtten.

Die cursus werd bijgewoond door twee oud-verplegers. De ééne, Sabirin, een man en vader van een zich uitbreidend gezin, keerde terug naar de Kliniek te Poerwokerto. Hem werd de geestelijke verzorging en de evangelieverbreiding op de zalen en onder de oud-patiënten toevertrouwd. Moge de Heere hem in het werk, dat ook vóór hij naar Jogja ging de liefde van zijn hart had, in dubbele mate zegenen, nu hij er door het genoten onderwijs meer bijzonder voor toegerust is.

Deze Sabirin vervangt Ratip Sastradwidja, die naar Kroja is overgeplaatst. Ten Noorden van Kroja ligt de kleine gemeente Bangsa. Tiwan heeft daar jaren gewerkt. Als men zou willen letten op het aantal uit het Mohammedanisme of heidendom gewonnenen, dan kan men niet zeggen, dat zijn werk in de desa Bangsa en omstreken veel vrucht gedragen heeft.

Ratip zal nu niet in het dorp, maar in het drukke stedeken Kroja, bekend kruispunt van spoorwegen, het probeeren. Wij hebben daar enkele Christenen. Tegelijk zal hij Groedjoegan en Bangsa verzorgen. In het leeggekomen huis van Tiwan in de laatste plaats hopen wij een courantenrondbrenger-colporteur als hulp-goeroe indijl te plaatsen.

In Poerwokerto werd behalve genoemde Sabirin en Tiwan ook Raswan geplaatst, een ongehuwde jonge man, die het „vak” onder leiding van oudere goeroes nog moet leeren.

Nog een andere mantri-verpleger behalve Sabirin Joessoep hadden we naar Jogja gezonden. Deze had vlak vóór de cursus begon zijn examen afgelegd. Maar het diploma wordt niet uitgereikt, als niet eerst een jaar practisch in het Ziekenhuis gewerkt is. Dit

¹⁾ Een Hollandsche vertaling is afgedrukt in de „Kerkenordening van de Geref. Kerken in Nederland” ed. Jansen en Pol 1934.

practische jaar haalt hij dus nu in. Ondertusschen wordt hem behalve het verplegerswerk ook nog zoo-veel mogelijk een geestelijke taak opgedragen.

In Poerbolingo kregen wij twee jonge goeroes Soekiswara en Soenarman.

f. Drie nieuwe posten. Aan twee ouderen werd een zelfstandige plaats toevertrouwd.

Rawan Reksasoedarma werd in de vroegere hoofdplaats Banjoemas gestationneerd.

Van de kerkeraad der Javaansche gemeente te Poerbolingo kwam een dringend verzoek in een goeroe te plaatsen in de 11 K.M. ten Noorden van Poerbolingo gelegen districthoofdplaats Bobotsari.

Wij meenden hieraan te moeten voldoen, maar stelden de voorwaarde, dat de kerkeraad zijnerzijds daar één door de Javaansche gemeente betaalden courantenrondbrenger-colporteur zou stellen. Toen aan deze voorwaarde voldaan werd, plaatsten wij er Joesak van Poerbolingo.

De komst van de vier jonge goeroes (Joesoep niet meegerekend) na beëindiging hunner studie stelde ons dus in staat drie nieuwe posten te openen:

1e. Kroja in het Zuiden. Wel is deze post feitelijk voor de bestaande in Bangsa in de plaats gekomen en is het dus in strikte zin geen nieuwe arbeid. Maar toch achten wij die van bijzonder gewicht voor heel de zoo sympathieke en dichte bevolking in het Zuid-Oosten, oostelijk van Maos. Wij meenen in Ratip den man te hebben, van wiens arbeid wij onder Gods zegen goede verwachtingen koesteren.

2e. Banjoemas. Dat eindelijk dit centrum, dat ook na de verhuizing van den Resident en Regent naar Poerwokerto belangrijk blijft, wederom een goeroe krijgt, verheugt ons zeer en zullen ook de vrienden in Holland waardeeren. Wijlen Ds. Velders heeft meermalen zijn bevreemding uitgesproken dat in de toenmalige hoofdstad zoo weinig gewerkt werd. De gemeente, die 2 jaar geleden op eigen kosten een kerkje bouwde, heeft het zich ook wel waardig gemaakt dat er een eigen goeroe in haar midden komt wonen. Tot nu werd zij geleid van uit het naburige Soekaradja, waar vooral met het oog op Banjoemas twee goeroes en twee courantenrondbrengers gestationneerd waren. Nu is de jonge ongehuwde Joram van Soekaradja naar Tjilatjap verplaatst tot hulp van den Goeroe Zacharias aldaar, voor wien het werk te zwaar werd: immers Ds. Misaël had met December van het vorig jaar Tjilatjap met Poerwokerto verwisseld en sedert was de gemeente vacant gebleven. Eén der beide courantenrondbrengers van Soekaradja, Soera werd naar Banjoemas overgeplaatst om den nieuwen goeroe aldaar bij te staan.

3e. Dat door de vestiging van een goeroe en courantenrondbrenger te Bobotsari en enkele Javaansche en Chineesche Christenen aldaar betere geestelijke verzorging zullen ontvangen dan van uit Poerbolingo mogelijk was, verheugt ons zeer. Zoowel voor de Zending onder de Chinezen als die onder de Javanen is de post belangrijk. Wij hopen dat op deze wijze in die noordelijke streek, waarmee wij door het Ziekenhuis Trenggiling veel contact hebben en waar dus veel geploegd is het uit te strooien zaad in een vruchtdragenden bodem zal vallen.

(Wordt vervolgd).

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Een historische datum.

De 22ste Juni 1939 zal in de annalen der Zendingsgeschiedenis zoowel als in die van de geschiedenis der Jav. kerken op Midden-Java ten Zuiden steeds worden aangemerkt als een datum van zeer bijzonder gewicht.

Op dien datum heeft n.l. plaats gehad de eerste officieele vergadering van deputaten van de Zending der bovengenoemde Jav. kerken met de vertrouwensmensen der Zendende kerk (n.l. de kerk te Poerworedjo).

Jammer dat één afgevaardigde ontbrak, n.l. de zendingdeputaat van de classis Keboemen. Wij hebben over verschillende onderwerpen gesproken. Wij hebben ook de critiek op elkander niet gespaard, maar toch was het een echt mooie vergadering, één waarop wij met een gevoel van oprechte dankbaarheid mogen terugzien.

De mannen, die daar vergaderden, hadden hart voor de zaak, waarvoor zij tezamen waren; dat bleek overduidelijk. En al zal er misschien door ons rechteus op sommige artikelen van de ontworpen regeling afgedongen kunnen worden, toch loopt de zaak en is de zaak in goede handen: n.l. in handen van menschen, die de zaak niet zullen laten spaak loopen om de critiek, die zij rechteus mogen laten gelden of meenen te mogen hebben. Trouwens de ontworpen regeling of concept-Zendingsorde moet nog door de Synode der Jav. kerken worden goedgekeurd.

Misschien vraagt één der lezers zich terecht af hoe ik deze vergadering, die zuiver Jav. Zendingsbelangen behartigen moet, heb bijgewoond, n.l. in volle kwaliteit; maar vooral hoe ik heb kunnen spreken van wij. In gewone omstandigheden zou ik zulk een samenkomst inderdaad hoogstens hebben bijgewoond als belangstellende, maar nu was er een andere reden voor. Wellicht zal het reeds bekend zijn, dat onze vriend en broeder Ds. Darmo-atmodjo thans te Makassar vertoeft ter vervanging van Ds. H. van den Brink, die met verlof in Nederland is. Nu ben ik in Ds. Darmo's plaats voorzitter van den Kerkeraad van Poerworedjo en heb ik als zoodanig ook zitting in het college van gecommitteerden voor de Zending van den Kerkeraad te Poerworedjo.

Er is op deze eerste officieele Deputatenvergadering een kloek besluit genomen, n.l. dat nog dit jaar twee deputatie's zullen worden afgevaardigd naar het Zendingsterrein de Lampons: één in Augustus en één in December.

Dat is werkelijk een kloek besluit. Want de kosten vormen nog een zwaren dobber voor de Jav. kerken en kringen, maar het begin is er: een verstaan van de Zendingroeping, niet alleen het Evangelie te prediken in de naaste omgeving, maar ook aan verder afgelegen plaatsen.

Dat is het verheugende in deze dingen, dat deze nog zeer jonge kerken bezig zijn hun Zendingroeping niet alleen te verstaan, maar ook uit te voeren. Uit te voeren ook als kerken.

Dr. Verhagen en gezin.

Zoo gaan zij van meet af begrijpen, dat Zending een **kerkelijke** zaak is en worden zij er — al groeiende — in groot gebracht.

Een bekend spreekwoord zegt: **Jong gewend, oud gedaan.** Deze zegswijze zal aan deze jonge kerken bewaarheid worden.

En niet waar, wat een zegen, dat zoo aan deze kerken wordt bespaard de moeilijke ommezwaai van genootschappelijke naar kerkelijke Zending.

Moge God de Heere dit rijstje doen uitgroeien tot een boom. Moge dit werk, in gehoorzaamheid aan den Koning der kerk, klein begonnen, een verheugenden wasdom ontplooiën: Gode tot eer en deze kerken zelf tot rijken zegen.

A. F. KEUCHENIUS.

Buitenzorg, 3 Augustus 1939.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord.

Dr. D. Verhagen en gezin.

Onder onze missionaire artsen is Dr. D. Verhagen, de bekwame directeur en bekende Geneesheer-directeur van het Zendingsziekenhuis te Solo, één van de oudsten.

Hij heeft al drie arbeidsperioden in Indië achter den rug en zal nu, als de gelegenheid het toelaat, weldra

voor de vierde keer naar Java uitgaan. Maar Dr. Verhagen is nog volkomen fit. Als men hem ziet, zou niemand zeggen, dat hij al een staat van dienst van meer dan 20 jaren in Indië heeft en in het heete klimaat van Solo een arbeid heeft moeten presteeren, zooals maar weinigen. Hij geniet een uitstekende gezondheid en zijn arbeidskracht staat nog op de volle honderd procent. Natuurlijk heeft het verlof hem en zijn gezin goedgegaan. Het was een genotvolle tijd, die hem en Mevrouw enkele maanden de samenleving met al hun kinderen schonk.

De eerste maal ging Dr. Verhagen 21 Juni 1919 naar Indië. Van 15 October 1919 tot 15 Jan. 1922 was hij w.n. geneesheer-directeur van het Petronella-hospitaal te Djokja. Daarna ging hij over naar Solo, waar hij met Dr. Groot aan het zendingsziekenhuis werkzaam was, voornamelijk als chirurg. Van Juni 1925 tot Juni 1926 genoot hij zijn eerste verlof. In Juni 1930, toen Dr. Groot naar Djokja ging, werd hij Directeur van het Zendingshospitaal te Solo en bleef tevens de chirurg van dit ziekenhuis. In Juni 1932 kwam hij ten tweeden male met verlof naar Holland en keerde in Juni 1933 naar Solo terug. Thans is zijn derde verloftijd, die Maart 1.1. begon weer bijna om. D.V. gaat hij 6 October met Mevrouw en één van zijn kinderen van Genua weer naar Java.

Zooals zooveel bij Zendingsmensen het pijnlijk geval is, blijft het gezin niet bijeen.

Leo, de oudste zoon, die beneden links op de foto staat, deed in Juni 1936 eindexamen aan de H.B.S. te Bandoeng en studeert thans medicijnen te Utrecht. De jongste zoon, Dick, is reeds in Juli door vader en moe-

der en de oudste twee zoons per auto naar Genua gebracht en van daar vooruitgereisd, om bij tijds te Bandoeng te zijn, waar hij aan de H.B.S. gaat studeeren.

De tweede zoon legde in 1937 met goed gevolg het eindexamen af aan het lyceum te Bandoeng. Ook hij wenschte bij zijn studie vaders voorbeeld te volgen en studeert dus ook medicijnen, eveneens te Utrecht.

Alleen Marianne, dat lieve meisje, boven links op de foto, gaat met vader en moeder terug naar Solo.

Moge de Heere geven, dat Dr. en Mevrouw Verhagen met hun dochttertje in welstand na een voorspoedige reis, door geen oorlogsgevaars gestoord, weer op Java aankomen, dat de vierde arbeidsperiode van Dr. Verhagen aan het Zendingziekenhuis te Solo, dat onder zijn bekwame leiding is uitgegroeid tot een hospitaal van grooten omvang, even gezegend zij, als de vorige perioden en dat Dr. Verhagen die vierde periode met evenveel arbeidskracht en energie mag vervullen als tot heden hun gegeven was.

W. B.

Zendingscommissie te Uithoorn.

De Zendingscommissie van Uithoorn heeft aan deze collectantjes een heel goede steun.

Iedere week gaan zij vol ijver elk in een wijk met een busje rond, om een deel van wat noodig is voor bijdrage van de Zending op te halen, waardoor het mogelijk wordt gemaakt aan onze verplichtingen te voldoen.

Zeër dankbaar is de Comm. voor de bereidwilligheid der collectantjes, die hierdoor reeds op jeugdigen leeftijd, iets voor de Zending kunnen doen. W. H.

Ingezonden stukken.

De nood der Rijnsche Zending.

De noodklok moet geluid worden, alle Gereformeerden moeten hooren, dat een van God rijk gezegend zendingsveld in ons Indië door zóó groote zorgen gedrukt wordt, dat het werk er ernstig schade van lijdt en dat nog grooter schade dreigt.

Niet alleen door de Nederlandsche Christenheid wordt op menig zendingsveld in Indië gewerkt, we kregen voor de reuzentaak, die daar verricht moet worden, gelukkig ook hulp van het buitenland. Op Sumatra in de Residentie Tapanoeli en op het eiland Nias werkt al meerdere tientallen jaren de Rijnland-

sche Zending onder het Batakvolk. De Heere heeft dien arbeid zóó rijk gezegend, dat ongeveer 450000 Bataks samen de Batakkerk vormen. Ofschoon deze Kerk tot een betrekkelijke zelfstandigheid gekomen is, kan ze voorloopig nog de leiding der Duitsche zendingen niet missen. Maar ieder, die kennis nam van het daar gegroeide werk, staat verbaasd over wat tot stand kwam en is overtuigd, dat deze Kerk voor de toekomst van ons Indië van de grootste beteekenis zal zijn.

Het Batakvolk beschikt over zeer uitgesproken kwaliteiten, al heeft het daarbij ook zéér bepaalde ondeugden. Maar dit energieke volk is positief in zijn belijden en trouw, ook als het beproefd wordt.

Nederland kan niet dankbaar genoeg zijn voor het vele werk, dat de Rijnsche Zending daar heeft gedaan.

Maar nu hangen er donkere wolken. De moeilijkheden, die de geheele Duitsche Zending drukken, doen zich ook in het Batakland scherp gevoelen. Uit Duitschland komen de benodigde gelden voor het onderhoud der zendingsgezinnen zóó schaarsch, dat er armoede is en gebrek in de zendingswoningen.

En het bedrag, dat Oegstgeest jaarlijks naar het Batakland zendt, is niet voldoende om dien nood weg te nemen.

Nu heeft Oegstgeest toegestaan, dat voor dezen bijzonderen nood in de kringen, waaruit de gelden voor Oegstgeest niet plegen te komen, een hulpactie wordt gevoerd. En daarbij is dan bepaaldelijk gedacht aan onze Gereformeerde Kerken. Al jaren lang werkte dit comité, dat tot nu toe uit drie personen bestond, met grooten ijver, waaraan de resultaten, helaas, niet geheel beantwoorden. In elk Zendingsblad doet het verantwoording van de ontvangen gelden.

Om de Rijnsche Zending werkelijk te helpen is jaarlijks een extra-bedrag van zeker f 10000.- noodig. En het Comité draagt op zijn mooist f 3000.- af.

Wij gelooven niet, dat dit zoo blijven mag. Het is heel erg, dat de honger dreigt binnen te sluipen in gezinnen van zendingen, die al jarenlang in trouwen arbeid volharden. De salarissen zijn miniem en onlangs was er in de uitbetaling dier karige salarissen een achterstand van drie maanden.

Maar dat beteekent gebrek en groote zorg en kommer en nood.

We willen dat mededeelen aan onze menschen. We willen hen opwekken tot het geven van een gave. Als elke zendingscommissie in dovensnee f 10.- gaf per jaar, was de nood weg. En dan rekenen we ook op vele giften van Particulieren.

Zeker, we hebben ons eigen werk in Indië. Maar het werk, dat de Rijnsche Zending doet, mogen we niet negeren. En nu daar zorg is, moeten we hen helpen. Wij gelooven, dat onze Kerken in staat zijn die helpende hand te bieden. Als ze het maar weten, komt het geld er wel, is onze gedachte.

Vandaar deze oproep. Wat is Uw antwoord?

Dr. W. G. HARRENSTEIN, Voorzitter.

J. H. HEMMERS, Ondervoorzitter.

H. IJDENS, Oegstgeest, Secretaris.

J. N. MUNNIK, den Haag, Penningmeester, Galileistraat 139.

Leden:

Ds. W. BREUKELAAR.

Prof. Dr. J. RIDDERBOS,

Ds. T. FERWERDA.

STATISTIEK 1938.

SCHOOLDIENST (Inlandsch Onderwijs).

PLAATS WAAR DE SCHOOL GEVESTIGD IS	Aantal scholen		Totaal aantal leerlingen					
			Op gesubs. scholen			Op ongesubs. scholen		
	gesubs.	ongesubs.	jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal
Volksscholen								
<i>Poerbolingo</i> Geref. Kerk van Rotterdam . . .	6	2	537	270	807	57	42	99
<i>Poerworedjo</i> Geref. Kerk van Utrecht	9	8	657	251	908	304	169	473
<i>Keboemen</i> Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	5	6	317	171	488	189	111	300
<i>Wonosobo</i> Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	1	—	69	30	99	—	—	—
<i>Djokjakarta</i> Geref. Kerk van Amsterdam . .	7	15	732	239	971	781	233	1014
Jav. Schoolverg. „Sedijo Moeljo” .	1	—	148	85	233	—	—	—
<i>Magelang</i> Geref. Kerk van Middelburg . . .	3	—	303	113	416	—	—	—
<i>Soerakarta</i> Geref. Kerk van Delft	30	2	4256	1409	5665	124	42	166
	62	33	7019	2558	9587	1455	597	2052
 Cursus tot Opleiding voor Volks- onderwijzers te Solo	1	—	16	2	18	—	—	—
Chin. Lagere Scholen								
<i>Poerbolingo</i> Geref. Kerk van Rotterdam . . .	2	—	76	76	152	—	—	—
<i>Poerworedjo</i> Geref. Kerk van Utrecht	—	1	—	—	—	74	52	126
<i>Keboemen</i> Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	1	—	48	43	91	—	—	—
<i>Djokjakarta</i> Vereeniging „Scholen m/d Bijbel”	1	—	146	115	261	—	—	—
<i>Magelang</i> Geref. Kerk van Middelburg . . .	1	—	108	87	195	—	—	—
<i>Soerakarta</i> Geref. Kerk van Solo	1	—	95	100	195	—	—	—
	6	1	473	421	894	74	52	126

Het Comité tot steun van de Rijsche Zending in de Bataklanden heeft 'n eigen Gironummer. Men gireere niet aan den Penningmeester, maar aan het Comité tot steun der Rijsche Zending, den Haag, No. 339337.

Gratis verspreiding van de „Elisabethbode" onder de militairen.

Op 123 plaatsen door 't geheele land worden onder ons blad verspreiden 2000 ex. van de Elisabethbode verspreid. De kosten — f 60.- per week — moeten door giften worden gedekt.

Door de predikanten (reserve-veldpredikers) die ons blad verspreiden, krijgen wij dagelijks aanvragen om meer ex. Ook merken zij o.a. op:

Ik zou U willen raden, zet er toch alles op, met dit werk te kunnen doorgaan. Met graagte neemt men Uw blad ter hand — *en leest het*.

Ds. K. W. DERCKSEN te Maastricht.

Uw blad is een schitterende hulp bij de geestelijke bearbeiding onder de militairen. Zeer veel dank. Graag 150 ex. per week meer.

Ds. W. E. GERRITSMA te Aalten.

Mijn warmen dank voor Uw bereidwilligheid om gratis ex. te zenden voor mijn werk onder de militairen.

Ds. C. A. GRUPPEN te Eindhoven.

„Onze jongens" zijn zeer blij met dit blad. Zij grijpen er met enthousiasme naar. Een prachtig initiatief.

Ds. J. W. DE JAGER te Zutphen.

De militairen ontvangen het met groote vreugde. Kunt U er geld voor krijgen: blijft U het dan doen. Het is de moeite waard om ons best te doen voor de eenzamen.

Ds. v. d. WEG te Oosterbeek.

Wat zou het jammer zijn als dit werk om financiële redenen zou worden stopgezet. Deze actie wettigt een breed verzoek aan kerkeraden en particulieren om deze arbeid te steunen. Hun jongens, hun leden raakt het, die vooral hier in het Zuiden alle gemeenschap met gelijkgezinden missen. Als men die toestanden zou kennen, zou men zeker helpen. Juist dat Uw blad elke week komt, is zoo mooi.

Ds. J. WRISTERS te Helmond.

Op 5 Augustus 1939 werd het negende nummer verspreid. De onkosten voor deze nummers zijn niet ten volle gedekt. Zullen we doorgaan?

Adres voor giften: Giro 331812 van „Elisabethbode" te Woerden. A.u.b. aangeven: gratis verspreiding van „Elisabethbode" onder de militairen.

Korte berichten.

Dr. A. C. Zwaan.

2 Augustus arriveerde Dr. Zwaan, de geneesheer-directeur van het Zendingsziekenhuis te Poerwokerto, met de zijnen te Marseille, vanwaar zij met de Lloyd Rapide via Roosendaal naar Utrecht-Zeist gereisd zijn.

Hun adres te Zeist is: Prof. Lorentzlaan 2 B.

Mej. H. Nieboer.

Mej. H. Nieboer, hoofdverpleegster in het Zendingsziekenhuis te Poerworedjo, is met verlof in Nederland. Haar adres is Kroonstraat 300, Oude Pekela.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada", Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel

Christus en de wereld, door S. G. de Graaf, bij Kok te Kampen f 1.75 geb. f 2.40.

Dit boek behelst eenige referaten, die de bekende schrijver bij verschillende gelegenheden heeft gehouden en waarvan sommige min of meer zijn gewijzigd.

Het eerste bespreekt de oecumenische beweging, die de Gereformeerde kerken (zoo meent de schrijver) ten onrechte negeeren: zij moeten er zich mee inlaten en voor het gezag van Christus getuigen. Het tweede opstel „Levenswaarddeering" is een pleidooi tegen het pessimisme: er is levensheiliging mogelijk en „Lebensverneinung" is met den bijbel in strijd. Het derde bespreekt kerk en evangelisatie. Het vierde behandelt de bekende thesen van Stanley Jones over het communisme. Diens grondfout (aldus de schrijver) ligt hierin, dat hij in den bijbel een uitgewerkt sociaal program meende te vinden. Dan volgen een drietal lezingen, die een samenhangenden inhoud vormen, genade en natuur, Christus en de overheid, kerk en staat.

Al de hier behandelde veelszins moeilijke onderwerpen zijn zeer urgent. En het is altoos zeer de moeite waard te lezen wat een zeer ernstig diepgaand denker als Ds. De Graaf is, schrijft, ook al is het dat men wel eens vraagteekens zet.

Wij bevelen de lezing en overdenking ten zeerste aan.

Martin Niemöller, De laatste 28 preeken. Uitgesproken in de jaren 1936—1937 te Berlijn—Dahlem.

Dit zijn de preeken van den door heel de wereld bekenden Ds. Niemöller, waarvan de inhoud hem in gevangenis en concentratiekamp heeft gebracht tot den huidigen dag.

Zij zijn uit het Duitsch vertaald onder de leiding van Ds. A. G. Barky Wolf en uitgegeven door N.V. D. A. Daamens, Uitg. Mij. te Den Haag.

Een zeer belangrijk boek.

Bondsboekje 1939. „Te wapen". Openingsrede van Ds. C. J. van der Boom, en Heden-daagsche Schriftbeschouwing. Referaat van Dr. G. C. Berkouwer, gehouden op den 17en Bondsdag van den Bond van Mannenvereenigingen in Nederland.

Terecht zijn beide, zoowel de openingsrede als het

referaat van Ds. Berkouwer in de pers zeer geroemd. Het is goed, dat zij in druk gegeven zijn.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingkas.

Collecte van de Geref. Kerk Heidenschap f 2.50. Door J. Breekveldt van de leerl. der Chr. Sch. te Benschop f 1.95. Door J. de Haan van de leerl. der Chr. Sch. te Berlikum f 50.—. Door Mej. W. Boot opbrengst naaikrans Niewerburg f 5.—. Door S. v. d. Berg uit de Zendingskas van de Wilh. Mulo-school te Voorburg f 9.25. Door P. J. Schreuder te Rotterdam van verkocht zilverpapier f 12.55 en postzegels f 2.20 te samen f 14.65.

Santpoort, 19 Aug. '39.
Postrekening No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Zending onder de Chineez en oosterlingen hier te lande.

Verantwoording van giften en collecten, ontvangen over den tijd van 15 Juli 39 tot 19 Aug. '39.

Giften van Kerken: Lemelerveld f 1.—; Leimuiden f 2.50; Hallum f 2.50; Landsmee f 2.50; Rijswijk (H.H.) f 5.—; Twijzel f 1.50; Welsing-Sauwerd f 1.—; Hinkenszand f 5.—; Geldermalsen f 2.50; St. Pancras f 1.50; Wassenaar f 10.—; Zuidland f 10.—; Kamperland f 2.50; Harkstede f 2.50; Hornhuizen f 1.—; Vinkeveen f 2.50; Zweeloo f 1.—; Hijkes-Hooghalen f 1.—; Borger f 1.—; Britsum f 1.—; Asperen f 2.—; Oudeschool f 2.50; Grijskerke (Z.) f 5.—.

Collecte spreektbeurt Ds. Pierson te Zeist f 20.—. Rotterdam, Strevelsweg 5, 19 Aug. '39. Penningm.
Postrekening 92886. Ds. H. POPMA.

Onder vriendelijke dankzegging bericht ik de goede ontvangst van onderstaande giften:

Voor de Zending in Makassar:

Van de leerlingen der Chr. School te Roodeschol f 5. Voor „De Zaaier”:

van de Geref. Kerk te Dordrecht f 5.—; Renswoude f 0.50 en een gulden van de Kerken te Mariënborg, Loenen, Stadskanaal, Willemstad, Serooskerke (W.), Zutphen, Wagenborgen, Maasdijk, Oostermeer, Tienhoven, Workum f 1.—; Eefde f 2.— en Haarlemmermeer (Oostzijde) f 1.25.

Voor de Chr. Persvereiniging (Zaaierbibliotheek): van de Geref. Kerk te Pernis f 1.—.

Onder vriendelijke aanbeveling, Utrecht, H. Tollensstraat 4.
Giro 289929. G. M. A. LAERNOES.

Gratis verspreiding van de „Elisabethbode” onder de militairen.

Derde verantwoording van 25 Juli tot/met 18 Aug. '39.

G. K. te Wommels f 1.—; J. W. de J. te Zutphen f 1.56; G. K. te Ede f 2.50; G. K. te Paesens en Moddergat f 2.50; G. K. Nederhorst den Berg f 1.—; G. K. te Oldebroek f 1.—; G. K. te Oostermeer f 1.—; Mevr. H. te Ede f 2.—; G. K. te Katwijk aan Zee f 10.—; G. K. te Alingawier f 1.50; G. K. Middenmeer f 2.50; Mej. E. te Baarn f 10.—; G. K. te Marijberg f 1.—; G. K. te Gapinge (Z.) f 1.—; Mej. K. Leiden f 0.25;

J. J. Kr. te Loenen f 2.—; L. v. d. W. te Harlingen f 1.—; M. J. Tr. te Sassenheim f 2.50; G. K. te Zoetermeer f 2.50; M. Str. Diever f 1.—; G. K. te Oudemolen (N.Br.) f 1.—; G. K. te Zuidwolde (Dr.) f 1.—; G. K. te Aarlanderveen f 1.50; G. K. te Nieuw Lekkerland f 1.—; A. M. O. Utrecht f 1.—; H. Kn. Apeldoorn f 2.50; G. K. te Nijverdal f 4.—; G. K. te Maasdijk f 1.—; A. B. te Apeldoorn f 1.—; M. C. v. H. te Loosduinen f 2.—; G. K. Coevorden f 5.—; G. K. Bolsward f 2.50; G. K. te Pingjum f 1.50; G. K. te Uithoorn f 5.—.

Aan alle gevers(sters) hartelijk dank. Het elfde nummer is verspreid op 19 Aug 1939. De onkosten werden niet door giften gedekt.

Adres voor giften: Giro 331812 van „Elisabethbode” te Woerden. DE DIRECTIE.

Deputaten voor de geestelijke verzorging van onze militairen.

Prediking en bezoek aan de grenzen.

Derde verantwoording.

Van 20 Juli tot 24 Aug. kwamen bij mij de volgende giften in:

L.R. f 0.50; G. K. S. f 5.—; N. N. te H. f 5.—; Mej. van R f 2.—; H. van W. f 0.25; Mej. W. B. f 0.50; H. B. f 2.50; Mej. P. F. f 1.50; M. H. te K. f 1.—; Dames L. f 5.—; B. V. f 2.—; M. v. R. f 2.50; H. C. V. f 1.—; H. J. V. f 2.50; Mej. L. v. E. f 2.50; L. L. f 1.50; B. J. v. M. f 5.—; G. S. f 3.—; B. J. bij de V.-de J. f 2.—; Door mej. A. R. f 5.—; Zondagsschool te H. H. f 4.—; Dames W. M. & B. de B. f 2.50.

Totaal f 56.75
Eerste en tweede verantwoording .. „107.81

Totaal drie verantwoordingen f 164.56

Hartelijk dank. — Wie volgen? — De nood is groot!
Delft, 24 Aug. '39. Namens Deputaten,
Girono. 35595. Ds. T. J. HAGEN, Penningm.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden

6e Verantwoording van 22 Juli—22 Augustus 1939.

Met hartelijken dank ontvingen wij de volgende giften:

E. B. te E. f 0.50; J. W. te den H. f 1.50; B. v. H. te 's-Gr. f 1.50; J. v. d. B. te E., J. V. te E., D. v. L. te E. A. H. te E.; Dam. M. te E.; R. K. te E.; Ds. B. v. H. te E.; J. O. S. te E.; R. H. te E.; J. de G. te S.; A. B. te Z.; Dr. v. t. H. te W.; Mej. H. S. te E.; Ds. J. Y. T. te B.; Mevr. F. E. S. te B.; Mevr. v. t. te 's-Gr.; S. te L.; 17 giften van f 1.—; de eerste negen Jaarl.; A. v. K. te E. (j.l.); busje Chr. Sch. te A.; J. de K. te G., 3 giften van f 2.— = f 6.—.

Prof. Dr. D. N. te A., A. v. d. M. te R., H. G. B. te B., 3 giften van f 2.50 = f 7.50; Geref. Kerk te G.; F. L. v. d. B. te A.; H. J. W. A. M. te A., 3 giften van f 5.— = f 15.—; Mej. T. J. v. B. C. te U.; J. C. G. O. te Z., 2 giften van f 10.— = f 20.—.

J. W. W. te D. (mnd) f 0.25; H. W. v. M. te B. f 25.—; W. v. W. Jr. te L. (mnd) f 0.25; Dr. N. te 's-Gr. (mnd) f 1.67.

Door bem. van Dr. W. G. H.: H. J. H. te A. f 100.—; J. M. H. v. S. te V f 25.—; J. S. te H. f 100.—; H. v. d. W. te B. f 10.—; div. giften in col. f 118.50? te zamen f 353.50 als antw. o. e. spr.b. te W. te zamen f 380.67. Totaal f 449.67.

Deze mooie uitkomst hebben wij in hoofdzaak aan Dr. H., door wiens bemiddeling ons een reeks mooie giften toekwamen. Nog meerderen volgen. *

Den Haag, Galileistr. 139. Namens het steuncomité,
Postgiro 339337. J. N. MUNNIK, Penn.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 20 Juli 1939 tot en met 21 Augustus 1939.

Giften. Van de leerlingen der Chr. School te Ambt-Vollenhove-St. Jansklooster f 11.10; idem van de Geref. School, Kraneweg te Groningen f 15.—; idem van de Chr. School te Oosterwolde (Fr.) f 1.50; idem van de Chr. School voor U.L.O. te Wassenaar f 3.—; Mevr. B. te Gr. f 1.—; N. N. te C. f 50.—; giften uit Hazerswoude f 17.25; K. D. te St. f 1.—; R. H. te H. f 2.—; gift uit Den Haag-Oost f 1.50; giften uit Monster f 7.50; T. van P. te IJ f 1.50; J. K. te G. f 1.—; Gereformeerde Schoolvereniging te Hoogeveen, coll. jaarvergadering f 13.28; giften en contributies uit Groningen f 80.—; J. de K. te G. f 2.—; Mej. C. H. te W. f 1.—.

Contributies. Enschedé f 15.30; Friezenveen f 4.20; Wierden f 0.25; Andijk en Opperdoes f 16.25; Veenendaal f 2.—; Sassenheim f 8.18; Leiderdorp f 18.65; Rijnsburg f 14.60; Hazerswoude f 17.15; Boskoop f 5.25; Suawoude f 0.75; Huizum (Fr.) f 0.50; Houwerzijl f 7.—; Meppel f 3.75; Altveer f 6.75; Monster f 9.50; Den Haag-Oost f 9.50; Rijswijk f 1.50; Den Haag-West f 2.—; 's-Gravenzande f 6.—; Zoetermeer f 0.25; Hilversum f 0.50; Amsterdam f 2.—; Amsterdam-West f 3.75; Amstelveen f 5.25; Rotterdam f 40.50; Kampen f 6.50; Almelo f 6.50; Weesp f 15.75; Goor f 7.—; Rijsen f 0.75; Nijverdal f 5.75; Deventer f 1.—; Holten f 4.50 en Arnhem f 1.—.

Geref. Kerken giften: Geref. Kerk van Landsmeer f 2.—.

Geref. Kerken collecten: Geref. Kerk van Borger f 6.31; Naaldwijk (½) f 35.14.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist: J. C. v. S. te Den H. 3 maal f 1.—; leerlingen Geref. Ulo-school te H. f 4.—; gift coll. Geref. Hilversum f 50.—, met bij-schrift: „Moge deze gift velen opwekken deze zending, die wij moeten drijven, maar door de Broedergemeente gedaan wordt, te steunen met gebed en gaven”.

K. R. VAN HUMMELEN,

Penningmeester van het Idenburgfonds.

Kampen, 22 Augustus 1939.

Fernhoutstraat 24. Postrekening no. 196921.

Zending van de Geref. Kerken op Soemba.

7e verantwoording van 25 Juli—25 Augustus 1939.

Prov. Groningen:

A. Visscher, Bierum, Jav. Chr. School f 8.14; H. J. Meijer, Oostwold, busje kerk f 1.65; J. Pluister, Leek, busjes Geref. Kerk f 20.—; K. ter Laan, Schildwolde, Nikk. Chr. Sch. f 12.—; F. Berghuis, Helpman, busjes Jan./Juli f 81.45; B. Vrolijk, Vlagtwedde, busjes 1e halfjaar f 41.12; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes kinderen f 38.32; H. Wegener, Wildervank, contrib. en zend.bladen f 75.—; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, kl. 4 en 5 Chr. Sch. f 5.65; Geref. Kerk, Oldehove, vaste bijdr. f 84.50; J. v. Dijken, kinderen Geref. Sch. van Winsum-Obergum f 15.—; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busjes: Gr. v. d. Heide f 6.55½; id. G. Wubs f 6.62½; id. A. Bodewits f 8.73; K. Bosma, Middestum, 1e t/m 7e kl. Chr. School f 10.58; id. halve ct. H. Wit f 0.43; id. busje J.V. afd. A. f 6.50; id. afd. B. f 3.36; id. afd. C. f 2.97; id. Meisjesveren. f 5.05; id. J.V. Westerwijtwerd f 3.50; id. coll. gift f 10.—; id. Zend.comm. f 100.—; E. Warringa Jzn, Nieuw Buinen, busjes f 33.—; Geref. Kerk, Veendam, van oude vrouw voor het lezen van preeken f 1.—; L. Oldewarris, Kommerwijn, coll. bruiloft N. N. f 5.95; K. Gunnink, zusjes Fiat f 0.50; id. kinderzend. O. I. f 2.86; id. kinderzend. Ev.wijk f 7.97; id. busjes kerk 2e kwart.

f 17.75; id. kinderzend. Ev.wijk f 6.09; id. coll. gift f 1.—; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busjes langs de huizen f 25.—; Mevr. Groenewold—Munneke, Musselkanaal, busjes f 60.—; Ds. H. de Zwart, Warffum, busjes Warffum f 19.32; id. busjes den Andel f 21.88; E. J. Anneveldt, Geref. Lag. Sch. Kraneweg. Groningen f 40.—.

Prov. Drenthe:

A. Wildeman, Ruinerwold, School f 8.50; P. Kuiper, Nikk. kl. 3 en 4, Chr. School, Nijeveen f 6.25; H. Blanken Wzn, Hoogeveen, Jachin f 29.57; id. kinderzend. f 203.70; id. gewone giften f 86.73; Ds. D. Drenth, Zuidlaren, coll. gift f 5.—; Geref. Kerk, Dwingelo, coll. giften f 12.50; M. Strating, Diever, Zend. comm. f 33.75; L. Matter, Nijeveen, Catech. bus f 9.48; J. Mulder, Emmercompascum, busjes f 24.72; Per H. Strijker, Nijeveen, coll. gift f 50.—; Per Ds. S. G. Bloem, Gasselternijveen, gecollect. bij een dinertje f 4.16; Geref. Kerk, Gees f 15.25.

Prov. Overijsel:

P. E. Visser, Zwolle, 4e stort. bijdr. f 175.—; Geref. Kerk, Cadoelen, busjes Mei/Juni f 24.35; H. Hopman, Deventer, busjes 1e halfjr. f 73.73; Gerh. Andringa, Vriezenveen, leerl. Chr. School „Rehoboth” f 5.—; D. Ypma, Den Ham, coll. gift f 30.—; W. v. Zanten, Kampen, Jonge Garde f 100.—; idem, Contributiën f 40.—; S. Malda, Lutton a. d. Ded., bijdr. f 50.—; J. Klumpje, Ysselmuiden, 2 x busjes lichten van collectantjes en vrijw. bijdr. f 80.10; H. J. Kuiper, Zwartsluit, Zend. comm. f 150.—; G. Stoker, Ommen, busjes f 123.—.

Pinkstercollecten Groningen:

Marum f 63.18; Nieuwe Pekela, plus nagift f 79.43; Oostwold, Old. nagift f 25.—.

Pinkstercollecten Drenthe en Overijsel:

Mariëberg f 65.73; Klazinaveen, 2e gedeelte f 20.—.

Soebaweek Groningen:

Uithuizermeeden f 589.—; Munnekezijl f 130.95.

Soembaweken Drenthe en Overijsel:

Hollandscheveld f 79.28; Ommen f 227.—.

2e Algemeente Collecte Groningen:

Warffum f 40.82.

2e Algemeene Collecten Drenthe en Overijsel:

Coevorden f 24.36; Beilen f 33.96; Rouveen f 108.85.

Diverse ontvangsten:

Per Ds. H. Meijering, Katwijk a. d. R. f 750.—; Per J. Roest, Deventer, rente uit legaat Horteling f 232.65.

Totaal 7e verantwoording f 4600.45

1e t/m. de 6e verantwoording „49984.73

Totaal tot op heden f 54585.18

Met dank voor de toezending van het bovenstaande, ben ik zoo vrij nog op te merken, dat de Pinkstercollecte, waarvan nu eindelijk het eind-resultaat kan worden vastgesteld, f 1840.— minder heeft opgebracht dan verleden jaar. Geen wonder, dat ook de totaal-opbrengst tot op heden belangrijk minder is. Mag ik langs dezen weg nog eens aandringen op groote activiteit in de komende maanden?

JURIËN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD: Gerechtigheid en lof voor al de volkeren. — Van Zending-
aangelegenheden: Synodalia; de herziening der Zendingsordening;
regeling van het verband tusschen de Javaansche Kerken en de Zen-
ding voor den gemeenschappelijken arbeid; betere vooropleiding;
J. D. Wolterbeek. — Zending van de Gereformeerde Kerk van Delft en
de met haar samenwerkende kerken van Zuid-Holland-Noord; Ds. en
Mevr. Kuiper—van Dijk en hun gezin. — Zending van de Geref. Kerk
te Rotterdam en de met haar samenwerkende kerken van Zuid-Holland-
Zuid: 2e kwartaalverslag Zendingsarbeid Zuid-Holland-Zuid. — Zending
Geref Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van
Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: een heerlijke dag te Magelang;
Arbeid onder Chineezers; van die op ons Zendingsterrein arbeiden;
uitbreiding en zegen. — Zending Geref. Kerk te Amsterdam en de met
haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Mevrouw Groot-
Oldeboorn; Het geestelijk werk in het Petronella-Hospitaal. — Het
Bestuur der Zendingscommissie te Den Helder en de Zendingsmeisjes.
— Zending Geref. Kerken te Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en
Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba; Weë Kombala. — Enkele indruk-
ken van de Augustus-vergadering der Miss. Predikanten op Midden-
Java. — De collectantjes met het Soemba-hospitaalbusje te Enschede.
— Statistieken. — Beetsterzwaag's Zendingscommissie met haar col-
lectantjes. — De Chr. Pers in Indië. — Algem. Nederl. Zendingscon-
ferentie. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

GERECHTIGHEID EN LOF VOOR AL DE VOLKEREN.

Want gelijk de aarde hare spruit voortbrengt en gelijk een hof hetgeen in hem gezaaid is doet uitspruiten, alzoo zal de Heere HEERE gerechtigheid en lof doen uitspruiten voor al de volkeren. Jes. 61 : 11.

Welk een heerlijke profetie hooren we in dit woord uit Jesaja's mond! Wat geeft het ons een troost in deze donkere tijden, waarin zooveel ongerechtigheid gezien wordt en onzen God zooveel smaad wordt aangedaan! En wat kan het ons een moed geven om steunend op God, vertrouwend verder te leven!

We klagen zoo vaak: we zien niets van gerechtigheid. Het recht wordt verkracht. Het onrecht triomfeert. Het geweld en de macht dragen de zege weg. En van lof onder de volken, van waarachtige blijdschap, welke uit die gerechtigheid voortvloeit, bespeuren wij niets. Klaagliederen en rouwzangen bereiken ons oor.

Inderdaad, zoo is het. Zoo schijnt het althans te zijn.

Als we de oogen half gesloten houden, dan zien we het kleine niet, dat toch inderdaad groot kan zijn.

De profeet zegt, dat de Heere HEERE gerechtigheid en lof zal doen uitspruiten voor al de volkeren.

De Heere HEERE. Zijn Naam is er ons borg voor, dat het zal geschieden. Hij zal ze doen uitspruiten. En om ons nu duidelijk te maken, wat dat wil zeggen, vergelijkt de profeet dat, wat in het genadeleven geschiedt met wat in het natuurleven plaats grijpt.

In de natuur is des winters alles dor en kaal. De grond is hard en koud. En, als ge het niet pater wist, ge zoudt zeggen: daar komt nooit meer leven uit.

Maar als nu het heerlijke lentezonnetje gaat schijnen en een zachte verkwikkende regen valt, dan gebeurt het wonder, dat weldra uit de dorre aarde de groene spruitjes voortkomen, eerst bijna onzichtbaar, maar groeiend en sterker wordend en onder Gods zegen ook later vruchten dragend.

En zoo gaat het nu in het genadeleven ook.

Daar komt alles ook niet in eens.

Het eerste wat de gevallen mensch noodig heeft, is de gerechtigheid. Zijn ongerechtigheid moet worden weggenomen, zijn schuld moet betaald.

Hij kan zelf die gerechtigheid niet verwerven. Dat moest Gods Zoon voor hem doen. En de Zoon van God wil uit genade die verworven gerechtigheid aan de Zijnen schenken. En wie deel heeft aan die gerechtigheid, die voelt zich gedrongen God groot te maken en Zijn lof te vermelden.

Maar de toepassing van dat heil aan den zondaar gaat geleidelijk. Hoewel het in den Christus

volmaakt is, zijn de gerechtigheid en de lof bij den geloovige eerst een uitspruitel. Maar door de werking van Gods Geest gaan ze groeien. Het zal ook tot vruchtdragen komen. De geloovigen zullen getuigen van wat God aan hen deed, dat de schuld door hun Borg is betaald, dat zij in Christus voor God rechtvaardig zijn, en daarom Hem moeten verheerlijken.

„Zij gaan van kracht tot kracht steeds voort.”

Gods genade was eerst alleen tot Israël beperkt. Maar bij den dood van Christus is de scheidsmuur tusschen Israël en de volken geheel weggevallen. Hij heeft de gerechtigheid voor alle volken verworven, en Hij zal gerechtigheid en lof ook voor alle volken doen uitspruiten.

En al zien wij daar nog weinig van, en al wordt in onze dagen het tegendeel vaak openbaar in de uitgieting van ongerechtigheid en in den smaad, dien Gods Naam wordt toegebracht, wij hebben te gelooven aan de waarheid van Gods Woord en aan de vervulling Zijner beloften.

Ondertusschen moeten wij niet stil zitten, maar krachtig medewerken, dat het heil, dat in Christus is, aan alle volken verkondigd worde. De almachtige God; die het zaad in den akker doet uitspruiten, zal, naar Zijn beloften ook de prediking van het Evangelie zegenen. Zijn Kerk zal het eens aanschouwen, dat gerechtigheid en lof voor alle volken zijn. En wij kunnen ervan verzekerd zijn, dat in die landen, waar gerechtigheid en lof uitspruiten, ook groei gezien zal worden en het tot vruchtdragen zal komen. God laat Zijn werk nooit varen.

Welk groot voorrecht genieten wij, dat Christus zondige menschen wil gebruiken om mede te werken aan de komst van Zijn Koninkrijk! Verslappen wij daarin niet in deze donkere dagen. De Heere is machtig om velen door die donkerheid tot het eeuwige Licht te brengen.

H.

v. R.

Van Zendingsaangelegenheden.

Synodalia.

Sinds 26 Augustus de copie voor het Zendingsblad van September naar de drukkerij gezonden werd, is de geweldige oorlog uitgebroken, die nu reeds het Poolsche rijk heeft vernietigd, heel Europa in beroering heeft gebracht en dreigt heel de wereld te gaan zetten in vuur en vlam. Ook Nederland ervaart de gevolgen, die de worsteling tusschen de grootmachten van Europa voor alle volken van ons werelddeel en zelfs verre daarbuiten heeft. Het maatschappelijk leven is veelszins ontwricht.

Toch hebben onze Kerken, die daags na de mobilisatie te Sneek in Generale Synode bijeenkwam, den veel omvattenden en gewichtigen arbeid, dien de Heere haar te doen gaf, geregeld voortgezet. Wel

werd de vraag overwogen of het niet beter ware de Synode te verdagen tot rustiger tijden, maar terecht besloot men om voort te gaan.

Zoolang ons eigen land niet in den oorlog is gewikkeld, behoort men te volharden in het gewone werk, waartoe de Heere ons heeft geroepen.

In den arbeid, die elke Generale Synode te doen heeft, neemt ook de Zending een niet onbelangrijke plaats in. Zelfs kan gezegd worden, dat bijna van Synode tot Synode de Zending breeder plaats gaat vragen. En dat is gelukkig. Want dat teekent, dat er groei zit in de Zending onzer Kerken. En dat is ook metterdaad zoo.

Het spreekt vanzelf, dat wat de Zending betreft, de Generale Synode zich alleen bezig houdt met de zaken, die de Kerken in het gemeen aangaan en met wat in de mindere vergaderingen niet kan worden afgedaan. Maar er zijn heel wat Zendingszaken, die de Kerken in het gemeen betreffen zaken, waarbij alle Kerken belang hebben, zooals de Opleidingsscholen, het Zendingsbureau, het Zendingsblad en de Zendingskalender, het Zendingsconsulaat, de benoeming van een Zendingshoogleeraar, de leetuurverspreiding, de bezetting van nieuwe terreinen en nog tal van andere belangen meer.

Terwijl we dit schrijven heeft de Generale Synode reeds bijna al de Zendingszaken, die op haar tafel waren gelegd, behandeld. En vrijwel al de beslissingen, die de Zending betroffen, zijn met algemeene stemmen genomen.

Op enkele van de meest belangrijke beslissingen willen we even wijzen.

De herziening der Zendingsordening.

De oude Zendingsorde was vastgesteld door de generale synode van 1902 en slechts op enkele punten door latere generale synodes gewijzigd.

In dien tijd was er op het Zendingsterrein der Gereformeerde Kerken in Nederland nog geen georganiseerde kerkelijke samenleving in classicaal en synodaal verband van inheemsche kerken.

Nu is er bij de samenstelling van de Zendingsorde wel al gedacht aan de institueering van inheemsche kerken. Maar met een organisatie van inheemsche kerken in classicaal en synodaal verband is in geen enkel opzicht gerekend.

De Zendingsorde van 1902 is in de practijk uitnemend geschikt gebleken voor de eerste periode der Zending, zoolang zij nog werkt op een terrein, waar nog geen georganiseerd kerkelijk leven van inheemsche kerken is.

Met groote dankbaarheid mag echter geconstateerd, dat die eerste periode, althans wat Midden-Java betreft, voorbij is. Er zijn op dat terrein reeds tal van geïnstitueerde kerken, die vereenigd zijn in onderscheiden classes en samenleven in synodaal verband met een eigen kerkenordening.

Het spreekt vanzelf, dat hierdoor de toestand sterk gewijzigd is. Onderscheidene artikelen der eerste Zendingsorde pasten niet meer bij den tegenwoordigen toestand, terwijl de verhouding tusschen de Gereformeerde kerken hier te lande en de inheemsche kerken op het Zendingsterrein inzake den gemeenschappelijken Zendingsarbeid nog geheel ongeregeld was. Ook op Soemba zijn er reeds onderscheidene gemeenten, die geïnstitueerd zijn. En wellicht zal het niet lang

meer duren of ook daar zal het komen tot organisatie van het kerkverband.

Het is deze gelukkige omstandigheid, die herziening der Zendingsorden noodzakelijk maakte.

De Zendingsorde, zooals die in 1902 is vastgesteld en later slechts op enkele ondergeschikte punten is gewijzigd, paste niet meer bij de tegenwoordige toestanden.

In opdracht van de Generale Synode van 1936 hebben haar deputaten voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen een concept voor de herziening der Zendingsorde gereed gemaakt en ingediend bij de Generale Synode te Sneek. Dit concept is op een paar kleine punten iets gewijzigd en daarna aangenomen.

Het spreekt vanzelf, dat we niet heel de nieuwe Zendingsorde kunnen opnemen. Slechts een paar artikelen, die het meest van belang zijn, willen we hier weergeven. Vooreerst Artikel XVI, dat aldus luidt:

„Waar de inheemsche kerken tot samenleving in een volledig synodaal verband zijn gekomen, gebruiken de missionaire predikanten en hun helpers in taalverwante kerkelijke samenkomsten, die door hen geleid worden, de bijbelvertalingen, belijdenisschriften, leerboeken voor catechetisch onderwijs, zangboeken en Liturgische formulieren, welke door de inheemsche kerken gebruikt worden.

Indien die kerken bijbelvertalingen, belijdenisschriften, leerboeken, zangboeken of formulieren invoeren, tegen welke inhoud ernstige bezwaren rijzen, wordt daarover door de generale synode, gehoord het advies der Bizonde Vergadering van missionaire predikanten, beslist.

In dit geval wordt voorloopig gebruikt wat daarvoor door de Bizonde Vergadering geschikt zal worden geacht, totdat de generale synode te dezer zake zal hebben beslist.

Waar de inheemsche kerken nog niet gekomen zijn tot samenleving in volledig kerkverband, wordt in alle kerkelijke samenkomsten één en ander gebruikt, zooals dit vooraf door de Bizonde Vergadering der missionaire predikanten van het betreffende zendingsveld, na, voor zooveel dit mogelijk is, de inheemsche kerken te hebben gehoord, zal zijn beoordeeld en aan de goedkeuring der generale synode zal zijn onderworpen.

In dit artikel is, wat de verhouding van de Zending tot de inheemsche kerken betreft, principieel het juiste standpunt ingenomen en worden de rechten, die van 's Heeren wege aan de inheemsche kerken toekomen, ten volle erkend en geëerbiedigd.

Het behoeft geen betoog, dat de inheemsche kerken niet ondergeschikt zijn aan de kerken in Nederland, maar als jonge zusterkerken een zelfstandig eigen kerkelijk leven hebben naast de kerken hier te lande. Zij staan niet gesubordineerd, maar gecoördineerd naast de kerken in Holland. Mitsdien spreekt het ook vanzelf, dat die kerken, in synode vergaderd, volkomen gerechtigd zijn zelf te beslissen over te gebruiken bijbelvertalingen, leerboeken voor catechisatie-onderwijs, de formulieren voor de toelating tot het Heilig Avondmaal, liturgische formulieren voor den dienst in de vergaderingen der gemeente, alsmede wat bestemd is daar gezongen te worden. Hierover is trouwens bij de Gereformeerden geen verschil van gevoelen.

Ofschoon nu op Java de inheemsche kerken zijn gekomen tot een volledig synodaal verband, is het er nog verre vandaan, dat de Zending zich van Midden-Java

zou kunnen terugtrekken om den arbeid daar voor het vervolg geheel te kunnen overlaten aan de inheemsche kerken.

Stellig zal de Zending nog jaren lang op Java moeten blijven arbeiden, maar zij zal dat hebben te doen naast en in goede samenwerking met de inheemsche kerken.

Als vanzelf rijst daarbij de vraag of de missionaire predikanten en hun helpers bij de diensten, die zij leiden in taalverwante kerkelijke bijeenkomsten, ook zullen gebruiken de bij de inheemsche kerken gebruikte Bijbelvertalingen, leerboeken voor catechetisch onderwijs, kerkboeken en liturgische formulieren.

Die vraag heeft de Generale Synode in het bovengenoemd artikel bevestigend beantwoord.

En daarmee heeft zij o.i. principieel en praktisch het juiste standpunt ingenomen.

Vooreerst houde men in het oog, dat wanneer de inheemsche kerken ten opzichte van deze dingen een keuze doen en een beslissing nemen, de missionaire predikanten daarbij stellig zullen dienen van advies en grooten invloed zullen oefenen, zoodat als vanzelf de inheemsche kerken zich nauw aansluiten bij hetgeen bij de Zending voorheen in gebruik was en door de Bijzondere Vergadering van missionaire dienaren haar zal worden geadviseerd.

In de tweede plaats moet er te dezer zake op gewezen, dat de Zending werkt, opdat de kerk des Heeren op het door haar bewerkt terrein geplant moge worden, zoodat, wanneer deze geplant is en tot genoegzame kracht en uitbreiding is genomen, de Zending zich terugtrekt, terwijl die kerken daar blijven.

Het is daarom principieel juist gezien, dat de Zending, zoodra op haar arbeidsveld de inheemsche kerken zijn gekomen tot een volledig synodaal verband en een beslissing hebben genomen over wat zij bij hare diensten en in hare samenkomsten gebruiken zullen, in de door haar verzorgde diensten zich zoo nauw mogelijk behoort aan te sluiten bij wat de inheemsche kerken in gebruik hebben.

Daar komt in de derde plaats de overweging bij, dat de onderscheidene kringen, die nog door de Zending geleid worden, zoodra zij tot institueering komen, zich natuurlijk aansluiten bij het kerkverband der inheemsche kerken en dan in haar samenkomsten hetzelfde Kerkboek zullen gebruiken, dat reeds in gebruik was. Uit een praktisch oogpunt is het daarom zeer gewenscht, dat zoodra de Zending hier of daar een kring verzamelt, daar van stonden aan hetzelfde Kerkboek gebruikt wordt, waarvan de inheemsche kerken gebruik maken.

Hiermede is nu echter geenszins gezegd, dat de Zending niet heeft te oordeelen over wat gebruikt zal worden in de door haar geleide samenkomsten.

Zeër zeker is dat haar roeping. Wanneer de inheemsche kerken bijbelvertalingen, leerboeken, liturgische geschriften en kerkboeken gingen invoeren, waarvan de inhoud in strijd zou zijn met Gods Woord, dan zou de Zending die niet mogen gebruiken.

Maar dit is ook duidelijk bepaald in het artikel, zooals dit door de Generale Synode is vastgesteld.

Regeling van het verband tusschen de Javaansche Kerken en de Zending voor den gemeenschappelijken arbeid.

Ook hierover heeft de Generale Synode te Sneek een gewichtige beslissing genomen.

In artikel XX der vastgestelde Zendingsorde is bepaald:

De samenwerking tusschen de gereformeerde kerken in Nederland en de inheemsche kerken op het zendingsterrein voor den gemeenschappelijken zendingsarbeid wordt geregeld in een accoord van samenwerking, dat voor wat de kerken in Nederland betreft wordt vastgesteld door de generale synode, gehoord het advies van de Afzonderlijke Vergaderingen van missionaire dienaren des Woords op het zendingsterrein en van de deputaten der generale synode voor de zending.

Een concept-accoord van samenwerking was op de Generale Synode ter tafel gelegd. En de Synode besloot dit concept goed te keuren. Verder besloot zij:

1. aan de Bizondere Vergadering van missionaire Dienaren des Woords op Midden-Java ten Zuiden op te dragen namens haar dit concept aan te bieden aan de synode der Javaansche Kerken op Midden-Java, met haar daarvoor voor zooveel dat noodig zal blijken in overleg te treden, en, wanneer deze Javaansche synode zich met dit concept kan vereenigen, met haar deze Regeling aan te gaan;

2. de Bizondere Vergadering te machtigen, om bijaldien mocht blijken, dat de Javaansche Synode eenige wijzigingen in dit concept begeert, die wijzigingen aan te brengen, na hierover in overleg te zijn getreden met de te benoemen deputaten voor de Zending en de instemming dezer deputaten met de voorgestelde wijzigingen te hebben verkregen;

3. aan de te benoemen deputaten voor de Zending op te dragen, van deze besluiten aan de genoemde Bizondere Vergadering mededeeling te doen en voorts alles te verrichten, wat tot de invoering en uitwerking dezer Regeling bevorderlijk kan zijn.

Misschien stellen sommige lezers er belang in te weten hoe deze zaak is geregeld. Daarom laten wij ze hier volgen:

Artikel 1. *De Javaansche kerken van Midden-Java ten Zuiden en de daar arbeidende zending erkennen elkanders roeping en bevoegdheid om het woord van God te verkondigen aan allen, die God nog niet recht kennen, om onder Gods zegen te komen tot het planten van kerken; de zending op heel het terrein, en de plaatselijke Javaansche kerken elk op haar terrein.*

Artikel 2. *Wanneer in een bepaald ressort, hetzij om redenen van historischen groei, hetzij om andere redenen, nog kringen van Christenen onder directe leiding van de zending staan, dan arbeidt de zending om zoo spoedig mogelijk deze kringen te stellen onder leiding van den naburigen Javaanschen kerkeraad. Het verdient aanbeveling, de nog onder directe leiding van de zending staande kringen op een of andere wijze zich te doen vertegenwoordigen op de classicale vergaderingen van de Javaansche kerken, opdat zij van den aanvang af opgenomen zijn in het verband van deze kerken.*

Artikel 3. *Wanneer als vrucht van den arbeid der zending op eenige plaats, die tot het terrein van een Javaanschen kerkeraad behoort, een of meerderen den doop begeeren, wordt deze zaak zoo spoedig mogelijk meegedeeld aan den Javaanschen kerkeraad, tot wiens terrein deze plaats gerekend wordt. De beslissing over de toelating tot den doop behoort bij dien kerkeraad. Bedoelde kerkeraad is ook verantwoordelijk voor de geestelijke verzorging van deze geloovigen.*

Artikel 4. *Ten einde bovengenoemde geestelijke*

verzorging te kunnen uitoefenen kan een Javaansche kerkeraad aan de zending van het ressort vragen om de medewerking van een harer arbeiders (als regel goeroe Indjil). Bedoelde zendingsarbeider staat dan voor dat deel van zijn arbeid, dat hij verricht ten behoeve van de geestelijke verzorging dier geloovigen, onder leiding en toezicht van den betrokken Javaanschen kerkeraad.

Artikel 5. Aangezien een kerk incompleet is, zoo lang zij geen dienaar des Woords bezit, behoort een Javaansche gemeente, die nog geen eigen pandita bezit, de hulp in te roepen van een consulent. Wanneer zulk een gemeente niet een Javaansche pandita als consulent heeft, wordt de Missionair predikant van het ressort door haar verzocht als consulent op te treden.

Artikel 6. Een gemeente, die, met het oog op de geestelijke verzorging harer leden gebruik maakt van de hulp van de zending en haar helpers, tracht, indien eenigszins mogelijk, een evenredig deel van het tractement van dien zendingsarbeider uit haar eigen midelen aan de zending te vergoeden.

Artikel 7. Wanneer een Javaansche gemeentē, met het oog op de geestelijke verzorging harer leden, gebruik maakt van de hulp van den daar gevestigden goeroe Indjil, zal de zending bij plaatsing of overplaatsing van een goeroe Indjil, vooraf overleg plegen met den kerkeraad dier gemeente.

Artikel 8. Ten opzichte van zendingsarbeiders, die ten deele ook in dienst van een Javaanschen kerkeraad arbeiden, zullen Javaansche kerkeraad en zending bij afhouding van het avondmaal en schorsing tevoren met elkaar overleg plegen, en terstond hiervan kennis geven.

Artikel 9. De zendingsarbeiders maken in de godsdienst oefeningen, zoowel in de kringen als in de geïnstitueerde gemeenten, uitsluitend gebruik van de door de synode der Javaansche kerken vastgestelde psalmberijmingen, liederen en liturgische formulieren.

Bij bezwaren van de zijde der zending wordt gehandeld overeenkomstig de Zendingsorde der gereformeerde kerken in Nederland.

Artikel 10. Aangezien zoowel de Javaansche kerken als de zending van harte begeeren, dat het geheele Javaansche volk in kennis worde gebracht met het Evangelie, zullen zij elkanders arbeid zooveel mogelijk bevorderen en elkander met raad en daad ter zijde staan. De kerkeraden van de Javaansche kerken zullen mede toezien op den arbeid van de colporteurs en allen, die verder tot verbreiding van het Evangelie geroepen zijn, opdat deze hun werk met ijver en getrouwheid verrichten.

Artikel 11. De Javaansche synode, zoowel als de Bijzondere Vergadering van de Missionaire predikanten (handelende namens de zendende kerken in Nederland) benoemen ieder jaar een drietal deputaten met het oog op de oefening van het verband tusschen de Javaansche kerken en de zending. Deze deputaten, voor zoover zij geen lid van één dezer beide vergaderingen zijn, wonen met adviseerende stem de vergaderingen van de Javaansche synode en die van de Bijzondere Vergadering van Missionaire predikanten, of een bepaald aangewezen deel dier vergaderingen, bij. Ook handelen zij gezamenlijk over al die zaken en moeilijkheden, die zich in de praktijk mochten voordoen, en geven daarin desgevraagd advies. Zij zijn niet gerechtigd in die zaken en moeilijkheden een

bindende uitspraak te doen, behoudens met machtiging en goedkeuring van degenen, die hen gedeputeerd hebben.

Elk drietal dezer deputaten brengt jaarlijks aan zijn lastgevers verslag uit over de werkzaamheden der deputaten.

Artikel 12. Wanneer de vereenigingen en groepen van Javaansche christenen op eenige manier zendingsarbeid onder hun landgenooten verrichten of gaan verrichten, behooren zij vooraf overleg te plegen, eenerzijds met den raad van de Kerk waartoe zij zelf behooren, en met de Kerk waaronder de plaats van hun werkzaamheid ressorteert, en anderzijds ook met de zending, opdat deze daarmede voor haar eigen arbeid rekenen kan.

Indien de Javaansche Synode zich met deze regeling kan vereenigen, wat we wel verwachten, dan is deze belangrijke aangelegenheid, voorloopig althans, voldoende geregeld.

Betere vooropleiding.

Zeer belangrijk zijn ook de besluiten, die de Synode te Sneek heeft genomen in zake een betere vooropleiding van het personeel, dat uitgezonden wordt voor den dienst der Zending. Wel hebben de missionaire predikanten, die de laatste jaren zijn uitgezonden, een behoorlijke vooropleiding genoten. Maar al het andere personeel, de artsen, de verpleegsters en soms ook onderwijzers, werden uitgezonden zonder behoorlijke kennis van de taal van het volk, waaronder zij moesten arbeiden. Tal van malen heeft het Zendingsblad in den loop der jaren op dezen misstand gewezen en gepleit voor een betere vooropleiding voor het Zendingspersoneel. We zullen thans niet verhalen waarom die betere vooropleiding dringend noodig was. Thans heeft de Synode de beslissingen genomen, die te dezer zake vereischt werden. De vooropleiding is nu geregeld als volgt:

Voor missionaire predikanten.

De Synode besloot, dat:

1. De studietijd der vooropleiding van de missionaire predikanten op minstens twee jaar gesteld wordt.

2. De missionaire predikant behalve kennis van de zendingsvakken, genoemd in artikel 6 der Zendingsorde, voordat hij uitgaat kennis behoort te hebben van de taal of één der talen van het volk, waaronder hij zal arbeiden, alsmede eenige kennis van het Maleisch.

3. De examinandus bij het missionair examen testimonia zal moeten overleggen, waaruit blijkt, dat hij minstens twee jaar onder de leiding van den zendingshoogleraar en tot diens tevredenheid in de theologische zendingsvakken heeft gestudeerd en dat hij behoorlijk studie heeft gemaakt van de taal of één der talen, die hij bij zijn arbeid op het zendingsterrein zal moeten gebruiken, alsmede eenigermate van het Maleisch.

4. Alleen in zeer exceptioneele gevallen ter beoordeeling van de deputaten ad artikel IV der Zendingsorde en met instemming van den hoogleraar in de Zendingsvakken van het bepaalde sub 1 en 3 dispensatie verleend kan worden.

De deputaten ad Artikel IV der Zendingsorde zijn de acht deputaten, die door de Generale Synode worden benoemd om bijstand te verlenen bij het afnemen van een missionair examen.

Voor „Zendingszusters”.

Betreffende de vooropleiding van Zendingszusters, die worden uitgezonden voor den arbeid onder vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein bepaalde de Synode:

1. Dat geen zuster voor den arbeid onder vrouwen en meisjes op het zendingsterrein mag worden uitgezonden, dan die in het bezit is van het diploma voor zendingszuster.

2. Dat aan den hoogleeraar in de zendingsvakken worde opgedragen, zoo vaak dit noodig blijkt een cursus te openen in de zendingsvakken ten behoeve van a.s. zendingszusters en zulks onder bepaling:

a. dat tot dezen cursus alleen leerlingen toegelaten worden, die bij het door hem in tegenwoordigheid van twee zendingsdeputaten ingesteld onderzoek blijken te voldoen aan de eischen, die door hem in overleg met de deputaten der generale synode voor de zending daarvoor zijn gesteld;

b. dat deze cursus minstens één jaar zal duren en kosteloos gegeven wordt;

c. dat bij het einde van den cursus de zendingshoogleeraar in tegenwoordigheid van twee zendingsdeputaten de leerlingen zal examineeren en aan de examinanda, welke kennis ook naar het oordeel van de deputaten, wel voldoende wordt geacht, een diploma voor zendingszuster zal uitreiken;

d. dat bij het onderzoek sub c genoemd vooraf een testimonium moet worden overgelegd, waaruit blijkt, dat zij behoorlijk studie van de taal heeft gemaakt, die zij later zal moeten gebruiken.

3. Dat de arbeidsovereenkomst en instructie van zendingszusters voor de vaststelling de goedkeuring van de deputaten der generale synode voor de zending behoeven.

Voor de missionaire artsen en het verplegend personeel.

Nopens de betere vooropleiding van de missionaire artsen en het verplegend personeel besloot de Generale Synode:

1. Dat alle missionaire artsen en al het verplegend personeel een vooropleiding behoeven te ontvangen gedurende minstens één jaar.

2. Dat zij een cursus in de zendingsvakken hebben te volgen, die kosteloos gegeven wordt onder leiding van den zendingshoogleeraar, terwijl zij zich tevens hebben te oefenen in de kennis van de taal van het volk, waaronder zij zullen moeten arbeiden.

3. Dat niemand mag worden uitgezonden dan die in het bezit is van een testimonium, afgegeven door den zendingshoogleeraar, waaruit blijkt, dat men met vrucht zijn onderwijs heeft gevolgd, alsmede van een testimonium waaruit blijkt, dat behoorlijk studie is gemaakt van de taal, die men in zendingsdienst zal moeten gebruiken.

4. Dat in dringende gevallen op daartoe strekkend verzoek van het bezit dezer testimonia dispensatie kan worden verleend door de deputaten der generale synode voor de zending in overleg met den zendingshoogleeraar.

Naar het ons voorkomt is door deze Synodale besluiten de zoo gewenschte „betere vooropleiding” nu behoorlijk geregeld. Wij verblijden ons daarover van harte. In een ernstige leemte betreffende de regeling voor de Zending onzer kerken, is nu goede voorzie-

ning getroffen. Voor de richtige uitvoering dezer besluiten bepaalde de Synode nog het volgende:

1. De generale synode draagt aan hare deputaten ad artikel IV der Zendingsorde op toe te zien, dat bij de examina de examinandus overlegge:

a. een testimonium waaruit blijkt, dat hij onder leiding van den zendingshoogleeraar en tot diens tevredenheid minstens twee jaar in de zendingsvakken heeft gestudeerd;

b. een testimonium waaruit blijkt, dat hij behoorlijk studie heeft gemaakt van de taal of één der talen, die hij bij zijn arbeid op het zendingsterrein zal moeten gebruiken.

2. De generale synode draagt aan haar deputaten voor de zending onder heidenen en Mohammedanen op:

a. aan den hoogleeraar in de zendingsvakken uit de generale kas zijn traktement en wat hem voorts krachtens besluiten der generale synode toekomt te doen betalen;

b. in overleg met dezen hoogleeraar alle regelingen te treffen, die noodig zullen blijken om de hem opgedragen leiding te geven aan beroepen missionaire dienaren des Woords bij hun vooropleiding, alsmede om de cursussen te doen houden, die noodig zullen zijn voor de vooropleiding van alle andere personeel, dat uitgezonden zal worden in dienst der zending;

c. geen arbeidsovereenkomst of instructie van uit te zenden personeel goed te keuren, wanneer niet is voldaan aan wat door de generale synode inzake de vooropleiding is bepaald;

d. van tijd tot tijd de colleges en lessen van den hoogleeraar in de zendingsvakken door twee deputaten te doen bijwonen, die toezien of het onderwijs voor het doel geschikt is en voorts uitvoeren wat krachtens de besluiten der Synode inzake de vooropleiding van zendingsarbeiders tot hun werk behoort.

Hierbij willen we het ditmaal laten. Wel heeft de Generale Synode nog over tal van andere zaken betreffende de Zending beslissingen genomen, waaronder er ook zijn, die van groot belang mogen worden geacht, zooals in zake leetuurvoorziening, Madioen en den arbeid op Zuid-Sumatra. Maar dit willen we bewaren voor een volgend nummer van het Zendingsblad. Het bovenstaande is voor dit nummer genoeg.

Santpoort, 29 September 1939.

W. B.

J. D. Wolterbeek.

Het is reeds ruim zes jaar geladen, dat de Generale Synode van Middelburg den heer J. D. Wolterbeek benoemde tot leeraar aan de theologische Opleidingschool te Djokjakarta.

Zoals men weet was de heer Wolterbeek vroeger Marine-officier en is hij later overgegaan in dienst van een spoorweg-maatschappij.

In dien tijd was hij tegelijk amateur-zending. Zoodra zijn diensttijd toeliet om met pensioen te gaan, deed hij dit om zich geheel aan het werk der zending te kunnen wijden.

Weleer hebben wij één en ander uit zijn leven medegedeeld, dat we thans niet zullen herhalen. Alle lezers van het Zendingsblad kunnen weten, dat de heer Wolterbeek geheel belangeloos de zending dient. En zijn arbeid aan de Opleidingschool waar hij inzonderheid de propaedeutische vakken doceert, wordt zoowel hier te land als in Indië ten eerste gewaardeerd. Onder onze zendingsmensen op Midden Java

staat hij mede in het eerste gelid. Hij kent het Javaansch voortreffelijk. En zijn arbeidslust en kracht gaat verre uit boven de middelmaat.

Dit voorjaar is de heer Wolterbeek met verlof naar Holland gekomen. Hij heeft het genot gehad eenige maanden bij zijn bejaarde Moeder en in den kring zijner familie en vrienden te mogen doorbrengen. Het voornemen was, dat hij in October weer naar Java zou terugkeeren.

Maar de oorlog, die zooveel verandering heeft veroorzaakt, heeft hem doen besluiten zoo spoedig mogelijk weer terug te gaan. Want het gevaar dreigde, dat hij wanneer hij in October pas wegging, niet op den tijd, dien hij zich had voorgesteld, te Djokja terug wezen zou. En hierdoor zou het onmogelijk worden weer een Javaanschen cursus ter opleiding van Inheemsche helpers te beginnen zooals men overeengekomen was. Indien eenigszins mogelijk wilde de heer Wolterbeek dat voorkomen want de opleiding van de helpers in den dienst der zending ligt hem na aan het hart. Daaraan te mogen medearbeiten is zijn lust en zijn leven.

Toen hij Woensdag 30 Augustus ter Synode was bleek dit wel.

In de Acta der Generale Synode staat daarvan het volgende gemeld:

„De praeses heet welkom br. J. D. Wolterbeek, leeraar aan de Opleidingsschool, met verlof in het Vaderland, en geeft hem gaarne het woord. Br. J. D. Wolterbeek herinnert aan zijn benoeming door de Synode van Middelburg. Hij is buitengewoon dankbaar, dat de Heere hem aldus heeft geleid, dat Hij hem, die begonnen is als zeeofficier, daarna werkzaam was als ambtenaar bij het spoorwegen in Indië, thans wil gebruiken in het heerlijk werk der zending. Hij acht het een uitnemend voorrecht, te weten dat het werk der zending door de Synode wordt gedragen in het hart. Zijn gebed tot den Heere is, dat

Hij de leiders in onze kerken vervulle met en inspireere door de liefde tot het heerlijk werk der zending.

Op verzoek van den praeses wordt dit warme woord van br. J. D. Wolterbeek beantwoord door Ds. W. Breukelaar. Deze dan zegt: br. Wolterbeek, gij staat

in de gevechtlinie en gij zijt mede geroepen, mannen te vormen, die dienen zullen in de gevechtlinie, die een vuurlinie is. Bijzonder dankbaar zijn wij — aldus Ds. Breukelaar — dat gij U geheel belangeloos voor dit werk der opleiding geeft. De Hzere geve U nog vele jaren daartoe te mogen arbeiden met de andere broeders, opdat nog open plaatsen in die linien mogen worden bezet!

Hierop bidt de praeses br. J. D. Wolterbeek Gods zegen toe, hem de verzekering gevende, dat zijn arbeid omringt wordt door onze gebeden.”

Het is Br. Wolterbeek nog gelukt plaats te krijgen op de „Oranje”, die 4 September van Amsterdam is vertrokken. Dit schip heeft de reis gemaakt om de Kaap heen, wat de reis beduidend langer maakt, maar veel minder gevaar meebrengt als de reis

J. D. Wolterbeek.

door de Middellandsche Zee.

Wanneer dit No. van het Zendingsblad verschijnt zal de Oranje wellicht Java reeds hebben bereikt, wanneer er althans geen ongelukken gebeurd zijn.

Moge de Heere Br. Wolterbeek, die een goede gezondheid geniet en nog op volle kracht is nog tal van jaren sparen voor den arbeid, die al de liefde heeft van zijn hart en in breeden kring ten eerste gewaardeerd wordt.

W. B.

Ds. en Mevr. Kuiper—van Dijk met hun gezin.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord.

Ds. en Mevr. Kuiper—van Dijk en hun gezin.

Het eerste verlof van Ds. en Mevr. Kuiper—v. Dijk is weer voorbij. In het begin van het jaar zijn ze met hun gezin naar Holland gekomen. Thans zijn ze weer op de terugreis naar Java. Woensdagavond 27 September zijn ze te Amsterdam aan boord gegaan van de „Johan van Oldenbarnevelt”. Zij reizen samen o.a. met Mevr. Groot—Oldeboom en twee kinderen en Dr. D. Verhagen en zijn gezin.

Ds. Kuiper is de jongste missionaire predikant van de Kerk te Delft.

In zijn eerste arbeidsperiode op Java is hij nog al eens heen en weer getrokken. In Maart 1933 ging hij naar Indië. Eerst heeft hij een half jaar gewerkt te Solo, de hoofdplaats van Delfts zendingsterrein. Daarna is hij naar Klaten gegaan, de tweede plaats op dit zendingsveld.

Hier heeft hij twee jaar lang de zending gediend. Gaarne had men hem daar gehouden. De zendingskring in Klaten was bijzonder ingenomen met het werk van den jongen, begaafden Ds. Kuiper, wiens werk zeer gewaardeerd werd. We gelooven, dat hij zelf ook wel in Klaten had willen blijven. Maar het werd noodig geacht, dat hij naar Solo terugkeerde. Toch drongen de omstandigheden, dat hij weldra weer naar elders ging. Ds. Rullmann, Rotterdam's missionaire predikant te Poerwokerto, moest met verlof naar Holland. Hier moest noodzakelijk iemand zijn, die het werk waarnam. Delft was bereid één van

zijn vier missionaire predikanten af te staan. En Ds. Kuiper was genegen tijdens het verlof van Ds. Rullmann diens werk in Poerwokerto over te nemen. Ruim een jaar heeft hij in Poerwokerto gewerkt. En Rotterdam was hem zeer dankbaar voor de uitnemende wijze waarop hij dit gedaan heeft.

Toen Ds. Kuiper in '33 naar Java vertrok, reisde hij nog alleen met zijn vrouw. We hebben toen in het Zendingsblad van April een en ander van deze menschen medegedeeld, dat wij nu niet zullen herhalen.

Thans reizen ze met hun zessen naar Java terug. De Heere heeft hun echt gezegend met vier schatten van kinderen. Eerst een zoon, dien men Klaas heeft genoemd en die ruim vijf jaar is. En dan drie lieve meisjes: Lenie, die vier jaar telt, dan Riemke, die weldra drie jaar wordt en eindelijk de kleine Ali op Moeders schoot, zij is tijdens het verlof in Holland geboren en is nog maar vier maand.

Ds. en Mevr. Kuiper—van Dijk hebben veel in den tijd van hun verlof mogen genieten, ook al viel daarover uit het verleden nog de schaduw van het heengaan van zijn vader.

De laatste maand van hun verlof werd voor hen zeer verdonkerd door de dreigende gevaren ten gevolge van den uitgebroken oorlog. Een oogenblik scheen het haast, dat men niet zou kunnen vertrekken. Dat is toch nog gelukt. Maar het spreekt van zelf, dat de reis, die nu gaat om de Kaap, niet alleen veel langer zal duren, maar ook geenszins zonder gevaar is. Moge de Heere dat groote schip bewaren voor het oorlogsgevaar, opdat het behouden in Indië moge aankomen. En geve Hij aan het echtpaar Kuiper—van Dijk in goeden welstand naar Solo weder te keeren en in rustigen vrede zich weer te kunnen wijden aan het mooie zendingswerk, dat de liefde heeft van hun beider hart.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Rotterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland Zuid.

Tweede kwartaalverslag van de Zendingsarbeid van Zuid Holland-Zuid.
(1 April—30 Juni 1939).

(Vervolg).

II. MEDISCHE DIENST.

Op 2 April onderging zuster Koene, van het Ziekenhuis Trenggiling een ernstige operatie, die goed geslaagd is. Helaas werd zij door deze ziekte verder buiten het werk gezet en is terugkeer naar Holland noodzakelijk geworden. Het Ziekenhuis verliest in haar een toegewijde en algemeen gewaardeerde kracht en onze kleine gemeenschap een lieve meelevende zuster.

De „Kliniek” in Poerwokerto mocht zuster Scheffer, die na een verlof van acht maanden uit Holland terugkeerde, hartelijk welkom heten.

III. DE SCHOOLDIENST.

Het vorig verslag sprak over de komst van Hollandsche onderwijzers. De Heer van Winkel die in Maart met Ds. Rullmann was uitgekomen bleef gedurende de 2 eerste maanden van het kwartaal en vertrok toen naar Bandoeng. Gedurende Juni werd hij vervangen door een jongen Chineeschen onderwijzer, die net van de Chr. Kweekschool te Solo was gekomen.

Om bij de 1 Augustus aanvangende cursus in deze vacature op te treden werd benoemd de Heer Hagenebeek, uit Batavia overgekomen.

In April hield de Schoolvereniging in wier dienst die onderwijzers staan, opgewekt haar jaarvergadering te Poerwokerto. Wij waren blij dat Ds. Rullmann, in Maart van buitenlandsch verlof teruggekeerd, weder zijn vroegere functie van secretaris van de Schoolvereniging kan op zich nemen.

In Juni werd de penningmeester verrast en verblijd door de eerste opbrengst der actie op de Gereformeerde Scholen in Zuid-Holland Zuid ten behoeve van het Christelijk onderwijs op ons arbeidsveld. Ds. Knoop maakte f 500.— over tot steun ditmaal speciaal van de het vorige jaar geopende Christelijke Schakelschool te Poerbolinggo. Wij zijn allen, die voor dit doel geijverd hebben, niet het minst den scholieren, van harte dankbaar voor wat zij hier in gedaan hebben.

Zoo is ook in het tweede kwartaal 1939 de zendingsarbeid in dat gedeelte van de Residentie Banjoemas hetwelk Rotterdam en de met haar saamwerkende kerken als arbeidsveld zich aangewezen zagen, op velerlei wijze met kracht voortgezet.

Moge de Heere Zijn rijke en milde zegen bij voortdurend op de onderscheidene arbeid tot opbouw van Zijn Koninkrijk en tot het tijdelijk, maar bovenal het eeuwig, geestelijk heil der bevolking gebieden en moge Holland niettegenstaande de financiële

zorgen de zoo gezegenden arbeid met energieken moed voortzetten.

Laat in Holland- en Indië 's Heeren zegen met dankbare blijdschap en niet met kleinmoedige zorg ontvangen worden.

B. J. ESSER.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Een heerlijke dag te Magelang.

Zondag 3 September l.l. zijn er in de Maleisch-Chineesche Gemeente te Magelang 33 volwassenen gedoopt. De meesten van deze geloovigen zijn tot de belijde keuze gekomen tijdens het verblijf te Magelang van den Chineeschen opwekkingsprediker Dr. Sung.

Mej. Baarbé was zoo vriendelijk een foto van de broeders en zusters, die dien dag zijn gedoopt, ons te zenden voor het Zendingsblad.

Op de foto zien we de 33 gedoopten. Achter hen staat Ds. Pos met rechts van hem vier leden van den Kerkeraad der Chineesche Gemeente. Links staat Mej. Baarbe.

De foto is genomen ter zijde van het Chineesche Kerkgebouw, waarin de doop plaats had.

Ds. A. Pos zond over dien mooien dag te Magelang een stukje, dat we hieronder laten volgen.

Arbeid onder Chineez.

Onafgebroken rijdt langs mijn huis en de Theol. Opleidingsschool in Djokja een stroom van andongs (vierwielige wagentjes met twee of tegenwoordig in den regel één paard ervoor). Als ik op mijn kamer zit te werken of bezig ben les te geven in de school, aldoor kletteren de paardenhoeven op het asfalt.

Schuin tegenover ons is de Javaansche Kerk, en in deze Javaansche kerk houdt Dr. Sung, een beroemd Chineesch Evangelist, een week lang elken dag drie samenkomsten. In elke bijeenkomst zitten honderden menschen, 's avonds meer dan duizend. Het gebouw van de Chineesche kerk is veel te klein, en zoo heeft men zijn toevlucht gezocht in de Javaansche kerk.

Het is een merkwaardig geluid, almaar dat trappelen van die paardenhoeven op het asfalt. Zij brengen voortdurend menschen aan, die naar de boodschap van het Evangelie komen luisteren, voortdurend meer. Ontroerend is de groote aantrekkingskracht van dezen man. Telkens is de kerk tot de uiterste hoeken gevuld met menschen, die met gespannen aandacht naar zijn woord luisteren.

Dr. Sung is een Chinees, die in Amerika gestudeerd heeft. Hij is daar Dr. in de scheikunde geworden, en had daarna hooge wetenschappelijke posities kunnen ontvangen. Maar toen hij de roepstem van Christus hoorde, heeft hij alles prijs gegeven en is rondreizend Evangelist geworden. Hij staat op de preekstoel in de Javaansche kerk. Hij spreekt Chineesch, een vertaler vertaalt in het Maleisch. Hij geeft een lied op over de heerlijkheid van het kruis van Christus. Nu gaat hij de eerste verzen van I Corinthhe 13 verklaren.

33 gedoopte Chineezen.

Hij laat ons zien de groote mond van de menschen, die alle talen spreken, de groote oogen van hen, die de gave der profetie hebben, het groote hoofd van hen, die alle wetenschap kennen, enz. Alles wordt door gebaren, door teekeningen, enz. toegelicht. Wie niets hoorde, zou waarschijnlijk uit wat hij ziet, alles begrijpen. En dan laat hij telkens zien, hoe het in het hart is, dat leeg is van liefde. Hij heeft een papieren hart in de hand, en telkens doorlicht hij het met zijn zaklantaarn, en dan zien wij het woord „zonde” daarin geschreven. Hij teekent den mensch, zooals hij in de werkelijkheid is, zooals Gods Woord hem beschrijft. Dit is ontdekkend prediken. Het is voor allen huiveringwekkende zelfontdekking.

Dan gaat hij wijzen op het kruis van Christus, hij beschrijft de liefde van Christus tot den dood toe, voor ons. Telkens laat hij het lied opnieuw zingen van de heerlijkheid van het kruis. Het wordt telkens moeilijker, tenslotte kan er niemand meer zingen van ontroering. Maar de harten zighen.

De methode van Dr. Sung is niet de onze, afgedacht van andere bezwaren is ze daarvoor te persoonlijk. Maar met de methode „loear biasa”, zooals hij zegt, deze ongewone methode, brengt hij het Evangelie van Christus, den Heiland, die zondaren roept. Een week lang heb ik met ontroering gezien, hoeveel menschen deze boodschap gehoord hebben.

Een half jaar geleden is Dr. Sung in Magelang en Solo geweest. Daar is een groote opwekking gekomen. Velen, die de boodschap reeds kenden, vooral ook oud-leerlingen van Christelijke scholen, hebben de bestliste keuze gedaan. Met vele anderen zijn wij in contact gekomen. Het kerkelijk leven van de Chineezen in Magelang draagt de teekenen van vernieuwing.

Zondag 3 September werd een aantal van 33 volwassenen gedoopt. Bij het onderzoek voor den Kerkeraad waren wij telkens diep onder den indruk van

het blijmoedig getuigenis van deze menschen, en de bereidheid, en niet alleen de bereidheid, doch ook de bezigheid in het brengen van het Evangelie aan anderen.

Onder hen waren vele jonge vrouwen en meisjes, aan wier vorming Mej. C. Baarbé veel gedaan heeft. Hier wordt duidelijk welke rijke vrucht deze arbeid onder Gods zegen kan dragen.

Het was een wonderlijk schoone morgen. Afgevaardigden van den Holl. Kerkeraad, van wien dezen arbeid uitgaat, waren ook aanwezig. Tot 33 maal beliden mannen en vrouwen den naam van Jezus als hun Heiland, en werden gedoopt. Eén deed er belijdenis. Drie kinderen werden nog gedoopt. Nog nooit in de 19 jaren van mijn Zendingsarbeid heb ik een zoo groot aantal volwassenen in één dienst mogen doopen.

De Zendingsarbeid onder de Chineezen in Magelang, uitgaande van de Holl. Geref. Kerk in Magelang, gesteund door de kerk van Bandoeng, wordt rijk gezegend.

Overigens verkeert deze arbeid, mee door den grooten zegen, in groote moeilijkheden. De Goeroe Dhiong Hong Sik, die gedurende tien jaar in Magelang gearbeitet heeft, is enkele maanden geleden door een beroerte getroffen, en mag op medisch advies niet meer aan het werk. Zijn leven is opgeteerd in den dienst des Heeren, door de vele en moeilijke arbeid is zijn kracht gebroken.

Werk in Magelang en daarbuiten en geen goeroe. Groeiende belangstelling en geen hulp. Zoo pas ben ik teruggekomen van een Evangelisatietoelt met de Chineesche leerlingen van de Theol. Opleidingsschool, in Parakan, Temangoeng en Ngadiredjo, in het Magelangsche gebied, en overal vonden wij menschen bereid om te luisteren naar de prediking. De oogst is groot, de arbeiders zijn weinige.

Wilt u ook bidden tot den Heer des oogstes, dat Hij arbeiders in Zijn oogst uitstoote.

A. P.

Het volgende is ontleend aan het rapport van de Deputaten van de Zending te Magelang:

Van die op ons Zendingsterrein arbeiden.

Van Ds. C. van Nes en Mevrouw worden steeds goede berichten ontvangen. Zij werden verblijd door de geboorte van een 2en zoon.

Zwaar is de taak van Ds. van Nes, vooral nu, nu hij alleen staat voor den zoo omvangrijken arbeid te Magelang. Zijn voorganger was er langzamerhand ingegroeid, maar hij moest alles overnemen uit handen, die zelf alles hadden geleid en gebouwd. Te verstaan is, dat hij steeds roept om hulp, omdat bij het alleen niet meer af kan. Intusschen werkt hij onverdroten voort en dit is wel duidelijk, dat hij zich geeft met alle krachten voor den arbeid, waartoe hij geroepen is.

Ook zijn vrouw steunt hem zooveel zij kan en heeft het werk voor Blondo voor haar rekening genomen.

Alles mag de kerken wel bij den voortduur prikkelen het gebed te vermenigvuldigen voor den arbeid te Magelang.

Dr. G. J. Dreckmeier, directrice van het Zendings-hospitaal, zet haar gewaardeerden en gezegenden arbeid onverdroten voort en dat niet slechts binnen de muren der gebouwen, maar ook is zij er steeds op uit de belangen van het hospitaal te behartigen en te pleiten voor uitbouw en het verkrijgen van de daartoe zoo noodige middelen.

Het is en blijft haar bede, dat ook haar medische arbeid mede moge werken tot het toebrengen van velen.

Ook van zuster IJkel kwamen de beste berichten binnen over haar werk, dat zooveel van hare krachten vergt, dat het wel duidelijk werd, dat zij het niet alleen aankan.

Stelle God zuster IJkel tot een grooten zegen voor de lijdenden, die in Magelang's hospitaal worden verpleegd en het voorbeeld van liefde en overgave om des Heeren wil zij een prikkel tot veel gebed en Zendingsoffer.

Mej. C. Baarbé vervult steeds met groote vreugde het werk, dat zij zich ziet opgelegd voor de „Vrouwen-Zending”. Dit werk breidt zich steeds meer uit en vraagt dus ook meerdere uitgaven. Ook haar werk getuigt van grooten zegen.

Voorts mogen niet vergeten alle broeders en zusters — ons bij name onbekend — die op het Zendingsterrein, in welken dienst dan ook, hunne gaven en krachten geven. Een woord van dank ook aan hen en de verzekering, dat de kerken in de Zuidelijke Provinciën met en voor hen bidden en hen liefhebben om hun werks wil, dat zij verrichten in Jezus' naam. Dit moge bekrachtigen om in het licht der roeping voort te treden in 's Heeren kracht, vasthoudende aan 's Heeren beloften.

Uitbreiding en Zegen.

Steeds weer is deze rubriek eene, die de belangstelling wekt. Er kan dan ook direct gezegd, dat de zegen Gods rijk is, want Ds. van Nes schreef in zijn jaarverslag: „Er is sterke aanwas der Javaansche, Chineesche gemeente. Dit jaar in totaal circa 200 zielen. Er mag gewaagd van vermeerdering van het aantal posten, waar de sacramenten bediend worden en eveneens sterke toename van het aantal Zondagsche samenkomsten; van vermeerdering van het aantal Javaan-

sche predikanten; van in gebruik nemen van 3 nieuwe kerkgebouwen, van groote activiteit bij de Javaansche predikanten en evangelisten en van krachtige propaganda in December j.l., toen in totaal op 80 Kerstfeesten aan 15000 menschen het Kerstevangelie mocht worden verkondigd”.

Met groote toewijding is er gearbeid en alles had gezegenden voortgang ook al was het, dat de Islamitische actie en de R.K. missie de inspanning verdubelden.

Ook voor de toekomst zijn de verwachtingen groot. God doe die hoop tot werkelijkheid komen en Hij zegene allen arbeid gelijk weleer, toen Hij zegende boven bidden en denken.

In Temanggoeng, Blondo en Grabag verrezen nieuwe kerkgebouwen. Parakan moet nog even wachten, want van de bouwsom is nog slechts f 1800.- aanwezig. Een beroep op medewerking der kerken in Nederland is dus begrijpbaar.

In 1938 kwam het, tot de beroeping van een 2en Javaanschen predikant, n.l. Ds. Soemardjo Atmo Soekarto. Hij is reeds tot zijn arbeid ingegaan. Alleen ontbreekt nog een voor hem geschikte pastorie.

Ook het aantal scholen roept om uitbreiding. Van alle zijden wordt er om gevraagd.

Blondo is een zorgenkind nu de bijdragen uit Nederland steeds dalen, maar deze arbeid der barmhartigheid blijft afwerpen rijke vrucht in meer dan één opzicht.

De Medische Dienst zet den gezegenden en zeer gewaardeerden arbeid voort. De nieuwe mannenzaal kwam klaar en is reeds in gebruik.

De „Vrouwen-Zending” werkt op allerlei wijze om in aanraking te komen met de bevolking en zoo een aanknooppingspunt te verkrijgen om het evangelie te brengen. De tijd van Mej. Baarbé is meer dan bezet om alles te kunnen doen.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Mevrouw Groot—Oldeboorn.

Het vorige jaar heeft Dr. K. P. Groot wegens ernstige krankheid Mevrouw naar Holland moeten brengen om zich hier te lande onder medische behandeling te stellen. Er moest een zware operatie plaats hebben. Eenige weken hing haar leven als aan een zijden draad. Meermalen werd zeer gevreesd, dat de Heere haar wegnemen zou. Maar de Heere is haar verhoorder der gebeden geweest. Allengs gaf Hij haar herstel van krachten.

Na kort verlof ging Dr. Groot 8 Juni l.l. weer terug naar Java. Mevrouw zou toen al wel weer mee hebben kunnen gaan. Maar het werd toch beter geacht, dat zij nog enkele maanden in Holland bleef.

Thans is zij 27 Sept. met de „Johan v. Oldenbarneveldt” weer naar Java vertrokken. Twee kinderen reizen met haar mede en twee blijven er in Holland.

Zij geniet thans een goede gezondheid en verlangt zeer om weer bij haar man in Djokja te zijn. Wel viel

Het Bestuur der Zendingscommissie te Den Helder met zijn collectantjes.

Het Bestuur der Zendingscommissie te Den Helder en de Zendingsmeisjes.

De zendingscommissie te Den Helder gaat geregeld de gemeente door om bij de leden der Kerk de bijdrage voor de zending op te halen en het werk der zending aan te bevelen.

Maar er zijn ook verschillende gezinnen, waar het moeilijk valt een haar de gezondheid hergaf en er nu volgens medisch advies geen bezwaar meer was om naar Indië terug te keeren.

het afscheid van haar bejaarde moeder en schoonvader haar zwaar, en begreep zij ook ten volle de ernstige gevaren, die thans aan de zeereis waren verbonden. Maar zij ging toch heen met innigen dank aan God, dat hij haar de gezondheid hergaf en er nu volgens medisch advies geen bezwaar meer was om naar Indië terug te keeren.

Worde het Dr. en Mevr. Groot—Oldeboorn gegeven elkander op Java in welstand te ontmoeten en nog enkele jaren te mogen arbeiden in den medischen dienst, die onder zijn bekwame leiding tot zoo gezonden bloei is gekomen.

Het geestelijk werk in het Petronella-Hospitaal.

Na zijn terugkeer heeft Ds. K. P. Groot met Ds. van Reenen, Dr. Bakker, Ds. Pos en Zr. Heidema overleg gepleegd over de wijze waarop het werk van Zr. Heidema nader zou worden geregeld.

Het aantal cursussen en catechisaties is uitgebreid tot 16, alle voor het verplegend personeel. Hiervan zal Dr. Bakker een cursus geven voor de oudere getrouwde verplegers en Ds. van Reenen twee — een voor de oudere ongetrouwde mantri-verplegers en een voor de oudere meisjes. Verder Zr. Heidema 6, R. Mas Besar 4 en Goeroe Wijata 3.

De cursussen van Dr. Bakker en Ds. van Reenen en één van Zr. Heidema zullen speciaal opleiden voor het houden van korte toespraken op de zalen en op de poliklinieken. De cursus van Dr. Bakker zal gestencild worden en aan alle verplegers, hoofden van hulpziekenhuizen en poliklinieken worden gegeven als handleiding voor de te houden toespraken.

die de Commissie hun opgaf. En zij doen zeer hun best. En vele kleintjes maken een groote. De meisjes halen heel wat op, waardoor de kerk van Den Helder in staat is bij te dragen hetgeen van haar wordt verwacht.

Op de foto zien we in de voorste rij de ijverige zendingsmeisjes en daarachter staan de leden van het Bestuur der Commissie D. C. Bakker, L. Broster en Chr. v. d. Holst.

W. B.

Zr. Heidema zal verder geregeld bijeenkomsten houden met vrouwen uit de Christengemeenten te Djokja, Wonosari, Wates en Patelan, waar de bijbel-sche geschiedenis wordt behandeld. Ontslagen vrouwelijke patiënten zullen door deze Christenvrouwen worden opgezocht en Zr. Heidema zal op de bovengenoemde bijeenkomsten nadere inlichtingen krijgen over het voortgezette contact met deze ontslagen vrouwelijke patiënten.

Op deze wijze hoopt men, onder Gods zegen, althans een begin te maken met een meer stelselmatige bearbeiding van de patiënten en het personeel.

Het ligt in de bedoeling op den duur de avond-samenkomst in het ziekenhuis te laten vervallen en te vervangen door een bijeenkomst op de zalen die dan geleid zullen worden door die verplegers en verpleegsters, die daarvoor een speciale cursus hebben gevolgd. Voorloopig blijft echter de avondkoempoelan gehandhaafd, daar de opleiding nog niet zoo ver is.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

No. 57.

De oude Kahora was een trouw bidder geweest tot

den Marapoe. Van zijn vader had hij heel wat gebeden geleerd. En toen zijn vader stierf, werd Kahora geroepen om te bidden, als er ziekte was of een begrafenis, als er geogst werd of een huis gebouwd.

Nooit had hij aan de waarheid getwijfeld van hetgeen zijn vader hem geleerd had. Nooit had hij gewanhoopt aan de resultaten van zijn gebeden.

Maar toen hij oud was, zijn tanden waren uitgevallen en hij nog slechts mummelend praten kon en hij zijn sirihpruim moest fijn stampen in een holle Karbouwenhoorn, toen gebeurde er iets, waarvan hij vroeger niet gelooven kon, dat het ooit mogelijk zou zijn. Vol eerbied had hij altijd gebeden tot de Kawadak, de stukjes goud en zilver, welke boven in het huis bewaard worden, waar de zielen der voorouders huizen. Deze Kawadak worden dikwijls zelf marapoe genoemd, ofschoon 't de eigenlijke afgoden niet zijn, maar alleen voorwerpen, waaraan men houvast heeft, als men zich de marapoe voorstelt. Evenals de Israëlieten hun gouden kalf maakten om een zichtbare god te hebben, maken zich de Soembaneezen de gouden en zilveren Kawadak, om tot hen te bidden: „gij zijn onze goden, die ons straft en zegent”.

Maar den laatsten tijd werden die Kawadak door boosdoeners gestolen, die het goud en zilver aan de Chineezers op de havenplaats verkochten.

De oude Kahora dacht niet anders dan dat de marapoe's deze heiligschenners zouden straffen. Zij zouden hun macht wel toonen en eerbied eischen.

Hij wachtte, wachtte maar.

Maar er gebeurde niets.

Het was hem onverklaarbaar. Het was alsof de grond onder zijn voeten wegzonk. Hij begreep er niets meer van.

Toen kwam er in zijn buurt een Demboe wonen, iemand van adel, die met zijn heele gezin een andere godsdienst beled. Hij hoorde, dat deze Demboe nooit bad tot goud of zilver, boom of steen, maar tot den „Grootsten Heer”, tot „den Menschenmaker, den Menschevlechter”.

Dezen kende hij wel, want daarvan had hij zijn vader dikwijls hooren vertellen. Maar hij wist er niet het preciese van. Daarom ging hij eens luisteren.

De Demboe, een Christen, vertelde hem van God, niet met menschenhanden gemaakt, en niets behoevende.

Wat luisterde Kahora, de oude, met grage ooren. Het was alsof hij de woorden opdrong. Zijn oude ziel trilde ervan; en hij wist, dat dit de waarheid was.

Iederen Zondagmiddag, als de goeroe kwam, ging hij luisteren. Het werd hoe langer hoe lichter in zijn ziel. Een wonder, waarvan hij vroeger in 't eenzame, stille land zelfs niet had kunnen droomen, was gebeurd. Hij zag zijn groote zonde, de grootste zonde, die een mensch bedrijven kan, n.l. het bidden tot afgoden, aan schepselen goddelijke eer bewijzen. Maar hij wist ook, dat Jezus, Gods Zoon, al zijn zonden bedekt had.

De ouderdom, die voor de heidenen hoe langer hoe droeviger wordt, werd voor hem hoe langer hoe lichter.

P. J. LAMBOOIJ.

Wëe Kombaka.

Dat is maar een heel kleine kampong in West-Soemba. Een christelijke gemeente, of zelfs maar een

goeroe-indjil, die het werk der Evangelisatie daar zou kunnen verrichten, vergeefs zou U die daar gezocht hebben. De dichtstbijzijnde Evangelist woont er zelfs nog anderhalf uur paard rijden van verwijderd. Dat is goeroe Bobo van Wai Mangoera, waar een flinke gemeente is. Slechts een heel enkele keer kwam hij in Wëe Kombaka. Wat vaker kwamen er menschen van daar in het kerkje van Wai Mangoera. „Ver is de weg en warm is de zon”, zeiden ze en... den volgenden Zondag kwamen er weer minder. Ten slotte kwam er bijna niemand meer.

Echt getrokken werd men nog niet.

Maar... op zekeren dag kwamen de dorpschouffden van Wëe Kombaka en omgeving eens bij elkaar. Eén was er, die een plan wilde voorleggen. Hij vond nu wel niet, dat er een goeroe-indjil noodig was, maar een schoolgoeroe en een schooltje, ja, dat hadden ze toch eigenlijk wel noodig.

„Wat gebeurt er met onze kinderen? Ze spelen eerst wat en draaien door het huis en over het kampongplein. Soms zijn ze weg en moet je ze zoeken. Later passen ze op de buffels en werken wat in de tuinen. En als ze groot zijn, werken ze nog in de tuinen. Niet één is er, die een baantje kan krijgen als schrijver of als goeroe. Lezen kunnen ze niet, en schrijven evenmin. Dom zijn ze en dom zullen ze blijven, als er geen school is. Laten we vragen aan den talendokter (d.i. Dr. Onvlee, die de post van Ds. Van Dijk tijdens diens verlof bezet) of ook hier niet een school kan komen.”

Dat was het begin. Dr. Onvlee sprak er met mij over en we besloten een goeroe te zenden en voor de leermiddelen te zullen zorgen, als de menschen zelf het gebouwtje wilden opzetten.

Het gelukte.

Maar... een goeroe was er niet.

Toen vonden we een pientere jongen, die de volkschool had doorlopen en in nog twee jaar de vervolgschool te Karoeni. Mbâla had bovendien al een paar jaar als kweekeling gewerkt. Hem zouden we dus maar het hoofdschap opdragen. Zes gulden in de maand, meer konden we hem niet geven. Mbâla nam het aan. 4 September zou de school geopend worden.

Samen met Dr. Onvlee ging ik op den morgen van dien dag van Karoeni naar Wai Mangoera. Goeroe Bobo had voor paarden gezorgd. Daar gingen we dus. Goeroe Bobo, Ama Koni (een taalhelper van Dr. Onvlee), Goeroe Parinussa (mijn helper voor het inspectiewerk in West-Soemba), goeroe-indjil van Mata (goeroe Kii) en een paar leden van de gemeente van Wai Mangoere. Thomas, de ouderling, voorop. Hij wees de weg. Een half uurtje rijden, toen een riviertje doorgetrokken, nog een half uurtje... hai, bijna schrok ik.

Van een heuvel aan onze rechterhand kwam plotseling een tiental Soembaneezen luidschreeuwend aangeloppeerd. Deftig gekleed met mooie hoofddoeken en gekleurde Soemba-weefsels.

Ze maakten zich bekend als „de Dorpschouffden”.

Vlug allemaal op een rij en Dr. Onvlee maakt een foto.

In een kampong tien minuten verder werden we weer opgewacht. Tien minuten later en de karavaan bereikte de nieuwe school.

Dorst hadden we, en honger.

Maar gelukkig verschenen aldra schotels met pi-

sang. Die helpen tegen beide. Na een rijstmaaltijd gingen we allen in school. Aan de hand van een paar Bijbelsche platen, die ik voor de school bestemde, vertelde ik in het Maleisch iets over het doel van de school en de Zending. De goeroe vertaalde het in het West-Soembaneesch, waarvan ik nog niets weet.

Daarna sprak Dr. Onvlee en ten slotte goeroe Bobo, die de platen nog eens voor de grootten toelichtte.

En omdat er toen alweer een rijstmaaltijd wachtte, aten we toen maar weer. Het feestvarken was goed gebraden. Ook is rijst met varkensvleesch geen ongewenschte combinatie. Slechts op den feestdich geserveerd trouwens. Een in varkensvet gebraden pisang als dessert en... volgend punt van het programma.

Dat was: zitten. Wat hout werd aangedragen, een paar vuren aangelegd en daaromheen groepeerden zich in den killer wordenden avond de tientallen van gasten. Een goeroe van een naburige school (3 uur te paard verder) vertelde. Prachtig was zijn verhaal. Jong en oud genoot. Natuurlijk een verhaal van dieren, die praten konden en uitermate slim waren. Een aap, een houtworm, die hem in de neus kroop, een reiger, kortom een klein dierentuintje kwam er bij te pas.

Nog een paar Soembaneesche volksdansen en, daar stond Thomas op. Hij zou in Soembaneesche dichtmaat de Bijbelsche Geschiedenis vertellen.

Aandachtig werd geluisterd. Een uur lang. „En nu ben ik klaar, zóó was mijn woord, maimi”. „Kom maar op”, wilde hij zeggen. „Kom maar op, wie spreekt nog meer”. Eén van de hoofden wil dat wel. Hij, een heiden, vertelt ook de Bijbelsche Geschiedenis. Want veel had hij er al van gehoord. Den goeroe-indijl kende hij wel. En den Zendeling ook. „Blank is zijn hart en goed zijn bedoeling. Veel hebben ze mij al verteld over den nieuwen weg, maar nog altijd volg ik den Marapoe. Nog nooit heb ik dien weggeworpen. Dat was me te moeilijk. Maar nu ga ik U wat zeggen, dat ik van middag nog niet van plan was mede te deelen. En zelf weet ik niet hoe het komt, maar nu moet ik het U toch bekend maken: weg werp ik mijn Marapoe, ik wil dien niet meer dienen. Machteloos is hij, maar gróót van macht is de God, die hemel en aarde geschapen heeft, de menschen, de dieren, de planten en al wat is. Hem wil ik dienen. Hem zal ik volgen. Dood is de Marapoe, God, die leeft. Taoe!” „Taoe”, ik heb gesproken.

En hij had gesproken. Indruk had zijn woord gemaakt.

Doch niet lang werd gezwezen. Thomas stond weer op en zong en vertelde in Soembaneesche trant over God, die hem schiep, over Jezus, die hem vrij maakte. „Maingi”.

Daar stond het dorpshoofd weer. „Is er iemand, die mijn woord niet heeft gehoord, die mijn daad niet heeft begrepen? Wij wilden een school. Hij staat er. Wien moeten wij danken, dat Hij ons helpt? De God van hemel en aarde. Gooi weg Uw Marapoe! Wie volgt? Wie volgen wil, dat hij hier kome. Dat hij zich stelle naast mij! Dat hij spreke!”

En... er kwam één. Hij sprak. God wilde ook hij dienen.

Om tegen vier uur in den nacht gingen Dr. Onvlee en ik naar bed. Drie menschen hadden zich naast het dorpshoofd gesteld. Het feest, was dit niet waarlijk een groot feest, duurde tot zes uur in den morgen.

Vier gezinnen, mannen, vrouwen en kinderen, tezamen 30 personen, hadden zich opgegeven voor den God, die hen schiep, voor den dienst van Jezus, die ons vrij kocht.

Dr. Onvlee heeft toen nog met hen allen gesproken, goeroe Bobo op het hart gedrukt nú Wée Kombaka zeker niet te vergeten, maar er vaak te komen.

Oppervlakkige bekeeringen? Onder den indruk van een oogenblik? Plantjes, die wel ras opschieten, maar schielijk verdorren? Een wonderboom, even snel gegroeid als spoedig verwelkt? Een plasregen, die donderend neerkletterd, maar onmiddellijk verdwijnt in dorren grond?

Ik weet het niet.

Lang waren deze menschen al met het Evangelie bekend gemaakt. Er naar geleefd hadden ze nog nimmer.

Kan het zijn, dat het stand houdt in hun harten, in hun leven?

Natuurlijk!

Voor al ook, waar er hier van een gemeenschappelijk en plotselingen overgang kan gesproken worden en de één den ander steunt.

„Plotseling”, zoo schreef ik. Maar toch ook niet geheel onvoorbereid.

Als er nu ook maar gebed gevonden wordt voor hen allen. Bij U, bij mij, bij al hun nieuwe broeders en zusters.

Want, was moeilijk de beslissing, de consequentie daarvan zullen stellig nog moeilijker blijken.

J. L. ERKELENS.

Lewa, post Waingapoe, Soemba, 8 Sept. 1939.

Enkele indrukken van de Augustusvergadering der Miss. Predikanten op Midden-Java.

Dag van kleine dingen?

Het was voor het oog een dag van kleine dingen. Het agendum vermeldde geen belangrijke stukken. Maar het teekent het Zendingswerk van vandaag, dat zij die erin arbeiden met een enkele vraag soms midden in de zwaarste problemen zitten. Wat oogenschiijnlijk niet veel heeft te beteekenen, blijkt inderdaad achteraf voor het werk van het grootste gewicht te zijn geweest.

„k Wil maar zeggen, dat in dit werk voor het geloof alles belangrijk is. Wij leggen wel vaak onze maatstaven aan en meenen wel eens te kunnen zeggen: niet erg belangrijk. Maar wie zal de dag der kleine dingen in Gods Koninkrijk gering willen achten?”

Dan zijn deze vergaderingen van zoo groote beteekenis voor het onderling contact en de samenwerking tusschen de collega's van de verschillende terreinen met hun eigen moeilijkheden, dat wel niemand de opmerking op de laatste vergadering gemaakt bestrijden kan, dat alle Zendingsarbeiders gehouden zijn de arbeid op het eigen terrein voor die dagen achter te stellen bij de roeping om hun krachten in dienst te stellen van het geheel.

Deze goede „mos” moge bestendig blijven.

Onze bijdrage aan Holland.

Meestal is het omgekeerd. In vele dingen zijn wij

Jongens- en meisjes-collectantjes met het Soemba-Hospitaalbusje te Enschede.

De collectantjes met het Soemba-hospitaal busje te Enschede.

Enschede heeft een groote Geref. Kerk. Zij telt niet minder dan ruim 4700 zielen. Natuurlijk behoort deze Kerk een flinke som voor de Zending bij te dragen.

Ook spreekt het van zelf, dat men met een paar collectantjes niet kan volstaan. Maar er zijn gelukkig jongens en meisjes genoeg, die graag willen helpen

om wat er nodig is voor de Zending bijeen te brengen.

Deze collectantjes werken met hun busjes vooral voor Soemba's hospitaal. En zij brengen heel wat bijeen.

De Zendingscommissie, die uit 19 personen bestaat, verspreid het Zendingsblad en int de contributies voor den hoofddienst. Men hoopt weldra in staat te zijn het bedrag te voldoen, dat van deze Kerk voor de Zending verwacht wordt.

W. B.

op Midden Java afhankelijk van Holland. Dit is ons geen oneer.

Maar als ons de kans geboden wordt om de rollen eens om te keeren, maken we daarvan dankbaar gebruik.

Zoo was het ook met den Goeroe voor den arbeid onder de Chineezzen in Holland. Nu Ds Pieron voor Indië is bestemd, zat men in Holland met de opvolging. Omdat het aantal Chineezzen daar door de maatregelen van de Regeering terugloopt, achtte men het beroepen van een Miss. Predikant voor deze tak van dienst niet gewenscht. Toen was men op het idee gekomen om een Goeroe uit Java te laten overkomen en zoo ontving onze vergadering het verzoek naar een man om te zien, die voor dit werk geschikt zou zijn. Liefst moest het één zijn, zoo schreef men vanuit Holland, die behalve Chineesch ook het Hollandsch machtig was.

Het laatste achtte een uit de vergadering niet zoo noodzakelijk. Hij gunde onze Broeders Deputaten in Holland ook wel eens een indruk van de taalmoeilijkheden, waarmee de Miss.-Predikanten dagelijks in de practijk te worstelen hebben.

Helaas, de gelegenheid om vanuit Java een bijdrage te leveren voor het Zendingswerk in Holland is

ons toch nog ontnomen. Vanuit Holland kwam het bericht dat de Deputaten voor deze zending onder de Chineezzen daar het tenslotte niet verantwoord achten iemand uit Indië te laten overkomen. Naar het schijnt heeft de Regeering zoo drastisch ingegrepen, dat nog maar weinig Chineezzen in Holland overbleven.

Onze vergadering bleef niet anders over dan hierin te berusten. Gaarna had zij harerzijds in deze zoo belangrijke tak van arbeid haar bijdrage geleverd juist aan Holland.

Generaal overzicht van het werk.

Voor iedere Generale Synode vindt de visitatie van de verschillende Zendingsterreinen plaats. Uit het uitvoerig rapport dat Dr Esser met ervaren hand hierover het opgesteld kan ik maar enkele dingen even aanstippen.

Opvallend is de duidelijke activiteitstoename ten opzichte van de verbreiding van het Evangelie. De Rapporteur komt tot de conclusie, dat dit komt door de toename van de vijanden.

Het zou interessant zijn eens een onderzoek daarnaar in te stellen op de verschillende terreinen. in

hoever hier van oorzaak en gevolg gesproken kan worden. Maar een feit is het, dat dankbaar gememo-reerd mag worden, dat overal eigen activiteit in de verkondiging van het Evangelie opwaakt. Wat dit betreft is er veel verblijdend verschil met de toestand van tien jaar geleden.

Dit komt o.a. duidelijk uit in de belangstelling voor het eigen Zendingswerk in de Lampongsche districten. Dit werk staat echter nog in de kinderschoenen en heeft ook nog van enkele kinderziekten te lijden.

De Rapporteur besluit zijn samenvattend overzicht met deze woorden: „Is er alzooveel verblijdends te melden, toch wachte men zich in Indië en in Holland voor teveel optimisme. Alleen Hij, die het verborgene kent, weet welke van de zeven beelden, die in Openbaringen 1—3 van de Klein-Aziatische gemeenten ons worden voorgesteld, het meest trekken van gelijkenis vertoont met die der gemeenten op het Zendingsterrein.”

Deze laatste woorden kunnen ons zeker toespreken. Wie het Nieuwe Testament steeds beter lezen gaat, niet het minst de brieven van den Apostel Paulus, zal voor alle romantische „Schwärmerei” zich wel gaan wachten, als hij teekenen moet de toestanden in de gemeenten op het zendingsveld van vandaag. Trouwens niet alleen die op het zendingsveld.

Samenwerking tusschen Zending en het eigen Javaansch-kerkelijk leven.

Bijzondere aandacht wordt gevraagd voor de verhouding van de Zending tot het Javaansche Kerkverband. Dit kan niet verwonderen. Integendeel het bewijst, dat het eigen kerkelijk leven der jonge javaansche gemeenten zich hoe langer hoe meer consolideeren gaat. Dan spreekt het ook vanzelf, dat de Zending de eerste zal zijn, die deze jonge kerken in hun eigen rechten erkennen wil.

In Solo is men ten aanzien van deze verhouding het meest vooruitstrevend geweest, reeds van het begin aan. Alle Christenen op heel het terrein zijn hier ingedeeld bij de bestaande geïnstitueerde kerken en staan dus onder leiding der inheemsche kerkeraden. Op de andere terreinen vinden we een overgangstoestand. Daar zijn ook reeds vele geïnstitueerde kerken, maar daarnaast ook nog z.g.n. zendingsgemeenten, die nog niet tot institueering kwamen en ook niet ressorteeren onder een Javaanschen kerkeraad.

Nu dringt echter hoe langer hoe meer in zendingskringen het besef door, dat de Zending die kringen, die nu nog onder directe leiding van de Zending zelf staan, langzamerhand moet gaan stellen onder de leiding van de naburige Javaansche Kerkeraad. Reeds wordt in deze richting gewerkt op verschillende terreinen, waar deze zendingsgemeenten zich doen vertegenwoordigen op de classicale vergaderingen van de Jav. Kerken, opdat zij van den aanvang af opgenomen zijn in het verband van deze kerken.

Het werk onder de vrouwen.

Dat laat ons gelukkig niet met rust. Dat deze tak van dienst zoo de bijzondere belangstelling heeft, is zeker mee te verklaren uit het feit, dat men algemeen voelt, dit werk te lang te hebben verwaarloosd. Er valt hier ook nog het een en ander, zeg maar

gerust, alles te doen. Dat zullen de dames, die in Solo en Magelang hun krachten aan dit werk geven, mij direct toestemmen. Al wordt op deze beide terreinen in elk geval een poging gedaan om dit werk tot zijn recht te laten komen, in het geheele Zendingswerk is dit nog maar een klein begin.

Het doet ons temeer uitzien naar een krachtig inzetten van dezen arbeid op al onze terreinen.

De vergadering heeft dit ook gevoeld. Zij achtte het dringend noodzakelijk, dat dit werk meer op den voorgrond kwam.

U zult er dan ook nog wel meer over hooren. Op de November-vergadering hoopt Dr van Andel voor de organisatie van deze tak van dienst lijnen te trekken. We hopen samen middelen en wegen te vinden en aan te bevelen om dit werk te stimuleeren.

Het wordt tijd, dat de achterstand wordt ingehaald.

De colportage-dienst.

Verder moet ik nog iets aanstippen uit het Rapport en wel over de Colportage, waarin M.-Java altijd aan de spits heeft gestaan.

Het kon ook moeilijk anders. Een kerkelijke Zending, die zoozeer het accent wil gelegd zien op de Woordverkondiging, weet zich ook geroepen om dat Woord door middel van de pers te brengen in de verste dessa's.

Nu is het geen geheim, dat de Zending op dit terrein met groote moeilijkheden heeft te kampen. Een ervan is wel de vraag naar de geschikte menschen voor deze dienst. Over het algemeen behooeren onze colporteurs niet tot de meer-ontwikkelden. Ze verdienen niet veel en dan kan men ook niet die eischen stellen.

Toch zal hier zeer strenge keur gewenscht blijven. Dr Esser waarschuwt ook in deze richting. Hij heeft uit de rapporten de indruk gekregen, dat de trouw waarmee deze gewichtige arbeid behartigd wordt door de colporteurs, wel zeer verschillend is.

Daarnaast mag de ontwikkeling van deze arbeiders niet te gering zijn. Zij zullen moeten kunnen beschikken over de wapenen, die De Schrift zelf hun geeft in de ontmoetingen, die zij dagelijks hebben met de vijanden van het Evangelie.

Bijbrengen van Schriftkennis is hier eerste eisch. Banjoemas met Dr Esser gaf hier het voorbeeld. 'n Jaarlijksche colporteurs-cursus tracht deze menschen beter toe te rusten voor hun zoo zware taak. Maar Banjoemas is ver. Daarom stelde Ds van Reenen voor aan de Opleidingsschool een korte cursus voor colporteurs te geven. De beste colporteurs van de verschillende terreinen zullen daar enkele weken of maanden theoretisch en practisch opgeleid worden.

Is dat werk voor een Missionair Predikant?

Die vraag rijst onwillekeurig als men kennis neemt van wat het Rapport zegt over de moeilijkheden van de zich steeds uitbreidende administratie. Meer dan een van de Miss.-Predikanten klaagt daarover.

Het eigenlijke werk wordt daardoor beslist belemmerd. Vooral de administratie van de schooldienst vraagt op verschillende terreinen heel veel tijd en kracht.

Met eenige jaloerschheid zou men kunnen zien naar O.-Java, waar men van Zendingswegen een eigen Inspectie voor de scholen heeft ingesteld en een spe-

STATISTIEK 1938.

SCHOOLDIENST (Inlandsch Onderwijs).

PLAATS WAAR DE SCHOOL GEVESTIGD IS	Aantal scholen		Totaal aantal leerlingen					
	gesubs	ongesubs.	Op gesubs. scholen			Op ongesubs. scholen		
			jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal
Vervolgscholen								
<i>Poerbolinggo</i>								
Geref. Kerk van Rotterdam . . .	3	1	128	41	169	35	6	41
<i>Poerworedjo</i>								
Geref. Kerk van Utrecht	2	6	108	43	151	242	67	309
<i>Keboemen</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	2	5	129	51	180	101	50	151
<i>Wonosobo</i>								
Geref. Kerk van Heeg, Friesland .	1	—	50	17	67	—	—	—
<i>Djokjakarta</i>								
Geref. Kerk van Amsterdam . . .	4	6	235	73	308	143	35	178
Jav. Schoolverg. „Sedijo Moeljo” .	1	—	98	34	132	—	—	—
<i>Magelang</i>								
Geref. Kerk van Middelburg . . .	4	1	225	48	273	24	5	29
<i>Soerakarta</i>								
Geref. Kerk van Delft	20	4	1436	315	1751	153	29	182
	37	23	2409	622	3031	698	192	890
Standaardscholen								
<i>Batavia</i>								
Geref. Kerk van Batavia	—	1	—	—	—	31	33	64
Chin. en Jav. Huishoudscholen								
Jav. Chin. Huishoudschool,								
<i>Poerbolinggo</i>	—	1	—	—	—	—	17	17
Jav. Huishoudschool, <i>Keboemen</i> . .	—	1	—	—	—	—	23	23
Chin. Huishoudschool, <i>Magelang</i> . .	—	1	—	—	—	—	17	17
Jav. Huishoudschool, <i>Magelang</i> . .	—	1	—	—	—	—	14	14
Jav. Huishoudschool, <i>Solo</i>	—	1	—	—	—	—	38	38
	—	4	—	—	—	—	109	109

STATISTIEK 1938.

SCHOOLDIENST (Huishoudscholen).

PLAATS WAAR DE SCHOOL GEVESTIGD IS	Aantal scholen		Aantal leerlingen		Waarvan in Internaat	Aantal leerkrachten						Gemiddeld schoolgeld per leerling per maand	
	gesubs.	ongesubs.	gesubs.	ongesubs.		gesubsidieerd			ongesubsidieerd				
						Europ.	Chin.	Inl.	Europ.	Chin.	Inl.	gesubs. scholen	ongesubs. scholen
Huishoudscholen.													
Juliana van Stolbergschool <i>Djokja</i>	1	—	120	—	36	3	1	2	—	—	—	—	—
Mevrouw Grootschool, <i>Solo</i>	—	1	—	127	20	—	—	—	3	1	2	—	f 6.50
Chr. Huishoudschool <i>Magelang</i>	—	1	—	52	6	—	—	—	4	—	1	—	f 6.—
Chr. Huishoudschool <i>Poerworedjo</i>	—	1	—	79	12	—	—	—	4	—	4	—	f 4.—
Chr. Huishoudschool „Mardi <i>Kenja</i> ”, <i>Poerwokerto</i> . .	—	1	—	15	15	—	—	—	2	1	1	—	f 5.—
	1	4	120	273	89	—	—	—	13	2	8	—	—

Plaats waar de school gevestigd is	Aantal scholen		Totaal aantal leerlingen						Aantal leerkrachten							
			op gesubs. scholen			op ongesubs. scholen			gesubsidieerd			ongesubsidieerd				
	gesubs.	ongesubs.	jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal	Europ.		Chin.		Inl.			
									m	vr	m	vr	m	vr	m	vr
Holl. Inl. Scholen																
Holl. Inl. School, <i>Tjilatjap</i>	1	—	139	94	233	—	—	—	—	1	—	—	—	5	1	—
Holl. Inl. School, <i>Poerwokerto</i>	1	—	187	111	298	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Holl. Inl. School, <i>Gombang</i>	1	—	129	175	304	—	—	—	—	1	—	—	—	7	—	—
Holl. Inl. School (P. G. C.) <i>Keboenen</i>	—	1	—	—	—	52	24	76	—	—	—	—	—	—	2	1
Holl. Inl. School, <i>Poerworedjo</i>	1	—	189	121	310	—	—	—	—	1	—	—	—	5	1	—
Holl. Jav. School, <i>Wates</i>	1	—	142	85	227	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	—
<i>Djokjakarta</i>																
Holl. Jav. School (<i>Wetan</i>)	1	—	183	109	292	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	—
Holl. Jav. School (<i>Koelon</i>)	1	—	174	91	265	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	—
K.W.S. (Holl. Inl. Meisjesschool)	1	—	6	109	115	—	—	—	—	—	2	—	—	—	3	—
Holl. Inl. School (<i>Sedjo Moeljo</i>)	—	1	—	—	—	43	21	64	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Magelang</i>																
Holl. Jav. School (<i>Gedjoeron</i>)	1 ^{*)}	—	187	138	325	—	—	—	—	1	1	—	—	5	—	—
Holl. Jav. School (<i>Djambon</i>)	1	—	166	71	237	—	—	—	—	1	—	—	—	6	—	—
<i>Soerakarta</i>																
1e H.I.S. (<i>Idenburgschool</i>)	1	—	214	76	290	—	—	—	—	1	—	—	—	5	1	—
2e H.I.S. (<i>Leerschool</i>)	1	—	167	56	223	—	—	—	—	2	—	—	—	5	1	—
K.E.S. (H.I. Meisjesschool)	1	—	27	160	187	—	—	—	—	—	1	—	—	—	5	2
Holl. Inl. School (P.G.C.)	—	1	—	—	—	146	40	186	—	—	—	—	—	—	—	—
Holl. Jav. School, <i>Klaten</i>	1	—	185	80	265	—	—	—	—	1	—	—	—	5	1	—
Holl. Inl. School, <i>Sragen</i>	1	—	194	67	261	—	—	—	—	1	—	—	—	5	—	—
Muloscholen																
Muloschool, <i>Djokja</i>	1	—	149	95	244	—	—	—	—	9	1	—	—	1	—	—
Muloschool, <i>Magelang</i>	1	—	103	79	182	—	—	—	—	8	—	—	—	1	—	—
Muloschool, <i>Soerakarta</i>	1	—	231	148	379	—	—	—	—	12	1	—	—	1	—	—
Muloschool (P.G.C.), <i>Soerakarta</i>	—	1	—	—	—	75	2	77	—	—	—	—	—	—	3	—
Muloscholen																
Muloschool, <i>Djokja</i>	1	—	149	95	244	—	—	—	—	9	1	—	—	1	—	—
Muloschool, <i>Magelang</i>	1	—	103	79	182	—	—	—	—	8	—	—	—	1	—	—
Muloschool, <i>Soerakarta</i>	1	—	231	148	379	—	—	—	—	12	1	—	—	1	—	—
Muloschool (P.G.C.), <i>Soerakarta</i>	—	1	—	—	—	75	2	77	—	—	—	—	—	—	3	—
Muloscholen																
Muloschool, <i>Djokja</i>	1	—	149	95	244	—	—	—	—	9	1	—	—	1	—	—
Muloschool, <i>Magelang</i>	1	—	103	79	182	—	—	—	—	8	—	—	—	1	—	—
Muloschool, <i>Soerakarta</i>	1	—	231	148	379	—	—	—	—	12	1	—	—	1	—	—
Muloschool (P.G.C.), <i>Soerakarta</i>	—	1	—	—	—	75	2	77	—	—	—	—	—	—	3	—

*) gedeeltelijk gesubsidieerd.

Plaats waar de school gevestigd is	Aantal scholen		Totaal aantal leerlingen				Aantal leerkrachten															
			op gesubs. scholen				op ongesubs. scholen				gesubsidieerd				ongesubsidieerd							
	Gesubs.	ongesubs.	jongens	meisjes	Totaal	jongens	meisjes	Totaal	Europ.		Chin.		Inl.		Europ.		Chin.		Inl.			
									m	vr	m	vr	m	vr	m	vr	m	vr	m	vr	m	vr
Holl. Chin. Scholen																						
Holl. Chin. School, <i>Poerbolingo</i> . . .	1	—	176	124	300	—	—	—	8	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Soekaradja</i> . . .	—	1	—	—	—	69	49	118	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Gombong</i> . . .	—	1	—	—	—	—	40	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Keboemen</i> . . .	1	—	201	115	316	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Koetaardjo</i> . . .	—	1	—	—	—	84	60	144 ¹⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Poerworetdjo</i> . . .	—	1	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Wonosobo</i> . . .	—	1	84	116	200	124	82	206	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Djokjakarta</i> . . .	1	—	156	128	284	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Temanggoeng</i> . . .	1	—	138	109	247	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Magelang</i> . . .	1	—	183	119	302	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Magelang</i> . . .	—	1	—	—	—	40	20	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Grabag</i> . . .	—	1	—	—	—	43	32	75 ²⁾	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1e Holl. Chin. School, <i>Soerakarta</i> . . .	1	—	162	89	251	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2e Holl. Chin. School, <i>Soerakarta</i> . . .	1	—	49	180	229	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Klaten</i> . . .	1 ³⁾	—	80	65	145	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Holl. Chin. School, <i>Ngawi</i> . . .	—	1	—	—	—	50	37	87	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelscholen																						
Schakelschool, <i>Poerbolingo</i> . . .	—	1	—	—	—	410	280	730	19	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, <i>Keboemen</i> . . .	—	1	—	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, <i>Koetaardjo</i> . . .	1	—	112	22	134 ⁴⁾	35	6	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, (P. G. C.) <i>Koetaardjo</i> . . .	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, <i>Wonosobo</i> . . .	—	1	—	—	—	140	11	151	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, <i>Magelang</i> . . .	1	—	256	45	301	4	32	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, <i>Magelang</i> . . .	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool (Sedjo Moeljo) <i>Djokja</i> . . .	—	1	—	—	—	85	35	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, <i>Soerakarta</i> . . .	1 ⁵⁾	—	278	60	338	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool (P. G. C.), <i>Soerakarta</i> . . .	—	1	—	—	—	224	25	249	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, <i>Wonogiri</i> . . .	—	1 ⁶⁾	—	—	—	35	1	36	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, <i>Bojolali</i> . . .	—	1	—	—	—	45	4	49	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Schakelschool, <i>Kartasoea</i> . . .	—	1	—	—	—	25	13	38	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
3	10	646	127	773	593	127	796	4	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	

1) Opgave 1937.

2) Opgave 1937.

3) Gedeeltelijk gesubsidieerd.

4) De school heeft 88 leerlingen in de parallelklasse.

5) Deze school heeft 6 ongesubs. klassen.

6) Deze school heeft een „voorschool” met 70 leerlingen en 1 leerkracht.

ciaal Bureau, dat alle schoolzaken voor de Zending op heel O.-Java regelt. 'k Wil hier niet eens vragen hoeveel voordeel deze centralisatie brengt ten aanzien van het contact met de Regeering en het Departement van O. en E. Vraag alleen maar, hoeveel tijd en kracht voor de arbeiders op M.-Java vrij zou komen, indien ook hier de zorg voor de Schooldienst voor wat de administratie en het contact met de Regeering betreft door een bevoegde instantie zou worden overgenomen. Reeds enkele jaren geleden is in deze richting gezocht, maar blijkbaar niet gevonden. Binnen korter of langer tijd zal m.i. deze vraag opnieuw onder de oogen moeten worden gezien.

Mededeelingen van den arbeid.

Uit de kaleidoscoop van het werk ditmaal maar een enkel beeld. Het is niet altijd even verheugend. Ditmaal ook hoorden we van droeve dingen. We werden er weer aan herinnerd, dat we op menschen niet zullen bouwen.

Op de voorzittersstoel zat Dr F. L. Bakker. Het was alsof hij niet met verlof was geweest, zoo zat hij er al weer in. Van hem hoorden we iets naders over den arbeid van het N.B.C. voor het javaansche taalgebied. Zelf heeft hij daarin een zeer belangrijk aandeel gekregen. Hem is de bewerking van het Javaansche O. T. opgedragen. Wij voelden allen welk een zware taak hem daarmee op de schouders is gelegd. En Ds van Dijk mocht zich dan ook de tolk van de vergadering weten, toen hij Dr Bakker voor dezen zoo gewichtigen arbeid bijzonder Gods zegen toewenschte.

Zeër verheugend was de mededeeling, dat de uitgave van Damaring Gesang (levenslamp) het handboek der bijbelsche geschiedenis van de hand van Bakker en Bavinck in het javaansch gereed kwam. Direct is er een nieuwe uitgave op stapel gezet. Ditmaal een verklaring van de Heidelbergsche Catechismus, bewerkt naar dictaten van Dr Bakker Sr door den Heer Wolterbeek. Dat naar dit boek gevraagd wordt op onderscheiden terreinen is wel een zeer verblijdend feit. Het tweede geslacht in de javaansche kerken wil aanknoopen bij de voortrekkers. Zoo kan een goed fundament gelegd worden voor de opbouw van het eigen javaansch theologisch denken.

Men wil onderzoeken. Exegetische werken vinden gretig aftrek. Naast de bovengenoemde werken mogen hier genoemd worden o.a. de verklaring van het Evangelie van Johannes door Dr. F. L. Bakker en last but not least, de werken van Ds. K. van Dijk, die met groote werkkraft voortgaat commentaren op verschillende bijbelboeken te schrijven. Ik noem hier alleen maar, die over de Handelingen der Apostelen en over de brieven aan Filippi, Colosse, Thessalonica.

Sluiting.

Zoo was er op deze vergadering ook weer veel goeds. Voordat een ieder naar zijn eigen post terugkeerde namen we nog afscheid van Ds. van Eyck, die met verlof naar Holland zou mogen gaan. Of het nog door zal gaan?

Nu we dit schrijven hangt de oorlogsdreiging ook boven Nederland. God beware ons land en volk.

Hij make ons allen getrouw bijzonder in de tijden die komen om te doen wat Hij van ons vraagt.

Pwr.

J. v. d. L.

Beetsterzwaag's Zendingscommissie met haar Collectantjes.

Dit zijn de ijverige Collectantjes van Beetsterzwaag die elke maand door de gemeente gaan met de Zendingblaadjes en de busjes om alzo het nuttige werk der Zending te steunen en ook mede door hun arbeid de Kleine Kerk van Beetsterzwaag en Oldeterp in staat te stellen hunne verplichtingen als Kerk voor de Zending te voldoen.

Zendingscollectanten te Beetsterzwaag en Oldeterp.

De Heere zegene hen en geve hen steeds lust tot dien arbeid om Christus wil, die gezegd heeft: Predikt het Evangelie aan alle creaturen.

A. J.

De Chr. pers in Indië.

Hoe moeten we werken met de lectuur?

Zaait aan alle wateren.

Zaait mild en breed.

Wees niet zuinig op het zaad.

God laat groeien.

We mogen dankbaar zijn

voor de groote uitbreiding van den zendingsarbeid en voor de groote kapitalen aan dit werk geofferd.

Maar kwantitatief

verdwijnt heel dit zendingswerk in het niet

bij de zending, die uitgaat van de lectuur van allerlei soort.

Daarom is het dringend eisch,

dat wij als Christenen een groote actie inzetten, juist op dit terrein van de pers.

Mijn volk vergaat omdat het geen kennis heeft.

Dat geldt van velen in Indië.

Daarom moeten we alle middelen aangrijpen om [meer kennis aan te brengen.

Daarvoor is een krachtige pers onmisbaar.

Stond in vroeger eeuwen

de kerk in het centrum van het leven

als de uitdeelster van het geestelijk voedsel.

die taak van de kerk is

voor miljoenen nu overgenomen door de krant.

Daarmee moeten wij rekening houden in onze arbeids- [methode.

Algemeene Nederlandsche Zendingsconferentie.

De 52ste Alg. Nederlandsche Zendingsconferentie zal D.V. te Amsterdam worden gehouden op 24 en 25 October in het Koloniaal-Instituut. Zooals te verwachten was, zal de conferentie staan in het teeken van de groote Wereld-Zendingsconferentie te Tambaram.

Allen, die uit Nederland die Conferentie hebben bijgewoond, zullen het woord voeren, naar althans het voornemen is. Ook Dr. W. G. Harrenstein zou als spreker optreden. Jammer genoeg moet hij zich echter, omdat hij als Veldprediker in dienst is, wêr terugtrekken.

Het voorloopig program der Conferentie is als volgt:

Dinsdagavond.

Opening door den Voorzitter.

Mej. Mr. A. L. Frans, secretaresse van de Christen Jonge Vrouwen Federatie in Indië. Onderwerp: Tambaram en de Vrouwen.

Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaar van Asperen en Dubbeldam. Onderwerp: Indrukken van China en Japan.

Woensdagmorgen.

Opening door Ds. W. Breukelaar.

Ds. Jäb. Rauws: Jaaroverzicht van de Zending.

Ds. D. Crommelin: Tambaram en Britsch Indië.

Woensdagmiddag.

Prof. Dr. H. Kraemer, Tambaram en Ned. Indië.

Ds. F. M. Kooyman, secr. N.C.S.V. Slotwoord Tambaram en de Gemeente.

Sluiting door den Voorzitter.

Voor deelneming kan men zich wenden tot het secretariaat van het Comité voor Nederlandsche Zendingsconferenties, per adres Ds. H. D. J. Boissevain, 2e Dorpstraat 30, Zeist.

Korte berichten.

Ds. J. G. Fernhout.

Ds. J. G. Fernhout, predikant van de Geref. Kerk te Bandoeng, die enkele weken geleden met verlof naar Nederland kwam, heeft besloten zijn verlof af te breken om zoo spoedig hij dit kan weer naar zijn Gemeente te Bandoeng terug te keeren. Hij hoopt deze maand met de Marnix weer van Lissabon naar Java te gaan.

Ds. G. J. Sybesma.

De predikant van Palembang, Ds. G. J. Sybesma, is met verlof in Holland aangekomen. Zijn adres is Bergsingel 127, Rotterdam-Noord.

Dr. Lie Hing Dhiom.

Een der missionaire artsen van het Petronella Hospitaal te Djokja is 2 Augustus l.l. met de „Demipo” naar Holland vertrokken om hier zijn verlof door te brengen.

Ds. D. J. B. Allaart.

Naar het voornemen is zal de miss. predikant van Amsterdam, Ds. D. J. B. Allaart, deze maand met de „Marnix” die van Lissabon afvaart weer naar Java terugkeeren.

Mej. Gazendam.

Mej. Gazendam, verpleegster te Poerwokerto komt D.V. in de maand October met verlof naar Holland.

Mej. W. Wils en Mej. J. Postema.

Mej. W. Wils, verpleegster te Utrecht, en Mej. J. Postema, verpleegster te Groningen, zijn benoemd tot verpleegster in dienst der zending te Solo.

Ds. C. L. Zwaan.

Tegen het eind van Februari a.s. hoopt Dr. C. L. Zwaan, miss. arts te Djokja, met periodiek verlof naar Holland te gaan.

Mej. J. Bijl.

Mej. J. Bijl, die in het begin van 1934 naar Java ging en te Djokja als dame voor de huishouding werkzaam is, zal, als er zich geen verhindering voordoet, in Februari 1940 haar eerste verlof nemen en naar Holland komen.

Ds. F. J. Jonkhoff.

Het adres van Ds. F. J. Jonkhoff, predikant der Gereformeerde kerk te Malang (Java), met verlof hier te lande, is vanaf heden: Herm. Colleniusstraat 24, Groningen. Ds. Jonkhoff is bereid de kerken 's Zondags te dienen.

De Protestantsche zendingsarbeid.

Aan een uitvoerige statistiek van de gezamenlijke Protestantsche zending in de wereld, verschenen in „Die Junge Kirche”, ontleenen we, dat er in de geheele wereld 27577 blanke zendelingen aan het werk zijn, gesteund door 203468 inheemsche zendingskrachten. Het totaal aantal Protestantsche scholen bedraagt 53158. In de medische zending zijn 912 Europeesche en 13054 inheemsche artsen werkzaam, gesteund door 12030 Europeesche ziekenzusters en 9000 inheemsche verplegers; er zijn 1092 zendingsziekenhuizen.

Bij deze cijfers is zooals blijkt de Roomsche-Katholieke missie niet meegecijferd.

De Roomsche missie.

Aan de officiële publicaties van de Congregatio de propaganda fidei te Rome ontleenen we, dat de Roomsche-Katholieke missie op haar terreinen in Azië 7.913.370 zielen, in Oceanië 2.557.803 zielen en in Afrika 6.794.951 zielen won. Over dezelfde gebieden zijn de Protestantsche cijfers aldus Azië 3.905.100, Oceanië 2.374.100 en Afrika 4.918.000 zielen.

„Effatha” - Voorburg.

Het Bestuur van „Effatha”, Chr. Instituut voor Doofstomme kinderen te Voorburg ontving van Notaris W. E. Vos te Amsterdam bericht, dat wijlen Mevrouw Wed. N. Gijselaar—van Dam aan „Effatha” legateerde een bedrag van f 100.—.

Het Zendingsbureau.

Adres: Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. Postrekening No. 184489.

A. Zendingsbusjes.

- a. Zendingsnikkertjes (z.g.n. Javaantjes) ad f 5.— per stuk.
- b. Zendingsbusjes met deksel, per stuk f 0.60; 5 stuks f 2.25; 10 stuks f 4.—; elk busje méér f 0.40. Bijpassende hangslotjes f 0.25 per stuk.
- c. Spaarbusjes met gleuf (zonder sluiting) per stuk f 0.25; 5 stuks f 1.—; 10 stuks f 1.55; elk busje méér f 0.15.
- d. cartonnen busjes: per stuk f 0.10.

Strooken, om deze busjes — na opening — weder te sluiten f 0.30 per 100 stuks.

(Toezending van de busjes sub. d. heeft alleen plaats, indien minstens 10 stuks tegelijk besteld worden, tenzij voor portokosten f 0.25 extra gezonden wordt).

Levering alleen bij vooruitbetaling. Men kan het goedkoopst en gemakkelijkst bestellen en betalen per Giro.

B. Zendingsbibliotheek.

Boeken en tijdschriften uit de Zendingsbibliotheek worden gratis uitgeleend tegen vergoeding der zendkosten. De catalogus met supplement is verkrijgbaar tegen f 0.25 (franco per post).

C. Zendingstentoonstelling.

De voorwaarden, waarop het Tentoonstellingsmateriaal wordt uitgeleend, worden — op aanvraag — gaarne toegezonden.

D. Informatiedienst.

Alle gevraagde inlichtingen worden — voorzoover mogelijk — gratis verstrekt. — Men gelieve echter steeds postzegels voor antwoord in te sluiten.

Het bureau is dagelijks geopend van 9—12 uur (behalve des Zaterdags). Des Maandags bovendien ook van 2—4 uur.

Spreekuur van den Directeur: Maandags van 11—12.30 en van 2—4 uur.

Informatiebureau.

Het adres van het informatiebureau van het Christelijk Comité voor Indië is: J. J. Kraan, Loosduinschede 111, Den Haag.

Java Soemba Film.

Het adres voor onze Zendingsfilmen is Verlengde Lodewijkstraat 6a, Groningen.

Adresverandering.

Wie van adres verandert geve dit op — niet bij de Redactie — maar bij de Administratie „Vada”, Gebr. Zomer en Keuning, Wageningen.

Theelood.

Wie theelood, zilverpapier en gebruikte postzegels verzamelt, zende dit s.v.p. niet aan de redactie van dit blad, maar aan P. J. Schreuder, Zestienhovenstraat 34a, Rotterdam.

Leestafel

Een profeet den Volken, preeken uit Jere-

mia, door S. G. de Graaf; bij Kok te Kampen; f 1.60, geb. f 2.25.

Ds. de Graaf is een man met eigen visie. Als hij gaat schrijven, heeft hij wat te zeggen. En wat te zeggen voor nu en voor ons. Dat doet hij ook in dezen bundel preeken uit de eerste vier hoofdstukken van Jeremia, elf in getal.

Vaderlandsche Kerkgeschiedenis, door G. v. d. Zee. Deel III. Van de Hervorming tot Heden, bij Kok te Kampen; f 2.90, geb. f 3.75.

Met dit derde deel is dit degelijke, van breede studie getuigend boekwerk over de Vaderlandsche Kerkgeschiedenis voltooid. Ofschoon we het oordeel van den schrijver over de „Afscheiding” en de „Doleantie” niet geheel kunnen onderschrijven, mag toch gezegd, dat hij getracht heeft objectief te zijn. Dit veelszins uitnemend werk verdient warme aanbeveling.

Het Calvinistisch Weekblad. Uitgave van N.V. W. D. Meinema, te Delft; per half jaar f 2.50.

Gaarne vestigen we nog eens de aandacht op dit uitnemend geredigeerde weekblad. De inhoud is steeds rijk gevarieerd; de toon laat niets te wenschen over, en de richting is goed Calvinistisch.

Op den Uitkijk, bij Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen; per half jaar f 3.—.

Dit geïllustreerde tijdschrift verschijnt eens per maand. Het komt uit in boekvorm, per No. 80 pagina's. De inhoud is bijzonder rijk. Tal van schrijvers werken er aan mede. Dit tijdschrift geeft metterdaad een kijk op het wereldgebeuren van onzen tijd en neemt tal van belangrijke verschijnselen onder de loup. De eerste jaargang in dezen vorm is thans compleet.

Kalender 1940 met premieboek van de Nederlandsche Christelijke Radio Vereeniging.

De uitgave van dezen Kalender heeft dezelfde in-deeling als de vorige uitgaven, doch het uiterlijk aanzien is aanmerkelijk verhoogd door 12 schitterende kleurenproducties van schilderijen, vervaardigd door bekende schilders. Deze platen tooien het opzichzelf reeds artistieke schild en zijn zeer geschikt om ingelijst te worden, waardoor zij voor wandversiering ongetwijfeld zullen voldoen.

Het premieboek werd weer samengesteld door Prof. Dr. Joh. de Groot en Prof. Dr. A. Noordtjij en heeft tot titel „Heerschermacht en Heerschersonde”.

De namen der auteurs zijn er borg voor, dat zowel historisch als wetenschappelijk ons hier het beste geboden wordt.

De prijs van kalender en premieboek is slechts f 1.25.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Door Ds. J. Krüger, gift uit Arnhem van Mew. de Wed. E. d. V. f 25. Van T. v. d. Hoek te Oranjestad f 10. Van T. v. B. te Amsterdam W. f 10. N. N. te B. coupons f 17.50. Door H. Potze van de leer-

lingen der Chr. Sch. te Ter Apel f8.70. Door Ds. M. v. Alphen 10 % der ontv. in de classe Apeldoorn f171.76.

Santpoort, 28 Sept. 1939.
Postrekening No. 32806.

W. BREUKELAAR.

Met vriendelijke dank ontvangen de inhoud der busjes van Bas Nederhof en Jan Visser f4.93; Henk Bijkerk en Bertus Vreden f1.90; Frieda Haffmans f1.30; Rie Batelaan en Nelly Dekker f3.58; Nelly Bareman en Jopie Batelaan f6.66½; Annie en Mientje schmidt f2.57; Mientje en Arie v. d. Velden f6.13; Wim Burggraaff f4.33; Tonny Vos f4.60; Ko Dekkers en Hans Buma f2.02½; Ali Drexhage f7.51; Richard en Neeli Drexhage f8.95½; Marietje en Jopie Vlaanderen f2.51½; Rijtie en Frans Bloemendaal f3.18; Kees en Miep Karssen f4.62. Totaal f66.82.

Namens de Kinder Zendings-Ver.,
Bussum, Sept. 1939. Mej. M. VAN NORREN.
Spoorlaan 15.

„De Zaaier”

Onder vriendelijke dankzegging vermeld ik de goede ontvangst van onderstaande giften:

Van de Kerken te Veenwoudsterwal f1.—; Wasse-naar f5.—; Tijntje f1.—; Tiel f1.—; Wetsinge-Sau-werd f2.50; Vriezenveen f1.—; Winsum f2.50; Oude Pekela f1.—; Ulrum f1.—; Idskenhuisen f1.—; Westeremden f1.—; Urk f2.50; Waddinxveen f1.—; Doorn f2.50; Middelberg f2.50; Wieringerwerf f1.—; Bilthoven f1.—; Voorburg f1.—.

Zending te Makassar:

Van Ds. P. V. te D. H. f1.50.

Voor de Christelijke Persvereniging (Chrisperni):

Van de Geref. Kerk te Amsterdam-Zuid f10.—; van den Heer J. H. K. te A. f0.50.

Onder dringende aanbeveling:

Utrecht, H. Tollenstraat 4. G. M. A. LAERNOES.
Giro 289929.

Voor onze militairen.

Tot en met 23 Sept. met hartelijken dank voor dezen arbeid ontvangen van C. te L. f2.50; Mej. R. te Utrecht f2.—; via Ds. de Gr. te Schiedam f25.—; Dr. K. te W. f1.—; Mej. V. te Amst f5.—; Wed. D. te Pergaal f5.—; Mej. de K. te Rotterdam f2.50; Ds. B. te Leens f2.50; P. L. te Middelburg f1.—; P. A. V. te B. op Zoom f2.50; Mej. v. R. te Amsterdam f2.—. Totaal f51.—.

Delft, Sept. 1939.

Dep. van de Gen. Synode,

Giro No. 35595.

Ds. T. J. HAGEN.

Gratis verspreiding van de „Elisabethbode” onder de militairen.

Vierde verantwoording van 19 Aug. t/m. 22 Sept. '39.
Met hartelijken dank aan de gevers(sters) verantwoorden wij de volgend giften:

Van de Geref. kerken te: Nijverdal f4.—; Maas-dijk f1.—; Coevorden f5.—; Bolsward f2.50; Pin-gum f1.50; Uithoorn f5.—; De Gling f1.—; Ouder-kerk a/d. IJssel f3.—; Tienhoven f2.—; Oosterzee f1.—; Lisse f1.—; Muiderberg f1.50; Wierden f2.50; Eernewoude f1.—; Koudekerke Z.H. f5.—; Medem-blik f2.—; Sint Pancras f1.—; Waardenhuizen f1.—; Amsterdam Z. f20.—; Waarder f5.—; Herwijnen f5.—; Wieringerwerf f1.—; Wolphaartsdijk f2.50; Kollum f2.50; Lochem f5.—; Fijenoord f2.50; Voor-burg f5.—; Murmerwoude f2.50; Sliedrecht f2.50; Barneveld f2.—; Enter f1.—; Huizum Fr. f10.—; Knijpe f1.—; Leidschendam f1.—; Klundert f2.50; Nieuw Vennep f5.—; Dieren f2.50; Ter Aar f1.—.

Van: J. C. de J. Alblasterdam f1.—; A. H. de B.

Hoogeveen f10.—; L. L., Maasluis f1.50; H. v. H., Woerden f5.—; D. B., Mijdrecht f1.—; J. M. H., Herson bij Zwolle f1.—; P. L., Middelburg f1.—; H. v. W. Jr., Leiden f0.25; G. H. A. G., Amsterdam f10.—; J. de B., Leiden f2.50; J. Tr., Sassenheim f5.—; K. N. Amsterdam W., f5.—; N.N., Rotterdam f1.—; W. A., Amsterdam f1.—; N. de K., Rotter-dam W., f2.50; B. P., Utrecht f5.—; G. R., Hooge-veen f1.—; N. V., Woerden f2.—; K. P., Leiden f1.—; F. H., Schraard Fr. f2.50; J. L. A. G., Amster-dam f2.50; A. L. C. K., Warnsveld f1.50; L., Woer-den f0.50; Groepje zusters te Veldwijk f3.—; J. H. K., Aalten f0.50; H. H., Ede f1.—; N.N. Olst f1.—; T. v. V., Linschoten f1.—; In de collecte v. d. Geref. kerk te Zuidlaren van N.N. f35.—; A. M. P., Ermelo f1.50; J. W. v. P., Helmond f2.50.

Adres voor giften:

Postrekening 331812 van „Elisabethbode te Woerden.
De Directie.

Comité tot steun der Rijnsche Zending in de Bataklanden.

67e Verantwoording van 22 Aug.—22 Sept. 1939.

Met hartelijken dank ontvingen wij de volgende giften:

J. v. d. B. te Gr., R. S. te E., Mej. G. P. S. te O., J. H. K. te A., Mevr. K. te Z., 5 giften à f1.— = f5.—. A. M. P. te E. f1.50; D. J. te B., A. W. te S., G. K. te A., 3 giften van f2.— = f6.—; Ds. J. H. B. te R., P. A. V. te B. op Z., J. H. M. te 's-Gr., Mej. H. G. T. te H., L. J. S. te W., Dr. A. L. C. K. te W., Mr. H. en N. G. te A., G. A. te E., Mej. G. R. G. M. te H., Mevr. J. C. A. te L., B. te L., G. P. te B., G. v. d. Z. te N., 12 giften à f2.50 = f30.—; Mej. A. B. te N. C. (j.l.), Mej. A. R. te A. (j.l.), Zend. com. Geref. Kerk te L., Geref. Kerk te R., J. P. te L., F. G. H. te Z., 6 giften à f5.— = f30.—; Mej. H. v. S. te U.; Dr. D. S. te D., Mevr. N. P. te H., Mevr. D. de G. te 's Gr., N. N. te Z., B. te H., 6 gif en à f10.— = f60.—; Mej. J. S. L. te 's Gr. f25.—; J. W. W. te D. (mnd) f0.25; Mej. V. te B. op Z. f11.35; Ds. D. te A. f15.—; H. v. W. te L. (mnd) f0.25; Dr. N. te 's Gr. (mnd) f1.67; Mevr. F. R. v. S. te 's Gr. f25.—; C. Z. te M. f15.—; J. v. d. P. te S. f6.—; 9 diverse giften te zamen f99.52. Totaal f232.02.

Ik wil verwijzen naar het ingezonden stuk van ons comité in het Septembernummer en naar het bijschrift van een der geefsters op het girostrookje: „Benarde tijden”.

Ja inderdaad benard voor ons allen maar vooral voor de zendingen in de Bataklanden, die geen geld meer ontvangende uit Duitsland nu geheel zijn aangewezen op hetgeen Nederland doet. Zal Christelijk Nederland zijn roeping ten opzichte van zeker wel het zwaarst getroffen zendingsterrein verstaan en vervullen?

Den Haag, Galileistr. 139. Namens het steuncomité,
Postgiro 339337. J. N. MUNNIK, Penn.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ten bate van het Zen-dingswerk in Suriname over het tijdvak 22 Augustus 1939 tot en met 19 September 1939.

Giften. Personeel Bilderdijschool te 's-Graven-hage f10.—; giften uit Beekbergen f2.50; uit Zand-voort f5.—; uit Bergambacht f2.75; giften en contr. uit Apeldoorn (door Mej. B.) f8.—; uit Urk f2.50; A. R. te 's-Gr. f2.—; gevonden in kerkcollecte te Beetgum f5.—; Wed. C. de J. te E. f2.50; T. van P. te IJ. f1.50; L. Z. te H. f1.50; H. J. v. W. te R. f1.—; leerl. Chr. School te Witmarsum f3.50.

Contributies. Hilversum f15.20; 's-Graveland f0.50; Huizen f10.75; Nederhorst den Berg f2.45; Naarden f2.25; Muiden f0.50; Weesp f1.25; Bus-

sum f 2.50; Apeldoorn f 7.50; Achterveld f 10.75; Beekbergen f 3.50; Barneveld f 6.—; Badhoevedorp f 12.50; Beverwijk f 1.25; Haarlem f 58.—; Bergambacht f 9.25; Urk f 53.50; Dieren f 0.50; Amsterdam-Zuid f 5.—; Huizum f 1.—; Ede f 1.50; Nieuw-Vennep f 44.75; Zandvoort f 1.25; Bilthoven f 1.—; Doorn f 6.—; Driebergen f 36.20; Lopik f 32.10; Zeist f 83.23; Den Haag-West f 1.25; Loosduinen f 0.50; Rheeze f 0.50 en Genemuiden f 2.50.

Giften van Geref. Kerken. Vorden f 2.—; Hillegom f 2.—.

Collecten Geref. Kerken. Een (Dr.) f 8.43; Holy-sloot f 3.69 en Hazerswoude f 38.20.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. J. H. v. d. W. te Den H. f 2.50 voor de scholen; J. C. v. S. te Den H. f 1.—; B. F. te P. f 0.50.

Het is een korte lijst. Wie zorgt dat de volgende veel en veel langer is?

K. R. HUMMELEN,
Penningmeester van het Idenburgfonds.
Kampen, 19 September 1939.
Fernhoutstraat 24. Postrekening no. 196921.

Idenburgfonds - Suriname.

Worden die boschnegers, waarvan ik in het vorig nummer sprak, wel zulke Christenen, dat ze onze hulp waard zijn? We hadden in ons internaat een boschnegerjongen, die onderwijzer werd. Enkele jaren later bracht hij het tot hoofd eenër school, waar hij met 2 hulpkrachten 150 leerl. zóó ver wist te doen komen, dat ze met schoolkind. in Holland heel keurig correspondeerden. Nu schreef hij een brief met ootmoedige schuldbelijdenis, waarin o.m. voorkwam: „bid u voor mij vooral om kracht uit den Hoge, opdat ik nooit meer valle in des Boozen macht!.... Dit jaar heb ik weer echt Paaschfeest gevierd; ik heb gevoeld, dat het bloed van het Lam ook deze mijn zonden heeft weggewasschen....” Wat dunkt u? Wat hebben wij, Hollandse Christenen, niet te verduwen en te overwinnen, eer we tot zulke levenshouding komen? En wat is het niet van on-schatbare waarde voor leerl., als ze zien, dat hun opvoeder is als „de man naar Gods hart”; koning David, die in zonden viel, maar — toen hij het leer-de inzien — woorden zong van aangrijpend berouw en zijn volk dit lied deed meezingen. Zendingsvrien-den, Gods kerk heeft een kans in Suriname! Geeft haar die kans en laat ons niet tevergeefs aankloppen!

W. F. E. SMELIK.

Zending van de Gereformeerde Kerken op Soemba.

8e Verantwoording van 25 Aug. tot 25 Sept. 1939.

Provincie Groningen:
Per Ds. M. B. van 't Veer, door bemidd. van br. Van den Borg, Thesinge f 30.—; J. Dijkema, busjes Geref. Kerk, Ten Boer f 15.60; A. Kaspers, Winsum, Gr., spaargeld Geertje Veenstra f 1.80; H. Witkop, Ter Apel, busjes collectantjes f 39.43; P. Timmermans, Zuidhorn, busjes kl. 1 en 2 Chr. School f 10.—; P. Winter, Ten Post, bijdragen f 40.—; Geref. Kerk, Nieuwe Pekela, Zend. comm. f 70.—; E. Stamhuis, Loppersum, busjes f 32.32; N. Busz, Zendingsbusjes, Bierum f 57.59; Mej. Tr. Bos, Spijk, busjes f 50.48; id. Meisjesver. Los-dorp f 5.36; id. Geref. School, Spijk f 1.05; H. Boer, Winschoten, busjes f 130.—; Geref. Kerk, Westerlee, busjes f 26.90; T. Postma, Kornhorn, h. ct. Liesje Woldringh f 0.50; Mej. G. Haan, Groningen, Kinder-zend. Juli en Aug. f 260.—; Meisjes A. G. en J. B. te Baflo, halve centen f 1.20; Meisjes N. N., Ten Post, halve ct. f 0.50; Meisjes N. N., halve ct. f 1.25; O. v. d. Wal, Groningen, Zend.comm. f 70.—; A. Stoutmeijer, Zoutkamp, Pinkstercoll. f 33.55; Geref. Kerk, Lopper-sum, nagift Pinkstercoll. f 1.—.

Provincie Drenthe:
B. Nijmeijer, Nieuweroord, goederenverkoop Zen-dingsnaaikrans f 50.—; A. Sliemers, Nieuwlande, busjes f 46.48; Geref. Kerk, Emmercompascuum, extra coll. gift f 15.—; Mej. A. Klingenberg, O. Schoonebeek, Nikk. Chr. Sch. f 5.55; idem, Zend.busjes f 77.—; A. Feitsma, Vledder, busjes 12.42; Mej. J. H. Mulders, Meppel, halve ct. G. D. f 0.25; idem, Catech.bussen f 15.48; idem, zendbl. f 7.53; idem, gift per Ds. Engel-kes f 2.—; idem, coll. gift f 10.—; idem, uit de Zend.kas f 61.95; per Ds. D. Drenth: schoolbusje Oosterwolde f 1.43; idem, busje A. en R. de W., Oosterwolde f 9.04; idem, huwelijk J. v. d. N. en A. G. S., Borger f 1.75.

Provincie Overijsel:
Per H. Bolhuis, Vroomshoop f 62.66; J. Kassies Azn., Daarlerveen f 40.—; J. Yspeert, Stad Vollenhove, schoolbusje f 4.80; per Ds. F. Slomp, Heemse, bijdra-gen f 290.76; H. A. Beukenkamp, Den Ham, Nikk. kin-deren Geref. Sch. f 5.50; L. Burger, Enschede f 500.—; Ds. A. W. Schaafsma, Oldemarkt, ged. lichting busjes van Antje Los, Geertje Wierda en Ansje Posthumus 50.89; idem, Pinkstercoll. f 18.04; T. Oegema, Dedems-vaart, Zend.comm. f 101.87; H. Hofsink, Bergentheim f 50.—; per Mevr. A. Kottier-Muller, Almelo f 150.—; W. J. Weijs, St. Jansklooster, busjes f 30.12; J. F. Fleur-ke, De Krim, busjes collectantjes f 46.99; Geref. Kerk, Genemuiden f 30.—.

2e Algemeene Collecte Groningen:
Siddeburen f 75.68; Aduard f 135.74; Ten Boer f 58.90; Scheemda f 53.36; Ter Apel f 31.53; Wagen-borgen f 77.—; Hoogkerk f 111.80; Schildwolde f 149.04; Westerlee f 31.60; Kornhorn f 24.93.

2e Algemeene Collecte Drenthe:
Zweeloo f 20.74; Nieuweroord f 14.10; Emmen f 70.11; Zwartemeer f 7.59; Schoonebeek f 31.08; Nieuwlande f 15.01; Emmercompascuum f 27.75; Emmererfscheiden-veen f 23.45.

2e Algemeene Collecte Overijsel:
Dedemsvaart f 73.13.

Soembaweken Groningen:
Winsum-Obergum f 320.80; Oldekerk f 69.70; Delf-zijl, le ged. f 250.—; Zuidwolde, Gr. f 231.75; Nieuwol-da f 74.60; Kantens f 85.25; Houwerzijl f 158.65.

Diverse ontvangsten:
Aulus Agerius, Oosterbeek f 10.—; Mej. J. Visser, Zeist f 1.—; Mej. A. Westerhof, Lutjegast Kring van M.V. Grijskerk en Omstreken f 7.20.

Totaal 8ste verantwoording f 4817.90
1e t/m. 7e verantwoording „ 54585.18

Totaal tot op heden f 59402.98

Mag ik aan de kerken verzoeken om de 2e Algemeene Collecte, die in vele kerken omstreeks dezen tijd wordt gehouden, zoo spoedig mogelijk te zenden? De kas heeft dringend behoefte aan versterking. Het spijt mij te moeten constateeren, dat het totaalbedrag lager is dan verleden jaar op 25 Sept. Wij hadden zoo gehoopt, dat het met de inkomsten van Soemba in stijgende richting zou gaan. Dat de laatste maanden van 1939 nog veel mogen goed maken. En zoo niet, dan is be-langrijke stagnatie in den arbeid niet te voorkomen. Ook de Soemba-Zending kan niet blijvend met tekort-en werken.

Met hartelijke aanbeveling,
JURRIEN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.
Groningen, 25 September 1939.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada”, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f 0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f 0.72 franco p. p.

INHOUD: Het Evangelie kracht Gods. — Van Zendingsaangelegenheden: Onze eerste Zendingshoogleraar; Prof. Dr. J. H. Bavinck; De Christusprediking in de volkerenwereld; Het instituut der Zendingsynode. — Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland: Ds. en Mevrouw Allaart-Scheurer; De Vereeniging Dr. Scheurer's Hospitaal. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba; De Staphorster Zendingscollektantjes. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland: Prinses Beatrixschool te Poerworedjo. — Zending van de Geref. Kerk te Palembang: De Kolonisten-gemeente te Belitang op Zuid-Sumatra; Zendingsarbeid door vrouwen onder vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein; Over de organisatie van het werk in Holland. — Korte Berichten. — Lees-tafel. — Giften.

HET EVANGELIE KRACHT GODS

(Rom. 1 : 16).

De laatste dag van October is nog altijd voor duizenden christenen een gedenkwaardige dag. En dat is zoo, omdat hij ons herinnert aan een historisch feit, dat ons de overtuiging des geloofs in de goddelijke kracht van het Evangelie sterkt.

De hervormingsdag leidt ons als vanzelf heen naar het woord van Paulus, dat we vinden in Rom. 1 : 16 en 17.

Ook bij allen arbeid in de zending is het goed in 't oog te houden wat Paulus daar schrijft over het wezen van het Evangelie.

Hij noemt daar het Evangelie kracht Gods.

En dan met de nadere bepaling, dat het is kracht Gods tot zaligheid.

Houden we dat in gedachtenis, dan zal er van schaamte in het werk der Evangelieprediking geen sprake kunnen zijn.

Al schijnt dat werk nog zoo onreëel, vooral als we denken aan de krachten, waarop de menschen gaarne roemen, het blijft niettemin kracht Gods.

Zij, die in dat werk bezig zijn, mogen er altijd aan denken, dat zij in den naam van Christus, als zijn dienstknechten, kracht Gods in werking stellen.

En allen, die er zich voor inspannen om dat werk mogelijk te maken mogen eveneens uitgaan van de gedachte, dat zij mede-arbeiden aan het in werking stellen van goddelijke kracht in het leven der menschen.

Overal waar het Evangelie gepredikt wordt.

Door de Evangelisatie aan menschen, die vreemd zijn van het Evangelie.

Door de zending aan de heidenen, die met het Evangelie nog niet of nauwelijks in aanraking kwamen.

Het Evangelie van Christus is geladen met goddelijke kracht.

Het is geen theorie, maar kracht, goddelijke en dus allesvermogene kracht, oneindig sterk en heerlijk.

Paulus zegt er van: ik schaam mij voor het Evangelie niet.

Dat behoeft niemand te doen, wanneer maar geloovig acht wordt gegeven op het wezen van het Evangelie en op zijn doel.

Maar we mogen er dan ook in stelligen zin over spreken.

Zóó. Met het Evangelie van Christus zullen wij zeker de overwinning behalen. Omdat wij dan met goddelijke kracht optreden onder de menschen en bovendien nog met de bedoeling om te redden.

Paulus schreef deze woorden door het geloof.

Zeker, onder drijving van den Heiligen Geest, maar tegelijkertijd door het geloof. Hij verbond

zijn heele persoon aan dat Evangelie. Ik schaam er mij niet voor, zegt Paulus.

En dat is noodig.

Het geloof in het Evangelie is overtuiging dat het kracht Gods is, nu nog, zoo goed als in de dagen der Hervorming.

In geloof arbeiden is zich aangorden in de kracht Gods om menschen te redden. Menschen uit heel de menschenwereld.

In geloof prediken is vertrouwen, dat door de prediking kracht Gods onder de menschen komt.

In geloof heel het werk der zending in stand houden, niet nauwelijks, maar ruim en mild, is zekerheid des harten, dat daardoor overal, waar het Evangelie gebracht wordt, kracht Gods tot redding van den zondigen mensch optreedt.

In geloof geven voor de zending wil zeggen, dat de gever zijn geld in dienst stelt van de alvermogene werking van Gods kracht door het Evangelie. Men steekt zijn geld dan in een onderneming van God, tot redding van de menschheid. Het geeft zijn dividend niet in geld maar in zegen, in troost, in blijdschap, in lof tot eere van 's Heeren Naam.

Men stelt dan zijn gaven in dienst van de grootste zaak, die er is en als het zoo wordt beschouwd, is er alleen plaats voor verwondering over het feit, dat niet vaker belangrijke giften worden geschonken ten behoeve van het Evangelie, die kracht Gods tot redding van menschen door het geloof.

Laat ons allen bedenken, dat wie geeft voor de zending, zijn geld steekt in een heilige onderneming van den hoogen God, waarin het Evangelie als kracht Gods de hemelsche motor is en de verlossing van menschen dividend.

J. d. V.

Van Zendingsaangelegenheden.

Onze eerste Zendingshoogleeraar.

Prof. Dr. J. H. Bavinck.

In de geschiedenis der Zending van de Gereformeerde Kerken van Nederland zullen 12 en 13 October van het jaar 1939 staan aangeteekend als dagen van groote betekenis. Den 12den October j.l. heeft Prof. Dr. J. H. Bavinck aan de Theol. Hoogeschool te Kampen het hoogleeraarschap in de Zendingswetenschap aanvaard. En den volgenden dag heeft hij dit eveneens gedaan aan de Vrije Universiteit.

En zoo is er dan nu aan beide inrichtingen een leerstoel voor de Zending ingesteld en bezet door een alleszins bekwaam hoogleeraar.

Wij verheugen ons daarin van harte.

Vooreerst omdat hierdoor thans aan de beoefening der zendingswetenschap, die van jaar tot jaar toeneemt in omvang en betekenis, aan beide inrich-

tingen bij aanvang de plaats is ingeruimd, die haar reeds sinds lang toekomt.

Tot nu toe was er in Nederland nog geen enkele inrichting van hooger onderwijs waar een leerstoel voor de zendingswetenschap was ingesteld, behalve aan de Roomsche Universiteit te Nijmegen, waar reeds sinds eenige jaren een zendingshoogleraar werkzaam is. Ook in dit opzicht was Rome de Protestanten weer voor. Maar aan alle openbare Universiteiten ontbreekt nog overal een leerstoel voor de zending. Van nu aan is echter de zendingswetenschap aan de Theol. Hoogeschool en aan de Vrije Universiteit opgenomen onder de vakken, die door een daarvoor benoemd hoogleraar gedoceerd worden.

Meer nog echter is ons de bezetting van een leerstoel voor de zendingswetenschap aan onze inrichtingen van hooger onderwijs een oorzaak van blijdschap, omdat we daarvan voor de praktijk onzer aldoor zich uitbreidende zending rijke vrucht verwachten. De zending is een stuk van het kerkelijk leven. Naarmate het kerkelijk leven gezonder is, zal de zending daarin een breedte plaats innemen.

Nu is voor de instandhouding van ons kerkelijk leven een deugdelijke bediening van Gods Heilig Woord van het grootste belang. Dat wordt in onze kerken gelukkig uitnemend begrepen. Vandaar de groote belangstelling, die er bij ons bestaat betreffende de opleiding tot den dienst van het Woord. Wanneer nu bij de opleiding ook aan de beoefening der zendingsvakken een behoorlijke plaats wordt gegeven, dan zullen onze aanstaande predikanten ongetwijfeld niet alleen de zending beter leeren kennen en haar belang meer verstaan, maar ook voor het werk der zending krachtiger worden beziel. En als bij al onze predikanten er maar warme geestdrift voor de zending leeft, dan werkt dat door in de kerken. En dan gaat het goed met de zending; dan is er liefde, gebed, observantigheid en toewijding. Dat vooral is het waarom we de bezetting van den leerstoel voor de zending aan onze Theol. Hoogeschool en aan onze Vrije Universiteit van zoo groote betekenis achten.

Het heeft wel lang geduurd eer er een hoogleraar voor de zending is opgetreden.

Reeds in 1900 heeft wijlen Ds. H. Dijkstra, die in

die dagen onder ons de zendingsman bij uitnemendheid was, gepleit voor een „Zendingsleerstoel”. Zelfs wilde hij in de zendingsorde, die toen ontworpen werd, een artikel doen opnemen, waarin bepaald werd, dat de Generale Synode een hoogleraar in de missionaire vakken zou benoemen. En in latere jaren heeft hij meermalen op dit belang gewezen.

Ook wijlen Prof. Dr. H. Bavinck heeft met warmte gepleit voor de instelling van een zendingsprofessooraat.

Prof. Dr. J. H. Bavinck

Op den Universiteitsdag te Rotterdam in 1910 heeft hij in de schitterende rede, die hij toen hield, o.a. dit gezegd:

„En wat ons daarbij ontbreekt, dat is een leerstoel voor de zending. En op dien leerstoel een man, die geheel voor de zending leeft, die aan haar al zijn krachten wijdt, die niet alleen de geschiedenis der zending beoefent om er lessen uit te trekken voor het leven, maar die ook de theorie der zending met al haar ernstige problemen bij het licht onzer beginselen indenkt, en die onze aanstaande predikanten met heilig enthousiasme voor de zaak des Heeren vervult.”

Maar dit machtig woord van dien grootmeester onder onze Hoogleraren vond geen voldoende weerklank om reeds toen over te gaan tot het vestigen van een leerstoel voor de zending.

Het zou nog jaren duren eer het zoover was.

In onderscheiden toonaard heeft het Zendingsblad uit den treure telkens weer gewezen op het belang van een leerstoel voor de Zending.

En de aanhouder wint.

In 1930 werd door de Generale Synode te Arnhem in beginsel besloten een hoogleraar voor de Zendingsvakken te benoemen. De man daarvoor was echter nog niet gevonden.

En daarna kwam de crisis met al de gevolgen daarvan.

Gedurig werd de zaak vertraagd. Maar eindelijk in April 1938 heeft de voortgezette Generale Synode van Amsterdam Dr. J. H. Bavinck, docent aan de Theol. Opleidingsschool te Djokja benoemd tot hoogleraar in de zendingsvakken.

En thans heeft Prof. Dr. J. H. Bavinck den leerstoel bezet, waarom zijn oom wijlen Prof. Dr. H. Bavinck met zoo veel nadruk gevraagd had.

Het waren mooie dagen, die de Heere ons gaf, toen eerst te Kampen en daarna te Amsterdam Prof. Dr. J. H. Bavinck op plechtige wijze het hoogleeraarschap in de Zendingsvakken aanvaardde.

De rustige, deftige aula der Theol. Hoogeschool was geheel gevuld en evenzoo den volgenden dag de ruime zaal in het gebouw van den Werkenden stand te Amsterdam.

Beide malen bleek de groote belangstelling, die er was om den jongen hoogleeraar te hooren, den sympathieken, geleerden, fijnzinnigen Ds. J. H. Bavinck, die van nu aan onze studenten aan beide inrichtingen zal inleiden in de Zendingswetenschappen.

Het feit, dat dezelfde hoogleeraar aan beide inrichtingen als hoogleeraar optreedt, teekent dat we, als het de Zending betreft nimmer onderscheid weten tusschen Kampen en Amsterdam. Een zeer gelukkig verschijnsel, dat voor de Zending van belang was en is.

Toen we de schoone en door de pers eenparig met grooten lof geprezen rede hoorden, waarmede Prof. Bavinck zijn ambt aanvaardde, werden we meermalen onwillekeurig herinnerd aan onzen leermeester Dr. H. Bavinck. Als deze het woord voerde, was zijn rede steeds stilistisch tiptop in orde, altoos diep doordacht, nooit oppervlakkig en toch steeds zoo glashelder, dat ieder hem gemakkelijk begreep, en immer boeiend van het begin tot het einde.

Bij alle onderscheid tusschen oom en neef droeg de rede, door den jongen Prof. Bavinck thans gehouden, diezelfde kenmerken, juist zooals het bij een echte Bavinck past, maar zonder dat het persoonlijke eigene ook maar in het minst teloor ging.

Met gespannen aandacht werd beide male de voortreffelijke rede aangehoord. Zij was betiteld

De Christusprediking in de volkerenwereld.

Hieronder laten we volgen het verslag, zooals het aan de pers is verstrekt:

„Zendingsarbeid, aldus Prof. Bavinck, kan in het algemeen aldus worden omschreven: zij is een heldhaftige poging van de Kerk om in de volkerenwereld te prediken, dat Jezus is de Christus. Nu mag daarbij niet vergeten worden, dat het Christusbegrip bij eerste prediking niet voldoende duidelijk is. Dat ondervonden ook reeds de apostelen en hun helpers. Zoolang zij binnen Palestina arbeidden, was de inhoud van dien Christusnaam doorzichtig, actueel, geladen van kracht. Zoodra zij echter onder Grieken of andere volken optraden, was terstond vanzelfsprekend, dat aanvankelijk naar andere namen en begrippen moest gegrepen worden. Uit de Handelingen der Apostelen en uit de brieven van Paulus blijkt, dat deze eerste predikers, zoodra zij in heidensch milieu arbeidden, vooral drie gedachten in het centrum stelden: Jezus als komende Wereldrechter, Jezus als Kurios (Heer) en Jezus als Verlosser. Zoo hebben deze missionarissen in de wereld van hun dagen, klaar en actueel gezegd, de boodschap die zij te brengen hadden.

Voor soortgelijke problemen staat de Kerk op dit oogenblik, bij haar prediking in het Oosten. Het Oosten werd van oude dagen af vooral geleid door twee geestelijke stroomingen, Kosmisme en Humanisme. In beide is plaats voor begrippen als God, zonde, verlossing, maar dan in een geheel andere betekenis dan in het Christendom.

Als wij in die Oostersche wereld willen prediken, dat Jezus de Christus is, hoe moeten wij het dan zóó zeggen, dat het grijpbaar en reëel wordt? Dat is het missionaire probleem bij uitnemendheid.

Bij de beantwoording van deze vraag doen wij het beste uit te gaan van wat de Christenen in het Oosten zelf zien als het essentieele in het Evangelie. Welk houvast hebben zij eraan, wat heeft hen het eerst getroffen, hoe zien ze het? Daarbij valt op, dat in de uitingen van deze Christenen in het Oosten vooral twee gedachten op den voorgrond staan: Jezus als Zoon van God en Jezus als Heer.

Met tal van citaten uit geschriften van Christen-Hindoes en andere Christenen uit het Oosten, werd aangetoond, welke inhoud aan deze beide gedachten wordt toegekend. Het begrip „Zoon van God” wordt niet allereerst trinitarisch verstaan, maar meer in den zin van het Woord, in Wien God uitzegt in de wereld wie Hij is. In Jezus treedt de Eeuwige in directe en reële relatie tot ons leven. Van daaruit krijgen gedachten als die van de zondeloosheid van Jezus, van zijn bewogenheid met ons menschelijk leed, vooral ook die van zijn lijden en sterven, een ongemeene diepte. De „God van Jezus” (zooals Kaga-wa zegt) is een andere God dan de onbewogen rust van Brahman, ook anders dan de medelijdende gestalten van Amida Boeddha, zooals die leeft in Japansche gedachten en verhalen. Wat het tweede punt betreft, dat Jezus is de Heer, valt op, dat het Oosten geneigd is hierin meer kosmisch en minder personalistisch te denken. Daarmee hangt samen, dat van de boeken van het Nieuwe Testament, bijv. vooral de brieven aan Efëze en Colosse en bovenal het Evangelie van Johannes, gaarne gelezen worden.

Deze overwegingen zijn voor de Zendingspractijk van groote waarde. Zij toonen ons aan, dat het Christusbegrip het beste gepredikt kan worden, niet als een abstractie, maar vanuit den persoon en het werk van Jezus, zooals die ons in het Evangelie geteekend worden. Langzamerhand kunnen dan de oogen ervoor ontsloten worden, dat in Hem zich het oneindig Mysterie Gods voor ons menschelijk hart geopend heeft.

In stille aandacht werd beide malen naar deze schoone rede geluisterd.

En zoo hebben dan nu ook de Geref. Kerken in Nederland haar zendingshoogleeraar.

Onder den zegen des Heeren zal dit professoraat van groote betekenis worden voor de zending onzer Kerken.

Zij er nu voor den jongen professor maar veel gebied, opdat zijn onderwijs onze studenten beziele met liefde voor en kennis van de zending. De Kerken en haar zendingsarbeid zullen daarvan de vruchten dragen.

Het instituut der Zendingssynode.

Meermalen hebben we in het Zendingsblad op de schaduwzijden gewezen, die uit principieel en praktisch oogpunt aan de instelling eener „Zendings-synode” zijn verbonden. Toen de gedachte aan een „Zendingssynode” het eerst opkwam en in Friesland in toepassing zou worden gebracht, stemde ook schrijver dezes daarmede in en heeft hij aan de totstandkoming daarvan medegewerkt. Hij zag de bezwaren nog niet. Later zijn, ook door de ervaring met deze

instelling, die bezwaren steeds duidelijker geworden.

Ook op de l.g. Generale Synode is het instituut der „Zendingssynode” ter sprake gekomen in verband met het rapport, dat door de deputaten der Generale Synode voor de zending onder Heidenen en Mohammedanen was ingediend, alsmede bij de bespreking van de vaststelling der zendingsorde.

In hun rapport brachten de deputaten deze zaak ter Synode, omdat door de Friesche Zendingssynode aan hun een vraag terzake van dit instituut was voorgelegd. Zij hebben daarvan het volgende in hun rapport gemeld.

Voorts deelen de deputaten nog mede, dat de Friesche zendingssynode zich tot hen heeft gewend „met het verzoek te willen overwegen of in de generale Zendingsorde eene bepaling dient te worden opgenomen volgens welke appèl-zaken, ook bij tuchttoefening, voor de zendingssynode kunnen worden gebracht.”

De deputaten hebben aan dit verzoek voldaan. Na breede overweging hebben zij besloten als hun overtuiging uit te spreken dat alle appèl-zaken waarvan beroep tot op de generale synode moet openstaan zooals bij tuchttoefening, niet voor een „zendingssynode” moeten kunnen worden gebracht. Ofschoon in gevallen, waarin de kerken uit het ressort van meer dan één particuliere synode in de zending samenwerken er uit praktisch oogpunt wel iets voor het instituut eener „zendingssynode” te zeggen is, hoewel ook dan zelfs daartegen nog wel ernstige bezwaren kunnen worden ingebracht, verdient het toch in geen geval aanbeveling aan dit instituut, dat slechts bij een deel van de kerken bestaat, meerdere bevoegdheid toe te kennen, dan tot nu toe is geschied.

Het instituut der „zendingssynode” past niet in het raam der Zendingsorde en nog minder in dat der Kerkenorde, althans niet wanneer men voor haar appèlzaken bij tuchttoefening zou kunnen brengen.

Bij tuchttoefening staat volgens de Kerkenorde van den kerkeraad beroep open op de classis, van de classis op de particuliere synode en van de particuliere synode op de generale synode. Wanneer echter bij tuchttoefening van de uitspraak der classis beroep wordt geopend op de zendingssynode, wordt de particuliere synode uitgeschakeld, of wanneer toch de zaak eerst voor de particuliere synode moet worden gebracht, wordt tusschen de particuliere synode en de generale synode de zendingssynode ingeschakeld. Dit zou niet alleen belangrijk afwijken van de thans geldende orde, maar ook beduidend verschil teweeg brengen in den gang der tuchttoefening bij de zending, wijl een groot deel der kerken geen „zendingssynodes” kent. Ook komt het den deputaten voor, dat als een „zendingssynode” in appèlzaken, die moeten kunnen doorgaan tot de generale synode, wordt ingeschakeld hetzij tusschen de classes en de generale synode, hetzij tusschen de particuliere synode en de generale synode, daaruit volgt, dat de zendingssynode het recht van afvaardiging naar de generale synode behoort te ontvangen, althans voor zendingszaken. Stellig zou dit tot onderscheidene onregelmatigheden en moeilijkheden aanleiding geven.

Mitsdien zijn de deputaten eenparig van oordeel dat het om onderscheidene principieele en praktische redenen niet gewenscht is in de Zendingsorde eenige bepaling op te nemen volgens welke appèlzaken ook

bij tuchttoefening voor de zendingssynode gebracht kunnen worden. Aan de Friesche „zendingssynodes” is hiervan kennis gegeven. Copieboek XII, blz. 400.

Geheel anders zou het natuurlijk staan, wanneer de „zendingssynode” bestond uit de samenkomst van twee of meer particuliere synodes, die zouden samenkomen voor de behandeling van een bepaalde zaak. Dat is, naar de deputaten meenen, in de geschiedenis van de gereformeerde kerken niet geheel vreemd. Maar dit is geheel iets anders, dan wat de z.g. „zendings-synodes” thans zijn. Deze mogen niet anders wezen dan een der vormen van samenwerking van de kerken der classes van twee of meer particuliere synodes met de zendende kerken welke zaak in artikel 14 is geregeld.

Ter Synode is niemand tegen deze opvatting in verzet gekomen.

Ook was door de deputaten in Artikel XVII van het door hen ingediende concept voor de herziening der zendingsorde met opzet alleen gesproken van classes, Particuliere Synode en Generale Synode en de Zendingssynodes, die in het vroeger geldende artikel nog wel genoemd werden, weggelaten.

En de Generale Synode heeft dit met eenparige stemmen goedgekeurd. Noch de Kerkenordening noch de zendingsorde reppen ook maar met een enkel woord van de „Zendingssynode”.

Natuurlijk is daarmee nu niet gezegd, dat men waar men tot instelling van de „zendingssynode” is overgegaan, dat nu moet opheffen. Maar als kerkelijke vergadering in diezelfde beteekenis als een Classes of Particuliere Synode kent ons kerkrecht de zendings-synode niet. Zij is niets anders dan één der vormen voor de samenwerking van onderscheidene kerken in den arbeid der zending, evenals elders daarvoor deputaten samenkomen.

Wil men dat nu „Synode” blijven noemen, dan is dat een wijsdchen naam, die niet beantwoord aan het wezen. Naar de vaste beteekenis, dat dit woord allens verkreeg, is een Synode eene vergadering van kerken, die kunnen handelen met kerkelijke macht en een kerkelijk bindende uitspraak kunnen doen. Na de beslissing, die te Sneek is genomen, staat het vast dat een zendingssynode geen synode is in den strikten zin van het woord, evenmin als een samenkomst van zendingsdeputaten een synode is.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Ds. en Mevrouw Allaart—Scheurer.

Ds. J. D. B. Allaart, één der missionaire predikanten van de Geref. Kerk te Amsterdam, is met zijn gezin weer teruggekeerd naar Java om zijn arbeid te Djokjakarta te hervatten. In December '38 kwam hij voor de eerste maal met verlof naar Holland. Hij en zijn gezin hebben een mooi verlof genoten. Bij hun aankomst in Holland mochten zij hun bejaarde Moeder, Mevr. de Wed. Allaart-Weijers, en de eenig overgebleven ook reeds bejaarde zuster van Mevrouw's

Ds. en Mevr. Allaart-Scheurer en gezin.

Vader, Mej. Scheurer, nog weer in welstand ontmoeten. En bij het begin van het verlof hebben zij aanstonds een flinke winter meegemaakt, die vooral voor de kinderen een waar genot was.

Te Den Dolder vonden zij een huis, dat voor een Indisch gezin bijzonder geschikt was: een geheel vrijstaand huis, behoorlijk ruim en op een flink erf in een gezonde streek; alles geheel naar hun genoegen.

Met elkander hebben zij het genot der gemeenschap met familie en vrienden deze tien maanden in rijke mate mogen genieten. En de rust van het verlof heeft hun goed gedaan en de krachten gesterkt.

Het was echter geen tijd van enkel rust. In tal van Kerken, vooral in Noord-Holland en in heel wat vergaderingen heeft Ds. Allaart het woord gevoerd. Maar dit was hem geen last, doch een lust. En de band tusschen hem en de Kerken is daardoor zeer versterkt, wat uit den aard der zaak aan de Zending ten goede komt.

Zondag 15 October heeft Ds. Allaart in den morgen-dienst van de Kerk te Amsterdam afscheid genomen. Hij bediende daarbij het Woord uit 2 Cor. 9 : 8. Aan het eind van den dienst werd hij namens den Kerkeraad van Amsterdam en de Kerken van Noord-Holland met een warm, treffend woord toegesproken door Ds. D. Sikkell. De Keizersgrachtkerk was bij dezen dienst stampvol. De dagbladpers gaf van dezen dienst een uitvoerig verslag, dat we natuurlijk niet zullen overnemen.

Over de laatste weken van het verlof van Ds. en Mevr. Allaart-Scheurer en over het vertrek viel de donkere schaduw, die de oorlog over geheel Europa heeft gespreid. De reis is thans niet zonder buitengewoon gevaar vanwege den oorlogstoestand in West-Europa, die de zeeën onveilig maakt.

Maandag 18 October is Ds. Allaart met zijn gezin

van Amsterdam vertrokken. Zij zijn aan boord gegaan van de „Johan de Wif”, die hen naar Lissabon bracht, waar zij zijn overgegaan op de „Marnix”, waarmee zij verder om de Kaap heen de reis naar Java maken.

Met verlangen naar het werk te Djokja is het echtpaar Allaart-Scheurer teruggekeerd naar Java. Wel viel het afscheid, vooral van Moeder Allaart, die reeds 73 jaar oud is en vijf van haar kinderen in Indië heeft, wat zwaar. Maar toch gingen zij met opgewektheid terug, omdat het werk te Djokja hun lief is. En Moeder Allaart geeft haar kinderen gaarne voor het werk der Zending, die een ruime plaats heeft in haar hart.

Ds. en Mevr. Allaart-Scheurer verheugen zich in het bezit van vier lieve kinderen, die zij nog allen weer konden meenemen.

De oudste, Gerrie Flora, staat op de foto bij Moeder. Het is een meisje, dat tien jaar telt en precies op Vader lijkt. No. 2 is Harold Jan, een Kerstjongetje, want hij is geboren den tweeden Kerstdag van 1930. Machteld, een naamgenootje van Grootmoeder Allaart, zit naast Vader. Zij wordt 11 December a.s. bij leven en welzijn 6 jaar. En dan volgt de kleine Jeanne, met haar vriendelijk gezichtje. Zij is geboren 28 Juni 1936.

Te Djokja wordt zeer naar de komst van Ds. Allaart verlangd. Ds. van Reenen moet weldra met verlof naar Europa. Zijn ietwat wankel gezondheid maakt naar het oordeel der geneesheeren een vervroegd verlof zeer gewenscht. Maar zonder noodzaak kan hij niet vertrekken zoolang Ds. Allaart niet in Djokja terug is.

Moge de Heere Ds. en Mevr. Allaart-Scheurer met hun kinderen bewaren op de reis en in welstand terugbrengen naar Djokja. En worde de tweede arbeidsperiode van dezen Miss, dienaar des Woords voor het werk op dit Zendingsterrein ten rijken zegen gesteld.

W. B.

De Vereeniging Dr. Scheurer's Hospitaal.

Onder de leiding van Mevr. Anema-Gertsen heeft de vereeniging Dr. Scheurer's Hospitaal Maandag 11 October l.l. haar jaarvergadering gehouden. De belangstelling was ditmaal bijzonder groot. De ruime kerkeraadskamer, Kerkstraat 109, Amsterdam, was bijna geheel gevuld.

De adviseur der vereeniging, Dr. W. G. Harrenstein, was niet tegenwoordig. Hij is als veldprediker in militairen dienst en kon onmogelijk komen. Dat was jammer. Hij wordt noode gemist. Stellig zou hij, als hij had kunnen komen, heel wat hebben verteld, waarnaar met smaak zou zijn geluisterd.

Maar al werd Dr. Harrenstein gemist, toch was het een mooie vergadering.

Eerst werden de huishoudelijke zaken behandeld.

Blijkens het jaarverslag had de vereeniging aan den Kerkeraad afgedragen f 4861.45. Dat is niet zooveel meer als in vroeger jaren, maar toch nog steeds een zeer beduidend bedrag. Het zou voor de Kerken van Noord-Holland een zwaar verlies zijn, als men de bijdrage voor de Vereeniging Dr. Scheurer's Hospitaal voor den medischen dienst moest missen. Grooten dank past dus de Kerken voor wat deze vereeniging voor de zending doet. Die dank werd dan ook namens den kerkeraad te Amsterdam in warme bewoordingen uitgesproken door Ds. D. Sikkel.

In de plaats van Mej. Penaat, die jarenlang met groote toewijding en accuratesse de linnenafdeeling der naaikransen verzorgde, maar zich genoodzaakt zag dit werk neer te leggen, werd hiervoor benoemd Mevr. Offringa-v. d. Kam, die deze benoeming bereidwillig aanvaardde. Nadat de huishoudelijke zaken waren afgedaan, werd eerst het woord gevoerd door Ds. D. J. B. Allaart, den missionairen predikant, die over een paar dagen weer naar Djokja zou terugkeeren. Hij wees op den rijken zegen, dien de zending te Djokja geniet, waar nu reeds omstreeks 3000 Christenen zijn, maar herinnerde er tevens aan, hoeveel er nog te doen is, omdat 3000 op een bevolking van meer dan 1.500.000 nog nauwelijks 1/5 pCt. bedraagt. Voorts legde hij er allen nadruk op, dat ook de medische dienst de zending moet dienen en als hulpdienst van groote beteekenis is. Juist om den medischen dienst al meer te doen beantwoorden aan zijn doel als zendingsinstelling, moet er dringend noodig een derde predikant komen, opdat één van de drie missionairen dienaren zich geheel aan de geestelijke zorg van dezen dienst mogen kunnen geven.

Na Ds. Allaart sprak Mej. J. A. M. Muylwijk, een der verpleegsters van het Petronella-Hospitaal, die thans met verlof in Holland is. Zij vertelde van de blijdschap, die er te Djokja is, wanneer de Kerstkisten aankomen en worden uitgepakt. De kleedingstukken en geschenken vallen steeds zeer in den smaak van de patiënten. Verder sprak zij van het werk der Nederlandsche verpleegsters, die de Inlandsche verpleegsters moeten helpen vormen en leiden bij het werk.

Eindelijk vertelde Dr. Lie King Dhiam, een Chineesch arts met Hollandsche bevoegdheid, die als miss. arts aan het Petronella-Hospitaal is verbonden, en thans met verlof in Holland is, van zijn ervaringen in het hospitaal, de hulphospitalen en de poliklinieken. De bevolking aarzelt nog wel eens om de geneeskundige hulp te aanvaarden, houdt dan liever vast aan de inlandsche medicijnmeesters. Zoo bezocht spreker eens

een patiënt, die omringd was met allerlei voorzorgen van deze lieden, terwijl de kinderen knikkerden met de pillen, die hij den patiënt had voorgeschreven. Er is vooral gebrek aan vroedvrouwen. Daarom leidt het hospitaal nu ook vroedmeesters op, die beter bestand zijn tegen verre tochten, die des nachts geen geleide behoeven en die niet verdwijnen wanneer ze in het huwelijk treden.

Nadat een kort slotwoord was gesproken en gedankt was, sloot de presidente deze welgeslaagde vergadering.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijsel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

No. 58.

Ratoeparaing is een gewone jongen, hij munt niet uit door zelfstandigheid, maar is ook geen slappeling, die met alles meegaat.

Maar hij is opgevoed in de kampoeng, tezamen met al zijn broertjes en zusjes, neefjes en nichtjes. Hij heeft geleerd alles met hen samen te doen en zich te schikken naar de publieke opinie.

Tallooze verboden hoort hij dagelijks. Vooral zijn moeder is daar zeer sterk in. De naam van den Marapoe mag hij niet noemen, ook niet de naam van den Radja. De groote huispaal mag hij niet aanraken, want daarbij wordt altijd gebeden tot den Marapoe. Op den steen, waarbij altijd gebeden wordt, mag hij niet gaan zitten. Als hij wat grooter is, moet hij zijn tanden kort laten vijlen, daarna zich laten besnijden. Naar den regenboog mag hij niet wijzen, anders vallen zijn vingers af. Op veel plaatsen mag hij niet komen, want daar woont een geest. Enz.

Ratoeparaing is bang voor den marapoe, vooral die daar boven in het huis woont bij de tanggoe marapoe, die bundel, waarin stukjes zilver en goud samengebonden zijn, zijnde de vroegere offers aan den marapoe.

Hij twijfelt niet aan de werkelijkheid daarvan.

Maar hij komt, als hij wat grooter wordt, in aanraking met menschen uit de havenplaatsen, welke lachen om zijn angst. Hij zegt ook, dat hij niet bang is; maar hij is het toch wel. Hij leeft naar de goden van zijn stam, uit angst voor den toorn van den marapoe; hij volgt de oude gewoonten op, omdat anders de marapoe boos wordt. Zoo wordt zijn leven in den band gehouden, zoo is er gemeenschapsleven mogelijk onder de heidenen.

Maar als op zekeren dag die bundel goud en zilver daar boven uit het huis gestolen wordt en men weet niet wie dat gedaan heeft; maar de dorpspriester roept den toorn van den marapoe in over den dief, dan gaat Ratoeparaing wel twijfelen. Want er gebeurt niets. De dief wordt niet gepakt en van den toorn van den marapoe blijkt niets.

En als hij ziet, dat anderen ongestraft de oude verboden negeeren en zich de tanden niet laten vijlen en zich niet laten besnijden en loopen op de vroeger verboden plaatsen, terwijl er toch verder niets gebeurt, dan gelooft Ratoeparaing niet meer aan de macht van den Marapoe, maar gaat hij veel meer voelen voor den

Zendingcollectantjes te Staphorst.

dienst aan God, den Almachtigen Schepper van hemel en aarde, van wien hij de Christenen heeft hooren vertellen.

Hij gaat eens luisteren naar den goeroe; en komt soms in de kerk.

Maar niet al te trouw, want hij is stuurloos geworden. De oude geboden overtreedt hij net als de anderen en er gebeurt niets; hij leeft net zoo makkelijk en net zoo moeilijk als al de anderen, die nog wel aan den marapoe gelooven en als de Christenen, die aan God gelooven. Allen hebben dezelfde ziekten en droogten te doorstaan. Als de muizen de padi opeten, dan eten ze die op bij de marapoe-aanbidders en bij God-aanbidders. Hij leert hoe langer hoe meer de geboden, de oude en de nieuwe, te negeren en te doen, wat hij zelf wil, naar de ingeving des harten.

Vroeger moest er overeenstemming zijn tusschen twee stammen, wilde men kunnen trouwen. De stam van het meisje moest toestemming geven en zijn eigen stam ook en die overeenkomst moest bezegeld worden door wederzijdsche geschenken. Maar Ratoeparaing noodigt een meisje uit bij hem te komen wonen zonder eenige nadere regeling; en het meisje, dat ook heeft leeren spotten met de oude regelingen, gaat bij hem wonen, zonder geregeld huwelijk. Hij hoort wel van den goeroe, dat dat niet mag. Maar hij vraagt zich af waarom dat niet mag. De goeroe zegt: „dat wil God niet”, maar Ratoeparaing denkt: „vroeger zeiden ze ook, dat de marapoe het niet wilde, maar daar geloof ik niet aan, zoo zal het met de geboden van God wel net zoo zijn”.

Ratoeparaing wordt een stuurloos mensch, overgeleverd aan de wenschen van het oogenblik. Op zekeren dag ziet hij een andere vrouw, die hem bevalt; hij verstoort zijn eerste, welke heen moet gaan zonder rechten, en neemt de tweede vrouw.

Hij is losgeslagen van den ouden ban en voelt zich niet gebonden aan een nieuwen.

Wat richt het losgeslagen zijn van de oude adat een verwoestingen aan naar ziel en lichaam bij vele jonge

menschen, als daar geen nieuwe band aan Christus voor in de plaats komt! Wij moeten medelijden hebben met een volk, dat met de moderne cultuur in aanraking komt. Wij kunnen wel afgeven op dien nieuwen geest, die onder deze menschen heerscht, maar afgeven op deze jonge menschen helpt hen niet verder. Wij moeten voor hen bidden, hen begrijpen in hun moeilijkheden en het Evangelie van Christus brengen, zoodat zij zich niet gebonden voelen aan allerlei wetten en regelingen, maar aan Christus zelven. Dan is er hoop, dat een nieuw leven ontstaat onder dit volk, een waarachtig Christelijk leven, waar men niet leeft naar Gods geboden uit angst volgens bestaande regelingen, maar uit liefde tot Christus.

P. J. LAMBOOY.

De Staphorster Zendingcollectantjes.

De Geref. Kerk te Staphorst is maar klein. Zij telt volgens het Jaarboek slechts 164 zielen. Maar er leeft wel liefde voor de Zending.

De collectantjes helpen trouw mede. Zij gaan door de Gemeente met hun busjes en halen elk jaar \pm f 60.— op. De Commissie voor de Zending is hierover bijzonder tevreden. Natuurlijk moet er buiten wat de busjes opbrengen, nog meer bijeengebracht, zal de Kerk te Staphorst komen tot het quotatiebedrag, dat van haar verwacht wordt.

W. B.

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Prinses Beatrix-school (Huishoudschool) te Poerworedjo.

of

Veertig jaren na Kartini.

Veertig jaar is het geleden, dat Raden Adjeng Kar-

tini, in de beslotenheid van de kaboepaten te Japara, begint haar brieven te schrijven aan allerlei vooraanstaande personen:

„De Javaansche vrouw moet ontwikkeld worden, vrij gemaakt uit den toestand van onderworpenheid en huwelijksdwang, opgeleid tot haar taak: de opvoeding van haar kinderen en verstandig beheer van haar huishouden”.

In deze veertig jaar heeft men in Indië niet stil gezeten. Men heeft cursussen en scholen opgericht, zonder tal, maar men heeft ook begrepen, dat het ideaal van Kartini niet in enkele jaren te bereiken valt. Het Javaansche volk is een miljoenenvolk en het terrein van werkzaamheid is eindeloos uitgestrekt.

Nog altijd loopt het arme desavrouwtje uren ver, met haar zware last op den rug, om op de pasar in de stad haar veldvruchten te verkoopen; zij verlaat haar huis in den nacht, om 3 uur, en komt pas 12 uur later terug. De winst van dezen zwaren toch is vaak 5 cent! Dáárvoor verwaarloost zij huis en erf en laat de kleine kinderen onbeheerd achter:

„Geef deze vrouw opvoeding! Leer haar, dat verstandig beheer van huis en erf en kleeding meer uitspart dan die armzalige 5 cent.”

Ja — dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Tusschen Kartini in haar regentswoning en de desavrouw in haar vervallen bamboehutje gaapt een wijde kloof van onverstand en onwetendheid op alle terreinen.

Men moet bovenaan beginnen: aan de Javaansche meisjes uit de hogere standen lesgeven in huishouden en opvoeding. Dit gebeurt door Hollandsche onderwijzeressen en dus in het Hollandsch. Dan moeten deze prijaji-meisjes deze kennis weer leeren omzetten in het Javaansch, zij moeten leeren schiften, wat voor haar eigen huishouding geldt en wát voor de simpele kamponggemeenschap bruikbaar is. Dan, als zij later getrouwd is of wellicht onderwijzeres is op een klein dorp, zal zij haar kennis kunnen doorgeven aan de vrouwen in haar omgeving. Er is daartoe een praktische handleiding uitgegeven door het Bureau voor Volkslectuur, in het Hollandsch en in het Maleisch, waarmee elke huisvrouw aan groepen volkswrouwen les kan geven in clubjes van tien of vijftien, gedurende één uur per dag. Een prachtige hulp voor ieder, die in haar omgeving van duisternis en onwetendheid eenig licht wil helpen verspreiden.

Wat heeft dit alles nu te maken met de Prinses Beatrixschool te Poerworedjo?

Het heeft er alles mee te maken. Want doel en streven van deze school is daarmee duidelijk geworden: bovenaan beginnen, maar er steeds bij de meisjes op wijzen, dat het doel verder ligt dan in een eigen voortreffelijke huishouding alleen, dat ieder in eigen omgeving haar licht op een kandelaar moet zetten, zoodat allen verlicht worden, die in haar huis en daaromheen wonen. Velen van deze meisjes trouwen met Inheemsche bestuursambtenaren en krijgen zoodoende een wezenlijke machtspositie in de desa, die zij ten goede of ten kwade kunnen gebruiken. Velen van de Chineesche leerlingen — want er zijn er van alle landaarden — wonen in die groote familiehuizen, waar zij ook na haar huwelijk moeten blijven, tusschen oude grootmoeders en tantes en nichtjes. Hoeveel zegen kan er op die besloten binnenplaatsen, achter de hooge muren, uitgaan van één vrouw, die het

groote Licht heeft gezien en daarvan durft getuigen in eigen kring!

Zoo bezien, is de invloed van de Prinses Beatrixschool niet af te meten naar het aantal leerlingen, maar reikt veel verder. Als het goed is, brengt immers iedere zaadkorrel honderdvoudige vrucht voort? Al zien wij dat dan niet, al worden zij uitgezaaid in de desa's en in de Chineesche familiehuizen — wat doet dat er toe? Het geloof is niet afhankelijk van de dingen, die men ziet en in statistieken kan vastleggen.

Maar — te zien is er ook wel wat, daar in die stille zijlaan te Poerworedjo!

Wij fietsen den prachtigen tuin binnen, met zijn ruime gazons, omlijst door een kleur van bloeiende heesters als men hier zelden ziet; roode en gele, rose en lila bloemtrossen geven den grooten zonnigen tuin een feestelijk aanzien.

Het is begin Augustus, de Julivacantie is afgelopen en de nieuwe cursus pas weer begonnen, met 112 leerlingen: Europeesche, Javaansche en Chineesche meisjes dooreen. Daar zit ook al een goed stuk opvoeding in, dat de verschillende rassen, die vaak nog zoo vijandig tegenover elkaar staan, samen op één bank zitten gedurende de schooljaren!

„Ja, 112 leerlingen en daarvan 24 in het internaat”, zegt de presidente, Mevrouw Hooijsma, onder het voortrijden, „dat is heel wat meer dan zes jaar geleden, toen de school werd opgericht met 17 leerlingen. Geen wonder, dat we dit groote gebouw noodig hadden en nu nog elk jaar, in de maand Juli, weer nieuwe lokalen moeten bijbouwen.”

Maar we zijn bij de ruime voorgalerij aangeland. Daar staan 10 kleine tafeltjes en stoeltjes en tien kleine dreumesjes kijken de bezoeksters verschrikt aan, één begint er zelfs te huilen.

„t Is hun eerste morgen op de fröbelschool”, zegt het jonge meisjes, dat voor de klas staat, vergoelijkend, „één is er al weer naar huis gegaan, die huilde te hard.”

Twee andere jonge meisjes zitten terzijde op een bank en kijken toe, hoe de kleuters aan het fröbelen zijn.

„Dit is onze nieuwste uitbreiding”, zegt de presidente. „We hebben aan onze school juist een vierde leerjaar toegevoegd. De eerste 2 jaar is de gewone opleiding voor het huishoud-diploma, waar we mee begonnen zijn. Toen is er een derde leerjaar bijgekomen, tot opleiding voor de acte nuttige handwerken, of costuumnaaien, en nu een vierde voor uitgebreider costuumnaaien of fröbelopleiding. Daartoe hebben we nu, hier op de voorgalerij, een klein fröbelklasje geopend als „leerschool” bij die fröbelopleiding.”

Al pratende zijn we het ruime, koele huis binnengeloopen, een van die ouderwetsche Indische huizen, die wel vaak heel leelijk zijn, maar ruim en koel. In het hoofdgebouw is nog maar één klas, alle andere kamers zijn in gebruik genomen als zit-slaapkamer voor de onderwijzeressen en de grootere kamers voor het internaat. Er zijn nu 6 leerkrachten: 3 Europeesche, 1 Javaansche, 1 Chineesche en 1 Javaansche fröbel-onderwijzeres; ook helpen 4 dames uit de stad met enkele vakken, als opvoedkunde, verbandleer en d.g.l.; dan staat er nog een Javaansch meisje aan het hoofd van de huishouding en het internaat, en een ander is hoofd van de Javaansche Huishoudschool — maar daar komen we straks op terug.

We gluren in de verschillende kamers: ze zijn alle

gezellig gemeubeld en hebben opklapbedden, zoodat ze overdag geen slaapkamer-indruk maken. De onderwijzeressen richten deze kamers naar eigen smaak in. Dan komen we aan de slaapkamers van het internaat. Die worden alweer te klein, de bedden staan zoo dicht mogelijk naast elkaar en alle kastjes zijn buiten op de gang gezet — niet erg geriefelijk voor de meisjes, maar er is op het oogenblik geen andere oplossing en het internaatsgeld is zóó laag, dat men ook niet al te veeleischend kan zijn.

En naast de achtergalierij begint aan weerszijden de nieuwe uitbouw; rechts de wasch- en kooklokalen, links de handwerk- en costuumklassen en de „algemeene ontwikkeling”. Deze laatste vleugel is pas deze maand klaargekomen.

Het is een gezellige drukte, als juist de bel gaat en de pauze aanvangt. Overal op het grasveld loopen troepjes meisjes te praten, de nieuwe eerste klas nog wat schuchter, de oudjes van verleden jaar met een gezicht van „Wij hooren hier thuis”. Eén gezellige dikke begroet ons luidruchtig; die is hier al voor het vierde jaar — dikke Javaansche meisjes zijn even zeldzaam als luidruchtige, dus valt zij dubbel op.

Uit de klas voor nuttige handwerken komt tusschen de meisjes in, een jonge doktersvrouw naar buiten, die kortgeleden uit Holland kwam.

„We gaan volgend jaar naar Soemba”, zegt ze, „dus wil ik nog zooveel mogelijk nuttige dingen vergaren, die me daar te pas kunnen komen en ik kan nog best even hier mijn acte nuttige handwerken halen.”

Zoo zit ze dus genoegelijk tusschen de Chineesche en Javaansche meisjes in haar bank — en misschien zal ze daarvan later evenveel profijt hebben als van die acte! Zei ik het niet, dat de zaadjes, op deze school uitgestrooid, elders zullen vrucht dragen? Tot zelfs op Soemba.

We begroeten nog even de „juffrouw van de huishouding”. Die heeft zich pas laten doopen en is tengevolge daarvan door haar familie verstooten. Denkt men daar wel eens aan, in Holland, wanneer men zucht onder eigen aandeel in het zendingswerk — meestal slechts een geldelijke bijdrage — hoeveel lichter het is het zendingswerk te steunen dan zelf het zendingswerk te doen? En hoe lichter het nog weer is het Woord te brengen, dan het Woord aan te nemen in een vijandige wereld? Wij verheugen ons, wanneer de vruchten op ons werk zichtbaar worden — maar tegelijk hebben wij reden tot vreezen en beven, want de oogst wordt niet binnengehaald zonder veel tranen.

Als we afscheid hebben genomen van de directrice, Mej. van der Schee, loopen we nog even achter de waschlokalen om; daar wordt alweer een groot stuk van het erf voor bebouwing gereed gemaakt.

„Dit zijn de fundamenten voor de nieuwe huishoudschool met Javaansch als voertaal”, vertelt de presidente.

„Zoo komen we langzamerhand verder op het uitgestrekte arbeidsveld. Hier zullen eenvoudige volksmeisjes les krijgen — die in het hoofdbouw zijn allen uit gegoede families en spreken allemaal Hollandsch —, hier kunnen de oudleerlingen van de Javaansche lagere scholen komen, om een eenvoudiger leerplan te volgen. Tevens dient deze afdeling dan weer als leerschool voor meisjes van de huishoudopleiding. Als zij hier zien, hoe het onderwijs in de volkstaal gegeven kan worden en hoe men met de eenvoudigste materialen uit de desa het best kan koken, naaien en huishouden,

dan zullen zij later, als ze getrouwd zijn, die zoogenaamde „Widoeri-klasjes” kunnen leiden in hun eigen huis, met de handleiding van Volkslectuur, waarover we straks spraken.”

Deze nieuwe uitbreiding is nu voorloopig ondergebracht in een huurhuisje, aan den overkant van de laan, en staat onder een Javaansche onderwijzeres, die al jaren aan de school werkzaam is; een overtuigde Christin, waarvan veel goede invloed op de nieuwe leerlingen kan uitgaan.

Zoo breidt de Prinses Beatrix-school zich steeds verder uit. De regeering heeft, voor het eerst dit jaar, een kleine subsidie toegekend, maar de uitgaven nemen al even snel toe. Wat moet er bijvoorbeeld gebeuren als nog meer meisjes zich voor het internaat aanmelden? Ze afwijzen? Er gaat juist zulk een uitstekenden invloed van het internaat uit, waar men de meisjes went aan een regelmatig leven, orde en netheid, en een Christelijke sfeer, allemaal dingen, waarvan in de meeste inheemsche en Chineesche gezinnen weinig terecht komt. Dus niet afwijzen en dan maar wéér lokalen bijbouwen? Het is toch ook te dwaas, eerst om zegen op onze arbeid te bidden en dan, als de zegen komt; te zeggen: wij kunnen de vruchten niet binnenhalen, want er is geen geld voor den oogst.

C. SWAAN-KOOPMANS.

Poerworedjo, September 1939.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Palembang.

De Kolonisten-Gemeente te Belitang op Zuid-Sumatra.

„.....Behalve dat 't met ons gezin en onze arbeid goed gaat en wij reeds aardig wennen in dit nieuwe land, kan ik u ook nog mededeelen dat mijn vrouw en ik reeds contact hebben gekregen met 15 gezinnen van menschen, die op Java nog nooit van Jezus hadden gehoord. Wij hebben deze menschen mogen onderwijzen en nu zien zij wie de Christus der Schriften is en wat Hij zijn wil voor hen en hun kinderen. Nu willen zij graag gedoopt worden. Kunt u ons ook helpen? Wij zouden zoo gaarne willen dat deze menschen ontvingen waarop zij nu recht hebben.”

In dezen geest schreef de christen-kolonist te Belitang, Wirokardi een brief aan zijn vroegeren goeroe-indijl te Tirtomojo.

Wirokardi was in 1937 van Java naar Zuid-Sumatra gegaan omdat de toekomst voor hem en zijn gezin op 't overbevolkte Java zeer donker leek. En Zuid-Sumatra met z'n pas ontgonnen kolonisaties belooft immers zooveel goeds. Na rijp beraad en biddend overleg gaf Wirokardi zich op als adspirant-kolonist, de keuring verliep gunstig, en zoo ging hij dan op zekeren dag met een groote groep kolonisten naar de Tanah Sabrang, naar de overwal.

Maar Wirokardi ging toch anders naar de nieuwe wereld dan zijn mede-passagiers. Zeker, niet zonder weemoed had hij nog eens omgezien naar z'n juist verlaten dessa met zooveel vertrouwde plekken, waar 't leven moeilijk was en arm, maar waar toch ook altijd weer de bescherming was van 't bekende en vertrouwde, waar 't sterke besef van bij elkaar te

De jonge Christengemeente te Belitang. (Links staat Wirokardio, rechts vooraan zijn vrouw, achter haar Mevr. van Eyk en achteraan in 't midden Ds. van Eyk).

behooren, 't arme leven toch ook weer rijk maakte.

Neen, 't verlaten van zijn dessa is den Javaan zoo gemakkelijk niet, viel ook Wirokardio bitter zwaar.

Maar hij was met God te rade gegaan. Anders had hij deze groote stap niet durven doen. En zoo kon hij doel- en hulpbewust vooruit zien, kon hij ook, eenmaal in het nieuwe land aangekomen, de moeilijkheden van 't begin, geloovig doorworstelen.

Daar, waar nog geen half jaar tevoren dicht oerwoud stond, een eldorado voor tijgers, beren en olifanten, begon Wirokardio zijn bahoesawah-grond te bewerken, terwijl zijn vrouw een eenvoudige toko opende.

Als 't werk op de sawah klaar was, hielpen zij beide de klanten.

Dan zagen ze aan zoovelen, die hun inkoopten kwamen doen, dat zij met hun dessa eigenlijk alles hadden verloren, alles wat een mensch ondanks armoede en nood, toch van binnen nog tevreden en rustig maken kan. Ze waren hun steunpunt kwijt.

Toen hebben Wirokardio en zijn vrouw aan die menschen verteld dat nu eigenlijk uit kwam de nood van 't menschenhart, van de eigenlijke armoede en van de ware schuld. En ze hebben gesproken van Jezus, den Verlosser uit alle nood.

Aan 't geloofsvertrouwen van deze twee menschen bemerkten de anderen ook dat een leven met Christus krachten en sterkte geeft, een innerlijke rust die hun onrustige zielen jaloers maakte.

En in vele van die onrustige zielen ontkiemde langzaam de vredetijding. Catechisaties werden gehouden en in samenkomsten de inhoud van het evangelie nader ontsloten.

Zoo gaf God zijn zegen op dit particulier initiatief, op deze, door twee eenvoudige zielen geloovig aanvaarde christentaak.

En van dien zegen schreef Wirokardio aan zijn goeroe-indjil op Java en deze stelde zich over deze

zaak in verbinding met Ds. van Eyk, die op 't punt stond een visitatie-reis naar Palembang te maken en dan ook een bezoek zou brengen aan de kolonisaties.

Zoo ontving schrijver dezes op zekeren dag een brief van Ds. van Eyk of ook Belitang nog in 't reis-schema kon worden opgenomen omdat daar enkele menschen den doop begeerden.

Nu was Belitang eenigszins buiten de interesse-sfeer van de zendingscommissie te Palembang gekomen. Daar was begin '38 slechts één christen gevonden door één onzer colporteurs en de andere kolonisatieterrainen eischten, door de snelle ontwikkeling, onze volle aandacht. Daarbij ligt Belitang zeer afgelegen, 60 K.M. van Martapoera, dat bijna 300 K.M. van Palembang ligt. 't Is dus daarheen een kostbare reis; 't kost geld en veel tijd. En aan beide was gebrek. Maar de brief van Wirokardio was zoo dringend, dat wij niet anders konden besluiten dan ook Belitang met Ds. en Mevr. van Eyk te bezoeken.

Zoo kwamen we dan Donderdag 19 Januari van dit jaar vanuit Tandjong Karang in den namiddag te Belitang aan.

Wirokardio werd opgezocht, de dienst geregeld en tegen 5 uur zaten wij met de jonge gemeente in de kleine, primitieve voorgalerij van 't kolonistenhuis van dezen man.

Eén voor één werden zij, die den doop begeerden ondervraagd. Ontroerend waren de antwoorden die gegeven werden.

Hoe eenvoudig beleed een oude man, wien gevraagd werd waarom hij Jezus noodig had: „ik ben een zondaar; ik kan niet voor God verschijnen als ik geen vergeving van zonden heb ontvangen.”

En dan die vrouw, die zoo rustig bewust beleed: „ik heb nu vrede door het bloed des kruises”.

We hebben ons diep verwonderd over hetgeen God had willen werken door het onderwijs van een man

en een vrouw, wier eenige opleiding is geweest de wekelijksche catechisaties en samenkomsten in hun dessa op Java en die nu hier tot zulk een zegen waren gesteld.

Toen kwam het oogenblik waarop de jonge belijders één voor één neerknielden om den H. Doop te ontvangen, het teeken van Gods genadeverbond.

In de natuur was alles vrede; de tropenavond daalde over 't pas ontgonnen land. En in die door avondrood omzongen stilte las Ds. van Eijk het evangelie van Jesaja:

„de straf, die ons den vrede aanbrengt, was op Hem, en door zijn striemen is ons genezing geworden.”

Zoo gaat met de Javaansche christen-kolonisten de zegen van het evangelie naar het geestelijk zoo donkere Zuid-Sumatra, nieuwe en rijke perspectieven openend voor het zendingswerk onzer kerken.

Om ook U te doen meeleven in de voortgang van het koninkrijk Gods, hopen we in een volgend nummer iets te vertellen van een andere kolonisatie.

G. J. SYBESMA.

Zendingsarbeid door vrouwen onder vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein.

Aan alle kerken is een circulaire gezonden betreffende den arbeid onder vrouwen en meisjes op het Zendingsterrein.

Over de dringende nood van dit werk schreven we meermalen. Hieronder nemen we uit die circulaire het volgende op.

De kosten van dezen arbeid.

Ondergeteekenden zijn van oordeel, dat het salaris van de Zendingszuster moet beginnen met dat, hetwelk ook het aanvangsalaris is van de verpleegsters aan de Zendingsziekenhuizen, die f 125,— per maand ontvangen plus vrij woning en vrije geneeskundige behandeling, waar later dan enkele periodieke verhoogingen aan moeten worden toegevoegd. Daarbij zal een post gevoegd moeten worden van p.l.m. f 50,— per maand voor reiskosten, te houden cursussen enz., terwijl er evenzoo een post van f 50,— moet gereserveerd worden voor repatriatie en pensioen. De kosten voor uitrusting en overtocht, een uitgave in eens, ramen we op f 1000.—.

Op de vraag of de kosten niet meer zullen worden, als deze Zendingszuster straks inheemsche vrouwelijke hulpkrachten moet aanstellen, antwoorden we, dat ook al wordt er geen Zendingszuster uitgezonden, de uitbreiding van 't werk vanzelf meerdere kosten met zich meebrengt. Als er b.v. voor de vrouwenzalen geen vrouwelijke inheemsche hulpkracht wordt aangesteld, zal er toch een mannelijke kracht moeten zijn, die op de vrouwenzalen werkt. Als er voor de aparte samenkomsten met vrouwen, het leiden van Bijbelkringen voor vrouwen geen vrouwelijke krachten aanwezig zijn, zullen toch mannelijke krachten dit werk moeten verrichten. Deze uitgaven gaan door, of er een Europ. Zendingszuster is of niet. Hier moet dus alleen begroot worden welke kosten er aan de uitzending van Europ. Zendingszusters verbonden zijn.

De taak van de Zendingszusters.

Deze taak zal bestaan in het brengen van het Evangelie aan de inheemsche vrouwen en meisjes, terwijl

deze taak nader geregeld wordt in overleg met den missionnair predikant, als wiens hulpkracht de Zendingszuster optreedt.

In een instructie zal haar plaats nader moeten worden omschreven. Wij stellen in hoofdzaak het ons zoo voor, dat de plaats, die de Zendingszuster in het geheel van den hoofddienst zal innemen, ongeveer gelijk is aan de plaats, die b.v. een verpleegster, die aan het hoofd van een hulphospitaal of kliniek geplaatst is, inneemt in het geheel van den medischen dienst. Zij treedt dus als leidster op van een deel van het Zendingswerk, maar toch ook weer zoo, dat zij bij alles wat den arbeid raakt, bij alles wat zij aanpakt, eerst in overleg treedt met den missionnair predikant, onder wiens leiding zij werkt en die dus ook van den arbeid onder de vrouwen de verantwoordelijkheid draagt.

Over de organisatie van het werk in Holland.

Het behoeft wel niet uiteengezet te worden, dat de benoeming, de instrueering, de correspondentie met de Zuster een zaak is van de Zendende Kerk, gelijk dat het geval is met al de andere Zendingsarbeiders (sters), die naar Indië gezonden worden. Men zou dus kunnen volstaan met een bedrag op de begroting te plaatsen, groot genoeg voor de uitzending en de salariering van een Zendingszuster en dit bedrag kunnen omslaan over de verschillende Kerken, zooals men dat ook doet, wanneer er weer een missionnaire predikant meer moet uitgezonden worden. Dit zou zeker de eenvoudigste weg zijn. Immers we hebben bij de aanstelling van een Zendingszuster niet te doen met een aparten dienst, zooals dat het geval is bij den medischen- en schooldienst, maar alleen met den Hoofddienst der Zending, waarin nu ook gebruik gemaakt wordt van vrouwelijke krachten, die dus in dien Hoofddienst volkomen ingeschakeld worden.

Maar in vele gevallen zal dit niet zoo gemakkelijk zijn en dient er een organisatie in 't leven geroepen te worden, die voor dit onderdeel van den Hoofddienst propaganda maakt en aparte bijdragen vraagt.

Men zou daartoe enkele zusters der Gemeente kunnen verzoeken een commissie te vormen, of aan de bestaande Zendingscommissie enkele zusters kunnen toevoegen, die de Gemeente rond gaan en voor dit werk afzonderlijke bijdragen vragen. Men zou in dat geval dan een bijzonder beroep kunnen doen op de zusters der gemeente, nu het gaat over de aanstelling van vrouwelijke krachten voor den arbeid onder de inheemsche vrouw.

Hoe echter de gelden voor vrouwelijke Zendingskrachten ook bijeengebracht worden, in ieder geval zal er een provinciaal Zustercomité moeten zijn, waarin alle classes, die met de Zendende Kerk samenwerken, vertegenwoordigd zijn en dat tot taak heeft om belangstelling te wekken en te onderhouden voor dit gedeelte van het Zendingswerk en voorts om de Zendende Kerk te dienen van advies bij het zoeken van een Zendingszuster, contact met deze Zuster te onderhouden als ze eenmaal op het Zendingsveld werkzaam is, haar mededeelingen distribueeren en haar te ontvangen als zij met verlof komt. Dit Zustercomité zou tevens contact kunnen onderhouden met alle vrouwelijke krachten, verpleegsters, onderwijzeressen en anderen, die in dienst der Zending op een bepaald terrein werkzaam zijn. Wanneer

deze vrouwelijke krachten, hetzij ze in directen dienst der Zending staan of indirect de Zending dienen (zoaals de onderwijzeressen), met verlof in Holland komen, zou het voor hen zeer bemoedigend zijn, wanneer zij hier een belangstellenden kring van mede-werkende vrouwen vonden, in wier midden zij van haar werk, van den zegen en van de moeilijkheden konden vertellen. Het spreekt vanzelf, dat dit Zuster-comité door de Zendende Kerk wordt saamgesteld en van de Zendende Kerk haar instructies ontvangt.

Hiermede hebben wij enkele richtlijnen gegeven voor het aanstellen van vrouwelijke krachten. Zeer hopen we, dat ook in Uw midden de belangstelling voor dezen noodzakelijken arbeid warm moge zijn, en dat dit werk krachtig worde aangevat en een Zendingzuster naar Uw Zendingsterrein kan worden uitgezonden, wanneer dit nog niet geschiedde. Er moet zeker niet te lang worden gewacht.

Er wordt in de kringen van vrouwen en meisjes in Holland voor dit werk gevoeld; er is bereidheid om te geven. Hier en daar hebben de leden van Meisjesverenigingen zich reeds opgemaakt om zelf geld te verzamelen en dit op te zenden naar Indië voor den arbeid onder de vrouwen door de vrouw.

Dit moge als bewijs dienen van den ijver, die ten opzichte van dezen tak van Zendingswerk betoond wordt, maar ook als bewijs van de noodzakelijkheid, dat dit werk door de kerken moet worden aangevat, opdat de Zendingsliefde geen eigen wegen kiese, maar geleid blijve in de kerkelijke bedding. Dit was tot hertoe de beproefde weg en het zal ook de eenige weg moeten blijven, waarin de Zendingsliefde en de Zendingdgehoorzaamheid haar roeping vervult.

U des Heeren zegen toebiddend bij Uwe beraadslagingen over dezen zoo belangrijken tak van Zendingsarbeid, verblijven wij,

- Ds. W. BREUKELAAR, Voorzitter, Santpoort.
- Jkvr. C. GRAVIN VAN LIMBURG-STIRUM.
- Ds. A. MERKELIJN, Secretaris, Lorentzkade 36, Leiden.

- Mej. M. PARMENTIER.
- Ds. D. POL.
- Mej. H. J. WELLENSIEK.

Korte berichten.

J. D. Wolterbeek.

Naar wij vernemen is de Heer J. D. Wolterbeek, die in September met de „Oranje” is vertrokken naar Java na een voorspoedige reis, die om de Kaap ging en vier weken duurde, in welstand te Djokja aangekomen.

Dr. G. J. Hoekstra.

De missionaire arts van Klaten, Dr. G. J. Hoekstra, is in militairen dienst.

Zijn adres is, G. J. Hoekstra, Officier van gezondheid 2e kl. Bataljon Wegentroepen Veldpost 6.

Ds. C. Mak.

Het adres van Ds. C. Mak, predikant van de Holl. Geref. Kerk te Medan, tijdens zijn verlof, is Prins Hendriklaan 4, Zeist.

Dr. A. F. J. Pieron.

Ds. A. F. J. Pieron, beroepen Miss. predikant van Rotterdam voor den arbeid onder de Chineezzen in Banjoemas, hoopt in de December-vergadering der Classis Rotterdam missionair examen te doen.

Mej. A. Hoeksema.

Mej. A. Hoeksema te Bierum is benoemd tot Zendingzuster voor den arbeid onder vrouwen en meisjes te Solo.

Mej. W. Wits.

Door de Kerk te Delft is tot verpleegster voor den medischen dienst te Solo benoemd Mej. W. Wits te Utrecht.

Mej. T. Postema.

Tot verpleegster aan het Zendingshospitaal te Solo is door de Kerk te Delft benoemd Mej. T. Postema, een dochter van Ds. Postema te Veendam.

Mej. I. C. J. van Mansum.

Door de Kerk te Amsterdam is benoemd tot Zendingzuster voor den arbeid onder vrouwen en meisjes te Djokjakarta Mej. I. C. J. van Mansum te Santpoort.

Deputaten ad Art. IV der Zendingssorde.

De deputaten der Generale Synode voor de missionaire examens hebben tot scriba benoemd Prof. Dr. H. H. Kuyper, Stadhouderslaan 104, Den Haag en tot voorzitter W. Breukelaar te Santpoort.

Deputaten der Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen.

In hunne vergadering van 26 October l.l. benoemen de deputaten der Generale Synode van de Zending onder Heidenen en Mohammedanen tot voorzitter Ds. D. Pol te Rijsoord en tot scribae Ds. W. Breukelaar te Santpoort en Ds. P. C. de Bruyn te Apeldoorn.

Het moderamen van de deputaten voor de Zending op Soemba.

Het moderamen van de deputaten voor de Zending op Soemba is aldus samengesteld: Ds. N. Postema, praeses; Dr. O. Bouwman, scriba; Ds. D. van Dijk 2e scriba; Ds. J. H. Broek Roelofs, buitenlandsch correspondent.

Leestafel

De wijsheid van den Prediker, door Ds. E. Th. v. d. Born; bij Kok te Kampen; f 1.60, geb. f 2.25.

Een veelszins uitnemend boek. Ds. v. d. Born leert ons het boek „De prediker” verstaan voor de praktijk van het leven ook in onzen tijd. Naast de Statenvertaling geeft hij ook de nieuwe vertaling. Hij behandelt dit boek in negen hoofdstukken en eindigt met een slotbeschouwing. Met warmte bevelen we dit boek aan.

Paraphrase Heilige Schrift: Philippensen Colossensen en Jacobus; f 0.90, geb. f 1.25.

P. Wever N.V. te Franeker gaat voort met bekwaamen spoed in de serie „Paraphrase der Heilige Schrift“ de paraphrase van onderscheidene Bijbelboeken te doen verschijnen. In dit bandje is vereend:

Philippensen, door Ds. J. Los;

Kolossensen, door Ds. Jac. Jonker.

en **Jacobus**, door W. Tom.

Ofschoon paraphrase er zich minder toe leent om op uitlegkundige moeilijkheden diep in te gaan, hebben toch de schrijvers getracht den zin der Schrift te doen verstaan wat hun veelszins heel goed is gelukt. Al moge men hier en daar een vraagteeken zetten, toch is wat hier geboden wordt, zeer geschikt om eenvoudige lezers de Heilige Schrift beter te doen begrijpen.

De dominee, die den hemel niet inkon, door W. Laatsman; bij Kramer's Uitgevers onderneming te Heemstede.

Sinds van Laatsman's hand „Sloeberke Slob“ verscheen, heeft hij naam als pakkend schrijver van Christelijke boeken, met vaak evangeliseerende strekking. Ook dit boek boeit. Het teekent Ds. Geerten, de dominee van Iken, ten voeten uit. Er zijn in dit boek ontroerende passages waar spanning in zit.

Geschiedenis der Godsopenbaring. Het Oude Testament, door Dr. F. L. Bakker; bij Kok te Kampen.

De laatste aflevering van dit degelijk werk is thans verschenen.

Het Nieuwe Testament is bewerkt door Dr. J. H. Bavinck en is eerst uitgegeven. Thans is ook het Oude Testament compleet. Dit is bewerkt door Dr. Bakker, docent aan de Opleidingsschool te Djokja. Er ligt aan dit werk een breede studie ten grondslag, waardoor we in dit boek een zeer betrouwbare, deugdelijke, Bijbelsche Geschiedenis hebben. Het is een boek van blijvende waarde.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Van T. Mulder, Fultonstr. Den Haag f 5.— Door Ds. J. H. Donner gift van de Christ. School te Alkmaar f 2.50. Gift voor het perswerk in Ned.-Indië van N.N. te Bierum f 2.— Door Ds. M. A. v. Pernis 10 % der ontvangsten in de Classis Zutphen f 457.50. Van de Kerk te Rotterdam 10 % der ontvangsten in de Kerken van Zuid-Holland-Zuid f 5524.—

Van Mevr. G. Bos, Haarlem voor de Rijsche Zending f 10.—
Santpoort. 20 Oct. '39 W. BREUKELAAR.

Verantwoording van ingekomen giften en contributies door den penningmeester van het Comité voor Maatschappelijk Onderwijs op Soemba.

Van 1 Sept. 1938 tot 31 Auv. 1939.

Van scholen en schoolbesturen: Zuidwolde f 15; Hoogklei f 5; Steenwijk f 2,50; Midwolda f 2,50; Vries f 1; Leens f 5; Ten Post f 1; Den Ham f 7; Zuid-

wolde (Dr.) f 2; Nijverdal f 1; Lutten f 5; Groningen (Lettinga) f 5; Groningen (Anneveld) f 25; Assen f 2,50; Meppel f 1,50; Valrhermond f 2,50; Milwolda f 2,50; Assen f 2,50.

Van Kerken: Nieuweschans, Oude Pekela, Nieuw Buinen, Ulrum, Lemelerveld, Meend, Blokzijl, Kampervveen, Langeslag, Overschild, Emmercompas, Nieuwlande alle f 1. — Stad Vollenhove, Hasselt, Vlagtwedde, Blokzijl, Stadskanaal, alle f 1,50. — Borger, Heiken, Delden, Nieuwolda, Wagenborgen, Appingedam, Kommerzijl, Oldehove, alle f 2. — Emmen Gramsbergen, Rouveen, Nieuweroord, Nijeveen Schouwerzijl, Schoonoord, N. Dordrecht, Diever, Ambt V. Cadoelen, Vries, Ter Apel, Ezinge, St. Jansklooster, Sleen, Westerbork, Gasselternijeveen, Oldenzaal, Hardenberg, Dwingelo, Hoogersmilde, Hoogkerk, Wierden, Oosterwolde (Fr.), Smilde, Marienberg, Wildervank, Heemse, Scheemda, Houwerzijl, Schoonbeek, Roden, Sellingen, allen f 2,50. Haaksbergen f 2,76. — Enschedé, Delfzijl, Garrelswear, Lutten, Dalfsen, Sauwerd, Ten Boer, Bruchterveld, Hengelo, Almelo, Nijverdal, Holten, N. Pekela, Loppersum, Leens, Gerkesklooster, Spijk, Dedemsvaart, Uithuizen, Uithuizermeeden, N. Weerdinge, Assen, Hoogeveen, N. Amsterdam, allen f 5. — Roodeschool, Haren, Vroomshoop, Den Ham, allen f 7,50. — Zwolle, Winsum, Zuidlaren, Siddeburen, Middelstum, Kampen, allen f 10. — Wildervank f 15.

Van particulieren: P. v. W. te A.; J. R. te O.; S. A. S. te C., allen f 0,50. — R. H. te N. f 0,75. — Ds. H. M. te G.; Ds. N. v. H. te Z.; Ds. M. M. te H.; Ds. J. L. te S.; H. S. te H.; M. M. S. te H.; H. K. te H.; H. W. te G.; J. V. te G.; G. v. d. V. te B.; N. S. te A.; G. ten B. te W.; T. M. te S.; Ds. K. B. te L.; H. J. M. te M.; P. K. te N.; J. K. te N.; A. H. te B.; E. V. te L.; Mevr. F. te G.; Dames de J. te H.; A. S. te G.; W. J. F. te E.; Ds. J. M. K. te D.; J. v. E. te H.; Ds. H. W. E. te M.; A. D. te M.; T. M. te Z.; Ir. J. W. te H.; Ds. W. T. te S.; A. K. te de K.; I. D. te H.; D. A. F. te G.; E. S. te G.; J. B. te G.; A. H. te M.; Ds. G. S. te S.; K. V. te H.; G. J. S. te H.; Ds. H. V. te D.; H. H. te G.; F. v. T. te U.; Ds. H. P. te St. J.; H. J. B. te Z.; Ds. J. C. B. te N.; K. S. te G.; G. S. te E.; E. K. te O.; R. R. te N. A.; Mr. J. P. te Z.; T. P. D. te L.; S. v. D. te S.; Ir. W. K. K. te H.; R. C. te Os; G. K. te H.; A. R. Z. te H.; J. B. te N.; K. E. te S.; H. E. te Os; H. W. te W.; H. S. te W.; H. E. W. te G.; J. E. te G.; T. H. te G.; J. W. te G.; I. B. te H.; Dr. K. S. te K.; J. J. G. te K.; P. R. te L.; J. H. te N.; P. J. te A.; T. B. te A.; H. V. te A.; A. S. te A.; A. W. te A.; W. D. te B.; J. V. v. Z. te E.; J. S. te E.; P. J. V. te S.; A. G. te Z.; F. Z. te G.; J. B. te Os; Ds. H. D. te N.B., allen f 1. — A. M. te G.; W. K. H. te N.; Ds. D. v. E. te V.; T. D. te Z.; P. E. T. te G.; J. v. d. B. te H., allen f 1,50. — L. H. te G.; H. P. te H.; H. L. te H.; G. H. G. te O.; J. v. A. te O.; T. v. H. te G.; H. E. te S.; G. P. W. te S.; Dr. S. T. de R. te G.; J. N. te G.; S. v. d. Z. te G.; J. B. te G.; P. W. te H.; J. W. te H.; P. P. te K.; P. K. te M.; J. S. te A.; R. L. H. te G., allen f 2. — H. v. W. te G.; G. J. te G.; Ds. D. v. D. te G.; W. P. W. te S.; Y. K. V. te M.; R. H. te N.; S. G. W. te L.; C. J. J. te Z.; P. v. d. K. te O.; S. T. B. te S.; T. M. H. te G.; Dr. L. B. te G.; S. B. te G.; E. S. S. te G.; R. J. S. te G.; J. T. te G.; H. G. te H.; J. de J. te G.; E. E. M. v. d. K. te Z., allen f 2,50. — Mr. J. A. K. te M. f 3. — Ds. N. D. te N.; A. J. H. L. te A., allen f 5.

Het comité blijft zich aanbevelen houden voor giften en contributies. Temeer, daar het werk uitbreidt. Te Kodi moet ten spoedigste een tweede school naar het model van Lewa gesticht worden. En daar is haast bij. Wie helpt voor de stichting van die school voor één keer met een groote gift? Ongeveer f 3000 is direct noodig.

Laten toch vooral de kerken alle meedoen en een

jaarlijksche contributie geven, ieder naar de mate van kracht. En mogen we vooral de scholen dringend uitnoodigen voor dezen arbeid iets te doen? Wat wij niet bijeen kunnen brengen, moet door de Soemba-deputaten uit de gewone zendingsinkomsten worden bijgepast en ge weet, hoe groot tekort de deputaten reeds bezwaart. Het comité werkt in overleg met deputaten en zijn arbeid wordt door deputaten aanbevolen. (Zie de acta der laatstgehouden zendingsynode).

De penningmeester.
Ds. H. A. MUNNIK.
Zwolle, Zuiderkerkstraat 29. Postgiro 107388.

Giften voor de Huishoudschool te Poerwokerto.

Met veel dank ontvangen:
Juli 1939. N. N. te Apeldoorn f 2; Geref. Kerk Geldermalsen f 5.

Augustus 1939. Contrib. Zendingskrans Voorthuizen f 2,50; Contrib. M. V. „Maria-Martha”, Doesburg f 1; Mej. J. H. te W. (Varseveld) f 5; N.N., Arnhem f 5.

September 1939. G. H. P. te Soest-Zuid f 2,50; Contrib. uit Tiel f 5; dito uit Aalten f 31,60; dito Hr. R. te Hilversum f 2; dito fam. N. te H. f 2.

Behalve het bovenstaande, ontvingen we nog — voor een Avondmaalstel met koffer (ten gebruike bij de diensten in de dorpsgemeenten) — de volgende giften:

Van Mej. J. H. te W. f 5; Twee dames te Ermelo f 6; gevonden in de diaconie-collecte te Utrecht f 100.

Deze giften hebben ons recht verblijd.
Met blijvende aanbeveling,
J. F. NETELENBOS-Chevallier.
Hilversum, 25 Oct. 1939. Postrekening 263829.

„De Zaaier”.

Onder vriendelijke dankzegging bericht ik de goede ontvangst van onderstaande giften voor „De Zaaier”:
Gereformeerde Kerk te Wilnis f 2,50; Wapenveld f 1,50; Winterswijk f 2,50; Opende-Nijega f 2,50; Wissekerke f 1; Smilde f 2,50; Wageningen f 1; Venlo f 1; Harderwijk f 2,50; Zandvoort f 1,20; Zuidbroek f 1; Rhenen f 1; Den Dolder f 1,50; Den Haag-Loosduinen f 1,50.

Gevonden in de collecte te Buitenpost f 1.
Van de Gereformeerde Kerk te Zwijndrecht f 1,—, en van de Kerk te Winterswijk f 2,50 voor de Christelijke Persvereeniging (Chrisperni) te Djocja en voor de Zending in Makassar f 1,50 van P. V. te H.

Onder vriendelijke aanbeveling,
G. M. A. LAERNOES.
H. Tollensstraat 4. Utrecht. Giro 289929.

Zending onder de Chineez en Oostelingen hier te lande.

Verantwoording van giften, ontvangen over den tijd van 19 Aug. '39—24 Oct. '39.

Giften van kerken: Holwerd f 2,50; Strijen f 1,50; Sleen f 2,50; Oosterzee f 1,—; Bozum f 1,—; Stadskanaal Pekelderweg f 5,—; De Lier f 5,—; Vlissingen f 2,50; Lochem f 1,—; Breukelen f 5,—; Hooidorp f 1,50. Gift Mej. H. te W. f 1,—.

Ds. H. POPMA, Penningm.
Rotterdam, Stravelsweg 5, 24 Oct. '39.
Postrekening 92886.

Vijfde verantwoording.

Van 26 September tot 24 October kwamen bij mij de volgende giften binnen:

Tj. K. te Gr. f 1,—; N. N. te S. f 2,50; Ringen en kringen van Giesendam f 10,—; M.V. te Jachtlust ae M. f 1,—; M.V. te M.-S. f 1,10; M.V. Fabitha te Z. f 1,—; M.V. Trijfena te A. f 2,50; M.V. Overschild te W. f 1,—; M.V. Trijfosa te R. f 2,50; M.V. te B. f 2,50;

M.V. Ruth te D. f 2,—; M.V. te Baarn f 3,—; M.V. te N. f 1,—; M.V. te K. f 2,50; M.V. te Bunschoten f 3,70; M.V. te R. f 2,50; M.V. Persis te B. S. f 2,—; M.V. te G. f 2,—; Geref. Kerk te Scheveningen f 100; Overschild f 20,75; Urk f 25,—; Broek o/d Akkerwoud f 15,43; Zutphen f 82,76; Lekkerkerk f 15,—; Westmaas f 17,95; Naaldwijk f 5,—; Bozum f 8,52; Scharnegoutum f 29,25; Barendrecht f 84,52; Sneek f 119,67; Ulrum f 62,13; Veere f 19,82; Gees f 46,47; Kapelle-B. f 25,—; Tzum f 12,83; Doesburg f 12,50; Buitenpost f 40,20; Amstelveen f 13,—; Wieringerwerf f 4,67; Lexmond f 2,50; Arum f 32,30; Westeremden (Gr.) f 38,02; Munnekeburen f 11,80; Donkerbroek f 21,13; Boornbergum f 28,20; Ten Post f 41,74; Gorredijk f 17,—; Broek op Langedijk f 20,98; Heerjansdam f 17,—; J.V. te Colijnsplaat f 3,—; G. Z. en E. te S. f 5,—; J. K. te V.-C. f 5,—.

Totaal f 1045,95
1e, 2e, 3e en 4e verantwoording f 218,06

Totaal 5 verantw. f 1264,01
In de eerste verantwoording (Juli 1939) was niet verantwoord: A. H. (te Gr.) f 1,—, terwijl W. v. V. f 1,— moet zijn: W. v. R. f 1,—. Het totaal was toch goed.

Ds. T. J. HAGEN,
Gironr. 35595.

Comité tot steun der Rijsche Zending in de Bataklanden.

68e verantwoording van 22 Sept.—22 Oct. 1939.

Met hartelijken dank ontvingen wij de volgende giften: Ds. H. M. P. te C. f 0,50, T. V. te 's Gr., H. A. P. M. te Z., Mej. M. v. d. P. te B., W. B. te L., J. te V. A., A. S. te C., Mej. G. te R., Mej. C. H. te W., Wed. Dr. D. J. H. te R., Ds. D. P. K. te M., 10 giften à f 1,— is f 10,—, L. Z. te H. f 1,50, U. H. te H., Geref. Kerk te H., E. H. M. te M., Ds. Ch. D. te A., Ds. E. J. v. V. te K., J. G. T. te S., J. H. te D., 7 giften à f 2,— is f 14,—, leerl. Visser Smitsch. te 's Gr. R. v. D. te K., F. S. te B., L. K. v. d. M. te 's Gr. (j.l.), B. K. te A. H. H. J. te H., L. R. M. te E., F. B. L. te B., Geref. Kerk te L., Ds. H. J. te 's Gr., Mevr. S. v. d. B. te 's Gr., Mevr. Wed. C. W. te H., Dr. Mr. T. A. v. D. te 's Gr., Ds. J. de K. te D., E. v. D. te M., P. A. V. te B. o. Z., H. W. B. te H., Mr. Dr. S. de V. Cz. te 's Gr., Ds. J. O. te B., D. P. te 's Gr., A. J. P. S. H. te H., J. J. B. te den H., C. J. S. te K., Mej. A. H. te B., G. H. I. te E., 25 giften à f 2,50 is f 62,50, L. S. te A. a. d. R., J. B. Bzn. te M., Ds. G. A. L. te G., Dr. J. W. v. d. S. te O., N. H. te V., H. S. te S., Jhr. Mr. O. E. v. S. te 's Gr., Ds. F. B. te L., Ds. W. A. W. te L., Geref. Kerk te S., 10 giften à f 5,— is f 50,—, W. G. te M., Dr. H. G. R. S. te L., J. B. v. D. te L., Mej. C. S. A. te Gr., R. K. te W., J. D. S. te S., G. B. te H., Dr. H. G. te L., Jhr. M. J. W. v. H. te 's Gr., Ds. I. J. de B. te W., Geref. Kerk te E., Zr. O. te M., J. v. d. S. te R., H. L. v. E. te A., H. J. W. A. M. te A., O. d. P. te A., 16 gifte à f 10 is f 160. J. W. W. te D. (mnd f 0,25, G. B. te D. f 25, H. S. te M. f 6, uit een busje f 2,25, G. v. d. W. te D. f 25, Zend. Com. Geref. Kerk te B. f 2,75, N.N. te G. f 25, Dr. N.N. te 's Gr. (mnd) f 1,67, classid Br. f 25, 9 diverse giften te zamen f 125,67. Totaal f 424,17.

Een mooie lijst van giften waaruit blijkt, dat de liefde voor de Rijsche Zending niet verflauwt maar wanneer de nood dringt men ook tot meer en grooter giften bereid is. Het 15e boekje is verzonden, moge het aan zijn doel beantwoorden, en woge God er Zijn zegen op geven.

Den Haag Galileistr. 139. Namens het steuncomité,
Postgiro 339337. J. N. MUNNIK, Penningm.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname over het tijdvak 20 Sept. 1939 tot en met 20 Oct. 1939.

Giften. Joostje S. te Br. f 1,16; giften en contributies uit Gr. f 31,25; door Mej. B. uit Apeldoorn f 8,20; T. van P. te IJ. f 1,50; H. L. te Groot B. f 1; leerlingen Geref. School te Munnekezijl f 6; F. L. te Sch. (Gld.) f 1; P. A. V. te B. op Z. f 2,50; P. B. te St. f 5; N. N. te A. f 5; J. de V. te U. f 2; R. van D. te K. f 5.

Contributies. Oud-Beijerland f 2; Heeg (Fr.) f 4; Zalk f 2,25; Veenendaal f 2,25; Barneveld f 7,50; Zeist f 2,50; Nieuwkoop f 1,50; Vlaardingen f 17,75; Den Haag-West f 0,25; Haarlem f 0,25; Hilversum f 0,25; Stadskanaal f 1; Amstelveen f 9,25; Oudekerk aan den Amstel f 3,25; Aalsmeer f 5,50; Nieuwerkerk aan den IJssel f 5; Oosterbeek f 2; Assen f 6,50 en Zevenhuizen (Z.H.) f 7.

Giften van Geref. Kerken. Geref. Evangelisatie te Oisterwijk f 2,50; de Kerk van Zwammerdam f 2,50; van Hoogkerk f 2; van Geldermalsen f 5.

Collecten Geref. Kerken. Schipluiden f 13; Oosterzee (Fr.) f 6,22; Wieringen f 12,77.

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. J. C. v. S. te Den H. f 1.

Wat een korte lijst!!! Kan ze de volgende maal langer zijn??

Kampen, 20 October 1939.

K. R. HUMMELEN.

Fernhoutstraat 24. Penningsmeester van het Postrekening no. 196921.

Idenburgfonds.

ZENDING VAN DE Geref. KERKEN OP SOEMBA.

9e Verantwoording van 25 Sept.—25 Oct. 1939.

Prov. Groningen:

K. v. d. Heide, Hoogkerk, opb. busjes f 64,58; A. Algra, Stadskanaal, Zend.kas f 100.—; L. Oldewarrior, Kommerzijl, busjes f 45; D. A. Koebrugge, Onstwedde, busjes: F. Wiersma f 9,34½, A. Bruining f 14,53, Jd. Vereen. f 5,30, Gr. v. d. Heide f 6,46½, J. Siebring f 8,30, Geref. School f 14,80; L. Menninga, Delfzijl, coll.gift f 10.—; J. Sterkenburg, Zoutkamp, Zend.comm. f 35.—; Per H. Hofman, Sauwerd, Geref. Kerk f 60,04; Geref. Kerk, Gerkeskl. Stroobos, busjes kinderen langs de huizen f 37,19; A. Kaspers, Winsum, Gr. Zend.comm. f 80.—; Per J. Knol, Overschild f 27.—; K. Kladder, Leens, busjes Geref. Sch. f 7,43; G. Rozendal, Haren, busje Chr. Nat. Sch. f 3.—; Per R. Dekker, Groningen, van het Jeugdzendingsfonds f 323,50; S. Zwarts, Winschoten, leerl. Chr. Ulosch. f 20.—; Ds. T. Klein, Woldendorp, busjes kerk f 25,72; idem busjes school f 6,55; Geref. Kerk, 2e Exlmond, bruiloft D. v. d. M. en A. B. f 3,25; E. Smid, Nieuwe Pekela, busjes f 75.—; K. Gunnink, Zezenhuizen, Kinderz.ver. „Haspel” f 3,93, idem, „Evertswijk” f 7,47, idem, „O.Indië” f 2,90, idem, busjes kerk 3e kwart. f 16,08, idem, kinderz.ver. „Haspel” f 3,42, idem, „O.Indië” f 2,58; K. Meijer, Munnekezijl, busjes schoolkind. f 49,82; Per O. v. d. Wal, Groningen, Zend.comm. f 300.—; B. G. Bolhuis, Garrelsweer, Zend.comm. f 40.—; M. van Esch, Grijpskerk, van Ellie Oostindiër, bruiloftcollecte f 4.—, idem, halve ct. Jan Dijkstra f 0,82, idem, inhoud busjes f 100.—; Y. Groeneveld, Wagenborgen, collectantjes 3e kwart. f 36,64, idem, nikkerl. school f 2,21, idem diversen f 5,21; M.V.ver. „Maria en M.” Stedum f 25.—; H. Stamhuis, Oostwold W.K. Nikk. sch. f 5.—; Per O. v. d. Wal, Groningen, contr. '39 f 300.—; Geref. Kerk, Uithuizen, gift f 2,50; Ds. Holwerda, Houwerzijl, busjes f 33.—; Geref. Kerk, Onnen, busje f 11,64; K. Eisses, Haren, vaste bijdr. plus nagiften f 113.—; O. van der Wal, Groningen, Zend. comm. f 127,60; Per Ds. P. Deddens, Groningen, halve ct. f 2,70; Per Rinkema, Enumatil, Zend.comm. f 50.—; Dr. L. v. d. Zanden, Groningen, van de Chr.

Kleutersch. Pr. Beatrix f 3,50, idem, halve ct. N. N. f 0,50.

Prov. Drenthe:

L. Matter, Nijeveen, opbr. busjes f 27,70; Geref. Kerk, Assen f 7,50; Ds. S. Hania, Schoonoord, busjes van J. Thijs, J. Reinink, M. Oving, W. Schepers, J. de Graaf, J. Oldenbeuving, T. Beijes, D. v. d. Vecht f 62,40; Mej. R. Leffers, Drouwernermond f 4,63; Per Ds. D. Drenth: busjes Veenhuizen f 28,96, idem, Catch.busje Veenhuizen f 1,03, idem, Zend.comm. Haulerwijk f 90.—; B. Stuit, Zwartemeer, busjes f 20.—.

Prov. Overijsel:

W. Tempelman, Mariëberg, busjes f 70.—; S. Malda, Lutten a.d. Ded. bijdragen plus nagift f 52,50; J. A. v. Klavereen, Rijssen, 1e stort. Zend.comm. f 100.—; J. van Mulligen, Hasselt, Zend.comm. f 65.—; H. J. Pierik, Berkum, Zend.comm. f 100.—; P. E. Visser, Zwolle, vaste bijdr. f 200.—; Geref. Kerk Blokzijl f 23,62.— Geref. Kerk, Borne, busjes en blaadjes f 22,28; R. Wijma, Glanerbrug, busjes f 23,31; A. Schoonhoven, Kamperveen, busjes 1e half. f 25,20; W. F. Eugster, Hengelo, 5 busjes f 19,69, idem, lezing Ds. W. v. Dijk f 8,87, idem, gift f 0,75, idem, bijdr. 3e kwart. f 63.—; E. Namink, Bruchterveld, Zend.comm. f 60.—; D. de Vries, Steenwijk, busjes f 111,55, idem, kasgeld f 50.—; J. Kas-sies Azn., Daarlerveen, busjes f 37,50, idem, coll.gift f 2,50; W. v. Zanten, Kampen, Jonge Garde f 150.—; J. Keizer, Ommen, Zend.kas f 50.—, idem, huwel.coll. H. Sch. f 1,78; idem, coll.gift f 2,50.

Soembaweken Groningen:

Kommerzijl f 115,70; Midwolda. Old. f 185.—; Westeremden f 169,75; Ontswedde f 132,95; Houwerzijl, nagiften f 2.—.

Soembaweken Drenthe:

Hijken f 150.—.

Soembaweken Overijsel:

Mariëberg f 110,49; Langeslag f 101.—; Vroomshoop f 128,44; Rouveen f 119,03; Hardenberg, 1e stort. f 231,05; Holten f 191,60.

2e Algem. Collecte Groningen:

Pieterburen f 21,10; Uithuizermeeden f 66,20; Zuidwolda, Gr. f 116,26; Roodeschool f 78,71; Grijpskerk f 192,45; Leek f 42,22; Gerkeskl. Stroobos f 75.—; Nieuwe Pekela f 31,20; Stedum f 37,72; Ten Post f 83,62; Ten Post nagift f 20.—; Oldekerk f 64,82; Loppersum f 98,37; Marum f 27,60; Enumatil f 74,51.

2e Algem. Collecte Drenthe:

Schoonoord f 10,11; Zuidwolda Dr. f 86,77; Nieuw Amsterdam f 113,72; Sleen f 26,38; Hoogersmilde f 108,10; Vries f 31,02; Borger f 22,97.

2e Algem. Collecte Overijsel:

Delden f 23,96; Vriezenveen f 27,86; Lutten a.d. Ded. f 36,64; Zwolle f 160,35; Hardenberg (plus gift van f 1.—) f 65,04; Borne f 10,12; Glanerbrug f 16,69; Haaksbergen f 15,28; Hengelo f 70,95; Oldenzaal f 6,58.

Totaal 8e verantwoording f 7213,12.

1e tot en met de 8e verantwoording f 59402,98.

Totaal tot op heden f 66616,10.

Willen ook de andere kerken zoo spoedig mogelijk de 2e Algemeene Collecte zenden? De kas is leeg.

Met hartelijken dank voor de toezending van het bovenstaande,

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.
Postrekening 138000.

Groningen, 25 October 1939.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

EN DIT EVANGELIE DES
KONINKRIJKS ZAL IN DE
GEHEELE WERELD GEPRE-
DIKT WORDEN TOT EEN GE-
TUIGENIS ALLEN VOLKEN

Matth. 24 : 14a

REDACTIEADRES: Ds. W. Breukelaar, Santpoort.

Het blad verschijnt in het midden van elke maand. Stukken of berichten moeten vóór den 26sten van de maand, die voorafgaat aan de maand, waarin het No. verschijnt, bij de Redactie zijn ingezonden.

ADRES- EN AANTALSVERANDERINGEN aan de Uitgevers:
Gebr. Zomer & Keuning, Drukkerij „Vada“, Wageningen.
Telefoon No. 2345 — Postrekening No. 7287

ABONNEMENTSPRIJS per jaar f0.84 franco per post.
Bij getallen aan een adres boven 3 ex. f0.72 franco p. p.

INHOUD: De wereldzending van Christus. — Ds. J. Duursema †. — Van Zendingsaangelegenheden: Het Zendingsbureau. — Zending van de Geref. Kerk te Delft en de met haar samenwerkende kerken van Zuid-Holland Noord: Mej. A. Hoeksema; Aan de leden van de Geref. Kerken in Zuid-Holland (Noord): Mej. T. Postema. — Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende kerken van Noord-Holland: Dr. en Mevr. Lie Muylwijk; Ds. G. J. van Reenen; Dr. C. L. Zwaan; Een waardeerende naamgeving; Hulpziekenhuizen; Sanatorium Pakem; Zendingscollectantjes te Munnekeziel. — Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland: Schetsen uit Soemba, Mata. — Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland, Noord-Brabant en Limburg: Kerstfeestviering te Blondo en Parakan. — Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende kerken te Malang en Semarang: Zendingswerk te Makassar. — Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende kerken te Utrecht en Gelderland: Een overzicht van den zendingsarbeid op het terrein Poerworedjo. — Zending Zuid-Sumatra: Verzoek om steun. — Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen: De wereldbevolking; De Protestantische zendingsactie in de wereld. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften.

DE WERELDZENDING VAN CHRISTUS

Verder zeide Hij: Het is te gering, dat gij Mij een knecht zoudt zijn, om op te richten de stammen van Jakob, en om weder te brengen de bewaarden in Israël; Ik heb u ook gegeven tot een licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde.

Jesaja 49 : 6.

In Jesaja 49 : 1—6 wordt iemand sprekend ingevoerd, die weet een wereldomvattende boodschap te hebben. Hij wil, dat zijn woord doordringe tot de verre volkeren (vs. 1). Wat hij zeggen gaat, is zoo belangrijk voor heel de wijde wereld, dat hij de eindten der aarde oproept naar de uitzending van zijn woorden te luisteren.

Wie is het, die de geweldige pretentie heeft, dat zijn optreden niet maar alleen voor zijn eigen Joodsche volk, doch voor heel de menscheid van de hoogste betekenis is, dat hij een wereldboodschap heeft?

Het is de Knecht des Heeren, die straks in Bethlehem komen zal in het vleesch om vrede te brengen op aarde.

Hij gaat de volkeren nu verhalen hoe Hij, die als Knecht des Heeren eerst alleen opdracht had om te verzamelen de verloren schapen van het huis Israëls, van den Vader ook de opdracht heeft gekregen Wereld-Heiland te zijn.

In deze profetie van Jesaja wordt geteekend, hoe de Knecht des Heeren reeds vooruit ziet en er over klaagt, dat Hij bij Zijn komst tot het Zijne door de Zijnen niet wordt aangenomen — het is de Kerstklacht van het Evangelie van Johannes —, maar hoe Hij dan den Heere hoort zeggen dat woord der bemoediging: het is, te gering, dat gij Mij een knecht zoudt zijn alleen om te werken onder Israël, Ik heb u ook gegeven voor heel de wereld.

Als de Messias 't reeds van te voren ziet gebeuren, hoe Sions kinderen zich niet laten bijeenvergaderen onder Zijn vleugels, hoe 't bondsvolk als geheel Zijn heil niet wil, zoodat Hij zuchten moet: Ik heb tevergeefs gearbeid, Ik heb Mijn kracht onnuttelijk en ijdelijk toegebracht (vs. 4), hoort Hij Zich een breedere opdracht geven. Het is alsof Hij uit een klein vertrek ineens gezet wordt onder de wijde open hemel, waar zich eindeloze perspectieven openen: Hij mag meer doen dan in Israël de gekenden Gods wederbrengen tot den Heere, Hem wordt de Heidenzending opgedragen. De verlossing van de betrekkelijk weinigen in Israël — dat is God te gering, dat is Hem niet voldoende, dat is den Heere veel te eng. Ter bemoediging van den Christus stelt de Heere

Hem ook tot een licht voor allen, die, waar ter wereld ook, zitten in donkerheid en schaduw des doods; draagt Hij Hem op de breedere taak Gods zaligheid uit te dragen tot aan het einde der aarde.

Laten de volkeren naar deze blijde boodschap luisteren: God gaf aan Jezus Christus een universele, wereld-omspannende taak. Hij moest de groote Grens-overschrijder zijn, die den scheidsmuur tusschen Israël en de volken heeft verbroken, die héél de wereld mag spreken van de genade Gods voor zondaren, die met geopen-de Heilandsarmen onder alle volkeren mag staan en in opdracht van God mag zeggen overal waar men in de klem van den Booze zit en doodop is van het zoeken naar vrede: Komt herwaarts tot Mij *allen*, die vermoeid en beladen zijt, en Ik zal u rust geven!

Welk een heerlijkheid voor Christus deze opdracht van den Vader! Grenzen te mogen overschrijden, altijd maar weer, te mogen staan in Syrië, in Klein-Azië, in Rome, in Europa, onder de Negers, in China en Indië en Japan, overal, overal, in de ruimte van heel de wereld, om een Licht te mogen zijn waar het maar donker is, om het heil te mogen brengen waar er maar onheil is!

Welk een heerlijkheid ligt er in deze opdracht aan Christus ook voor de volkeren. O terecht: hoort naar Mij, gij eilanden, en luistert toe, gij verre volken, hoort Westerling en Oosterling, godloozen in Rusland en godzoekers in India, het is den Heere te gering, dat Christus er maar voor een deel der wereld zou zijn. Hij heeft Hem gegeven voor elk volk, niet alleen voor Joodsche herders, ook voor de Wijzen uit het Oosten. Hij was er niet alleen voor den Israëliet Zacheüs, die Hem wilde zien, ook voor de Grieken, die Hem begeerden te zien; niet slechts voor de vrouwen onder het kruis, ook voor den Romeinschen hoofdman onder het kruis. Hoort, gij verste volken in uw diepe duisternis het Kerstevangelie: alzoo lief heeft God de *wereld* gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, ja een *iege*lijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe; niet alleen het zaad van Abraham, en niet alleen de Christ-geloovigen en hun kinderen komt de belofte toe, ook u, die daar verre zijt, zoovelen als er de Heere, onze God, toe roepen zal!

Welk een heerlijkheid ligt er ook voor Christus' kerk in die opdracht aan Christus! Dat geeft ons moed in Zijn Zendingsarbeid, die wij in Zijn Naam mogen doen. Er is dus geen plek zoo duister, of Christus wil er komen met Zijn

Licht; geen volk zoo gezonken, of Hij wil er brengen Gods heil.

Nu we dit weten: het is den Heere te gering, dat de gekomen Heiland alleen voor een beperkten kring een Verlosser zou zijn — ligt daarin voor ons de belofte van Zendingszegen.

Als Gods hart zoo wijd en ruim is, dat Hij van het Evangelie der verzoening in Jezus Christus geen enkel volk of ras wil uitsluiten, geeft Hij ons eindeloze perspectieven in den Zendingsarbeid.

En tegelijk versterkt Hij daardoor in ons de roeping om in dien arbeid van den Knecht des Heeren met blijdschap in te gaan, Zijn licht te laten schijnen en het door Hem verworven heil te verkondigen tot aan het einde der aarde.

L.

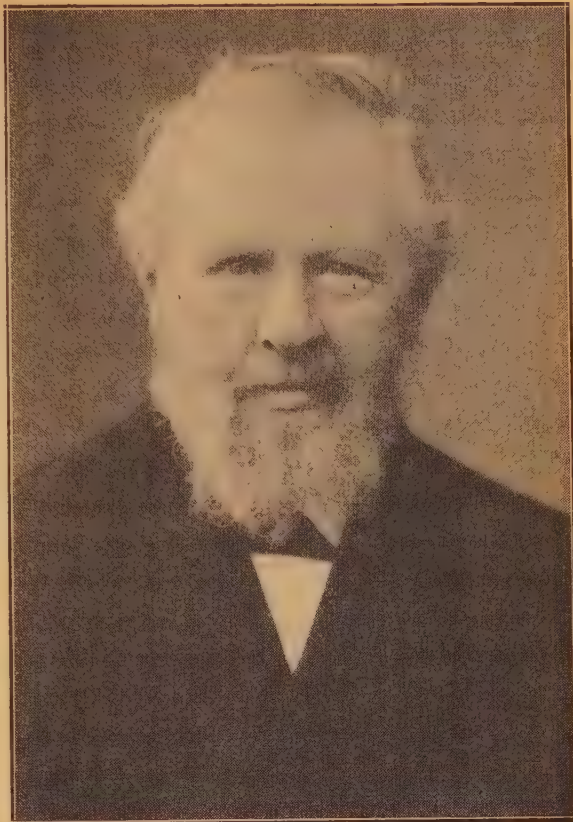
H. A. W.

Ds. J. Duursema

Maandag 30 Oct. 1939, 's morgens half acht, is te Groningen overleden Ds. Jan Duursema, en Vrijdag 3 Nov. is hij op de Noorder-begraafplaats aldaar ter aarde besteld bij zijn vrouw Hendrikje Geerts, die hem op 21 Maart 1932 door den dood ontvallen was, na een echtvereeniging van ruim 60 jaren. Hij had den ouderdom bereikt van 92 jaren en 8 maanden en had 68 jaren in het ambt van Dienaar des Woords gestaan.

Sedert de Heere hem door krachtadige bekeering riep tot Zijn dienst, was zijn leven gewijd aan zijn Heiland, dien hij met hartelijke overgave diende in alle werk, dat Hij op zijn handen legde. Er was bij hem geen bijzondere voorliefde voor eenigen arbeid of voor eenig studievak; maar wanneer de praktijk van zijn ambt hem voor eenig werk plaatste, nam hij dat op met volle toewijding. Onder alles bleef hij in de eerste plaats Dienaar des Woords, door God toegerust met groote gaven voor de prediking en voor het herderlijk werk. Daarom viel het hem zwaar, om 1 Febr. 1917 emeritaat te nemen bij de Kerk te Uithuizen, waartoe ziekte hem noodzaakte na 45-jarigen dienst; en weer, om 10 Jan. 1937 op zijn 90e verjaardag het ouderlingen-ambt in Groningen neer te leggen. Maar wanneer de zaak des Konings het van hem vroeg, gaf hij zich ook voor ander werk, zoodat hij veel heeft gedaan voor het Christelijk Onderwijs en de Geref. Jeugdbeweging in de Kerken, die hij diende, en zich niet terugtrok uit de politieke en sociale strijd.

En toen het Zendingswerk op zijn weg kwam, heeft hij ook dat met volle toewijding opgenomen. Dat was in 1900, toen de drie Provinciën de Zending op Soemba overnamen, en hij door Groningen tot Deputaat werd benoemd, terwijl het college van Deputaten hem tot penningmeester verkoos. Dat is hij gebleven, tot hij meende de verantwoordelijkheid niet langer te kunnen dragen. Zijn helder oordeel, zijn nuchtere aanleg, zijn blijmoedige aard stelden hem in staat, het steeds meer uitgroeiende werk op Soemba te kunnen overzien en de steeds grooter

Ds. J. Duursema.

wordende administratie van dat werk te kunnen bijhouden, terwijl ook de jaren van groote zorgen (als bij den brand op Soemba in 1905 en de oorlog in Europa in 1914) zijn moed niet konden breken. Met groote vreugde zag hij het Zendingswerk in Indië groeien. En het werken met de Deputaten in Nederland bleef hem altijd een rijk genot, ook toen dit collega allengs uit jongere mannen ging bestaan: samenwerken met hem was ook altijd een genot, omdat hij nooit de neiging had in het werk van een ander in te grijpen.

God gaf hem een lang en rijk leven; tot aan het einde mocht hij, ook bij lichamelijke verzwakking, met helderen geest blijven medeleven. Zondag 10 Sept. was hij voor het laatst ter Kerk en ten Avondmaal geweest, waaraan hij in 75 jaren nooit had gemist. Zondag 29 Oct. is hij, zonder eigenlijk ziek te worden, bewusteloos geworden, om den volgende dag slapende heen te gaan tot zijn Heere.

Gaarne heb ik op verzoek van den Redacteur een en ander uit het leven van mijn vader voor het Zendingsblad opgeschreven. Wij, zijn kinderen, danken met de Kerken voor wat God in hem gaf, Broeders en Zusters, weest ook zijne navolgers, gelijkerwijs ook hij van Christus!

N. A'dam.

N. DUURSEMA.

Van Zendingsaangelegenheden.

Het Zendingsbureau.

Niet in elk No. maar toch telkens weer geeft het

Zendingsblad onder de rubriek: „Korte Berichten” een korte opsomming van wat het Zendingsbureau doet en bij dit bureau is te krijgen.

Het Zendingsbureau levert Zendingsbusjes in verschillende soorten voor den kostenden prijs.

Het onderhoudt onze Zendingsbibliotheek, die tamelijk rijk van boeken is voorzien, die meer of minder op de zending betrekking hebben. Al de boeken worden gratis uitgeleend tegen vergoeding van de verzendingskosten.

Ook bezit het Zendingsbureau heel wat materiaal voor een Zendingstentoonstelling. En dat materiaal wordt tegen zeer billijke voorwaarden ter beschikking van de kerken gesteld. Deze voorwaarden die we ook wel eens in het Zendingsblad hebben afgedrukt, worden op aanvraag dadelijk toegezonden.

Bovendien heeft het bureau een informatiedienst. Wie het één of ander betreffende de Zending wensch te weten, kan zich tot het Bureau wenden, dat, wanneer men er toe in staat is, de gevraagde inlichting gratis verstrekt.

Door al deze dingen tracht het Zendingsbureau de Zending onzer kerken hier te lande te dienen. Het doet een betrekkelijk nederig maar desniettemin een zeer nuttig werk, dat moeilijk gemist worden kan.

Thans is besloten, dat het Zendingsbureau zijn arbeid nog met een nieuw werk uitbreiden zal.

Te beginnen met 1 Januari a.s. opent het Zendingsbureau voor onze kerken en voor de onderscheiden deputaatschappen de gelegenheid om Zendingstukken te laten vermenigvuldigen, zonder dat voor den daaraan te besteden arbeid loon in rekening zal worden gebracht.

Gedurig komen er rapporten, brieven en andere stukken uit Indië, waarvan het gewenscht is ze te laten vermenigvuldigen. Datzelfde geldt dikwijls ook van rapporten, brieven en adviezen betreffende de Zending, die hier te lande worden opgesteld, alsmede van notulen van vergaderingen, die zijn gehouden.

Vrijwel alle zendende kerken en alle deputaatschappen voor de Zending moeten zoo nu en dan zendingstukken laten multipliceren. Meestal laat men dit dan doen door personen of kantoren, die over een cyclostyle beschikken. Uit den aard der zaak gaat dit veelal met eenige kosten gepaard, wat trouwens ook niet onbillijk is, want opgedragen arbeid behoort ook redelijk betaald te worden.

Anders staat het echter met het Zendingsbureau. Dit is er om de Zending te dienen.

Nu heeft het bureau een goede cyclostyle aangeschaft, waarmede zendingstukken geschikt kunnen worden vermenigvuldigd. En bij het begin van 1940 stelt het bureau de gelegenheid open om zich met dit werk te belasten. De directeur zal er voor zorgen dat al het werk, dat aan het bureau wordt opgedragen, vlug en goed gedaan wordt. En gelijk alle arbeid van het bureau, zoo zal ook dit werk gratis geschieden.

Het bureau wordt door de Zending onderhouden en is er om de Zending te dienen, maar niet om zelf geld te verdienen. Natuurlijk zal het eenige kosten meebrengen wanneer men door het bureau zendingstukken laat vermenigvuldigen. De kosten van het papier en van de verzending behooren te worden vergoed. Maar overigens zullen geen kosten in rekening worden gebracht.

De arbeid geschiedt geheel gratis.

Elke zendende kerk en elk deputaatschap voor de Zending onzer kerken kan dus vanaf 1 Januari alle stukken betreffende de Zending, die men gaarne wil laten vermenigvuldigen, zenden naar het Zendingsbureau, Fahrenheitstraat 709, 's-Gravenhage. En dan zorgt het bureau, dat die stukken in het getal, dat men begeert, zoo spoedig als mogelijk is, netjes wordt gecopieerd en teruggezonden.

Voor accurate en desnoodig voor geheimhouding zal worden gezorgd.

We verwachten, dat de Zendende kerken en de verschillende deputaten gaarne van deze gelegenheid zullen gebruik maken. En stellig kan door dezen dienst van het Zendingsbureau ook nog een aardig bedrag worden bezuinigd op de zendingsuitgaven. Er zijn onderscheiden Zendingscorporaties, die voor het vermenigvuldigen van stukken elk jaar enkele tientallen guldens moeten uitgegeven, wat in het vervolg niet meer noodig zal zijn. Het spreekt van zelf, dat dit de Zending ten goede komt.

Het quaestoraat van de Generale kas der Zending.

In artikel XXVI der Zendingssorde, zooals die door de Generale Synode te Sneek is vastgesteld, is het quaestoraat der Generale Kas geregeld.

Dit artikel luidt aldus.

De administratie der Generale Kas berust bij de quaestores, benoemd door of vanwege de Generale Synode. Zij ontvangen hun instructie van de deputaten der Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen en doen alleen op hun last uitbetalingen.

De Generale Synode heeft de benoeming der quaestores opgedragen aan hare deputaten voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen.

In hun onlangs gehouden vergadering hebben deze deputaten tot eersten quaestor benoemd Dr. Th. Ruys te Lisse, die deze benoeming heeft aangenomen en met 1 Januari a.s. in functie zal treden.

De tweede quaestor is nog niet definitief benoemd. Reeds meer dan tien jaar was Dr. W. G. Harrenstein 2e quaestor. Deze is echter thans als Veldprediker in dienst, waardoor hij verhinderd is dit quaestoraat waar te nemen, terwijl het nog niet zeker is of hij later dezen arbeid weer op zich kan nemen. Daarom is nog niet opnieuw een tweede quaestor benoemd, maar zal schrijver dezes dit deel van het quaestoraat tijdelijk waarnemen.

De arbeid der quaestores is aldus verdeeld:

De eerste quaestor ontvangt de gelden en doet daarvan elke maand verantwoording in het Zendingsblad; bij den tweeden quaestor berust de administratie en het beheer der Generale Kas; de gelden worden steeds gedeponneerd bij de Nederl. Handel Mij. te Amsterdam, terwijl alle geldswaardige papieren zijn geborgen in een safeloket bij deze Mij.

De quaestoren ontvangen geen honorarium. Zij doen hun werk geheel belangeloos. Alleen het werk dat zij door anderen moeten laten doen wordt billijk vergoed.

Aangezien met 1 Januari a.s. Dr. Ruys te Lisse optreedt als eerste quaestor, wordt men vriendelijk en dringend verzocht alle gelden, die voor de Generale Kas zijn bestemd, van dien datum af te zenden aan zijn adres.

De Generale Kas heeft een eigen postrekening. Het No. dezer postrekening zal later worden gemeld.

Men kan dus wat bestemd is voor de Generale Kas gireeren of doen inschrijven op genoemd No. en dan komt het waar het wezen moet.

Alle ontvangsten der Generale Kas worden in het Zendingsblad verantwoord, zoodat dit steeds kan worden gecontroleerd door wie een bedrag heeft gezonden.

Santpoort, 25 Nov. '39.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland-Noord.

Mej. A. Hoeksema.

Onderstaande foto laat u zien Mej. A. Hoeksema te Bierum, die einde Nov. van dit jaar met het s.s. „Oranje” van Lissabon is vertrokken naar Java.

Mej. Hoeksema.

Aldaar zal zij vanwege de zendende kerk te Delft werkzaam gesteld worden te Solo als zendingszuster, om naast mej. Goemaat te werken onder de Javaansche vrouwen en meisjes.

Arbeiden in den dienst der Zending is steeds haar ideaal geweest. Met veel liefde heeft zij ruim 10 jaar als onderwijzeres aan de Chr. School te Bierum haar taak met toewijding verricht en nevens dat een werkzaam aandeel gehad zoowel in de plaatselijke Zendings- en Evangelisatie-commissie, als ook in de Geref. Jeugdbeweging, waar zij èn als presidente der Kring èn als presidente der Geref. Meisjesvereniging te Bierum jarenlang met opgewektheid heeft gearbeid.

Moge de Heere haar veilig geleiden tot de plaats der bestemming en haar tot rijken zegen stellen in dienst van Zijn heerlijk Koninkrijk.

B.

A. V.

Aan de Leden van de Gereformeerde Kerken in Zuid-Holland (Noord).

Zeer geachte Broeders en Zusters,

Nu komen wij eenigermate-uitvoerig meedeelen, hoe het staat met het Zendingsonderwijs in het gewest Solo.

Dankbaar mogen wij getuigen van groei en bloei. Bij het begin van Uw werk in 1912 was er één school met 35 leerlingen. Thans zijn er 62 scholen met 9.000 leerlingen. Daaronder zijn alleen de Zendingsscholen geteld, de 36 Volksscholen en de 26 Vervolgscholen. die alle het Javaansch als voertaal hebben. Bovendien zijn er 17 scholen van de Christelijke Schoolvereniging, drie scholen van de Vereeniging van Inheemsche onderwijzers, alle met het Hollandsch als voertaal, de Maleisch-Chineesche school van de Gereformeerde Kerk van Solo, en enkele kleine scholen, door een Christelijk Javaansch Comité opgericht. In totaal gaan op Uw zendingsterrein ongeveer 13.000 kinderen op Christelijke Scholen.

Dat is zeker een verblijdend aantal. Maar als wij negen procent van de bevolking rekenen als „kinderen in de schooljaren” komen wij tot 260.000, zoodat dan slechts één van de twintig kinderen in den schoolleeftijd Christelijk onderwijs ontvangt. Dat wil niet zeggen, dat die andere negentien op andere scholen gaan, want de niet-schoolgaanden zullen wel een grooter aantal vormen dan de schoolgaanden. Toch hebben wij van de schoolgaanden slechts een bescheiden deel.

Op den langen duur zal het hier wel worden als in Nederland, dat alle kinderen naar school gaan. En wij achten het toch allen van het grootste belang, dat zooveel-mogelijk Christelijk onderwijs zullen ontvangen. Daarvoor is het noodig, dat wij scholen openen op plaatsen waar er nog geen zijn; die plaatsen zijn nog legio.

Hoe lang het nog duren zal, eer elk dorp van eenigen omvang zijn volksschool heeft, en elke meer centrale plaats (districtshoofdplaats) zijn vervolgschool, is niet te berekenen. Wel zien we, dat zoowel de Zelfbesturen als het Gouvernement, zoowel de Roomsche Missie als de Mohamedaansche propaganda-vereeniging grooten ijver toonen in het oprichten van nieuwe scholen. Indien wij het onderwijs niet willen overlaten aan neutrale, Roomsche en Mohamedaansche scholen, zullen wij in dien wedloop moeten medeloopen en scholen moeten stichten.

Nu vertoont zich daarbij een bijzondere moeilijkheid. Vroeger ging het zóó: vóórdát men tot schoolstichting overging, vroeg men van de Regeering een

„erkenning van behoefte” aan zulk een school, en bij gunstig antwoord kon men rekenen op subsidie. Maar door den slechten stand van de Landsmiddelen werden eenige jaren in het geheel geen scholen en worden tegenwoordig slechts enkele scholen gesubsidieerd. En dan komen daarvoor in aanmerking alleen die scholen, die reeds eenigen tijd bestaan en in de praktijk bewezen hebben „in een behoefte te voorzien”. Wie geen niet-gesubsidieerde scholen durft oprichten, vischt achter het subsidie-net. En wat nog erger is: die zet de normale uitbreiding van onderwijs stop. Gelukkig was er geen aarzeling en geen gebrek aan moed en kracht bij Uw Kerken. Volgens Uw opdracht hebben wij in de jaren, waarin geen enkele nieuwe school gesubsidieerd werd, vele nieuwe scholen opgericht. Het aantal scholen zonder subsidie steeg tot vijftien. In de laatste twee jaren verkregen elf van die vijftien subsidie, wat een groote verlichting was voor Uw Solosche kas. Op dien ingeslagen weg gaan wij nu, na bekomen toestemming van de Zendende Kerk, voort. Wij hopen, dat onze nieuwe scholen over eenige jaren ook subsidie zullen ontvangen.

Het stichten van vele Christelijke scholen is zeer noodig ten behoeve van de Javaansche Christenen. Thans zijn er in Solo onder de drie miljoen Javanen nog pas 5.000 Christenen. In de toekomst, als het Christelijk geloof meer algemeen beleden zal worden, behooren er zóó vele Christelijke scholen te zijn, dat Christenouders zulk een school voor hun kinderen in hun naaste omgeving vinden. Als we nu bedenken, dat Solo even uitgestrekt is als Noord- en Zuid-Holland samen en een bevolking heeft van bijna drie miljoen Javanen, begrijpen we wel, dat er honderden scholen noodig zullen zijn. Met onze zestig zijn we wel een heel eind op den goeden weg, maar nog ver van het einddoel. Wie op het belang van de toekomst let, haast zich in het heden.

In deze maand viel het eindexamen van onzen cursus voor volksonderwijzers. Alle achttien kandidaten (van wie 17 reeds gedoopt zijn) slaagden met prachtige cijfers. Het was een lust, hun eindcijfers te zien. Maar: zes leerkrachten, vroeger door ons geleend, gingen naar de plaats van hun herkomst terug. Tien nieuwe waren noodig met het oog op de uitbreiding van reeds bestaande scholen. Twee schoten over voor vervanging van hoofden van nieuwe scholen. Dat is wel een zeer klein aantal; twee per jaar is duidelijk te weinig. En waar onze nieuwe cursus pas over twee jaar kan afleveren, zullen we volgend jaar in groote ongelegenheid geraken. Daarom leiden wij in dit jaar een flink aantal „kweekelingen” op. De bedoeling is, dat dezen één jaar onderwijs in de scholen en buiten de schooltijden ontvangen, en dan het examen voor „kweekeling” afleggen. We hopen hen dan één of twee jaar als onderwijzers in de scholen te gebruiken. Daarna zullen ze nog één jaar den dan loopenden cursus voor volksonderwijzers volgen en hun diploma behalen. Het is dus niet alleen een zaak van „gelden”, maar ook van „mensen”. En de weigering van de inspectie om ons verleden jaar nóg een cursus voor volksonderwijzers toe te staan, wrekt zich thans, ook geldelijk. Maar wij zijn overtuigd, dat wie in deze jaren, nu schoolstichting nog mogelijk is, van die gelegenheid geen

gebruik maakt, zijn zendingstaak verwaarloost. En evenmin als gij willen wij dat.

Wij hebben getracht te berekenen (het gemiddelde van drie jaar), hoeveel dit onderwijs U kost, en kwamen tot ongeveer f 7.200.— per jaar. Dat is een groot bedrag en wellicht een zware proef voor uw zendingsliefde. Bij nauwkeuriger beschouwing worden echter Uw harten zeker wel bemoedigd. Er zijn scholen die veel kosten en scholen die niets kosten. Maar gemiddeld kost een school dus boven de subsidie f 120.— per jaar of tien gulden per maand. Vermoedelijk zijn er wel Broeders of Zusters onder U, die er tien gulden per maand extra voor over hebben om die gemiddelde kosten van één Christelijke school te dragen. De Kerk van Alphen nam vroeger reeds de volle kosten van een niet-gesubsidieerde, dus van een „dure” school, voor haar rekening.

Behalve de gewone kosten voor onderhoud is er nog een kostbare zaak aan die scholen verbonden. Dat is de Kerstfeestviering. Daarbij worden ook de ouders uitgenoodigd, die veelal in grooten getale opkomen. Elke leerling ontvangt dan een Javaansch Evangelie en een Christelijken wandkalender (waarop behalve den Javaanschen, den Chineeschen en den Hollandischen kalender met de feestdagen, ook de Twaalf Artikelen, het Gebed des Heeren, de Wet en een Bijbelsche plaat met onderschrift afgedrukt zijn). De bedoeling is, het Evangelie op die manier in de gezinnen te brengen. Bovendien eenige versnaperingen. En de jongens een volledig stel kleeven; de meisjes een volledig stel bovenkleeding. Zeer vele ouders zijn niet in staat, kleeven voor hun kinderen te koop, en er zijn leerlingen, die met hun Kerstpakje heel het jaar doen. Afschaffing van de kleeven-uitdeeling zou onze scholen vele honderden, misschien wel duizenden leerlingen doen verliezen.

Nu zal het U zeker verwonderen te vernemen, dat boek en kalender en traktatie en het nieuwe pakje per leerling niet meer kosten dan een halven gulden. Een halve gulden is niet veel, maar negenduizend halve guldens is wél veel. Dat bedrag trachten wij uit extra-giften bijeen te brengen. Toen het aantal leerlingen de laatste vijf jaar geregeld met duizend per jaar toenam, werd die last ons te zwaar. De Zendende Kerk heeft toen, eerst tot een bedrag van duizend en later van vijftienhonderd gulden het tekort voor haar rekening genomen. Dát is dus reeds een bijdrage van al Uw Kerken tezamen, waarvoor we zeer dankbaar zijn. Maar wij zouden het kunnen begrijpen, dat er onder U waren, die nog gaarne persoonlijk voor de kosten van die feestgeschenken voor eenige kinderen zouden zorgen. Ons postgiro-nummer is 31599.

Die scholen zijn een uitnemend middel voor de verkondiging van het Evangelie. Het Christelijk onderwijs oefent veelal een blijvende invloed op het leven der leerlingen. Onder de volwassenen, die gedoopt worden, zijn er steeds meerderen, die hun eerste aanraking met den Christelijken godsdienst aan de school te danken hebben. Bovendien is de invloed op den volksgeest groot. Een Inheemsche Bestuursambtenaar vertelde ons, dat een dorp, waar wij al 14 jaar een school hebben, vroeger een broeinest van dieven was, en dat het wemelde van politie-zaken, maar in de laatste jaren volkomen rustig was. Toen wij wat ongevoelig opmerkten, dat die dieven toeh volwassenen

waren en de school niet bezochten, zei hij: nu hun kinderen godsdienstig onderwijs hebben ontvangen, schamen ze zich voor hun kinderen. Verschillende Javanen van hooge geboorte verzekeren ons: als wij een jongen hebben die niet te regeeren is, doen wij hem op een Christelijke school, en dan is het in korten tijd in orde. Alleen was er eenig verschil over den termijn: de één zei, dat het in 14 dagen in orde was, een ander: in een week.

In het begin dezer maand opende de Christelijke Schoolvereniging haar Christelijke Hoogere Burger-school. Dat was een groote dag voor ons allen, zoowel om de beteekenis van het feit als om de groote belangstelling. De Gouverneur en Mevrouw, Zijne Hoogheid de Soesoehoenan en Gemalin, Zijne Hoogheid Prins Mangkoenagoro en Gemalin, velen van de hoogste Javanen; de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur en vele anderen vereerden die opening met hun tegenwoordigheid. De Gouverneur hield een zeer waardeerende en hartelijke toespraak. Ook de Directeur van Onderwijs heeft zich niet onbetuigd gelaten, want hij verleende onze school „gelijkstelling” met de openbare H.B.S.en. Toch is deze grootsche onderneming een zware geldelijke last voor onze Vereeniging, want in de eerste jaren bestaat geen uitzicht op subsidie. En: een H. B. S. is duur. Echter wanhopen we niet, omdat we verzekerd zijn, dat velen in Indië en in Nederland er zich hartelijk over verblijden, dat de afkomelingen van onze scholen nu ook Christelijk Middelbaar onderwijs kunnen genieten, en bereid zullen blijken onze geldelijke lasten mede te helpen dragen.

De toevloed van leerlingen is groot. De waardeering voor het Christelijk Onderwijs groeit geregeld. Onze Christelijke Mulo is nu reeds verreweg de grootste van de drie Mulo scholen te Solo. Er zijn verscheidene Inheemsche scholen (Volks- en Vervolg-school samen), die meer dan 400 leerlingen tellen. Aan die Zendingsscholen 160 leerkrachten, aan de Hollandsche 120. Met de kweekschool en de andere bovengenoemde scholen mee, zijn er in het Gewest Solo al meer dan 300 Christelijke onderwijzers(essen).

Moge dit Onderwijs op Uw zendingsveld die hartelijke liefde van U hebben, die het zoo ten volle waard is.

Met onze broederlijke groeten:

H. A. van Andel.

P. H. van Eijk.

S. U. Zuidema.

Solo, Augustus 1939.

Mej. T. Postema.

De Kerk te Delft gaat twee verpleegsters uitzenden naar Solo, om daar werkzaam te zijn in het Zendingshospitaal. In dat hospitaal zijn twee vacatures ontstaan, die spoedig moesten worden vervuld. En de Kerk te Delft is zoo gelukkig geweest, dat zij weldra twee bekwame verpleegsters heeft gevonden, die beiden gaarne de Zending willen dienen. Eén van dit tweetal is Mej. T. Postema, een dochter van Ds. N. Postema te Veendam, de scriba van de deputaten voor de Zending op Soemba. Op ons verzoek zond men ons haar foto.

Trijntje Postema is geboren 26 Augustus 1912 te Beilen, de tweede gemeente van haar vader, die deze

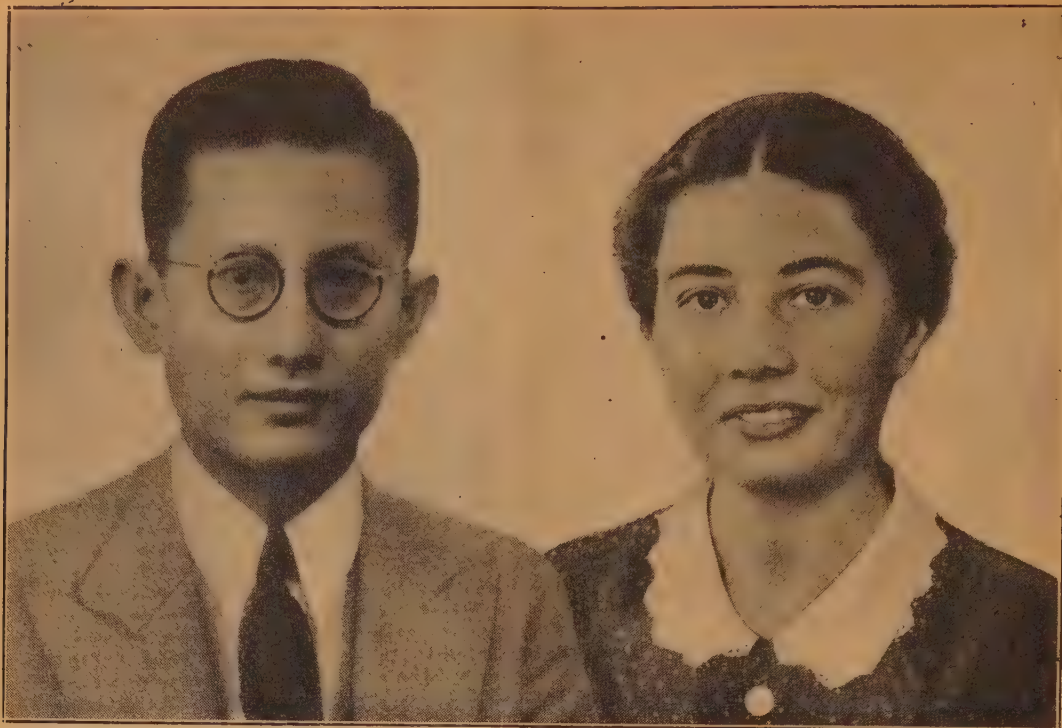

Mej. T. Postema.

standplaats in 1920 heeft verwisseld met zijn tegenwoordige gemeente. Zijn dochter heeft lager onderwijs genoten in beide plaatsen. Te Veendam heeft zij verder M.l.o.-onderwijs ontvangen. Ook heeft zij hier de Huishoudschool bezocht. Daarna is zij een paar jaren bij haar moeder in de huishouding geweest. Reeds als jong meisje had zij de begeerte, om verpleegster te worden. Die begeerte is vervuld. Zij ontving haar opleiding in het Acad. Ziekenhuis te Groningen. Daar behaalde zij het A-diploma (het gewone verpleegsters-diploma) en het diploma-kraamverpleging. Sinds geruimen tijd was het haar wensch, om als verpleegster de Zending te dienen. Deze wensch is vooral sterk geworden sinds den avond van 10 Februari '39 (afscheidsavond van Dr. J. Berg, in de Zuiderkerk te Groningen, waar zij tegenwoordig was). Het woord door Dr. Berg bij die gelegenheid gesproken heeft diepen indruk op haar gemaakt. Vanaf dien avond stond het bij haar vast: als de gelegenheid zich aanbiedt ga ik naar Indië, hetzij naar Soemba, hetzij naar Midden-Java. De benoeming naar Solo heeft zij dan ook aanstonds aangenomen. De bedoeling is, dat zij 7 Januari a.s. van Amsterdam vertrekt.

Ds. en Mevrouw Postema geven gaarne hunne dochter voor den arbeid der Zending. Zij achten het een eere en voorrecht, dat één van hunne kinderen de Zending gaat dienen. Zij laten Trijntje met blijdschap gaan naar Java.

Tegelijk met Mej. Postema zal D.V. uitgaan haar nichtje Mej. W. Wits, die eveneens is benoemd voor den arbeid der verpleging in het Zendingshospitaal te

Dr. en Mevr. Lie Hing Dhiam—Muylwijk.

Solo. Het is voor die nichtjes natuurlijk zeer aangenaam, dat zij samen kunnen gaan. Ga de Heere met hen.

De foto van Mej. Wits hebben we nog niet ontvangen. W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerk te Amsterdam en de met haar samenwerkende Kerken van Noord-Holland.

Dr. en Mevr. Lie Muylwijk.

Tot de missionaire artsen van het Petronella-hospitaal te Djokja behoort ook Dr. Lie Hing Dhiam.

Zooals uit de naam reeds blijkt is Dr. Lie geen Hollander van geboorte. De familienaam is Lie en de persoonlijke naam Hing Dhiam. Wij Hollanders hebben de gewoonte de persoonsnaam voorop te laten gaan en de familienaam aan het eind. De Chinezen doen dat, gelijk wel meer volken, juist andersom: de familienaam voorop en de persoonlijke naam achteraan. Zoo is het ook met Dr. Lie. De naam Lie is de familienaam en Hing Dhiam zijn persoonsnaam.

Te Blora op Java is Dr. Lie uit Chineesche ouders geboren. Zijn jeugd heeft hij doorgebracht hoofdzakelijk op Java. Eerst te Djokja en later te Soerabaja bezocht hij een middelbare school.

In 1927 is hij voor zijn studie naar Holland gekomen. Aan de universiteit te Utrecht heeft hij gestudeerd voor arts, waar hij in 1932 zijn arfstdiploma heeft gehaald. In het laatst van dat jaar is hij teruggekeerd naar Java. In 1933 is hij benoemd tot miss.

arts aan het Petronella-hospitaal te Djokja in tijdelijken dienst. Later is hij in vasten dienst benoemd.

Dr. Lie is uit eigen overtuiging overgegaan tot het Christendom en is lid van de Chineesche Christ. Kerk te Djokja.

In Augustus j.l. brak voor hem zijn eerste verlof aan, dat hij voor een gedeelte in Holland wenschte door te brengen. Den 1sten September is hij in Holland aangekomen. Hij heeft hier echter niet lang vertoefd. Reeds den 24sten November is hij met de Standaard vertrokken naar Amerika.

Vooraf is hij echter in het huwelijk getreden met Mej. J. A. M. Muylwijk, een der hoofdverpleegsters van het Petronella hospitaal, die met verlof in Holland was. Dr. Lie en Mej. Muylwijk hebben elkander leeren kennen te Djokja, waar zij beiden omstreeks zes jaar in den medischen dienst werkzaam zijn geweest en natuurlijk ruimschoots gelegenheid hebben gehad elkander te leeren kennen.

Hun huwelijk is 23 November te Gouda, de geboorteplaats van Mej. Muylwijk, gesloten, en in de Geref. Kerk bevestigd. Het spreekt van zelf, dat Mej. Muylwijk vooraf ontslag heeft genomen uit den dienst als hoofdzuster van het Petronella hospitaal.

De reis van Dr. en Mevr. Lie Muylwijk is nu geworden hun huwelijksreis. Het is het doel van Dr. Lie om zich in Amerika aan één der universiteiten nog drie maanden te gaan bekwamen in de behandeling van interne zieken, wat hem op Java ten goede kan komen bij zijn arbeid.

In April hopen zij met elkander weer terug te zijn te Djokja, om zich weer te wijden aan den dienst der zending. Moge de Heere hen bewaren voor de gevaren der reis en in welstand terug brengen naar de plaats der bestemming, waar het huis gereed is, dat zij zullen gaan bewonen.

W. B.

Ds. G. J. van Reenen.

De gezondheidstoestand van den missionaire predikant Ds. G. J. van Reenen te Djokja is wat wankel. De geneesheeren van het Petronella-hospitaal achten noodig, dat hij met vervroegd verlof naar Europa gaat. Zij hopen, dat een jaar van rust in koeler klimaat dan Djokja biedt, onder den zegen des Heeren zal dienen om zijn krachten weer te herstellen, zoodat hij daarna weer het volle werk zal kunnen doen. Het was het voornemen, dat hij, zoodra Ds. Allaart weer in Djokja zou zijn en het werk zou hebben hervat, tegen het eind van November naar Java zou vertrekken. Het is voor de zending, maar vooral ook voor hemzelf, geen geringe teleurstelling, dat zijn gezondheidstoestand dringt tot een eenigszins vervroegd verlof.

Dr. C. L. Zwaan.

Dr. C. L. Zwaan, een der missionaire artsen van het Petronella-hospitaal, zou, naar het voornemen was, weldra zijn tweede verlof nemen en naar Holland komen. Hij heeft echter, in verband met de tijdsomstandigheden, zijn verlof uitgesteld. Het is trouwens voor een gezin met acht kinderen ook wel moeilijk om in dezen tijd van distributie en oorlogsgevaar naar Holland te komen. Daarbij komt, dat het zeer wel kan zijn, dat hij te Djokja straks moeilijk zal kunnen gemist worden. Dr. Zuidema en Dr. Veen hebben bericht ontvangen, dat zij zich gereed moeten houden voor oproep tot officier van gezondheid bij de marine. Het is niet te zeggen, wanneer zij zullen worden opgeroepen, maar indien dit het geval is, zal het goed uitkomen, dat Dr. Zwaan niet met verlof is.

Een waardeerende naamgeving.

Dr. Scheurerslaan.

De beide nieuwe woonhuizen bij het Petronella-Hospitaal te Djokja zijn gereed en Dr. Zuidema heeft zijn huis in Augustus betrokken, het andere is voor een jaar verhuurd aan een leeraar van de H.B.S. voor f 90.— per maand.

Het zijn de eerste huizen van een geprojecteerde laan, die nog geen naam had. Dr. Groot heeft aan den Regent voorgesteld, deze den naam van Dr. Scheurerslaan te geven. Deze heeft dit doorgegeven aan Z.H. den Sultan, die thans heeft beslist dat deze laan zal heeten Dr. Scheurerslaan. De nieuwe laan komt uit vlak tegenover de klasse-afdeeling en het huis van Dr. Veen staan op den hoek. Zoo leeft de gedachtenis voort van onzen pionier in de stad waar hij woonde en werkte.

Hulpziekenhuizen.

Tjebongan. — Het hulpziekenhuis Tjebongan, een van de mooiste en nieuwste hulpziekenhuizen, werd in 1929 geopend en reeds in 1932 wegens de malaise gesloten. De polikliniek is er op kosten van het ziekenhuis gehandhaafd, daar de fabriek niet meer in staat was iets te betalen.

Eenigen tijd geleden heeft Dr. Groot echter een verzoek ingediend om het met 1 October 1939 weer te openen. In de tweede helft van September kwam bericht, dat dat werd toegestaan en dat voor 1939 nog een subsidie van f 500 zou worden verleend. Nog in diezelfde week had Dr. Groot een conferentie met de leiding van de Internationale Crediet- en Handelsver-

eeniging „Rotterdam” te Semarang met het resultaat, dat deze heeren hem een subsidie van f 100 per maand hebben toegezegd voor de exploitatie. Hiermee zijn de kosten gedekt, daar Dr. Muller fabrieksdokter is van deze fabriek en dus geregeld voor de behandeling van het fabriekspersoneel daar komt en dan tevens het hulpziekenhuis kan behandelen, wat weinig tijd en geen transportkosten kost. Op Maandag 2 October is dit hulpziekenhuis weer in gebruik gesteld.

Wates. — Twee jaar geleden had Dr. Groot voorgesteld het hulpziekenhuis Wates op te knappen en uit te breiden. Het Sultanaat heeft de kosten over enkele jaren verdeeld. Verleden jaar is er eenige verbetering uitgevoerd. Dit jaar zal er een verloskundige afdeeling van twee kamers en 'n „besmettelijke” afdeeling van twee kamers worden bijgebouwd en alle zalen van een tegelvloer en nieuw plafond worden voorzien.

Het volgend jaar hoopt Dr. Groot dan ook een priaja-afdeeling te krijgen.

Het aantal bedden wordt door de verbouwing van dit jaar met 10 verhoogd.

Toengkak. — Ook het ziekenhuis Toengkak is verleden jaar aanzienlijk verbeterd. In de komende jaren zal er een nieuw mantrihuis worden gebouwd.

De mantriverpleger van Toengkak Masijan heeft de vorige week plotseling een bloedspuwing gekregen. Het longproces laat zich gunstig aanzien. Hij is nu opgenomen en zal binnenkort naar „Pakem” gaan. Het zal wel een jaar duren eer hij zijn werk kan hervatten.

Hij wordt wel zwaar beproefd, daar hij in Januari van dit jaar zijn vrouw door den dood verloor. Hij is een van de beste krachten.

Sanatorium Pakem.

Het sanatorium „Pakem” heeft weer voortdurend met plaatsgebrek te kampen. Indertijd werd toestemming verkregen om voorloopig nog geen mannenzaal voor het volkssanatorium te bouwen, daar door de uitbreiding van het eigen sanatorium er voldoende plaats was om de mannen van het volkssanatorium onderdak te verschaffen en het geen zin had een paviljoen te bouwen, dat voorloopig niet noodig was.

Nu is het echter weer zoover, dat er behoefte bestaat aan meer plaats, vooral voor mannen.

De tijd is gekomen om uitvoering te geven aan het oorspronkelijke plan, om op het terrein van het volkssanatorium een paviljoen voor mannen te bouwen. De daarvoor benodigde subsidie is reeds ontvangen.

Deze bouw zal dan kunnen plaats hebben in de eerste helft van 1940.

Er bestaat op „Pakem” groote behoefte aan een vergaderzaal tevens kerkgebouw. In Holland heeft Dr. Groot daarvoor f 5300.— verzameld. De bouw van een kerk zou echter f 12.000.— kosten en bij den tegenwoordigen oorlogstoestand wel beduidend meer. Nu kan hij echter een eenvoudige vergaderzaal bouwen voor ongeveer f 7000.— bij de tegenwoordige prijzen. Hij hoopt dat die ontbrekende f 1700.— nog bijeenkomt. Dr. Offringa heeft voor de inzameling zijn hulp toegezegd. Bij het laatste Heilig Avondmaal, door Ds. Pos in het Maleisch op „Pakem” gehouden, waren er volgens Zr. van der Werff verscheidene patiënten, die graag als toeschouwer het hadden willen bijwonen, maar niet konden, daar de vergaderzaal te klein is.

De Zendingscollectantjes te Munnekeziel.

De Zendingscollectantjes te Munnekeziel.

Deze meisjes en jongens doen wel zeer bijzonder hun best. Het spreekt vanzelf, dat hun hoofdwerk is met de busjes door de Gemeente te gaan om centen, halve stuivers, dubbeltjes en kwartjes voor de Zending te verzamelen en dat gaat hun bijzonder goed af.

Vroeger kon men het bedrag, dat van deze kerk voor de Soemba-Zending verwacht werd, bijna nooit bijeen

krijgen. Er was steeds te kort.

Maar sinds deze collectantjes aan het werk zijn, gaat het best. Men vertelde ons, dat men thans niet alleen het vereichte quotum gemakkelijk kan voldoen, maar zelfs omstreeks 90 à 100 gulden daarboven kwam. We verklappen dat, natuurlijk niet om deze collectantjes te zeggen, dat het wel wat minder kan, maar juist om hen aan te moedigen, dat zij met denzelfden ijver als tot nu toe moeten voortgaan.

W. B.

Zending van de Gereformeerde Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost-Friesland

Schetsen uit Soemba.

No. 59.

Ik was in Maoe Maroe, een kampong hoog in de bergen gelegen in Oost-Soemba. In den morgen van 5 Augustus had ik daar met eenige menschen samengesproken. Ook de schoolgoeroe was bij mij geweest om te vragen of er geen mogelijkheid bestond, dat zijn oudste zoon op den Normaalcursus of de Standaard-school te Pajeti kon komen. Eigenlijk is de begindatum van den nieuwen cursus 1 Augustus, maar ik kon het vragen. Nu is Maoe Maroe een van de weinige plaatsen uit het gebergte van Soemba, waar men kan telefoneren; het gaat wel niet altijd even duidelijk, maar er is dan toch verbinding. Dus belde ik Pajeti op.

Net was de heer Mobach aan de telefoon om te spreken over die plaatsen op school daar er nog meer kandidaten waren, toen hij het verblijvende bericht vernam, dat er een prinses geboren was.

Later hoorde ik, dat twee minuten na de geboorte het bericht reeds op Java bekend werd door de radio. En tien minuten na de geboorte op de Buitenbezittingen. Want terwijl hier de zoon reeds in volle glorie aan

den hemel staat, ligt Holland nog in diepe rust. Terwijl in Indië de feestvreugde al in vollen gang was, wist een enkeling het pas in Nederland.

Midden in de bergen van Soemba was het bericht eerder bekend dan in de meeste plaatsen in Holland.

Daar de schoolgoeroe juist bij de telefoon was, toen ik het bericht hoorde, deelde ik hem het feit mede, en gaf de school vrij. Dat was naar den zin der kinderen!

Een kwartier later kwam ik met de auto voorbij de school op weg naar Kananggar, nog dieper in de bergen. Bij de school stonden alle kinderen opgesteld rondom de Nederlandsche vlag; en toen ik aankwam begon men het Wilhelmus te zingen. Natuurlijk stopte de auto om deze hulde namens het Nederlandsche volk in ontvangst te nemen. Daarna werd nog een speciaal toepasselijk lied gezongen, dat de goeroe had gemaakt en aan de kinderen reeds van te voren geleerd had. En men eindigde met het: „lang zal ze leven!” in het Maleisch, een algemeen zeer geliefd lied.

Het was toch eenigszins ontroerend daar plotseling midden in de bergen van een uithoek van de wereld ons volkslied te hooren ter eere van ons Koninklijk Huis. Te meer, omdat wij weten, dat de bevolking inderdaad ook meeleeft met ons Koninklijk Huis en uitgezonderd een enkeling zich geheel toevertrouwt aan de Nederlandsche Regeering; dankbaar is, dat de Nederlanders gekomen zijn om hen te verlossen uit de afgeslotenheid en een ruimeren blik geschonken heeft en geordende toestanden heeft geschapen. Ieder kan nu rustig trekken en reizen, zonder gevaar; er zijn

rechters voor den onderdrukte; ziekenhuizen voor de kranten, scholen voor de kinderen. Men zou nu niet graag onder het Nederlandsche Bestuur uitgaan. Men is blijde, dat er weer een meisje geboren is, want, zegt men, een vrouw is vredelievender dan een man en dan hebben wij niet zoo gauw kans in een oorlog betrokken te worden.

P. J. LAMBOOY.

Mata.

Weet U, wat dat beteekent?

Het is een Soembaneesch woord, dat overeenkomt met ons woord voor „oog”. Vaak beteekent het ook „centrum” en komt in dien zin veel voor in plaatsnamen op Soemba: Mata Wai, Mata Kapore, Mata Lomboe.

Ook „Mata” alleen komt voor als kampongnaam.

Waarom die kampong zoo heet, och, dat weten de menschen zelf dikwijls niet eens meer.

Het „Mata”, waar ik U nu over schrijven wilde, ligt in het landschap Laoera-West-Soemba in het ressort van den Missionair Predikant Ds. W. van Dijk, die momenteel met verlof in het vaderland is.

Zooals U weet, is Laoera het landschap, waar Rome voor eenige jaren zijn Missiewerk is begonnen en van waaruit het door 3 pastoors en één broeder zoo goed als heel het terrein van Ds. van Dijk bewerkt. En... met kracht. Dat is hier een groote zorg voor ons. Niet alleen, dat de pastoor van kampong tot kampong trekt, maar vooral ontwikkelt de Missie groote activiteit in het stichten van scholen. Vlak voor hun neus weg zien onze onderwijzers zich de kinderen ontaan: Rome schijnt ten einde zijn scholen vol te krijgen daar handiger (?) wegen voor te weten dan wij.

Een paar k.m. van Mata b.v. bevindt zich de Missiestatie met één van de grootste scholen plus internaat plus een groote kerk. De laatste is nog in aanbouw. Alle gebouwen van steen opgetrokken en met zinken platen gedekt. Daar kunnen wij met onze schooltjes, die slechts wanden van vlechtwerk en een dakbedekking van stroo hebben, lang niet tegen op.

Maar in een klimaat als dat van Soemba is dat ook nog zoo heel erg niet. Het stroodak heeft zelfs voor, dat het er onder langer koel blijft dan onder een zinken dakbedekking, vooral, wanneer onder de laatste geen plafond is gelegd.

Het groote voordeel van een eenvoudig gebouwtje als van een zendingsschool op Soemba is, dat het goedkoop is. Voor f 250.— (twee honderd vijftig gulden) maken we hier al een nette school.

Zoo'n schooltje hadden we ook in Mata. Nog niet zooveel jaren geleden ging het met en in die school best. Tót... Rome kwam. Het leerlingenaantal liep terug. En... 1 Augustus 1938 hield het Gouvernement toen zijn subsidie voor de Mata-school in. De Zending nam de school geheel voor haar rekening over, de goeroe kon blijven werken (het is een éénmansschool) en zou in het door Rome zoo bedreigd gebied op zijn eenvoudige wijze zijn dienst in het Evangelie kunnen blijven verrichten.

Goeroe Sairo deed het met liefde.

Niet lang daarna vernielde storm het schoolgebouw. Goeroe Sairo stond zijn huis af voor de school en ging zelf in zijn tuinhuis wonen.

Het werk ging nóg door!

Tót ik deze week het telefonisch bericht krijg: „Schoolgebouw Mata verbrand op 22 Augustus, om 8 uur 's avonds. Alle banken en boeken, kortom alles, wat

in en aan de school was, ging verloren. Oorzaak: alang-alang vuur”.

En daar zit Goeroe Sairo nu in Mata, zonder school, zonder schoolmeubiliar, zonder boeken, zonder schriften. Alles vernield. Alang-alang brand!

Dat is een van de grootste ellenden van Soemba.

* * *

Warm en droog kan het op Soemba zijn. Niet zelden komt het voor, dat in sommige streken van Juni tot October geen druppeltje regen valt. Het alang-alang, dat bekende en overal in Indië woekerende lange en scherpe gras, voedsel voor karbouwen en paarden, verdort en de Soembanes ziet zijn beesten met den dag vermageren.

Zijn beesten — zijn bezit, zijn rijkdom!

Wat doet hij nu?

Hij steekt de dorre alang-alang-velden in brand. Op het zwartgeblakerd stoppelveld zal straks inderdaad weer vlugger jong en frisscher gras opschieten.

Maar door die branden wordt de humuslaag al dunner, en ook de bebossching al zeldzamer. Op den duur is al dat branden alleen maar een groot nadeel.

* * *

Door zoo'n door storm aangewakkerde alang-alang-brand, de vlammen voortgezweept tot de kampong, verloren we onze school te Mata met al haar bezittingen.

Maar, moeten we nu in Mata, juist in Mata, dan maar zonder school?

Moeten we Goeroe Sairo dan maar overplaatsen?

Moeten de kinderen van Mata en uit wijden omtrek dan maar aan andere, vreemde herders worden overgelaten?

Dat kan toch niet, dat mag toch ook niet!

Maar, willen we door kunnen blijven gaan, dan moet er een nieuw schooltje komen en nieuwe boeken, leien, schriften, een bord, een kast, een tafel. Bij elkaar zal dat ongeveer een f 500.— (vijf honderd gulden) kosten.

Als U nu eens iets voor die school, juist voor die school, zou kunnen gevoelen (mag ik het vragen?), zoudt U dan wellicht iets van Uw Girorekening willen doen overschrijven op die van mijn vader: Jb. Erkelens, Duivenvoordestraat 32, Oegstgeest, Gironummer 141448? Mijn vader zorgt dan, dat het naar Soemba wordt doorgezonden.

Dan zegt Goeroe Sairo: „Terima kasih banjak, Toean”. Hartelijk dank, Mijnheer”.

Tot wederhoorens dan!

Met broedergroeten,

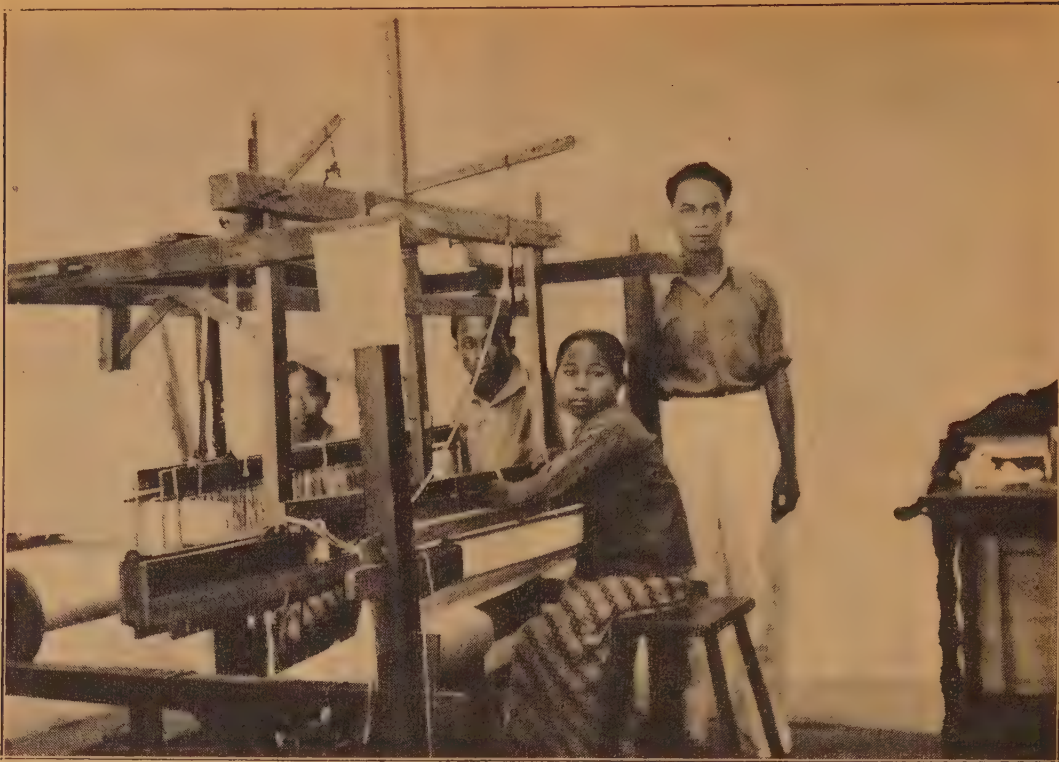
Uw Zendingsschoolopziener op Soemba,
J. L. ERKELENS.

Lewa, Post Waingapoe-Soemba, 25 Aug. 1939.

Zending van de Geref. Kerk te Middelburg en de met haar samenwerkende kerken van Zeeland Noord-Brabant en Limburg.

Kerstfeestviering te „Blondo” en „Parakan”.

Telken jare wordt apart Uw aandacht gevraagd voor de kerstfeestvieringen in het Ziekenhuis te Parakan

Aan het weefgetouw.

en op de Armenkolonie te „Blondo”. En elk jaar nog heeft dit werk Uw belangstellende sympathie mogen opwekken, wat ons ertoe aanspoort U een en ander te vertellen van deze inrichtingen.

Op „Blondo” hebben we het geheele jaar door ruim 300 armen per dag mogen verzorgen. Het zijn zooals U weet, de minst bedeeden uit de Javaansche maatschappij wier lijden zich openbaart in allerlei vorm en maat, naar lichaam en geest zooals men dat in Holland nauwelijks vindt. Gaarne hadden we op Blondo meer mensen opgenomen, want vooral in deze tijden is het land bezaaid met noodlijdenden. Maar de plaatsruimte op „Blondo” zelf is steeds met de meest mogelijke inschikkelijkheid ten volle bezet geweest.

Wel hebben we het voorrecht gehad, met 1 October jl. de overdracht te ontvangen van twee kleine armentehuizen, één te Mertojoedan (5 km. buiten Magelang) en één te Moentilan (15 km. buiten Magelang) van het Algemeen Steuncomité voor Inheemsche Behoeftigen, kortweg „Asib” genoemd.

Dit „Asib” heeft destijds op instigatie van Mevr. de Jongh, de echtgenoot van de vorige G.G. haar Armentehuizen over geheel Java opgericht, doch thans worden ze van regeeringswege langzamerhand geliquideerd en overgedragen aan de plaatselijke instanties voor Armenzorg.

Deze armentehuizen bestaan uit een 10 à 12-tal kleine vierkante bamboegebouwtes van één kamertje + veranda en enkele stukjes sawah.

Het zal in de toekomst moeten blijken of wij thans deze beide filialen van „Blondo” goed kunnen gebruiken. In elk geval kunnen we nu in de huisjes te Mertojoedan en te Moentilan \pm 100 mensen méér herbergen.

De zeepfabricage werd naar Mertojoedan overgeplaatst, evenals de ververij van de garens en de cocosvezels. Dit is al een groot voordeel, want op Mertojoedan, zoo dicht bij Magelang, is er nog waterleiding, die zoo onontbeerlijk is bij deze bedrijven, terwijl we op Blondo, vooral in de droge tijd, steeds veel moeite ondervonden door gebrek aan water in de waterputten. De bewerking van de cocosvezels, die meestal door Blinden geschiedt, willen we trachten op Moentilan te plaatsen. Op deze wijze zouden we dadelijk een mooi terrein hebben voor een blindeninrichting met blindenschool, waar ook gegoede blinden (men moet zich van het begrip „gegoed” een niet al te groote voorstelling maken) die iets voor hun onderhoud kunnen bijdragen, zouden kunnen worden opgenomen, of hun kinderen laten opnemen.

Tot nu toch wordt voor den blinden Javaan nog niets gedaan.

Op Blondo zijn er geregeld 60 à 70 blinden.

Zij behoren tot de getrouwen op de kolonie. Ze zijn gewillig tot den arbeid en geven mede den goeden toon aan. Maar door hun aanwezigheid hebben we ook duidelijk gevoeld den nood en het gemis van die menschen. Ze behoeven aparte leiding en aparte verzorging. Vooral de blinde kinderen zouden apart onderricht moeten ontvangen. Van hen zou nog zoo veel terecht kunnen komen. Daarom houdt het lot van de \pm 30.000 blinde Javanen op Midden-Java ons steeds bezig.

Is „Blondo” niet de aangewezen instantie om ook dit deel van het barmhartigheidswerk, waartoe God ons roept, met dringende noodzaak op te nemen? Stellig is er onweersprekelijk veel, wat ons onontkoombaar deze richting uit wijst.

De Javaansche beheerder der kolonie is een streng en rechtvaardig man. De menschen hebben ontzag voor hem. Aan hem is de handhaving der orde, en het zuinig dagelijksch beheer wel toevertrouwd.

Het zou U bij een bezoek aan de kolonie treffen, hoe arbeidzaam en opgewekt de menschen daar bijeen zijn, overal ziet ge ze bezig, in de werkloodsen, op het veld, in de keuken, op het erf, aan het weven, of touw draaien, matten vlechten, of zeep bereiden, aan het steenen bakken en cocosbast kloppen.

De jonge vrouwen passen op de baby's en vlechten hun slaapmatjes, de kinderen zijn op de kolonieschool. Er is zoo veel te doen in het groote huishouden, en ieder moet meehelpen om het netjes en ordelijk te laten toegaan. 's Avonds houdt de goeroe samenkomst met de menschen en 's Zondags leidt hij de kerkdiensten in het keurige kerkje wat uit de jubileumgiften is opgebouwd.

De gemeente groeit hier gestadig. Zij telt reeds 170 zielen en elk jaar weer worden er gewonnen door de kracht van het lichtende Evangelie. Die vreugde des harten deelt zich mede aan de anderen.

't Zijn de oudste Christenen die de sterkste predikers zijn. Hier wordt inderdaad aan armen het Evangelie verkondigd. Want Christus heeft het verachte der wereld niet veracht, maar eeuwig rijk willen maken naar de ziel.

De oorlogsgevolgen lieten zich ook op Blondo gelden. De werkverschaffing, die immers van zoo groote moreele beteekenis is bij zulk een samenleving, geraakte in moeilijkheden. Eenerzijds kwamen er de laatste maanden groote bestellingen binnen voor de weverij, terwijl anderzijds de aankoop van garens en verfstoffen werd belemmerd door de stagnatie bij den import. Onze weefgetouwen konden niet alle bezet worden wegens gebrek aan de noodige materialen, terwijl de productie eigenlijk minstens verdubbeld zou moeten worden, wilden alle dames, die handdoeken, theedoeken, stukgoederen enz. op Blondo bestelden, op tijd en naar wensch geholpen zijn. Het zal zelfs een open vraag zijn, of we onze bedrijven zullen kunnen gaande houden. Daarmede missen we dan niet alleen de inkomsten, die de menschen zelf voor de kolonie kunnen en mogen verdienen, maar méér nog de zoo nuttige en verheffende arbeid, waardoor deze ontmoedigden en lamgeslagenen mede kunnen worden opgebeurd en bemoedigd.

Anderzijds worden de exploitatiekosten hooger, voedsel en vooral kleding en medicijnen zijn reeds veel duurder geworden.

En nu staan wij in deze omstandigheden weer voor het Kerstfeest. U weet het, met Kerstfeest hebben wij de gewoonte alle onze armen van een nieuw stel kleeven te voorzien. Dit is echt naar den Javanen. De Javanen hebben de vaste gewoonte met de Lembaran (het Javaansche Nieuwjaar) zich geheel in het nieuw te steken, en zoo vergeving te gaan vragen en feest te vieren bij alle familieleden. Onze Christen-Javanen laten wij wachten tot Kerstmis, wat al een heele beproeving voor hen is, want de Lembaran valt ongeveer half November. En hun kleeven, waarin ze een heel jaar hebben rondgelopen en gewerkt, zijn totaal op.

Maar zullen wij nu ook dit jaar onze menschen toch weer het zoo verlangde stel nieuwe kleeven geven? Om een 400-tal menschen te kleeven (mannen

en vrouwen en kinderen) is ongeveer f 600.— noodig. Men moet dan al zwaar piekeren hoe ieder gemiddeld van f 1.50 voor een heel jaar gekleed te krijgen. We hopen maar dat de Zendingsnaaikransen dit jaar in Zeeland weer een heele bezending baadjes enz. voor Blondo gemaakt hebben. Dat kan veel helpen! Het zou ons wel hard vallen geen voldoende nieuwe kleeven op het feest te kunnen verschaffen. Of zullen we het geloovig moeten riskeeren, met wat minder, toch een dankbaar Kerstfeest te vieren?

Nu de tijden zorgelijker worden, durven wij te dringender beroep doen op Uwe liefdegaven. Het Kerstfeest is het feest om aan zieken en armen wel te doen.

Te zwaarder zal deze arbeid op Uwe liefdegaven komen te rusten. En God wil U nu opnieuw in de gelegenheid stellen deze behoeftigen mede te deelen van Uw overvloed.

De vruchten van de Evangelieprediking, hier openbaard, bemoedigen ons om met dit werk voort te gaan en mogen ons en U aansporen tot nieuwe inspanning, om mede te werken in al het noodige voor dit door God zoo begunstigde werk.

Mevr. VAN NES-DE PUTTER.

Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja en de met haar samenwerkende Kerken te Malang en Semarang.

Het Zendingswerk te Makassar.

Het verlot van ds. H. van den Brink, missionair predikant der Gereformeerde kerk van Soerabaja voor het zendingswerk in Makassar (Zuid-West Celebes) is met enkele maanden verlengd.

Zooals men weet heeft de synode der Gereformeerde kerken te Sneek in verband met de steunaanvraag voor dezen zendingsarbeid het volgende besloten: a. Groote waardeering uit te spreken voor den gewichtigen arbeid, die ten deze door de Gereformeerde kerk van Soerabaja c.s. wordt verricht; b. Leedwezen uit te spreken, dat het met het oog op de finantiën der Generale kas niet mogelijk is den steun te verhoogen; c. Uit te spreken, dat het door de synode zou toegejuicht worden, als door de betrokken kerken een andere weg gevonden kon worden om hulp te vinden in Holland.

Naar den besten weg om vasten steun te vinden in Holland voor het werk in Makassar wordt nu door ds. Van den Brink gezocht. Een van de allereerste vereischten hiervoor is natuurlijk dat hij op zooveel mogelijk plaatsen in Holland over den arbeid in Makassar spreekt. Om het werk zoo dicht mogelijk bij de menschen te brengen zijn er enkele series lantaarnplaatjes vervaardigd. Verder heeft ds. Van den Brink een verzameling gebruiksvoorwerpen uit Zuid-Celebes meegebracht, waardoor ook het gesproken woord weer verduidelijkt wordt. Ook al heeft een bepaalde groep of kerk een eigen zendingstaak, toch kan juist ook het hooren over ander zendingswerk stimuleerend werken in eigen kring voor eigen arbeid. Gaarne is ds. Van den Brink ook bereid eens een ochtend op school te komen, om vooral ook de

hoogere klassen iets te vertellen, o.a. ook over het schoolleven in Indië. Het adres van ds. H. van den Brink is: Hoogstraat 67 te Weesp (telefoon 483, K 940, giro 360188).

Zending van de Geref. Kerk te Utrecht en de met haar samenwerkende Kerken in Utrecht en Gelderland.

Een overzicht over den Zendingsarbeid op het terrein Poerworedjo.

I.

Hoofd- en Schooldienst 1 Sept. 1938—1 Sept. 1939.

Oorlog en Zending.

Het zou een ondankbare taak kunnen lijken in deze tijd een overzicht te gaan schrijven over een Zendingswerk.

Er zullen misschien ook wel zijn, voor wie de Zending nog meer naar den achtergrond is gedrongen, dan vóór de oorlogsdreiging.

Zij hebben nergens meer oog voor dan voor de vette koppen boven de telegrammen en in nerveuze spanning luisteren ze naar elk extra bericht dat de radio omroept. Oorlogsdreiging! Wie heeft er nu nog oog en oor voor de Zending? Wie durft daarvoor aandacht vragen nu in dezen tijd?

Toch hebben die beide, oorlog en Zending met elkaar te maken. Het is onze Heiland Zelf geweest, die in Zijn teekening van de toekomst, oorlog en Zending naast elkaar heeft gezet in het licht van Zijn komend Koninkrijk.

En wat voor Hem toekomstverwachting was, is nu voor ons ontzettende werkelijkheid geworden. De oorlogen zijn gekomen. We leven er midden in. Ze moeten ook komen, maar nog is het einde niet. Dat einde zal eerst komen als het Evangelie des Koninkrijks in de geheele wereld gepredikt zal zijn.

Nu gaan we er iets van verstaan. Naar het einde gaat het! Oorlogen en geruchten van oorlogen, vernietiging, ondergang. Een titanenworsteling van de machten dezer eeuw.

En dan nog Zending? Waarom nog?

Ja juist Zending! Christus Zelf teekende onze geschiedenis. Boven de wereldstormen van vandaag zag Hij Zichzelf.

Door al die stormen heen zal Hij Zijn Koninkrijk doen komen.

Het zal komen als het Evangelie des Koninkrijks in de geheele wereld gepredikt is. Zoo krijgen in de voorbereiding van de komst van dat Koninkrijk de oorlogen en de Zending hun eigen, door God gewilde plaats.

En wie nu zoo geloovig luisteren wil naar de nieuwsberichten en zoo de oorlog gaat zien, die kan zijn oor ook niet sluiten voor de berichten van dat andere front, waarop de Zending haar strijd voert, waar het Woord des Heeren, waar Christus heerschappij herwint.

Zoo gezien mag de Zending de Kerken in het vaderland een dienst bewijzen: Ze kan meewerken

aan hun blijdschap en hen troosten, als ze helpt veruimen het uitzicht op Hem, Die in de wereld ook in Indië de komst van Zijn Koninkrijk aankondigt.

Het Evangelie wordt weersproken!

Het Evangelie van den komenden Koning wordt overal weersproken. Het zou niet goed wezen als ons terrein daarop een uitzondering maakte. Een enkel typeerend voorval kan hier de situatie helpen teekenen.

Aan de prachtige Aloon-Aloon in Poerworedjo staat achter een breede poort, diep naar binnen de moskee. Het gebouw zelf valt niet op. De plaats, die het tot voor kort in de breede lagen van de bevolking hier innam was ook niet groot. De Vrijdagsdienst was toen maar zeer matig bezet. De orthodoxe Islam had hier geen vat op de massa.

Toen kwam Mohammadjah, de hervormingsbeweging. En in de jaren van haar actie is het beeld hier totaal gewijzigd. In den eersten tijd hield deze min of meer moderne Islam-beweging zich buiten de moskee. Contact met de ouderen werd niet gezocht. Het was zelfs vuur en water tusschen de vooruitstrevende jongeren en de meer conservatieve moskeegroep.

Nu is dat anders. Of het de Zending is en haar groeiende invloed, die beide groepen tot elkaar heeft gebracht is niet direct te bewijzen. Maar het feit blijft, dat sinds deze groepen contact met elkaar hebben gezocht en gevonden, den invloed van den Islam hier zienderoogen toeneemt en den tegenstand tegen de Zending meer doelbewust wordt georganiseerd. De moskee is Vrijdagmorgens dicht bezet. Steeds meer vrouwen tooien zich met de hoofddoek, herkenningsteeken van allen, die den Islam belijden.

De actie zet zich voort op het terrein van de school. Voor het eerst heeft de betrekkelijk jonge Hollandse-Javaansche school van Mohammadjah meer leerlingen dan de Christelijke.

Ook in de dessa dringt het door. In een bepaalde streek van het Poerworedjosche, waar veel Hadzji's wonen viel het een bezoeker die op een Vrijdag in de dessa daar kwam op, dat bijna heel de dessa mannen en vrouwen vergaderd waren bij de langgar, de mohammedaansche wetsschool. Men hoorde van verre reeds het dreunend gezang. En op de vraag van de bezoeker, wat de menschen daar deden, kwam dit merkwaardige antwoord: „Main Christen, Toewan!“. „Ze imiteeren daar de Christenen“.

Zoo sterk wordt daar dus den invloed van het Christendom gevoeld, dat den Islam daartegen iets meent te moeten doen. Ze wil nu de massa aan zich binden door hen ook te geven, wat hen bij de Christenen zoo is opgevallen. Imitatie van het Christendom. Zullen we ons niet gaan verheugen? Het Christendom werkt door. Onverdachter getuigen, dan dezen mohammedaanschen loerah met zijn antwoord hebben we niet noodig.

De Islam gaat over tot het offensief. De bevolking wordt wakker. En dat is het meest verheugende. De vragen over den godsdienst worden besproken en de Javaan, die zoo heel graag alles meeneemt, alles in kan passen in zijn gedachtenwereld zonder tot een persoonlijke beslissing te komen wordt nu gedwongen deze vragen onder de oogen te zien. De actie van den Islam is op zichzelf en nu nog, geen feit dat ons

mag doen wanhopen. Het vraagt wel van ons een intensieve actie op alle terrein.

Rome's machtsuitbreiding.

Dit laatste klemte te meer als we zien, hoe de Missie alle middelen in het werk stelt om ook in Poerwodjo en omgeving het roomsche systeem ingang te doen vinden. In de stad zelf is haar dat al aardig gelukt. Men make maar even een wandeling rond de stadswijk, grenzend aan de Chineesche kamp, waar Rome zijn tenten heeft opgeslagen en men zal onwillekeurig onder den indruk komen van wat hier in weinig jaren is opgebouwd. Een groote staf van Europeesche arbeiders en zusters tracht hier Rome's macht te fundeeren.

Telkens weer ondervinden onze scholen de funeste werking van de roomsche concurrentie, heel sterk in de stad, minder in de dessa. Maar ook daar begint het te komen. Vooral in het gebied tegen het Djocjasche terrein is deze Roomsche actie sterk.

Ook deze actie brengt zijn eigen moeilijkheden mee en ik kan helaas hieraan niet de lichtzijden ontdekken, die naar onze overtuiging te zien zijn bij de opleving van den Islam.

Ik schrijf dit niet uit een zekere angst voor Rome, maar wel uit de overweging, dat we onszelf goed zullen moeten realiseeren, dat de mogelijkheden van vandaag en morgen, over enkele jaren niet meer gevonden zullen worden.

Mogelijkheden! Hoelang nog?

Hier moet ook nog op iets anders worden gewezen. Op ons terrein is de onderwijsvoorziening nog lang niet zooals die idealiter moet wezen.

De Regeering, of liever na de decentralisatie, het Regentschap, aan wie de zorg voor de onderwijsvoorziening is opgedragen, beschikt nog niet over genoeg middelen om de bevolking voldoende onderwijs te geven. Maar aan de uitbreiding wordt gewerkt. Voor ons Regentschap is een vijfjarenplan opgesteld, dat voorziet in de bouw van nieuwe volks- en vervolgscholen. Als dit plan uitgevoerd is, zal er voor de Zending niet veel gelegenheid meer zijn om ergens een school te openen die voldoende levensvatbaarheid heeft.

Concurrentie tegen de Regeering kan onze bedoeling niet zijn, al zal in grootere plaatsen, waar een groote gemeente vraagt om specifiek christelijk onderwijs, de mogelijkheid onder oogen gezien moeten worden om desnoods naast de openbare scholen een eigen christelijke school te openen. Maar dit zullen voorloppig uitzonderingen zijn. In de eerste jaren zijn er nog plaatsen genoeg, waar geen school staat. Reeds meer dan één aanvraag kwam binnen in dit jaar om ergens een zendingsschool te openen. Helaas moest het antwoord steeds teleurstellend zijn. De Zending heeft met haar begroting de handen al meer dan vol aan de verzorging van het bestaande. Aan uitbreiding kan momenteel niet gedacht worden.

En toch zullen, zooals het zich nu laat aanzien, de eerste vijf jaar beslissend zijn voor de uitbreiding van ons zendingsonderwijs.

Dat is het benauwende van heel de situatie. Rich-ten we de eerste jaren geen nieuwe scholen op, dan is in afzienbare tijd die plaats bezet, door een openbare school of door één van de beide machten, Mo-

hammadijah of Rome, die als de Zending weten, dat wie de jeugd heeft, zeker kan zijn van de toekomst!
(Wordt vervolgd).

Zending Zuid Sumatra.

Verzoek om steun.

Ds. Sybesma heeft het onderstaand verzoek om steun gericht aan de Kerken.

Weleerwaarde en Eerwaarde Heeren en Broeders,

Toen in de laatstgehouden vergadering van de tegenwoordigers der verschillende zendende Kerken en der onderscheiden deputaatschappen voor de Zending, aan ondergeteekende de gelegenheid werd geboden de belangen der Zuid-Sumatra-zending naar voren te brengen, werd hem verzocht deze zaak, die zoo zeer de aandacht onzer Kerken verdient, schriftelijk voor U uiteen te zetten.

Gaarne heb ik dit verzoek aanvaard en ik twijfel niet aan Uw hartelijke belangstelling voor hetgeen ik hieronder, zij 't summier, laat volgen.

Het reeds overbevolkte Java neemt jaarlijks toe met ongeveer 600.000 zielen. Door emigratie van 80.000 jonge gezinnen per jaar, kan deze bevolkingsaanwas bijna geheel worden opvangen.

De kolonisatie-politiek der Regeering is erop gericht dit te bereiken en in de laatste 5 jaren werd, de omstandigheden in aanmerking genomen, een schitterend succes geboekt; thans bevinden zich op Zuid-Sumatra ongeveer 300.000 emigranten.

Groote stukken van dit land, eertijds ondoordringbaar oerwoud, werden omgezet in bloeiende koloniasies.

Waar, bij het geschiktmaken van 1/10 der huidige boschoppervlakte van dit gebied dat 1½ maal Java is, aan 3 miljoen menschen een bestaan kan worden gegeven, zal nog vele jaren de bestuursvoering op het koloniseeren van Zuid-Sumatra zijn gericht.

Met de stroom kolonisten komen ook vele christenen mee, reeds bevindt zich daar een duizendtal, afkomstig van de zendingsterreinen onzer Kerken en van Oost-Java.

Zoo legt God in dezen tijd, mede met de zegen op Uw zendingswerk, beslag op het tot nu toe, door het star Mohammedanisme der autochthone bevolking zoo hermetisch gesloten Zuid-Sumatra.

Het groot belang van verstrooidenzorg en zendingswerk in deze nieuwe wereld, hebben de inheemsche gemeenten van Midden-Java ingezien, maar zij zijn nog te zwak om zelf hieraan leiding te geven.

Tot nu toe heeft de Geref. Kerk te Palembang, hierbij krachtig geholpen door haar zendingsadviseur, Ds. van Andel, en door Generale Deputaten, gedaan wat binnen haar bereik was.

Maar door de snelle groei kan de bearbeiding in den vorm waarin tot nu toe het werk geschiedde, onmogelijk langer gedaan worden.

In de eerste plaats om de gevormde kringen zelf; immers, deze zijn zeer heterogeen. Al is 't dat zich tot nu toe geen moeilijkheden voordeden, dit moet eerder verklaard uit het feit dat de jonge kolonisten geheel door hun maatschappelijke taak in beslag

worden genomen, dan uit het feit dat zij geestelijk sterk genoeg zijn.

In de tweede plaats om de houding van het Binnenlandsch Bestuur, dat alles erop gezet heeft om de kolonisaties te doen slagen. Dat voor dit laatste noodig is een rustige sfeer en alles moet worden vermeden wat de ondermijning der propaganda op Java en de tegenwerking der autochthonen kan veroorzaken, behoeft nauwelijks betoogd.

Om bovenvermelde redenen heeft Zuid-Sumatra voor de verdere organisatie van het zendingswerk noodig een ervaren miss. D. d. W., iemand die de Javanen kent en tact heeft om met het B.B. regelend op te treden.

Wanneer de Geref. Kerk te Palembang, die gaarne zendende kerk wil zijn voor een arbeid, die binnen haar ressort geschiedt, bij de subsidie, die de Generale Synode in uitzicht stelde, van elk der zendende Kerken een steun zou ontvangen van f 600.— per jaar, kan tot het beroepen van een miss. D. d. W. worden overgegaan.

Broeders! bedenkt dat de arbeid, waarvoor wij Uw steun inroepen, een natuurlijk verlengstuk is van de zendingsarbeid Uwer kerken.

Een duizendtal van hen, die onder Gods rijken zegen door Uw arbeid tot Christus werden geleid, bevinden zich thans in een nieuwe wereld waar het Mohammedanisme veel dieper zijn wortels sloeg, waar een sterke geest van materialisme heerscht.

En daar, in die vuurlinie, wordt het geloofsleven van deze jonge christenen op een zware proef gesteld. Wij mogen hen daar niet zonder leiding laten.

Wij mogen de groote mogelijkheden, die God ons daar geeft, niet laten liggen.

Broeders! wilt U ons helpen?

Juist door het aanvaarden van deze zendingstaak, heeft God de Geref. Kerk te Palembang geestelijk verrijkt.

Die God zal ook U versterken, wanneer U ook mede Uw schouders wilt zetten onder een taak, waartoe Gods zegen op Uw werk ons samen roept.

Wij zijn gaarne bereid het verzoek van de kerk te Palembang nader bij U toe te lichten.

Namens de Geref. Kerk te Palembang
De Uwe in Christus

Bergsingel 127
Rotterdam.

G. J. SYBESMA.
10 November 1939.

Zeet geachte Broeders!

In de vergadering van de vertegenwoordigers der onderscheidene zendende Kerken en der verschillende deputaatschappen voor de Zending, gehouden te Amsterdam den 27sten October l.l. kwam o.a. ook ter sprake de zendingsarbeid van de Geref. Kerk te Palembang op Zuid-Sumatra.

Met sterken nadruk is de zendingsarbeid op Zuid-Sumatra aanbevolen door de Bijzondere Vergadering van missionaire predikanten op Midden-Java. Zij schreef daarover het volgende:

„Zeet in het bijzonder hield de vergadering zich bezig met de perspectieven van de arbeid op Zuid-Sumatra.

De volgende overwegingen kwamen daarbij naar voren:

1. De nood van het uitgestrekte terrein daar is zoo groot, dat krachtig ingrijpen dringend noodig is.

2. Beroeping van een eigen missionair predikant voor dit werk moet zeer noodzakelijk worden geacht.

3. De Javaansche zusterkerken zullen ook met inspanning van al hun krachten slechts een klein gedeelte van dit groote terrein kunnen verzorgen.

4. De kerk van Palembang kan en mag met de zorg van het overgebleven gedeelte niet worden belast.

5. De arbeid op Zuid-Sumatra moet gezien worden als een natuurlijk verlengstuk van de arbeid der gereformeerde kerken op Midden-Java ten Zuiden.

6. De eventuele arbeid op Zuid-Sumatra kan dus terecht een beroep doen op de steun van alle kerken, met name van de generale deputaten.”

Ook ter Generale Synode te Sneek kwam de zending op Zuid-Sumatra in bespreking. Zij was van de breede perspectieven, die Zuid-Sumatra voor het zendingswerk biedt, en het groote belang, dat de zending onzer kerken bij dien arbeid heeft, zoo overtuigd, dat zij besloot:

„de te benoemen deputaten te machtigen indien er een kerk gevonden wordt, die, zij het ook in samenwerking met andere, wil overgaan tot de uitzending van een dienaar des Woords voor den arbeid op Zuid-Sumatra, deze kerk voor dit werk te steunen met een bedrag van ten hoogste f 4000.— per jaar, indien de staat der generale Kas dit toelaat.”

In onze vergadering stelde Ds. Sybesma het groote belang van dit zendingswerk in het licht en deelde daarbij mede dat de Kerk te Palembang wel bereid was voor dit werk als zendende kerk op te treden.

Heel onze vergadering was overtuigd van de dringende noodzakelijkheid, dat voor dezen arbeid ten spoedigste een missionair predikant moest worden beroepen.

Wanneer al de zendende kerken elk f 600.— per jaar voor dit werk zouden willen bijdragen, zou de kleine, maar zeer actieve kerk te Palembang, met den steun, die de Generale Synode in uitzicht stelde, kunnen overgaan tot de beroeping van een missionair predikant voor dezen arbeid, die onder den zegen des Heeren zoo rijke vrucht doet verwachten.

Met eenparige stemmen werd besloten het verzoek van de kerk te Palembang bij de zendende Kerken met allen aandring aan te bevelen.

Namens de Vergadering voornoemd,
D. POL, 1e voorzitter.

J. L. SCHOUTEN, 2e voorzitter.

W. BREUKELAAR, scriba.

A. SCHWEITZER, Quaestor.

November 1939.

Van andere Zendingen en van voor de Zending belangrijke dingen.

De wereldbevolking.

De bevolking der aarde is thans volgens onze statistici 2095 millioen zielen, van wie slechts 718 millioen Christenen zijn, alzoo slechts een derde gedeelte.

De onderverdeling van dit derde gedeelte is aldus: 18 % Rooms-Katholiek, 10 % Protestantsch, 7 % Oosters-Orthodox.

Op de Protestantsche missievelden werken in op-

dracht van 451 zendingsgenootschappen 28.000 zendingen met 13 miljoen inheemsche Christenen te midden van 1377 miljoen niet-Christenen op hun velden. Het gaat de Protestantsche zending niet onvoorspoedig. In de jaren 1925—1935 steeg het getal gemeenten op de zendingenvelden van 36246 tot 55395, het aantal inheemsche Christenen van 8.340.000 tot 13.036.000. Ook is de bijbelverspreiding buitengewoon oegenomen.

De Protestantsche zendingsactie in de wereld.

Dat de Christelijke zending nog lang niet overal op de wereld komt, blijkt uit een stukje, dat op de wereldconferentie der zending te Tambaram werd ingediend. Daar werd het volgende gerapporteerd: Van de 1608 landen van het geweldige Chineesche rijk zijn 293 landen op tamelijk bevredigende wijze door de zending bezet, 206 landen onbevredigend en overigens is China nog onbezet! In Mantsjoerije is de helft van de 33.000.000 inwoners nog niet aangeraakt door het evangelie. In Nederlandsch Indië is één vierde deel van den archipel nog onbezet. Gebieden met tezamen 12.000.000 inwoners zijn door de regeering nog gesloten voor zendingsarbeid. Andere gebieden (vooral op Sumatra) liggen nog geheel braak. Bijna 500 staten van Britsch-Indië hebben de stem der Christelijke prediking nog niet vernomen. In het noorden van Afrika zijn er geheele gebieden, die thans Mohammedaansch zijn en in hun historische ontwikkeling het evangelie nog nimmer vernomen hebben. In Midden-Afrika en zuidelijke gebieden zijn wel de randgebieden geplaatst voor de boodschap van Christus, maar de binnenlanden van Fransch-West-Afrika, het zuiden en noord-oosten van Angola, Mozambique, Fransch-Aequatoriaal-Afrika en Portugeesch-Guinea zijn nog slechts zéér sporadisch voorzien van zendingsposten. In Brazilië zijn er slechts 5.700 Christenen per miljoen (er wonen 42.000.000 menschen in dit reusachtige land). En zoo zouden er meer gebieden te noemen zijn, die roepen om bearbeiding in dit werelddeel.

Korte berichten

Dr. C. L. Zwaan.

Dr. C. L. Zwaan, missionair arts te Djokja, die van voornemen was om met verlof naar Holland te komen, heeft met het oog op het oorlogsgevaar in Europa zijn verlof voor onbepaalde tijd uitgesteld.

Mej. G. Gort.

Mej. G. Gort, verpleegster in het Zendingshospitaal te Solo, gaat haar arbeid in dit ziekenhuis neerleggen.

Ds. J. Verkuijl.

Naar het voornemen is zal Ds. J. Verkuijl, miss. predikant van de Kerk te Rotterdam D.V. 7 Januari vertrekken naar zijn arbeidsveld.

Dr. J. J. Miedema.

Dr. J. J. Miedema, miss. arts van de Kerk te Rotterdam voor den med. dienst te Poerbolingo is, naar we vernamen, teruggekeerd naar Java.

Mej. J. Bijl.

Mej. J. Bijl, die als verpleegster werkzaam is in het Petronella-hospitaal en recht had om in het begin van 1940 verlof te nemen, heeft haar verlof vanwege het oorlogsgevaar tot later uitgesteld.

Mej. J. C. J. van Mansum.

Mej. I. C. J. van Mansum, die is benoemd tot Zendingzuster voor den arbeid onder vrouwen en meisjes te Djokja, heeft haar benoeming aangenomen en bereidt zich voor voor het werk, dat haar D.V. op Java wacht.

Mej. A. Westendorp.

Mej. A. Westendorp, die in 1937 als hoofdverpleegster naar Djokja is gegaan om in het Petronella-hospitaal werkzaam te zijn, komt naar Holland terug. Haar gezondheidstoestand laat naar het oordeel der artsen niet toe, dat zij langer te Djokja blijft.

Mej. G. Gazendam.

Mej. G. Gazendam, hoofdverpleegster te Poerwokerto is op reis naar Holland. Zij is in November met verlof op reis gegaan.

Mohammedanen in Nederland.

Te 's-Gravenhage, waar ongeveer driehonderd Mohammedanen wonen, worden pogingen in het werk gesteld om te komen tot de vorming van een Mohammedaansche godsdienstige gemeenschap. Tot dit doel vertoeft thans in Den Haag een Mohammedaansche geleerde uit Voor-Indië, die o.a. een nieuwe vertaling van den Koran in het Engelsch bezorgde. Reeds ter gelegenheid van het 40-jarig regeeringsjubileum van de Koningin is door een Sumatraasch vorst deze aangelegenheid in Den Haag ter sprake gebracht. In de residentie bestaat een Mohammedaansche vereeniging, die geregeld in een restaurant in de Groot-Hertoginnelaan vergadert.

Leestafel

Bloemlezing uit het Afrikaanse Psalmboek Psalmen van Totius, door Dr. G. Dekker, bij Bosch en Keuning te Baarn, f 0.90.

In de bekende libellen-serie van Bosch en Keuning is deze bloemlezing verschenen waarin Prof. Dr. G. Dekker een keur van door den ook in ons land bekenden en zeer gewaardeerden Totius in het Zuid Africaansch berijmde Psalmen zijn samengevoegd.

Gaarne vestigen we op deze bloemlezing de aandacht.

Mijn God is Jahwe (Elia) door M. B. v. 't Veer, bij T. Wever N.V., Franeker, f 3.90, geb. f 4.90.

Dit werk is gegroeid uit een serie preeken die Ds. v. 't Veer heeft gehouden over het Woord Gods in 1 Kon. 17 : 18. Maar de preekvorm is losgelaten. De stof is in boekvorm verwerkt. Een alleszins uitnemend, frisch boek voor hoofd, hart en leven.

Een hoofd des hoeks, door J. v. Raalte, bij T. Wever N.V., Franeker, f 2.25, geb. f 2.90.

In dit boek zijn, als we wel hebben geteld, 42 me-

ditaties gebundeld. De titel noemt de lijn, die door deze advents-meditaties loopt. Het zijn eenvoudige, stichtelijke meditaties in den goeden zin van het Woord.

Job Andersom, door Jaap Kolkman; bij Gebr. Zomer en Keuing, Wageningen; f 2.90 maar voor abonné's op de Spiegel-Serie slechts f 1.40.

Een echt boeiend boek, vlot en met talent geschreven. Geheel naar het leven geteekend, speelt het verhaal in de Vlaardingsche visscherswereld. Stellig zal dit boek er ingaan.

Ons Koninklijk Gezin, door D. Hans; bij Gebr. Zomer en Keuning, te Wageningen.

Een prachtboek over ons koninklijk huis. De naam van den schrijver waarborgt dat de inhoud uitstekend is en de stijl welverzorgd. Het boekwerk is verlucht met 68 foto's, waarvan verscheidene nog nimmer gepubliceerd zijn, en verschijnt als eerste deel in het Oranjejaar van de Spiegel-Serie. De foto's zijn subliem.

De prijs is f 4.90, maar abonné's van de Spiegel-Serie behoeven er maar f 1.40 voor te betalen.

Bouwen en Bewaren. Orgaan van den Bond van Meisjesverenigingen op Gereformeerden grondslag.

Voor ons ligt het propaganda-No. van „Bouwen en Bewaren”, het principieele uitstekend geredigeerde orgaan van onzen Meisjesbond. Ook dit No. doet het weer voortreffelijk. Alle Gereformeerde meisjes moeten „Bouwen en Bewaren” lezen. Het is voor hun vorming van groote waardij.

Waar zijn de verstrooide stammen Israëls gebleven? door Dr. A. v. Duursen; bij Kok te Kampen, f 0.90.

Een voortreffelijke studie over een vraag, waarover veel is geschreven en waarop niemand met zekerheid het antwoord geven kan. Gaarne bevelen we deze zeer oriënterende studie ter lezing aan.

Archiefstukken betreffende de Afscheiding van 1834. Eerste deel. Voorgeschiedenis 1822—1834, bewerkt door Dr. L. F. Bos; bij Kok te Kampen, f 2.90, geb. f 3.90.

Dit uitnemend boekwerk, dat ongetwijfeld veel studiemateriaal biedt over de voorgeschiedenis der Afscheiding, is uitgegeven door het Comité tot herdenking der Afscheiding. Het boek dwingt respect af voor den omvangrijken arbeid, die Dr. Bos heeft besteed aan het onderzoek en de ordening van al die stukken.

Een liberaal man, door G. Mulder; bij D. A. Daamen's Uitgevers Mij. N.V. te Den Haag. f 2.25, geb. f 2.90.

Mulder verstaat de kunst van boeiend te kunnen vertellen en de dingen raak te kunnen zeggen. Dat blijkt ook weer in dit boek, waarin hij de geschiedenis vertelt van Sikke Tjommies Haarsma en van heel wat andere menschen meer. Alles mooi verteld, ook al gaat zijn fantasie soms wel eens wat heel ver.

Moeder. Practisch tijdschrift voor de vrouw in het gezin. Adres voor redactie en administratie bureau „Moeder” Wageningen.

Alle moeders, zoowel jonge als oude moeders roemen „Moeder”. Vaak hoorden we over „Moeder” praten. Maar altoos niets dan lof. Het is een echt Christelijk en tegelijk door en door practisch tijdschrift.

De tractaatjes van Filippus.

Men zond ons een bundel tractaatjes van Filippus ter resencie.

Ons bestek laat niet toe ze alle te noemen. Laten we er alleen van zeggen, dat het doorgaans zeer goede tractaatjes zijn, zeer geschikt voor Evangelisatie-doeleinden. Wie Evangelisatie-lectuur noodig heeft, wende zich tot den uitgever van Filippus, N.V. J. B. v. d. Brink en Co. te Zutphen.

De Kalenders van Voorhoeve over 1940.

De driebladige Kalender. Deze mooie Kalender bestaat uit 6 briefkaarten (3 met een gedicht en 3 met een gekleurde afbeelding), f 0.45, bij 10 ex. f 0.35, bij 25 ex. f 0.30.

De kunstkalender Het Licht tegemoet.

Dit is iets fijns. Elk der twaalf bladen bestaat uit twee briefkaarten; een foto en een spreuk van Hugh Redwood, prof. De Hartog, G. F. Haspels, Koningin Wilhelmina, Kagawa, e.a.

Bij 10 ex. is de prijs f 0.85, bij 20 ex. f 0.75.

De geïllustreerde Christ. Scheurkalender 1940.

Deze bekende kalender verschijnt thans voor de vijftigste maal. Het is dus ditmaal een jubileumkalender. De plaat, geschilderd vóór de nieuwe wereldoorlog uitbrak, is wel bijzonder toepasselijk.

De premieboeken.

De lezers van den scheurkalender kunnen weer twee boeken bestellen tegen den specialen prijs van f 0.65 per stuk, gebonden in fleurigen band.

10. **Mannen van de zee** door W. Schippers. Een verhaal, dat de lezers verplaatst in Katwijk van omstreeks 1820. Wij, Nederlanders, hooren graag van de zee en daarom zal ook dit spannende boek met belangstelling worden gelezen.

20. **De vlag op den toren** door C. Vermeer. Dit verhaal is het tweede boek van een Vlaardingschen schrijver, wiens eerste kopy een prijs kreeg in den grooten Zondagsschoolwedstrijd van Callenbach. Het speelt in den Franschen tijd te Vlaardingen.

Belangstelling in het buitenland voor Anne de Vries' Kinderbijbel. Zweedsche vertaling op komst.

Het bij J. H. Kok te Kampen verschijnende „Groot Vertelboek voor de Bijbelsche Geschiedenis” door Anne de Vries trekt niet alleen in ons land, maar ook in het buitenland de bijzondere aandacht. Verschillende buitenlandsche uitgevers interesseerden zich voor een vertaling. Het staat thans reeds definitief vast, ondanks de ongunstige tijdsomstandigheden, dat de bekende uitgeverfirma Nordisk Rotogravyr te Stockholm een Zweedsche vertaling van dit werk zal uitgeven.

De buitenlandsche belangstelling geldt ook de teekeningen van Jetses, zoodat de illustratieve verzorging van de komende buitenlandsche edities gelijk zal zijn aan de prachtige Nederlandsche uitgave.

Zondagsschooluitgaven van Meinema.

Meinema zond ons ter recensie de volgende nieuwe uitgaven:

Wat Corrie vond en wat zij deed, door C. B. Drewes, f 0.10.

Liesje en Antje, door Paula, f 0.15.

Rietje vergeet haar belofte niet, door H. Christina Kaster, f 0.15.

Van Jan en Jaapie en Ouwe Teun, door K. A. Pomp, f 0.20.

Met „Het Zeepaard” naar de Levant, door H. Henzen Veenland, f 0.30.

Donkere dagen in het Veenland, door Jan van Groningen, f 0.35.

Waarom Japie bang was, door H. Th. van Munster, f 0.35.

De stilte, door K. S. Tromp, f 0.40.

De Gondelier van Venetië, door P. de Zeeuw J.G.zn, f 0.40.

Pah Ibrahim, de blinde van Blondo, door Gijsbert de Vries, f 0.40.

Mien komt er doorheen, door H. v. d. Hilst, f 0.60.

Twee meisjes even oud, maar door F. B. van Velsen f 0.75.

Luit Lievensz de strijder, door H. te Merwe f 0.75.

We kunnen onmogelijk elk boekje bespreken. Onze ruimte laat dat niet toe. Maar men weet het: Wat Miënama levert is goed; het wordt aan strenge keur onderworpen. En het is zeer goedkoop. Dat geldt ook van deze werkjes: **goed en goedkoop**.

Giften

Ontvangen voor de Generale Zendingskas.

Door Ds. S. van Dijken 10 % van de ontvangsten in de Classis Harderwijk 2e kwartaal '39 f 142.50. Door P. J. Dam uit nalatenschap van wijlen Mevr. J. v. d. Brink-Bomas te Hilversum f 500.—. Uit de onderlinge steunverleening voor de pensionslasten Hoofddienst f 1615.50 en Med. dienst f 633.60, te zamen f 2229.10. Door Ds. P. C. de Bruyn van N. N. met bestemming voor Madioen f 45.—. Van N. N. te B. f 15.—. Van Mevr. Bonekamp f 0.50. Door P. J. Schreuder te Rotterdam voor lood, theelood en postzegels f 8.60. Door Hoogendam legaat van wijlen S. van Beem te Sloten f 200.—.

W. BREUKELAAR.

Santpoort, 24 November 1939.

Kerstfeestviering Solo.

In dank ontvangen van Mej. T. V. te 's Gr. f 1.—.

H. DE LANGE.

Zwanenlaan 17, Den Haag. Postrek. no. 245952.

Gratis verspreiding van de „Elisabethbode” onder de militairen.

Vijfde verantwoording van giften over 22 September tot en met 21 October 1939.

Van de Geref. Kerken te: Hengelo f 5.—; Brouwershaven f 2.50; Goor f 1.—; Augustinusga f 1.—; Schiermonnikoog f 2.50; Wapenveld f 2.50; IJsselmonde f 2.50; Wormerveer f 2.50; Rilland-Bath f 1.—; Hyum

f 1.—; Hoogersmilde f 1.—; Purmerend, tweede gift, f 2.50; Bergenschenhoek f 1.—; Hardenberg f 5.—; Ommen f 5.—; Dokkum f 5.—; Eefde-Gorssel f 1.—; Scharendijke f 5.—; Staphorst f 1.—; Siegerswoude f 1.—; Beetgum f 2.50; 's-Gravemoer f 1.—; Haaksbergen f 1.—; Zwiindrecht f 2.50; Dwingeloo f 5.—; Heidenschap f 1.—; Lemelerveld f 1.50; Oosterland f 2.—; Bennebroek f 2.—; Hijken Dr. f 1.—; Hijaard f 2.—; Hillegersberg-Terbregge f 2.50; Rijk H.meer f 5.—; Zuidhorn f 5.—; Lemmer f 2.50; Rheden de Steeg f 1.50; Oude Wetering f 2.50. Bij Ev. Comm. Markens f 2.50; van de Evang. Commissies te: Nieuwlande Dr. f 2.50; Schipluiden f 2.50; Wezep f 2.—; Hattem f 2.50; van particulieren: M. v. d. B. Santpoort f 2.—; E. W. Sz. Groningen f 2.—; J. H. Overschie f 1.—; G. v. D. Maasland f 2.50; B. V. Amersfoort f 1.—; L. v. d. W. Harlingen f 0.50; Wed. R. Bennekom f 2.50; J. W. Helmond f 5.—; H. J. A. R. Leiden f 2.50; W. N. Emmen f 2.50; J. v. B. Deventer f 2.50; D.-V. Hellendoorn f 0.65; Sch. Apeldoorn f 2.—; A. W. G. Leens f 2.50; L. Z. te N. N. f 5.—; Str. Diever f 2.50; N. N. Amsterdam f 1.—; J. J. Landsmeer f 2.50; Zr. H. N. Leiden f 2.50; H. H. Rotterdam N. f 1.—; Wed. W. N. Terschuur f 2.—; N. N. Amsterdam f 2.50; N. N. Wierden f 1.50.

Zesde verantwoording van 22 October tot en met 21 November 1939.

Van de Geref. Kerken te: Stiens f 1.—; Driebergen f 1.—; Vlaardingen f 1.—; Zoetermeer f 2.—; Nijkerk f 2.50; Puttershoek f 2.—; Wateringen f 1.—; Smilde f 5.—; Oude Pekela f 1.—; Dinxperlo f 2.50; Kloosterburen f 1.—; Classis Zutphen f 20.—; Kampen f 5.—; Sellingen f 1.—; Workum f 2.50; van de J.V. en M.V. te Amerongen f 10.—; Zendings- en Evang. Comm. te Winterswijk f 10.—; Evang. Comm. Amsterdam W. f 1.50; G. J. v. E., Nieuw Lekkerland f 1.—; N. N., Woerden f 2.—; A. S., Cubaard f 0.65; S. U., Zwolle f 0.50; T. F., Maassluis f 1.50; Mej. J. te O. f 1.50; H. S. B., Amsterdam W. f 2.50; Tj. K., Groningen f 1.—; J. G., Heer Hugowaard f 1.—; N. v. D., Sassenheim f 1.—; H. D., Winterswijk f 0.75; N. N., Zwiindrecht f 2.—; G. D., Alkmaar f 1.20; M. T., Middelburg f 0.50; D. K., Kampen f 1.—; F. v. d. W., Veere f 1.—; M. S. v. A., Nieuw Vennep f 2.50; K. H., Nieuw Vennep f 0.50; K. W. de V., Oudega Smal f 2.50; J. de K., Ginneken f 5.—.

Allen die de verspreiding van de 6000 door ons verzonden ex. onder de militairen verzorgen, voegen hun dank bij de onze. Wij moesten echter besluiten het aantal van 6000 ex. terug te brengen op een of twee duizend. Mits.... op onze girorekening — 331812 — van de „Elisabethbode” te Woerden weer meerdere giften geboekt mogen worden. Bij voorbaat zeggen wij U de dank toe van vele veldpredikers, duizenden soldaten en van ondergetekende.

De directie van de Elisabethbode.

Deputaten der Generale Synode der Geref. Kerken ter behartiging van de geestelijke belangen van onze militairen.

Zesde verantwoording van giften en collecten (tot en met 23 November 1939).

Van de Geref. Kerk te: Oldeboorn f 7.85; West-IJsselmonde f 23.51; Wagenborgen f 23.—; Rijsoord f 63.14; Hemelum f 3.48; Doorn f 5.—; Oldebroek f 5.50; Bilthoven f 15.—; Slootdorp f 23.95; Kortgene f 7.80; Oudewetering f 41.40; Oude en N. Bildtdijk f 38.05; Hemrik f 2.87; Stad aan 't Haringvliet f 15.—; Slie-drecht f 7.50; Haaksbergen f 4.24; Goes f 1.—; Middenmeer f 48.88; N. Pekela f 10.—; Landsmeer f 100.50; Watergraafsmeer f 140.79; Zuidwolde (Gr.) f 55.87;

Koudekerk (Z.H.) f 18.70; Dalfsen f 22.97; Langeslag f 20.05; Leek f 30.41 Kootwijk f 4.53; Kollum f 48.94; Ternaard f 7.57; Wormerveer f 41.59; Culemborg f 2.50; Opperdoes f 40.45; Ter Aar f 5.—; Zevenhoven f 17.20; Oudega (W.) f 5.—; 2e Exloërmond f 2.50; Krommenie f 2.50; St. Pancras f 20.—; Surhuizem (Fr.) f 56.53; Enumatil f 15.—; Hoogeveen f 88.13; Appelscha f 10.69; Ruinewold f 24.58; Blija f 39.75; Schoonoord f 8.14; Opperhuizen f 14.35; Poortvliet f 7.50; Rotterdam-Feyenoord f 45.—; Franeker f 61.95; Zuilichem f 2.—; Puttershoek f 7.11; Aarlanderveen f 17.67; Oosthem f 2.—; De Knijpe f 9.16; Oudehorne f 13.94; Bolnes f 26.77; Sauwerd f 15.—; Dedemsvaart f 105.43; The-singe f 24.18; Borger f 11.06; Muiderberg f 10.10; Hija-laard f 21.67; Tiel f 20.48; Eindhoven f 5.—; Noorde-loos f 8.33; Zuidhorn f 40.66; Mildam f 10.—; Elst f 11.85; Bleiswijk f 21.63; Lochem f 14.—; Rhooon f 15.65; Een f 16.07; Gaastmeer f 7.21; Brouwershaven f 22.—; Katendrecht f 115.64; Zaamslag f 35.04; Ooster-end f 14.—; Gauw f 12.87; Driesen f 18.48; Haastrecht f 4.81; Monnikendam f 18.74; Middelstum f 84.89; An-jum f 70.30; Schoonrewoerd f 10.74; Venlo f 9.80; Zwammerdam f 15.16; Niiawier f 21.72; Geertuiden-berg f 6.83; Boerakker f 6.31; Drogeham f 24.03; Kou-dum f 37.12; Zoutkamp f 5.—.

Van de M.V. of J.V. te: Rijsoord f 2.55; Dinxperloo f 2.25; Daarle f 2.50; Ter Aar f 1.—; Opeinde Nijega f 5.28; Zuidhorn (Gr.) f 10.—; Oud-Beyerland f 1.—; Serooskerke f 1.83; Vreeswijk f 1.—; Koudekerke (Z.) f 3.70; Nieuwdorp (Z.) f 2.—; Willemstad f 1.40; Nes f 2.—; Arnhem f 1.—; Tholen f 2.—; idem f 1.—; Hija-laard f 5.—; Heemse f 2.60; Gerkesklooster f 4.86; Schoonrewoerd f 3.50; Lauwerzijl f 5.—; Leek f 2.—; Feyenoord f 5.—; Gapinge f 1.—; Maassluis f 5.—; Rinsumageest f 1.—; Niiawier f 1.—; Ierseke f 1.75; Uithuizermeeden f 18.75; Hozerswoude f 1.—; Sinderen f 5.—; Beilen f 3.12; Schiebroek f 1.55; Nijemirdum f 2.50; Huizum f 2.—; Geesteren f 1.—; Opperdoes f 2.50; Schiedam f 3.60; Raamdonkveer f 1.20; Zonne-maire f 2.55; Rouveen f 13.50.

P. K. V. te Lichtaard f 2.50; Wed. G. P. W. te Spijk f 25.—; A. M. te Brielle f 1.50; Prof. W. te Bangdoen f 10.—; J. S. W. te Rotterdam f 10.—; door ds. Tom van Sappemeer f 1.—.

Totaal van kerken	f 2284.54
M.V. en J.V.	„ 140.09
Particulieren	„ 50.—
Totaal	f 2474.63

Een prachtige lijst. Hartelijk dank! En naar we ver-nemen zijn nog veel kerken van plan om te collecteeren en van M.V.'s en J.V.'s (vooral de M.V.) aan het in-zamelen.

Samen met de vorige verantwoordingen bedraagt deze extra-inzameling nu reeds f 736.64.

P.S. In de vierde verantwoording was door een verzuim op de zetterij niet vermeld Mevr. M. M. te Voorburg f 2.50. (Wel reeds vermeld in het totaal-cijfer).

Deputaten b.g..

A. H. VAN MINNEN, praeses.

T. J. HAGEN, scriba-puaestor.

Delft, Giro 35595.

Idenburgfonds.

Verantwoording van gelden ontvangen ten bate van het Zendingswerk in Suriname, over het tijdvak 22 October 1939 tot en met 15 November 1939.

Giften. Uit Zevenhuizen (Z.H.) f 0.50; uit Midden-

meer f 7.50; uit Apeldoorn (Mej. B.) f 6.50; uit 's-Gra-venhage-Oost f 1.50; uit Reeuwijk f 2.50; uit Willem-stad (N.Br.) f 0.50; giften en contributies uit Sassen-heim f 21.08; uit Leiderdorp f 9.80; uit Lisse f 29.49; uit Wassenaar f 14.50; uit Rijnsburg f 16.85; gift ge-vonden in coll. Geref. Kerk te Leiden f 10.—; S. K. te U. f 0.50; leerlingen der Geref. School te Twijzel f 10.—; idem van de Chr. School te Leerdam f 5.—; idem van de 2e en 7e klas der Oranjeschool te Alphen aan den Rijn f 12.50; J. B. T. te D. f 15.—; catech. Geref. Kerk te Eibergen f 2.50; L. B. te B. f 150; T. van P. te IJ. f 1.50; P. H. Veldpost f 5.—; J. P. H. te B. f 5.—; W. S. te A. f 1.—; Mr. J. D. te 's-Gr. f 5.— en J. v. d. M. te S. f 1.—.

Contributies. Zevenhuizen (Z.H.) f 6.50; Wagenbor-gen f 9.75; Middenmeer f 36.—; Den Haag-West f 14.75; Den Haag-Oost f 3.25; Zoetermeer f 0.75; Nieuw-Ven-nep f 1.—; Dokkum f 53.—; Lioenssens f 7.75; Apel-doorn f 3.—; Beekbergen f 0.50; 's-Heerenbroek f 0.25; Leerdam f 4.60; Amsterdam-West f 2.50; Reeuwijk f 1.50; Hilversum f 1.25; Willemstad f 6.50; Amster-dam-Centrum f 6.—; Beetsterzwaag f 1.—; Drachten f 0.75; Drachtster-Compagnie f 28.75; Nieuwe-Beets f 5.—; Kampen f 12.75; Nieuwdorp f 2.50; Meppel f 39.—; Utrecht f 1.—; Kommerzijl f 1.—; Opperdoes f 0.50; Medenblik f 1.—; Andijk f 16.—; Dieren f 5.75; Bussum f 1.—; Bennekom f 1.50; Nijkerk f 35.—.

Giften van Geref. Kerken. Wagenborgen f 1.50; Wezep (Geld.) f 1.—; Culemborg f 5.—; Lutjegast f 2.—; Nieuw-Buinen f 1.—; Mijdrecht f 2.50; Zwammerdam f 1.—; Makkum f 2.—; Geesteren-Gelselaar f 1.—; Klundert f 5.—; Asperen f 2.50; Aduard f 2.50; Schermerhorn f 2.—; Bennekom f 2.50; Schettens f 1.—; Drogeham f 1.—; Nigtevecht f 1.—; Harkema-Opeinde f 1.—; Nieuw-Lekkerland f 1.—; Beverwijk f 2.50; Haamstede f 2.50; Diever f 2.50; Herwijnen f 1.—; Kommerzijl f 1.50; Wijhe f 1.—; Lochem f 2.—; Rhooon f 2.—; Loppersum f 4.—; Uithuizermeeden f 2.50; Wol-vega f 1.—; Medenblik f 2.50; Eindhoven f 5.—; Bergen op Zoom f 2.50. . Kollumerpomp f 1.—; Twijzelerheid f 2.50; Driesum f 2.50; Nederhorst den Berg f 2.— en Valthermond f 1.—; Nijkerk f 21.35.

Collecten Geref. Kerken. Workum f 19.—; Gaastmeer f 7.—; Oosterwolde (Fr.) f 7.12; Oenkerk (½ coll.) f 11.41; 's-Graveland f 10.59 en Kollum f 19.54.

Zendingscommissies Geref. Kerken. Vlissingen f 40.— (jl.); Eibergen f 5.— (jl.) en Kielwindeweer f 2.50 (jl.).

Rechtstreeks ontvangen door Zeist. J. H. v. d. W. te Den H. f 2.50 (voor onderwijs en J. C. v. S. te id. f 1.—. Allen, die medewerkten tot vorenstaand resultaat, onzen dank!!

De nood is zeer groot.

K. R. HUMMELEN.

Penningmeester van het Idenburgfonds.

Kampen, 21 November 1939.

Fernhoutstraat 24.

Postrekening no. 196921.

ZENDING VAN DE Geref. Kerk op SOEMBA.

10e Verantwoording van 25 Oct. tot 25 Nov. 1939. Prov. Groningen:

J. Dijkema, busjes langs de huizen, Ten Boer f 63.90; W. Boelema, Scheemda, Nikk. Sch. m. d. B. Eexta f 8.—; Ds. M. Stadig, Ezinge, Zend.comm. f 100.—; Mej. S. Westerhof, Lutjegast, busjes f 15.—; O. v. d. Wal, Groningen, contributie f 390.—; T. Postma, Kornhorn, busjes f 20.28; J. Pluister, busjes Geref. Kerk, Leek f 22.50; P. Timmermans, Zuidhorn, busjes en h. ct. kin-deren H. Scholten f 2.64½; Ds. J. H. Lammertsma, Appingedam, coll. giften f 7.50; Geref. Kerk, 2e Exl-mond, busje D. Warris f 7.75; idem, busje Harm. Ottens

f 13.26; G. Rozendal, Haren, Schoolkinderen f 5.—; Mevr. Groeneveld, Musselkanaal, bruiloftcollecten: fam. de Vries, fam. Slim, fam. Kornelius f 11.08; Mej. A. Franke, Hoogkerk, busje kl. I Geref. School f 10.—; K. ter Laan, Schildwolde, Zend.comm. f 180.—; idem, Gebr. Bodeus f 1.—; C. Kroeske, Den Andel, busje Sch. f 14.—; E. Stamhuis, Loppersum, busjes f 34.41; J. A. Roukema, Harkstede, kalenders f 6.60; Jan Knol, Overschild f 15.—; per G. Schut, Veendam, gift f 2.50; O. v. d. Wal, Groningen, contributie etc. f 1061.10; D. Smit, Zuidwolde Gr., gift N. N. f 7.50; A. Bosman, Sebaldeburen, kinderen Chr. School f 10.—; J. Jonkman, Baflo, Zendingscommissie f 150.—; Mej. H. te Thesinge, busje f 5.15; O. van der Wal, Groningen, Zend.comm. f 300.—; K. E. Helder, Siddeburen, Nikk. Geref. Sch. f 26.20; F. Berghuis, Helpman, busjes Juli-Sept. f 31.85½; idem, ½ ct.-spaarders f 3.81½; idem, bijdragen f 40.25; idem, zend.bladen minus kosten f 14.37; J. Jonkman, Baflo, halve ct. in kerkzakje f 0.60; idem, Zend.comm. f 100.—; K. Bosma Jr., Middelstum, halve ct. H. J. Krijgheld f 0.70; idem, halve ct. H. Triesenberg f 1.—; idem, busje J.V.-A. f 1.97; idem busje J.V.-B. f 1.26½; idem busje J.V.-C. f 2.07½; idem Nikk. Meisjesver. f 2.13; per Mej. Helder, Haren, Chr. Kleutersch. f 50.—; Mej. G. Haan, Groningen, kinderezend.busjes Sept. en Oct. f 305.—; A. van Hemmen, Onnen, busjes f 14.26; Chr. Kleutersch. H. W. Mestdagstraat, Groningen, halve ct. f 1.—; per Ds. D. van Dijk, Groningen, halve ct. en ander kleingeld f 17.50.

Prov. Drenthe:

Ds. A. J. Noordewier, Westerbork, Nikk. Chr. Sch. f 8.70; Mej. H. J. Krans, Coevorden, busjes Juli, Aug. en Sept. f 107.27; B. J. Scharft, Roden, busjes 3e kwart. f 42.62; idem, busjes Peize f 5.72; Ds. J. ten Hove, Gees, busjes f 60.—; per Ds. D. Drenth, Zuidlaren, busjes f 109.33; J. Helsloot, Koekange, G.J.V. „Tychicus” f 17.60; Geref. Kerk, Klazinaveen, busjes f 100.—; H. Rabbers, Emmen, bijdragen f 100.—; Geref. Kerk, Hoogeveen, gift f 2.—; H. Beekman, Emmerersch.veen, busjes f 46.50; S. O. Roosjen, Diever, busje school f 12.—; idem, kalenders f 8.27.

Prov. Drenthe:

B. Nijmeijer, Nieuweroord, busjes Juni-Oct. f 53.15; per Ds. D. Drenth: busjes Smilde f 104.03; idem, kerkbussen Smilde f 4.31; idem, busje A. en R. de W., Oosterwolde f 9.77; K. Metselaar, Hollandscheveld, busjes f 82.50; idem, gift f 2.50; P. J. Hof, Nieuw Amsterdam, busjes Chr. Sch. Nw. Amsterdam f 70.—; idem, busjes Chr. Sch. Erica f 8.90.

Prov. Overijsel:

D. Ypma, Den Ham, Zend.comm. f 200.—; T. Oegema, Dedemsvaart, Zend.comm. f 150.—; G. K. te H. f 20.45; Geref. Kerk, Hardenberg, Catech.bus f 5.21; B. Brouwer, Wijhe, Zend.comm. f 50.—; N. N., Almelo f 2.—; H. J. Kuiper, Zwartsluis, Zend.comm. f 225.—; Geref. Kerk, Daarlerveen, dankoffer in de collecte f 5.—; per H. Pieltsjes, Nijverdal, gift van N. N. via Ds. Hamming f 10.—; idem, halve ct. Gerrit Ligtenberg f 0.55; per L. Burger, Enschede f 500.—; Zend.comm. Wierden, kinderen Geref. Sch. f 10.89; idem, gift f 2.—; idem, collecte f 16.81; idem, achterstallig '36, '37 en '38 f 37.—; E. Leenders, Den Hulst, lichting busjes Nieuwleusen f 100.—; per Ds. F. Slomp, Heemse f 229.26; per Ds. J. H. Broek Roelofs, bijdragen Dalfsen f 39.72; P. E. Visser, Zwolle, bijdragen f 175.—; H. Hof-sink, Bergentheim f 50.—; J. F. Fleurke, De Krim, contrib. f 66.—; H. Bolhuis, Vroomshoop, coll. giften f 19.50.

Soembaweken Groningen:

Thesinge f 249.90; 2e Exloërmond f 73.05; Pieterburen f 132.10; Delfzijl, restant f 26.50; Onderdendam f 201.20; Scheemda f 99.40; De Wilp f 45.05; Delfzijl, nagiften f 9.—; Ulrum f 416.50; Middelstum f 244.40.

Soembaweken Drenthe:

Alteveer f 85.17; Emmererfsch.veen f 85.—; Ruinerwold-Koekange f 262.—; Hollandsche veld, nagift f 1.—.

Soembaweken Overijsel:

Bergentheim f 135.05; Hardenberg, laatste storting f 29.46; Genemuiden f 30.—; Goor f 50.43; Nieuwleusen f 77.50; Glanerbrug f 58.30; Wierden f 30.70; Olde-markt f 63.—; Dedemsvaart f 315.60; Oldenzaal f 45.25; Hengelo f 206.78; Daarlerveen f 42.40.

2e Algemeene Collecte Groningen:

Oldehove f 65.50; Hoogkerk f 87.—; Hornhuizen f 18.42; Ezinge f 35.11; Bedum f 122.77; Grootegast f 87.58; Garrelsweer (incl. halve ct.) f 69.01; Lutjegast f 25.—; Harkstede f 17.69; Zuidhorn f 86.06½; Bierum f 55.51; Nieuw Weerdinge f 42.30; Grijskerk f 41.65; Vlagtwedde f 17.37; Winsum f 97.10; Wildervank f 133.29; Nieuwolda f 10.77; Veendam f 216.05; Westeremden f 23.28; Helpman f 41.47; Overschild f 12.—; Meeden f 8.61; Nieuw Buinen f 18.10; Middelstum f 113.18.

2e Algemeene Collecte Drenthe:

Diever f 31.95; Assen f 124.92; Westerbork, f 22.96; Dwingelo f 45.30; Veenhuizen f 5.66; Oosterwolde f 10.81; Haulerwijk f 40.58; Smilde f 38.35; Appelscha f 8.70; Een f 13.24; Roden f 28.69; Gasselternijveen f 28.06.

2e Algemeene Collecte Overijsel:

Nijverdal f 90.57; Almelo f 170.40; Wierden f 20.90; Ommen f 87.80.

Diverse ontvangsten:

„Ingevolge belofte uit ??” f 12.—; P. Q. te R., gift f 250.—.

Totaal 10e verantwoording f 11.438.45
1e t/m. de 9e verantwoording „ 66.616.10

Totaal tot op heden f 78.054.55

Broeders en Zusters! Dit is nog ongeveer duizend gulden minder dan verleden jaar op denzelfden tijd.

Hoe moet ooit het tekort van de Soemba-Zending gedekt worden als nog niet eens zooveel wordt opgebracht als we verleden jaar van U mochten ontvangen? Wat tot nog toe werd ontvangen is zelfs niet voldoende om de uitgaven voor 1939 te financieren, laat staan dat er iets zou overschieten om af te lossen op het groote tekort.

Hopelijk zal de laatste maand van het jaar nog vele blijde verrassingen voor de Soemba-Zending brengen. Hartelijk dank aan hen, die met een extra gift het goede voorbeeld hebben willen geven. Mogen zij vele navolgers vinden!

JURRIËN VELDKAMP, Quaestor.

Postrekening 138000.

Groningen, 25 November 1939.

HET ZENDINGSBLAD IN 1939.

Register.

Meditaties.

- Januari. *Allen één*, Joh. 17 : 12a, door Ds. W. Breukelaar.
- Februari. *De heiligheid des Heeren*, Zach. 14 : 20, door Ds. T. C. de Bruyn.
- Maart. *Zie de mensch!* Joh. 19 : 5, door Ds. N. Duursemma.
- April. *Getuigen*, Hand. 1 : 8, door Ds. R. Hamming.
- Mei. *Groet niemand op den weg*, Luc. 10 : 4b, door Ds. H. Hangelbroek.
- Juni. *Tot prijs der heerlijkheid Zijner genade*, Ef. 1 : 6 en 7, door Ds. A. C. Heij.
- Juli. *De naam des Heeren groot onder de Heidenen*, Mal. 1 : 11, door Ds. M. Meijering.
- Augustus. *Meer licht en meer waarheid*, Ps. 43 : 3, door Ds. A. H. v. Minnen.
- September. *De Koning der eeuwen*, 1 Tim. 1 : 17, door Ds. D. Pol.
- October. *Gerechtigheid en lof voor alle volkeren*, Jesaja 61 : 11, door Ds. G. M. van Rennes.
- November. *Het Evangelie kracht Gods*, Rom. 1 : 16, door Ds. J. de Vries.
- December. *De wereldzending van Christus*, Jesaja 49 : 6, door H. A. Wiersinga, blz. 250.

Foto's.

- Personeel van de Zending te Makassar, blz. 5.
- De zendingscollectantjes te Gaastmeer, blz. 6.
- Tj. van Dijk, blz. 8.
- De zendingscollectantjes te Dwingelo, blz. 10.
- De zendingscommissie en haar collectantjes te Ouderkerk aan den Amstel, blz. 12.
- De zendingsjongens te Koudekerk a. d. Rijn met hun leiders, blz. 13.
- De collectantjes van de Kerk te Andel, blz. 14.
- Dr. Henrey Beets, blz. 29.
- Conferentie te Tamboram Sectie II, blz. 31.
- Ds. Rullmann en gezin, blz. 36.
- De zendingscommissie te Ottoland, blz. 37.
- De zendingscommissie te Veenendaal, blz. 39.
- Dievens zendingscollectantjes, blz. 41.
- De zendingscollectantjes te Hasselt, blz. 42.
- De zendingscommissie te Driesum, blz. 44.
- Steenwijk's zendingscommissie en haar collectantjes, blz. 55.
- Dr. en Mevr. Berg—Miedema en gezin, blz. 56.
- De zendingscommissie met collectantjes te Berkum, blz. 57.
- De zendingsmeisjes te Almelo, blz. 58.
- De meisjes voor de zending te Dokkum, blz. 60.
- De zendingscollectantjes te Hijlaard, blz. 60.
- Van elke Gemeente op West-Soemba één vertegenwoordiger, blz. 63.
- De zendingscommissie met collectantjes te Glanerbrug, blz. 67.
- Dr. en Mevr. Bakker—Dethmers en gezin, blz. 77.
- P. v. d. Weide, blz. 78.
- De heer en Mevr. Meurs—v. d. Sluis, blz. 80.
- De zendingscollectantjes te Sliedrecht, blz. 81.
- Mej. A. Bogaards, blz. 82.
- De zendingsmeisjes te Brielle, blz. 84.
- De zendingscommissie te Holwerd met haar collectantjes, blz. 85.
- Nieuwolda's collectantjes, blz. 85.
- Afscheid van de Fam. T. van Dijk te Wai Bakoel, blz. 87.
- Een der buitenklinieken van Dr. Ong, blz. 89.
- Helpers op Soemba met een diensttijd van minstens 20 jaar, blz. 102.
- Kijkje in Wonosobo, blz. 104.

- De zendingscommissie te Kollumerpomp, blz. 106.
- Mej. J. Kooi, blz. 108.
- Diemens collectantjes, blz. 109.
- Chineesche Kerk te Koelo-Ardjo, blz. 111.
- Polikliniek van het Ziekenhuis te Makassar, blz. 113.
- Dr. en Mevrouw Allaart en gezin, blz. 126.
- De zendingscommissie met haar collectantjes te Nieuw-Lekkerland, blz. 128.
- Dr. K. P. Groot en gezin, blz. 130.
- Het uitpakken der kisten voor het Kerstfeest te Djokja, blz. 131.
- Ds. en Mevr. Harder—Plantinga, blz. 132.
- J. S. Bedet, blz. 126.
- Bij de opening van den cursus aan de Opleidings-school te Soemba, blz. 127.
- De collectantjes voor de zending te Lioessens, blz. 140.
- Ds. N. Duursemma, blz. 147.
- De zendingscollectantjes te Aduard, blz. 152.
- De Kerk van Srager, blz. 157.
- De zendingsmeisjes te IJsselmonde, blz. 159.
- De Hollandsche en Javaansche Christenen te Medan, blz. 161.
- Mevr. N. v. d. Brink—Rotteveel, Dr. Ong, Yan Hong en Ds. v. d. Brink te Makassar, blz. 162.
- Drs. en Mevrouw Bos—Heijst, blz. 163.
- Mej. Dra. Nelly T. M. Kalis, blz. 175.
- De zendingsmeisjes te Westmaas, blz. 177.
- Hoorn's zendingscollectantjes, blz. 180.
- Kijkje in Wonosobo, blz. 183.
- Zendingscollectantjes te Gees, blz. 183.
- Garrelweer's zendingscommissie met haar collectantjes, blz. 186.
- De zendingscommissie te Sassenheim met haar collectantjes, blz. 198.
- Kerk te Annakalang, blz. 200.
- Dr. D. Verhagen en gezin, blz. 203.
- Zendingscollectantjes te Uithoorn, blz. 204.
- J. D. Wolterbeek, blz. 215.
- Ds. en Mevr. Kuiper—van Dijk met hun gezin, blz. 216.
- Drie-en-dertig gedoopte Chineezers, blz. 218.
- Het Bestuur der zendingscommissie te Den Helder met de collectantjes, blz. 220.
- De zendingsjongens en meisjes te Enschede, blz. 223.
- De zendingscollectantjes te Beetsterzwaag en Olde-terp, blz. 228.
- Prof. Dr. J. H. Bavinck, blz. 235.
- Ds. en Mevr. Allaart—Scheurer, blz. 238.
- De zendingscollectantjes te Staphorst, blz. 240.
- De jonge Christen-Gemeente te Balitang, blz. 243.
- Ds. J. Duursemma †, blz. 251.
- Mej. A. Hoeksema, blz. 253.
- Mej. T. Postema, blz. 255.
- Dr. Lie Hing Dhiam, blz. 256.
- De zendingscollectantjes te Munnekerzyl, blz. 258.
- Aan het weefgetouw, blz. 260.

A.

- Arbeid onder de Chineezers in Banjoemas, blz. 13.
- Allaart, Ds. D. J. B., blz. 45, 117, 154, 229, 237.
- Abessinië, blz. 68.
- Aankomst van Ds. en Mevr. Bergema—de Jong op Soemba, blz. 103.
- Andel, Dr. H. A. van, blz. 105, 175.
- Andel—Rutgers, Mevr. J. C., blz. 135.
- Arbeid op Zuid Sumatra, blz. 147, 242.
- Alkema, Ds. B., blz. 182.
- Arbeid onder de Chineezers in Magelang, blz. 217.
- Algemeene Ned. Zendingsconferentie, blz. 229.

B.

- Brief van Ds. W. G. Harrenstein, blz. 14.
- Beets, Dr. H., blz. 18, 29, 140.
- Brink, Ds. H. v. d., blz. 18, 92, 164.

Bakker, Dr. F. L., blz. 18, 92, 125, 188.
 Bavinck, Dr. J. H., blz. 18, 67, 164, 188, 224.
 Berg, Dr. J., blz. 18, 55.
 Boodschap van Tamboram, blz. 27.
 Bevestiging en intrede van Ds. Soekarto, blz. 34.
 Bijbelverspreiding van het Britsch-Buitenlandsch
 Bijbelgenootschap, blz. 66.
 Bevolking der wereld, blz. 68.
 Bakker, Dr. D., blz. 77.
 Bogaards, Mej. A., blz. 81.
 Betere vooropleiding, blz. 100, 213.
 Benoeming van een Zendingzuster, blz. 109.
 Bijbelverspreiding in 1938, blz. 116.
 Bedet, J. S., blz. 136.
 Bergema, Dr. H., blz. 136.
 Bos, Drs. H., blz. 140, 162.
 Belangrijk Zendingsboek, blz. 197.
 Bijl, Mej. J., blz. 229, 265.
 Belitang, blz. 242.
 Brief van de Miss. Pred. te Solo, blz. 254.
 Blondo, blz. 260.

C.

Christuskind in Japan, blz. 17.
 China, blz. 45, 91, 187.
 Christ. Nat. Zendingsfeest, blz. 45, 117, 140.
 Christ. H. B. School te Solo, blz. 51, 174, 197.
 Consulaat, blz. 50.
 Conferentie te Adelboden, blz. 66.
 Christ. Nijverheidsschool „Mardi Kenja”, blz. 129, 159.
 Colporteursconferentie Solo, blz. 133.
 Colijn, Dr. H., blz. 148.
 Christ. Holl. Inl. en Holl. Chin. Kweekschool te Solo,
 blz. 162.
 Christ. pers in Indië, blz. 187, 228.
 Christusprediking in de volkerenwereld, blz. 236.

D.

Dijk, Tj. van, blz. 8, 45, 92.
 Dijk, Ds. W., blz. 45, 67, 140.
 Darmohatmodjo, blz. 65, 180.
 Derde Missionaire predikant voor Djokja, blz. 108,
 140.
 Dringend gevaar, blz. 123.
 Duursema, Ds. N., blz. 147.
 Duursema, Ds. J. †, blz. 251.

E.

Eijk, Ds. P. H., blz. 68, 105.
 Eer is teer, blz. 125.
 Esser, Dr. B. J., blz. 128.
 Eigenraam, F. blz. 188.
 Eenheid der Javaansche Kerk, blz. 195.
 Erkelens, J. L., blz. 222.

F.

Fernhout, Ds. J. G., blz. 68, 229.

G.

Gereformeerd Zendingsblad, blz. 17.
 Groot, Dr. K. P., blz. 68, 129, 188.
 Goossens, Ds. S. J. P., blz. 18, 45, 92, 165.
 Gondek, blz. 82.
 Geref. Kerken in Ned. Indië, blz. 81.
 Geuze C., blz. 140.
 Geestelijke behoefte van Indië, blz. 141.
 Groot—Oldeboorn, Mevr., blz. 219.
 Geestelijk werk in het Petronella-hospitaal, blz. 219.
 Gazendam, Mej., blz. 229, 265.
 Gort, Mej. G., blz. 265.

H.

Herziening der Zendingssorde, blz. 3, 221.
 Hollandsche leerkrachten voor Indië, blz. 52.

Harder, Ds. R. C., blz. 68, 92, 117, 132.
 Huishoudschool Poerworedjo, blz. 83, 240.
 Hoekstra, Dr. G. J., blz. 140, 245.
 Hernhutters, blz. 140.
 Historische datum, blz. 202.
 Heerlijke dag te Magelang, blz. 217.
 Hoeksema, Mej. A., blz. 245.
 Hulphospitalen, blz. 257

I.

Islamitische Hoogeschool te Solo, blz. 4.
 Idenburg—Duitz †, blz. 44.
 Informatie-bureau voor uitzending van Christ. onder-
 wijzers naar Indië, blz. 92.
 Instituut der Zendingssynode, blz. 236.

J.

Jubileum van Tj. van Dijk op Soemba, blz. 7.
 Javaansche vrouwenconferentie, blz. 36.
 Jaaroverzicht Djokja, blz. 78.
 Jaarverslag van de Zending te Solo, blz. 105.
 Jaarverslag van de Zending te Magelang, blz. 109,
 131.
 Jaarverslag van de Zending te Keboemen, blz. 138,
 153.
 Jaarvergadering Ver. Med. dienst Utrecht, blz. 154.
 Jonkhof, Ds. F. J., blz. 229.

K.

Keuchenius, Ds. A. F., blz. 7, 202.
 Kuiper, Ds. G. D., blz. 45, 216.
 Klok voor de Kerk te Anakalang, blz. 55.
 Korvinus, Ds. L. W., blz. 59, 138.
 Koeto-Ardjo, blz. 111.
 Kuipers, Ds. Th., blz. 125.
 Kerstfeestviering in het Petronella-hospitaal, blz. 130.
 Krüger, Ds. J., blz. 140.
 King, U. M., blz. 159.
 Keucheniuschool overdracht der gebouwen, blz.
 165, 196.
 Kalis, Mej. Dra. Nelly T. M., blz. 173.
 Koene, Mej. A. M., blz. 188.
 Kerstfeestviering te Blondo, blz. 259.

L.

Linden, Dr. J. v. d., blz. 38.
 Leerkrachten voor Indië, blz. 117.
 Lambooy, P. J., blz. 9 (zie onder schetsen uit Soemba).
 Luidklok te Anakalang, blz. 153.
 Lectuurvoorziening, blz. 173.
 Lie Hing Dhiem, Dr., blz. 229, 256.

M.

Makassar, blz. 5.
 Merkelijn, Ds. A., blz. 13, 110.
 Misael, Ds. A. B., blz. 45.
 Mott, Dr. John R., blz. 45.
 Medische hulpdienst, blz. 74, 171.
 Madioen, blz. 148.
 Muijlwijk, Mej. J. A. M., blz. 165, 256.
 Mak, Ds. C., blz. 245.
 Mansum, Mej. I. C. J., blz. 245, 265.
 Moderamen der deputaten ad. Art. IV der Zendingss-
 orde, blz. 245.
 Moderamen der Zendingssdeputaten van de Generale
 Synode, blz. 245.
 Moderamen der deputaten voor de Zending op
 Soemba, blz. 245.
 Mata, blz. 259.
 Mohammedanen in Nederland, blz. 265.

N.

Nes, Ds. C. van, blz. 34.

Nazorg, blz. 75.
Nieboer, Mej. H., blz. 206.

O.

Opleidingsschool voor Zendingsonderwijzers te Solo, blz. 43.
Offringa, Dr. J., blz. 45, 68.
Opleidingsschool te Djokja.
Overzicht van het onderwijs in Ned. Indië, blz. 90.
Ontvangsten in Nederland voor de Zending, blz. 99.
Ong Yan Hong, Dr. blz. 113.
Opbrengst Zendingsblad, blz. 117.
Opleidingsschool op Soemba, blz. 136.
Oorlog en Zending, blz. 187.
Overdracht der gebouwen van de Keucheniuschool, blz. 196.
Overzicht van de Zending te Poerworedjo, blz. 262.

P.

Pieron, Dr. A. F. J., blz. 61, 68, 92, 117, 245.
Pos, Ds. A., blz. 114.
Postuma, Mej. T., blz. 229, 245.
Protestantsche Zendingsarbeid, blz. 229, 265.
Pakem, blz. 257.

Q.

Quaestores der Zending, blz. 188.
Quaestoraat der Generale Kas, blz. 252.

R.

Rullmann, Ds. J. A. C., blz. 18, 35, 176.
Rede van Dr. H. Colijn, blz. 149.
Regeling van het verband tusschen de Inheemsche Kerken en de Zending, blz. 171, 217.
Rauws, Dr. Joh., blz. 188.
Rijnsche Zending, blz. 204.
Roomsche missie, blz. 229.
Reenen, Ds. G. J., blz. 257.

S.

Schetsen uit Soemba, blz. 9, 40, 54, 88, 101, 135, 152, 183, 199, 220, 239, 258.
Sybesma, Ds. G. J., blz. 18, 165, 229.
Soemardjo Atmo Soekarto, blz. 34.
Sprekende getallen, blz. 44.
Statistiek Wonosobo, blz. 85.
Statistiek Hoofddienst, blz. 124.
Strijd om de zielen der menschen, blz. 156.
Saalhof, D., blz. 158.
Statistiek Midden Java Hoofddienst, blz. 184.
Simavi, blz. 186.
Swanborn, A. J., blz. 200.
Statistiek schooldienst Inlandsch Onderwijs, blz. 205, 225.
Statistiek schooldienst W. L. Onderwijs, blz. 226.

T.

Tambaram, blz. 14, 27, 29, 31, 53.
Toenkak, blz. 257.
Tjibongan, blz. 257.

U.

Uitbreiding van het Christendom in Ned. Indië, blz. 4.
Uitbreiding van het personeel te Djokja, blz. 179.
Uitbreiding en zegen te Magelang, blz. 219.

V.

Viering van het Kerstfeest met de Chineezers te Utrecht, blz. 11.
Vergadering van Miss. Pred. op Midden Java, blz. 15, 114, 222.
Verslag kwartaal Banjoemas, blz. 61, 126, 200, 217.
Vruchtdragend Kerstfeest, blz. 64.
Vrouwenzending, blz. 65, 178, 244.

Verhagen, Ds. D., blz. 68, 117, 188, 203.
Verzorging der Zendingsziekenhuizen, blz. 75.
Verslag West Soemba Oostelijk deel, blz. 68.
Verkuyl, Ds. J., blz. 117, 158.
Valsch bericht, blz. 124.
Verband Inheemsche Kerken en Zending, blz. 171.
Vereeniging Dr. Scheurer's hospitaal, blz. 239.

W.

Wolterbeek, J. D., blz. 18, 117, 164, 215, 245.
Woelang Sebaran, blz. 58.
Wongsodjojo, blz. 82.
Wonosobo, blz. 85, 103, 182.
Wee Kombaka, blz. 221.
Wits, Mej. W., blz. 245.
Wereldbevolking, blz. 264.
Waardeerende naamgeving, blz. 257.
Wates, blz. 257.
Westerdorp, Mej. A., blz. 265.

Z.

Zending van de Geref. Kerk te Soerabaja e.a., blz. 5, 89, 112, 162, 261.
Zending van de Geref. Kerk te Utrecht, blz. 6, 36, 64, 82, 111, 154, 180, 202, 240, 262.
Zending van de Geref. Kerken in Groningen, Drenthe, Overijssel, Bentheim en Oost Friesland, blz. 7, 40, 54, 86, 101, 135, 182, 199, 220, 239, 258.
Zending van de Geref. Kerk te Amsterdam e.a., blz. 11, 78, 108, 129, 179, 219, 237, 256.
Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam (Zuid), blz. 11.
Zending van de Geref. Kerk te Delft e.a., blz. 12, 36, 77, 105, 133, 156, 175, 203, 215, 253.
Zending van de Geref. Kerk te Rotterdam e.a., blz. 13, 35, 60, 126, 158, 176, 203, 217.
Zending van de Geref. Kerk te Middelburg e.a., blz. 13, 33, 81, 109, 131, 178, 217, 259.
Zending Geref. Kerk te Leiden, blz. 132.
Zendingsmomenten, blz. 15.
Zendingsziekenhuis te Waikaboebak, blz. 41.
Zending van de Geref. Kerk te Heeg e.a., blz. 58, 84, 138, 153, 182.
Zending Oegstgeest, blz. 45, 117.
Zendingsconsulaat, blz. 50.
Zendingskalender van 1939, blz. 76.
Zendingsconferentie Lunteren, blz. 92, 113.
Zendingsblad van 1938, blz. 99.
Zuidema, Dr. S. U., blz. 105.
Zigterman, Mej. G., blz. 140.
Zendingsresultaat, blz. 140.
Zending van de Geref. Kerk te Meedan, blz. 159.
Zwaan, Dr. A. C., blz. 164, 205.
Zendingskalender 1940, blz. 186.
Zendingssynode, blz. 286.
Zending van de Geref. Kerk te Palembang, blz. 242, 263.
Zendingsbureau, blz. 251.
Zwaan, Dr. C. L., blz. 257, 265.
Zendingsactie in de wereld, blz. 265.

DATE DUE

Temporarily circulated from
Pacific School of Religion

GAYLORD

PRINTED IN U. S. A.

Gereformeerde Kerken in
Nederland.
Het zendingsblad
1939

CBPac

1939

343230

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

GTU Library

3 2400 00291 0168

